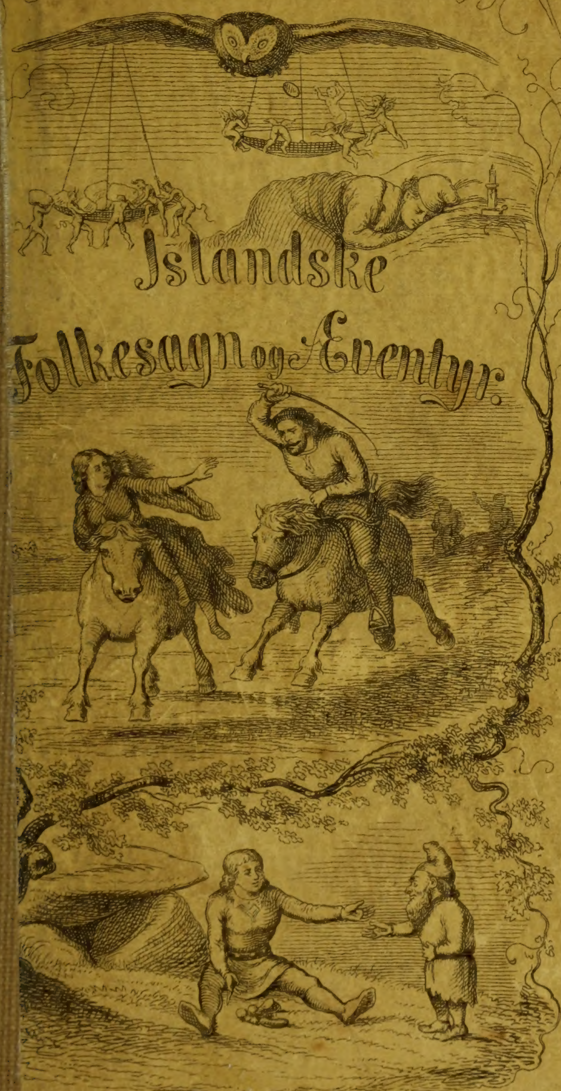
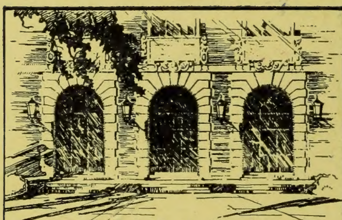

Th. Bergh's lith. Inst.

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY
OF ILLINOIS

398.2
Ar6i
1877

25.

The person charging this material is responsible for its return to the library from which it was withdrawn on or before the **Latest Date** stamped below.

Theft, mutilation, and underlining of books are reasons for disciplinary action and may result in dismissal from the University.

UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY AT URBANA-CHAMPAIGN

APR 1 1973

APR 16 1973

MAR 05 1983

APR 28 1983

L161—O-1096

Islandske Folkesagn
og Æventyr.

Paa Dansk

ved

Carl Andersen.

Anden forøgede Udgave.

Kjøbenhavn.
Forlagt af J. H. Schubothes Boghandel.
Græbes Bogtrykkeri.
1877.

398.2
1877

Den norske Æventyrfortæller

Peter Christian Asbjørnsen,

med Tak for et nu snart tyveaarigt Venskab,

fra disse Folkesagns og Æventyrs

danske Tolk.

Forord til første Udgave.

I.

De Folkesagn, der herved forelægges Læseren, ere et Uddrag af «Islenzkar þjóðsögur og Æfintýri» (Islandske Folkesagn og Æventyr), hvoraf første Bind i Begyndelsen af dette Aar er udkommet i Leipzig paa J. C. Hinrichs Forlag. Fortjenesten af at have samlet og fremdraget disse Sagn tilkommer den desværre for tidlig afdøde islandske Præst Magnus Grimsson og nuværende Bibliothekar og Amanuensis Jon Arnason i Reykjavik. Det skyldes disse to Mænds i Sandhed beundringsværdige Varme og Iver for Sagen, at der i Løbet af nogle faa Aar fra hele Island, selv fra den fjerneste Afkrog, er tilstrømmet dem en saa rigelig Mængde af disse levende folkelige Mindesmærker, at allerede eet Bind i stor Oktav paa henimod 700 Sider foreligger Offenligheden, medens et andet af lignende Omfang i den nærmeste Fremtid kan ventes at ville se Lyset.

Det fremgaar klart af Læsningen af disse Sagn, at de have deres Udspring fra en ejendommelig Folkeindividualitet. Dels vise de ved mange interessante Træk hen til den Forbindelse, der igjennem Sagaliteraturen endnu finder Sted imellem Fortid og Nutid, dels give de et klart Billede af hele Folkelivet, saaledes som det i den nyere Tid har udviklet sig.

Vi se jo paa den ene Side tidt i disse Sagn, hvorledes det humoristiske og poetiske Element i Folkekarakteren, nedarvet fra Sagatiden, udpræger sig i de mange forskjelligartede Skikkelser, der her træde os imøde, hvorledes de i Sagaen saa ofte forekommende Exempler paa denne dulgte Inderlighed og kraftige Lidenskab, der, ligesom Ilden i Bjerget, kun venter paa sin Tid, for at bryde ud i en klar og stærk Lue, endnu gaa igjen i disse Sagn — ligesom vi paa den anden Side idelig se, hvorledes netop Folkets daglige og vante Sysler danne Rammen om Billedet og give dette dets Afrunding og Begrænsning, medens Folkets religiøse og moralske Tænkemaade kaster sit Skjær derover og giver det Farve og Liv.

Som et vægtigt Vidnesbyrd om det Folks Ejendommelighed, blandt hvilket de ere opstaaede, ere disse Sagn altsaa af en stor Betydning, og den Omstændighed, at de ligesom udgjøre et Slags Supplement til Sagaliteraturen, turde i det Hele give dem et forøget Krav paa Opmærksomhed.

Med Hensyn til selve Oversættelsen har jeg kun at bemærke, at jeg har fulgt Originalen saa nøje som mulig, for ikke at berøve Sagnet Noget af dets Oprindelighed og Friskhed, og hvor jeg undtagelsesvis har set mig nødsaget til at afvige fra den islandske Text, er det kun skeet, for at den danske Læser, efter mit Skjøn, kunde faa et sandere og klarere Indtryk af Billedet.

Hvad Valget af de i denne Samling optagne Sagn angaar, da har jeg ved samme nærmest søgt at undgaa Gjentagelser, medens det paa den anden Side villigen skal indrømmes, at mange andre kunde synes ligesaa vel egnede til at optages, men da jeg dog maatte begrænse mig, har jeg valgt, hvad der forekom mig selv bedst skikket til at fremhæve det Ejendommelige ved de forskjellige Sagngrupper.

Endelig har jeg med Hensyn til Ordenen, hvori Sagnene findes, kun at tilføje, at jeg i det Væsenlige har beholdt Rækkefølgen, som den er i Jon Arnasons Samling. At

indlade sig paa en systematisk Opregning af de forskjellige Slags Sagn, vilde ikke paa dette Sted være paa sin Plads, men den skjønsomme Læser vil selv let opdage, at Sagnene gruppere sig efter deres mer eller mindre forskjelligartede Indhold.

Kjøbenhavn i Novbr. 1862.

II.

Nærværende Fortsættelse af min for to Aar siden udgivne Oversættelse af „Islandske Folkesagn“ er et Uddrag af 2det Bind af den fortjente Samler Jón Arnasons «Islenzkar þjóðsögur og æfintýri», der, ligesom det 1ste Bind, for ikke lang Tid siden er udkommet i Leipzig paa J. C. Hinrichs Forlag. Begge Originalens Dele udgjøre tilsammen henimod 1300 Sider i stor Oktav, og skjønt der, hvad der er naturligt ved et saa overvældende rigt Materiale, stundom kan findes Gjentagelser af ligeartede Ting og Ubetydeligheder hist og her, saa vil det dog erkjendes, at der i dem er overordenlig meget Nyt og Oprindeligt, Meget, der vidner om den ejendommelige, dybe Folkekarakter, af hvilken de ere udgaaede.

Dette gjælder ikke mindst om 2den Del af Samlingen, og til Bestyrkelse herpaa skulle vi indskrænke os til at anføre følgende Udsagn af en Mand, hvis Dom har en stor Vægt i disse Sager, Digteren P. C. Asbjørnsen: „Gjennem de Billeder, den ruller op, snart fra Folkenes Naturopfatning i fjerne henfarne Tider, snart med Livsskildringer i Folketroens Lys- og Skyggefald fra nærmere Dage, er det ofte, som vi fornemme de samme Røster, der tale til os gjennem vore egne Fjeldørkener og Myreøder, men maaske endda mørkere og dybere.“ (Illustreret Nyhedsblad d. 12. Juni. d. A.)

Den hurtige og vide Udbredelse, de islandske Sagnsamlinger have fundet, har maattet overgaa endog de dristigste Forventninger. Deres Forløber, Professor Konrad Maurers i Begyndelsen af Aaret 1860 udkomne „Isländische Volkssagen", havde i høj Grad vakt Læseverdenens Interesse, og neppe havde derfor Originaludgavens 1ste Bind set Lyset, før der omtrent samtidig udkom 2 Oversættelser i Danmark og Norge, den sidste besørget ved G. A. Krogh. Omtrent et Aar derefter udkom der hos Bentley i London en illustreret engelsk Pragtudgave: «Icelandic Legends; translated by G. E. J. Powell and E. Magnússon».

At der ogsaa fra Sidstnævntes Haand med det Allerførste i England vil udkomme en Fortsættelse (ligeledes en illustreret Pragtudgave), turde afgive et Bevis for, at de tidligere oversatte Udvalg have været de forskjellige Landes Læsere en velkommen Gave.

Hvad Oversættelsen angaar, da faar den at tale for sig selv. Kun saameget maa det være mig tilladt at sige, at hvad der har ledet mig under dette Arbejde, var altid en inderlig Kjærlighed til Gjenstanden — den mindede mig jo saa tidt om, at Norden i Sagn og Sage har Noget, der kan samle Folket og løfte mod lysere Tider!

Sluttelig bringer jeg herved Hr. stud. filol. þ. J. Thorarensen min inderligste Tak for mange værdifulde Raad og for det kyndige Gjennemsyn, han med saa stor Velvilje har skjænket saavel denne, som min tidligere Oversættelse.

Kjøbenhavn i Novbr. 1864.

Forord til anden Udgave.

Efterat de ovennævnte to Samlinger af islandske Folkesagn og Æventyr i længere Tid have været ude af Boghandelen og i flere Aar været Gjenstand for Efterspørgsel, fremtræde de her i en paany gjennemset, samlet Udgave, der er bleven forøget med syv nye Stykker. Af disse have de tre, nemlig Askepot, Graamand og Husmandssønnen og Kongens Overhyrde, den første med ni geniale Illustrationer af Lorentz Frølich, tidligere været trykte i „Illustreret Tidende"; Alfekvinden (ligeledes med Billeder af Frølich) i „Folkekalender for Danmark" for 1865, hvorfra den er gaaet over i sidste Aargang af Flinchs Almanak; Den kloge Fugl i „Fremtiden"s Nytaarsgave for 1869 og Historien om de to Prinsesser i næstsidste Aargang af C. A. Thyregods Almanak. Derimod fremtræder det højst mærkelige Stykke, Lopt den Troldkyndige, saavidt mig bekjendt, første Gang paa Dansk i denne Samling.

Flere af disse Stykker, ved hvis Optagelse jeg tror, at den hele Samling har faaet en forøget Værdi, har jeg givet paa en friere Maade, saa at de nærme sig en mere selvstændig Gjenfortælling, i hvilken jeg har søgt at anslaa en folkelig Æventyrtone, saaledes som den klinger for mit Øre. Denne større Frihed i Behandlingsmaaden vil dog efter mit Skjøn

neppe lade dem afstikke fra de i de ældre Samlinger optagne Æventyr, da disse jo ogsaa have faaet deres Præg under min mere eller mindre fri Bearbejdelse; men at jeg her beholder denne uforandret, har dog nærmest sin Grund i, at jeg er gaaet ud fra, at de ældre Sagn og Æventyr have vundet god Hævd i den Skikkelse, hvori de først fremtraadte, siden mange af dem i Aarenes Løb ere blevne optagne i endel af ansete Skolemænd udgivne danske Læsebøger og i andre Samlinger.

Sluttelig bringer jeg herved Ejeren af den Schubotheske Boghandel min Tak for den Liberalitet, hvormed han lader Bogen udkomme i en i Forhold til Størrelsen saa prisbillig Udgave, at mit stille Haab om, at den maa arbejde sig hen til at blive en Folkebog, derved faar forøget Udsigt til engang at skulle gaa i Opfyldelse.

Kjøbenhavn i Septbr. 1877.

Carl Andersen.

Indhold.

Side

Side

Side

Hvorledes Huldrefolket blev til.

Gud den Almægtige kom engang til Adam og Eva. De toge vel imod ham og viste ham alle Husets Herligheder. De viste ham da ogsaa deres Børn, som han fandt flinke og haabefulde. Han spurgte Eva, om de ikke havde flere Børn, end dem, hun allerede havde vist ham, og dertil svarede hun Nej. Men det var Sagen, at Eva var ikke bleven færdig med at to nogle af Børnene; dem skammede hun sig ved at lade Gud se, og af den Grund skjulte hun dem. Dette vidste Gud, og han sagde: „Hvad der skal være skjult for mig, skal ogsaa blive skjult for Menneskene."

Disse Børn bleve nu usynlige for Menneskene, og boede i Holter og Højder, Høje og Stene. Fra dem nedstammer Ellefolket, men Menneskene nedstamme fra de Børn, som Eva viste Vorherre. Aldrig kunne Mennesker se Ellefolk imod deres Vilje, men Ellefolk kunne baade se og lade sig se af Mennesker.

Et andet Sagn fortæller, at en Mand var engang paa en Rejse. Han for vild og vidste ikke hvorhen han gik. Endelig kom han til en Gaard, som han ikke kjendte noget til, og der bankede han paa Døren. En ældre Kvinde lukkede op og bød ham ind, hvilket han tog imod med Tak. Inde var Huset

vel indrettet og renligt. Kvinden førte den Fremmede ved Haanden ind i Badstuen, og der sad to unge og skjønne Piger. Flere Folk saae han ikke paa Gaarden, end Kvinden og de unge Piger. Han blev vel modtagen, fik Mad og Drikke, og blev siden fulgt til Sovekammeret. Da bad han om at maatte sove hos en af Pigerne, og det blev ham tilstaaet, og de gik til Sengs. Nu vilde den Fremmede vende sig om imod Pigen, men fandt intet Legeme, hvor hun laa; han greb efter hende med Haanden, men den forblev tom, skjønt Pigen laa rolig hos ham i Sengen og han hele Tiden kunde se hende. Han spurgte hende da, hvorledes dette egenlig gik til. Hun svarede, at han skulde ikke undre sig herover; „thi jeg er en Aand uden Legeme," sagde hun. „Da Djævelen fordum gjorde Oprør mod Himlen, blev han og Alle, der kæmpede med ham, drevne ud i det yderste Mørke. De, der saae efter ham, bleve ogsaa jagede bort fra Himlen. Men de, som hverken vare med eller imod ham, og ikke sluttede sig til nogen af Siderne, bleve jagede ned paa Jorden, og dem bød Gud at bo i Høje, Fjelde og Stene, og de kaldes nu Alfer eller Huldrefolk. De kunne ikke bo sammen med Andre, end med sig selv. De have Magt til at gjøre Meget, baade Godt og Ondt. Legemer have de ikke, som I Mennesker, men dog kunne de vise sig for Eder, naar de ville. Jeg er nu en af disse faldne Aander, det var derfor ikke at vente, at Du skulde have mere Fryd af mig, end Du allerede har havt."

Den Fremmede lod sig nøje med denne Forklaring, men siden fortalte han til Andre, hvad der var hændt ham.

Katlas Drøm.

Maar hed en Mand; han var en stor Høvding og boede paa Reykholar paa Vesterlandet. Hans Hustru hed Katla og var af en god Æt. Engang red Maar, som han plejede, til Althinget, men Katla blev hjemme. Medens han var borte, gik Katla en Morgen til sin Fruerstue, og der faldt hun strax i Søvn; senere hen paa Dagen kom ogsaa andre Kvinder derind, og hun sov endnu, som før. Da det lakkede mod Middag, vilde de vække Katla, men det lykkedes dem ikke; de troede derfor, at hun var død, og fortalte det til hendes Fosterfader. Da han kom did, hvor Katla laa, sagde han, at hun ikke var død, thi hun aandede endnu, men at han ikke kunde vække hende; han vaagede nu over hende der i to fulde Døgn. Den tredje Dag vaagnede Katla og var da meget sorgfuld, men Ingen vovede at spørge hende om Aarsagen hertil.

Da Maar kom hjem fra Thinget, var Katla ikke, som før; thi hverken gik hun ham imøde eller nejede for ham, da han kom. Han forespurgte sig derfor hos hendes Terner om Aarsagen hertil, men de sagde, at de ikke vidste Andet derom, end at Katla havde sovet i to Døgn, men ikke fortalt Nogen, hvad hun havde set i Drømme. Maar trængte da ind paa sin Hustru i Enrum og spurgte, hvad der var foregaaet med hende i denne Søvn, og sagde, at ikke skulde hun have Skade af at tale derom. Katla fortalte ham da det Hele.

„Mig syntes," sagde hun, „at der kom en Kvinde ind til mig i Fruerstuen, med en Frues Anstand og fagre Ord. Hun sagde, at hun havde hjemme paa Thveraa, kort herfra, og bad mig at følge sig paa Vej. Jeg gjorde saa, men hun lagde sine Handsker paa det Sted, hvor jeg sad, for at de skulde værge Sædet. Vi gik da ud og kom til en Sø, paa hvilken der flød en smuk Baad. Der takkede hun mig for

Følgeskab, men jeg ønskede hende en lykkelig Fart. Jeg erfor da, at hun hed Alvor; hun bad mig om at tage sin Haand, og det gjorde jeg, men da slyngede hun mig op i Baaden og roede med mig til en Holm, og jeg saae her, at hun alene raadede for Alt, men jeg for Intet. Hun viste sig dog venlig imod mig, og ytrede, at Nødvendigheden havde tvunget hende hertil, „og jeg skal," sagde hun, „følge Dig hjem igjen."

„Vi kom til hendes Bolig paa Holmen, den var saa fager, at jeg aldrig har set en lysere Bolig. Hun fulgte mig ind i et Kammer, hvor der sad nogle Kvinder, et Bad ventede mig der, og der stod en Seng med smukke Tæpper. Derefter bragte man mig en Vindrik, og jeg lagde mig til Hvile. Da jeg igjen vaagnede, laa en Klædning hos mig, udsmykket med blankt Guld, og Husfruen bragte mig desuden flere baldyrede Klæder; siden kastede hun sin Kaabe om mig; den var af fineste Væv, foret med graat Skind og kantet med prøvet Guld. Hun bad mig at eje disse Herligheder, hvis jeg vilde; der var desuden en Ring af rødt Guld, et Hovedsmykke og et Halsbaand, fire Fingerringe og et fagert Bælte. Derpaa bød hun mig at gaa ind i en Hal, og maatte hun ene raade for Alt dette. Vi gik derind, otte Kvinder tilsammen; der var en prægtig Udsmykning; Hallens Vægge vare behængte med guldvirkede Tæpper, paa Bordene stode Sølvkar og guldslagne Drikkehorn, og en Mængde Mennesker i prægtige Klæder vare forsamlede derinde. Paa Hæderspladsen i Hallen saae jeg en Seng, i hvilken der laa en Mand, iført Silkeklæder; Alvor rørte ham med sin Haand, vækkede ham og kaldte ham Kaare. Han vaagnede og spurgte, hvi hun havde vækket ham, om hun bragte ham nogle nye Tidender, „eller er Katla kommen hid ind i Hallen?" og han saae da, at det var saaledes. Kaare og jeg fik dernæst Plads sammen paa en Bænk, og Alvor bad de Andre om at kalde Kaare Brudgom, hvilket de gjorde. Nu begyndte man at drikke, og tæt blev der drukket den hele Dag. Men da det var Aften, sagde Alvor, at jeg skulde hvile

hos Kaare; men jeg svarede, at det vilde jeg ikke, at jeg elskede Maar for højt til at jeg kunde have Glæde sammen med en anden Mand. Da sagde Alvor, at aldrig vilde det gaa mig godt, hvis jeg ikke føjede mig efter Kaares Vilje. Ved disse Ord følte jeg mig hjælpeløs; thi det var mig, som stod jeg der ene midt i en Ulveflok. Da jeg var gaaet til Sengs, kom en Mand til mig, og bad mig at eje alt sit Guld og alle sine Klenodier, men jeg gav ham intet Haab om min Kjærlighed. Kaare lod mig da drikke af et Horn, hvoraf han selv først havde drukket, og sagde, at før vilde han selv dø, end se mig sorrigfuld. Der var jeg nu i to Nætter, sorgfuld i Hu, skjønt Ingen vilde gjøre mig Men, men Alle vilde glæde mig.

„Nu sagde Kaare til mig, at vi havde en Søn i Vente. Han bad mig at kalde ham Kaare, og han tog et ypperligt Bælte og en Kniv, og bad mig at give vor Søn det i Navnegave. Han bad mig at lægge mine Stadsklæder og alle mine Klenodier i en Skindpose, thi mig undte han helst at eje og bruge dem, sagde han. „Alle disse Ting skal Du vise din Ægtefælle, og sige ham den skjære Sandhed, om det end tykkes Dig tungt. I skulle fæste Eder en ny Bo ovre paa Thveraa, der vil Du finde to Fugletuer ved Enden af min Hal, det vil blive Eders Rigdomstuer. Fra Eder vil der udspringe en stor Æt, som vil blive hædret og anset. Nu maa jeg skilles fra Dig og aldrig faar jeg Dig mere at se, og veed jeg nu ikke, hvor mange Levedage mig herefter vorde forundte." Siden førte Alvor mig ud med et kummerfuldt Sind, og jeg hørte en stærk Bragen i Hallen; det var Kaare, der brast af Sorg for min Skyld."

Nu sige nogle Sagn, at hun førte Katla paa den samme Baad over Søen, og fulgte hende hjem til Gjærdet og tog igjen sine Handsker op fra Sædet. Ved Skilsmissen sagde hun til Katla: „Far nu vel, Katla, skjønt jeg ikke har Andet end Sorg af min Søn, og hav Glæde af dine Skatte." Her er min Drøm til Ende, sagde Katla, og jeg venter mig af din

Ædelmodighed, Maar, at Du bærer over med mig, da jeg selv her var ganske uden egen Vilje."

Maar ønskede at se hendes Klenodier, og hun viste ham dem.

Næste Aar, lidt før Sommer, fødte Katla et saare fagert Drengebarn, som syntes Maar født til at have Lykken med sig. Han blev kaldt Kaare, som hans Fader havde ønsket, og Maar lod sig kalde Fader til ham, og viste sig bedre imod ham i alle Henseender, end hans Moder var; thi hun var altid kold imod ham. De flyttede nu deres Bopæl did, hvor Katla havde sagt, at de skulde bo for Fremtiden, og der boede Ægtefolkene sammen, elskede hinanden, og Lykken var dem begge huld.

Der gik nu et Aar; da fødte Katla en anden Søn, som hun kaldte Are; thi nu vilde hun raade for Navnet. Begge Drengene bleve opfostrede sammen, og Katla var altid koldere imod Kaare, end imod Are, men Maar gjorde ingen Forskjel paa dem og irettesatte sin Hustru, fordi hun gjorde det. Der hengik nu Aar, uden at Noget hændtes, indtil Brødrene vare blevne 5 og 6 Aar gamle. Da roede Maar en tidlig Morgen, i smukt Vejr, ud paa Fiskeri med sine Huskarle, men Katla sov endnu. Da tyktes det hende, at Alvor kom ind til hendes Seng med megen Støj og talte saa: „Ulige er vor Lod, Du lever i Glæde med din Mand, men jeg lever i Sorg over min Søns Død; derfor skal Du vælge imellem to Kaar, om Du heller vil miste Maar idag, eller have, at din Søn haaner Dig i Ord." Katla valgte hurtig det Sidste, og de talte ikke mere sammen. Maar kom hjem om Kvelden, og Katla var da endnu meget sorgfuld. Han søgte da at komme efter, hvad der voldede hendes Sorg, og hun fortalte ham Alt, men han bad hende at være munter, „vi ville," sagde han, „nok finde Raad imod denne Ulykke; vi skulle gjøre et Gjæstebud og indbyde dine Brødre dertil; Du skal være venlig imod dem alle, men ikke bryde Dig om nogen Ting, før Raden kommer til

Dig." Det lakkede nu henad Tiden til Gjæstebudet, og Maar blev hjemme; da Katlas Brødre vare i Vente, gik Maar med mange Mennesker dem imøde og tog hjertelig imod dem; alle Brødrene vare Goder*. Katla tog vel imod dem, lod anvise dem Sæde og bære Øl ind til dem. Dengang var Katla iført sin kostelige Klædning og havde det skjønne Halsbaand, Kaares Gave, om Halsen. Da man havde taget Sæde og begyndte at drikke, sagde Maar: „Her skal nu være Gildesfred, og Enhver, som drikker, skal holde den, til Gildet er ude." Alle gave hans Ord Bifald og lovede at holde Freden.

Da var Katla kommen i sit Sæde, men begge Drengene legede paa Gulvet. Kaare bad sin Moder, om han maatte laane det fagre Halsbaand, for at lege med det. Hun opfyldte hans Bøn. Det saa Are, og han blev vred derover; han strakte Haanden ud for at tage Halsbaandet fra Kaare, men denne holdt igjen og vilde ej give Slip paa det. Da sagde Are: „Foreholder Du mig Halsbaandet, Du lede Horesøn; jeg alene ejer dog alle disse Ejendomme?" Da disse Ord faldt imellem Drengene, stod Katla op fra sit Sæde og gik til sit Leje; thi det var hende, som hun skulde briste af Smerte.

Men da hun var gaaet bort, optoge hendes Brødre igjen Drengenes Ord og bleve meget vrede over, at deres Søster skulde gjøre sin Æt slig en Skam, og de sagde, at de skulde hævne det, hvis Nogen havde vanæret hende; thi Drengen kunde dog ikke lyve. Maar bad dem dog ikke at fæste Lid til slig løs Tale hos Børn; det vilde være saare uklogt. Men Brødrene bleve saa opbragte herover, at de ikke vare til at styre, og sagde, at Maar og hans Hustru med Svig havde lagt Dølgsmaal herpaa, men Rygtet var allerede tidligere naaet til dem. Maar svarede, at aldrig havde han og hans Hustru

* Gode kaldtes i den hedenske Tid Hovets (Templets) Forstander, der tillige besad en verdslig Øvrighedsmyndighed.

overlagt Sligt sammen, „men siger mig, Brødre," sagde han, „hvad fortjener den, som imod sin Vilje kommer i Forlegenheder eller ser Gøglerier i Drømme?"

Han gik ud af Gildeshallen og op i det Kammer, hvor Katla laa, og sagde til hende: „Nu er der ikke Andet tilbage, end at Du fortæller dine Brødre Alt; thi baade vil det kunne mildne din Nød og forhindre Ulykker og Manddrab, som ellers ere forhaanden." Katla mente, at hans Raad vilde her være de bedste, skjønt hun heller vilde lide Døden, end fortælle sine Sorger til Alle. De gik siden ned til Brødrene, og traf dem i stor Vrede. Da opfordrede Maar sin Hustru til at fortælle dem, hvad hende var vederfaret, og det gjorde hun. Men da de havde hørt hendes Fortælling, tav de stille; thi dem syntes nu, at deres Søster ingen Skyld havde. Siden gik de Alle hen til Maar og takkede ham med gode Ord, fordi han havde handlet saa vel i alle disse Sager, og de lovede ham deres Venskab. Maar og Katla elskede hinanden inderlig lige til deres Dødsdag.

Are, Maars Søn, blev en stor Høvding og lignede sin Fader i de fleste Ting, og en stor Æt nedstammer fra ham.

Kaare blev opfostret i Rennedal. Hans Forældre hjalp ham til at blive vel gift og gave ham Rigdom nok, og der satte han saa Bo. Han blev en rig Mand og syntes klog paa hemmelige Ting. Han forstod sig godt paa Stjernernes og Strømmenes Gang. Nogle sige ogsaa, at Kaare Kaaresøn ofte i sin Opvæxt kom til sin Bedstemoder og nemmede hos hende alskens Kjendskab til de Ting, som Huldrefolk i gamle Dage syslede med; og Faa havde godt af at komme ham for nær imod hans Vilje; men det var ogsaa sjelden, at Nogen prøvede derpaa; thi han var godt lidt og var vel anset blandt alle Stormænd. Det fortælles, at da Maar var død, tog Kaare sin Moder Katla og sin Bedstemoder Alvor til sig, og at de begge vare hos ham paa samme Tid, men stemte lidet overens i Sind, saa at Kaare ofte maatte skille dem ad. Engang kom

han til, da de trættedes, og da fortælles det, at han blev vred, som dog ikke var hans Vane. Men da han havde staaet der en liden Stund, steg en Ild op af Gulvet og brændte hans Bedstemoder Alvor til Aske, saa at der ikke blev Noget tilbage af hende. Men om Kaare har voldet, at hans Bedstemoder brændte, eller Ilden kom af Kjærlingens Arrighed, er ikke oplyst. Dog have Nogle mumlet om, at Kaare dræbte sin Bedstemoder.

Tungeklint.

Det hedder i sidste Kapitel i Eyrbyggja*, at en Kirke engang blev flyttet i Sælingsdalstunge, at man gravede Kirkegaarden op og optog Benene af de Døde, f. Ex. af Goden Snorre og Bark hin Digre. Det var i de Dage, Gudny, Sturlesønnernes Moder, der var Husfrue i Hvam, levede; thi Sagaskriveren siger, at hun var tilstede, og fører hende som Hjemmel for hvad der meldes om Benenes Størrelse. Sagaen melder Intet om, hvorfor Kirken blev flyttet, men paa Vesterlandet gaar følgende Sagn om Aarsagen dertil.

Der boede i gamle Dage, for mange hundrede Aar siden, en gammel Bonde i Sælingsdalstunge; han havde flere Børn, og ere tvende Sønner nævnte. Hvad de hed, veed man ikke, men vi ville kalde dem Arnor og Svend. Det var to haabefulde Svende, men hinanden meget ulige. Arnor var rask og modig, Svend derimod var stille og spag af sig, og ingen synderlig Helt. Ligedan vare de hinanden saare ulige i Sind. Arnor var hengiven til Glæden og gjerne deltog han i Legene

* Eyrbyggja, en isl. Saga fra Begyndelsen af det 13de Aarh.

med Dalens unge Svende; ofte satte de hverandre Stevne ved Klinten, der staar nede ved Aaen ligeoverfor Gaarden i Tunge, og kaldes Tungeklint. Det var deres bedste Morskab om Vinteren, at glide paa den frosne Sne ned af Klinten, som er meget høj, og ned paa Bankerne omkring den. I Mørkningen hørtes tidt vilde Raab og anden Larm omkring Tungeklint, og der gik da Arnor oftest i Spidsen for Flokken.

Svend deltog sjelden deri. Han gik helst i Kirke, medens andre Drenge gik til Legen; saa gik han ogsaa tidt ene for sig selv, og opholdt sig da mangen Gang nede ved Klinten. Man snakkede om, at han plejede Omgang med Ellefolket, der boede i Klinten; vist var det, at han forsvandt hver Nytaarsnat, uden at Nogen vidste, hvad der blev af ham.

Ofte sagde Svend til Broderen, at han ikke maatte gjøre al den Støj der paa Klinten, men denne spottede derover; ikke gjorde det ham ondt for Ellefolket, sagde han, om der og blev larmet lidt omkring dem. Han blev ved, som han havde begyndt; men Svend advarede ham mangen Gang og sagde, at selv skulde han tage paa sig de Følger, en slig Opførsel kunde have.

Det skete en Nytaarskveld, at Svend forsvandt, som han plejede, og man syntes, at han dennegang blev længere Tid borte, end ellers. Arnor vilde gaa ud og søge efter ham, han var nok dernede i Klinten hos Alferne, mente han. Han drog afsted og gik, indtil han kom til Klinten. Det var Bælgmørke. Med Et saae han Klinten aabne sig paa den Side, der vender ud imod Gaarden, og utallige Rader af Lys straalte ham imøde der indenfra; han hørte den yndigste Sang, og kunde deraf vide, at Ellefolket holdt Gudstjeneste i Klinten.

Han gik nu nærmere og saae hvad der foregik. Foran sig saae han ligesom en aaben Kirkedør og indenfor den en stor Mængde Mennesker. En Præst i fagre Klæder stod for Altret, og paa begge Sider skinnede tætte Rader Lys. Han stillede sig hen i Døren og saae nu sin Broder Svend knæle ned foran

Alterskamlen, medens en Præst, fremsigende nogle Bønner, lagde Hænderne paa hans Hoved. Arnor mente, at her blev foretaget en Vielse med ham; thi mange pyntede Mænd stode rundt omkring ham, og han raabte da: „Kom nu, Svend; thi her gjælder det dit Liv." Det for igjennem Svends Lemmer, han stod op og saae ud, og vilde da løbe sin Broder imøde. Men i samme Nu raabte Manden ved Altret: „Lukker Kirkedøren og revser den Menneskeskabning, der forstyrrer Freden hos os. Men nu maa Du forlade os, Svend, og deri er din Broder Skyld. Og siden Du stod op med den Hu, at gaa til din Broder, og agtede hans skammelige Raab til Dig mere, end den hellige Vielse, skal Du segne livløs ned, naar Du næste Gang skuer mig i denne Dragt."

Arnor saae nu, at de pyntede Mænd løftede Svend i Vejret, hvorpaa han forsvandt igjennem den Stenhvælving, der var over Kirken. Pludselig hørte han en drønende Klokkelyd og en stærk Brusen derinde. Den Ene var færdig at løbe den Anden omkuld for at naa Døren; han skyndte sig derfor, som han kunde bedst, ud i Mørket og paa Hjemvejen, og fornam Elleridtet, Brusenen og Hovslagene bagved sig. Han hørte En af dem, der red forrest, hæve sin Røst og sige:

„Vi ride, vi ride,
Det kvelder i Lide.
Fortryllet vi drage
Fra Vejen ham fage,
At ej han faar skue
Paa Himmelens Bue
Mer Dagsolens Lue."

og hele Sværmen stormede hen imellem ham og Gaarden, saa han blev nødt til at vige tilbage. Da han var kommen ned imellem Bakkerne Syd for Gaarden, men Øst for Klinten, gav han sig og sank udmattet ned; hele Sværmen red da ned over ham og han laa der tilbage, mere død end levende.

Om Svend er at melde, at han kom hjem efter Sengetid.

Han var saare nedslaaet, og vilde ikke fortælle Noget om sin Fraværelse, men sagde, at det var nødvendigt, at man søgte efter Arnor. Man søgte derfor hele Natten efter ham, men han fandtes ikke, før en Bonde fra Laugar, der drog til Tunge til Ottesangen, stødte paa ham der, hvor han laa imellem Bakkerne. Arnor var ved sin fulde Samling, men Døden nær; han fortalte Bonden, hvordan det var gaaet til om Natten, saaledes som før er fortalt. Han mente, at det ikke nyttede, om han blev flyttet til Gaarde, til Live kunde han dog ikke bringes. Han udaandede der imellem Bakkerne, og siden hedder Stedet Banebakken.

Aldrig blev Svend efter denne Hændelse den, han havde været før; hans Sind blev endnu mere alvorligt og tungt, men aldrig vidste man, at han efter denne Dag nærmede sig Elleklinten, og aldrig saae man ham nogensinde vende Øjet imod den Kant, hvor den ligger. Han trak sig tilbage fra al verdslig Gjerning, blev Munk og gik i Helgafells Kloster. Saa lærd blev han, at ingen af Brødrene var hans Ligemand, og saa dejligt sang han en Messe, at Ingen syntes at have hørt noget saa Smukt før.

Hans Fader boede i Tunge til sin Alderdom. Da han var bleven gammel, faldt han i en svær Sygdom. Det var Tiden henimod Dimmeldagene. Da han mærkede, hvorledes det egenlig var fat med ham, lod han skikke Bud til Helgafell efter Svend og bede ham at komme til sig. Svend gjorde sig strax rede, men sagde, at han maaske ikke kom levende tilbage. Paaskeløverdag kom han til Tunge og da havde hans Fader mistet saa mange Kræfter, at han neppe kunde tale. Han bad sin Søn Svend om at synge en Messe første Paaskedag, og bød sine Folk at bære sig ind i Kirken; thi der vilde han dø, sagde han. Svend vilde nødig dertil, alligevel gjorde han det, men kun paa det Vilkaar, at Ingen aabnede Kirkedøren, saalænge Messen varede, derpaa, sagde han, beroede hans Liv. Dette tyktes sælsomt, men Nogle troede, at det

var Grunden, at han endnu, som før, ikke led at se i den Retning, hvor Klinten laa; thi Kirken stod paa en Højskrænt højt oppe paa Hjemmemarken, Øst for Gaarden, og Klinten vendte lige imod Kirkedøren.

Nu blev Bonden baaren ind i Kirken, som han selv havde villet, men Svend iførte sig Messeklæderne foran Altret og begyndte at messe. Alle, der vare tilstede, sagde, at de aldrig havde hørt saa yndig en Sang eller saa kunstfærdig en Messe før, og de vare nær ved at gaa fra Sans og Samling derover. Men som Præsten til Slutning vendte sig om imod Menigheden for at lyse Velsignelsen over den, kom i et Nu en Stormvind farende fra Vest, og Kirkedøren sprang op derved. Menigheden blev saare forundret herover, og Folk saae udefter; da viste sig for deres Øjne ligesom en aaben Dør paa Klinten, og en Glans af utallige Rader Lys straalede ud derfra, men da de igjen saae efter Præsten, var han segnet ned og var da allerede uden Liv. De bleve sært grebne heraf, især da Bonden ligeledes i samme Stund var falden død ned fra Bænken ligeoverfor Altret, hvor han laa. Før og efter denne Tildragelse var det blikstille, saa det var klart for Enhver, at denne Stormvind, der kom fra Klinten, ikke kom saa ganske af sig selv.

Bonden fra Laugar, der engang havde fundet Arnor imellem Bakkerne, var tilstede, og han fortalte nu det Hele. Heraf saae man da, at det nu var sket, hvad Ellebiskoppen havde truet med, at Svend skulde segne livløs ned, naar de saas næste Gang. Da Klinten stod aaben og Kirkedøren sprang op, vendte begge Dørene imod hinanden, saa Ellebiskoppen og Svend saae hinanden i Øjnene, da de sang Velsignelsesordene; thi Ellefolkets Kirkedøre vende altid imod Øst, altsaa i modsat Retning af Dørene paa Menneskenes Kirker.

Der blev stevnet til Herredsthing i Anledning af denne Sag, og man vedtog at flytte Kirken fra Højskrænten nærmere henimod Gaarden ned i en lille Dal ved en Bæk. Paa den

Maade kom Gaarden til at ligge imellem Klinten og Kirkedøren, saa at ingen Præst fra den Dag af har kunnet se fra Altret imod Vest til Elleklinten, og siden ere ingen slige Undere skete der.

Fortællingen om Elle-Arne.

Nogle Sømænd opholdt sig engang paa Selø i Reydarfjord for Fiskeriets Skyld. De havde der en Søbod, i hvilken de gik til Sengs om Kvelden. Om Morgenen vaagede en af dem, der hed Arne, medens de Andre sov, og kunde slet ikke falde i Søvn.

Han laa saaledes, at hans Hoved hvilede paa Sengekanten, og han saae ud mod Døren. Da saae han et Kvindfolk gaa to Gange forbi Døren; derpaa kom hun ind, gik henimod Arne og hilsede ham med et Kys. Han lagde ikke videre Mærke til hende og antog hende for at være kommen ovre fra Landet, men kjendte hende forøvrig ikke. Siden talte de nogle Ord sammen, hvorpaa hun gik ud igjen, men han faldt i Søvn. Ingen uden Arne blev hende vaer. Nogen Tid efter traf det sig en Søndagmorgen, at han gik ud, som de ofte maa gjøre for at se efter, om noget udlændisk Skib er i Sigte, fordi det mangengang tildrager sig, at slige Skibe spille Fiskerbaadene et eller andet Puds, og denne Gang tilkom det Arne at gaa paa Udkig. Han gik op paa en Høj og standsede der, og det syntes ham da, som om han kort derfra hørte en eller flere Klokker ringe; han gik efter Lyden, der lidt efter lidt hørte op, hvorfor han igjen stod stille en Stund, og hørte da Ringningen anden Gang; da gik han igjen efter Lyden, og nu

forekom det ham, som om han kom den nærmere, hvorpaa han blev staaende stille, til han hørte det ringe tredje Gang. Da gik han atter efter Lyden og kom endelig til en Kirke og til en stor og prægtig Gaard, hvor han og Andre før havde troet kun at se Klipper. I Kirken saae han mange Mennesker og en Præst i Messeklæder. Han hørte dem synge de samme Salmer her som hos os; en Præst gik op paa Prædikestolen, som det plejer et ske, naar man først har ringet til Credo, og lagde den sædvanlige Text til Grund for Prædikenen. Efterat Bønnen var endt, gik han ned af Prædikestolen og sang: „Ære være Gud Fader i det Høje." Siden vare mange Mennesker til Alters. Under Uddelingen af Brødet og Vinen sang man „Jesu Ihukommelse", som ikke strakte til, hvorfor man igjen begyndte paa den og sang Størstedelen deraf, og da det var sket, lyste Præsten Velsignelsen over Menigheden. Alt gik rigtig til, og tilsidst blev sunget: „Du har sejret over Synd og Død."

Medens Alt dette foregik, ventede Arne udenfor Døren, men ind i Kirken gik han ikke. Siden kom Præsten ud af Kirken og Menigheden efter ham, og da Folket takkede Præsten for Prædikenen, gjorde Arne ligesaa og tog Præsten i Haanden; denne besvarede godmodig Hilsenen; men noget storslaaet var han i Arnes Øjne, og allerede syntes han at være temmelig til Aars. Han gik strax ind i Præstegaarden. Folket gik nu i smaa Flokke ud af Kirken, iblandt Andre kom der da ogsaa en gammel, men meget anselig Kone, og hende fulgte en dejlig Jomfru, velklædt og med høviske Lader, og Arne har fortalt, at hun med Hensyn til Ansigtets Skjønhed og gode Udseende overgik alle de Kvinder, han hidtil havde set. I hende gjenkjendte Arne den samme Kvinde, der kom til ham i Boden. Hun vendte sig imod Arne som en gammel Bekjendt, hilsede ham med et Kys, tog ham i Haanden og bad ham at komme med sig ind i Huset. Arne vilde nødig dertil; da gik hun ind, men kom øjeblikkelig ud igjen med et Glas Messevin

og bad ham at drikke. Han modtog det med Tak. Siden nødte hun ham ind i Huset med sig; de kom ind i en prægtig smykket Stue, hvor Præsten og hans Hustru sade tilbords. Pigen lod Arne sætte sig og satte sig derpaa selv. Nu blev Maden baaren ind paa Bordet: salt Suppe, gammelt Kjød, Grød og Brød, og Alle, der sade ved Bordet, nøde deraf, Præsten, hans Hustru, Pigen og Arne. Der blev rigelig dækket op med Mad, men Ingen talte til Arne uden Jomfruen, og da Maaltidet var forbi, ledede hun ham ud, fulgte ham paa Vej og bad ham inderlig om at komme oftere did og tage sig til Hustru; hun fortalte ham, at hendes Fader var Præst over alle Øerne og temmelig rig paa Gods, men at hun var hans eneste Barn. Arne afslog paa det Bestemteste at komme til hende. Hun sagde, at hun nok vidste, hvad han havde derimod: „Du er bange for, at vi monne være Djævle," sagde hun, „og at vi ikke tro paa Gud, men kom kun til mig, og jeg skal vise Dig vor Trosbekjendelse; men hvis Du da ikke synes om den, skal Du aldeles uskadt komme herfra, men dog spaar jeg, at den vil hue Dig godt, naar Du har hørt den." Hun anvendte mange flere Overtalelser paa ham.

Nu blev det herved for denne Gang, men hun kom oftere til ham og talede altid om det Samme. To Gange var han tilstede ved Gudstjenesten paa Øen, og han sagde, at han hver Gang havde set hende i Kirken, og at hun efter Gudstjenesten altid førte ham tilbords, hvor Alt foregik paa samme Vis, som før er sagt, men at Pigen siden fulgte ham paa Vej, gav ham Brændevin og altid igjen bad ham om at komme til sig. Engang spurgte han hende om hendes Navn; hun svarede, at hun hed Bjørg, men at hendes Fader hed Finn. Siden drog Arne bort fra Øen, da den Tid var ude, som man plejede at opholde sig der for Fiskeriets Skyld, og som altid indtræffer, før de lyse Nætter ophøre; thi det fortælles, at der ikke er meget fredeligt i de sorte Nætter.

Arne mente da, at nu var han ganske fri for Bjørgs

Forfølgelser, siden han igjen var kommen hjem til sin Fader. Men han havde dog ikke været længe hjemme, før Bjørg en skjøn Dag med en venlig Hilsen kom til ham og sagde: „Nu kan Du se, hvor kjær jeg har Dig; thi min Fader har byttet Kald med Præsten her paa Stedet og er flyttet bort fra Øerne, for at jeg kan være i Nærheden af Dig; heraf kan Du nu se, hvormeget jeg har at sige hos min Fader; kom derfor med mig og drag bort igjen, hvis Du ikke synes om Alt hos mig." Han undslog sig paa mange Maader.

„Sid hos mig en liden Stund," sagde hun da. Det gjorde han, og siden skiltes de ad; men han alene havde set, da hun kom. Der gik nu en lang Tid hen, og hver Dag sad han en Stund hos hende. Da bad han engang sin Fader om, at han maatte blive bortfæstet; men det vilde hans Fader ikke; han mente, at han ikke kunde undvære ham ved Høslætten; thi han havde ikke flere Folk, end Arne og en Høstkarl til.

En Dag, som de begge stode og sloge Græs paa Hjemmemarken, saae de begge Bjørg komme gaaende, og Arne sagde da i Spøg til Høstkarlen: „Hun vil nok tale med Dig, hun der." „Langtfra," svarede den Anden, „det er nok snarere Dig, hun vil træffe." I det Samme kom Pigen hen til Arne, og idet hun hilsede ham, forsvandt hun for Høstkarlen. Arne saae da paa hendes Miner, at hun var vred; men aldrig saasnart havde hun tiltalt ham, før hun igjen var blid imod ham. Det er ikke let at tælle alle de Gange, hun kom til ham, men ofte var det tre Gange om Dagen.

Efter Høsten gjorde Høstkarlen sig færdig til Rejsen, og hans Vej laa over et meget højt Fjeld, hvor man sagde, at en Trold tidligere havde spøget. Arne tilbød sig at følge ham paa Vej, og de rede sammen op paa Fjeldet, men skiltes siden, hvorpaa Arne vendte hjem igjen. Paa et Sted, hvor Vejen førte igjennem nogle Snevringer, stod en Troldkvinde paa hans Vej, og han mente det nu raadeligst at ride saa hurtig, Hesten

kunde rende, forbi hende; men idet han gjorde saa, stønnede hun tungt, og Arne fortalte, at han havde taget det som et Forvarsel for den Ulykke, der ventede ham. Da han kom ned af Fjeldet, kom Bjørg ham imøde. De sade en Stund sammen og skiltes ad som Venner.

En Løverdagmorgen, tidlig om Høsten, lavede Arne sig til, for at søge efter Kvæget, og havde i Sinde at komme hjem igjen ret snart; han var uheldig og fandt ikke Kvæget før efter megen Møje og da det alt var Kveld. Han vendte da hjem og drev Kvæget stærkt foran sig med en lille Kjep, som han havde i Haanden. Men da han var i Nærheden af Hjemmemarken, kom Bjørg til ham, hilsede ham blidelig og bad ham at sidde en liden Stund hos sig. Han var bister imod hende og sagde Nej; thi ham syntes, at han for sent havde fundet Kvæget, derfor vilde han nu bort fra hende. Hun bad ham da endnu inderligere om at sætte sig ned en liden Stund, men han gav intet Svar. „Jeg faar da at ty til mine egne Raad," sagde hun, gik henimod Arne, tog ham i sin Favn og bar ham, som om han var et Barn, skjønt Arne dog ellers blev regnet til de største Mænd. Han kunde paa ingen Maade rive sig løs af hendes Favn; men dog gjorde han hende Brydderi nok dermed. Hun bar ham en lang Vej, indtil han mente, at hun omtrent maatte være kommen til sit Hjem. Da sprællede han saa voldsomt, han kunde, men hun blev træt, saa at han slap ud af Favnen, og da slog han hende med Kjeppen over Laaret og gav hende et dygtigt Rap. Hun gik da haltende fra ham og stønnede tungt og talte siden disse Ord til ham, der stod paa en nøgen Jordplet: „Du skal ikke komme et Fjed fra denne Plet, mens jeg har nogle Ord at tale med Dig. Du skal blive saa syg, at Ingen skal kjende eller kunne læge din Sygdom. Hvis Nogen prøver derpaa, skal Du blive værre, og prøver nogen klog og lærd Mand derpaa, skal din Sygdom tiltage, saa det er en Gru. Lev nu med det, og Du vil nok ikke synes bedre herom, end om Du

havde været hos mig og taget mig til Hustru." Mens hun talte dette, forsøgte Arne at rive sig løs fra Jordpletten, men formaaede det ikke; thi alle hans Kræfter lammedes. Saa skiltes de for denne Gang. Siden gik han hjem med Kvæget, med et sørgmodigt Aasyn og svage Kræfter. Han gik i sin Seng, nød ingen Spise, og saare lidet sov han om Natten; thi en underlig Sygdom overfaldt ham, uden at han kunde sige, hvad der fejlede ham. Næste Søndag Morgen stod han, skjønt meget svag, op af Sengen og red til Kirke. Han havde sit Sæde oppe i Kirken under Prædikestolen. Under den første Del af Prædikenen vidste han ikke af sig selv; men da han kom til sig selv igjen, saae han en stor Blodstrøm, der var styrtet ham ud af Munden, og med Nød og neppe naaede han sit Hjem igjen. Man spurgte nu om Aarsagen til hans Sygdom; men han vilde Intet fortælle derom.

En Nat kom den Præst til ham, som han havde set paa Øen, og sagde: „Det var slemt, at min Slægt skulde volde Dig Ondt, det var heller ikke efter min Vilje, at min Datter forfulgte Dig saa, og derfor vil jeg hjælpe Dig, hvis jeg kan. Har Du ikke et Glas hos Dig?" „Nej," svarede Arne, „men derude i Udhuset har jeg et Glas i min Kiste." Præsten bad da om at faa Nøglerne. Arne gav ham dem, hvorpaa Præsten gik ud og kom siden igjen, gav Nøglerne tilbage og sagde, at nu stod Glasset fyldt i hans Kiste, og at han skulde drikke det ud om Morgenen, naar han stod op. Da det blev Morgen, krøb Arne ud af Sengen og saae efter i sin Kiste; han fandt Glasset fyldt med noget Hvidt og Tyndt, som om det kunde være Vin, og han var nu tvivlraadig, om han skulde vove at drikke deraf, men da det randt ham i Hu, at han alligevel var Døden nær, førte han Glasset til Munden og tømte det. Han følte sig strax noget raskere og kunde falde i Søvn, hvorover han blev glad.

Arnes Fader bragte ham nu imod hans Vilje til en klog Mand der i Sognet. Men aldrig saasnart var han kommen

did, før han hverken havde Rist eller Ro. Uophørlig strømmede Blodet ham ud af Munden, og det gik saa, at den Tid, han opholdt sig der, blev han værre og værre. Det skete engang, at som han, rygende sin Pibe, var listet ud af Døren, tabte han sin Bevidsthed, saa han ikke vidste, hvor han var henne. Han blev savnet, og man søgte efter ham; endelig fandtes han næste Morgen langtfra Gaarden, han laa paa Gru, og meget Blod var strømmet ud af hans Hals; men hans Pibe laa itubrækket ved Siden af ham. Han blev derpaa bragt til næste Gaard, hvor der boede en Lavretsmand *). Der bad Arne om at maatte være til Huse i nogen Tid, men det blev ham strax afslaaet. Lavretsmanden gav Arne Brændevin at drikke, hvoraf han blev noget styrket; men i det Samme faldt han, som sædvanlig, i Afmagt, og lidt efter begyndte Blodet at løbe ham ud af Halsen, saa Alle bleve forfærdede derover. Lavretsmanden sagde, at han ikke kunde tillade ham at blive, formedelst den Modbydelighed, han følte for hans Sygdom. Nu kom Arne til sig selv igjen og saae sin gamle Ven, Præsten, komme til sig og hørte ham sige: „Bed, om Du maa blive her, men drag ikke oftere til den kloge Mand." „Jeg bad derom," sagde Arne, „men det blev mig negtet." „Bed kun derom igjen," sagde Præsten, „jeg skal nok hjælpe Dig til at faa Tilladelsen." Arne prøvede da anden Gang derpaa, og denne Gang blev Tilladelsen ham given. Ingen uden Arne saae Præsten. Men da han havde været der en Tid, kom Præsten til ham og sagde: „Naar Du faar de store Anfald, skal Du bede Lavretsmandens Hustru at lægge sin Haand paa dit Bryst, da vil Du saalænge føle Lindring." Det gjorde Arne, og han følte sig lettet derved, men ikke havde Konen altid Tid til at være hos ham. En Morgen laa han, som oftere, i Sengen og var usædvanlig vel. Da saae de

*) Lavretsmanden havde Sæde i Lavretten ɔ: det Sted paa Althinget, hvor Love bleve behandlede, vedtagne o. s. v.

Alle, at der kom en Kvinde til den Seng, hvori han laa, og tiltalte ham saaledes: „Ikke skal Du blive sund heraf," hvorpaa hun gik igjen. Arne kjendte der sin gamle Veninde Bjørg. Men da hun gik ud, blev Arne saa syg, at man troede, hans sidste Time var kommen. Dagen derpaa kom Præsten til ham og sagde: „Det falder mig svært at hjælpe Dig, Arne." Han gav ham en Bog og forbød ham at lade Nogen se den, og paalagde ham at gjemme den ved Brystet. Arne gjorde det, og saalænge fandt han nogen Lettelse. En Dag sov han, og Bogen laa ved ham. Da tog Husbonden Bogen og læste i den, men fandt ikke Andet deri, end nogle Bønner og enkelte ubekjendte Bogstaver. Arne vaagnede i det Samme, forlangte sin Bog og fik den igjen. Lidt efter kom Præsten til ham og sagde: „Daarlig gjemte Du Bogen, Arne," hvorpaa han tog den, skar to Blade fra, hvilke han paalagde Arne at gjemme under Hovedpuden og sørge for, at Ingen fik dem at se. Derpaa forsvandt han. Næste Dag, da Arne sov, saae de Alle, at Bjørg kom op ad Gulvet, rækkede efter Bladene og gik siden med dem ud i Kjøkkenet og kastede dem i Flammerne. Arne vaagnede, idet hun gik ud, og fik da et grueligt Anfald, saa at Blodet flød overalt omkring ham. Lidt efter kom Præsten igjen til ham og sagde: „Daarlig gjemte Du Bladene; lad nu søge i Asken, saa vil der findes Noget af dem." Han lod søge, og man fandt Bogstaverne, men alt det Andet var fortæret af Ilden. Siden passede Arne bedre paa.

En Dag, da han laa i sin Seng og befandt sig usædvanlig vel, kom Bjørg til Døren og sagde: „Ikke skal det gavne Dig stort, om ogsaa min Fader vil hjælpe Dig." Arne svarede: „Jeg vilde ønske, at Gud lod Dig prøve noget Lignende, før Du dør; jeg beder ikke derom af Had til Dig, men for at Du selv kan vide, hvad jeg maa lide for din Skyld." „Dette skal Du nu først lide," sagde hun, „Du har selv bragt det over Dig, og ikke skal min Fader kunne hjælpe Dig." I det Samme kom Præsten, gik forbi hende ind i Huset og sagde:

„Siden Du heri viser saa megen Ondskab, skal Du nu sejle din egen Sø, og skulle dine Forbandelser ikke gjøre ham nogen Skade." Hun gik da ud, og Arne saae hende ikke siden. Præsten dvælede en Stund hos Arne, og fra den Dag af fik han Lettelse, saa han kom paa Fode igjen. Da skikkede han Bud til Provsten, der var hans Præst, om han vilde give ham Nadveren. Han gik, skjønt meget svag, til Kirken. Det var netop Palmesøndag, og Provsten kom til ham og sagde, at han ikke turde tage imod ham med den øvrige Menighed, da han kunde blive syg under Handlingen, men lovede at give ham Nadveren efter Gudstjenesten. Da Gudstjenesten var forbi, gik Menigheden bort, men Præsten kaldte Arne ind i Koret og sagde, at han ikke gav ham Nadveren, medmindre han besvarede et Spørgsmaal. Det lovede Arne, hvis han kunde. „Er det en god eller en ond Aand, der kommer til Dig i en Præsts Skikkelse?" „En god Aand har sendt ham til min Hjælp," svarede Arne. „Det er Djævelen," sagde Præsten. I samme Øjeblik saae Arne, at hans gamle Ven, Præsten, kom og satte sig i Hjørnet indenfor ham og mindede ham om, hvad han skulde svare, saa Præsten havde nok at bestille. Tilsidst sagde Provsten, at han ikke tog imod ham, saalænge han blev ved at paastaa, at denne Præst var sendt af en god Aand, og at han vilde formene alle Præster i sit Provsti at give ham Syndsforladelse. Arne svarede, at om han saa forbød det, vilde han nok faa den hos en anden Præst. Bjørgs Fader gik derpaa ud, men Provsten og Arne skiltes ad som Uvenner, og Arne drog hjem igjen. Før det var blevet lyst den næste Morgen, kom en Mand til Vinduet over Arnes Seng; han var sendt fra Provsten med Bud om, at nu vilde han give ham Nadveren, hvad Tid det saa skulde være, Nat eller Dag. Arne spurgte, hvorledes det var gaaet til, at han havde forandret Sind paa saa kort en Tid. Manden sagde, at det vidste han ikke: „Men Provsten har vist ikke sovet meget inat, og nu skal Du lade ham vide, om Du vil." Arne

svarede Ja, og Skjærtorsdag sendte han Bud til Provsten, om han nu vilde give ham Nadveren. Provsten kom strax. Arne spurgte, hvad Forandring der var sket med hans Beslutning, da han havde skiftet den saa hurtig og uden at være bleven anmodet derom. Provsten svarede: „Jeg havde ingen Ro om Natten, efter at vi havde talt sammen i Kirken, fordi din Præst kom til mig, saa jeg tre Gange maatte staa op af Sengen. Jeg talte ikke et Ord, naar han talte ti, men saa meget er vist, at aldrig tiere skal jeg kalde ham en Djævel.“ Siden gav Provsten ham Syndsforladelse, og nu blev han bedre Dag for Dag.

Engang kom Præsten, som oftere, til Arne og sagde til ham: „Jeg kan paa ingen Maade gjøre Dig fuldkommen karsk, uden Du rider herfra til Breidabolstad i Fljotshlid og modtager Nadveren af Præsten der, Sira Haldor Paulssøn; thi der er en Kalk, som Ellefolket har skjænket til Kirken, men i Bunden af den findes en sort Plet. Af den maa Du drikke Vinen, og da vil Du blive fuldkommen karsk. Du skal bringe et skriftligt Vidnesbyrd med fra Provsten, og skriv saa et Brev til Sysselmand Vium, der i Sommer agter at rejse til Althinget; bed ham at lade Dig vide, naar han rider til Thinge og følg sydpaa med ham.“ Siden gik Arne til Provsten, bad ham om sin Præstesedbel og fortalte ham sit Forehavende. Da sagde Provsten: „Ja, har det end været en god Aand, der hidtil hjalp Dig, da er dette dog en Djævel, som vist har i Sinde at dræbe Dig paa Vejen, Du, som er saa ringe af Kræfter, at Du knap kan gaa Vejen imellem Gaarde.“ Ikke destomindre gav han Arne Seddelen, men Natten derpaa kom Præsten til Arne og sagde: „Ilde gjør Provsten i at kalde os Djævle, og Gud vil engang paa en eller anden Maade vise ham, at han lyver, men Du skal drage afsted, Arne; thi Vium er allerede paa Rejsen, og har ikke ladet Dig det vide; derfor nødes jeg til at følge Dig paa Vej, skjønt jeg har vanskeligt ved det, for at Du kan komme afsted.“ Om Morgenen begav

Arne sig paa Rejsen, traf Vium og fulgte med ham til Odde, ja endog op til Thinget, og kom endelig til Breidabolstad, hvor han fik Nadveren af den Kalk, Præsten havde fortalt ham om, og om hvilken det ej vides, hvorfra den er kommen. Han blev snart fuldkommen karsk, drog saa østpaa igjen og traf sin Ven, Præsten. Denne fortalte ham de Tidender, at Bjørg var død, at hun var falden i en gruelig Sygdom, dengang han gik til Herrens Bord paa Breidabolstad, og at hun neppe havde havt Fred til at paakalde Gud om Hjælp og Miskundhed.

Siden fortalte Arne, at Præsten mistede sin første Hustru og tog sig en anden, og at han flyttede tilbage til Øerne, hvor han før var; han fortalte, at han mangen Gang kom til Øerne, saae Husene og Kirken og var tilstede ved Gudstjenesten. Men om Provsten fortælles det, at han fik den Modgang, at en af hans Døtre faldt i en saa underlig Sygdom, at Ingen kunde hjælpe hende.

Engang bad Arne Præsten, om han vilde vise ham Ellefolkets Bibel. Præsten opfyldte hans Bøn, og det forekom ham, at denne Bibel ganske var, som den islandske Bibel; men Grunden til, at Ellefolket er forskjelligt fra andre Mennesker, skal efter den være følgende: Ikke langt fra Adam og Evas Bolig efter Syndefaldet laa en Sø, hvor Eva engang stod og toede sine Børn, som dengang vare blevne mange. Men da hun kun havde tilbage at vaske to eller tre af Børnene, kaldte Gud paa hende. Hun blev bange og tog kun de Børn med sig, der vare toede, men lod de utvættede blive tilbage. Da sagde Gud til hende: „Har Du ikke flere Børn, end disse?" men paa Grund af sin Angst negtede hun at have flere. Gud sagde da: „Hvad der skal være skjult for Gud, skal ogsaa være skjult for Menneskene." Siden forsvandt Evas utvættede Børn, saa hun fik dem aldrig mere at se. De bleve ikke mange inden Syndfloden; saalænge den varede, opholdt de sig i en Hule, og Gud satte selv Døren for den. Men siden har deres

Slægt formeret sig betydelig. Dette Folkefærd har samme Lov som vi; det tror paa Frelseren og den Helligaand ligesom vi.

Arne vilde gjerne kjøbe deres Bibel, men fik ikke Lov dertil. Han fortalte, at denne Præst var hans bedste Ven og gjorde ham meget Godt. At Arne havde havt en underlig Sygdom, vidste Folk, der kjendte til ham, og Ingen syntes at have set en slig Sygdom før. Stundom saae man Bjørg komme til ham, men Præsten saae man mangen Gang. Men det kunne vi ikke sige, hvem det i Virkeligheden var, som kom til ham, og Mange antoge det for at være Fanden selv. Arne sagde, at han vilde bringe Andre i Bekjendtskab med denne Præst, og at det var en venlig, sagtmodig og mild Mand, men nu var han allerede bleven gammel.

Og hermed ender denne Saga.

Ellekongen paa Selø.

En Sommer laa nogle Folk efter Sædvane paa Fiskeri paa Selø i Reydarfjord, og det traf sig, da man bragte den tørrede Fisk til Land, at en stor Del af Holmepræstens Fisk blev tilbage i Fiskerhytten. Vejret gik i et slemt Hjørne, saa at man ikke kunde komme til Fisken, før det igjen blev godt Søvejr om Høsten. Da drog man ud for at hente den, og gav sig strax til at bære den fra Hytten ned i Baaden. Baadsfolkene talte om, at det kunde være morsomt, om man gik over paa den anden Side af Øen, for at se, om Noget skulde være drevet der i Land. En af dem erklærede sig villig til at gaa, imedens de Andre bare Fisken ned. Han gik da,

og de Andre bare ned i Baaden. De indskibede sig Alle og ventede en Stund paa den Fraværende, men da han kom, var det umuligt at faa ham op i Baaden formedelst Brændingen; de raabte da til ham, at han nu maatte blive, men at de skulde hente ham Dagen efter, hvis det blev Søvejr. De mente nok, at det var bedst at sørge for deres eget Liv, og stævnede til Land, men han stod der alene hjælpeløs tilbage. Det blev Tøsne med Stille, og Manden gik derfor hen i Fiskerhytten, uden at vide noget Raad, og der blev han til Kvelden. Da begyndte han at fortvivle og tænkte, at det laa ham nærmere at tage sig selv af Dage, end sulte der ihjel, og han løb ud af Hytten. Da saae han ligesom en glad Stjerne, men han mente, at det ikke kunde være nogen Himmelstjerne i denne skymørke Nat, og da han begyndte at se nøjere til, forekom den ham at ligne mest et Lys i et Vindue. Han løb en liden Stund, indtil han kom til et Hus, saa prægtigt, at det lignede en Kongehal. Han hørte, at det blev sagt indenfor: „Ja, Piger, ikke uden det stakkels Menneske, som blev tilbage paa Øen idag, er kommen til Huset; gaar ud og henter ham; thi jeg vil ikke, at han skal dø ved min Dør." I samme Nu kom en ung Pige til ham og sagde, at han skulde aflægge sine Sneklæder. Siden førte hun ham op ad en meget høj Trappe ind i en smuk Sal, prydet med Guld og Ædelstene. Der saae han mange Kvinder, og var en af dem den dejligste iblandt alle. Han hilsede dem høvisk, og de gjengjældte hans Hilsen. Da stod den fagre Mø op og førte ham ind i et lidet, men fagert Kammer, satte Vin og Mad for ham og gik siden sin Vej. Det fortælles ikke, hvor man viste ham til Leje om Kvelden. Natten gik da, men om Morgenen kom hun til ham og sagde, at hun ikke maatte blive der til hans Fornøjelse, men gav ham ellers Alt, hvad der kunde være ham til Tidsfordriv.

Saaledes gik Vinteren til Jul. Juleaften kom den fagre Mø til ham og sagde, at hvis ham syntes, at hun havde gjort

ham noget Godt, da maatte han tilstaa hende en Bøn, og ikke negte hende den, nemlig, at naar der næste Dag blev holdt Dans, og hendes Fader lod hende kalde ud for at se paa Legen, han da ikke maatte være nysigen eller se ud af Vinduet; thi han kunde faa Nok til at more sig med derinde. Han lovede hende, at han ikke skulde vise sig nysigen. Første Juledags Morgen bragte hun ham Vin og Mad og hvad der ellers kunde være ham til Morskab, bød ham Farvel og gik sin Vej.

Men lidt efter hørte han Sang og Strengeleg. Han tænkte da med sig selv, hvad det kunde være for en stor Glæde, og at det vel ikke kunde skade noget, om han et Øjeblik kigede ud; det behøvede Ingen at se. Han klavrede da op, for at komme til at se paa Dansen, og da han fik set ud, saa han en stor Mængde Mennesker, Nogle dansede, Andre øvede alskens Strengeleg, men midt i Trængselen saae han en kongelig Mand sidde med Krone paa Hovedet og med en Kvinde ved hver Side. Han tænkte sig, at det maatte være Kongens Dronning og Datter; men hende kjendte han. Han turde nu ikke længer se ud, og gik bort fra Vinduet. Dansen varede til Kveld.

Men da hun siden kom ind til ham, var hun imod Sædvane tavs, dog sagde hun til ham, at ilde havde han holdt sit Løfte om ikke at se ud, skjønt hun havde kunnet mage det saa, at hendes Fader ikke havde set det denne Gang.

Det led nu hen mod Nytaar, uden at Noget hændte. Nytaarsnat kom hun til ham og sagde, at næste Morgen gik hun med sin Fader for at se paa Dansen, og at han da maatte vise sig mere tro imod hende, end han havde været i Julen, og ikke være nysigen. Han lovede nu ved Alt, hvad helligt var, at denne Gang skulde han ikke kige ud. Hun bragte ham nu Mad og Vin og alskens Morskab og gik bort. Men da det blev Morgen, hørte han endnu mere Larm og Glæde derude end i Julen. Han sagde da til sig selv, at nu skulde han ikke kige ud, thi det var jo det Samme som i Julen, og der gik meget af Dagen, mens han endnu sad rolig. Men da

begyndte Nyfigenheden at pine ham, — at vide Intet om den store Glæde! — og han kigede ud og saae, at Dansen var meget morsommere end forrige Gang; thi her dansede mange straalende Riddere for Kongen og Dronningen. Han trak sig da i Hast tilbage fra Vinduet, men saae dog, at Ingen vendte sit Øje op imod hans Vindue, og saaledes gik det til Kveld. Men da hun kom ind til ham om Kvelden, var hun vredladen og bebrejdede ham, at han nu havde sveget hende igjen. Alligevel forstyrrede dette ikke Forholdet mellem dem; thi hun var ham ligesaa god endnu som før. Vinteren gik, og det led mod Paaske. Paaskeløverdag kom hun til ham, tiltalte ham venlig og bad ham nu ikke at være nyfigen den næste Dag, om han ogsaa hørte, at Glæden var stor; thi hvis hendes Fader blev det vaer, at hun havde et Mandfolk hos sig, vilde det gjælde hendes Liv. Paaskemorgen kom hun til ham og bragte ham Alt, hvad han selv havde kunnet ønske sig, bød ham Farvel og gik saa bort. Lystigheden begyndte igjen som tidligere. Men da det led hen paa Dagen, begyndte Ensomheden at kjede ham, og han gik fra sit Kammer ind i det næste Kammer; thi han mente, at hun ikke vilde blive vaer, om han der kigede ud. Et Øjeblik kigede han ud og saae det Samme som ved Nytaarstid. Derpaa gik han ind i sit Kammer og blev der, til hun kom ind om Aftenen. Da var hun mut imod ham og sagde, at idag havde han sveget hende som forrige Gang; ikke vidste hun, om hendes Fader havde faaet noget Nys om ham, men mere kold havde han været imod hende, end han plejede, „og ikke ventede jeg," sagde hun, „at Du vilde være mig saa utro, og vil Du sagtens herefter være det i flere Ting." Vaaren nærmede sig og den sidste Vinterkveld kom hun til ham og sagde, at imorgen var det den første Sommerdag, og at Folk da vilde komme fra Land og hente ham, hvorfor han tidlig skulde gaa hen til Fiskerhytten; men en Bøn vilde hun bede ham om, hvis han ellers satte nogen Pris paa, at hun havde opholdt hans Liv i Vinter,

og det var den, at han vilde vedkjende sig det Barn, som hun nu gik frugtsommelig med ved ham; thi det gjaldt hendes Liv, og hvis hun ikke kunde nævne dets Fader, vilde hendes Fader lade hende dræbe. Men hvis hun kunde nævne dets Fader, da vilde han ikke dræbe hende, og hun bad ham nu ikke om Andet, end at han vilde vise sig tro mod hende i denne Sag. Det lovede han hende, og han sagde, at aldrig skulde det ske, at han fragik at være Barnets Fader. Det køstede ham jo Intet, da han ikke behøvede at have nogen Ulejlighed af det. Han bød hende nu Farvel og takkede hende for alle hendes Velgjerninger imod ham om Vinteren, og tidlig den næste Morgen begav han sig afsted, og da han var kommen et lille Stykke paa Vejen, vilde han se tilbage til Hallen, men da saae han ikke Andet end stenede Bakker og Klipper sydpaa Øen; derpaa gik han hen til Fiskerhytten. Den Dag var det blidt Vejr og Søen rolig, og lidt op ad Dagen saae han en Baad komme fra Land; men da Baadsfolkene kom til Øen, gik han dem imøde. Som de fik ham at se, bleve de bange; thi han var meget fed og tyk, og de troede derfor, at det var hans Gjenfærd; thi de mente ganske vist, at han var død om Vinteren, og Ingen vovede at tale til ham, endsige at komme i Land til ham. Tilsidst steg Baadsføreren dog i Land og spurgte ham, om han var et levende Menneske eller en Gjenganger, eller om han var den Samme, der var bleven tilbage paa Øen om Høsten. Han sagde, at han var den samme Mand som i Høst, da de havde ladet ham der tilbage. Den Anden sagde, at han ikke kunde forstaa, hvorledes han havde kunnet leve saalænge der uden Mad. Øboeren svarede, at Tangen paa Selø var ikke nogen værre Kost end Vandgrøden derinde paa Holme. Ikke vilde han fortælle dem Mere, men han gik i Baaden til dem, og de roede med ham ind til Holme. De Fleste undrede sig over at se ham komme levende tilbage, og mange Spørgsmaal bleve gjorte ham om, hvor=

ledes han havde levet om Vinteren, men Ingen fik Mere at vide hos ham, end Hine havde faaet at vide derude paa Øen.

Sent paa Sommeren var det en Søndag smukt Vejr, og der kom mange Folk til Kirke, og den Dag vilde da ogsaa Tjenestekarlen derhen. Men da Præsten og hele Menigheden var kommen ind i Kirken, stod en Barnevugge ved Alteret, før man vidste et Ord deraf, og en guldsyet Hagel var udbredt over Barnet, men intet Menneske saas der, kun saae man, at der hvilede en fager Kvindehaand paa Buggekanten; Alle undrede sig herover og saae paa hverandre; men Præsten tog Ordet og sagde, at dette Barn vilde døbes, og at det ikke kunde fejle, at jo Nogen i Kirken maatte staa i Forhold til det, og helst mente han om sin Tjenestekarl, at han om Foraaret havde ladet det tilbage paa Selø; men Tjenestekarlen fragik at kjende noget til det. Præsten sagde da, at han vilde døbe det med hans Navn, men Tjenestekarlen negtede igjen og sagde, at han ikke vilde have noget med det at gjøre. Præsten svarede, at ikke kunde han have levet paa Øen uden Menneskehjælp, men Tjenestekarlen sagde, at han aldrig vilde vedkjende sig Barnet og forbød Præsten at døbe det med sit Navn.

Da blev Buggen rykket bort og forsvandt i samme Nu, og i det Samme hørtes en stærk Graad, der tabte sig ud af Kirken. Præsten og Andre fulgte efter den ud af Kirken. Da hørte man Graaden og Hulkenen forsvinde ned imod Søen, men Hagelen laa paa Kirkegaarden og blev brugt paa Holme længe efter den Tid.

Alle undrede sig over dette, men dog greb denne Tildragelse mest Præsten. Men Tjenestekarlen faldt senere hen i Tungsind. Præsten spurgte ham, hvoraf det kom, og da fortalte han ham det Hele, at han om Vinteren havde boet hos en Konge og hans Datter, og at han fortrød alle sine Dage, at han ikke havde vedkjendt sig Barnet.

Tjenestekarlen blev aldrig Menneske mere fra denne Dag af, og hermed ender Fortællingen om Huldrekongen paa Selø.

Sæterpigen.

Der levede engang paa Nordlandet en Præst, som havde opfostret et Pigebarn. Højt oppe i Fjeldene laa Præstegaardens Sæter, hvor Præsten gjerne havde sine Faar og Køer om Sommeren, under Tilsyn af en Sæterpige og en Hyrde. Da hans Fosterdatter blev ældre, fik hun at forestaa Husholdningen i Sæteren, og hun skilte sig godt derved som ved al anden Gjerning; thi hun var et klogt Kvindfolk, fager at se til og ferm i mange Ting. Paa den Kant af Landet havde hun ikke sin Lige; derfor bejlede mange rige Mænd til hendes Haand, men hun gav dem Kurven Alle tilhobe. Præsten talte engang med sin Fosterdatter om den Sag og raadede hende til at gifte sig; thi, sagde han, han var nu en gammel Mand og kunde derfor ikke altid være hende en Støtte. Men hun vilde Intet høre herom; hendes Hu var langt fra saadanne Ting, sagde hun; hun var vel fornøjet, saadan som det nu var, og det var ikke Alle, der hentede deres Lykke i Ægtestanden. Derom blev da ikke talt mere for det Første.

Da det led paa Vinteren, syntes Folk, at Sæterpigen begyndte at blive før under Bæltet, og jo længer det gik hen paa Vaaren, desto førere blev hun. Om Vaaren talte hendes Fosterfader igjen til hende; han bad hende nu sige ham det aabent og ærlig, hvorledes hun egentlig havde det; hun gik vist med Barn, mente han, og derfor var det bedst, at hun ikke drog til Sæters i denne Sommer. Men hun negtede, at hun gik med Barn, hun fejlede Ingenting og sin Sætergjerning skulde hun passe ligesaa godt denne Sommer, som hun havde gjort det før. Præsten saae, at han ikke kunde komme nogen Vej med hende og lod hende derfor have sin egen Vilje, men han paalagde de Mænd, der fulgte hende til Sæters, aldrig at lade hende være alene, og det lovede de ham fuldt og fast.

Deroppe i Sæteren var Pigen munter og glad, og der gik en Tid hen, uden at Noget hændte. Folkene gave nøje Agt paa hende og lode hende aldrig være alene.

Da skete det en Aften, at Hyrden savnede alle Faarene og Køerne, og Enhver, der kunde bruge sine Ben; maatte forlade Sæteren, Sæterpigen alene blev tilbage. Det gik sent med Folkenes Søgen, der opstod en tyk Taage, og derfor fandt de først Kvæget henad Morgenstunden. Da de kom hjem igjen, var Sæterpigen oppe, og var imod Sædvane hurtig og let tilbens. Det saae man ogsaa, da nogen Tid var gaaet, at hun ikke var saa før som tidligere, men hvorledes det var gaaet til, vidste man ikke, og heller ikke syntes man nu, at hendes Førhed havde været, som naar en Kvinde gaar med Barn.

Om Høsten flyttede de hjem fra Sæteren, Mænd og Kvæg, og Præsten saae da, at nu var Pigen smallere om Livet, end hun havde været den foregaaende Vinter. Han trængte da ind paa de øvrige Sæterfolk og spurgte dem, om de havde gjort imod hans Befaling og Alle forladt Sæterpigen. Men de sagde ham, som det var, at de kun en eneste Gang havde forladt hende for at søge efter Malkekvæget, der havde manglet. Præsten blev vred og ønskede dem al Landsens Ulykker, fordi de havde gjort imod hans Befaling; forresten havde han havt en Anelse herom i Foraaret, dengang Sæterpigen drog afsted til Sæteren.

Næste Vinter kom en Mand for at fri til Præstens Fosterdatter; hun vilde Intet høre om hans Frieri, men Præsten sagde, at ham skulde hun ikke slippe fri for at ægte; thi ham vare Alle enige om at rose, og han var af en god Æt. Han havde sidste Vaar taget Gaarden efter sin Fader, og hans Moder havde Undertag hos ham. Denne Frier fik altsaa ingen Kurv, om det nu var med eller imod Pigens Vilje. Deres Bryllup stod om Foraaret hos Præsten. Men før Bruden blev iført sin Brudedragt, sagde hun til Brudgommen:

„Det Løfte tager jeg nu af Dig, siden Du ægter mig imod min Vilje, at Du aldrig huser nogen Vintergjæst, uden at lade mig det vide først; thi ellers vil det gaa Dig ilde;“ det lovede Manden hende.

Saa stod da Bryllupet, og hun drog hjem med sin Husbond og overtog Husvæsenet, men uden nogen Lyst; thi aldrig var hun glad, og hendes Aasyn var altid mørkt, skjønt Manden bar hende paa Hænderne og knap nænnede at lade hende stikke Haanden ned i koldt Vand. Hver Sommer sad hun inde, naar Andre syslede med Høet ude paa Marken, og da blev hendes Svigermoder hos hende for at fornøje hende og hjælpe hende med Madlavningen. Imellemstunder sad de da og strikkede og spandt, og den gamle Kone fortalte da Sagn for at more sin Svigerdatter.

Engang, da hun var bleven færdig med sin Fortælling, sagde den Gamle til sin Svigerdatter, at nu maatte hun ogsaa fortælle Noget. Den Anden svarede, at hun ingen Sagn kunde; da den Gamle imidlertid blev ved at trænge ind paa hende, lovede hun tilsidst at fortælle det eneste Sagn, hun vidste, og begyndte da saaledes:

„Paa en Gaard levede engang en Sæterpige. Kort fra Sæteren laa nogle store Klipper, som hun tidt gik forbi. Derinde boede en ung og fager Huldremand, som hun snart lærte at kjende, og der blev Kjærlighed imellem dem. Han var saa god og kjærlig imod Pigen, at han aldrig negtede hende nogen Ting og føjede sig efter hendes Vilje i Alt. Det blev da Enden paa Legen, da nogen Tid var gaaet, at Sæterpigen gik med Barn; da hun skulde til Sæters den næste Sommer, trængte hendes Husbond ind paa hende for at faa at vide, om hun ikke var frugtsommelig, men det benegtede hun, og afsted drog hun til Sæteren som hun plejede. Men hendes Husbond bad dem, der vare med hende i Sæteren, om aldrig at lade hende være alene, og det lovede de ham. Alligevel forlode de hende engang for at lede efter Kvæget, og da følte

hun Fødselsveer. Hendes Elsker kom da ind til hende, sad hos hende og hjalp hende med Fødselen, og siden toede og svøbte han Barnet. Men før han gik bort med Drengen, lod han hende drikke af et Glas, og det var den sødeste Drik, jeg nogensinde" ..... her faldt Nøglet, som hun strikkede af, ud af hendes Haand; hun bukkede sig ned efter det og rettede sig selv — „hun nogensinde havde smagt, vilde jeg sige, og i samme Stund var hun karsk og fri for al Men. Fra den Stund af saae Huldremanden og Pigen ikke hinanden; imod sin Vilje blev hun gift med en anden Mand; thi hendes Hu stod altid til hendes første Elsker, og fra den Tid af saae hun aldrig en glad Dag. Og er nu den Fortælling ude." Hendes Svigermoder takkede hende for Fortællingen og gjemte den i sit Sind. Saa gik der igjen nogen Tid, uden at Noget hændte; Konen gik som altid og bar paa sin Sorg, men altid var hun dog god og kjærlig imod sin Husbond.

En Sommer, da det alt var langt ude paa Høhøsten, kom to Mænd, en større og en mindre, ind paa Marken til Bonden. De havde begge bredskyggede Hatte paa Hovedet, saa man saae dem kun utydelig i Ansigtet. Den Større med Hatten tog Ordet og bad Bonden om Vinterly. Bonden svarede, at han ikke modtog Nogen, uden at hans Hustru vidste derom, og sagde, at han vilde tale med hende om den Sag først. Manden bad ham dog ikke at tale saa usømmelig, som at saa gjæv en Mand skulde staa saadan under sin Kones Tøffel, at han ikke fik raade selv i slige Smaating, som at give to Mennesker Føde en Vinter over. Det blev da Enden derpaa, at Bonden lovede dem Vinterophold, uden at han spurgte sin Hustru derom først.

Om Kvelden kom de Fremmede hjem til Bonden; han lod dem gaa ind i en Stue foran i Gaarden og bad dem blive der. Siden gik han til sin Hustru og sagde hende, hvorledes Sagerne nu stod. Hun blev ilde tilmode herover og sagde, at dette havde været hendes første og rimeligvis nu ogsaa blev

hendes sidste Bøn. Men da han nu havde været ene om at tage imod dem, skulde det nu ogsaa blive hans Sag alene, hvad der fulgte af deres Ophold der om Vinteren; og saa talte de ikke mere om den Sag.

Nu var Alt roligt, indtil Ægtefolkene om Høsten vilde til Alters. Det var dengang Skik, som det endnu er det paa nogle Steder i Island, at de, der vilde til Herrens Bord, gaa hen til alle Mennesker paa Gaarden, kysse dem og bede dem om Tilgivelse for hvad de have forset sig imod dem. Husfruen havde indtil denne Dag undgaaet Vintergjæsterne og havde aldrig ladet sig se af dem; og heller ikke denne Gang gik hun til dem for at sige Farvel.

Ægtefolkene droge afsted. Men da de vare komne udenfor Gjærdet om Hjemmemarken, spurgte Bonden sin Hustru: „Du har da sagt Farvel til vore Vintergjæster?" Hun svarede Nej. Han bad hende ikke at handle saa ugudelig, at drage bort uden at sige Farvel til dem først. „I de fleste Ting viser Du, at Du agter mig lidet, først deri, at Du tog imod disse Mænd uden at spørge mig derom, og nu deri, at Du vil nøde mig til at kysse dem. Alligevel skal jeg adlyde Dig, men Du faar selv at paatage Dig Følgerne; thi det gjælder her mit Liv og efter al Sandsynlighed dit Liv med."

Hun vendte nu hjem, og da det varede saa længe, inden hun kom ud, vendte Bonden ogsaa om og gik did, hvor han ventede at finde sine Vintergjæster, og traf dem i deres Kammer.

Da saae han, at den største Vintergjæst laa Favn i Favn med hans Hustru paa Gulvet, og Begges Hjerter vare brustne af Harm. Men den anden Gjæst stod grædende over dem, da Bonden traadte ind; lidt efter forsvandt han uden at Nogen vidste, hvorhen han gik.

Men Alle vidste nu af hvad Husfruen havde fortalt sin Svigermoder, at den største af de Fremmede havde været den Huldremand, som hun havde lært at kjende i Sæteren, men at den Anden, der forsvandt, havde været deres Søn.

Alfekvinden.

Der boede engang i Fordumsdage en ung Bonde etsteds ved en af Vestfjordene med sin unge Hustru, med hvem han havde to Døtre, som paa denne Fortællings Tid vare henad Fjortenaarsalderen.

Om Bondens Hustru vidste Folk, at hun var kommen fra Alferne; men hun blev dog anset for en Prydelse iblandt alle Kvinder formedelst sin Høviskhed og Venlighed i Omgang. Ingen Fattig gik ubønhørt fra hendes Dør; imod Alle var hun blid og ydmyg, og Kirken søgte hun tidt og gjerne som den bedste Kristen. Men paa de store Højtidsdage maatte hun altid under de lange Messer forlade Kirken, naar Præsten forvaltede det hellige Sakramente og løftede Hostien op for Menigheden; thi hendes svage Sjæl følte sig overvældet af den skjulte hemmelighedsfulde Kraft, som boede deri, fortalte hun. Da fældte hun hver Gang bitre Taarer over ikke at kunne delagtiggjøres i Naaden med de kristne Mennesker.

Saa kom der engang to lede og ondskabsfulde unge Mænd til Bygden, som en Dag bleve enige om at spærre Vejen for hende, da hun maatte ud af Kirken. Hun forsøgte at trænge igjennem, men de stødte hende tilbage, og intet hjalp alle hendes Bønner og grædende Taarer. Da hun nu mærkede paa sig, hvorledes det vilde gaa, vendte hun sig om imod sin Husbond og kyssede ham grædende, men paa sine smaa Døtres Hoveder lagde hun sine Hænder, til Tegn paa sin moderlige Kjærlighed, og velsignede dem. Siden opløstes hun og faldt ned som Skum.

Hendes Husbond tog sin Død af Sorg over hendes Tab, men for Døtrene blev hendes sidste Velsignelse til Held; thi de levede længe og lykkelig, og vare i deres Livs Aften om=

givne af Børn og Børnebørn, der siden med Kjærlighed bare Mindet om deres skjønne ulykkelige Moder, Alfekvinden, frem i Tiden.

Alfedronningen.

Der boede en Bonde paa en Gaard oppe tilfjelds, men ingensteds nævnes, hvad han eller Gaarden hed. Bonden var ugift, men havde en Husholderske, der hed Hildur, om hvis Æt man Intet vidste. Hun raadede ganske for det indre Husvæsen, og hun skilte sig vel ved alle Ting. Hun var godt lidt af alle Gaardens Folk og da ogsaa af Bonden, men dog saas det ikke, at Forholdet imellem dem oversteg Sømmelighedens Grænser. Men hun var ogsaa en sat Kvinde, temmelig indesluttet i sig selv, men dog venlig i al Omgang.

Bondens huslige Kaar vare meget gode, med Undtagelse af den ene Omstændighed, at det faldt ham vanskeligt at faa nogen Hyrde; men han var en rig Faarebonde, og syntes, at det var som om hans Bo mistede sin Hovedhjørnesten, hvis Hyrden manglede. Dette kom nu hverken af, at Bonden var streng imod sine Hyrder, eller deraf, at Husholdersken lod Noget mangle af, hvad hun skulde yde. Grunden til, at de ikke kunde blive enige, var snarere den, at Hyrderne ikke bleve gamle i Gaarde, og altid fandtes døde i deres Seng den første Julemorgen.

I de Tider var det Brug i hele Landet at holde Gudstjeneste Juleaften, og det blev anset for ligesaa højtideligt at fare til Kirken da som paa selve Juledag. Men paa Fjeldgaarde, der laa langt fra Kirken, var det ingen smal Sag for dem at komme tidsnok til Gudstjenesten, som paa Grund af Forholdene ikke kunde gjøre sig før færdige fra Hjemmet, end

Stjernen stod midt imellem Morgen og Middag, og det var sædvanligt, at før kom Hyrderne ikke hjem hos denne Bonde. Vel behøvede de ikke at bevogte Gaarden, som det altid var Skik, at En eller Anden gjorde Jule- og Nytaarsnat, medens Gaardens øvrige Folk vare i Kirke; thi efter at Hildur kom til Bonden, havde hun altid af sig selv tilbudt sig hertil, med det Samme hun besørgede, hvad der skulde bringes istand før Højtiden, Madkogning og Andet, som hører dertil, og hun vaagede altid langt ud paa Natten, saa Kirkefolkene mangen Gang vare vendte tilbage fra Gudstjenesten, vare gaaede tilsengs og faldne i Søvn, før hun gik i sin Seng. Da det en lang Tid var gaaet saaledes, at Bondens Hyrder alle pludselig vare døde Julenat, begyndte man at tale meget derom i Bygderne, og det faldt derfor Bonden saare vanskeligt at fæste Nogen til denne Gjerning, og desto vanskeligere blev det, jo flere der døde. Hverken paa ham eller Andre af hans Husfolk faldt dog nogen Mistanke om, at de havde voldet Hyrdernes Død, da de alle vare døde uden at Saar vare at se paa dem. Tilsidst sagde Bonden, at han ej mer kunde faa det over sin Samvittighed at fæste Hyrder, der havde den visse Død at vente, og at nu maatte Skjæbnen raade, hvorledes det gik med hans Kvæghold og Velstand.

Da Bonden havde besluttet sig hertil, og han var fuldt og fast bestemt paa, ikke at fæste Nogen til det Øjemed, kom der engang en rask og kraftig Mand og tilbød ham sin Tjeneste. Bonden sagde: „Saa megen Trang har jeg ikke til din Tjeneste, at jeg vil tage imod Dig.“ Den Fremmede spurgte: „Har Du fæstet nogen Hyrde for næste Vinter?“ Bonden svarede Nej og sagde, at han havde bestemt ikke at fæste nogen tiere, „og har Du vel hørt, hvor ulykkelig det hidindtil er gaaet mine Hyrder.“ „Hørt har jeg det,“ sagde den Fremmede, „men ej skal deres Skjæbne skræmme mig.“ Bonden gav da efter, da den Anden bad ham saa indtrængende, og tog ham i sin Tjeneste som Faarehyrde. Nu gik der en Tid hen,

Bonden og hans Hyrde vare vel fornøjede med hinanden, og denne var godt lidt af Alle; thi han var en Mand af gode Sæder, kjæk og ihærdig i alle Foretagender.

Der hændte Intet til Julen kom; da gik det som sædvanlig, at Bonden drog til Kirken Julekveld med sine Husfolk; kun hans Husholderske blev alene hjemme i Huset og Hyrden blev ved Kvæget; Bonden drog da afsted og lod dem begge tilbage der hver for sig. Det led ud paa Aftenen, indtil Hyrden kom hjem som han plejede, spiste sin Mad og gik derpaa til Hvile. Da randt det ham i Hu, at det vist var sikrere for ham at vaage end sove, hvis Noget ellers skulde hændes, skjønt han ikke nærede nogen Frygt, og derfor blev han liggende vaagen. Da det var ledet langt ud paa Natten, hørte han Kirkefolkene komme; de fik sig en Bid Mad og gik siden til Sengs. Endnu mærkede han ikke Noget, men da han troede, at Alle vare indsovede, følte han, at hans Kræfter begyndte at sløves, hvad der ikke var saa underligt, saa træt som han var efter Dagens Møje. Han tyktes ilde stedt, hvis Søvnen nu skulde overvinde ham, og ansporede derfor alle Evner for at holde sig vaagen. Der gik nu ej lang Tid, før han hørte Nogen komme hen til Sengen, og han troede at se, at det var Husholdersken Hildur, som her havde sin Gang. Han lod som han sov haardt og mærkede, at hun stoppede Noget i hans Mund. Det var, følte han, et Bidsel til Hexeridt, og han lod sig rolig bidsle. Da hun havde givet ham Bidslet paa, tømmede hun ham ud, som det faldt hende lettest, satte sig paa hans Ryg og red afsted i flyvende Fart, til hun kom, som det forekom ham, til en Grube eller Revne i Jorden. Der steg hun ned af ham ved en Sten, og lod Tømmen hænge ned, hvorpaa hun forsvandt for hans Øjne ned i Revnen. Hyrden syntes, at det var slemt og lidet lærerigt, hvis Hildur saaledes blev borte for ham, uden at han vidste, hvad der blev af hende; men han mærkede, at med Bidslet paa kom han ikke langt, saa meget Hexeri hængte der ved det. Han

greb derfor til den Udvej, at han gned sit Hoved imod den Sten, hvorom før er talt, indtil han fik gnedet Bidslet af sig, og saa lod han det ligge. Siden kastede han sig ned i Gruben, hvor hun var gaaet foran ham.

Ham syntes, at han ikke var kommen langt ned i Gruben, før han atter fik se Hildur; da var hun kommen ned paa nogle fagre Sletter, over hvilke hun snart tilbagelagde Vejen. Af Alt dette kunde han nok forstaa, at det ikke var saa ganske rigtig fat med Hildur, og at hun vist gjemte flere Kneb under sin Pels, end man kunde se paa hende, medens hun var oppe paa Jorden iblandt Menneskene. Det kunde han ogsaa vide, at hun snart vilde se ham, hvis han saaledes gik ned paa Sletten efter hende. Han tog derfor en Usynlighedssten, som han bar paa sig, og gjemte den i sin venstre Haand, løb siden efter hende og skyndte sig saa meget, han kunde. Da han kom længere ned paa Sletten, saae han en stor og prægtig Hal, og Hildur fulgte Veien, som førte til den. Han saae en stor Skare Mennesker komme hende imøde fra Hallen af; forrest i Spidsen gik en Mand, der var prægtigst klædt af dem Alle, og det forekom Hyrden, som om denne Mand hilsede sin Hustru, da Hildur kom, og ønskede hende velkommen, men de Andre, der vare i Høvdingens Følge, hilsede hende glade som deres Dronning. Med Høvdingen droge tvende halvvoxne Børn Hildur imøde, og med Henrykkelse hilsede de paa deres Moder. Da hele Mængden havde bragt Dronningen sin Hyldest, fulgte Alle hende og Kongen til Hallen, og der gav man hende en hæderlig Modtagelse, klædte hende i kongelig Skrud og smøgede Guldringe paa hendes Arm. Hyrden fulgte Mængden til Hallen, men holdt sig dog hele Tiden, hvor Folk var færrest, skjønt saaledes, at han kunde se Alt, hvad der foregik. I Hallen saae han saa megen Pragt og Glans, at han aldrig havde set Sligt før. Bordene bleve tagne frem og dækkede, og han undrede sig over al den megen Pragt. Efter en Stund saae han Hildur træde ind i Hallen, iført den prægtige Klæd-

ning, hvorom før er talt. Enhver fik sin Plads anvist; Dronning Hildur satte sig i Højsædet ved Siden af Kongen, men hele Hirden sad paa begge Sider, og Maaltidet varede nu en Tid. Siden blev der taget af Bordene, hvorpaa Hirdens Mænd og Møer, saa mange som havde Lyst dertil, traadte Dansen, medens Andre valgte den Morskab, der var mere efter deres Sind; men Kongen og Dronningen sad og talte med hinanden, og deres Samtale forekom Hyrden blandet baade med Sorg og Glæde.

Under Kongens og Dronningens Samtale kom tre Børn, yngre end de førnævnte, ind til dem, og ytrede ligeledes Glæde over at se deres Moder. Dronning Hildur besvarede kjærlig deres Hilsen, tog det yngste Barn paa Skjødet og kjælede for det, men det var gnavent og uroligt. Dronningen satte da Barnet fra sig, drog en Ring af sin Haand og gav det den til at lege med. Barnet taug da stille og legede en Stund med Guldet, men tabte det tilsidst paa Gulvet. Hyrden stod der i Nærheden, skyndte sig, og fik fat i Ringen, da den faldt ned paa Gulvet, stak den til sig og gjemte den vel, uden at Nogen blev den vaer; men det forekom Alle underligt, at den ikke var at finde nogetsteds, da man søgte efter den. Da det var skredet langt ud paa Natten, begyndte Dronning Hildur at bryde op til Bortrejse, men Alle, der vare i Hallen, bade hende om at dvæle længer, og vare meget sorgfulde, da de saae, at hun vilde drage bort.

Hyrden havde lagt Mærke til, at etsteds i Hallen sad der en saare gammel Kvinde, grum at se til; hun var den eneste af Alle derinde, som hverken glædede sig ved Dronning Hildurs Komme, eller bad hende om at blive, da hun vilde drage bort. Da Kongen saae Hildurs Rejsehu, og at hun ikke lod sig bevæge til at blive, hverken ved hans eller Andres Bønner, gik han hen til Kvinden og sagde: „Tilbagekald nu dine Forbandelser, min Moder, og laan Øre til mine Bønner, at min Dronning ikke skal behøve længer at være mig fjern og min

Glæde over at være sammen med hende saa liden og kortvarig, som den nu har været." Den gamle Kvinde svarede ham med Vrede: „Alle mine Forbandelser skulle staa ved Magt, og Intet skal bevæge mig til at kalde dem tilbage." Kongen blev tavs derved og gik kummerfuld til sin Dronning, lagde Armen om hendes Hals og kyssede hende, og bad hende endnu engang med blide Ord om ikke at drage bort. Dronningen sagde, at hans Moders Forbandelser forbød hende at handle anderledes; hun ytrede, at der var liden Sandsynlighed for, at de oftere vilde se hinanden, formedelst den Skjæbne, der hvilede over hende, og at de Mandedrab, der vare skete for hendes Skyld og nu vare blevne saa mange, ikke længer vilde kunne skjules, og at hun derfor vilde faa velfortjent Straf for sine Gjerninger, skjønt hun nødig havde øvet dem.

Medens hun fremførte disse Klager, begav Hyrden sig bort fra Hallen, da han saae, hvorledes Sagerne stod; han gik den lige Vej over Sletten til Gruben og op igjen til Vejen. Siden gjemte han sin Usynlighedssten, tog Bidslet paa sig og ventede, til Hildur kom. Efter en kort Tids Forløb kom Dronning Hildur did, ene og med et sørgmodigt Aasyn; hun satte sig op paa hans Ryg og red hjem. Da hun kom did, lagde hun ham sagte i hans Seng igjen og tog Bidslet af ham, gik siden selv til Sengs og begyndte at sove. Skjønt Hyrden i al denne Tid var lysvaagen, lod han dog som han sov, for at Hildur ikke skulde mærke Andet. Men da hun var gaaet i Seng, brød han sig ikke om at vise mere Varsomhed; han faldt i en haard Søvn og sov, som man kunde vente, til langt hen paa Dagen.

Den næste Morgen stod Bonden først af Alle paa Gaarden op af sin Seng; thi det var ham om at gjøre at se til sin Faarehyrde, men han ventede den Sorg, istedetfor Juleglæden, at finde ham død i hans Seng, saaledes som det var gaaet til tidligere. Idet Bonden klædte sig paa, vaagnede Gaardens øvrige Folk og klædte sig ligeledes paa, men Bonden gik hen

til Hyrdens Seng og rørte ved ham med sin Haand. Han mærkede da, at han var ilive og blev derover glad og priste Gud i høje Toner for denne Miskundhed. Siden vaagnede Hyrden karsk og munter og klædte sig paa. Medens dette skete, spurgte Bonden ham, om der var hændt ham noget Nyt om Natten. Faarehyrden svarede Nej, „men en saare underlig Drøm har jeg drømt.“

„Hvorledes var den Drøm?“ spurgte Bonden. Hyrden begyndte da sin Fortælling der, hvor vi have fortalt, at Hildur kom ind til hans Seng og gav ham Vidslet paa, og siden gjengav han hvert Ord og hver Hændelse saa nøje, som han selv kunde huske. Da han var færdig med sin Fortælling, sade Alle tavse uden Hildur, der sagde: „Du har løjet Alt hvad Du har sagt, hvis Du ikke kan bevise med klare Jertegn, at det gik til som Du siger.“ Hyrden lod sig ikke sætte i Forlegenhed ved dette, men tog Ringen frem, som han om Natten havde taget op fra Gulvet i Alfehjem, og sagde: „Skjønt jeg ikke anser det for min Pligt at bevise et Drømmesagn med Jertegn, da er det dog saa heldigt, at jeg her har et klart Vidnesbyrd om, at jeg har været hos Alferne i Nat, eller er dette ikke din Fingerring, Dronning Hildur?“ Hildur svarede: „Saaledes er det, og Gud velsigne Dig, forbi Du har befriet mig ud af den Trældom, min Svigermoder havde paalagt mig, og nødig har jeg maattet begaa alle de Misgjerninger, hun lagde paa mig.“ Dronning Hildur begyndte da sin Fortælling saaledes:

„Jeg var en Alfemø af ringe Æt, men han, der nu er Konge i Alfehjem, fik Kjærlighed til mig, og skjønt det var meget imod hans Moders Vilje, tog han mig til sin Hustru. Da blev min Svigermoder saa rasende, at hun lovede sin Søn, at han kun skulde have kort Glæde af mig, men dog skulde vi faa Lov til at se hinanden imellemstunder. Men paa mig lagde hun, at jeg skulde vorde en Trælkvinde blandt Menneskene, og dermed skulde følge den Ulykke, at hver Jul skulde

jeg blive et Menneskes Bane paa den Vis, at jeg, medens han sov, skulde give ham mit Bidsel i Munden og ride paa ham ad den samme Vej, som jeg red paa denne Hyrde sidste Nat, for at træffe Kongen; og skulde dette blive saalænge ved, indtil jeg blev overbevist om denne Ondskab og dræbt derfor, hvis jeg ikke fandt en saa kjæk og modig Mand, at han turde følge mig til Alfehjem, og siden kunde bevise, at han var kommen did og havde set, hvad Folk der syslede med. Nu er det klart, at alle Bondens tidligere Hyrder have fundet Døden, siden jeg kom hid, for min Skyld, men jeg haaber, at man ikke vil tilregne mig, hvad der skete imod min fri Vilje; thi Ingen har undersøgt den underjordiske Vej og af Nysgjerrighed draget ind i Alfernes Boliger, før denne modige Mand, som nu har løst mig udaf min Trældom og Forbandelserne, og visselig skal jeg lønne ham derfor, om det saa ikke sker strax. Nu skal jeg ikke dvæle her længer, hav Tak for den Godhed, I have udvist imod mig, men min Længsel drager mig mod mit Hjem."

Efter at have talt saaledes, forsvandt Dronning Hildur, og siden har man aldrig set hende blandt Menneskene.

Men det fortælles om Faarehyrden, at han giftede sig og satte Bo den næste Vaar. Det kunde han da ogsaa, thi baade viste Bonden sig gavmild imod ham, da han drog af sin Tjeneste, og desuden var han da heller ikke selv uden Formue. Han blev sin Bygd til saare megen Nytte, og altid henvendte man sig til ham om Raad og Hjælp; men saa elsket blev han og saa lykkelig var han, at Folk ikke ret kunde begribe, hvorledes det hang sammen og syntes, at det var, som om hos ham havde hvert Dyr to Hoveder.

Men han sagde, at han havde Dronning Hildur at takke for hele sin Velstand.

Snotra.

Der fortælles, at engang i gamle Dage kom en Kvinde med et anseligt Ydre, men som Ingen vidste Noget om, til Næs i Borgarfjorden. Hun bosatte sig der, og jo bedre man lærte hende at kjende, desto bedre syntes Folk om hende. Hun kom snart til at bestyre Gaarden, og blev siden Ejerinde af Næs, men der meldes Intet om, hvorledes Tilstanden paa Gaarden var før hendes Tid. Hun tog en Gaardstyrer i sin Tjeneste og paalagde ham at sige hende, hvor hun opholdt sig næste Jul; thi da vilde hun drage hjemmefra og blive borte Julen over. Manden sagde, at det kunde han vist ikke sige hende, men hun sagde, at hvis han ikke kunde sige hende det, vilde det koste hans Liv, kunde han det derimod, skulde hun lønne ham vel derfor.

Det lakkede nu hen mod Julen, og Juleaften lavede Snotra sig til Rejsen, men Ingen vidste, hvor hun drog hen. Efter at Juletiden var til Ende, kom hun hjem igjen, gik til sin Gaardstyrer og spurgte ham, om han nu kunde fortælle hende, hvor hun havde været henne i Julen? Han svarede Nej, hvorpaa han forsvandt pludselig, uden at Nogen vidste, hvad der blev af ham. Paa samme Vis gik det den næste og den tredje Gaardstyrer, der toge Tjeneste hos hende. Hun fæstede dem Alle paa et og samme Vilkaar. Det var en staaende Vane, at hun drog bort hver Jul, siden gjorde hun dem Alle det samme Spørgsmaal, men Ingen af dem kunde besvare det, og saa forsvandt de Alle.

Endelig kom der En til hende, hvem hun gjorde det Samme til Pligt. Han sagde, at hvis han kunde, saa skulde han nok sige hende det. Nu led det henad Julen, og Juleaften lavede Snotra sig til, kort før Solnedgang, for at drage

fra Hjemmet, som hun plejede, men Karlene gik til Sengs i deres Kammer. Gaardstyreren var vaagen og lyttede efter, naar Snotra gik ud af Gaarden, da gik han efter hende for at se, hvilken Vej hun valgte. Han saae, at hun gik over Hjemmemarken ned til Søen, og at hun bar en Bylt under Armen, og han listede sig efter hende. Da hun var kommen ned til Stenene paa Strandbredden, satte hun sig ned og tog Bylten, hun bar paa, og løste den op. Han saae, at det var et Stykke lystfarvet Linned; thi han stod indenfor hende paa Bakken. Da hun fik Øje paa ham, kastede hun et andet Stykke Linned til ham, men svøbte det, hun selv holdt paa, om sit Hoved, og kastede sig derpaa ud i Søen. I største Skynding gjorde han ligesaa, fulgte efter hende og fik fat i en Snip af Tøjet bag paa hendes Ryg.

De svævede, ligesom i en Røg eller Dis, fremad i nogen Tid, indtil de kom til et saare skjønt Land. Der steg Snotra op paa Stranden, tog Linnedklædet af sig, gjemte det paa et affides Sted, og gik derpaa op i Landet. Han gjorde det Samme, tog ligeledes sit Klæde af sig, bandt det sammen og lagde det ovenpaa hendes, hvorpaa han gik efter hende. Han saae, at Landet var saare fagert, det var tilgroet med vellugtende Urter og Frugttræer, og da han kom længer fra Kysten, saae han Blomsterhaver overalt omkring sig.

Dernæst saae han en saare pragtfuld Stad, omgiven af Mure. Da hun kom hen til Stadens Port, drog en stor Skare Mennesker hende imøde med Sang og Spil; de toge hende i Haanden, men hun vendte sig om imod ham og gav ham et Tegn til at han skulde gaa did, hvor to høje Huse stode tæt sammen, men dog med et lille Mellemrum imellem sig. Did gik han og fandt der et lille Hus, hvorfra man kunde naa op til et Vindue paa det store Hus ved Siden af, og der slog han sig nu til Ro.

Den første Kveld krøb han op til Vinduet, og saae derinde en stor Pragt. Alting straalede af Lys, og mange festlig-

klædte Mennesker dansede til Strengenes Klang og med alskens Glædesudbrud. I et Højsæde saae han en Mand med et værdigt Udseende, og ved hans Side kjendte han Snotra, der var klædt i en Dronnings Skrud, og han undrede sig meget herover. Der stod han nu ved Vinduet, indtil Dansen hørte op, Bordene bleve afdækkede, og Hallen blev forladt af Mennesker.

Da han var gaaet til Hvile, bragte en ung Kvinde ham Spise, og hun bragte ham hans Mad og Drikke, saalænge han var der. Hver Kveld gik han op til Vinduet, og altid saae han det Samme, en stor Pragt og Glæde og de To i Højsædet.

Men da han den sidste Kveld stod ved Vinduet, saae han to Mænd komme derind og melde Kongen og Dronningen, at en Ko der paa Stedet havde født to Kalve, men at den ene Kalv var død, da man kom ind i Stalden, og at de to Kvinder, der skulde passe Koen, nu gave hinanden Skyld for Kalvens Død, hvorover der var opstaaet en ivrig Trætte imellem dem. Over denne Tidende blev Kongen meget opbragt.

Da Julen var forbi, blev Snotras Gaardstyrer vaer, at nu forestod Afrejsen. En utallig Mængde Mennesker fulgte hende ud af Hallen med Sang og Spil. Kongen førte hende ved sin Haand ud af Hallen, og skiltes fra hende med Sorg og Græmmelse; men hun vendte tilbage ad den samme Vej til Taagen, og hendes Gaardstyrer fulgte efter hende. De svævede ligesom igjennem en Dis, indtil de kom til Land paa det samme Sted, hvor de vare dragne ud fra. Der tog hun sit Linnedklæde af sig og viklede det sammen. Han gjorde ligesaa ved sit og kastede det til hende. Hun talede intet Ord, men gik hjem; han gik efter hende og siden ind i sit eget Kammer, hvor han sov til om Morgenen. Karlene stode da op, som de plejede, og gik til deres Gjerning, men han blev alene tilbage.

Da kom Snotra til ham, bød ham Godmorgen, og spurgte, om han nu kunde sige hende, hvor hun havde tilbragt Julen? Han vidste det ikke, sagde han, men kvad:

„Om Kalvens Død der stredes To,
Min Dronning, selv Du veed det jo.
Ja Munden gik, saa det var en Gru,
Og Kongen selv blev gram i Hu.“

„Hav Tak herfor,“ sagde Snotra, „nu har Du løst mig af Trolddommen; jeg var dreven fra min Husbond, og det var paalagt mig, at jeg kun skulde være hos ham hver Jul, hvis ikke den fandtes, der kunde sige mig, hvor jeg var henne i den Tid. Du alene kunde sige mig det, og derfor skjænker jeg Dig hele mit Indbo og Gaarden, og Du vil blive en lykkelig Mand.“

Derefter forsvandt Snotra og saas ikke mere. Men Gaarden fik Navn efter hende og blev kaldet Snotrunæs.

Elledansen Nytaarsnat.

To Brødre vare uenige om der var Huldrefolk til. Den Ene paastod, at de vare til, men den anden negtede det ivrig. Dette gik en Tid, indtil Den, der benegtede Huldrefolkets Tilværelse, blev vred og sagde, at nu vilde han drage bort og ikke komme hjem igjen, før han havde faaet Vished om der var Huldrefolk til eller ej. Siden drog han afsted over Fjelde og øde Strækninger, Høje og Dale, men blev dog ikke klogere.

Der meldes nu ikke Videre om hans Rejse, før han Nytaars-

kveld kom til en Gaard, hvor Folkene vare meget sørgmodige. Den Rejsende var snaksom og spurgte, hvad her saaledes forspildte deres Glæde. Aarsagen dertil var, fortalte man, at Ingen vilde blive tilbage for at passe paa Gaarden, medens de øvrige Folk droge til Gudstjenesten; thi hver Nytaarsnat var i lang Tid den, der passede paa Gaarden, forsvunden, og vilde derfor Ingen blive tilbage; Enhver, som gjorde det, ventede jo sin Bane. Den Fremmede bad Folkene ikke at frygte for slig overtroisk Snak og tilbød sig at passe paa Gaarden. Herover faldt dem Alle en Sten fra Hjertet, men de vare dog i Frygt og Kvide for, hvorledes dette vilde ende.

Da Gaardens Folk vare dragne afsted til Gudstjenesten, tog han sig for at løse en Fjæl ud af Panelet ovenfor den forreste Seng i Badstuen, og krøb selv ind imellem Panelet og Væggen, skjød siden Beklædningen for igjen, men lod dog en lille Revne tilbage ved Sammenføjningen, for at han kunde overse hele Badstuen. Men Hunden, der var med ham, laa paa Gulvet.

En liden Stund efter at han havde faaet dette i Orden, hørte han Lyden af Menneskerøster og Fodtrin udenfor, og lidt efter hørte han, at en Mængde Mennesker kom ind i Badstuen. Han saae, at Hunden blev greben og slængt ned, saa hvert Ben gik itu i den; dernæst hørte han, at de nys Komne talte med hverandre om, at der lugtede af Mennesker paa Gaarden; men Nogle mente dog, at det ikke var saa underligt, eftersom Folkene nylig vare gaaede bort til Gudstjenesten.

Efter at disse Gjæster havde faaet set sig om, saae Manden, der sad paa Lur, at de toge et Bord frem i Badstuen og bredte en guldvævet Dug, en stor Kostbarhed, derpaa, og at Alt, hvad de dækkede Bordet med, svarede dertil, Skaaler og Tallerkener, Drikkekar og Knive, Alt var af Sølv. Siden satte de sig tilbords, og Alt foregik med stor Anstand. De lode en Dreng staa Vagt ved Døren for at se efter, naar Dagen lysnede, og han var enten inde eller ude. Manden

lagde Mærke til, at hver Gang Drengen kom ind, blev han spurgt om, hvormange Klokken nu var; men han svarede bestandig, at der var lang Tid til Dag endnu. Nu begyndte Manden saa smaat at rive ned af Mellemmuren i Badstuen, for at han hurtig kunde komme ud imellem Panelet og Væggen, hvis det var nødvendigt. Men da de Fremmede vare mætte, saae han, at en Mand og en Kvinde bleve førte frem, og siden saae han en Tredje gaa dem imøde, der forekom ham at være en Præst. Siden begyndte en Sang, og de sædvanlige Brudesalmer bleve sungne, og Alt gik her til, som det plejer hos gode Kristne. Efter at Brudevielsen var endt, dansede man, og den Glæde varede en Stund. Da de havde danset i nogen Tid, kom Huldrefolkenes Dørvogter ind og blev atter spurgt om, hvor Meget der var tilbage af Natten, og han svarede, at der endnu var en sjette Del tilbage. I det Samme raabte den Lurende, der havde sneget sig ud af Aabningen og stod bag ved Dørvogteren: „Der løj Du; thi nu er Dagen midt paa Himlen." Herover bleve de dansende Huldrefolk saa forfærdede, at de øjeblikkelig dræbte deres Dørvogter, men imidlertid løb Manden, der skulde passe paa Gaarden, igjen ind imellem Panelet og Væggen. Da Huldrefolkene havde dræbt Dørvogteren, løb de ud saa hurtig de kunde, ligesom Lam ud af en Faaresti, og lode alle deres Sager blive tilbage. Da Manden saae det, forfulgte han dem i Frastand, og det Sidste, han saae til dem, var, at de kastede sig ned i en Sø, der var i Nærheden af Gaarden. Derpaa vendte han hjem igjen og samlede Alt sammen, Madlevningerne og den kostbare Opdækning.

Kort efter kom Gaardens Folk hjem fra Kirke; glade bleve de over at se Manden, der havde passet paa Gaarden, og de spurgte ham, om han ikke havde mærket Noget. Han svarede, at det havde ikke været Meget, og fortalte dem saa det Hele. Nu gik det op for Folkene, at de tidligere Vogtere

maatte have ladet sig se, og at det var blevet deres Undergang, ligesom det nu blev Hundens, at den saas.

Gaardens Folk takkede Manden med mange og fagre Ord for hans Mod, og gave ham Alt, hvad Huldrefolket havde ladet blive tilbage og han kunde bære bort med sig. Derefter drog han hjem og traf sin Broder. Ham fortalte han nu Alt dette og sagde tillige, at herefter skulde han aldrig benegte, at der var Huldrefolk til. Senere tog han mod Gaarden efter sine Forældre, giftede sig og havde Held med sig i alle sit Livs Foretagender. Han blev anset for en ypperlig Mand i sin Bygd, var ihærdig og vidste gode Raad i vanskelige Forhold. Men det fortælles om den Gaard, som han vogtede i hin Nat, at ingen Nytaarsnat forsvandt der siden noget Menneske.

Huldrefolkene paa Søen.

I Skørd, en Fjeldbygd imellem Skagefjords- og Hunevandssyssel, ligger Gaarden Selholar, i hvis Nærhed findes en lille Sø, der vrimler af smaa og store Foreller. Kaster man sit Net ud i denne Sø for at fiske, findes det den følgende Morgen oppe paa Bakken, enten vundet sammen i et Nøgle eller revet i mange Stykker. Hvor tidt man end har prøvet herpaa, er det dog altid gaaet paa samme Vis.

Engang vare nogle Folk tilfjelds, for at samle Mos, og laa ved Søen. Da en ung Pige en Morgenstund ved Solopgang kom ud af Teltet, saae hun fem Baade paa Søen. I hver af de fire Baade sade to Mænd, men i den femte, der var den største, sad der tre Mænd. De droge Net op af

Søen og gjorde en heldig Fangst. Pigen tænkte sig strax, at dette maatte være Huldrefolk, og havde længe Øje med dem.

Men da hun et Øjeblik saae bort fra dem, fik hun ikke Øje paa dem igjen.

Præstedatteren fra Præstebakke.

Paa Præstebakke i Skaptafellssyssel levede engang en Præst, som hed Einar; han var en rig Mand og havde mange Børn. Han havde stor Lede til Huldresagn og sagde, at aldrig havde Huldrefolk været til; han manede dem frem til at besøge sig, og siden roste han sig af, at han nok ikke havde været at træffe.

Men en Nat drømte han, at der kom en Mand til hans Seng og sagde: „Herefter skal Du aldrig kunne negte, at der findes Huldrefolk; thi nu tager jeg din ældste Datter, og hende skal Du ikke se tiere. Du har længe nok drillet os Ellefolk."

Næste Morgen var Præstens ældste Datter, som dengang var tolv Aar gammel, forsvunden. Man søgte overalt, men hun fandtes alligevel ikke.

Men naar siden hendes smaa Søskende løb og legede paa Marken, kom hun til dem og legede med dem. Gjerne vilde de have hende hjem med sig, men da blev hun altid borte for dem. Hun fortalte sine Søskende, at, hvor hun nu var, vare Folk gode imod hende, og at hun havde det saa godt.

Hendes Fader drømte altid om hende, og ham fortalte hun det Samme, som hun havde fortalt sine Søskende, og

desuden, at Præstèsønnen hos Ellefolket var hende bestemt til Brudgom.

Saaledes gik det en Tidlang, indtil hun engang i Drømme kom til sin Fader og fortalte ham, at nu ønskede hun gjerne at se ham som Bryllupsgjæst hos sig den næste Dag; thi da skulde hendes Bryllup staa.

Fra den Tid af drømte han aldrig oftere om hende.

Høstkarlen.

Engang drog en ung Mand fra Sydnæssene til Nordlandet, for at forrette Høstarbejde. Da han kom nordpaa til Hederne, overfaldt en stærk Taage ham, saa at han for vild. Det blev Snevejr og Kulde. Manden standsede derfor paa Vejen og opslog sit Telt. Da han siden tog sit Rejsefoder frem og gav sig til at spise, kom en saare forkommen og forsulten rød Hund ind i Teltet. Sydlændingen undrede sig over, at der kom en Hund til ham paa et Sted, hvor han ikke ventede at se noget Dyr. Hunden var saa styg og underlig, at han blev ganske bange for den; ikke desto mindre gav han den saa Meget at æde, som den vilde. Hunden aad graadig, gik siden bort og forsvandt ude i Taagen. Manden ænsede det ikke videre, og da han var færdig med sit Maaltid, gav han sig til at sove, med Sadlen under Hovedet.

Han faldt nu i Søvn og drømte, at en Kvinde kom ind i Teltet til ham. Hun var stor af Vært og allerede tilaars. Hun sagde: „Jeg takker Dig, unge Mand, for min Datter, men lønne Dig, som Du har fortjent det, staar ikke i min Magt; dog vil jeg, at Du modtager denne gamle Le, som jeg

lægger her under din Sadel. Jeg haaber, at den vil blive Dig til Gavn, og den vil bide lige godt, hvad den saa træffer paa. Aldrig skal Du gløde den i Ild; thi da duer den ikke mere, men hvis det synes Dig fornødent, kan Du gjerne bryne den paa Sten." Derpaa forsvandt Kvinden.

Høstkarlen vaagnede op af sin Søvn og saae, at Taagen var lettet, og at det var lys Dag. Solen stod højt paa Himlen. Det Første, Manden havde at gjøre, var, at samle sine Heste og gjøre sig rede til at bryde op. Derpaa bandt han Teltet sammen og læssede paa sine Heste; men da han løftede sin Sadel op fra Jorden, fandt han liggende under den en halvslidt Le med Rustpletter paa. Han huskede da paa Drømmen og gjemte sin Le, drog afsted, og Alt gik godt; Vejen fandt han snart, og nu gik det saa hurtig, han formaaede, ad Bygderne til. Men da han kom til Nordlandet, vilde Ingen tage ham i Tjeneste; thi Alle havde fæstet de Høstfolk, de behøvede, og der var da ogsaa allerede gaaet en Uge af Høhøsten. Da hørte han, at der var en Kone i Bygden, som endnu ikke havde fæstet nogen Høstkarl. Hun var rig paa Gods, og man mente, at hun kunde mere end sit Fadervor. Hun plejede ikke at fæste Høstfolk, og aldrig begyndte hun at slaa Høet, før en Uge eller en halv Maaneds Tid efter Andre; og dog blev hun gjerne ligesaa hurtig færdig med sin Hjemmemark som alle de Øvrige. Naar hun da endelig engang imellem havde taget en Karl i Tjeneste, beholdt hun ham ikke længer end en Uges Tid og gav ham ingen Løn. Til hende viste man Sydlændingen, efterat man havde sagt ham, hvordan hun var, og da han intetsteds kunde faa Arbejde, gik han derhen og tilbød sig at slaa Hø hos hende. Hun tog vel imod ham og sagde, at hun vilde tillade ham at være der en Uge, „men ikke giver jeg Dig Løn," sagde hun, „uden Du slaar saameget Hø i hele Ugen, at jeg ikke kan rive Alt, hvad Du har slaaet, om Løverdagen." Dette fandt han at være gode Kaar og gav sig til at slaa.

Han tog nu sin Le, Ellekvindens Gave, og den bed godt, syntes ham. Aldrig behøvede han at hvæsse den, og saaledes slog han uafbrudt i fem Dage. Han syntes godt om at være her, og Konen var meget god imod ham. Engang kom han ud i Smedjen; der saae han en utallig Mængde Leskafter og River og en stor Bunke af Leer. Han undrede sig herover og syntes, at Konen just ikke havde Mangel paa Avlsredskaber.

Fredag Aften gik han tilsengs, som han plejede. Om Natten drømte han, at Ellekvinden, der gav ham Leen, kom til ham og sagde: „Meget Hø har Du allerede slaaet, men ikke vil din Husmoder være længe om at rive det sammen, og da jager hun Dig bort, hvis hun naaer Dig imorgen. Gaa derfor ind i Smedjen, hvis Du tror, at Høet, Du har slaaet, ikke vil strække til, og tag saa mange Leskafter, som Du synes, bind Leer paa dem og bær dem ud til Dig paa Engen og se til, hvorledes det da vil gaa.“ Efterat Ellekvinden havde sagt dette, gik hun bort, men Høstkarlen vaagnede og stod op af Sengen og gav sig strax til at meje. Om Morgenen kom hans Husmoder ud og bar i sin Haand fem River. Hun sagde: „Meget Hø har Du mejet og mere, end jeg troede.“ Derpaa lagde hun Riverne hist og her paa Engen og begyndte at rive, og da saae Høstkarlen, at meget Hø kunde hun rive sammen, men de andre River dog ikke mindre, skjønt han ikke saae noget Menneske ved dem. Da Middagen nærmede sig, og han saae, at det mejede Hø ikke vilde strække til, gik han ind i Smedjen, tog nogle Leskafter og bandt Leer paa dem. Siden gik han ud igjen og strøede disse Leer omkring paa den umejede Eng, og alle begyndte de at slaa, og øjeblikkelig blev Pletten større. Dette gik hele Dagen til Kveld, og det mejede Hø strakte til. Men om Kvelden gik Kvinden hjem og tog sine River med sig. Høstkarlen bad hun at følge sig. Hun sagde, at han forstod Mere, end hun havde ment, og deraf skulde han nyde Godt, og saalænge han selv vilde, kunde han nu være hos hende. Han blev hos hende om Sommeren, og de kom godt ud af

det med hinanden. De høstede meget Hø, og gave sig dog god Tid. Efter Høsten gav hun ham en saare stor Løn, og med den drog han til Sønderlandet. Næste Sommer og alle de følgende Somre, han drog paa Høstarbejde, tog han Tjeneste hos hende. Siden fik han selv Gaard paa Sydnæssene og blev altid anset for en dygtig Mand. Han var en flink Sømand og duelig til Alt, hvad han foretog sig; altid mejede han sit Hø alene og brugte aldrig anden Le, end den, Ellekvinden gav ham, og dog blev han ligesaa hurtig færdig med sin Hjemmemark som andre Folk.

Det skete en Sommer, at han roede ud for at fiske; da kom hans Nabo til hans Hustru og bad hende at laane sig en Le til at slaa med; thi han havde brækket sin Le og vidste ikke, hvorledes han ellers skulde hjælpe sig. Konen gav sig til at søge efter hos sin Mand og fandt den gode, gamle Le, men ingen anden. Hun laante Bonden Leen, men varede ham mod at gløde den i Ilden; thi det sagde hun, at hendes Mand aldrig gjorde. Han lovede det og gik hjem. Han bandt Leen paa Skaftet, begyndte at slaa, men kunde ikke skjære et eneste Straa med den, hvorover han vrededes og gav sig til at hvæsse Leen; men det hjalp ikke. Han gik da ind i Smedjen forat hamre Eggen, og han mente, at der ikke var nogen Fare ved, om han ogsaa glødede denne Le i Ilden. Men, saasnart den kom i Ilden, smeltede den som Vox og blev til bare Jernfinner. Han gik hen og fortalte Konen, hvorledes Sagerne nu stode; men hun blev meget bange; thi hun vidste, at hendes Husbond vilde vredes saare, naar han fik det at vide, og det blev da ogsaa Tilfældet; dog har man ikke hørt, at han ærgrede sig længe herover, kun gav han sin Kone en Kindhest for hvad hun havde gjort, og det var første og sidste Gang, at hun fik en saadan.

Thord paa Trostestad.

Thord hed en Mand; han boede paa Trostestad paa Høfdestrand i Skagefjord. Han havde, syntes Folk, et underligt Sind. Det traf sig en Vinter, at han gik hjemmefra til Handelsstedet i et saa stærkt Snefog, at man fandt, det var ikke noget Vejr til at finde Vej i. Han bar en Sæk med Varer, og med den gik han nu ned over Myrerne; thi der er ikke langt derfra til Hofsos. Da han var kommen et lille Stykke paa Vejen, for han vild, men blev dog ved at gaa til Kveld; da troede han at se nogle Boder, der vare saa høje, at man maatte forbavses derover; han gik derhen, og fandt Vinduerne oplyste. Han gik hen til et Vindue og saae Mennesker derindenfor, som morede sig med Strengeleg og Dans. Nu nærmede han sig Døren og bankede paa. Strax kom en frakkeklædt Mand til Døren og spurgte ham, hvad han vilde. Thord sagde, som det var, at han var faret vild og sagde, at han gjerne vilde have Husly, hvis det lod sig gjøre. Den Anden svarede, at det kunde han vel faa, „og følg mig nu ind med din Varesæk. Imorgen skal jeg handle med Dig, og Du vil nok ikke synes værre om at handle her, end i Hofsvs.“ Thord troede neppe sine egne Øjne, det Hele var for ham som en Drøm. Den Frakkeklædte førte ham ind i Stuen, skjønt han ikke var fint klædt; der var mange Mennesker, Konen i Huset, Børn og Tyende, og Alle vare de meget pyntede og sang og vare glade.

Frakkemanden, eller Herren i Huset, sagde sagte til sin Hustru, men dog saa højt, at Thord hørte det: „Her er kommen en vildfarende Mand, der er træt og trænger til Noget at styrke sig paa. Giv ham en Hjertestyrkning, min Skat.“ Hun ynkede ham, Stakkelen, stod hurtig op, og hentede baade

rigelig og god Mad til ham. Men Herren i Huset kom med en Flaske og to smaa Bægere, skjænkede i, drak derpaa selv det ene Bæger, men bad Thord om at drikke det andet. Det gjorde han, og han syntes, at han ikke i sin hele Levetid havde smagt saa god Vin før. Der var meget morsomt, og Thord kjedede sig ikke, skjønt han fandt sit Æventyr noget løjerligt. Han fik det ene Bæger efter det andet og begyndte at blive drukken. Siden fik han en god Seng og sov Rusen ud om Natten. Næste Morgen fik han atter Mad og Vin, der var endnu bedre, end den om Aftenen.

Siden gik Herren i Huset ud med ham og spurgte, om han vilde handle med sig, hvortil Thord svarede Ja. De gik da ind i Kramboden, hvor der var alle Slags Varer. Thord lod sine Varer veje, og Kjøbmanden gav en halv Gang mere for dem, end man plejede at give i Hoffos. Thord fik nu Korn i sin Pose, Lærred og forskjellige Kramvarer, som han havde Brug for. Alt fik han til den halve Pris af den sædvanlige, og da han var færdig, gav Kjøbmanden ham et stort Tørklæde til Konen og Hvedebrød til Børnene, og sagde, at Thord her skulde nyde Godt af, at han engang havde reddet hans Søn fra Livsfare. Thord troede ikke, at det forholdt sig saa; men Kjøbmanden sagde, at det var dog Tilfældet. „Du befandt Dig engang med flere unge Mænd under Thorshøfde; I vilde over til Drangø og laa og ventede paa Medbør. Dine Fæller morede sig med at kaste Stene, og sigtede efter en Klippe der; men det var et varmt Solskinsvejr den Dag, og min Søn havde derfor lagt sig til Hvile under Klippen; thi han var træt og havde vaaget hele Natten. Du forbød dem at kaste Stenene og sagde, at de Løjer vare til ingen Nytte. De holdt vel op, men gjorde dog Nar af Dig for dine Nykkers Skyld og sagde, at Du altid havde været en underlig Fyr. Men havde Du ikke forment dem dette, vilde de have dræbt min Søn."

Efter denne Samtale gjorde Thord sig færdig til at drage

hjem; thi nu var det klart Vejr. Han sagde Farvel til alle Folkene, men Kjøbmanden fulgte ham paa Vejen, ønskede ham en lykkelig Rejse og vendte siden hjem.

Thord drog nu videre hjemad, men da han vilde se til Handelsstedet igjen, fik han ikke Øje paa Andet end paa Thorshøfde, der laa kort fra ham; han undrede sig meget herover, gik hjem og traf sin Kone, og fortalte hende Alt, viste hende Varerne og gav hende Tørklædet. Hun blev glad derover og takkede sin Mand for Gaven. Thords Varer gik vide omkring for at ses, og aldrig havde man set slige Varer her i Landet, og maaske fandtes ikke deres Mage, om man saa søgte paa flere Steder.

Thord saae aldrig hverken Kjøbmanden eller hans Folk siden. Men af Varerne viste han Noget frem, saalænge han levede.

Ellekonen i Asgaardsklint.

I Hvamsbygd i Dalesyssel ligger en Gaard, der hedder Asgaard. Den ligger nærved Søen under en fager Fjeldskrænt. Langs med Søen løber en jevn og smuk Græsslette, ovenfor hvilken der findes en stor Mose, som naaer lige op til Bygningerne paa Asgaard, og midt paa den staar en stor Klint, som kaldes Asgaardsklint. Gamle Folk fortalte, at der boede Ellefolk i denne Klint, og det var ikke saa sjelden, at man troede at spore deres Nærværelse.

Paa Asgaard boede en ung og driftig Bonde, der havde en ung, snarraadig og fager Hustru. En Juleaften stod hun engang alene ude i Fadeburet, beskjæftiget med at skjære Hængekjød i Skiver, som skulde uddeles til Gaardens Folk, saaledes som det endnu er almindeligt paa Landet paa den

Tid af Aaret. Medens hun syslede hermed, kom en ukjendt Mand derind, tog hende i Haanden og førte hende ud, og gik med hende helt ned til Asgaardsklint. Klinten stod aaben og de gik ind. Der laa en Barselkone i tunge Smerter. Til hendes Seng førte den Fremmede hende og sagde: „Dette er min Hustru og hun ligger i Fødselsveer; se nu til, hvis Du kan, at hjælpe hende." Konen gav hende en Haandsrækning og lidt derpaa fødte hun Barnet. Da det var født, vaskede Konen det og svøbte det derpaa. Huldrekonen gav hende da en sort Sten, hvormed hun bad hende at stryge Barnets Øjne. Hun gjorde saa, men gned med det samme sit ene Øje med den, uden at Nogen mærkede det. Da syntes hende, som der foregik en selsom Forandring med hende, thi nu kunde hun med dette Øje se alle de Ting, der fandtes over og under Jorden, og se Aander saavel som Mennesker. Derefter tog Ellemanden hende ved Haanden og førte hende igjen op til Hjemmemarken ved Asgaard. Før de skiltes, takkede han hende med mange fagre Ord for hendes Hjælp, bad hende, om han oftere maatte søge den hos hende, hvis han havde den nødig, og sagde til hende, at hun skulde staa tidlig op den næste Morgen, da vilde hun finde en lille Kiste staaende ved Døren, hvori der vilde ligge en Kvindedragt, der skulde tilhøre hende, og den skulde hun tage paa Juledag eller Nytaarsdag, hvilken af de to Dage, der blev holdt Gudstjeneste paa Asgaard. Efter at have sagt dette, forlod han hende.

Konen kom hjem og lod sig ikke mærke med Noget. Før nogen Anden paa Gaarden vaagnede den næste Morgen, stod hun op af sin Seng; da stod der en lille Kiste ved Væggen, i hvilken der laa en saa prægtig Kvindedragt, at hun aldrig havde set dens Mage før. Den Dag blev der holdt Gudstjeneste i Asgaard, og Alle gjorde store Øjne ved at se den stadselige Klædning, hun havde paa.

I samfulde 10 Aar efter denne Begivenhed forsvandt hun een Gang om Aaret, omtrent i en fjerde Del af et Døgn ad

Gangen, ja stundom endog i et halvt Døgn, og Ingen vidste, hvad der blev af hende. Ofte trængte Bonden ind paa hende, for at hun skulde sige, hvor hun gik hen; men hun var ikke at formaa dertil, det fortalte hun ikke til Nogen, sagde hun.

Da traf det sig en Nat, at Asgaardsbondens Tjenestekarl ikke kunde sove. Han hørte da, at der kom Nogen til Vinduet ovenover Ægtefolkenes Seng og kaldte paa Konen og bad hende om at skynde sig med at komme; thi nu var hans Hustru kommen i Barselseng og han havde tunge Anelser denne Gang. Konen stod øjeblikkelig op, klædte sig paa i Stilhed og gik ud af Badstuen. Bonden savnede hende om Morgenen og blev ængstelig tilmode derved. Alle klædte sig paa i stor Skyndning, men da de kom udenfor, saae de hende komme nede fra Mosen, og da hun kom hjem, var hun meget forgrædt. Hun fortalte da Alt fra Begyndelsen til Enden, at hun hvert Aar var bleven hentet til Konen i Klinten, men at denne nu var død i Barselseng.

Nogle Aar senere skete det, at Bondekonen befandt sig i Stykkesholm paa Vesterlandet, hvor der just var et talrigt Kjøbestævne. Der kjendte hun iblandt Andre Ellemanden fra Asgaardsklint. Hun kunde af Utaalmodighed ikke bare sig og sagde: „Du er da her.“ Han gik tavs hen imod hende og stødte sin Finger ind i det Øje, der var synsk og hvormed hun kunde se Alt, og fra den Dag af var hun blind paa det; men hun fortrød siden meget sin Uforsigtighed. Forøvrig blev hun ved at være en lykkelig Kone i alle sine Dage.

Barnedaaben.

Engang i gamle Dage, da nogle Folk fra Reykholar vare tilfjelds for at samle Mos, blev en ung Pige borte i en Taage, som overfaldt dem, medens de gik og plukkede Mosset. Sommeren gik hen uden at hun fandtes. Man bad da en Troldmand om ved Hjælp af sine Kunster at komme paa Spor efter, hvor hun var, og tage hende bort derfra igjen, og det lykkedes ham; men da hun nu var kommen hjem, lod hendes Husbond, Præsten, hende aldrig være alene.

Men engang hændte det, at hun blev sendt ud i Kirken. Da der var gaaet en liden Stund, gik hendes Husbond, der anede Allehaande, ud for at se efter hende, og da han kom ind i Kirken, var Pigen borte. Præsten saae sig da om og fik Øje paa en Mand i en rød Kjortel, der red afsted med Pigen bagved sig paa Hesten. Nu gik der en Tid, uden at man erfarede Noget om hende. Men engang drømte Præstekonen paa Reykholar om den Mand, der havde røvet Pigen; han kom og bragte hende en Hilsen fra sin Kone med det Ønske, at det Barn, som vilde findes liggende i en Vugge foran Kirkedøren, naar hun vaagnede, maatte blive døbt, men den Skrud, der laa over Vuggen, skulde Præsten have i Døbeløn.

Da Husfruen siden vaagnede, viste Alt sig at være som Huldremanden havde aabenbaret hende i Drømmen; Vuggen blev funden paa det bestemte Sted med Barnet i, og ovenpaa Vuggen fandtes en kostelig Præsteskrud og en Linnedsærk. Præsten døbte Barnet og det blev lagt i Vuggen igjen, indsvøbt ganske som det havde været, da man fandt det. Præsten tog og gjemte Skruden, men Linnedsærken blev lagt ovenpaa Vuggen.

Kort efter var Buggen med Barnet forsvunden, men Linnedsærken laa der tilbage.

Julesvendene.

Paa Østerlandet var en Gaard, som hed Thrudvang. Der boede en Bonde ved Navn Sten. Hans Hustru hed Gudrun, men hans Børn Illuge og Sigrid. Hans Sogne=præst hed Stengrim og boede paa Stengrimsstad. Sten blev ikke anset for at være stærk i sin Tro, men det var ogsaa paa Kristendommens første Tid her i Landet, og dengang hang der endnu meget hedensk Væsen ved Folk, om det end ikke faldt stærkt i Øjnene.

I den Tid blev der holdt Gudstjeneste Juleaften, en Skik, der siden holdt sig længe. Gudrun, Stens Hustru, var en gudfrygtig Kvinde og gik flittig i Kirke, men Manden gik sjelden derhen. En Julekveld bad hun ham at følge sig til Gudstjenesten; thi det var mørkt Vejr, og der var ikke andre voxne Mandfolk, som hun kunde følges med. Han syntes ikke meget godt derom, lovede dog at følge hende til Stengrims=stad, men Gudstjenesten vilde han ikke overvære. De gik afsted tre i Følge, Sten, Gudrun og deres Søn Illuge. Da de vare komne til Gjærdet paa Stengrimsstad, skiltes de; Sten vendte hjem efter, men Moder og Søn bleve ved at gaa.

Dagen efter, da Gudrun og Illuge kom hjem igjen, laa Bonden i sin Seng. Gudrun bukkede sig ned imod ham, men han rørte sig ikke. Dette plejede han dog aldrig før. Hun spurgte ham, om han var syg. „Lidet er det," sagde han, „men ikke veed jeg, om jeg havde vendt saa hurtig om iaftes, hvis jeg da havde vidst, hvad jeg nu veed." Gudrun blev

forundret over dette, men fik dog ikke Mere at vide derom for denne Gang.

Det led nu hen mod den næste Juletid, uden at noget Nyt skete. Denne Julekveld var det haardt Vejr og Snefog. Gudrun bad derfor sin Mand om at følge sig til Kirke. Han gjorde det, men var meget tavs. Da de kom til Kirken, bad han sin Søn Illuge om at følge hjem med sig igjen. „Det er Skjæbnens Vilje, at Du skal opleve mangen Jul endnu, men jeg skal nok ikke leve længe, og derfor kan Du have Gavn af at se Noget, skjønt jeg ikke har det." Illuge fulgte nu hjem med sin Fader, men var alligevel bange. De kom hjem til et Udhus, der stod paa Ladet. Sten gik strax ind i Huset og Illuge efter ham. Der ventede de en liden Stund, da forekom det Illuge, som Gavlen gik fra Huset; han saae ud og vendte sit Øje mod Øst. Da saae han to hvidklædte Mænd komme, bærende en Kiste imellem sig. Over Kisten var bredt et Tæppe, som man ikke kunde se igjennem. De kom ind i Huset og toge der Stade; men fra alle Kanter samlede mange Aander sig omkring dem. De spurgte hverandre om Tidender og blev ved paa den Vis hele Natten igjennem. Illuge hørte, at de talte om gode og onde Mennesker, men helst om Børn. Da nævnte de hans Fader Sten og om ham talte de vel. Illuge forstod godt af deres Tale, at de fandt størst Behag i onde og ugudelige Mennesker, men havde Lede til gode og gudfrygtige Sæder. Næste Jul, sagde de, vilde de bære Sten Bonde bort i deres Kiste. Det syntes Illuge, som der blæste en kold Vind fra disse Gjæster, og Synet huede ham ilde. Men før han vidste et Ord af, blev der et stort Gny, og et Bælgmørke faldt paa, mens der før havde været vel lyst. Illuge blev forskrækket over Alt dette og faldt i Besvimelse, men da han vaagnede op igjen, laa han i sin Seng, hvorhen hans Fader havde baaret ham. Kort efter døde Sten, og Folk mente, at Alt ikke havde været med ham, som det burde.

Illuge fortalte Enhver, hvad han havde hørt og set i Huset. Da gik det op for Folk, at disse Aander havde hørt til de Væsener, som kaldes Julesvende. De gaa omkring i Bygderne hver Juletid, og det er da ikke godt at komme i Kast med dem, thi de ere tvvagtige og underfundige, især imod Børn. Man bruger dem derfor ofte, ligesom man bruger en Bussemand, til at skræmme Børn med.

Illuge lod Synet vorde sig til Nytte, som det havde været hans Faders Ønske. Han blev en gammel Mand, søgte gjerne Kirke og holdt fast ved sin Tro. Aldrig saae han siden Julesvendene og aldrig gjorde de ham og hans Moder Men.

Men de lade sig jo ogsaa kun sjelden se, og kun af ugudelige Mennesker, og det er ikke godt at komme i Julesvendenes Kiste.

Barnevuggen.

Kirstine, der boede paa Mindre-Thveraa, fortalte om sin Moder, der var synsk, at denne engang havde været ude paa Engene med sin Moder og derfra set to Kvinder komme ned af Fjeldet og lede et Mandsfolk, som bar paa Noget imellem sig. Da de nærmede sig, saae hun, at det var en Vugge, over hvilken der var bredt noget Rødt. Siden toge de Manden og bankede ham udvendig, til han lidt efter lidt formindskedes og blev til en lille Pusling. Da gave de sig til at ælte ham, til han ikke var større end et Vuggebarn. Derpaa lagde de ham ned i Vuggen, bredte det røde Klæde derover, bare ham imellem sig og stævnede med det Hele henimod Gaarden.

Pigen fortalte da sin Moder, hvad hun havde set, men denne gjorde en hastig Vending, løb hjem og kom før Huldre-

kvinderne til en Barnevugge, som hun havde ladet blive staaende ude paa Gaardsladet. Da Huldrekvinderne saae dette, toge de strax Barnet op af Vuggen igjen, gave det Ris og stødte og puffede det foran sig. Under denne Medfart blev Puslingen i en Haandevending større og større, indtil han blev, som han oprindelig havde været; saa fulgte han med dem op paa Fjeldet og der forsvandt de Alle tre.

Skiftingen paa Sogn.

Gaarden Sogn i Kjos var engang beboet af tvende Bønder; den ene Halvgaardsbonde havde en Søn, om hvem man troede, at han ikke var rigtig klog; thi han lærte hverken at læse eller skrive, eller at foretage sig noget Andet, men laa hele Tiden i Sengen og spiste, syntes Folk, for To. Den Tanke gjorde man sig helst om denne Dreng, at han var en Skifting, men det varede dog længe, inden man var ganske sikker derpaa.

Da han var kommen til den sædvanlige Konfirmations-alder, traf det sig engang om Vinteren saaledes, at alle Folkene, med Undtagelse af ham, gik ud af Badstuen for at besørge deres Gjerning; han laa i sin Seng som han plejede, men i den samme Badstue laa den anden Halvgaardsbondes Hustru i Barselseng, og Barnet laa hos hende. Da Folkene vare gaaede ud, hørte Barselkvinden, at der overkom Drengen saa stærk en Gaben, at hun begyndte at føle sig underlig tilmode derved og kom til at ryste ved at se hans uhyggelige Lader. Derpaa hørte hun, at han begyndte at vælte sig i Sengen og strække sig; siden blev hun vaer, at han rejste sig

op i Sengen og strakte sig saa langt, at han naaede op til Taget paa Badstuen. Men denne var bygget med en indvendig Svale i den ene Ende, og højt oppe i Sparreværket var der smaa Tverbjælker. Nu overfaldt Gabenen ham paany, og han hældede med det Samme sit Hoved op mod en af Tverbjælkerne og fik den midt i Gabet, naar han gabede, saaledes, at den øverste Del af hans Mund laa ovenpaa, men den nederste Del under Bjælken; han var da tillige saa forfærdelig styg og led at se til, at Konen blev dødelig angst og skreg himmelhøjt af Skræk over at se dette og vide sig alene med ham i Badstuen, og længe efter dette uhyggelige Syn vedblev hun at være frygtsom af sig. Men aldrig saa snart havde Konen udstødt Skriget, før han for sammen som rammet af en Kugle, og ned i sit Leje igjen, og fik lagt sig tilrette, før Folkene kom ind igjen.

Men fra denne Dag af var man ikke længer i Tvivl om, at Drengen var en Skifting.

Den lille Havmand.

Der er en gammel Talemaade her i Landet, som hedder: „Da lo den lille Havmand". Oprindelsen dertil siges at være den, at en Bonde fiskede engang en Sødverg, der kaldte sig en Havmand, og havde et stort Hoved og lange Hænder, men fra Bælteſtedet nedad lignede han en Sælhund. Ikke vilde han gjøre Bonden vis paa nogen Ting og derfor bragte denne ham imod hans Vilje iland med sig.

Bondens Hustru, der var ung og lystig, kom ned til Søen og modtog ham med Jubel, kyssede ham og klappede ham.

Herover blev han da saare glad, og han roste og priste hende meget, men sin Hund slog han, da den ogsaa vilde vise sig glad over hans Hjemkomst. Dette saae den lille Havmand, og da lo han. Bonden spurgte, hvoraf han lo. „Af Dumheden,“ svarede han.

Da Bonden gik hjem fra Søen, snublede han over en Tue og faldt. Han bandede den Tue hundrede Gange, fordi den nogensinde var bleven skabt og havde faaet Plads i hans Land. Da lo den lille Havmand, der nødig lod sig bære, og sagde: „Bonden er en Taabe.“

Bonden beholdt den lille Havmand hos sig i tre Dage. Nogle Kjøbmandssvende kom did for at sælge deres Varer. Aldrig havde Bonden endnu kunnet faa saa tyksaalede og stærke Sortlædersko som han ønskede; men disse Kræmmersvende mente da, at de havde de bedste. Bonden havde hundrede Par at vælge imellem, men fandt, at de alle vare for tynde til at kunne holde. Da lo den lille Havmand og sagde: „Mangen tager fejl, skjønt han tror sig klog.“

Hverken med det Onde eller det Gode vilde den lille Havmand give mere Visdom fra sig, end allerede er fortalt; men paa det Vilkaar, at han igjen blev bragt ud til det samme Sted i Søen, hvor han var fisket op, sagde han, at han der vilde sætte sig paa Bondens Aareblad og besvare alle hans Spørgsmaal, under andre Omstændigheder tav han bomstille.

Efter tre Dages Forløb gjorde da Bonden som den lille Havmand vilde, og da denne nu sad paa Aarebladet, spurgte Bonden ham, hvad Fiskere havde at gjøre for at faa god Fangst. Den lille Havmand svarede: „Af tygget og æltet Jern skal Angler smeddes, og der skal Smedjen ligge, hvor Brusen kan høres fra Flod og Hav; Anglen skal hærdes i Hestens Skum, og til Medesnor skal man tage graat Tyreskind og en raa Hesteskinds Tømme. Til Mading skal man tage Fugls Hjerte og Flyndrekjød, men midt paa Krogen skal sættes

Menneskekjød, og har Du en kort Levetid, hvis Du saa ikke kan fiske. Men udadbøjet skal Fiskerens Angel være."

Bonden spurgte da, hvad det havde været for en Dumhed, han lo af, dengang han roste sin Hustru, men slog Hunden. Den lille Havmand svarede: „Af din Dumhed, Bonde! thi din Hund elsker Dig højere end sit eget Liv, men din Kone ønsker Dig Døden og er den værste Horkvinde. Men Tuen, som Du bandede, var din Pengetue og megen Rigdom gjemte den; derfor var Du en Taabe, Bonde, og derfor lo jeg af Dig. Og de sorte Sko vilde nok holde ud i din Levetid; thi Du har ikke mange Dage tilbage, og sagtens kunne de være Dig nok i de 3 Dage."

I det Samme kastede den lille Havmand sig ned fra Aarebladet, og saadan skiltes de. — Men det gik ganske som den lille Havmand havde sagt.

Nøkken.

Sognets Bønder skulde engang istandsætte og opføre Gjærdet om Kirkegaarden paa Vard i Fljot. En tidlig Morgen vare de Alle paa Pletten med Undtagelse af en gammel Mand, der blev anset for at være noget ondskabsfuld og lidet omgængelig. Det gik henad Middag, den Gamle kom ikke, og de Andre syntes, at han blev noget længe borte. Ved Middagstid saae de ham dog endelig komme, førende en graa Hest ved Tøjlen bag efter sig. Da den Gamle kom, blev han modtagen med Skjældsord af dem, der vare komne tidligere, forbi han mødte saa sent til det Arbejde, der paahvilede ham

lige med de Andre, men han tog sig det meget rolig og spurgte kun, hvad han havde at gjøre, og da traf det sig saaledes, at han kom til at gaa i Flok med dem, der skulde tilføre de Grønsvær og Jordklumper, hvoraf Gjærdet skulde opføres, og dermed var den Gamle vel fornøjet.

Den Graa var meget ondskabsfuld og slem imod de andre Heste, bed og sparkede dem, og sled sig løs fra dem, og det blev Enden paa Legen, at ingen af de andre Heste kunde nære sig for den. Folkene, der ejede dem, regnede dette for en stor Skade, og de bleve da enige om at give den saa meget desto større Byrder at bære paa, men ligemeget hjalp det. Den bar sin dobbelte Byrde med samme Lethed, hvormed den bar sit tidligere Læs, og den holdt ikke op med sine Optøjer, førend den fik jaget alle de øvrige Heste bort og selv blev alene tilbage.

Den Gamle tog da Hesten og gav den en ligesaa stor Byrde paa Ryggen, som man tidligere hver Gang gav alle de andre Heste at bære tilsammen, og gik siden frem og tilbage med Hesten, som nu forholdt sig ganske rolig. Saaledes tilførte han paa den Graa alene Alt, hvad der skulde bruges til Opførelsen af Gjærdet. Men da han var færdig med dette Arbejde, tog han Bidslet af Hesten og slog den paa Lænden dermed, idet han slap den løs. Det syntes den Graa ikke videre om, den slog bag op og satte begge Bagbenene i det Stykke af Gjærdet, der var blevet opført om Dagen; derved faldt der et stort Stykke af Gjærdet ned, og hvor ofte man end siden stoppede Hullet til, vilde det dog aldrig blive staaende, hvorfor man siden paa det Sted anbragte en Laage til Kirken.

Men det Sidste, man saae til Hestens Færd, var, at den gjorde et Sæt, saasnart den følte sig fri, og ikke standsede den, før den kom ned i Holte Sø. — Og da kunde de Alle forstaa, at det havde været Nøkken.

Nænner.

Engang gik en Faarepige og søgte efter Kvæget. Da saae hun til sin Glæde en graa Hest; hun bandt den sit Strømpebaand i Munden, bredte sit Forklæde over dens Ryg, førte den hen til en Tue og vilde op paa den. Men idet hun vilde op paa Ryggen af Hesten, sagde hun: „Jeg tror da ikke, at jeg nænner at sætte mig op paa den.“ Da gjorde den et pludseligt Sæt, sprang ud i en Sø der i Nærheden og forsvandt. Pigen saae nu, hvad Slags den var af; at det var Nøkken. Thi det er dens Natur, at den aldrig maa høre sit Navn, da farer den strax ned i Vandet, hvor den har hjemme; men Nøkken hedder med et andet Navn: Nænner, og derfor sprang den bort, da Pigen sagde „nænner“. Det samme er ogsaa Tilfældet, hvis Nøkken hører Fanden nævnt.

Tre eller fire Børn løb engang og legede. Et kort Stykke fra Gaarden laa der en stor Sø, omgiven af jevne Sandbanker. Børnene løb netop paa dem og legede ved Søen. Da fik de Øje paa en graa Hest og gik hen, for at se nøjere paa den. Et af Børnene satte sig op paa Ryggen og dernæst gjorde de Andre det Samme, kun den ældste Pige stod alene tilbage. De Andre bade hende om at sætte sig op med, og mente, at Ryggen paa Hesten var lang nok, om de saa Alle kom derop. Pigen vilde ikke op, det nænte hun ikke, sagde hun. Hesten for da øjeblikkelig med alle Børnene paa Ryggen ud i Vandet. Men Barnet, der blev tilbage, gik hjem og fortalte, at Alt var tilgaaet som allerede er sagt.

Folk vidste da, at dette havde været Nøkken, men hverken den eller Børnene har man siden set Noget til.

Søkalven.

I Bredevig ved Borgarfjorden i Mulasyssel boede en Mand, der hed Bjarne med Tilnavnet „den Stærke“. Det skete en Sommer, en taaget og diset Dag, at han stod ude paa Hjemmemarken og hørte en Trampen af Kvæg ved Søen neden for Gaarden. Han gav sig til at se ud i Taagen, og fik da Øje paa en Flok af ikke færre end 18 Stykker Hornkvæg; en lille Dreng løb efter dem, men en Kalv fulgte ham i Hælene. Bjarne løb afsted og søgte at komme i Vejen for Kvæget; thi han tænkte sig, at det maatte være Søkvæg. Da Drengen saae dette, skyndte han paa for at faa Kvæget til at løbe hurtigere. Bjarne saae, at der gik en Oxe i Spidsen, med Klokker i Hornene, der ringede, saasnart den begyndte at løbe. Bjarne og Drengen løb nu omkap med hinanden, indtil de kom ned til Søen. Da var Bjarne kommen imellem Kalven og det øvrige Kvæg; Drengen sprang med hele Flokken ud i Søen, men Bjarne vendte sig om imod Kalven og slog den midt paa Næsen, saa Blæren gik itu, der siges at være imellem Næseborene paa Søkvæget; den kunde da ikke komme ud i Søen, og Bjarne førte den hjem med sig. Dette var en Kviekalv, og det blev en Ko, der gav sine ti Potter Mælk, og de bedste Køer, der i mange Tider fandtes i Bredevig, nedstammede fra den.

Kort fra Modruvold og Søuhyret.

Kort laa engang som han plejede paa Fiskeri i Vinterfisketiden, og havde saalænge tilligemed flere Fiskere sit Tilhold i en Søbod nede ved Søen. Døren blev lukket med en Laas,

der kun lod sig lukke op og i med en Nøgle. En Nat skete det, efter at de om Kvelden havde tillukket Døren indenfra og Alle vare faldne i Søvn, at Kort drømte, at der kom et Uhyre ind i Boden og tog ham i Haanden. Det forekom ham da, som om han stod op og krøb med det ind under Sengen, og der traf Uhyret ham ud igjennem Væggen, men det var en snever Vej, syntes ham. Derefter førte Uhyret ham ned paa Strandbredden lige ned til Flodmaalet, og han mærkede da, at det vilde have ham ud i Søen, men da drømte han, at han blev som rasende isøvne, hvilket han stundom plejede at blive, og at han tog ublidt paa Uhyret. Enden paa deres Kamp blev den, at Kort gik af med Sejren og fik skubbet det ud i Søen. I det Samme vaagnede han, og da stod han nede paa Stranden ved Flodmaalet i sine Underklæder, ganske som han havde lagt sig til Ro om Kvelden. Da faldt det ham først ind, at han maatte være gaaet derned isøvne; men da han kom hjem til Boden og fandt Døren tillukket, som man havde forladt den om Kvelden, saa at han ikke kunde komme ind, før han fik vækket sine Kammerater, og de lukkede op for ham, begyndte det at blive ham klart, at her havde været andre Kunster med i Spillet, end Søvngængeri alene, og at det i Virkeligheden var gaaet til, som han havde drømt.

Biskop Brynjolf.

Da Biskop Brynjolf i Skalholt engang var paa Rundrejse, opslog han sit Telt under et Fjeld. Han havde 4 eller 5 Mand i sit Følge. Om Natten vaagnede Bispen ved at en overmaade stor Haand blev rakt ind i Teltet, og at der blev

sagt udenfor: „Et Telt for en Bonde, en bondeagtig Mand!" Bispen saae, at her var kommen en Jettekvinde, og det ikke en af de allermindste. Han sagde til hende, at hun skulde tage den af hans Heste, som han betegnede hende, og beholde den. Jettekvinden gik da sin Vej og tog Hesten. Hun kastede den over Skuldrene saa let, som om den var et Faar, og trampede afsted op paa Fjeldet.

Den næste Sommer holdt Bispen Rast paa det samme Sted. Men da hans Mænd vaagnede, var han forsvunden fra Teltet. De gik ud for at lede efter ham. Efter megen Leden fandt de ham i en Hule i Fjeldet, hvor han sad og talte med den Jettekvinde, der forrige Sommer havde besøgt hans Telt. De saae, at hun græd, og det var, som om der sprang Hagl ud af hendes Øjne. Men hvad Biskoppen og hun havde talt sammen, vidste Folkene ikke. Han fulgte siden med dem og drog til sit Hjem igjen.

Men efter den Tid havde Biskoppen altid den Vane, at han Juleaften lod binde en Hingst ude paa Ladet ved Skalholt. Om Morgenen var Hingsten altid forsvunden, og man vidste da, at Jettekvinden havde hentet den til Julekøde.

Trolden i Fjeldet.

Paa Holme i Reydarfjord forsvandt engang Præstens Datter; man søgte længe efter hende overalt, men ingensteds var hun at finde. Op af Fjorden knejser et spidst Fjeld, der kaldes Skrudur. Bygdens Folk plejede hver Høst at have deres Kvæg paa Græs der og igjen at hente det derfra efter Jul; aarlig blev det bedste Faar i Flokken borte, men Andet blev aldrig savnet.

Nogle Fiskerbaade kunde engang om Vinteren ikke naa deres sædvanlige Landingsplads; en af dem styrede ind under en Klippe i Skrudur. Der traf Fiskerne Baaden paa Land, satte sig, vaade og forkomne, som de vare, paa en Stenhylde derinde og gave sig til at kvæde Mariasangen. Da aabnede Klippen sig, og en usædvanlig stor Mandshaand, med en Ring paa hver Finger og et rødt Skarlagens Ærme ovenfor Haandleddet, kom tilsyne og rakte dem et stort Grødtrug med saa mange Skeer i, som der var Folk til, medens der blev sagt indenfor: „Nu er det min Kones Fornøjelse, nu er det ikke min Fornøjelse." Da Fiskerne vare blevne mætte og opfriskede af den varme Grød, forsvandt Truget ind i Klippen igjen. Dagen efter kom de til Land.

Aaret efter, omtrent paa samme Tid, indtraf det Samme med en anden Fiskerbaad. Fiskerne sade paa Stenhylden og kvad Andresangen helt til Enden. Da kom den samme Haand ud af Klippen med et Trug, fuldt af kogt, fedt Hængekjød, og de hørte, at der blev sagt: „Nu er det min Fornøjelse, nu er det ikke min Kones Fornøjelse*." Mætte vendte de tilbage til Land, da Vejret stillede af.

Der gik nu nogle Aar, indtil Biskop Gudmund rejste rundt paa Østerlandet og indviede Søer og Brønde og bandt Ormen under Fossen i Lagarflod. Han var Gjæst paa Holme. Præsten bad ham da om ogsaa at indvie Skrudur. Men om Natten drømte Biskoppen, at der traadte en stor og prægtig klædt Mand hen til ham og sagde: „Lad være med at indvie Skrudur; thi jeg har mange Sager og ondt ved at flytte dem bort med mig, og det vil jeg sige Dig, at flere Rejser skal Du ikke komme til at gjøre, hvis Du drager til min Hjemstavn for at tilføje mig Skade."

* Troldens Hustru var nemlig Kristen, derfor fandt hun Fornøjelse i Sangen om Jomfru Maria, medens han glædede sig over at høre Sangen om Andre, der var en Trold ligesom han selv.

Men Bifkoppen lod være at drage did for at indvie Fjeldet.

Jettekvinden.

I gamle Dage boede en Jettekvinde ved Navn Kraaka paa Blaahvam ved Blaafjeld; hun boede i en Hule, af hvilken der endnu findes Spor, og som ligger saa højt oppe i Klipperne ved Blaahvam, at det er umuligt for Mennesker at komme derop. Kraaka gjorde saare megen Skade; tidt overfaldt hun Mygsøboernes Kvæg, og hun skadede dem meget ved at stjæle deres Faar og dræbe deres Folk.

Kraaka var meget mandlysten og holdt ikke af at leve i Ensomhed; det var ikke sjelden, at hun hentede Mænd nede fra Bygden og beholdt dem hos sig, men faa af dem holdt ud hos hende, tvertimod løb de enten deres Vej eller toge sig selv af Dage.

Engang havde Kraaka faaet fat i en Faarehyrde fra Baldershjem ved Navn Jon; ham bragte hun hjem til sin Hule, og vilde ret kræse op for ham. Men han fandt lidet Behag deri og vilde ikke nyde Noget af Alt, hvad Kraaka diskede op for ham med; hun forsøgte alle tænkelige Kunster for at give ham, hvad der mest maatte være efter hans Sind, men det hjalp ligemeget. Endelig lod Faarehyrden sig forlyde med, at han nok vilde komme til sin Madlyst igjen, hvis han kunde faa en Ret Mad af en tolvaarsgammel Havkalv. Kraakas Trolddom sagde hende, at en tolvaarsgammel Havkalv ikke kunde opdrives paa noget andet Sted, end paa Siglunæs, og skjønt dette Sted laa meget langt fra Blaahvam, vilde hun

dog nok vove et Forsøg for at faa fat i Kalven. Hun drog derfor afsted og lod Manden blive tilbage; men da hun havde tilbagelagt et lille Stykke af Vejen, faldt det hende ind, at det dog var sikkrere at se efter, om hun nu ikke var bleven narret af ham og han løben bort, saasnart hun havde vendt ham Ryggen. Hun løb derfor tilbage til sin Hule, men Hyrden sad rolig derinde; hun gik da afsted igjen og kom denne Gang et Stykke længere paa Vejen; da paakom hende atter den samme Frygt for, at Manden ikke var forbleven hende tro, og hun løb igjen tilbage til sin Hule; men det gik paa samme Vis som første Gang, Manden sad ganske rolig i Hulen. Nu drog hun da afsted for Alvor og mente, at hun ikke behøvede mere at være bange for Hyrden. Hun gik den lige Vej til Siglunæs, idet hun Nord for Hrisø gik tversover Øfjord, og der meldes ikke Videre om hendes Rejse, end at det lykkedes hende at faa fat i Havkalven, og at hun drog tilbage ad samme Vej, som hun var kommen.

Men aldrig saasnart mente Hyrden, at Kraaka saa vel havde tilbagelagt hele Vejen, før han listede sig ud af Hulen og løb sin Vej. Kort efter at han havde forladt Hulen, kom Kraaka tilbage, og saae da snart, at han var borte. Hun gav sig derfor til at forfølge ham i største Skyndsing, og da Hyrden kun havde et kort Stykke Vej til Valdershjem, hørte han nogle stærke Drøn bagved sig; han vidste da, hvad det havde at betyde, at det var Kraaka, der kom. Da hun var kommen ham saa nær, at han kunde høre hendes Stemme, raabte hun: „Her er Havkalven, Jon; den er tolv Aar gammel, ja, næsten tretten Aar gammel.“ Men Hyrden ænsede hende ikke, og da han naaede Gaarden, stod Bonden i sin Smedje og smeddede. Derind løb han da og kom indenfor Bonden i samme Stund, som Kraaka kom til Døren. Bonden tog det gloende Jern ud af Essen og løb Kraaka imøde, og truede hende med at støde det i Livet paa hende, hvis hun ikke vendte om, efter at have lovet ham aldrig at ulejlige ham eller hans Folk tiere. Kraaka

havde ikke andet Valg, end at vende om igjen, og det gjorde hun. Men fra den Dag af hørte man aldrig, at hun tirrede Bonden paa Baldershjem mere.

En anden Gang tog Kraaka en Faarehyrde fra Grønnevand og bragte ham hjem med sig til sin Hule. Det gik, som tidligere, at denne Hyrde heller ikke vilde nyde Noget af, hvad Kraaka havde at byde ham, og dette gik hende nær til Hjerte. Endelig sagde han, at han nok vilde kunne spise nyt Bukkekjød, men dengang fandtes ingensteds Bukke, uden paa Hafrafellstunge i Øxefjord, og skjønt det var en lang Vej at hente dem derfra til Hvam, vilde Kraaka dog forsøge at faa fat i Bukkekjødet. Men før hun drog afsted, tog hun en overmaade stor Sten, og satte den for Hulens Dør; thi denne Hyrde vilde hun ikke paa nogen Maade miste, som hun havde mistet den tidligere. Hun gik nu Vejen fremad, og da hun paa Fjeldene kom til Jøkelaaen, sprang hun over den imellem to høje Klipper, og siden hedder dette Sted endnu den Dag i Dag „Hexespringet". Om hendes Rejse siges nu ikke Videre, før hun kom til Hafrafellstunge. Der tog hun to Bukke, bandt dem sammen ved Hornene og kastede dem over sin Skulder. Hun vendte derpaa tilbage ad den samme Vej, og sprang over Jøkelaaen paa det samme Sted som første Gang. Men da hun kom over Aaen, var hun bleven saare mødig af Vandringen, og vilde derfor udhvile sig lidt; hun løste Bukkene og satte dem paa Græs i en Kløft, der siden hedder „Bukkekløften". Da hun havde udhvilet en Stund, tog hun Bukkene og fortsatte igjen sin Vandring.

Men om Hyrden fortælles, at han forsøgte tusinde Kunster for at komme ud af Hulen, men ingensteds fandt han noget Smuthul eller Sprække, hvorigjennem han kunde komme ud. Endelig fandt han et stort og hvast Sværd, der tilhørte Kraaka. Han tog Sværdet og kunde dermed gjennemskære Stenen, hvormed Døren var tilspærret, saa han tilsidst fik lavet saa stort et Smuthul, at han kunde krybe ud derigjennem. Da

han var kommen ud, løb han af alle Kræfter sin Vej og skyndte sig ned til Bygden. Og man har aldrig hørt Andet, end at han hel og holden naaede hjem.

Kraaka havde engang indbudt til et stort Julegilde, og vilde nu indrette Alt paa det Bedste. Men det var en Mangel, syntes hende, hvis hun ikke som Lækkeri kunde byde sine Gjæster Menneskekjød. Juleaften gik hun derfor hjemmefra ned til Bygden; men da hun kom til de øverste Gaarde i Mygsøbygden, stod hver Gaard tom, da alle Folkene vare dragne til Kirke paa Skutustad; thi dengang var det Skik og Brug at holde Gudstjeneste hver Julenat. Alle Folkene vare allerede inde i Kirken; men Kraaka nærmede sig Kirkedøren og saae en Mand sidde paa en Bænk i en Krog. Hun strakte Armen efter ham, for at drage ham ud af Kirken, men han sparkede imod og raabte paa Hjælp. Den fik han øjeblikkelig, og Enden paa Legen blev den, at hele Menigheden forenede sig imod Kraaka, for at rive Manden ud af hendes Hænder, men hun gav ikke slip, før den ene Kirkevæg gik løs og bøjede sig udad. Da fortælles der, at Kraaka blev vred og ønskede, at den Kirkevæg aldrig maatte komme til at staa fast mere. Dette onde Ønske synes at være gaaet i Opfyldelse; thi siden har altid den sydlige Kirkevæg paa Skutustad været meget brøstfældig.

Det fortælles ogsaa, at paa Grund af denne og anden Gjenstridighed, som Beboerne i den øverste Del af Mygsøbygden viste Kraaka, lovede hun dem, at hun nok skulde spille dem et slemt Puds, som de længe skulde huske. Ovenfor Bygden, der hvor Bønderne have deres Sommergræsgange, laa dengang en stor Indsø. Derhen gik Kraaka en Dag og samlede en stor Dragt Riskviste, hvilke hun derpaa fyldte op med Grønsvær og Grus, saa det blev til et overvættes stort og tungt Læs. Dette Læs trak hun bagefter sig fra Vandet ned til Mygsøbygden og langs igjennem denne helt ned til Laxaaen, kort fra det Sted, hvor denne har sit Udløb fra Mygsøen. Hvor Læs-

set droges, fremkom en stor Fordybning; ned i den ledede Kraaka siden Vandet med de Forbandelser, at denne Aa skulde strømme igjennem Fordybningen, saalænge Mygsøbygden blev beboet; at den ofte skulde nedbryde Enge og Gaardenes tilliggende Jorder for Folket der; at til Dæmning imod Vandet skulde blot de Ting kunne bruges, hvoraf hendes Læs var sammensat, og at Aaen tilsidst skulde ødelægge den øverste Del af Bygden.

Aaen, der endnu den Dag i Dag har det samme Leje, er opkaldt efter Kraaka og hedder Kraakaa; den gjør Mygsøboerne megen Skade; den løber forbi alle de Gaardes Enge, der ligge øverst i Bygden, og skader dem ved aarlig at bortskylle Land og opskylle Sand; thi om Vaaren river den idelig Huller paa sine Bredder, og skyller paa den Vis Sand og Ler op paa Engene. Flere Gaarde staa derfor allerede Fare for at maatte lægges øde; aarlig tilstoppes disse Huller, og altid bruges dertil Ris, Grus og Grønsvær, de samme Ting, hvoraf Kraaka lavede sit Læs; men der er allerede nu saa stor en Mangel paa Ris omkring Mygsøen, at man neppe herefter kan tilvejebringe saa Meget deraf, som der behøves til Dæmningerne for Kraakaa. Gamle og kloge Folk ere da ogsaa nu komne paa de Tanker, at gamle Kraakas Forbandelser og onde Ønsker snart fuldstændig ville gaa i Opfyldelse.

Gilitrutt.

Under Øfjeldene paa Østerlandet boede engang en ung Bonde. Det var en ivrig og arbejdsom Mand. Der var gode Græsgange omkring ham, og han ejede mange Faar. Paa

denne Fortællings Tid var han nylig bleven gift. Hans Hustru var ung, men uduelig og daadløs. Ingenting gad hun bestille, og hun brød sig kun lidet om Husholdningen. Manden syntes meget ilde herom, men kunde ikke gjøre nogen Forandring deri.

En Høst gav han hende en Mængde Uld og bad hende om at lave Vadmel deraf om Vinteren, men Konen gav ham just ikke noget venligt Svar derpaa, og det led ud paa Vinteren, uden at hun rørte ved Ulden, skjønt Manden ofte mindede hende derom.

Engang kom en noget højvoxen, gammel Kvinde til Konen og bad om en lille Hjælp. „Kan Du til Gjengjæld arbejde Noget for mig?" spurgte Konen. „Det kan nok være," svarede Kjærlingen, „hvad skulde det vel være?" „Lave Uld til Vadmel," sagde Konen. „Lad mig da faa den," sagde Kjærlingen, hvorpaa Konen hentede en overmaade stor Uldsæk og gav hende den. Kjærlingen tog imod Sækken, kastede den op paa sin Ryg og sagde: „Tøjet skal jeg bringe Dig den første Sommerdag." „Hvad Betaling vil Du have derfor?" spurgte Konen. „Det er nu ikke Meget," svarede Kjærlingen, „Du skal sige mig mit Navn i tredje Gjetning, saa gaar det lige op." Det lovede Konen at gjøre, og Kjærlingen gik sin Vej.

Vinteren led, og Bonden spurgte tidt sin Hustru om, hvad der var blevet af Ulden. Hun svarede, at det kom ikke ham ved, men at han skulde faa det at vide paa den første Sommerdag. Manden talte da ikke videre derom, og man kom ind i de sidste Vintermaaneder. Da begyndte Konen at tænke over Kjærlingens Navn, men saae nu ingensomhelst Udvej til at faa det at vide. Derover blev hun kummerfuld og tungsindig. Manden saae, at der var foregaaet en Forandring med hende, og vilde vide, hvad der fejlede hende, og hun fortalte ham Alt. Han blev da bange og sagde, at heri havde hun handlet ilde; thi dette var vist en Troldkvinde, der havde isinde at tage hende.

Engang, som Bonden vankede oppe under Fjeldet, stødte han paa en stor Grushøj. Han gik netop og tænkte paa sine Sorger og vidste neppe af sig selv at sige, da hørte han nogle Slag nede i Højen. Han gik efter Lyden og kom til en Sprække, og saae da, at dernede sad en saare stor Kvinde og væ
vede. Hun havde Væven imellem Fødderne og slog den uafbrudt. Hun nynnede for sig selv: „Hi, hi og ho, ho! Husfruen veed ej, hvad jeg hedder; hi, hi og ho, ho! Gilitrutt hedder jeg, ho, ho! Gilitrutt hedder jeg, hi, hi og ho, ho!" Dermed blev hun ved i det Uendelige og slog ivrig Væven. Bonden blev glad; thi han tænkte sig, at dette var den Kjærling, der havde besøgt hans Hustru om Høsten. Han vendte hjem og skrev Navnet „Gilitrutt" paa en Seddel. Men sin Hustru lod han ikke vide Noget derom, og saa kom den sidste Vinterdag. Husfruen var meget bekymret, og hun klædte sig ikke paa om Dagen. Bonden gik da til hende og spurgte, om hun vidste sin Arbejdskones Navn, men hun svarede Nej, og sagde, at hun nu maatte græmme sig tildøde. Bonden sagde, at det behøvede hun ikke; han gav hende Seddelen med Navnet paa, og fortalte hende, hvorledes Alt var tilgaaet. Hun tog imod Seddelen, men skjalv af Frygt; thi hun var bange for, at Navnet maaske var galt. Hun bad sin Mand om at være hos sig, naar Kjærlingen kom, men han sagde: „Nej, siden Du var alene om at give hende Ulden, er det ogsaa bedst, at Du er alene om at give hende Lønnen," og derpaa forlod han hende.

Nu kom den første Sommerdag. Konen laa i sin Seng, men ellers var der intet Menneske paa Gaarden. Da hørte hun stærke Drøn og Skridt under Jorden. Kjærlingen kom, og hun saae ikke meget tækkelig ud. Hun slængte en stor Rulle Vadmel ned paa Gulvet og sagde: „Hvad hedder jeg nu, hvad hedder jeg nu?" Konen, der af Angst var mere død end levende, sagde: „Signy?" „Det hedder jeg, det hedder jeg, og gjet igjen, Husfrue!" sagde Kjærlingen. „Asa," svarede Konen.

„Det hedder jeg," sagde Kjærlingen, „det hedder jeg, og gjet igjen, Husfrue!"

„Du skulde da vel aldrig hedde Gilitrutt?" spurgte da Konen. Ved at høre dette, blev Kjærlingen saa forskrækket, at hun faldt næsegrus om paa Gulvet og gjorde et svært Rabalder. Siden stod hun op, gik sin Vej, og saas aldrig mere. Konen blev nu over al Beskrivelse glad over at være sluppen fra dette Uhyre for saa godt Kjøb, og blev nu et helt andet Menneske. Hun blev flittig og paapasselig og virkede siden altid selv sin Uld.

Bonden paa Gnupar.

En Bonde paa Gnupar i Thingøsyssel drømte engang, at der kom en Kvinde til ham og klagede over, at hans Børn kastede Stene ned i en Indsø der i Nærheden og derved bortskræmmede Forellerne, som hun skulde leve af. Bonden brød sig ikke om hendes Klage, og syntes ikke, at der var nogen Nødvendighed for alvorlig at forbyde Børnene deres Spilopper; derfor bleve de ved med at kaste Stene i Vandet, som de før havde gjort. Da kom den samme Kvinde anden Gang isøvne til Bonden og truede ham med sin Hevn.

Vinteren efter skete det en Kveld, at alle Vinduerne paa Gaarden bleve brækkede itu. Bonden for ud for at se, hvem der havde spillet ham denne Streg; men han saae Ingen, og heller ikke bar den nyfaldne Sne Spor hverken af Mennesker eller Dyr.

En anden Gang blev Lyset, der stod paa Bordet, slukket ligesom af en Menneskehaand, uden at man dog fik Øje paa

noget Menneske. En Pige gik ud i Kjøkkenet for at tænde Lyset igjen, men hun kunde ikke faa Ilden til at blusse op paa Ildstedet. Tre Gange forsøgte hun at tænde, og alle tre Gange blev Lyset øjeblikkelig slukket for hende; endelig kom Bonden da selv derud, og ham lykkedes det at faa tændt Lyset efter megen Møje.

Engang blev et Par tunge og tykke Sko af en usynlig Haand kastet midt i Panden paa Bonden; han blev vred og kastede Skoene tilbage i den Retning, hvor de kom fra; men saa bleve de med dobbelt Fart slyngede ham tilbage i Ansigtet igjen.

Tilsidst bleve da Folkene saa uhyggelig tilmode over disse Hjemsøgelser, at Bonden med Alt, hvad der tilhørte ham, flyttede bort fra Gaarden, der fra den Tid af ikke mere blev beboet.

Guldbraa og Skegge.

Hvam i Dalene, Sturlungernes gamle Hovedsæde, ligger i en ikke meget bred Dal. En Aa flyder igjennem Dalen, og ligeoverfor Hvam, paa den anden Side af Aaen, ligger en Gaard, der hedder Akur; flere Gaarde findes ikke i Dalen. Akur har tidlig været beboet, om det end kunde se ud, som den egenlig hørte til Hvams Jorder; thi allerede i Storlungernes Saga tales om Akur paa det Sted, hvor Sturla fortæller sin Drøm og siger, at det forekom ham, som om han var i Lien „ovenfor Akur". Efter Guldbraa, der først skal have boet paa Akur, ere flere Steder i Dalen opkaldte, og om hende er følgende Fortælling almindelig gængs paa Vesterlandet.

Audur den Grundrige tog hele Landet ved Hvamsfjord i Besiddelse, og boede siden paa Hvam. Der levede hun, omgiven af stor Pragt og Rigdom. Paa den østlige Side af Aaen græssede Kvæget, men Markerne laa i Dalen imod Vest og naaede op til Lien. Disse Marker vare meget frugtbare, men dog var det altid Skik her, at Audur lod et Stykke af Marken ligge brak, skjønt det saae ud til at være ligesaa frugtbart, som den øvrige Jord, og med Strenghed forbød hun sine Huskarle nogensinde at dyrke hele den sydlige Del af Ageren eller at lade Kvæget gaa der paa Græs; skete det nogensinde, maatte det Kvæg ikke benyttes til næste Malkning.

Det var, da Audur den Grundrige var bleven meget gammel, at der engang kom en ung og saare dejlig Kvinde til Hvam. Hun nævnte sig Guldbraa, men Ingen vidste, hvorfra hun kom, eller af hvad Æt hun var. Hun traf ikke Husfruen selv, men kun hendes Værkstyrer. Ham spurgte hun da, hvorfor ikke Markerne Syd for Aaen vare opdyrkede; men han svarede hende, at Audur havde forbudt at dyrke dem. Da lo hun højt og ønskede Landet tilkjøbs; „jeg vil hellere have een Tue deraf, end hele Hvams Land; thi det aner mig, at her vil den Skik blive almindelig og det Hus blive bygget, som jeg hader mest af Alt; giv mig derfor Hjemmel for Landet strax, uden at spørge Audur derom først," sagde hun og rakte ham en stor Pung, fuld af Guld; men da ham nu baade tyktes Guldet fagert, og Audur desuden allerede havde frasagt sig Bestyrelsen af Gaarden, tog han imod Guldet og gav Hjemmelen.

Audur fik snart Kundskab herom, og jog da strax sin Værkstyrer bort; hun sagde, at aldrig vilde han trives af dette Guld; thi det anede hende, at denne Guldbraa var en Hex og en slem Gjæst; men nu vare hendes Anelser om Landet Syd for Aaen blevne til Virkelighed, „dog vil den Lykke følge Hvams Land," sagde hun, „at dette ikke vil skade." Værkstyreren kom da hjem med Pungen og vilde give Audur den, for at formilde

hende. Han løste den op, men der væltede en stor Bunke Orme med en fæl Stank ud af den, og han gik fra Forstanden og døde efter en kort Tids Forløb. Han blev tilligemed Pungen lagt i Dysse i Fjeldet, der staar paa den Jord, Guldbraa havde kjøbt, og siden hedder Stedet Ormedyb.

Audur lod Kjøbet staa ved Magt; men alle Markerne søndenfor Aaen, helt nede fra Søen og op til en dyb Fjeldkløft i Dalen, lod hun nedlægge; hun lod sætte tre Kors paa Fjeldets Rand, hvorfor Stedet siden bliver kaldt Korskløften, og hun sagde, at ikke vilde Guldbraas Trolddomskunst faa Bugt med disse Kors, saalænge hun levede. Guldbraa lod heller aldrig Nogen røre ved dem og tog sig iagt for at lade sit Kvæg komme der i Nærheden. Hun opførte en stor Gaard paa sin Jord; der byggede hun et Hov, og holdt store Ofringer og øvede megen Trolddom. Men altid gik det galt med hendes Hexekunster, hvis hun under Udøvelsen af dem kom til at vende Øjet imod Hvam; hun sagde, at hun altid saae et stort Lys etsteds paa Hvams Hjemmemark, hvis klare Skin hun ikke kunde taale; da glemte hun sig og tog fejl i sin Videnskab. Lignende Lys blinkede hende imøde fra Audurs Kors paa Fjeldranden, men dog mente hun ikke, at de vilde blive hende saa farlige, som Lyset paa Hjemmemarken. Aldrig traf Audur og Guldbraa hinanden, og heller ikke tillode de deres Tjenestefolk at besøge hverandre over Aaen, og aldrig kom deres Kvæg sammen. Audur var Kristen, men havde ingen Kirke paa sin Gaard; hun forrettede sine Bønner paa Krossholar; thi derfra kunde man ikke se Hovet paa Akur. Før hun døde, bestemte Audur, at hun ikke vilde ligge i uindviet Jord; men hun sagde, at hun frygtede for Hedningenes Voldsgjerninger, og bad derfor om at blive begravet ved Flodmaalet. Nu kaldes Stedet, hvor hun ligger, Audurssten, og den er endnu den Dag i Dag et almindeligt Strandmærke i Hvamsfjorden; da antages nemlig Søen ved stor Strøm at være halv stegen eller falden, naar den først brydes imod Audurssten.

Guldbraa boede ikke længe paa Akur efter Audurs Død; thi skjønt hendes Magt tiltog, idet Hedenskabet blev almindeligt og Hvamsboerne begyndte at udøve hedensk Gudstjeneste og Ofringer paa Krossholar, kunde hun alligevel ikke finde Hygge, hvor Audurs Grav laa i Flodmaalet nedenfor hendes Ejendom og hun havde hendes Kors over sig ved Kløften paa Flodranden. Der var hun i en slem Klemme, og derfor overlod hun Akurlandet til Hvamsboerne, men tog selv den inderste Del af Dalen i Besiddelse. Derinde er det meget skummelt, og Solen gaar lavt der om Sommeren; men den største Del af Vinteren kommer Solen slet ikke tilsyne paa Dalens Sydside. Hun valgte sit Opholdssted inderst i Dalen, hvor den er smallest og mest skummel; det Sted kaldes fra den Tid af Guldbraas Brink.

Guldbraa vovede ikke at gaa forbi Audurs Kors ind igjennem Dalen, før hun havde styrket sig med sin Trolddom. Hun gik til sit Hov, og der dvælede hun længe med mange sælsomme Lader; men da hun gik ud, lod hun sig binde for Øjnene; en Kiste, fuld af Guld, tog hun ud af Hovet med sig, i dens Laag lod hun fastgjøre en stor Ring, der havde siddet i Hovets Dør, steg derpaa til Hest, og red med Kisten foran sig, idet hun holdt fast i Ringen, medens hendes Huskarl førte Hesten ved Tømmen. Hun forbød dem nogensinde at se op til Korsene i Lien. Men idet Den, der førte hendes Hest ved Tømmen gjennem Korskløften, kom til at se op til Lien, standsede han lidt, og da Kløften var slem at komme igjennem og Guldbraa skyndte ivrig paa Hesten, snublede den. Derved faldt Kisten ned foran hende, mens Guldbraa kun beholdt Ringen tilbage i Haanden. Herover blev hun saa forskrækket, at hun rev Bindet fra sine Øjne for at se, hvad der var blevet af Kisten, men i samme Nu faldt Korsene paa Fjeldkanten hende lige i Øjnene. Da skreg hun himmelhøjt, sagde, at et utaaleligt Lys skar hende i Øjnene; hun bød dem at række hende Kisten og ride fremad af alle Kræfter. Men Ringen, som hun holdt til=

bage, slængte hun langt bort fra sig og sagde, at længe vilde hun fortryde, at hun havde taget den med; „det kan jeg da ogsaa nu se bagefter,“ sagde hun, „at den Ring er bestemt til de Ting, der ere mine Tanker mest imod.“

Guldbraa fortsatte nu sin Rejse. Men da hun var kommen et lille Stykke Vej bort fra Kløften, fik hun saa svare Øjensmerter, at da hun kom til Guldbraas Brink, havde hun mistet Synet. Der dvælede hun nu en kort Tid, blind og med mange Slags Besværligheder, indtil hun faldt i en svær Sygdom. Da kaldte hun sine Huskarle til sig, og bød dem at bringe sig hen til en Kløft, i hvilken hun vilde lade sig glide ned. Hun sagde, at hun vilde ligge, hvor man aldrig saae Sol og aldrig hørte Klokkers Lyd. Men ned i denne Kløft styrter imod Nord en Fos, og under den findes en Hule; Kløften er svimlende dyb, og Fossen larmer og bruser dernede.

Guldbraa gik ind i Hulen og lagde sig paa Guldet. Da hun var bleven en Gjenganger i Fossen, ødelagde hun en Gaard paa Guldbraas Brink; naar det begyndte at blive mørkt, kunde hverken Mennesker eller Dyr beholde Livet der paa Brinken eller i Lien, og Faarehyrderne have altid siden troet at mærke Spøgeri der. Men alt Gjengangervæsen hørte op, saasnart der blev bygget en Kirke i Hvam. Nu kaldes Stedet, hvor hun lod sig bringe hen, Guldbraas Kløft og Guldbraas Fos.

Ringen fra Hovets Dør findes endnu i Kirkedøren i Hvam. Det er en stor Broncering, hvis Haandtag er meget slidt; under Krampen findes en meget gammel Kobberplade, hvorpaa ses i ophøjet Arbejde to Mænd i Hærklæder med Hjelm paa Hovedet og Sværd ved Siden og iførte et kort Panser. Den Ene jager den Anden et Spyd i Brystet, der trænger ud gjennem Ryggen.

Det fortælles i Kristendommens Saga og paa flere Steder, at da Præsten Thangbrand drog omkring i Vestfjordene, kom han ogsaa til Hvam. Hans Tale fandt der et uvilligt Øre, Husfruen kom ikke ud, men blev inde og ofrede, imedens

hendes Søn Skegge gjorde Nar af Thangbrand og hans Mænd saalænge.

Denne Skegge siges at have boet længe i Hvam og at have styrket den hedenske Tro meget. Han var selv en Troldmand og Hedning fra Top til Taa, ligesom hans Moder. Men dog var han ikke saa stor en Troldmand, at han kunde faa Bugt med Guldbraas Gjengangeri. Ofte dræbte hun Hyrderne og Kvæget for ham, naar de kom til Guldbraas Brink. Det holdt Skegge ikke af, saameget mindre som han altid havde Mod paa, at faa Guldbraas Kiste hentet op af Fossen. Han sagde, hvad da ogsaa var sandt, at den var bedre gjemt hos ham, end hos hende, det døde Spøgelse.

En Dag drog han afsted i skjønt Vejr, udrustet til at gaa ind i Guldbraas Fos. Vejen indad igjennem Dalen var lang, og det begyndte at blive Skumring, da han kom til Fossen. To Huskarle, der skulde holde Tougene, fulgte med ham. Skegge gled ned i Fossen, og det varede ikke længe, før Karlene hørte et stærkt Bulder, Dundren og anden Ulyd; det lød, som om der var en haard Kamp under Fossen; de bleve meget bange, og det var ej langt fra, at de løb deres Vej, men i det Samme gav Skegge dem et Tegn til, at de skulde trække Tougene op. Det gjorde de; men idet Guldbraas Kiste kom op til den fremspringede Kant af Kløften, kom de til at se sig om, og det forekom dem da, som om hele Dalen helt nede fra Hvam stod i lys Lue, saa at Luen strakte sig fra Fjeld til Fjeld. Da bleve de saa forfærdede, at de løb fra Tougene, og Kisten faldt ned igjen i Fossen. Da de vare komne ned fra Brinken, saae de intet Usædvanligt, men de holdt dog først op med at løbe, da de naaede Hjemmet. Skegge kom først længe efter, ilde tilredt; thi han var baade blaa og blodig. Han bar en stor Kjedel, fuld af Guld, paa Armen; den havde han fyldt med Guld fra Guldbraas Kiste, og havde derpaa halet sig op af Kløften med Hænderne. Kampen imellem Guldbraa og Skegge havde været haard og lang, og ikke havde han for=

maaet at tilintetgjøre Guldbraas Spøgeri; thi aldrig havde det været saa slemt, som efter denne Tid; hun dræbte den ene Hyrde efter den anden for Skegge, og tilsidst kunde han Ingen faa til at vogte sit Kvæg; thi Alle, som indlode sig derpaa, bleve dræbte.

Efter at Skegge havde været i Fossen, blev han aldrig mere, hvad han før havde været; baade Følgerne af Kampen og Drabet af hans Hyrder rørte ham saa stærkt, at han lagde sig til Sengs. Men da det var kommet saa vidt, at Ingen lod sig bevæge til at vogte Kvæget, stod Skegge en Dag op af Sengen og gik til sine Faar. Der gik Dag og Nat, uden at Skegge kom; men sent den næste Dag kom han hjem, mere død end levende; thi Ingen havde vovet at se til ham. Da bar han Guldbraas Kiste paa Ryggen. Han sagde, at nu vilde ikke hendes Spøgeri gjøre mere Skade; men selv maatte han nu vel ogsaa følge efter hende; han gik derpaa igjen til Sengs, og stod ikke op mere. Han ønskede før sin Død, at det Guld, som var i Kjedelen, maatte blive anvendt til Indkjøb af Kirketømmer, for at en Kirke kunde blive bygget i Hvam. Han sagde, at da han første Gang gik ind i Fossen og brødes med Guldbraa, havde han gjort Løfte til sin Ven Thor, men han havde svigtet ham; men sidste Gang havde han, da han befandt sig i endnu større Vaande, gjort det Løfte, at give Penge til at bygge en Kirke for i Hvam, hvis han kom frelst ud af Guldbraas Kløer. Men i det Samme saas der en stærk Lue i hendes Øjne, og før han vidste et Ord deraf, var hun bleven til en Sten dernede i Kløften. Og endnu den Dag i Dag ses Spøgelset i Guldbraas Fos.

Alligevel vilde Skegge ikke omvende sig, eller lade sig begrave ved Kirken i Hvam, tvertimod bød han, at man lagde ham i Høj paa den nordlige Side af Hjemmemarken. Det blev gjort, og Guldbraas Kiste blev lagt under hans Hoved. Der staar nu en stor Sten, som hedder Skeggestén. Dalen,

som den vender ud til, hedder Skeggedal, og Guldbraas Brink ligger imod Syd i denne Dal.

Jon og Jettekvinden.

Paa Nordlandet levede engang en Bonde, der plejede hver Høst og Vinter at drage til Vestmændsøerne for at fiske. Han havde en Søn, der allerede var voxen paa denne Fortællings Tid. Sønnen hed Jon og var en haabefuld Yngling.

Engang tog Bonden Jon med sig paa sin Fiskefærd til Øerne. De droge den lige Vej, og der meldes Intet om deres Rejse eller hvad Udfald Fiskeriet fik. Men den næste Høst lod Bonden Jon drage alene sydpaa til Fiskerlejet; thi da var han selv bleven gammel og tiltroede sig ikke længer Kræfter til at ro mere ud. Men før Jon forlod Hjemmet, bad Faderen ham for Alting ikke at raste under nogle høje Klipper, der fandtes i den lange Fjeldli, langs hvilken Vejen løb. Han paalagde ham det saa alvorlig, at Jon lovede ikke at holde der, hvad der saa end var paa Færde, og hvordan end Vejret blev.

Siden drog Jon afsted med to Heste til Oppakning og en til at ride paa. Dem skulde han sætte paa Foder om Vinteren paa Landøerne, ligesom hans Fader havde været vant til. Om hans Rejse fortælles ikke Videre, end at Alt gik efter Ønske. Han kom til Fjeldlien, som han skulde, og for længe langsmed den. Det var allerede langt hen paa Dagen, og Jon stræbte, for at komme forbi Lien, som hans Fader havde bedt ham om. Men idet han kom i Nærheden af Klipperne, hvorom hans Fader havde talt, overfaldt et forfærdeligt Uvejr

ham med Storm og Regn. Da kom han lige hen til nogle høje Klipper. Der saae han saa skjønt et Holdested, han kunde ønske sig, paa en Brink under Klipperne. Der var rigeligt Græs og Ly mod Regnen. Han begyndte at tænke over, hvad han nu skulde gjøre. Han syntes godt om det her, og kunde ikke fatte, hvad der skulde være i Vejen for at hvile paa dette Sted, og Enden paa hans Overvejelse blev da, at han bestemte sig til at blive. Han tog derpaa af Hestene og heftede deres Forben sammen. Kort fra sig saae han Aabningen af en Hule oppe i Klipperne. Did bar han alle sine Sager, lagde dem til den ene Side yderst i Hulen, et kort Stykke fra Indgangen, og indrettede sig derpaa blandt sit Fargods, og gav sig til at spise.

Der var mørkt i Hulen. Men som Jon var bedst i Færd med sit Maaltid, hørte han nogle Hyl, der kom inde fra Hulen. Han blev lidt forskrækket derover, men mandede sig snart op igjen. Han søgte en vældig Fisk udaf sit Rejsefoder, rev Skindet af den, saaledes at det forblev helt, smurte tykt Smør paa hele Fisken og bredte Skindet derover igjen. Da han var færdig hermed, kastede han Fisken, saa langt han kunde, ind i Hulen og sagde, at de, som vare derinde, skulde tage sig i Agt for, hvad han sendte dem, men havde de Lyst dertil, kunde de gjerne beholde det. Jon hørte snart, at Hylene hørte op, og at Nogen begyndte at rive Fisken i Stykker.

Da Jon var færdig med sit Maaltid, lagde han sig til Hvile og vilde nu sove. Da hørte han, at det raslede i Gruset udenfor Hulen, og at der kom Nogen med tunge Skridt henimod dens Aabning. Snart saae han, at det var en stor og svær Jettekvinde, og det forekom ham, som om hele Skikkelsen funklede i Mørket. Jon blev underlig tilmode ved dette Syn. Men idet Jettekvinden traadte ind ad Hulens Dør, sagde hun: „Der lugter af Mennesker i min Hule." Derpaa gik hun med store Skridt ind i Hulen og kastede sin Byrde ned paa Gulvet.

Det gav et saa stærkt Drøn, at Hulen skjalv derved. Da hørte Jon, at Kjærlingen gav sig i Tale med Nogen derinde. Han hørte, at hun sagde: „Det var bedre gjort end ugjort, og det er slemt, hvis det skal blive ulønnet," og saae hende derpaa nærme sig med et Lys i Haanden. Hun hilsede Jon ved Navn, takkede ham for sine Børn, og bød ham ind i Hulen med sig. Han modtog Indbydelsen, men Kjærlingen stak begge sine Lillefingre ind i Løkkerne paa Rebene, hvormed hans Rejsegods var sammenbundet, og bar det ind med det Samme. Da de vare komne længer ind efter, saae Jon to Senge; i den ene laa to Børn; det var Jettekvindens Børn, hvis Hyl han havde hørt for lidt siden og som havde ædt Fisken. Men paa Gulvet laa en Bunke Foreller, som Kjærlingen havde fisket om Kvelden og baaret hjem paa Ryggen, og deraf kom det, at hele hendes Ydre funklede igjennem Mørket. Kjærlingen spurgte Jon, hvor han helst ønskede at sove, i hendes Seng eller i Børnenes. Han foretrak at sove i Børnenes Seng. Jettekvinden redte da et Leje for Børnene paa Gulvet, men lagde nye Sengklæder i Sengen og redte ham der et godt Leje. Jon gav sig til at sove, men vaagnede igjen derved, at Kjærlingen bragte ham en Ret kogte Foreller. Han takkede hende for dem, og imens han spiste, sad Kjærlingen og snakkede med ham og var særdeles munter. Hun spurgte ham, hvor han havde i Sinde at ro. Det fortalte han hende. Da spurgte hun, om han allerede havde faaet Baadsplads hos Nogen. Jon svarede Nej. Kjærlingen fortalte ham da, at nu havde Enhver paa Øerne faaet alle sine Baadspladser optagne, saa at Ingen vilde kunne tage imod noget Menneske mere, og at han ikke vilde faa Husrum, uden hos en gammel Stavkarl, der nu saagodtsom aldrig mer fik noget Ben op af Søen og kun ejede en næsten ubrugelig Baad, hvis Besætning bestod af uduelige Drenge, paa Grund af at han intet ordentligt Mandfolk kunde faa mere. „Jeg raader Dig til," sagde hun, „at tinge om en Plads i Baaden hos denne Stavkarl;

han vil vel undslaa sig for at tage imod Dig, men Du skal ikke holde op, før han gaar ind derpaa. Jeg kan nu ikke gjengjælde Dig for mine Børn som jeg burde," vedblev Jettekvinden, „men her har jeg dog to Angler, som jeg vil skjænke Dig. Den ene skal Du selv have, men den Gamle skal have den anden. Altid skulle I to være ene om at mede; Krogene ville, haaber jeg, nok vise sig at være fiskesæle. Altid skulle I ro sidst af Alle og se til bestandig at komme først hjem om Kvelden. Længere skulle I aldrig ro end til den Klippe, der staar lige udenfor Landingsstedet. Naar Du nu kommer til Landøsand, vil Du finde de sidste Baade rejsefærdige. Søg Lejlighed med dem ud til Øerne og bind dine Heste sammen paa Strandbredden, men bed ikke Nogen om at tage sig af dem og bryd Dig ikke videre om dem. Jeg skal tage mig lidt af dem i Vinter. Men hvis det Usandsynlige skulde ske, at Du fik Held med Fiskeriet i Vinter, da vilde det være mig kjært, om jeg maatte lade en Hest fra mig følge med dine Heste for at hente mig nogen Fisk; for jeg er, skal jeg sige Dig, en stor Lækkermund efter Tørfisk." Denne Bøn tilstod Jon hende, og lovede i Alt at følge hendes Raad.

Ved Daggry den næste Morgen brød Jon op fra Hulen og skiltes med Venlighed fra Jettekvinden. Om hans Rejse meldes Intet, før han kom til Landøsand. Der laa de sidste Baade, der skulde ud til Øerne, rejsefærdige. Jon spændte i Skynding af Hestene og bandt dem sammen paa Strandbredden, uden at bede Nogen om at tage sig af dem. Herover dreve de Andre megen Spot med Jon og sagde, at de Heste vilde nok være i god Stand, naar Fisketiden var ude. Men Jon brød sig ikke om deres Spot og lod, som om han Intet hørte, og drog med dem ud til Øerne. Da han kom did, søgte han Skibsrum, men kunde ingensteds faa noget; thi Enhver havde faaet saa mange Folk, han havde Plads til. Endelig kom han da til Stavkarlen, til hvem Kjærlingen havde henvist ham. Ham bad han om at tage imod sig. Den Gamle vilde ikke

gjerne indlade sig derpaa og sagde, at han ikke vilde gjøre en saa flink Mand slig Skade. „Jeg faar nu aldrig mere et Ben op af Søen,“ sagde den Gamle, „og har kun uduelige unge Knegte til at besætte min usle Baad med; jeg kan kun ro ud i det bedste og blideste Vejr, og det er ikke morsomt for en flink Mand at knytte sig til min Udygtighed.“ Jon mente, at det maatte da blive hans egen Skade, og saalænge blev han ved at tigge den Gamle, at denne tilsidst tog imod ham og Jon flyttede ind til ham; men Folk syntes ikke, at han havde været heldig med at skaffe sig Plads, og gjorde megen Nar af ham.

Nu kom Fisketiden. En Morgen vaagnede Jon og den Gamle ved, at alle Fiskerne paa Øerne roede ud i det yndigste blikstille Vejr. Da sagde den Gamle: „Jeg veed ikke, om jeg ogsaa skulde prøve paa at faa Baaden flot ligesom de Andre. Jeg tror ikke, at der kommer Meget ud af det.“ Jon mente, at der dog ikke var nogen Fare ved at forsøge det. Derpaa iførte de sig Skindklæder og satte fra Land. Men da de lige vare komne udenfor det egenlige Landingssted, syntes Jon, at han kjendte Klippen, om hvilken Jettekvinden havde talt. Han spurgte derfor den Gamle, om det ikke skulde være klogt at søge her? Den Gamle blev forbavset og sagde, at deri var der ingen Rimelighed. Jon bad ham at tillade sig for Morskabs Skyld blot engang at kaste sin Snor ud paa dette Sted. Det lod den Gamle gaa. Men neppe havde da Jon faaet Snoren ud, før han trak en Fisk op. Da rakte han den anden Angel, Troldkvindens Gave, til den Gamle. I Korthed kan det nu fortælles, at de paa dette Sted fik Baaden fuld tre Gange den Dag, og at der faldt 60 Stykker fortrinlige Fiske i Hvers Lod. Siden roede de til Land, længe før alle de Øvrige kom, — da vare de allerede snart færdige med at rense og gjøre Fisken i Stand. Alle bleve forbavsede over, hvormange Fiske den Gamle fik i Lod. De spurgte ham, hvor han havde fisket saa Meget, og han fortalte dem som det var.

Dagen efter roede da Øboerne tidlig ud, mødede ved Klippen, men mærkede ikke til noget Levende paa det Sted, hvorfor de roede deres Vej bort igjen, men da først roede Jon og den Gamle ud. Det gik ganske som den foregaaende Dag. Der behøves ikke flere Ord til at fortælle, at Jon og den Gamle hele Vinteren roede ud til Klippen og fik tolv Hundrede i Lod, og af Alle paa Øerne vare de To de heldigste. Den næstsidste Dag roede de sidste Gang, og da skete det, at da de engang droge Snorene op, vare begge Anglerne forsvundne, og saavidt de kunde se, maatte de være løste af. De gjorde sig ikke videre Skrupler over den Sag, men styrede til Land.

Nu er at fortælle, at Jon drog til Fastlandet med sin tørrede Fisk og blev færget over paa den samme Baad, hvormed han for ud om Høsten. Paa Vejen spottede Baadsfolkene over, hvor godt hans Heste nu vilde være ved Huld, de vilde da nok kunne bære hans tørrede Fisk til Nordlandet, mente de. Men da de naaede Land, saae de Jons Heste staa bundne paa Strandbredden, ganske som han havde forladt dem. Nu vare da de Fleste nysgjerrige efter at faa Hestene rigtig at se; men de bleve ikke lidet overraskede ved at finde dem smækkede, som om de havde staaet paa Foder hele Vinteren. Men foruden Jons Heste stod der en Hest til med Kløvsadel paa, brun af Farve og sværlemmet. Jons Fæller bleve halvvejs bange for ham; thi de antoge ham ganske sikkert for en stor Troldmand, da han havde fisket saa heldig og hans Heste vare i saa god Stand, uden at Nogen, det man vidste til, havde taget sig af dem.

Jon bandt den tørrede Fisk paa Hestene og læssede ligesaa Meget paa den Brune alene som paa begge sine. Derefter rejste han alene nordpaa. Intet meldes om hans Rejse, før han kom til Jettekvindens Hule. Hun tog venlig imod ham og han blev i nogle Dage hos hende. Han skjænkede hende al den Fisk, den Brune havde baaret. De snakkede om mange Ting med hinanden. Hun fortalte ham, at om Vinteren

vare hendes Børn døde, og at hun havde dysset dem under Klippen ved Siden af sin Mand, hvem hun tidligere havde mistet og dysset der i Fjeldlien. Hun fortalte ham tillige, at det var hende, der havde løst Krogene af Snorene for dem, da de roede sidste Gang, med det Samme hun bragte Hestene ned til Stranden. Hun spurgte Jon, om han havde hørt hjemmefra, men han svarede Nej. Da sagde hun, at hun kunde underrette ham om, at hans Fader var død om Vinteren, og da han var eneste Barn, skulde han jo nu overtage Boet efter ham. Han vilde nu gaa ind til Gaarden og vinde sig en Hustru om Sommeren og blive en saare lykkelig Mand. Tilsidst sagde hun, at hun havde en Bøn til ham. Jon spurgte, hvad det var for en Bøn. Jettekvinden sagde: „Jeg har nu ikke langt tilbage, og vil jeg bede Dig at komme hid, ligesaasnart Du drømmer om mig; thi jeg vil bede Dig om at dysse mig hos min Mand og vore Børn.“ Hun viste ham siden Stedet, hvor de vare dyssede. Derefter oplukkede hun en Sidehule, i hvilken der stod to Kister fulde af Guld og alskens sjeldne Skatte. Disse Kister, sagde hun, skulde han eje efter hende og den brune Hest med. Hun skulde nok binde Kisterne og sætte dem udenfor, før hun døde, og stable Noget under dem, saa han behøvede blot at tømme Hesten ind imellem dem og siden spænde Løkkerne over Bærepindene paa Kløvsadelen. Hun skulde nok have givet den Brune Kløvsadelen paa; men den kunde magelig bære Kisterne, uden at han havde nødig at rette paa Noget, til han kom til Nordlandet. Siden skiltes Jon og Jettekvinden med stor Kjærlighed. Om hans Rejse fortælles nu ikke Videre, end at Alt gik godt, til han kom til Nordlandet. Der fandt han Alt ganske som Jettekvinden havde sagt, og Alt gik efter hendes Ord. Jon overtog Boet efter sin Fader og tog imod hele Arven, og tidlig paa Sommeren ægtede han en Bondedatter der i Bygden.

Det led ud paa den Tid, da Engene bleve mejede, uden at noget Nyt hændte. Da drømte Jon en Nat om Jettekvinden.

Strax huskede han paa hendes Bøn og stod op af Sengen. Det var mørk Nat, ude stormede og regnede det. Jon bad sin Tjenestekarl at skynde sig og hente hans to Rideheste. Tjenestekarlen adlød strax, og Jon gjorde sig rejsefærdig i stor Skynding. Hans Kone spurgte ham, hvorfor han vilde saa pludselig afsted midt om Natten og i et saadant Gudsvejr. Han vilde Intet fortælle derom, men bad hende ikke at blive urolig for hans Skyld, om han saa ogsaa blev borte i nogle Dage. Siden drog han afsted og red saa hurtig, hans Heste kunde rende. Alt gik godt, og han kom til Hulen. Jettekvinden stod udenfor, og kunde blot tale nogle faa Ord med ham. Han blev hos hende, medens hun opgav Aanden, og dyssede hende siden paa det Sted, hun selv havde valgt. Derpaa tog han den brune Hest, der stod med Kløvsadel paa.

Udenfor Hulen stode de to Kister med Nøglerne i. Jon tømmede Hesten ind imellem dem, smøgede Rebene over Sadelpindene, og drog siden bort med Altsammen. Rejsen til Nordlandet løb heldig af. Jon blev nu paa sin Gaard og var bleven en saare rig Mand. Han boede længe og lykkelig paa den Gaard, han havde arvet efter sin Fader, havde Held med sig i Alt og nød stor Anseelse blandt alle Folk.

Og saa kan jeg ikke Mere af den Fortælling.

Ketil paa Silfrunarstad.

Der boede i længst forsvundne Tider en Bonde paa Silfrunarstad i Skagefjord, hvis Navn ikke vides. Denne Bonde ejede mange Faar, men det er da ogsaa en Fjord, der egner sig ypperlig til Faareavl. Han lod gjerne sit Kvæg

græsse foran i Fjeldet ved Bessehytten, som Stedet hedder, undertiden dog længere borte, og der gik lang Tid hen, uden at noget Mærkeligt tildrog sig, og han boede saa rolig der i mange Aar.

Da skete det en Juleaften, at Bondens Kvæg kom hjemad forbi Grimshøj, og han ventede, at det hvert Øjeblik skulde komme. Han plejede altid selv at være Hyrden behjælpelig med at lukke Faarene ind; han lod derfor have et Øje med dem, og en god Stund efter, da han antog, at nu maatte de være komne hjem, gik han selv ud, men Faarene vare ikke komne og saas endnu paa det selvsamme Sted. Bonden sendte da Folk did, for at se til Faarene og drive dem hjem efter, men Hyrden var ingensteds at se, og Natten gik hen, uden at han kom hjem. Bonden blev derfor nødt til at lade en Anden have Tilsyn med Faarene. Man søgte nu efter Hyrden, men han var ikke at finde. I Begyndelsen gjorde man sig mangehaande Gisninger om hans Forsvinden, men det gik dog saa, at lidt efter lidt talte Folk mindre derom, hvilket jo plejer at være Tilfældet, naar der er gaaet nogen Tid.

Nu hændte ikke Noget til næste Jul. Men Juleaften, da Kvæget paa Hjemvejen skulde forbi Grimshøj, blev det staaende stille der, og det gik paa samme Vis som Aaret i Forvejen. Bonden blev meget sorgfuld derover og gjorde sig allehaande Tanker om sine Hyrders Forsvinden; Folkesnakken begyndte igjen om Alt dette, man mente, at dette ikke hang rigtig sammen. Faa vilde paatage sig at vogte Bondens Faar, og det faldt ham saare vanskeligt at faa Folk i sin Tjeneste.

Men om Vaaren fik han en ung Mand i sin Tjeneste, der hed Ketil, var 18 Aar gammel og havde Kraft og Mandsmod i Brystet. Om Høsten overtog han Bevogtningen af Faarene og drev dem paa Græs, som man før havde plejet. Det lakkede henad Jul. Juleaftens Dag var Vejret smukt og Ketil drev sine Faar paa Engen, som han plejede. Bonden havde nu i Sinde at se nøjere til, naar de kom hjem, og, saa

snart det lod sig gjøre, at se efter, hvorledes Hyrden havde det. Da det begyndte at blive mørkt, kom derfor Bonden udaf Huset og saae efter Faarene, men da han ikke saae Noget til dem, gik han ind igjen. Efter en kort Tids Forløb kom han atter ud, og da vare Faarene komne til Grimshøj. Paa Øjeblikket gik man did, men da var Ketil ingensteds at se. Det var et haardt Slag for Bonden, og ikke tyktes ham bedre at miste Ketil end begge de Andre. Han tænkte da ogsaa fuldt og fast, at for Fremtiden vilde Ingen mere paatage sig at bevogte hans Faar.

Men om Ketil er at fortælle, at da det var hen paa Dagen, drev han sine Faar i en stor og spredt Drift foran sig hjemad langs Fjeldlien. Da han var kommen henimod Grimshøj, saae han en overvættes stor Skabning træde udaf et Indsnit, der findes nedentil i Fjeldet ovenfor Gaarden paa Silfrunarstad; der er nemlig en lille Klippe, ligesom løsreven fra Fjeldlien, hvilken Aabning kaldes „Kløften". Dette Uhyre styrede henimod Faarene, der angste trak sig tilbage til Ketil. Han saae nu, at det var en overmaade stor Troldkvinde. Hun raabte til Ketil og bad ham om et Faar til Højtiden. Ketil syntes, at Sagen blev noget vanskelig, og han fortalte hende, at disse Faar ikke vare hans, han ejede kun eet Faar, der gik med Pattelam; dem viste han hende og sagde, at dem maatte hun tage, hvis hun vilde. Hun var ikke længe om at faa fat i dem, knyttede dem sammen ved Hornene og kastede dem over Skulderen. Siden for hun henimod Ketil, tog ham i sine Arme og vendte tilbage ad samme Vej, hun kom. Da hun var kommen op af Kløften, gik hun langs Fjeldet og tog store Skridt. Ketil indsaae, at det ikke vilde nytte ham noget at forsøge paa at sprælle; thi han kunde neppe røre sig. Hun blev ved at gaa, indtil hun kom til Kløften ved Bolstadsaa, til en stor Fos, som er der nede i Fjeldet. Denne Klippekløft er næsten ufremkommelig. Der gik Troldkvinden ned og ind i en Hule under Fossen. Hun slap Ketil og slængte sin Dragt

ned paa Gulvet. Hun bad Ketil om at slagte Faarene og tilberede dem; med dem, sagde hun, vilde hun holde Julegilde for ham og sig selv. Hun satte en Kjedel over Ilden og kogte i en Fart Maden. Derpaa gav hun sig til at æde med stor Graadighed og lod Ketil spise med. Hun fortalte ham, at hun havde voldet, at Hyrderne fra Silfrunarstad bleve borte, og at hun i de to foregaaende Aar i Træk var kommen til dem Juleaften og havde bedt dem om at give sig et Faar, hvoraf hun kunde koge sin Juleaftensmand. Men de havde givet hende knubbede Svar og skjældt hende dygtig ud, og derfor havde hun taget sig af dem. Men nu havde han venlig opfyldt hendes Bøn, og han vilde blive en saare lykkelig Mand, da han dog havde havt Mindre at give af, end Nogen af de to Andre. Hun fortalte ham, at i Blidemaaned (Februar) vilde hans Husbond afgaa ved Døden; da skulde han overtage Gaarden og nedsætte sig paa den til næste Vaar. Ketil sagde, at han paa ingen mulig Maade kunde overtage denne Gaard; thi baade vare Jorderne store og vanskelige, og han selv havde ingen Midler. Desuden manglede han en Husholderske og Tjenestefolk. Men hun sagde, at han nok vilde faa Midler i Hænde; thi inden en Maaned vilde hun dø og da skulde han eje Alt, hvad der i hendes Hule fandtes af Penges Værd, og da vilde han ikke mangle Penge til at sætte Bo for paa Silfrunarstad. Men derom vilde hun bede ham, sagde hun, at han saae til hende om en Maaneds Tid og lagde hendes Lig der foran i Fossen, hvis det blot var ham muligt. Hun sagde, at hans Husbonds Indbo vilde blive solgt den næstkommende Vaar, han skulde da kjøbe deraf, hvad han behøvede, og Penge til at betale med skulde han hente i hendes Hule. Han skulde fæste de samme Tjenestefolk, der nu vare paa Silfrunarstad, og siden skulde han fri til Præstens Datter paa Havstensstad. Ketil mente dog, at det vilde vise sig at være et uheldigt Raad, han var jo et stakkels udannet Menneske. Hun bad ham ikke at være bange derfor, „og er her et Bælte,"

sagde hun, „det skal Du spænde hende om Livet. Det har den Egenskab, at hun fatter Kjærlighed til Dig, naar hun faar det paa, og da vil Alt gaa godt." Men Bæltet var ogsaa en sjelden Skat.

Ketil vilde nu drage hjem; thi han mente, at hans Husbond vist var kjed af hans Fraværelse. Men Jettekvinden sagde, at det ikke gjorde noget til Sagen, og bad ham at blive til næste Morgen, og han føjede hende deri. Næste Morgen fulgte hun ham ud af Fossen, viste ham, hvor man kunde gaa ind i Hulen, og lod ham selv prøve derpaa, hvilket lykkedes ham godt. Derpaa bød hun ham Farvel og sagde da, at de To vilde ikke ses oftere; hun ønskede ham al tænkelig Lykke og sagde, at de fleste Ting vilde gaa ham efter Ønske, og at dette var Begyndelsen til hans Lykke. Saa skiltes de med Venlighed; hun gik tilbage til sin Hule, men han skyndte sig af alle Kræfter for at naa sit Hjem.

Da laa Bonden til Sengs, saa nær var Ketils Forsvinden gaaet ham. Men da Ketil nu kom, bleve Alle glade, især Bonden, der strax stod op af Sengen og syntes, at han havde faaet ham frelst tilbage fra Helvede selv. Han spurgte Ketil om, hvad der havde voldet hans Bortebliven. Men derom vilde Ketil ikke tale Meget, og han omtalte hverken Jettekvinden eller hendes Hule. Siden passede Ketil Faarene ligesom tidligere.

Efter en Maaneds Forløb gik han ind i Hulen. Da var Jettekvinden død. Ketil førte Ildtøj med sig, tændte Lys og fik hendes Lig udaf Hulen, og han fortalte siden, at aldrig havde han nogensinde bestaaet en slig Kraftprøve før. Han undersøgte derpaa Hulen og fandt en stor Rigdom paa alskens kostelige Ting og Penge, men han lod dog Alt ligge der for det Første.

I Februar Maaned blev Bonden syg, og efter at have ligget til Sengs i en halv Maaned, døde han. Ketil forlangte da Gaarden i Forpagtning, men fik et trevent Svar;

thi Ejeren ansaae det for den største Taabelighed, at udleje den til ham; men alligevel gav han ikke nogen Anden den i Forpagtning. Det lakkede nu henad Vaaren, og Arvingerne solgte det Meste af Indboet paa Silfrunarstad; Ketil kjøbte en stor Del deraf og betalte strax ved Hammerslaget. Da havde han allerede fæstet de Fleste af Tyendet paa Gaarden, og nu faldt det ham let at faa den til Leje.

Om Vaaren drog han hen til Havstensstad, hvor han først traf sammen med Præstens Datter; han gav hende Bæltet og spændte det om hende. Derpaa fortalte han sit Ærinde, at han var kommen derhen for at bejle til hendes Haand. Manden tyktes hende smuk og haabefuld, og da nu tillige Bæltet tændte Kjærligheden i hendes Bryst, lovede hun ham sit Ja, hvis hendes Fader vilde samtykke deri. Ketil fremførte da sit Frieri for Præsten og bad om hans Datter. Præsten svarede koldt derpaa, og man mærkede da, at han fandt, at Ketil ikke var hans Datter jevnbaaren, han, der kun var en slet og ret Almuesmand. Men paa Grund af, at Ketil nu var bleven rigere, end man tidligere troede, han var, og han ellers var en dygtig og særdeles klog ung Mand, lod Præsten sig endelig overtale til at give sit Minde til, at hun fulgte hjem med ham som hans Husholderske for denne Sommer; og derom kom man da overens.

Ketil drog nu hjem med Præstedatteren, og de kom godt udaf det med hinanden om Sommeren. Om Høsten kom hendes Fader, og da blev det Enden paa Raadslagningen, at Ketil fæstede sig Præstens Datter, og om Høsten holdtes deres Bryllup med stor Pragt. De elskede hinanden saare og boede paa Silfrunarstad til deres Alderdom. Ketil havde Lykken med sig i Alt og blev en meget rig Mand, saa at Ingen kunde mindes, at saa rig en Mand tidligere nogensinde havde boet paa Silfrunarstad. Han havde da heller ikke Mangel paa Penge fra Jettekvindens Hule, saalænge han var i Færd med at bringe sit Bo i Orden, og han rettede sig efter hendes

Raad i alle Henseender. Denne Fortælling hørte man af hans egen Mund, da han var en gammel Mand; længe har den siden bevaret sig i Folks Hukommelse og har forplantet sig fra Mand til Mand.

Trunt, Trunt og Troldene i Fjeldene.

To Mænd vare engang tilfjelds og sankede Mos. En Nat laa de begge i deres Telt. Den Ene sov, men den Anden laa vaagen. Da saae denne sin sovende Kammerat skride ud af Teltet; han stod op og gik ud efter ham, men kunde knap løbe saa stærkt, at Afstanden ikke blev større imellem dem. Den Sovende stævnede op til Jøklerne.

Den Anden saae da en stor Jettekvinde, der sad højt oppe paa en Jøkeltinde. Hun bar sig saaledes ad, at hun skiftevis strakte Armene ud og igjen trak dem tilbage imod Brystet, og paa den Maade tryllede hun Manden til sig. Han løb lige ind i hendes Favn, hvorpaa hun løb bort med ham.

Aaret efter sankede Folk fra hans Bygd Mos paa samme Sted paa Fjeldet; da kom han til dem, men var saa tavs og indesluttet i sig selv, at man knap fik et Ord ud af ham. Folkene spurgte ham, paa hvem han troede, og han svarede, at han troede paa Gud.

Det andet Aar efter kom han igjen til de samme Folk, der atter vare tilfjelds, men da var han bleven saa lig en Trold, at de bleve bange for ham. Dog blev han spurgt om, paa hvem han troede, men han gav intet Svar, og denne Gang dvælede han ikke saa længe hos Folkene som sidst.

Det tredje Aar efter kom han igjen til Folkene, og var da bleven en rigtig Trold og havde et meget grumt Udseende. Der var dog En, som vovede at spørge ham om, paa hvem han troede, men han svarede, at han troede paa „Trunt, Trunt og Troldene i Fjeldene", og forsvandt derpaa. Fra den Dag af saas han aldrig mere; men der var da heller Ingen i flere Aar, der turde samle Mos paa dette Sted.

Nattrolden.

Ved Sommergræsgangene, der tilhørte Beboerne ved Mygsøen, boede i gamle Dage en Jettekvinde i et Fjeld, der siden hedder „Jettekvindens Hale". Hun var en af Nattroldene, hvis Natur det jo er, at de ikke kunne taale at se Solen, og derfor altid arbejde for deres Føde om Natten.

Denne Jettekvinde voldte Indbyggerne megen Skade, blandt Andet derved, at hun om Natten stjal Fiskene i Mygsøen. Man fortæller, at hun roede omkring i en lille Baad, som hun siden bar hjem paa Ryggen.

En Sommer var man heldig med Fiskeriet i Strandvig, der dengang, som stedse siden, var den bedste Fiskeplads ved Mygsø. Den Sommer gjorde Jettekvinden sig en Vane af hver Nat at stjæle Fisk i Vigen, og det syntes da Strandboerne saare ilde om. En Nat, sent paa Sommeren, begav hun sig nedefter til Vigen, for, som hun plejede, at fiske i den. Men da hun kom derned, saae hun en Bonde paa Vigen, beskjæftiget med at fiske. Hun troede sig ikke stærk nok til at angribe Bonden, der var selv fjerde Mand, og vilde derfor vente indtil han blev færdig med sit Fiskeri; men

Bonden blev, hvor han var, om det nu kom sig af, at han vidste, hvordan det havde sig med Jettekvinden, og det led saa hen ad Morgenstunden. Jettekvinden begyndte at blive utaalmodig, men vilde dog ikke vende hjem med uforrettet Sag. Endelig holdt Bonden op med at fiske, og Jettekvinden gik da ned og drog Net i Vigen. Da hun var færdig med det Arbejde, begav hun sig paa Vejen til sit Hjem, men som hun allerede havde tilbagelagt Halvvejen, randt Solen op, og det fortælles da, at hun satte sin Baad fra sig paa det Sted, hvor hun just befandt sig ved Solens Opgang, og steg selv op i den, hvorpaa Altsammen forvandledes til en Sten.

Mærkerne deraf ses tydelig den Dag idag. Baaden staar endnu paa en Bakke, der ligger omtrent midt imellem „Jettekvindens Hale" og Mysøen, og siden hedder „Baadsbakken". Baaden er dannet ganske som de Fiskerbaade, der nu bruges paa Mysøen, kun med den Forskjel, at den i det Hele taget er større. Man kan tydelig skjelne hele dens Bygning, og endnu kan man se Aarerne og hvor de have siddet, at man her har brugt Skaar i Siderne af Baaden, men ikke de nu sædvanlige Aaretolle. I Bagstavnen paa Baaden findes en stor Bunke, og man mener, at her har Jettekvinden lagt sig til den sidste Hvile.

Sifa.

Sifa kaldes en Klippe i Kvindeskikkelse, der staar oppe paa Brinken ovenfor Hvam i Vatnsdal; det er en Troldkvinde, der blev omskabt til en Sten.

Det skete nemlig en Juleaften i gamle Dage, at en Præst der forrettede Gudstjeneste i et Bedehus, som stod

foran paa Ladet. Om Kvelden var Sifa bleven vred over Klokkeringningen; derfor gik hun om Natten ud paa Brinken og kastede sin Stav efter Kirken, i den Hensigt at sønderbryde den og dræbe Præsten og Alle dem, der vare derinde. Men i Flugten gik Staven itu; det ene Stykke, der nu ligger imellem Fjeldet og Hjemmemarken, er en stor Klippe, men det andet Stykke, der faldt ned paa Ladet, benyttes siden som Hestesten*. I det Samme saae Troldkvinden sig om og saae Dagen rødme i Øst; da blev hun selv til en Sten paa Stedet, hvor hun stod.

Det udsatte Barn.

Der var en engang en Tjenestepige paa en Gaard. Hun var bleven frugtsommelig, havde født sit Barn og sat det ud, hvilket ikke var meget usædvanligt her i Landet, saalænge det Slags Forseelser bleve straffede med haardt Skriftemaal, Bøder eller endogsaa med Døden selv. Det traf sig derefter engang, at der etsteds efter den i gamle Dage almindelige Skik her i Landet skulde være Dansegilde, og at denne Pige var indbuden til Lystigheden. Men da hun nu ikke var saa rig paa Klæder, at hun ejede en Dragt, der var fin nok til slige Gammensmøder, som Dansegilderne vare i gamle Dage, og hun var en glimmerlysten Kvinde, var hun i saare ondt Lune over for den Sags Skyld at skulle blive hjemme og gaa glip af denne Fornøjelse.

* Hestesten kaldes en stor, med en Ring eller et Hul forsynet Sten; den staar i Almindelighed paa Ladet foran Gaarden og benyttes af den Fremmede til at binde Hesten ved, saalænge hans Besøg varer.

En Dag, før Gildet skulde staa, sad denne Tjenestepige ved Malketid ude i Folden tilligemed en anden Pige og malkede Faarene; hun beklagede sig for den anden Malkepige over, at hun manglede Klæder, som hun kunde tage paa til Dansen; men idet hun sagde sit sidste Ord, hørte de, at denne Vise blev kvædet under Væggen:

„Moder min i Folde, Folde,
Lad det Frygt ej volde, volde;
Mine Pjalter skal Du faa,
Kan med dem i Dansen gaa,
I Dansen gaa.“

Tjenestepigen, der havde udsat sit Barn, troede her at kjende dets Røst, og hun blev saa forfærdet over Visen, at hun var fra Forstanden hele sin øvrige Levetid.

Præsten paa Husevig.

Paa Husevig paa Nordlandet boede en Præst ved Navn Ketil Jonsson. Han lod nogle Ligkister grave op af Kirkegaarden og sagde, at han gjorde det, fordi der var saa snever Plads derinde, og at disse Kister dog ikke gjorde Andet end fyldte op, da Ligene længst vare gaaede i Forraadnelse.

Engang traf det sig saa, at tre gamle Kjærlinger stode ude i Kjøkkenet og vare i Færd med at brænde Kisterne; da sprang en Gnist op paa en af Kjærlingerne; den fængede snart i hendes Klæder og da de to Andre stode i hendes Nærhed, fængede den ogsaa i deres Klæder. Ilden var saa voldsom, at de Alle havde opgivet Aanden, før Folk kom til og fik slukket Flammerne.

Om Natten drømte Præsten, at der kom en Mand til ham og sagde: „Ikke skal det lykkes Dig at skaffe Plads paa Kirkegaarden, om Du saa river vore Kister op af den; thi nu har jeg, for at hævne os, dræbt tre Kjærlinger for Dig, og de ville da altid optage nogen Plads paa Kirkegaarden, men endnu Flere skal jeg dræbe, hvis Du ikke hører op med denne Fremfærd.“ Derpaa gik Manden sin Vej.

Men Præsten vaagnede og grov aldrig mer nogen Ligkiste op af Kirkegaarden.

Spøgelsehuen.

Paa et Sted, hvor der fandtes en Kirke, levede iblandt Andre en Ungersvend og en Pige. Svenden havde den Vane, at han tidt gjorde Pigen bange, men hun var bleven saa vant dertil, at hun ikke mere lod sig forskrække; thi hvad hun end saae, troede hun dog altid, at det var ham, der vilde gjøre hende bange.

Engang traf det sig, at der var blevet tvættet Tøj og deriblandt en Mængde hvide Nathuer, som dengang vare almindelige. Om Kvelden bad man Pigen om at hente Tvætten ude fra Kirkegaarden. Hun løb ud og gav sig til at sanke Tvætten sammen. Da hun næsten var færdig, saae hun, at der sad et hvidt Spøgelse paa en af Gravene. Da tænkte hun ved sig selv, at nu vilde Knegten igjen gjøre hende bange. Hun løb hen og rev Huen af Spøgelset, thi hun mente, at Svenden havde taget en af Nathuerne paa, og sagde: „Det skal nu ikke lykkes Dig at gjøre mig bange denne Gang.“ Siden gik hun ind med Tvætten, men da var Svenden derinde.

Nu blev Tvætten fordelt, og da var der en Hue formange, som var muldet indvendig. Da blev Pigen bange. Morgenen efter sad Spøgelset paa Graven, og man vidste ikke, hvad man skulde gribe til; thi Ingen turde bringe Huen hen til det, og man sendte derfor Bud ud i Bygden efter gode Raad. Der var en gammel Mand i Bygden, der mente, at det ikke kunde undgaas, at denne Sag fik slemme Følger, hvis ikke Pigen selv bragte Spøgelset Huen og satte den stiltiende paa dets Hoved i mange Menneskers Paasyn. Man trængte ind paa Pigen, for at faa hende til at bringe den og give Spøgelset den paa; og hun gik da derhen med Hjertet i Halsen, satte Huen paa Hovedet af Spøgelset, og sagde, idet hun var færdig dermed: „Er Du nu fornøjet?“ Men Spøgelset vendte sig om, slog hende og sagde: „Ja. Er Du nu fornøjet?“ Og i det Samme kastede han sig ned i Graven. Pigen faldt ved Hugget; Folk løb til og løftede hende op, men da var hun død.

Men Svenden fik en Revselse, fordi han havde gjort hende bange; thi derved, mente man, var han egenlig bleven Skyld i hele Ulykken. Han hørte da op med at gjøre Folk bange. Og saa er denne Fortælling ude.

Brudgommen og Spøgelset.

Fire Mænd vare engang i Færd med at grave en Grav; Nogle sige, at det var paa Kirkegaarden paa Reykholar. Det var muntre Mænd Allesammen, men en af dem, et ungt og fyrigt Menneske, var dog den overgivneste af dem Alle. Da Graven begyndte at blive dybere, kom en Mængde Menneskeben op af den, og deriblandt et Laarben, der havde tilhørt en

overvættes stor Mand. Den overgivneste af Graverne tog Laarbenet i Haanden, eftersaae det nøje, og maalte det ved sit Ben, og Sagnet fortæller, at det naaede ham fra Fodsaalen helt op til Hoften, skjønt han idetmindste var en Mand af Middelhøjde. Han sagde i Spøg: „Det skal aldrig slaa mig fejl, at denne Mand har været en dygtig Bryder, og det kunde være morsomt at have ham til Gildesgjæst, naar man engang skal have Bryllup." De Andre gave ham vel Ret deri, men talte dog mindre derom. Derpaa lagde Manden igjen Laarbenet ned ved de øvrige Ben.

Der meldes nu ikke Noget, før fem Aar derefter, da denne unge Mand havde fæstet sig en Kvinde, og der allerede to Gange var blevet lyst for dem. Da drømte hans Fæstemø tre Nætter i Rad, at der kom en forfærdelig stor Mand hen til hendes Seng og spurgte hende, om hendes Fæstemand nu vilde huske, hvad han engang for nogle Aar siden i Kaadhed havde snakket med ham om, og den sidste Nat føjede han til, at han nu ikke skulde slippe fri for at have ham til Bordgjæst ved Brylluppet. Pigen svarede ikke Noget herpaa, men uhyggelig følte hun sig tilmode isøvne, da hun fik dette at høre og saae, hvor stor Manden var. Hun havde ikke omtalt disse Drømme for sin Fæstemand, før hun havde drømt om Manden tre Gange, da sagde hun om Morgenen til ham: „Hvem har Du isinde at indbyde til vort Gilde, mit Hjerte?" „Det veed jeg ikke endnu, min Skat," svarede han, „derpaa har jeg slet ikke tænkt endnu; jeg vilde have alle tre Lysninger fra Haanden først." „Har Du da slet ikke indbudt Nogen endnu?" spurgte hun. Han svarede, at det han huskede, havde han ikke gjort det, men han begyndte dog at tænke herover, og det forekom ham underligt, at hun saa ivrig spurgte ham herom. Efter nogen Betænkning sagde han, at han ganske vist ikke havde indbudt Nogen endnu; rigtignok havde han for nogle Aar siden i Spøg sagt til en afdød Mands Laarben, der var gravet op af en Grav, at det kunde være morsomt at have en saa højvoxen

Mand til Gjæst, naar man engang skulde have Bryllup, men derfor kunde han dog ikke siges at have indbudt Nogen. Hans Fæstemø blev noget alvorlig derved og sagde, at det Slags Spøg ikke havde været paa sin Plads, og allermindst med de Henfarnes Ben, „og nu kan jeg sige Dig,“ sagde hun, „at den Samme, som Du drev denne Spøg med, har nok for Alvor i Sinde at møde som Gjæst ved vort Gilde.“ Hun fortalte ham nu alle sine Drømme, og hvilke Trusler den store Mand havde ladet sig forlyde med den sidste Nat. Over Alt dette blev da hendes Fæstemand forfærdet og sagde, at hun havde Ret i, at det havde været bedre, om Munden havde tiet stille med slig Spøg.

Om Kvelden gik han tilsengs, som han plejede, men om Natten tyktes ham, at en uhyre stor Mand, der lignede en Kæmpe og havde et uvenligt og barskt Udseende, kom hen til ham og spurgte, om han nu agtede at holde det Løfte, han havde givet ham for 5 Aar siden, nemlig at have ham til Bordgjæst ved sit Bryllup. Fæstemanden blev ganske forfærdet og svarede, at det maatte vel være saa. Den Anden sagde, at han ikke skulde undgaa det, hvad enten han nu syntes om det eller ej; at det havde været unødvendigt for ham at befatte sig med hans Ben, og at det var ligesaa godt, at han nu fik Lov til at mærke, hvad det havde at sige. Derpaa forlod Spøgelset ham, men han sov til om Morgenen, og fortalte siden sin Fæstemø, hvad han havde drømt, og bad hende nu om et godt Raad. Hun sagde, at han skulde skaffe sig Tømrere og Bygningstømmer og derpaa i stor Fart lade opføre et Hus, der svarede til den Mands Størrelse, som havde besøgt dem Begge i Drømme, for at han kunde staa oprejst derinde, men indvendig skulde hver Væg være ligesaa lang, som der var højt op til Tverbjælkerne; siden skulde han lade ophænge Tæpper, ligesom man plejer at tjælde en anden Brudesal; lade brede en hvid Dug over denne Gjæsts Bord, bringe ham indviet Muld paa en Disk og Vand paa en Flaske, thi andre Retter vilde

han ikke kunne nyde; sætte en Stol til Bordet og en Seng derind, hvis han skulde faa Lyst til at hvile sig; tre Lys skulde han sætte paa hans Bord, og selv skulde han følge ham did, men tage sig i Agt for at gaa foran ham og se til for Alting ikke at komme under Tag med ham. Ikke heller skulde han modtage noget Tilbud fra ham, hvis han fremkom med et saadant, og saa lidt som mulig skulde han tale med ham, men lukke Døren og siden forlade ham, naar han havde budt ham de fremsatte Retter. Brudgommen forholdt sig nu ganske som Bruden havde foreskrevet, lod opføre et enkeltstaaende Hus af passende Størrelse og lod Alting indrette, som allerede omtalt.

Det led nu hen mod Gildesdagen, og Brudevielsen gik for sig paa samme Vis som sædvanlig; dernæst satte man sig tilbords, og da det var blevet mørkt, rejste man sig igjen fra Bordet, uden at noget Mærkeligt indtraf. Siden gik nogle af Gjæsterne frem og tilbage i Brudesalen, men Andre sade ved Bægerne og snakkede sammen. Brudeparret sad endnu stille, saaledes som Skik er. Da hørte man et haardt Slag paa Døren, men Ingen havde synderlig Lyst til at lukke op. Bruden traf da sagte i Brudgommen, men han blev som et Lig i Ansigtet derved. Der gik en liden Stund, da blev der banket igjen og denne Gang meget stærkere, end forrige Gang. Bruden tog da sin Ægtefælle ved Haanden, førte ham, skjønt han nødig vilde til det, hen til Døren og lukkede op. Da saae de der en forfærdelig stor Mand, der sagde, at nu var han kommen som Gjæst til deres Bryllup. Bruden skubbede med Lempe Brudgommen ud af Gildeshuset, for at han kunde modtage denne Gjæst, og idet hun igjen lukkede Døren, bad hun Gud at styrke ham.

Men om Brudgommen er at fortælle, at han gik med denne Mand til det Hus, han havde ladet opføre for ham, og viste ham derind. Gjæsten vilde have, at Brudgommen skulde

gaa foran, men det vilde denne ikke. Det blev Enden herpaa, at den Fremmede gik foran ind i Huset, sigende, at fra denne Stund af skulde Brudgommen vare sig for nogensinde oftere at give sig i Kast med en død Mands Ben. Brudgommen lod, som om han ikke hørte det, men bad Gjæsten at tage til sig af de fremsatte Retter, og bad ham om ikke at tage det ilde op, at han ikke kunde blive derinde hos ham. Den Anden bad dog Brudgommen om at komme indenfor et Øjeblik; men det vilde Brudgommen paa ingen Maade. Da sagde Spøgelset: „Siden Du ikke har Tid til at blive hos mig denne Gang, eller til at komme ind til mig, haaber jeg, at Du dog gjør mig den Fornøjelse, til Gjengjæld at møde hos mig som Gildesgjæst." Men Brudgommen gav et bestemt Afslag og slog derpaa Døren i Laas. Derefter gik han ind i Brudehuset, hvor der var temmelig tyst; thi Alle vare blevne tavse ved denne Begivenhed. Kun Bruden alene sad der med et muntert Aasyn. Gjæsterne droge efterhaanden bort, En efter Anden, men Ægteparret gik til Hvile og sov til om Morgenen.

Om Morgenen vilde Bonden se til den Gjæst, der Aftenen iforvejen var kommen allersidst. Men Bruden sagde, at han ikke skulde gaa et eneste Skridt did, før hun kom med ham. De gik beggeto til Huset, hun foran og lukkede op; der var da ikke Spor mere af Gjæsten tilbage; han havde tømt Flasken, men drysset Mulden af Disken overalt omkring paa Gulvet. „Det anede mig," sagde Konen; „var Du gaaet til Huset foran mig og havde Du traadt i denne Muld med Foden, vilde Du være kommen i Spøgelsets Magt og aldrig kunnet vende tilbage til Menneskeverdenen. Men mig vil det ikke skade, om jeg ogsaa træder indenfor, og nu skal jeg feje og rense Huset."

Andre fortælle, at idet Spøgelset gik sin Vej igjen, skal det være gaaet hen til Døren, enten paa selve Brudehuset eller paa Ægteparrets Sovekammer, og have kvædet:

„Min Tak I ej fortjene
For Brudekost paa Bord;
Min Drik var Vandet rene,
Min Spise Muld og Jord."

Fra den Dag af besøgte han aldrig tiere disse Ægtefolk, og de levede længe sammen i Lykke og Kjærlighed.

Degnen fra Mørkaa.

Der var i gamle Dage en Degn paa Mørkaa i Øfjorden; hans Navn nævnes ikke, men han var gode Venner med en Pige, der hed Gudrun og efter Nogles Sigende havde hjemme paa Bægisaa paa den anden Side af Hørgaaen, hvor hun tjente hos Præsten.

Degnen ejede en Hest med graa Manke, som han kaldte Faxe og altid red paa. Det traf sig engang kort før Jul, at han kom til Bægisaa, for at indbyde Gudrun til Julegammen paa Mørkaa, og han lovede at hente hende til en bestemt Tid og følge hende til Gildet lille Juleaften. I de nærmeste Dage, før Degnen red hen for at indbyde Gudrun, var der falden megen Sne, og Is havde lagt sig paa Vandet; men den Dag, han red til Bægisaa, var det Tøvejr, og da det led paa Dagen, var Aaen ufremkommelig formedelst Drivis og stærk Strøm. Han drog derfra, uden at tænke paa, hvad der havde forandret sig om Dagen, og mente, at Aaen var den samme endnu, som om Morgenen. Over Øxnedalsaa førte en Bro, men da han kom til Hørgaa, var denne steget og havde sprængt Isen. Han red derfor ned langs Aaen, indtil han kom ligeoverfor Saurbær, den nærmeste Gaard ved Mørkaa, hvor der fandtes en

Bro over Aaen. Degnen red ned paa Broen, men knap var han kommen midt paa den, før den brast itu og han faldt i Aaen.

Da Bonden paa Tuevold den næste Morgen stod op af sin Seng, saae han en sadlet Hest staa nedenfor sin Hjemmemark, og han syntes, at han der skulde kjende Degnens Faxe. Herover blev han lidt underlig tilmode; thi han havde set Degnen ride forbi der Dagen i Forvejen, men havde ikke set ham vende tilbage, og han anede derfor snart, hvorledes dette hang sammen. Han gik nu ned over Marken, og da var det ganske rigtig Faxe, som stod der, drivvaad og ilde forkommen. Siden gik han ned til Aaen, ned paa det saakaldte Tuevoldsnæs; der fandt han Degnen foran paa Næsset, hvor han var opdreven som Lig. Bonden drog strax til Mørkaa og fortalte disse Tidender. Dengang man fandt Degnen, havde hans Baghoved taget megen Skade af de omdrivende Isflager. Han bragtes hjem til Mørkaa, og i Ugen før Jul blev han begravet.

Siden Degnen drog fra Bægisaa og til lille Juleaften var der ingen Efterretning kommen fra Mørkaa om hvad der var sket, paa Grund af ideligt Tøvejr og stærk Strømgang. Men Dagen før Jul var det stillet af, og om Natten var Vandet faldet i Aaen, saa at Gudrun havde godt Haab om at komme til Julegildet paa Mørkaa. Da det led paa Dagen, gav hun sig til at pynte sig, og som hun næsten var kommen i hele Stadsen, hørte hun Nogen banke paa Døren; en anden Pige, der stod hos hende, lukkede op, men saae Ingen udenfor; ude var det hverken lyst eller mørkt; thi Maanen sejlede bag Skyer, der idelig glede den forbi.

Pigen kom ind og fortalte, at hun Intet havde set, men Gudrun sagde: „Det er sagtens mig, det her gjælder, og nu skal jeg gaa ud." Hun var da færdig med at pynte sig og havde kun tilbage at tage Kaaben paa. Hun tog Kaaben og trak det ene Ærme paa, men det andet kastede hun over Skulderen og holdt fast deri. Udenfor saae hun Faxe holde for

Døren og en Mand stod ved den, som hun antog for Degnen. Om de der talte sammen, veed man ikke, men Manden løftede Gudrun op paa Hesten og satte sig derpaa selv op paa den foran hende.

De rede nu en Stund, uden at tale sammen, og kom til Hørgaaen, som var kantet med høje Isstykker; idet Hesten sprang over et saadant Isstykke, løftedes Degnens Hat bagtil, og Gudrun fik da at se den bare Hovedskal. I samme Øjeblik fløj Skyerne fra Maanen; da sagde han:

„Maanen glider,
Døden rider;
Ser Du ej den hvide Plet
I min Nakke,
Garun, Garun?" *

Hun blev forfærdet herover og tav stille. Andre sige derimod, at Gudrun selv løftede hans Hat i Vejret og derved fik at se den hvide Hovedskal, og at hun da skal have sagt: „Jeg ser, hvorledes det hænger sammen."

Nu siges ikke Mere om deres Samtaler eller deres Ridt, før de kom hjem til Mørkaa, hvor de stege af Hesten udenfor Sjælelaagen **; der sagde han til Gudrun:

„Her Du vente, Garun, Garun,
Mens jeg bringer Faxe, Faxe
Op for Gjærdet, Gjærdet."

Han gik nu bort med Hesten, men hun kom til at se ind paa Kirkegaarden og bange blev hun, da hun der fik Øje paa en aaben Grav. Da faldt det hende ind, at gribe i Klokke-

* Garun ɔ: Gudrun. Gjengangere kunne nemlig ikke nævne Guds Navn eller noget Ord, hvori Guds Navn findes.

** Isl.: sáluhlið ɔ: den Laage, hvorigjennem Ligene føres ind i Kirken.

strengen; i det Samme tog Nogen fat bag i hende, og det blev her hendes Lykke, at hun ikke havde faaet Tid til at trække begge Kaabeærmerne paa; thi saa stærkt trak han, at Kaaben gik i Stykker ved Skuldersømmen paa det Ærme, hun havde faaet paa. Men det Sidste, hun saae til Degnen, var, at han kastede sig, med Kaabestumperne i Haanden, ned i den aabne Grav, hvorpaa Mulden fra begge Sider blev fejet ned over ham.

Gudrun blev ved at ringe, indtil Gaardens Folk paa Mørkaa kom ud og hentede hende; thi hun var bleven saa ræd over Alt dette, at hun hverken turde gaa eller høre op med at ringe; hun kunde jo nok vide, at hun her havde havt med Degnens Gjenfærd at gjøre, skjønt hun ikke tidligere havde faaet nogen Efterretning om hans Død. Herom fik hun da ogsaa Vished, da hun kom i Tale med Folkene paa Mørkaa, der fortalte hende hele Historien om Degnens Død, medens hun igjen fortalte dem om sin Færd.

Den samme Nat kom Degnen, da Alle vare tilsengs og Lysene slukkede, og stormede ind paa Gudrun med en saadan Voldsomhed, at Folkene maatte staa op, og Ingen fik da mere Søvn i Øjet den Nat. I en halv Maaned derefter kunde hun aldrig være alene, og hver Nat maatte Nogen vaage over hende. Ja, Nogle sige endogsaa, at Præsten selv maatte sidde paa Sengekanten hos hende og læse i Salmebogen. Tilsidst fik man hentet en Troldmand Vester fra Skagefjorden. Da han kom, lod han opgrave en stor Sten, der laa ovenfor Hjemmemarken, og vælte den hjem til Gavlen paa Sovehuset. Om Aftenen kom Degnen, da det begyndte at blive mørkt, og vilde ind i Huset, men Troldmanden kneb ham Syd for Gavlen, satte ham der ned med mange Besværgelser, og væltede siden Stenen ovenpaa ham, og der skal nok Degnen ligge endnu den Dag idag.

Efter den Tid hørte Spøgeriet paa Mørkaa op og Gudrun blev raskere igjen. Noget efter drog hun atter hjem til Bæ-

gisaa, men Folk sige, at hun aldrig mere blev den Samme, som hun var før.

Sigurd og Gjengangeren.

Der boede paa en Gaard en Bonde, som havde en Søn, der hed Sigurd. Alle Folk syntes, at Sønnen var en underlig Fyr; ilde var han lidt, men han var da ogsaa saa uartig, at der ikke var noget Udkomme med ham.

Engang kom til denne Gaard en Mand ved Navn Sigurd, som bad Bonden om at maatte være der om Vinteren og fik Tilladelse dertil. Den Fremmede kunde ikke foretage sig Andet, end spille paa Harpe. Men begge Navnerne bleve saa gode Venner, at Bondesønnen ikke holdt af at være andetsteds, end hos den fremmede Gjæst.

Vinteren gik hen, og om Vaaren drog Vintergjæsten igjen bort. Efter at han var rejst fra Hjemmet, kjedede Bondesønnen sig der overalt, saa at han ikke holdt ud at være paa noget Sted, og om Høsten drog han da ud for at lede efter Sigurd. Han gik til hver Gaard, drog fra Bygd til Bygd, fra Syssel til Syssel, og spurgte overalt om sin Navne Sigurd. Endelig kom han til en Præstegaard, hvor han ogsaa spurgte efter sin Navne. Ingen vidste Noget om ham, men man fortalte ham dog saa Meget, at nylig var en Mand, der hed Sigurd, kommen did, men at han lige var død. Han spurgte, hvor han laa. Man sagde ham, at han laa derude i Kirken og at han nylig var bleven lagt i Kiste. Han bad om at maatte gaa derud, og efter at have erholdt Tilladelse dertil, blev han siddende over Kisten til helt ud paa Natten. Om Natten stod

Sigurd op af Kisten, gik ud og blev længe borte. Men Sigurd Bondesøn sad imens ved Kisten.

Det traf sig saaledes, at Præstens Hustru der paa Gaarden nylig havde født et Barn. Henad Morgenstunden kom Gjengangeren og vilde i Kisten igjen. Bondesønnen sagde, at det fik han ikke Lov til, hvis han ikke fortalte ham, hvad han nu havde taget sig for. „Jeg legede med mine Penge," sagde Gjengangeren. „Nu vil jeg have Lov til at komme i Kisten," vedblev han. „Ikke før Du siger mig, hvor Pengene ligge," sagde Sigurd. „Det faar Du ikke at vide," sagde Gjengangeren. „Saa kommer Du heller ikke i Kisten," svarede Sigurd. Da fortalte Gjengangeren, at de laa under Hjørnet i Badstuen. „Hvor mange er der?" spurgte Sigurd. „En Fjerding," svarede Gjengangeren. „Tog Du Dig nu ikke Mere for?" spurgte Sigurd. „Nej," svarede Gjengangeren. „Du foretog Dig vist Mere," sagde Sigurd, „og Du kommer ikke ned i din Kiste, før Du har sagt mig det." „Jeg dræbte Præstekonen," sagde Gjengangeren. „Hvorfor gjorde Du det?" spurgte Sigurd. „Jeg vilde være Ven med hende, mens hun levede," sagde Gjengangeren, „men hun formente mig det." „Hvorledes bar Du Dig ad?" spurgte Sigurd. „Jeg strøg alt det Liv, der var i hende, ud i den lille Finger," svarede Gjengangeren. „Kan hun ikke bringes tillive igjen?" spurgte Sigurd. „Jo," svarede Gjengangeren, „hvis Baandet, jeg bandt om den lille Finger, bliver løsnet saa lempelig, at der ikke flyder Blod."

„Nu vil jeg ned i Kisten," sagde Gjengangeren. „Ikke uden Du lover mig aldrig tiere at staa op af Kisten," svarede Sigurd. „Jeg vil ned i Kisten," sagde Gjengangeren. „Lov mig først det Andet," svarede Sigurd. Enden blev da, at Gjengangeren lovede aldrig mere at staa op af sin Kiste. Han lagde sig nu ned i Kisten, og den lukkede sig igjen.

Om Morgenen kom Sigurd ind i Gaarden og traf Fol-

kene i stor Sorg. Han spurgte, hvad der fejlede dem, og man fortalte ham da, at Præstens Kone var død om Natten. Han bad om Tilladelse til at maatte se hende, og man viste ham, hvor hun laa. Han løste Baandet paa Præstekonens Lillefinger, og strøg hele hendes Legeme, indtil hun lidt efter lidt levede op igjen. Siden fortalte han Præsten sit Mellemværende med Gjengangeren og viste ham Pengene, for at bekræfte Sandheden af sit Udsagn. Han blev nu holdt i stor Ære af Præsten, der tog ham i sin Tjeneste og siges at have gjort en saare flink Mand af ham, og det fortælles, at Sigurd fra denne Dag af altid opførte sig vel.

Og saa ender denne Fortælling.

Den modige Dreng.

Der var engang en saare stivsindet Dreng, som ikke brød sig om nogen Ting. Hans Nærmeste, enten det nu var hans Forældre eller Slægtninge, vare fulde af Bekymring herover; thi hvorledes de saa bare sig ad med ham, kunde de dog aldrig faa ham til at blive bange for Noget. Da de saa ganske havde opgivet ham, fik de ham anbragt hos Sognepræsten, hvem de blandt Alle troede bedst skikket til at kunne udrette Noget med Drengen og kue hans Mod.

Da Drengen kom til Præsten, viste det Samme sig snart, at der ikke var den Ting, han frygtede, hvad saa Præsten fandt paa. Men dog viste Drengen lige saa lidt Præsten, som dem, han tidligere havde været hos, Næsvished og Trods. Der gik saaledes nogen Tid hen, Drengen blev hos Præsten, og denne gjorde sig al mulig Umage for paa en eller anden

Maade at gjøre ham bange, men det lykkedes ham aldrig. Engang om Vinteren havde man bragt tre Lig, der skulde jordes, til Kirken, men paa Grund af, at Ligene kom sent paa Dagen, bleve de om Kvelden satte ind i Kirken, for at de kunde blive jordede den næste Dag. Det var i de Dage Skik her i Landet, at Ligene ikke bleve jordede i Kister, og saaledes var det her, at disse Lig blot vare iførte Ligklæderne. Da Ligene vare baarne ind i Kirken, lod Præsten lægge dem tvers over Gangen imellem Stolestaderne foran i Kirken ved Siden af hverandre, men dog med et lille Mellemrum imellem hvert. Da det var hen paa Aftenen, sagde Præsten til Drengen: „Aa, gaa et Øjeblik ud i Kirken for mig, min Dreng, og hent den Bog, der ligger paa Altret." Drengen adlød strax; thi ulydig var han ikke, om han ogsaa var stivsindet. Han gik ud i Kirken, lukkede Døren op og vilde gaa ind over Kirkegulvet. Da han var kommen lidt indenfor Døren, snublede han næsegrus over Noget, som han stødte Fødderne imod. Han lod sig ikke forskrække, famlede omkring sig med Hænderne, og mærkede da, at han var falden over et af Ligene, hvilket han da tog og slængte fra sig op imellem Stolene paa den ene Side. Han gik nu indefter, men faldt da anden Gang over det andet Lig. Han behandlede det paa samme Vis, som det første. Siden blev han ved at gaa fremad, men snublede atter over det tredje Lig, hvilket han ligesom de andre smed fra Gulvet op imellem Stolene. Derefter gik han hen til Altret, tog Bogen, og efter at have lukket Kirken igjen, bragte han Præsten den. Præsten tog imod Bogen og spurgte, om han var bleven Noget vaer. Drengen svarede Nej og viste ingensomhelst Forandring paa sig. Præsten spurgte: „Mærkede Du da slet ikke Noget til Ligene, der laa i Gangen?" Drengen svarede: „Naa Ligene; jo, dem blev jeg vaer; jeg vidste ikke rigtig, hvad Præsten mente." „Nu, hvorledes blev Du dem vaer," sagde Præsten, „de laa Dig vel i Vejen?" „Det regner jeg ikke," svarede Drengen. „Hvorledes bar Du Dig da ad, for at

komme indad Kirkegulvet?" spurgte Præsten. „Jeg smed dem fra Gulvet op imellem Stolene; der ligge de." Præsten rystede paa Hovedet og talte ikke Mere med ham om den Sag. Om Morgenen, da Folk vare staaede op, sagde Præsten til Drengen: „Nu maa Du herfra; jeg vil ikke have Dig i mit Hus, siden Du er saa hensynsløs, at Du ikke undser Dig for at forstyrre de Hedenfarnes Fred." Drengen svarede vel herpaa og sagde Farvel til Præsten og Folkene paa Gaarden.

Nu drog han om i nogen Tid, uden at eje et Sted at hælde sit Hoved til. Men paa en Gaard, hvor han blev en over, hørte han, at Bispen paa Skalholt var død. Han gjorde da en lille Afstikker og drog afsted til Skalholt. Da han kom did, begyndte Dagen at hælde, og derfor bad han om Nattely. Man svarede ham, at det var ham vel undt, men selv maatte han sørge for sin Sikkerhed. Han spurgte, om det da førte noget Ondt med sig, at være der, og hvad der voldte det. Folkene svarede ham, at saaledes havde Tingene vendt sig efter Bispens Død, at intet Menneske kunde holde ud at være paa Stedet for bare Spøgeri, saasnart det begyndte at blive mørkt, og derfor maatte alle Folk flygte derfra hver Nat siden. „Da tykkes mig endnu bedre at være her," sagde Drengen. Gaardens Folk bade ham dog ikke at tale saa; thi der var saamæn ingen Fornøjelse ved at være der. Da Mørket faldt paa, begyndte Folkene saa smaat at forlade Gaarden, og med et tungt Sind bøde de Drengen Farvel; thi de ventede ikke at se ham igjen. Drengen blev tilbage og var ved ypperligt Mod. Da det var blevet mørkt, tændte han Lys. Siden gik han omkring i Huset og saae sig om. Det sidste Sted han kom til, var Kjøkkenet. Der var stor Velstand i Husholdningen; en Mængde smækfede Faarekroppe hang i Rækker, og i Forhold dertil var Alt, hvad han saae. Drengen havde ikke længe smagt Hængekjød, og han begyndte at faa Lyst dertil, da han saae, at der var en stor Overflødighed forhaanden. Sove vilde han ikke, for desbedre at blive Spøgeriet vaer, og han bestemte sig

derfor til at gjøre Ild paa, huggede Ved og satte en Gryde med Vand over Ilden, skar siden en Faarekrop i Stykker og puttede den i Gryden. Hidtil havde han endnu ikke opdaget noget Spøgeri. Men da Alt var kommet i Gryden, hørte han, at der oppe i Skorstenspiben blev sagt med en mørk Stemme: „Maa jeg falde?“ Han svarede: „Hvorfor skulde Du ikke have Lov til at falde?“ I det Samme kom hele den øverste Del af en Mand ned af Skorstenen, Hoved med Skuldre og Arme med Hænder paa, og en Stund laa denne Klump der paa Gulvet uden at røre sig. Lidt efter hørte Drengen, at der blev spurgt oppe i Skorstenen: „Maa jeg falde?“ Han svarede, som forrige Gang: „Hvorfor skulde Du ikke have Lov til at falde?“ Og ned igjennem Skorstenen faldt da den midterste Del af en Mand ned til Laarene. Denne Klump faldt ned ved den anden Klump og blev saa liggende der uden at røre sig. Da hørte Drengen endnu engang, at der blev spurgt oppe i Skorstenspiben: „Maa jeg falde?“ Han svarede, som tidligere: „Hvorfor skulde Du ikke have Lov til at falde? Du maa jo dog have Noget til at staa paa.“ Da faldt Fødderne af en Mand ned; de vare overmaade store, ligesom de Klumper, der først faldt ned. Efter Faldet laa alle disse Klumper en Stund rolige paa Gulvet. Men da Drengen blev kjed heraf, gik han hen til dem og sagde: „Siden nu Alt, hvad der hører Dig til, er kommet ned, er det bedst, at Du begynder at stavre omkring.“ Alle Klumperne skrede da sammen og bleve til en forfærdelig stor Mand. Han sagde intet Ord til Drengen, men gik af Kjøkkenet ud i Forhuset. Drengen fulgte efter den store Mand, hvor han gik foran. Manden gik ind i en Stue foran i Huset og hen til en stor Kiste. Den aabnede han, og Drengen saae, at den var fuld af Penge. Den store Mand tog den ene Haandfuld Penge op af Kisten efter den anden, kastede dem over Hovedet og lod dem falde ned bagved sig. Paa denne Maade blev han ved helt ud paa Natten, indtil han havde tømt Kisten. Da greb han i Bunken, som han

havde hældt ud paa Gulvet, og øste paa samme Vis af den over sit Hoved ned i Kisten igjen. Drengen stod hos Spøgelset, mens det øste Pengene frem og tilbage, og saae, hvorledes de trillede rundtomkring paa Gulvet. Spøgelset tog nu fat af alle Kræfter, for at faa Pengene op i Kisten, og skrabede med Hænderne de Penge sammen, der vare trillede ned af Bunken omkring paa Gulvet; og Drengen kunde deraf forstaa, at det troede, at Dagen var nær, og derfor vilde skynde sig saameget som mulig. Nu kom det dertil, at Spøgelset havde faaet alle Pengene ned i Kisten igjen, og Drengen mærkede da, at det agtede at drage bort, og at det vilde skynde sig ud af Stuen. Drengen mente, at der ingen Nødvendighed var for, at det skyndte sig saa meget, men Spøgelset sagde, at det var der dog; thi nu var Dagen der. Det vilde forbi Drengen, men denne søgte at forpurre det ved at faa Tag i det. Men det gik saa længe, til Spøgelset blev vredt, greb fat i Drengen og sagde, at det nu ikke vilde være raadeligt for ham længere at forhindre det fra at komme ud. Drengen tog imod Gjengangeren, men mærkede snart, at hans Kræfter her vilde komme tilkort, og veg derfor langsomt tilbage, idet han kun søgte at undgaa svære Hug og Fald, og saaledes holdt de paa i nogen Tid. Engang, da Spøgelset vendte Ryggen imod Stuedøren, der stod aaben, vilde det løfte Drengen op til sin Bringe, for at kunne slænge ham saameget desto haardere ned i Gulvet. Drengen saae tydelig, hvad det havde i Sinde, og kunde sagtens tænke sig, at det vilde føre til hans Bane. Han greb derfor til den Udvej, da Spøgelset gjorde den første Anstrengelse, for at trække ham op til sig, at han løb lige ind i dets Favn med saa stor Voldsomhed, at Spøgelset faldt bagover og fik Dørtærskelen midt under Ryggen, medens Drengen ved Faldet kom til at ligge ovenpaa det. Men det traf sig saa, at da Spøgelset faldt med Hovedet ud af Stuen, skar Lyset, der da var kommet midt paa Himlen, i dets Øjne, og det sank derfor i to Stykker ned i Jorden, der hvor det laa, eet Stykke paa hver Side af

Tærskelen, og Gulvet lukkede sig strax igjen, saasnart Stykkerne forsvandt. Skjønt Drengen var noget stiv i Lemmerne og forstødt af Gjengangerens Tag, gav han sig dog strax til at lave to Kors af Træ, som han jog ned i Gulvet, hvor Stykkerne vare sunkne ned, det ene udenfor, men det andet indenfor Stuedøren. Siden lagde han sig til Sengs og sov, til Gaardens Folk kom hjem om Morgenen og det var højlys Dag.

De bøde ham Godmorgen, og havde mere straalende Ansigter nu, de saae ham i Live, end de havde havt, da de sagde Farvel til ham Aftenen i Forvejen, og de spurgte ham, om han ikke havde mærket Noget til Spøgeriet om Natten. Drengen svarede, at han ikke var bleven noget Spøgeri vaer. Folkene vilde ikke tro ham, hvad han saa gjorde for at overbevise dem derom.

Han blev nu der den næste Dag over; thi baade var han saare medtaget af sin Kamp med Gjengangeren, og heller ikke vilde Gaardens Folk for Alt i Verden miste ham, da han forstod saa godt at sætte Mod i dem. Om Kvelden, da han saae, at de vilde til at gaa bort, søgte han paa enhver tænkelig Maade at faa dem til at blive rolige der paa Stedet, og sagde, at Spøgeriet ikke vilde gjøre dem nogen Skade. Men det hjalp Altsammen intet. Folkene troede ham ikke, og gik derfor deres Vej, ligesom Aftenen i Forvejen; men dog havde han udrettet saameget med sine Overtalelser og Opmuntringer, at de ikke nærede nogen Frygt for at lade ham blive der tilbage. Da de havde forladt Gaarden, gik Drengen til Sengs, hvilede trygt og sov indtil den lyse Dag. Om Morgenen vendte Gaardens Folk tilbage og spurgte ham atter om Spøgeriet, men han svarede, at han ikke havde mærket Noget til det, og han mente da, at de ikke havde nødig tiere at nære nogen Frygt i saa Henseende. Han fortalte dem nu Alt, hvad der var sket den foregaaende Nat, viste dem Korsmærkerne paa Gulvet, hvor Kropstykkerne vare sunkne ned, og førte dem

derpaa hen til Pengekisten. De takkede Drengen med velvalgte Ord for hans modige Optræden, bade ham om at forlange Hvadsomhelst han maatte ønske af dem til Gjengjæld for den Hjælp, han havde ydet dem, enten han nu ønskede Penge eller Gods, og sagde, at han kunde blive paa Skalholt, saalænge han blot havde Lyst dertil. Han takkede dem for deres gode Tilbud, men han trængte hverken til Rigdom eller noget Andet, sagde han, og ikke vilde han dvæle her længer efter denne Dag. Men den næste Nat blev han der dog, og den Nat laa alle Folkene hjemme paa Gaarden, og hverken den Gang eller siden mærkede man der noget Spøgeri. Om Morgenen lavede Drengen sig færdig til at rejse fra Skalholt; Folkene vilde paa ingen Maade miste ham, men det hjalp ikke, han vilde afsted. Han sagde, at nu havde han ikke Mere at gjøre der, siden Folkene nu kunde blive ved Gaarden. Derpaa forlod han Skalholt, meget imod Folkenes Vilje, og styrede nordpaa.

Der skete ikke noget Mærkeligt paa hans Vej, før han en skjøn Dag kom til en Hule. Der gik han ind. Han fik ikke Øje paa noget Menneske, men i en Sidehule saae han tolv Senge, der stode opstillede, sex paa hver Side, ligeoverfor hverandre. Alle Sengene vare uredte, og da der endnu var Noget tilbage af Dagen, saa at han ikke kunde vente, at Huleboerne kom hjem saa snart, gav han sig til at rede alle Sengene. Da han var færdig dermed, lagde han sig i den Seng, der stod yderst paa den ene Side af Hulen, svøbte omhyggelig Tæppet om sig og faldt i Søvn. Efter nogen Tids Forløb vaagnede han ved at der gik Nogen omkring i Hulen; han hørte, at der var kommen endel Mennesker, der forundrede sig over, hvem der vel kunde være kommen derind og have vist dem den Villighed at rede deres Senge; han havde ærlig fortjent Tak derfor, sagde de. Efterat de, som det forekom ham, havde spist til Aften, gik de i Seng. Men da Ejeren af Sengen, som han laa i, trak Tæppet til Side, fik han

strax Øje paa Drengen. Huleboerne takkede ham for hans Haandsrækning, der var kommen dem saa godt tilpas, og bade ham om at blive der hos dem, for at være dem til Hjælp hjemme i Hulen; thi de havde ikke megen Tid selv, de maatte forlade Hulen ved Solens Opgang, da deres Fjender ellers kom og kæmpede med dem der, og af den Grund kunde de ikke tage sig af nogensomhelst Ting derhjemme. Drengen sagde, at han modtog deres Tilbud og vilde dvæle hos dem i nogen Tid. Han spurgte dem da, hvorledes det hang sammen dermed, at de hver Dag havde en saa svær Kamp at bestaa, der aldrig tog nogen Ende. Huleboerne sagde, at disse Mænd vare Fjender, med hvilke de tidligere ofte havde ligget i haarde Trætter, og som altid havde maattet give tabt i Kampen. De fortalte, at de endnu hver Kveld fik Bugt med dem og fældede dem. Men nu vendte det sig saa, at alle deres Fjender gik igjen om Morgenen og vare vildere og voldsommere, end de nogensinde før havde været, og uden Tvivl vilde de blive angrebne af deres Modstandere i Hulen, hvis de ikke vare tilstede paa Kamppladsen ved Solens Komme. Siden gik de til Sengs og sov til næste Morgen.

Strax ved Solopgang gik Huleboerne, væbnede til Tænderne, deres Vej, men bade først Drengen om at tage sig af Hulen og Husets Gjerning, hvilket han lovede dem. Opad Dagen gik Drengen hen til en Nøddeskov, der laa ad den Kant, hvor han havde set dem forsvinde om Morgenen, da de gik fra Hulen, for at faa at vide, hvor Kampen stod. Da han havde opdaget Kamppladsen, skyndte han sig ind i Hulen igjen. Dernæst redte han Huleboernes Senge, fejede hele Hulen og gjorde hvad der ellers skulde gjøres. Trætte og udmattede kom Huleboerne hjem om Kvelden og glade bleve de, da de saae, at Drengen havde besørget den hele Madlavning, saa at de selv ikke havde Andet at gjøre, end spise og efter endt Maaltid søge Sengen, hvorpaa Alle gav sig til at sove med Undtagelse af Drengen.

Han laa vaagen og tænkte paa, hvorledes han skulde komme til Kundskab om Sammenhængen med, at Huleboernes Fjender gik igjen om Natten. Da han troede, at alle hans nye Fæller vare faldne i Søvn, stod han op, valgte iblandt deres Vaaben det, han syntes bedst om, og tog det med sig. Derpaa drog han afsted til Kamppladsen, og naaede den lidt efter Midnat. Der var Intet at se, uden Faldne og deres afhuggede Hoveder. Der blev han nu en Stund.

Men ved Daggry saae han kort fra Kamppladsen en Høj aabne sig, udaf hvilken der kom en Kvinde; hun var iført en blaa Kaabe og bar en Krukke i Haanden. Han saae hende gaa lige hen paa Valpladsen til en af de Faldne og smøre Noget af Krukkens Indhold saavel paa det Stykke af Halsen, der sad paa den Dødes Overkrop, som paa det Stykke, der sad ved Hovedet, og derpaa sætte Hovedet paa Kroppen; da sad det strax fast, og den Døde levede op igjen. De samme Kunster gjorde hun med 2 eller 3 til, der ligeledes strax levede op igjen. Da for Drengen hen imod Kjærlingen og gav hende Banehug; thi nu kunde han jo nok vide, hvo der voldte, at Huleboernes Fjender gik igjen; derpaa dræbte han dem, hun havde kaldt til Live igjen. Da dette var gjort, gik han selv hen og prøvede paa, om det vilde lykkes ham at lade de Faldne leve op igjen paa samme Vis, som det lykkedes hende; han smurte Noget af Krukkens Indhold paa Halsranden, og det lykkedes ligesaa godt som tidligere.

Nu morede han sig med, skiftevis at lade Valen leve op og paany dræbe dem, han havde kaldt til Live, indtil Solen randt op; da kom hans Fæller bid fra Hulen, fuldt væbnede; de vare blevne underlig tilmode over at han var bleven borte for dem med nogle af deres Vaaben, men da de kom til Valpladsen og saae deres Fjender ligge døde, uden at kunne røre sig, forekom Tingene dem at have taget en heldig Vending. Huleboerne bleve glade ved at se Drengen og spurgte, hvorledes han havde fundet paa at gaa derhen. Han fortalte dem

da hvorledes det Hele hang sammen og hvorledes Ellekvinden havde havt i Sinde at kalde de Faldne til Live igjen. Han viste dem Salvekrukken, tog en af de Faldne, indsmurte ham og satte Hovedet paa ham. Han levede da snart op igjen, men Folkene dræbte ham paa Øjeblikket.

Huleboerne takkede ham nu med mange og fagre Ord for det udviste Mod; de bade ham om at blive hos dem, saalænge han lystede, og bøde ham Penge for den Hjælp, han havde ydet dem. Han takkede dem for det gode Tilbud og sagde, at han gjerne tog imod at blive hos dem. Efter Alt dette blev Huleboerne saa lystige og glade over Drengen, at de gjorde tusinde Spilopper, og det blev da foreslaaet, at nu skulde de prøve, hvorledes det var at dø, siden de kunde kalde hverandre til Live igjen. De dræbte hverandre, strøg Salve paa Saaret og levede strax op igjen. Dette gik en Stund til stor Gammen for dem.

Men engang, da Hovedet var blevet hugget af Drengen og man ved Hjælp af Salven havde faaet det til at gro fast til Kroppen igjen, vendte Ansigtet bag, men Nakken for. Da Drengen nu saae sin Bagdel, fordi Hovedet vendte forkert, blev han som rasende af Skræk, og bad dem om for Guds Skyld at befri ham for den Kval. Huleboerne løb strax til, huggede Hovedet af ham paany og satte det rigtig paa Kroppen. Da fik han igjen sin Forstand tilbage, og var siden ligesaa modig af sig, som han altid før havde været.

Folkene sankede siden alle de døde Kroppe sammen, tog Vaabnene fra dem og brændte dem sammen med Ellekvinden, der var kommen udaf Højen med Salvekrukken. Siden gik de ind i Højen, toge Alt, hvad der var af Penges Værd, og bragte det hjem til Hulen. Drengen blev siden stedse hos dem, men fra den Tid af har man ikke flere Fortællinger om ham.

Jon Asmundssons Saga.

Der var engang to fattige Ægtefolk. De boede i Borgarfjorden, og Manden hed Asmund. De havde mange Børn, som alle vare unge endnu. Der siges ikke, hvad Børnene hed, uden at den ældste Dreng hed Jon. Det var dengang haard Tid i Landet. Asmund Bonde maatte gaa fra Gaarden, og Børnene bleve fordelte paa forskjellige Gaarde, for at faa Underhold og Opdragelse.

I den Tid var der en Præst i Reykjavig, der hed Kristian; han tog Jon Asmundsson til sig som Fostersøn, og hos ham voxede Jon op. Jon var en smuk Dreng og var stærkere end hans øvrige Jevnaldrende; han var stille af sig, talte lidet og var meget arbejdsom. Præsten holdt meget af ham, og han var godt lidt af alle Gaardens Folk.

Det skete en Sommer, som oftere, at der kom et Handelsskib til Reykjavig. Paa det befandt sig en udlændisk Kjøbmand, men hvad han hed, fortælles ikke. Han drev stort Kjøbmandskab, iblandt Andre da ogsaa med Præsten Kristian. Engang, da Præsten var ude paa Kjøbmandens Skib, faldt Talen paa stærke Mænd. Kjøbmanden, der baade var stor og stærk, gik hen, hvor der laa fire Tønder Rug bundne sammen, løftede dem op til sit Knæ og lovede den Mand tre Mark Guld, der heri var hans Ligemand, men der var Ingen, som turde indlade sig paa denne Krafsprøve. Da Præsten kom hjem, fortalte han sin Fostersøn, Jon Asmundsson, hvad Kjøbmanden havde lovet, og bad ham at prøve paa hvad han formaaede. Jon brugte ikke mange Ord, men sagde dog, at han nok vilde prøve derpaa. Da fortalte Præsten Kjøbmanden, at nu var her kommen en Mand, der vilde fortjene Pengene. Kjøbmanden viste da Jon hen, hvor Kornsækkene laa; Jon tog dem og slængte dem op paa sin Skulder, bar

dem op og ned ad Dækket og lagde dem saa igjen ned paa det samme Sted. Kjøbmanden skiftede Farve herover, men han vejede dog Guldet og betalte det. Præsten og Jon gjorde sig nu færdige til at gaa fra Skibet, men idet de toge Afsked med Kjøbmanden, bad denne Jon om at besøge sig, før han sejlede fra Landet, hvilket Jon lovede. De droge hjem, og Præsten var glad over Udfaldet af deres Rejse, men Jon lod som Ingenting.

En Dag, før Kjøbmanden var sejlet bort, mindede Præsten Jon om at besøge ham, som han havde lovet. Jon aflagde da Besøget, og Præsten fulgte med ham. Kjøbmanden modtog dem hæderlig og bad Jon om at følge med hen til Kahytten. Præsten vilde da følge med, men Kjøbmanden sagde, at de ikke havde noget Ærinde med hinanden. Præsten svarede, at det ikke var for at bringe Forstyrrelse i deres Sammenkomst, og Enden blev den, at han fulgte dem til Kahytten. Der sagde Kjøbmanden til dem, at de endnu ikke vare færdige med hverandre; til næste Sommer vilde han bringe en Svend med sig, som Jon skulde brydes med, og vandt han Sejer i den Kamp, skulde han faa ti Mark Guld. Siden toge de Afsked med hverandre, og kort derpaa sejlede Kjøbmanden sin Vej.

Nu gik der en Tid rolig hen. Vinteren derpaa spurgte Præsten engang Jon, om han huskede, hvad Kjøbmanden havde sagt til ham ved Afskeden; Jon svarede, at han kun tænkte lidt derpaa. Præsten sagde da, at det dog var bedst for dem at tænke paa Raad; thi Svenden, Kjøbmanden vilde lade ham brydes med, var intet rigtigt Menneske, men derimod en af de værste Blaamænd*, men dog skulde han, Præsten, nok hitte paa Raad for ham; de maatte holde sig færdige, naar der var gaaet tre Uger af Sommer, thi da vilde Kjøbmanden sejle i Havn. Jon tog sig ikke denne Sag videre nær.

Da der lige var gaaet tre Uger af Sommer, kom en Dag

---

* Blaamand (blámaður) det gamle danske Ord for Neger.

et Skib fra Havet og sejlede op til Reykjavig. Præsten gik til Jon, fortalte ham, hvad der nu forestod, iførte ham en sort ulden Kofte og spændte ham et Bælte om Livet; siden gav han ham en liden, men skarp Dolk, som han paalagde ham at skjule i sit Kofteærme. Han sagde, at han ikke kunde tænke paa at modstaa Blaamandens Tag, at denne i det første Svip vilde kaste ham over sit Hoved, men han lovede, at han nok skulde se til, at Jon kom ned paa Fødderne, og da skulde han opfordre Blaamanden til at tage den laadne Kappe af sig, som han havde paa, men imidlertid lægge Dolken til Rette, for at have den paa rede Haand, naar Blaamanden anden Gang løb ind paa ham. Aldrig saasnart havde Skibet kastet Anker, før en Baad roede fra Skibet og en kæmpestor Blaamand, iført en laaden Kappe, blev sat i Land. Præsten og Jon stode nede ved Flodmaalet. Blaamanden løb strax henimod Jon, tog fat i ham og vippede ham højt op i Luften, men Jon kom ned paa Fødderne. Da opfordrede han Blaamanden til at tage sin laadne Kappe af sig, for at de kunde maale sig med hinanden i Brydekamp. Blaamanden gjorde saa, men imedens lagde Jon sin Dolk til Rette, og da Blaamanden anden Gang stormede ind paa ham, løb han til og stak ham med Dolken i Underlivet. Brydekampen imellem dem varede endnu en Stund, og Blaamanden vilde have været ham for haardhaandet, hvis ikke den uldne Kofte havde taget Stødene af. Enden paa deres Kamp blev den, at Jon fældede Blaamanden. Derpaa roede han med Præsten ud til Skibet og hilsede der paa Kjøbmanden. Præsten sagde, at Jon nu havde fortjent Pengene, siden Blaamanden var bleven liggende paa Kamppladsen; men Kjøbmanden var yderst opbragt og sagde, at de havde brugt Svig, men ikke vist Mod og Mandshjerte. Præsten svarede, at i saa Fald var det Lige for Lige; thi det havde ikke været noget rigtigt Menneske, Kjøbmanden havde sendt til Brydekampen; og tilsidst betalte da Kjøbmanden

Guldet, idet han bad Jon om at besøge sig igjen, før han sejlede bort fra Landet hen paa Sommeren.

Alt var nu ved det Gamle, indtil Kjøbmanden vilde til at sejle bort; da mindede Præsten Jon om, at Kjøbmanden havde anmodet ham om et Besøg, og sagde, at han selv vilde følge med, for at være tilstede ved Mødet imellem dem. De toge ud til Skibet og hilsede Kjøbmanden, der besvarede Hilsenen og bad Jon om at gaa noget til Side med sig. Jon opfyldte hans Ønske, men Præsten fulgte dem i Hælene. Kjøbmanden sagde da, at det ikke kom ham ved, hvad Jon og han havde at tale med hinanden om; dertil svarede Præsten, at han ikke havde i Sinde at forstyrre deres Samtale, men at han nok vilde være i Nærheden af sin Mand. Nu sagde Kjøbmanden, at næste Sommer vilde han medbringe en lille Hundehvalp, med den skulde Jon prøve Kræfter, og sejrede han over den, skulde han faa femten Mark Guld. Siden skiltes de. Sommeren gik hen og det led langt ud paa Vinteren, uden at Jon talte om disse Tildragelser.

Da spurgte Præsten ham engang, om han nogensinde tænkte paa Kjøbmandens Ord. Jon svarede Nej; men Præsten sagde da, at Kjøbmandens Komme den næste Sommer vilde ikke blive bedre, end det tidligere havde været; han vilde sejle til Landet, naar en halv Maaned af Sommeren var omme, men den Hvalp, han havde tiltænkt Jon at prøve Kræfter med, var en stor og arrig Dyrehund, hvorfor de maatte se til at hitte paa en eller anden List. Jon bad Præsten om at udtænke den for sig.

Da en halv Maaned af Sommeren var omme, saas et Skib komme sejlende fra Havet. Præsten kaldte Jon til sig og viste ham den samme sorte uldne Kofte, som han havde givet ham paa den foregaaende Sommer. Præsten havde omflettet den med tykke Touge, før han nu iførte ham den igjen. Derpaa rakte han ham et Jernvaaben, tildannet som en Hellebarde og med Hager ovenfor Fjederspidsen, stak siden et Stykke

Kjød derpaa, og bød Jon at have det i Haanden og at se til, at komme saaledes ind paa Hunden, at den snappede efter Kjødet, men da skulde han støde Jernet i dens Gab. Siden gik de ned til Søen, og aldrig saasnart havde Skibet kastet Anker, før Hunden blev sluppen i Land. Det var en stor Hund og arrig saae den ud. Jon gik den imøde; da for den med stor Vildhed henimod ham og vilde rive ham ihjel, men Koften beskyttede ham, saa at han ikke fik Men deraf. Jon veg saavidt mulig tilbage for Hundens Angreb, holdende Kjødstykket foran sig, og tilsidst gik det da saaledes, at Hunden gabede over det, mens Jon stødte Vaabenet af al Magt ind i dens Svælg og ikke gjorde den mindste Standsning heri, hvor gal den end gjorde sig; formedelst Koften kunde Hunden derimod ikke gjøre Jon den ringeste Skade, og tilsidst laa den da død paa Pladsen. Siden toge de ud til Kjøbmanden og hilsede ham. Han gjengjældte med Uvilje deres Hilsen, og var sort og opsvulmet i Ansigtet, men dulgte dog sin Vrede, saameget det stod i hans Magt. Præsten sagde, at Jon havde nu fortjent de Penge, Kjøbmanden den foregaaende Sommer havde lovet som Belønning, men Kjøbmanden mente, at det dog var et Spørgsmaal, da han jo mere havde anvendt List end Tapperhed. Men Præsten svarede, at Kjøbmanden her havde baaret sig værst ad, idet han havde sendt dem et saa vildt Dyr paa Halsen. Kjøbmanden betalte da Guldet, idet han bad ham at se ud til sig, før han sejlede bort denne Sommer.

Saa kom den Tid, da Kjøbmanden vilde sejle bort, og Præsten sagde til Jon, at han maatte huske paa Kjøbmandens Ord, men at han selv vilde følge Jon ud til Mødet med ham. De toge ud og traf Kjøbmanden. Strax bad denne Jon om at gaa hen i Kahytten med sig. Præsten vilde følge efter, men Kjøbmanden sagde, at han skulde lade det være, der havde han ikke noget Ærinde. Men Præsten svarede, at Jon var hans Mand og at han ikke skulde gaa et Skridt,

uden at han, Præsten, fulgte med. Kjøbmanden gav da efter og de gik nu Alle tre hen i Kahytten. Da de vare komne did, tog Kjøbmanden en Bog ned af en Hylde, aabnede den og udtog et løst Blad, hvilket han hurtig bevægede forbi Jons Øjne, som om han ikke ønskede at Præsten skulde se det, men Præsten fik dog et Glimt deraf at se, uden at Kjøbmanden mærkede det. Derpaa lagde Kjøbmanden igjen Bladet paa sit Sted, og sagde, at den Bog, som dette Blad tilhørte, skulde Jon bringe ham den næste Sommer, eller faa Navn paa sig som en Hare; men bragte han ham Bladet, vilde han udveje ham tredive Mark Guld. Derpaa toge de Afsked med hverandre; Præsten og Jon vendte tilbage til deres Hjem, men Kjøbmanden stak øjeblikkelig i Søen.

Da der var en Uge tilbage af Sommeren, snakkede Kristian Præst med Jon og spurgte ham, hvad han nu egenlig mente om det Ærinde, Kjøbmanden havde tiltænkt ham. Jon svarede, at han ikke mente Noget derom. Præsten spurgte ham, om han vidste, hvad det havde været for et Blad, Kjøbmanden viste ham, men Jon svarede Nej. Præsten sagde da, at det ikke var saa underligt, om han ikke vidste det; thi det havde været et Blad af Fandens Haandbog; og nu havde Kjøbmanden tiltænkt ham den farlige Sendelse, at faa fat i den, men det var ingen Spøg. Derpaa sagde han, at han havde en Broder, der var Præst i Underverdenen, og han alene vilde kunne hjælpe Jon i denne Sag og kunne faa fat i Fandens Haandbog, paa anden Maade vilde det ikke kunne lade sig gjøre. Jon skulde nu strax gjøre sig færdig til at drage ned til Underverdenen for at besøge hans Broder, og han maatte være kommen derned den første Vinterdag og blive der Vinteren over.

Nu gjorde Jon sig istand til Rejsen, og da Alt var færdigt, gav Præsten ham et Brev med til sin Broder og et Nøgle Garn, der skulde vise Vej; han ønskede ham en lykkelig Rejse, og advarede ham meget imod nogetsteds paa hele Vejen

at se sig tilbage, og heller ikke maatte han hele Vinteren tale et eneste Ord i Underverdenen; men Jon sagde, at det vilde være en let Sag.

Jon begav sig derpaa afsted, kastede Nøglet fra sig, men holdt i Enden af Traaden. Nøglet løb hele Tiden foran ham, indtil han kom til et Fjeld Nord for Reykjavig, hvor der saas ligesom Mundingen af en Hule; der løb Nøglet ind i Fjeldet, og han fulgte efter. Gangen derinde var mørk og ujevn, og Jon begyndte at have Betænkelighed ved at fortsætte Vandringen, men desto fastere trak Nøglet, og han mandede sig da op igjen. Saaledes gik han en lang Vej, indtil det paa Engang blev lyst. Da saae han foran sig en jevn og yndig Slette, over hvilken Nøglet blev ved at trille en lang Tid, indtil han kom til en stor By med prægtige Bygninger. Der standsede Nøglet ved en Dør, hvorpaa Jon tog det op fra Jorden.

Han bankede paa Døren, og en ung Pige traadte da ud. Hun var velklædt, men uden nogen Prunk, høvisk i Lader og den fagreste Mø, Jon nogensinde havde set. Jon bukkede for hende og rakte hende Brevet, hvilket hun modtog i Tavshed. Ligeledes tog hun imod Nøglet og gik ind i Huset med begge Dele. Efter en kort Tids Forløb kom den samme Pige ud igjen, fulgt af en anden, der var yngre; hun betragtede Jon og forsvandt siden ind igjen. Men den første Pige tog Jon ved Haanden og førte ham igjennem nogle Gange ind i et Kammer, hvor der stod et lille Bord, en Bænk, en Stol og en Seng; derpaa gik hun bort, men lidt efter kom hun ind med Mad til ham og dækkede Bordet.

Det Hele kan nu snart siges: Jon blev der længe og mente, at det allerede var langt hen paa Vinteren; han saae aldrig noget andet Menneske, end den samme unge Pige, der hver Dag kom ind til ham, og dækkede hans Bord og redte hans Seng. Aldrig talte de et Ord med hinanden, og aldrig hørte han Menneskers Røst.

Da skete det en Dag, at der kom en smuk, stor og velvoxen Mand ind til ham. Det var Præsten i Underverdenen, Præst Kristians Broder. Han var iført lange sorte Klæder; han bød Jon Goddag, og der var Mildhed i hans Stemme. Jon tav. Præsten spurgte, om han vidste, hvor langt man var hen i Tiden, men Jon tav. Da sagde Præsten: „Du handlede vel i, Jon, at være saa stadig i din Tavshed; thi af den Grund er nu dit Ærinde vel lykkedes, og Du faar saaledes Belønning for din Selvbeherskelse, men nu er det den første Sommerdag, og derfor maa Du tale.“ Herover blev Jon da glad. Præsten sagde, at han nu idag skulde begive sig paa Hjemvejen og at han ikke maatte dvæle længer; thi denne Gang vilde Kjøbmanden komme, naar en Uge af Sommeren var omme. Siden gav Præsten ham en Bog og bad ham om at passe godt paa den og bringe den til hans Broder, men det vilde ikke vare længe, inden Ejermanden savnede den og vilde hente den, naar den først var i Kjøbmandens Hænder. Derfor, sagde han, skulde hans Broder afkjøbe ham hele Ladningen og bringe den i Land, før han gav ham Bogen. Præsten bad Jon at bringe Broderen hans Hilsen, bød ham derpaa Farvel, men sagde, at hans Datter vilde følge ham paa Vejen og vise ham hvorledes han skulde finde hjem. Pigen kom da og fulgte ham paa Vej. Det var den samme Pige, der om Vinteren havde sørget for hans Bord og Seng. De gik sammen, Haand i Haand, men ikke fortælles, hvad de talte med hinanden, indtil hun med Et blev staaende og sagde, at nu kunde hun ikke gaa længere; men nu var det ogsaa let at finde Vej det Stykke, der var tilbage. Hun sagde, at her maatte de skilles, om det ogsaa faldt dem tungt paa Hjerte; thi ikke kunde de være sammen og nyde Glæde med hinanden, da han jo ikke kunde være i Underverdenen og hun ikke paa Jorden. „Men,“ sagde hun, „jeg vil ikke skjule for Dig, at jeg gaar med Barn, og jeg vil sende Barnet til Dig, hvis det bliver en Dreng, naar det er sex Aar gammelt, men

bliver det en Pige, da, naar det er tolv Aar gammelt, og da afhænger Meget af, at Du tager vel imod Barnet." Efter at have sagt dette, rakte hun ham Nøglet, men sagde, at han dog ikke behøvede det til at vise Vejen, han skulde kun rette sig efter hendes Anvisning. Siden sagde de Farvel til hinanden med megen Harm; thi det faldt dem saa tungt at skilles. Han gik nu ad Vejen, hun viste ham, der hverken var vanskelig eller farlig, og han vidste ikke selv, paa hvad Maade han drog imellem de to Verdener. Ved Udgangen af den første Sommeruge ankom han til Reykjavig, hvor Præsten modtog ham med Glæde og syntes, at hans Ærinde var lykkedes vel, da Jon bragte ham Broderens Hilsen og gav ham Bogen.

Kort efter sejlede Kjøbmanden i Havn, og Præsten aflagde ham strax et Besøg, men kolde vare de Hilsener, de vexlede. Præsten fortalte Kjøbmanden, at der var Uaar i Landet og at der var stor Mangel paa Levnetsmidler, hvorfor han bad ham om at sælge sig hele Ladningen, og derom kom de overens. Inden tre Dages Forløb var hele Ladningen bragt iland. Da det var gjort, toge Præsten og Jon ud til Skibet, og strax spurgte da Kjøbmanden Jon om hvorledes det var gaaet med hans Ærinde. Jon svarede, at det var udrettet. Siden rakte Præsten paa Jons Vegne Kjøbmanden Bogen, men saare ubehagelig overrasket blev denne, da han saae, at det var den rette Bog. Præsten bad ham om nu at udbetale Jon det Guld, han havde lovet ham, og det gjorde Kjøbmanden. Derpaa bøde de ham Farvel og gik ned i deres Baad, men neppe vare de komne iland, før Søen blev meget urolig; deres Øjne faldt ud paa Søen, hvor Skibet laa, men da var det forsvundet, og siden saas det ikke mere.

Nu var der flydt en stor Rigdom til Præstegaarden. Det næste Halvaar gik, og Jon blev hos Præsten. Altid var han forekommen Folk noget indesluttet i sig selv, men aldrig dog, som efter at han var vendt tilbage fra Underverdenen. Engang talte da Præsten med ham om, hvorledes han havde det, og

sagde, at han havde en Anelse om, at han gik saa stilfærdig, fordi han havde syntes godt om hans Broders Datter dernede i Underverdenen, men Jon svarede Intet derpaa. Præsten Kristian havde tre Døttre, men hvad de hed, nævnes ikke i denne Saga. Præsten sagde, at han vilde give Jon hvilken af disse tre Døttre, han maatte ønske sig, hvis hans Sind maaske derved kunde lettes. Jon valgte da tilsidst den yngste Datter til Kone, og Præsten giftede dem sammen. Han skjænkede Ægtefolkene en af de bedste Gaarde der i Nabolaget til Beboelse, og did droge de og satte Bo. De levede sammen i Samdrægtighed og havde Rigdom nok. Men alligevel var Jon stille og sørgmodig.

Nu gik der mange Aar, og Ægtefolkene fik mange Børn sammen. Da blev der engang banket paa Døren paa Jons Gaard, mens alle Folkene vare inde i Badstuen. Bonden sendte en af sine Sønner, der dengang var sex Aar gammel, til Døren. Da Drengen kom ind igjen, fortalte han, at derude stod en vidunderlig fager lille Pige, der havde hilset ham blidelig og bedt ham om at sige derinde, at hun vilde tale med sin Fader. Ved disse Ord fløj som en Solstraale henover Jons Ansigt, han rejste sig strax og gik ud. Den lille Pige kyssede ham og hilsede ham med Fadernavn, men han tog imod hende med stor Blidhed og Glæde. Hun fortalte, at hun var sendt til ham af sin Moder, Præstedatteren i Underverdenen, fra hvem hun bragte ham en kjærlig Hilsen. Jon førte hende strax ind til sin Hustru, med hvem han talte om Barnets Æt, og hvor stor en Pligt, der paalaa ham imod det, og bad hende om at være en Moder for hende, som for deres andre Børn. Konen tog da saare kjærlig imod hende. Sigrid hed den lille Pige; hun var tolv Aar gammel, da dette tildrog sig. Hun udmærkede sig fremfor de Fleste ved sin Skjønhed og al anden Flinkhed. Da Sigrid havde været hos sin Fader i tre Aar, og i den Tid været Gjenstand for Udmærkelse og Kjærlighed, bad hun ham engang om

Tilladelse til at maatte besøge sin Moder, hvilken Bøn han venlig tilstod hende, idet han sagde, at hun gjerne maatte være hos sin Moder et helt Aar, hvis hun vilde. Aaret efter vendte Sigrid tilbage til sin Fader, der tog imod hende ligesaa kjærlig, som tidligere.

Hun bragte ham sin Moders sidste Hilsen, der, som hun fortalte, var død allerede før hun forlod Underverdenen. Dermed fulgte da ogsaa det Budskab, at Jon kun vilde overleve hende en Maaned. Det syntes, som om dette Budskab snarere glædede, end bedrøvede Jon, og ikke den mindste Forandring saae man paa ham derved.

Jon traf nu faste Bestemmelser om sine Ejendele, og i sin sidste Vilje indsatte han sin Datter Sigrid som Arving til den Gaard, han boede paa, og det mærkede man paa Alt, at han elskede hende mest af alle sine Børn, men hun var ogsaa en Prydelse iblandt alle Kvinder. Sin Hustru og deres fælles Børn gav han alt Løsegodset, og det var en stor Rigdom. Siden døde Jon, og Mange begræd Tabet af ham.

Nogle Aar derefter blev Sigrid gift med en flink Mand, og de satte Bo paa hendes Gaard, der var den bedste Gaard der i hele Egnen. Altid blev Sigrid anset for en saare udmærket Kvinde, og Ægteparret levede længe sammen i stor Kjærlighed. De fik en Mængde Børn, og fra dem nedstammer en stor Slægt paa Sønderlandet.

Brødrene.

Der boede i Dalene to Brødre, Thord og Andreas, Andreas' Sønner, som, efter hvad Folk syntes, hver havde et

heftigt Sind. Vinteren 1820 begave de sig til Hjallasand, for at fiske der. De vare dengang komne til Modenhed og Mandsalder, men vare dog endnu ugifte. Begge havde de fattet Kjærlighed til en og samme Pige, og denne Omstændighed forstyrrede det broderlige Forhold imellem dem.

Tidlig paa Vinteren forliste den Baad, som Andreas var paa, og han blev borte med den. Nu fik hans Broder friere Hænder til sin Bejlen, hvorover han da var saare glad, og han besøgte Pigen mere frit og aabenlyst, end han før havde gjort.

Der led nogen Tid, uden at Noget hændtes. Men en Kveld kom Thord i Mørkningen gaaende alene paa Vejen fra Ingjaldshol, og da han kom ned til Hjallasand, ikke langt fra sin Bod, Storedumpa, og vilde til at gaa henimod Døren paa Boden, saae han, at der kom en Mand op fra Baaden, som stævnede lige midt i Vejen for ham. Thord skyndte sig hen til Døren, og da havde han den Anden lige i Hælene. Thord saae paa Manden og kjendte der sin Broder Andreas; han blev forfærdet, for ind i Boden og op paa Loftet, men glemte at lukke Døren efter sig. Paa Loftet i Boden vare Sengene opstillede paa den Maade, at i den ene Ende stod Husbonden Thomas' Seng, i den modsatte Ende en Seng til tre Fiskere, medens derimod Thords Seng stod midt opad Sigevæggen ligeoverfor Opgangen. Da Thord kom op paa Loftet, var der mørkt, og Folkene sov i Mørkningen. Bonden Thomas vaagnede ved at de gik deroppe. Thord satte sig paa sin Seng, og da han lige havde sat sig, hørte Thomas ham sige: „Tror Du, jeg er bange for at se Dig i Øjnene?" men i samme Nu opstod der en stærk Støj, og Thord fløj, som en afskudt Kugle, over mod Fiskernes Seng, over dem op imod Væggen, og de vaagnede ved en ond Drøm. Men i samme Svip rev Gjengangeren Thord derfra og trak ham henad Gulvet og nedad Stigen. Thomas Bonde tændte Lys og bad Fiskerne om at hjælpe Thord, der var saa ilde stedt, og de løb da Alle ned

fra Loftet med ham. Da flygtede Gjengangeren, men Thord laa som død nede i Gangen og svømmede i sit Blod. De løftede ham op og bare ham til hans Seng, vaagede over ham om Natten og plejede ham med stor Omhu. Hans Legeme var haardt medtaget, blaat og opsvulmet, og han kom ikke til sig selv igjen, før ved Daggry den næste Morgen. Han laa længe syg, men kom sig dog omsider, men den Vinter maatte der brænde Lys hos ham hver Nat, for at Gjengangeren ikke skulde komme.

Den næste Vinter betingede nogle Fiskere sig Plads i Boden hos Thomas i Dumpa. En af dem hed Sigurd Sigurdsson og stammede fra Bredevig i Bardestrandssyssel. Han var 21 Aar gammel og var, af saa ung en Mand at være, stor af Vært og i Besiddelse af gode Kræfter. Han fik den Seng, der stod i den ene Loftsende, og i den fik nok en Fisker anvist Plads.

Noget senere kom Thord Andreasson, og Thomas bad da Sigurd om at modtage ham som Sengefælle for Vinteren. Sigurd, der ikke vidste, hvad der var sket den foregaaende Vinter, opfyldte gjerne Bondens Anmodning, og da de gik tilsengs, laa Sigurd yderst, men Thord indad Væggen. Men da de vare faldne i Søvn, drømte Sigurd, at der kom en Mand med et forfærdeligt Udseende til ham og sagde: „Jeg skal nok lønne Dig for, at Du ligger der foran min Broder, saa jeg ikke kan komme ham nær.“ „Hvad vilde Du ham?“ spurgte Sigurd. „Jeg vil myrde ham,“ svarede den Anden. „Ja saa,“ sagde Sigurd, „er det ikke Andet, Du vil ham?“ I det Samme forekom det Sigurd, at den Anden angreb ham, de fik Tag i hinanden, og Enden blev, at Angriberen faldt. Sigurd vaagnede, og krøb da paa alle Fire paa Gulvet foran Sengen.

Næste Nat drømte Sigurd ganske det Samme; dog forekom det ham denne Gang meget vanskeligere at faa Bugt med Spøgelset, end sidst, og saaledes endte denne Gang deres Kamp,

at Sigurd vaagnede ved at hans Sovefæller holdt paa ham helt henne ved Loftslugen. De troede, at han gik om i Vildelse, og vilde forhindre ham deri.

Den tredje Nat drømte Sigurd, at han stod ved Baaden nede ved Søen, og at den samme Mand kom og overfaldt ham der med stor Forbittrelse, og længe brødes de med hinanden, men Sigurd gik dog tilsidst af med Sejren; han drømte, at han fældede Spøgelset, hvorpaa han tog et Sværd i Haanden og skar sin Modstander i Stykker dermed. Og hermed hørte da Spøgelset op med sine Angreb.

Sigurd blev om Vinteren i Dumpa og sov hos Thord, og aldrig drømte han efter den Tid om sin Kampfælle, der heller ikke den hele Vinter igjennem tilføjede sin Broder Thord nogen Skade med sit Gjengangeri.

Mange Aar senere traf Thord og Sigurd engang hinanden og talte om Spøgelset. Det havde da aldrig overfaldet Thord, siden Sigurd vandt Sejr over det. Thord overlevede omtrent i 20 Aar sin Broder Andreas, men aldrig kom han til sine gamle Kræfter igjen efter deres Møde paa Loftet i Boden. Han faldt engang igjennem Isen paa Hvidaa i Borgarfjorden og druknede. Han var dengang paa en Rejse til Sønderlandet, hvor han drog hen for at fiske, og tømmede 3 Heste med Oppakning, der alle druknede med ham.

Troldmændene paa Vestmændsøerne.

Da den sorte Død rasede over Island, sloge atten Troldmænd sig sammen og sluttede et Forbund med hverandre. De droge ud til Vestmændsøerne og vilde der værge sig mod

Døden, saalænge de kunde. Da de ved Hjælp af deres Trolddomskløgt saae, at Sygdommen var taget af paa Fastlandet, vilde de gjerne vide, om der endnu var noget Menneske ilive. De bleve da enige om at sende en af deres Fæller iland, og dertil valgte de Den, som hverken var mest eller mindst forfaren i deres Kunst. De førte ham til Land, og sagde, at hvis han ikke var kommen tilbage inden Juletid, skulde de skikke ham en Sending*, der dræbte ham. Dette var i de første Dage af Advent.

Manden forlod dem, gik længe om og kom vide. Men ingensteds saae han noget levende Menneske; Gaardene stode aabne, og indenfor laa Lig rundt omkring. Endelig kom han til en Gaard, der stod lukket. Han undrede sig derover, og det Haab vaktes hos ham, at han her vilde træffe paa et Menneske. Han bankede paa Døren, og strax kom en ung og fager Pige og lukkede op for ham. Han hilsede hende, men hun slog Armene om hans Hals og græd af Glæde over atter at faa et Menneske at se; thi hun havde troet, sagde hun, at hun var det eneste tilbagelevende Menneske. Hun bad ham om at blive hos hende, hvilket han lovede. De fulgtes ad ind i Huset og havde Meget at tale med hinanden om. Hun spurgte, hvorfra han kom og hvorhen hun skulde. Det fortalte han hende og tillige, at han skulde være tilbage inden Juletiden. Hun bad ham dog endelig om at blive hos hende, saalænge han kunde. Men han ynkedes saare over hende og lovede hende derfor at blive. Hun fortalte ham, at alle Mennesker vare uddøde; thi hun var, sagde hun, selv dragen til alle Kanter, en Uges Vej fra sit Hjem, uden at træffe paa nogen levende Sjæl.

Det lakkede henad Julen, og Øboeren vilde til at drage afsted. Pigen bad ham om at blive og sagde, at hans Fæller

* Sending (isl. sending) betyder det Spøgelse eller Gjenganger, der sendes ud for at dræbe Nogen.

vist ikke vare saa haardhjertede, at de vilde lade ham undgjælde for, at hun blev tilbage her hos hende, der var saa ene og forladt. Han lod sig overtale til at blive, og saa kom Juleaften. Da vilde han bort, hvad hun saa sagde. Hun saae, at her hjalp ingen Bønner længere, og sagde: „Tror Du, at Du kan naa ud til Øerne i Kveld? Eller tykkes Dig ikke ligesaagodt at dø her hos mig, som at dø et eller andet Sted paa Vejen?" Manden saae, at Tiden var bleven for knap, og besluttede sig derfor til at blive rolig, hvor han var, og vente her paa Døden. Det led paa Natten; han var meget nedslaaet, men Pigen var kjæk og munter, og spurgte ham, om han saae, hvad Øboerne nu toge sig for. Han sagde, at de nu havde bragt deres Sending iland, og at den vilde komme hid idag. Pigen satte sig paa sin Seng hos ham, men han lagde sig op i Sengen indenfor hende. Han sagde, at nu begyndte han at blive søvnig, og at det var Sendingens Forbud. Derpaa faldt han i Søvn. Pigen sad paa Sengekanten og blev ved at vække ham den ene Gang efter den anden, for at han kunde sige hende, hvor Øboernes Sending var. Men jo nærmere den kom, desto fastere sov han, og da han tilsidst havde sagt, at nu var den kommen paa Gaardens Enemærker, sov han saa haardt, at Pigen ikke kunde faa ham vaagen igjen, men det varede da heller ikke længe, før hun saae en mørkebrun Dunst komme ind i Huset. Dunsten svævede langsomt henimod hende og blev til en Menneskeskikkelse. Pigen spurgte, hvor den vilde hen. Skikkelsen fortalte sit Ærinde og bad hende nu om at gaa bort fra Sengen; „thi jeg kan ikke komme ovenfor Dig," sagde den. Pigen sagde, at den da maatte gjøre hende en Villighed til Gjengjæld. Skikkelsen spurgte, hvad det vel skulde være. Pigen svarede, at det var, at den skulde lade hende se, hvor stor den kunde blive. Skikkelsen gik ind herpaa, og blev nu saa stor, at den fyldte hele Huset. Da sagde Pigen: „Nu vil jeg gjerne se, hvor lille Du kan blive." Skikkelsen sagde, at den kunde blive til en Flue, og i det Samme

forvandlede den sig til en Flue, og vilde flyve under Pigens Haand op i Sengen til Manden, men fløj ulykkeligvis lige ind i Benpiben af et Faar, som Pigen holdt i Haanden, og hun var da ikke længe om at slaa en Prop i Hullet. Siden stak hun Benet med Fluen i i sin Lomme, og vækkede Manden. Han var snart vaagen og undrede sig saare over, at han endnu var ilive. Pigen spurgte ham, hvor Sendingen nu var. Han svarede, at han vidste ikke, hvad der var blevet af den, men Pigen fortalte ham da, at det havde hun nu længe havt en Mistanke om, at det ikke var nogle store Troldmænd der paa Øerne. Manden blev meget glad ved at høre dette, og de tilbragte begge Helligdagene i stor Gammen.

Men da Nytaar nærmede sig, begyndte Manden at blive ordknap igjen. Pigen spurgte, hvad der nu fejlede ham. Han sagde, at nu vare de paa Øerne i Færd med at udruste en ny Sending; „og den give de Alle Trolddomskraft. Nytaarsaften skal den være her, og da vil det ikke blive let at frelse mig." Pigen sagde, at hun ikke kunde være bange herfor, før hun havde prøvet det, „og ikke skal Du være bange for Ømændenes Sendinger." Hun var meget munter, og han skammede sig da meget ved at vise sig frygtsom. Paa Aarets sidste Dag sagde han, at nu var Sendingen kommen iland, „og hurtig kommer den afsted; thi den har en vældig Trolddomskraft." Pigen sagde, at nu skulde han følge hende ud af Huset, hvilket han gjorde. De gik, til de kom til en Kratskov. Der blev hun staaende stille og rykkede nogle Buske op. Da stødte de paa en flad Sten. Pigen løftede Stenen, og under den viste sig da et Jordhus. De stege ned i Jordhuset, hvor der var mørkt og uhyggeligt. Der var en mat Lysepraas, der brændte ved Menneskefedt i en Hovedskal. Paa et usselt Leje i Nærheden af Lyset laa en Stavkarl, der var frygtelig at se til. Hans Øjne vare som Blod, og hans Udseende var saa grueligt, at Ømanden havde Nok deraf. Den Gamle sagde: „Der er nok noget Nyt paafærde, siden Du kommer hid, Fosterdatter.

Det er længe siden jeg saae Dig, og hvad skal jeg nu gjøre for Dig?" Pigen fortalte ham da, hvorfor hun kom, om Manden og om den første Sending. Den Gamle bad hende om at maatte se Benpiben. Hun viste ham den, men da den Gamle fik Benet i Haanden, blev han en hel Anden. Han drejede det paa alle Leder og strøg det overalt udvendig. Da sagde Pigen: „Hjælp mig nu hurtig, Fosterfader; thi nu begynder han at blive søvnig, og det er Tegn paa, at Sendingen snart er her." Den Gamle tog da Proppen af Benpiben, og strax kom Fluen ud af den. Den Gamle strøg Fluen, klappede den og sagde: „Gaa nu ud og tag imod alle Sendinger fra Øerne og slug dem!" Da hørtes et stærkt Brag, Fluen for ud og blev da saa stor, at Overdelen af Flaben naaede op til Himlen, medens Underdelen naaede ned til Jorden. Den tog imod alle Sendingerne fra Øerne, og Manden var frelst.

De gik nu hjem igjen fra Jordhuset, Pigen og Ømanden, og fæstede Bo paa hendes Gaard. Siden bleve de Mand og Kone, bleve frugtbare og mangfoldige og opfyldte Jorden.

Og saa kan jeg ikke Mere af den Saga.

Sendingen.

En Kone sad engang ved sin Gjerning inde i Badstuen. Foruden hende var der ikke flere Mennesker paa Gaarden; thi Bonden var gaaet fra Hjemmet i et eller andet Ærinde og alle Tjenestefolkene vare beskjæftigede udenfor Huset. Da traadte en Dreng ind i Badstuen, lav af Vært, men meget trivelig. Han spurgte Konen om hvor Bonden var henne, men hun skyndte sig ikke med at fortælle det; thi hun syntes ilde om

Drengen. Han spurgte da igjen om Bonden, med hvem han sagde, at han skulde tale og det ordenlig, og han maatte ikke tøve. Konen spurgte ham da om hvad Ærinde han havde og om hun ikke kunde tage imod Besked. Da Drengen svarede Nej hertil, sagde Konen: „Jeg tror ikke, at saadan en Prop, som Du er, har Meget at gjøre imellem Hænderne paa min Mand. Eller kan Du blive større, end Du nu er?" Drengen mente, at det kunde han nok. Hun bad om at maatte se en Prøve derpaa, ellers troede hun ham ikke. Da voxede Drengen lidt efter lidt, indtil han blev stor, som en Trold, og naaede op til Taget. Konen sagde, at ham tog man nok ikke der, hvor man satte ham, og hun bad ham nu om igjen at blive, som han før havde været. Han gjorde saa. Da spurgte Konen ham, om han nu kunde gjøre sig lige saa lille, som han kunde gjøre sig stor, og ønskede at se en Prøve derpaa. Det sagde han Ja til, og lidt efter lidt blev han nu mindre, indtil han blev af Størrelse som en Spurv. Da fremtog Konen en lille Flaske og spurgte, om han kunde gjøre sig saa lille, at han kunde komme ned i den. Øjeblikkelig gjorde Drengen sig til en Flue og krøb ned i Flasken; men Konen var ikke sen til at smøge en Kalvehinde over Flasken, og nu maatte Fyren finde sig i at kure dernede.

Da Bonden kom hjem, gav Konen ham Flasken, og fortalte ham det Hele. Han blev glad over sin Kones List, tog imod Flasken og gik bort med den; men hvad der blev af den, fik siden Ingen at vide.

Ægteskabsdjævelen.

Paa Geirmundsstad i Skagefjord boede engang to Ægtefolk, der ikke stemmede overens i Sind; men man sagde da ogsaa, at Konen var gode Venner med en anden Mand, der gjorde alt Sit til at forstyrre det gode Forhold imellem hende og hendes Husbond. I den Hensigt tryllede han en Djævel til at paatage sig en Hunds Skikkelse; den var tørvebrun af Farve, og den sendte han til Geirmundsstad, for at den der skulde være Ægteskabsdjævel.

Hos Ægtefolkene paa Geirmundsstad opholdt sig en gammel Kone; hun lagde Mærke til, at hver Gang, før Ægtefolkene kom op at skjændes, kom der en tørvebrun Hund ind i Badstuen, gik ind ad Gulvet og lagde Snuden op paa Sengen imellem Ægteparret, hvor det sad, og gav sig til at gabe hel uhyggelig. Naar Hunden var færdig hermed, var det altid en staaende Regel, at Mand og Hustru kom op at skjændes. Den gamle Kone talte med de andre Tjenestefolk om den Forløber for Ægteparrets Skjænderi, hun saae, og de vare da Alle enige i, at hun skulde fortælle Husmoderen om sit Syn, for at se, om hun ikke derved skulde kunne stifte Fred imellem Ægtefolkene, der i Grunden vare meget yndede af alle deres Folk.

Engang talte den gamle Kone, der var synsk, med sin Husmoder og foreholdt hende det Ukristelige i, at Mand og Kone levede saaledes i Usamdrægtighed sammen. I Førstningen vilde Husmoderen Intet høre herom, men den Gamle sagde, at hun vist vilde gjøre sig mere Umage for at undgaa onde Trætter med sin Mand, hvis hun blot vidste, hvoraf deres Usamdrægtighed kom. Hun fortalte hende siden Alt, og bad hende indtrængende om dog i Alt at være eftergivende mod sin

Mand, for at hun ikke længer skulde fornøje Fanden med sit stygge Kiv. Husmoderen lovede hende at gjøre, hvad der stod i hendes Magt.

Det gik da saaledes, at Ægteparrets Forhold til hinanden forbedrede sig Dag for Dag; thi Konen gav altid efter for Manden, og tilsidst blev deres Samliv meget kjærligt.

Men da saae man heller ikke Mere til den Tørvebrune.

Den røde Tyr.

Da Sira Thomas Skuleson var Præst paa Grenjadarstad, holdt han to Tjenestekarle, af hvilke den ene hed Bjarne, men den anden Martin. Disse to Karle havde et fælles Sovekammer, der laa for sig selv foran paa Gaarden. Bjarne havde før været gift, men var skilt fra Konen, og saasom han nu havde fattet Elskov til en Pige der i Nabolaget, vilde han fremfor Alt blive sin tidligere Kone ganske kvit. Han greb derfor til det Middel, at han fik en klog Mand paa Nordlandet til at lære ham, hvorledes han skulde opvække en Gjenganger, som han agtede at sende sin Kone paa Halsen, for at gjøre det af med hende.

Bjarne gav sig nu til at opvække Gjengangeren og slikkede Ligfraaden af hans Ansigt, saaledes som Loven byder; men knap var han færdig dermed, før Gjengangeren gav sig i Kast med ham; og Enden paa deres Kamp blev den, at Gjengangeren fik Bugt med Bjarne, saa at denne med Nød og neppe slap levende derfra. Det var saa langt fra, at denne Gjenganger blev Bjarne til nogen Nytte, som han havde ventet, at han tvertimod efter denne Tid overfaldt Bjarne baade vaagen

og sovende, saa han var nærved at gaa fra Sans og Samling derover. Hverken Bjarne eller Martin fik nu synderlig Ro til at sove om Nætterne; thi Gjengangeren blev uafladelig ved med sin Banken paa Kammeret og holdt dem vaagne, indtil Bjarne gik ned, og da blev han derude i kortere eller længere Tid af Natten. Men man vidste ikke Andet om, hvad der foregik imellem dem derude, end hvad Bjarne selv fortalte, naar han kom ind til Martin igjen.

Da dette var blevet ved en Tidlang, og Bjarne herover af og til var lige ved at gaa fra Forstanden, henvendte han sig i sin ulykkelige Tilstand til en klog Mand, og bad denne om et godt Raad for, paa hvad Maade han skulde blive fri for Gjengangerens Forfølgelser. Den kloge Mand gav ham en Seddel med nogle Bogstaver paa, og bød ham at gaa en Nat ud i Kirken paa Gjenjadarstad, iføre sig alle Messeklæderne og, saaledes smykket, at blive staaende indenfor Skrankerne ved Altret hele Natten igjennem, uden at røre sig fra Stedet, hvad der end bares ham for, og hvo der end syntes at tiltale ham; thi de vilde blot lokke ham udenfor Skrankerne, og da var det ude med ham. Tilsidst, sagde han, vilde der komme en uhyre stor, rød Tyr, der vilde bevæge Tungen imellem ham og Altret, men da gjaldt det hans Liv, hvis han ikke var saa behændig, at faa Seddelen lagt paa Tyrens Tunge; lykkedes det ham derimod, havde han ikke mere Grund til at frygte for Gjengangerens Hjemsøgelser.

Efter at have faaet disse Raad, gik Bjarne en Nat ud i Kirken og forholdt sig ganske, som det var blevet ham foreskrevet. Da kom den ene Flok Mennesker efter den anden op til ham og omringede Skrankerne, men han kjendte kun Faa iblandt dem. De tiltalte ham paa forskjellige Maader og bade ham baade med det Onde og det Gode om at forlade Altret og komme udenfor til dem. En af dem, som Bjarne syntes, at han skulde kjende, var Sira Hallgrim Scheving, Dr. Schevings Bedstefader, og han trak i Bjarne, for at faa ham

udenfor Skrankerne. Den ene Flok forsvandt efter den anden, da det ikke vilde lykkes dem paa nogen Maade at faa Bjarne bort fra Altret.

Endelig kom da den røde Tyr til Bjarne; den rækkede Tungen ind over Skrankerne og vilde svinge den imellem Bjarne og Altret, som om den havde isinde at vippe ham ud derfra. Men da lykkedes det Bjarne at lægge Seddelen paa dens Tunge. I samme Nu forsvandt Tyren, og fra det Øjeblik af blev Bjarne ikke Noget vaer derinde i Kirken, ligesom han aldrig siden mærkede noget til Gjengangerens Hjemsøgelser.

Dalkuttingen.

Der var engang mange Mænd paa en Rejse. En Søndagmorgen teltede de paa en fager, grøn Eng. Det var klart og smukt Vejr. De Rejsende lagde sig ned for at sove, og laa paa Rad i Teltet. Den, der laa yderst ved Teltets Dør, kunde ikke sove, og hans Øjne løb frem og tilbage i Teltet. Da saae han en blaalig Dunst stige op over Den, der laa inderst. Dunsten bevægede sig fremad igjennem Teltet og ud af det. Manden vilde vide, hvad dette kunde være, og fulgte ud efter Dunsten. Den svævede langsomt over Engen og kom endelig til et Sted, hvor der laa et bleget gammelt Hestehoved, der var fuldt af stærkt summende Spyfluer. Dunsten svævede ind i Hestehovedet, men efter en rum Tids Forløb svævede den ud igjen. Derpaa svævede den igjen hen over Engen, indtil den kom til en lillebitte Bæk, der fløb over Engen. Den svævede ned langs Bækken, og det bares Manden for, som den søgte et Sted, hvor den kunde komme over den. Manden havde

sin Pisk i Haanden, og den lagde han tvers over Bækken, der ikke var bredere, end at Skaftet naaede over den. Dunsten gik ud paa Piskeskaftet og kom saaledes over Bækken. Derpaa svævede den atter en Stund fremad, indtil den endelig kom til en Tue paa Engen. Der forsvandt Dunsten ned i Tuen. Manden stod i Nærheden og ventede paa, at Dunsten skulde komme igjen. Det skete ogsaa snart, hvorpaa den svævede tilbage ad samme Vej, som den var kommen. Manden lagde sin Pisk over Bækken, og Dunsten gik igjen over paa den, ligesom forrige Gang. Nu svævede den lige hjem til Teltet og standsede ikke før den var kommen indenfor den inderste Mand i Teltet. Der forsvandt den. Manden lagde sig da ned og faldt i Søvn.

Da det var lebet langt paa Dagen, stode de Rejsende op og toge deres Heste. De snakkede om mange Ting, imens de vare i Færd med at sadle Hestene. Blandt Andet sagde Den, der havde ligget inderst i Teltet: „Jeg vilde ønske, at jeg ejede, hvad jeg drømte om idag." „Hvad var det og hvad drømte Du?" spurgte Den, der havde set Dunsten. Den Anden svarede: „Det bares mig for, at jeg gik her ud over Engen. Jeg kom til et stort og fagert Hus. Derinde vare mange Mennesker forsamlede, og de sang og spillede med Fryd og Gammen. Jeg blev temmelig længe inde i Huset. Men da jeg kom ud igjen, faldt min Vej længe henover en fager og jevn Slette. Derpaa kom jeg til en stor Flod, som jeg længe forgjæves søgte at komme over. Da saae jeg, at der nærmede sig en uhyre stor Kæmpe. Han havde i Haanden en forfærdelig stor Bjælke, som han lagde over Floden, og paa den gik jeg over. Jeg gik da længe, indtil jeg kom til en stor Høj. Højen stod aaben, og jeg gik ind i den. Der fandt jeg ikke Andet, end en stor Tønde, der var fuld af Penge. Jeg opholdt mig der længe, for at se paa Pengene; thi saa stor en Bunke havde jeg aldrig før set. Siden gik jeg ud og vendte tilbage ad samme Vej, som jeg var kommen. Jeg kom atter til Floden,

og der kom Kæmpen igjen med Bjælken og lagde den over. Jeg kom da over Floden paa Bjælken og vendte hjem igjen til Teltet."

Manden, der havde forfulgt Dunsten, begyndte at faa lystelige Tanker, og han sagde til Den, der havde drømt: „Kom, Fælle, lad os et Øjeblik gaa hen og hente Pengene." Den Anden gav sig til at le, og tænkte, at han nok ikke var rigtig klog, men gik dog. De gik nu ganske den samme Vej, som Dunsten var gaaet, og kom til Tuen, som de gravede op. Der fandt de da en Kutting, fuld af Penge.

Saa vendte de tilbage til deres øvrige Rejsefæller, fortalte dem Alt om Drømmen og om Dunsten, og viste dem Dalkuttingen.

Hleidrargaards Skotta.

Omtrent i Aarene imellem 1740 og 1770 boede paa Hleidrargaard i Øfjorden en Bonde ved Navn Sigurd Bjørnsson, der blev anset for en forstandig Mand, men var af et heftigt Sindelag. Det fortælles, at han engang i sine yngre Aar tidlig paa Sommeren drog vestpaa til Jøkelen for at kjøbe Fisk. Da traf det sig saa, at han og den Mand, af hvem han kjøbte Fisken, ikke kunde blive enige. Der opstod en Trætte derover imellem dem, der siden udartede til Slagsmaal. Sigurd var en stærk Mand og haard at komme i Kast med, og han fik slængt sin Modstander til Jorden under sig, hvorpaa han gav ham nogle Hug. Da Modstanderen stod op igjen, udstødte han Trusler mod Sigurd og lovede ham Løn som forskyldt før Jevndøgstid, hvorpaa han gik sin Vej; men Sigurd

drog i Følge med sine Rejsefæller hjem igjen og blev paa sin Gaard.

I denne Tid boede paa Krynastad, den nærmeste Gaard ved Hleidrargaard, en Mand, der hed Hall, med Tilnavnet: den Stærke. Han var synsk og havde ofte set Spøgelser og havt med dem at bestille. Det siges nu, at denne Hall en Aften om Høsten, der fulgte paa den Sommer, i hvilken Sigurd var kommen hjem fra sin Rejse, stod derude paa sit Gaardslad; da saae han et Spøgelse, i en Piges Skikkelse, komme dernede fra Vejen; hun var lille af Vært, havde en rød Bul paa, et mørkebrunt Skjørt, der kun naaede ned til Knæerne, en Hue uden Dusk, og gik i bare Særkeærmer. Da Tøsen saae Hall, vilde hun gaa ud af Vejen, men han stillede sig i Vejen for hende, og spurgte, hvem hun var. Hun svarede, at hun havde hedt Sigga. Han spurgte, hvorfra hun kom og hvor hun skulde hen. Hun svarede: „Til Hleidrargaard." „Hvad har Du der at gjøre?" spurgte han. „Dræbe Sigurd Bjørnsson," svarede hun. Derpaa løb hun sin Vej, og der tindrede Gnister i hendes Spor.

Den samme Kveld sov Sigurd i sin Seng, der stod saaledes, at der sad et Vindue foroven den. De Andre, der vare i Badstuen, vare vaagne. Sigurd sprang pludselig op af Sengen og spurgte: „Hvem kaldte paa mig?" Man svarede ham, at Ingen havde kaldt paa ham. Han lagde sig igjen tilsengs og sov ind, men neppe var han falden i Søvn, før han sprang op igjen og sagde, at nu var der sikkert Nogen, der havde kaldt paa ham. Men da man sagde ham, at det ikke var Tilfældet, lagde han sig i Sengen paany, men kunde ikke mere falde i Søvn. Da han havde ligget en lille Stund, saae man ham kigge ud af Vinduet, og man hørte ham sige: „Ah! hænger det saaledes sammen," og man saae ham skifte Farve derved. Han gik siden hen til Badstuedøren, stillede sig ved Siden af den, og man hørte ham sige ganske højt: „Er der Nogen, som vil tale med Sigurd Bjørnsson, da sidder han

der," og i det Samme pegede han med Haanden paa en Fattigvæsens-Dreng ved Navn Hjalmar, der sad paa en Stol ligeoverfor Badstuedøren og pillede Uld. Øjeblikkelig blev Drengen slængt fra Stolen ned paa Gulvet, hvor han væltede sig med Skrig og stygge Vridninger, som om han var ved at kvæles; da hentede Sigurd en Vaand og bankede Drengen overalt dermed; han blev lidt roligere derved og blev igjen lagt op i Sengen; da var hans Krop opsvulmet og bar Mærker af Stød. Disse Anfald fik Drengen tre eller fire Gange den Nat, og siden lidt efter lidt, indtil han tidlig paa Vinteren døde i et af dem, og da forekom hans Legeme meget opsvulmet og opblæst, og bar øjensynlige sorte Mærker af Spøgelsets Fingre.

Efter denne Tid fulgte Spøgelset Sigurd og hans Børn, ja, hun fulgte endog alle Folkene fra Hleidrargaard. Ofte saae synske Mænd denne Pige, der blev kaldt Hleidrargaards-Skotta *, et Navn, hun fik af sin Hue, forbi den struttede som en Top paa hendes Hoved. Oftest saae man hende, flaaende Kat **, som det hedder, hænge paa en eller anden Tverbjælke, helst over Indgangen til Husene. Sigurd kunde altid selv vogte sig for hende, men efterhaanden dræbte hun Kvæg for ham, og selv Kvæget paa Nabogaardene blev dræbt af hende. Kjødet var altid meget stødt og blaat, og aldeles uspiseligt. Hun fik ogsaa Skyld for at have dræbt en dygtig Bonde, Sigurd paa Næs; thi han fik Krampeslag og døde deraf.

Da nu hendes Voldsomhed saaledes tog til, og man frygtede for, at den vilde tiltage i en betydelig Grad, traf det

---

* Isl.: skott betyder egentl.: Hale, endvidere Toppen af en Hue, deraf Benævnelsen Skotta ɔ: et kvindeligt Spøgelse, oer bærer Tophue.

** „At flaa Kat" (Isl.: flá kött) bestaar i, at man slynger Benene om en Bjælke og hænger ved dem, med Hovedet nedad, medens man paa samme Tid trækker Trøjen, Vesten o. s. v. af og paa.

sig saa heldig, fortalte man, at der fra Jøklen kom en Tigger ved Navn Peter, eller som han i Almindelighed kaldtes Jøkel=Peter, did til Bygden. Han var en stor Troldmand, men brugte altid sin Kunst vel. Sigurd paa Hleidrargaard var en brav og gavmild Mand, og derfor gav han ogsaa Peter en god Understøttelse, men fortalte ham dog med det Samme, at det ikke var hans Bygd, han kunde takke for denne Hjælp; thi den havde jo sendt ham et Spøgelse paa Halsen, der baade gjorde ham og Andre stor Skade, og rimeligvis blev ved dermed, til det fik Livet af ham. Peter lovede, at han nok skulde befri ham for denne Djævel, og en Nat forføjede han sig da bort, tog Spøgelset med sig og bandt det til en jordfast Sten paa det Sted imellem Strjugsaa og Volde, der hedder Varmhage. I lang Tid kunde Spøgelset nu ingen Skade gjøre, men ofte hørte man det hyle om Natten, og ikke maatte Folk fare det nær forbi; thi da fik de Ondt og Hovedsvimmel, og fore vild, om det end var højlys Dag.

I Aarene 1806—10 byggede Præsten i Saurbær, som hed Sira Sigurd og lever endnu den Dag idag, et Foderhus i Nærheden af dette Sted, thi der findes netop gode Græsgange. Den første Nat, dette Hus toges i Brug, blev et Faar dræbt, og siden flere. Man opdagede da, at Faarekroppene i enhver Henseende saae ud som dem, Spøgelset tidligere havde havt Fingre i, og man tænkte derfor, at nu var Haanden igjen begyndt at sidde løs paa det. Sygdom og Død begyndte lidt efter lidt at blive almindelig blandt Faarene omkring i hele Øfjorden; det kalder man Pesten, men den Vantro er dog fra gammel Tid af indgroet blandt Folk, at Spøgelset alene er Skyld deri.

Skoene af Menneskehud.

Der boede engang paa en Gaard en Bonde, om hvem der gik mangehaande Rygter. Han havde ond Lov paa sig for sine Tjenestefolks Skyld, og længe blev ingen Karl hos ham, hvad enten det nu kom sig af slet Kost og slet Medfærd, eller af, at der blev forlangt formeget Arbejde af dem. Tilsidst gik det saavidt, at Ingen vilde fæste sig til Bonden som Karl, og det var paa et hængende Haar nær, at han selv alene maatte udføre den hele Karlegjerning.

Engang traf det sig, at en ung Mand der i Bygden, som ikke havde nogen fast Tjeneste, skjønt han var et dygtigt Menneske, besøgte Bonden. Denne tog med aabne Arme imod ham, bød ham ind i sin Stue og gav sig i Snak med ham om forskjellige Ting. Saa kom de ogsaa til at tale om Folkehold, og endelig foreslog Bonden ham da at blive Karl hos sig det næste Aar. Men Manden vilde nødig gaa ind derpaa, formedelst det onde Rygte, Bonden havde paa sig. Bonden bad ham da at tage Tjeneste, om det saa ikke var for længere Tid, end han var om at opslide et Par Sko. Manden tænkte ved sig selv, at Skoene dog vare forgængelige og at de dog engang maatte blive opslidte, det var altsaa kun for en Tid, ikke for hele Livet, at han blev hos Bonden, og det blev da Enden derpaa, at han gav Bonden sit Ord.

Den næste Vaar ved Korsmessetid* kom Karlen, og Bonden gav ham et Par nye, ikke meget tykke Sko, idet han sagde til Karlen, at naar han havde opslidt disse Sko, skulde hans Tjenestetid være ude, hvis han saa vilde; men det gjorde

---

* Korsmesse om Vaaren (i Maj) og om Høsten (i September) vare oprindelig to katholske Festdage, men betegne nu de almindelige Skiftetider paa Island.

Bonden til Vilkaar, at Karlen tog et Par andre Sko paa, hver Gang han drog til Kirke, og det gik Karlen villig ind paa.

Nu gik der en lang Tid, og efter et Aars Forløb saas der endnu ikke mere Slid paa Skoene, end om han havde taget dem paa igaar. Han blev da saare nedslaaet over at have gjort dette Løfte, men ansaae det dog for en Skam at bryde det og gaa sin Vej, skjønt Livet hos denne Bonde var ledt og ubehageligt. Han blev derfor hos ham endnu det næste Aar, men heller ikke nu saas der synderligt Slid paa Skoene, skjønt han i disse to Aar aldrig havde taget andre Sko paa, uden naar han drog til Kirke. Karlen undrede sig meget herover, og kunde nok tænke sig, at dette ikke hang saa rigtig sammen, men vidste alligevel ikke, hvilken Troldomsklogt, der her anvendtes imod ham.

En Søndag, da han havde begyndt det tredje Aar, blev han hjemme fra Kirken; derfor gav man ham heller ingen Kirkesko, som ellers var Tilfældet, naar han gik til Guds Hus. Da alle Folkene, og Bonden med, vare dragne til Kirken, gav Karlen sig til at tænke over sit Forhold og hvornaar dog denne hans Trældom hos Bonden skulde høre op. Mens han sad der i disse Tanker, kom en fremmed Mand ind til ham. Den Fremmede lagde strax Mærke til, at Karlen var meget sorrigfuld, og spurgte derfor, hvad der gik af ham og hvorfor han ikke idag var draget til Kirke med Gaardens øvrige Folk. Karlen svarede, at han ikke rigtig havde havt Mod derpaa, han sad nu her og tænkte paa sine Gjenvordigheder. Den Fremmede sagde, at det ikke var nogen Undskyldning for ham til at blive hjemmefra Kirken, at han ansaae sig for et haardt prøvet Menneske; thi ethvert Menneske havde sit Kors at bære; og ikke vilde hans Gjenvordigheder lettes ham derved, at han lod være at drage til Kirken; han skulde derfor strax drage afsted til Kirken, og endnu var det ikke saa langt hen paa Dagen, at han jo nok kunde komme

tidsnok til Gudstjenesten; desuden havde man idag begyndt noget sent, da man var blevet sinket ved en Begravelse, der gik for sig før Gudstjenesten. Karlen sagde, at han ikke kunde gaa, da han manglede sine Kirkesko. Den Fremmede svarede, at han jo kunde gaa med de Sko, han havde paa Fødderne. „Nej," sagde Karlen, „jeg har lovet ikke at gaa med dem til Kirke, hvor længe jeg saa blev i denne herseens gode Tjeneste, og til hver Kirkegang har jeg altid faaet andre Sko; men imorges vilde jeg ingen Sko have, da jeg ikke agtede mig afsted." Den Fremmede spurgte, hvor længe han da havde været i denne Tjeneste. „Forlænge," svarede Karlen med et Suk, „det tredje Aar har alt taget sin Begyndelse." „Synes Du ikke om Tjenesten?" spurgte den Fremmede. „Nej, langtfra," svarede Karlen, „det er min største Ulykke, at jeg har været her saa længe." „Hvad binder Dig da her?" spurgte den Fremmede. „Mit Løfte," svarede Karlen, og nu fortalte han hvorledes Alt hang sammen. Da den Fremmede havde hørt hans Fortælling, sagde han, at han øjeblikkelig skulde drage afsted til Kirken netop med de Sko, han havde paa, gaa lige hen til Graven, der var bleven kastet idag, og stikke Skoene ind i den indviede Muld, og saa se til hvorledes det vilde gaa; thi de Sko, han nu paa tredje Aar havde havt paa Fødderne, vare syede af Rygstrimmelen af en Kjærlings Hud, og de vilde holde, om han saa gik med dem til Evighed, hvis det ellers skulde falde i hans Lod at blive saa gammel. Karlen takkede den Fremmede for hans gode Raad, bød ham Farvel og løb afsted til Kirken. Da han kom ind paa Kirkegaarden, lagde han Mærke til, at Skoene flossede op i Kantningen, men saasnart han traadte med dem i Mulden, opløstes de paa hans Fødder, saa at der ikke blev Andet tilbage, end Kantningen og Vristbaandene. Med disse tiloversblevne Stumper over Vristen gik han ind i Kirken, hvor Præsten lige var kommen op i Prædikestolen. Da Gudstjenesten var forbi, gik Karlen til Bonden og viste ham hvorledes det

nu havde sig med Skoene, at der ikke var Andet tilbage af dem, end Kantningen alene, og samtidig dermed opsagde han sin Tjeneste.

Manden sagde hertil ikke Andet end disse Ord: „Du blev da hjemme fra Kirken idag for Noget."

Sagn om Sæmund den Frode*.

1. Sorteskolen.

Der var i gamle Dage etsteds ude i Verden en Skole, som hed „Sorteskolen". Der lærte man Trolddomskunst og anden gammel Visdom. Saaledes var denne Skole indrettet, at den holdtes i et meget stærkt Jordhus, hvorpaa der ikke fandtes noget Vindue, og af den Grund herskede det sorteste Mørke derinde. Der var ingen Lærer, og man lærte Alt af Bøger, der vare skrevne med ildrøde Bogstaver, som kunde læses i Mørket. Aldrig maatte Nogen af dem, som oplærtes der, komme ud under aaben Himmel eller se Dagens Lys, saalænge de opholdt sig der, men 3 eller 7 Vintre maatte de blive i Skolen for at vorde udlærte i deres Kunst. En graa og laaden Haand kom hver Dag igjennem Væggen og rakte Lærlingene deres Mad. Men den, der holdt Skolen, forbeholdt sig til Ejendom Den, som gik sidst ud af dem, der hvert Aar forlode Skolen. Men saasom de nu Alle vidste, at

* Sæmund den Frode, født 1056, død 1133 som Præst til Odde Præstekald, Samleren af den ældre Eddas Sange, var en af sin Tidsalders lærdeste Mand.

Fanden her var Skoleholder, vilde Enhver, saavidt det stod i hans Magt, undgaa at være Sidstemand til at forlade Skolen.

Engang var der tre Islændere i Sorteskolen: Sæmund den Frode, Kalf Arneson og Halfdan Eldjernsson eller Ejnarsson, der senere heu blev Præst til Fell i Sletteli. De skulde forlade Skolen paa een Gang, og Sæmund tilbød sig at gaa sidst ud, hvormed de Andre naturligvis vare vel fornøjede. Sæmund kastede da en stor Kappe om sig, men lod Ærmerne hænge løse og knappede den ikke til. Man skulde op ad en Trappe for at komme ud af Skolehuset. Da nu Sæmund kom op paa Trappen, greb Fanden i hans Kappe og sagde: „Dig ejer jeg." Sæmund kastede Kappen fra sig og løb ud, og Fanden beholdt alene Kappen i Haanden. Men Jerndøren bragede paa sine Hængsler og slog Sæmund saa haardt paa Hælene, at Hælbenene saaredes. Da udbrød han: „Der smækkede Døren nær Hælene," og siden er det blevet til et Mundheld. Saaledes kom Sæmund den Frode bort fra Skolen med sine Staldbrødre.

Andre fortælle derimod, at da Sæmund den Frode gik op ad Trappen, og kom til Døren paa Sorteskolen, skinnede Solen ham imøde og kastede hans Skygge paa Væggen. Da nu Fanden vilde tage Sæmund, sagde denne: „Jeg er ikke den Sidste. Ser Du ikke Den, der kommer efter mig?" Fanden greb efter Skyggen, som han antog for et Menneske; men Sæmund slap ud, idet Døren slog ham paa Hælene. Men fra den Dag af var Sæmund altid uden Skygge; thi den vilde Fanden aldrig give slip paa.

2. Hvorledes Sæmund slap ud af Sorteskolen.

Det skete paa Sæmunds Udenlandsfærd, den Gang han drog til Sorteskolen, at han over det, der mødte ham, glemte sin Natur, sin Æt og sin Oprindelse; han havde ogsaa glemt sit Navn, og blev i Skolen kaldt Buft. En Nat, da Sæmuud

sov paa sit Leje, drømte han, at Boge Ejnarsson kom til ham og sagde: „Ilde handler Du, Sæmund; Du drog til denne Skole, har glemt din Gud, opgivet Dig selv og tabt dit Døbenavn, og hvis Du vil tænke paa din evige Velfærd, er det raadeligst for Dig at vende om." „Det vil jeg ikke være istand til," svarede Sæmund. „Det var umandigt af Dig," sagde Boge, „at gaa i den Skole, som Du ikke kunde slippe fra, hvis Du vilde bort." „Ja, nu er jeg ikke mere bange i den Henseende," sagde Sæmund; „thi Du har Kløgt for os Alle, Boge." „Nu skal Du følge mit Raad," sagde Boge. „Naar Du vil gaa din Vej, skal Du lade Kappen hænge løst om dine Skuldre, saa vil Du kunne komme ud. Her har Du helst nødig at frygte een Mester, den, som raader for Skolen; thi han vil snart savne Dig. Men naar Du er kommen afsted, skal Du tage Skoen af din højre Fod, fylde den med Blod og saa bære den paa Hovedet den første Dag. Men naar Kveld er kommen, vil Mesteren gaa ud og kigge Stjerner; thi han er vis paa Himmellegemernes Gang, og han vil søge efter din Stjerne; da vil han tro Dig død og dræbt med Sværd; thi det vil bæres ham for, at der sidder en blodig Ring om din Stjerne. Om Dagen vil han ikke søge at udspejde dine Veje, derfor skal jeg nok sørge. Den næste Dag skal Du, før Du tiltræder din Vandring, fylde din Sko med Vand og Salt; deraf vil Mesteren, naar han ser paa din Stjerne, raade, at Du er druknet i Søen; thi det vil bæres ham for, at der flyder et Hav omkring Stjernen. Før Du den tredje Dag begynder din Vandring, skal Du enten selv eller ogsaa lade en Anden aarelade Dig paa det Sted, hvor Ryg og Side mødes, og lade Blodet rinde ned i din Sko; derpaa skal Du tage Muld og røre den sammen med Blodet, og tale et godt Ord derover, for at Mulden kan være indviet, og saa skal Du bære Skoen paa Hovedet hele den tredje Dag. Men naar Mesteren vil undersøge din Stjerne, vil han se en Jordkugle omkring den, og deraf vil han da raade, at

Du er død og lagt i Grav, og det vil tykkes ham en stor Begivenhed. Men siden vil han opdage, at Du er hel og holden ilive. Da vil han undre sig over din Visdom og mene, at han selv har lært Dig den, og han vil da ønske Dig al mulig Lykke, og Du vil være sluppen ud af denne Vanskelighed."

Paa den Maade slap Sæmund ud af Sorteskolen og kom tilbage til sin Fosterjord.

3. Hvorledes Sæmund fik Odde-Præstekald.

Da Sæmund, Kalf og Halfdan vare komne udaf Sorteskolen, var Odde-Præstekald ledigt, og de bade nu Alle Kongen om at maatte faa det. Kongen vidste meget godt med hvem han her havde at gjøre, og sagde derfor, at den iblandt dem skulde faa Kaldet, der først naaede derover. Øjeblikkelig gik Sæmund hen og kaldte paa Fanden og sagde saa til ham: „Svøm nu med mig til Island, og kan Du bringe mig i Land uden at mit Kjoleskjød bliver vaadt, maa Du eje mig." Fanden gik ind derpaa, paatog sig en Sælhunds Skikkelse og svømmede afsted med Sæmund paa Ryggen. Men paa Vejen læste Sæmund uafbrudt i Salmebogen. Efter en kort Tids Forløb vare de i Nærheden af Island. Da slog Sæmund Salmebogen i Hovedet paa Sælhunden, saa at den sank, men selv dykkede han under Vandet og svømmede til Land.

Paa den Maade blev Fanden snydt for Lønnen, mens Sæmund fik Odde-Præstekald.

4. Hvorledes Sæmund fik sit Hø hjem i Tørvejr.

Sæmund havde engang en Mængde tørt Hø liggende paa Marken, og det saae stærkt ud til Regn. Han bad derfor alle sine Folk om at stræbe efter at faa samlet Høet, før Regnen faldt paa. Der levede dengang hos ham der i Odde en

gammel Kjærling ved Navn Thorhildur; til hende gik Præsten og anmodede hende om at halte ud paa Hjemmemarken og rive sammen, hvad der var spildt af Høet. Hun lovede at prøve derpaa, tog en Rive i Haanden og bandt den Hue, hun plejede at gaa med, paa Skaftet, hvorpaa hun hinkede ud paa Marken. Før hun gik, sagde hun til Præst Sæmund, at han skulde selv være tilstede i Høgaarden for at tage imod Høet; thi Karlene vilde ikke være længe om at binde og bære hjem. Præsten lovede her at følge hendes Raad, det vilde da nok ogsaa være raadeligst, mente han.

Aldrig saasnart var Kjærlingen kommen ud paa Marken, før hun stak Enden af Riven ind under hver Høstak og sagde: „Op i Høgaarden til Sæmund.“ Det blev Trylleord; thi enhver Stak, som Kjærlingen løftede paa Riveskaftet med disse Ord, fløj øjeblikkelig hjem i Høgaarden. Sæmund sagde da til Fanden og hans Djævle, at nu var det bedst, man viste Flinkhed i at sætte Høet i Stak. Inden lang Tid havde de faaet alt Høet tørt ind i Høgaarden. Siden sagde Sæmund til Kjærlingen: „Du kan Mere end dit Fadervor, lille Thorhildur!“

Men hun svarede: „Nu er der desværre ikke Meget tilbage; thi det Meste af hvad jeg kunde i min Ungdom, har jeg nu glemt.“

5. Hvorledes Sæmund fik Fanden i sin Tjeneste.

Engang spurgte Præst Sæmund Fanden om hvor lille han kunde gjøre sig. Fanden svarede, at han kunde gjøre sig saa lille som en Myg. Da tog Sæmund et Bor og borede et Hul i en Bjælke, hvorpaa han bød Fanden at gaa derind. Fanden var ikke længe om at flyve ind; men aldrig saasnart var han vel derinde, før Sæmund trykkede en Prop i Hullet, og hvormeget nu Fanden end klynkede og skreg og bad for sig, tog Sæmund dog ikke Proppen udaf Hullet, før Fanden havde

lovet ham sin Tjeneste og altid at gjøre, hvad han saa forlangte af ham.

Dette var da Grunden til, at Sæmund altid kunde faa Fanden til at gjøre, hvad det saa skulde være.

6. Hvorledes Sæmund bragte Fanden i Knibe, da denne havde gjort sig til en Flue.

Fanden saae altid skjævt til Præst Sæmund den Frode; thi det ærgrede ham, at han i Alt, hvad de havde med hinanden at gjøre, skulde trække det korteste Straa. Derfor søgte han paa alle Maader at hevne sig paa Præsten, skjønt det ikke vilde lykkes.

Engang gjorde han sig til en lillebitte Flue, og gjemte sig under Skindet paa Mælken i Præstens Spisekar, for paa den Maade at komme ned i ham og dræbe ham. Men da Sæmund tog Spisekarret i Haanden, opdagede han strax Fluen; han svøbte derfor først Skindet paa Mælken uden om den og derom igjen Blæren af en nyfødt Kalv, og lagde saa Pakken ud paa Altret. Der maatte nu Fluen finde sig i at kukkelure, medens Sæmund den næste Gang derefter læste Messen. Da denne var forbi, løste Sæmund Pakken op og lod Fanden slippe bort.

Men det forsikres, at Fanden ansaae det for den værste Knibe, han nogensinde var kommen i, da han maatte ligge der paa Altret, medens Præst Sæmund læste Messen.

7. Djævlefløjten.

Sæmund den Frode ejede en Fløjte, som havde den Egenskab, at naar man blæste i den, kom en eller flere Smaadjævle til Fløjtespilleren og spurgte, hvad de skulde gjøre.

Engang havde Sæmund ladet Fløjten ligge i sin Seng under Hovedpuden, hvor han altid plejede at gjemme den om

Natten. Om Kvelden bød han Tjenestepigen at rede hans Seng som ellers, men advarede hende, hvis hun skulde finde noget Usædvanligt i Sengen, imod at røre derved, hun skulde lade det blive liggende, hvor det var.

Pigen gav sig til at rede Sengen, men aldrig saasnart opdagede hun Fløjten, før Nysgjerrigheden begyndte at krille hende. Hun tog den øjeblikkelig i Haanden, eftersaae den paa alle Kanter, og tilsidst blæste hun da i den. I samme Nu kom en lille Djævel til hende og spurgte: „Hvad skal jeg gjøre?" Pigen blev bange, men lod sig dog ikke mærke dermed.

Det traf sig, at man netop den Dag havde slagtet 10 af Præst Sæmunds Faar, og alle Skindene laa udenfor Huset. Pigen bød da den lille Djævel at gaa ud og tælle alle Haarene paa Skindene, og hvis han blev før færdig dermed, end hun med at rede Sengen, da skulde hun blive hans. Den lille Djævel gik sin Vej og gav sig ivrig til at tælle, og Pigen skyndte sig med at rede Sengen. Da hun var færdig, havde den lille Djævel endnu tilbage at tælle et af Skindene, og han gik derfor glip af Lønnen.

Sæmund spurgte siden Pigen om hun ikke havde fundet Noget i Sengen. Hun fortalte ham da Alt, som det var, men Sæmund syntes godt om hendes Raadsnildhed.

8. Fanden som Staldkarl.

Sæmund den Frode manglede engang en Staldkarl, og han tog derfor Fanden og satte ham til at passe Stalden. Alt gik godt og Fanden røgtede sømmelig sin Gjerning, indtil henad Vaaren. Men Paaskedag, imedens Sira Sæmund var paa Prædikestolen, bar Fanden hele Møget ud i en Bunke foran Kirkedøren, saa at Præsten efter endt Gudstjeneste ikke kunde komme ud af Kirken. Da han saae, hvad der foregik, stævnede han Fanden for sig og lod ham, enten han nu vilde eller ej,

bære hele Møget bort fra Kirkedøren og bringe hen paa dets Plads igjen. Og saa eftertrykkelig lod Præsten ham besørge det Stykke Arbejde, at han tilsidst endog lod ham slikke Levningerne op med Tungen. Da slikkede Fanden saa haardt, at der fremkom en Fordybning i den flade Sten foran Kirkedøren. Denne Sten findes endnu i Odde, skjønt der kun er en fjerde Del tilbage af den. Den ligger nu foran Døren paa Gaarden, og den Dag idag ses Fordybningen i Stenen.

9. Hvorledes Sæmund den Frode fik sin Staldkarl vænnet af med at bande.

Der tjente engang hos Sæmund den Frode en Staldkarl, der var slem til at bande, og ofte irettesatte Præsten ham derfor. Han fortalte Staldkarlen, at Fanden og hans Smaadjævle levede af Menneskenes Eder og onde Ord. „Da skulde jeg saamænd aldrig tale noget Stygt," sagde Staldkarlen, „hvis jeg vidste, at Fanden derved kom til at sulte." Det skal jeg nu snart faa at vide, om Du mener det alvorlig eller ej," svarede Sæmund.

Han satte derfor en lille Djævel ind i Stalden. Staldkarlen syntes ikke om denne Gjæst; thi den lille Djævel gjorde Alt for at drille og ærgre ham, og Staldkarlen havde da sin Nød med at holde sig fra at bande. Alligevel lykkedes det ham i nogen Tid, og han saae snart, at den lille Djævel med hver Dag blev magrere, og han glædede sig kostelig, da han mærkede det, og bandte nu aldrig.

Som han nu en Morgen traadte ind i Stalden, fandt han Alting slaaet sønder og sammen og alle Køerne, hvoraf der var en stor Mængde, bundne sammen ved Halerne. Staldkarlen vendte sig da imod den lille Djævel, som laa der usel og elendig i sin Baas, og udøste sin Vrede over ham med de frygteligste Skjældsord og grueligste Eder. Men til sin store Sorg og Ærgrelse maatte han da se paa, at den lille levede

op igjen, og med Et blev saa trivelig, at han ikke var langt fra at blive smækfed. Da blev Staldkarlen rolig igjen og holdt op med sine Eder. Han saae nu, at Præst Sæmund havde talt Sandhed, hørte op med at bande og har siden aldrig talt et stygt Ord. Den lille Djævel, der skulde leve af hans onde Tale, er da ogsaa død og borte for længe siden.

Det var nok bedst for Dig og mig, om vi ogsaa gjorde som den Staldkarl.

10. Fanden og den tungnemme Dreng.

Man bragte engang en Dreng, hvem man troede ude af Stand til at lære Noget, til Sira Sæmund, for at denne skulde lære ham Kristendom. Drengen var meget tungnem og havde forfærdelig ondt ved at lære; selv var han meget bedrøvet derover, og mangen Gang gik han og ønskede sig Nemme. Da drømte han en Nat, at der kom en Mand til ham, som spurgte, om han ønskede, at han gav ham Nemme. Drengen syntes, at han sagde Ja dertil. Drømmemanden forlangte da til Gjengjæld derfor, at Drengen tog Tjeneste hos ham til næste Foraars Korsmesse, og Drengen gik ind derpaa. Derpaa forsvandt Drømmemanden.

Efter den Nat blev Drengen saa nem til at lære, at Præsten undrede sig højlig derover; men med det Samme var Drengen bleven en ganske Anden, end han var før; thi nu var han sørgmodig og tungsindig. Præsten lagde Mærke dertil og gav sig til at udspørge ham om Aarsagen til denne Forandring. Længe vilde Drengen Intet sige derom, men tilsidst fortalte han dog Præsten hvorledes Alt hang sammen. Præsten blev noget underlig tilmode derved, og sagde, at det vist neppe havde været noget Menneske, han dengang drømte om, men snarere Fanden, der vilde lokke ham i sit Garn; men ikke destomindre bad Præsten ham dog om at være ved godt Mod og handle

efter bedste Skjønnende. Vinteren gled hen, og man nærmede sig Korsmessetid.

Aftenen før Korsmesse bød Sæmund Drengen at følge med ud i Kirken. Da de vare komne derind, førte Præsten ham ind til Altret, iførte ham Messeklæderne, gav ham Disk og Kalk i Haanden og lod ham vende sig om. Han bød ham at blive staaende der, uden at røre sig, og at byde Enhver, som kom hen til ham, Brød og Vin, og vilde den Kommende ikke nyde deraf, maatte han ikke svare ham, og kom end Præst Sæmund selv hen til ham, maatte han dog ikke engang svare ham, medmindre han nød af Brødet og Vinen. Derpaa gik Sæmund sin Vej, men Drengen gjorde, som Præsten havde foreskrevet ham.

Da han i nogen Tid havde staaet der ved Altret, kom den Samme hen til ham, som han før havde set i Drømmen. Nu, sagde han, var han kommen for at hente ham, og bød ham strax at tage Messeklæderne af og sætte den Tingest fra sig, som han holdt paa. Drengen svarede Intet herpaa, men bød ham Brødet og Vinen. Men den Anden sagde, at han ikke var kommen, for at gaa til Alters hos ham, og han opfordrede ham indtrængende til nu at komme; men Drengen lod sig ikke bevæge, og den Anden forføjede sig da bort med uforrettet Sag. Dernæst syntes Drengen, at mange af hans Venner, En efter Anden, kom hen til ham, og bade ham baade med det Onde og det Gode om at gaa bort fra Stedet, hvor han stod. Men han bød dem blot Brødet og Vinen, det havde Ingen af dem Lyst til. Da tyktes ham, at Præst Sæmund traadte hen og spurgte bistert, hvad han havde der at gjøre, idet han bød ham øjeblikkelig at tage Klæderne af sig, sætte de Ting fra sig, som han havde i Haanden, og følge ud med. Heller ikke ham svarede Drengen, men bød ham kun Brødet og Vinen. Da satte Præst Sæmund en haanlig Mine op, idet han sagde, at han ikke var kommen, for at modtage de Velgjerninger af hans Haand, og derpaa forsvandt ogsaa han.

Drengen syntes nu, at der kom alle Slags Spøgelser og Uhyrer, ja endog Djævle derind; det var, som om hele Kirken rystede og skjalv, og han troede, at den hvert Øjeblik maatte synke ned i Jorden eller falde omkuld. Da blev han saa bange, at han paa et hængende Haar nær havde sluppet de hellige Ting ud af Hænderne, for at søge Frelse i Flugten; men i det Samme hørte han, at der blev ringet med Klokkerne. Da forsvandt øjeblikkelig alle de Undere, han havde troet at se for sine Øjne, men Præst Sæmund kom ind i Kirken, gik hen til Altret og smagte paa Brødet og Vinen. Han sagde derpaa til Drengen, at al Fare var forbi; thi nu vilde Ingen efterstræbe ham mere. Drengen blev inderlig glad over sin Befrielse og takkede Præsten saa godt han formaaede. Fra den Tid af var han altid Sæmund meget hengiven, og man fortæller, at han beholdt sit Nemme til sin Dødsdag og blev en udmærket Mand.

11. Ønskestunden.

Sæmund den Frode fortalte, at der hver Dag gaves en Ønskestund, der dog ikke varede længer, end et Sekund, og at det derfor neppe var muligt for noget Menneske at træffe den. Andre fortælle derimod, at det kun er om Løverdagen, at Ønskestunden gives.

Engang sad Sæmund i Badstuen, mens hans Tjenestepiger syslede derinde Da sagde han lige paa Engang: „Se saa, Tøse, nu er Ønskestunden forhaanden; ønsker nu, hvad I helst ville have." Da skraldede en af Pigerne op og sagde:

„Af Alt, hvad jeg i Verden her
Mig ønske gad til Gode,
Jeg valgte helst, at Sønner syv
Mig skjænked Sæmund Frode."

„Gid Du maa dø, naar Du føder den sidste!" udbrød Sæmund; thi han blev vred paa Pigen for Ønskets Skyld.

Denne Pige hed Gudrun og hun blev Præst Sæmunds anden Hustru. De fik syv Sønner sammen, ligesom hun havde ønsket sig, men hun døde i Barselseng med den sidste.

Sæmund gjemte altid de Klæder, Gudrun havde baaret som Tjenestepige, og dem holdt han hende tidt for Øjnene, for dermed at kue hendes Stolthed; thi hun var meget hovmodig af den Hæder, hun havde naaet. Der fortælles iblandt Andet som en Ytring af hendes Hovmod, at da der engang kom en fattig Mand til hende og bad hende om en Drik, svarede hun ham saaledes:

„Gode, Aaen rinder nær,
Gjør, som Bispens Hest, drik der!"

12. Sæmund den Frode paa Sottesengen.

Sæmund havde antaget sig en fattig Mands lille Pige som Fosterdatter. Han var saare glad over hende og elskede hende saa højt, at han altid vilde have hende i sin Nærhed og aldrig skilles fra hende. Da han laa paa sit Yderste, lod han hende ligge ved Fødderne af sig i Sengen; thi det var, som om han troede hende bedst til at ville være Vidne til hans Død. Det anede ham, medens han laa der syg, at dette blev hans Sotteseng, og paa samme Tid kunde Pigen mærke paa ham, at han var i Frygt og Tvivl, om han efter Døden kunde haabe at drage hjem til Himlens Lyksalighed, eller om han skulde til det andet Sted.

Aftenen før han døde bad han sin Fosterdatter om at vaage over ham om Natten og nøje se til, at han ikke faldt i Søvn; thi hans Tanker sagde ham, at i denne Nat skulde han dø, men hvis det blev Tilfældet, vilde der ses Jertegn til, hvad der skulde blive af ham i den anden Verden, og derfor bad han hende at lægge nøje Mærke til Alt, for at hun kunde fortælle hans Slægt og Venner med fuld Sikkerhed, hvilket af de to Blivesteder der faldt i hans Lod. Da han havde sagt

dette, tav han og gav sig til at sove, men Pigen vaagede trolig hos ham.

Da det led ud paa Natten, saae hun, at Loftskammeret, hvor de opholdt sig, fyldtes med Smaadjævle. Hun syntes, at de med deres Løfter vilde lokke Sæmund til noget Ondt, men af hans Ord og Miner sluttede hun sig til, at han ikke i nogen Ting vilde gjøre deres Vilje. Da Smaadjævlene ikke formaaede Noget paa denne Maade, søgte de med Trusler at faa Sæmund til det Onde. Men dem modstod han nu ligesaa mandig, som han før havde modstaaet deres Tillokkelser. Derpaa forsvandt Smaadjævlene, men neppe vare de borte, før Kammeret fyldtes igjen med graadige Myg, der angreb Sæmund. Da havde han mistet saa mange Kræfter, at han ikke kunde værge sig for Myggene eller slaa dem bort fra sig. Men idet Mygsværmen bed ham paa det Voldsomste, saae hun, at en Lysglans svævede op fra hans Øjne, og da vidste hun, at det var hans Sjæl, der svang sig til de Saliges Boliger.

Men da var ogsaa hele Mygsværmen forsvunden og Sæmund den Frode vandret heden.

Sagn om Kalf Arneson.

1. Hvorledes Fanden blev narret.

Man fortæller, at Kalf Arneson forskrev sig til Fanden, dengang han opholdt sig i Sorteskolen. Da han nu var vendt tilbage til Island, havde han ikke noget højere Ønske, end at blive løst fra dette Løfte, men hvorledes han skulde bære sig ad med at opnaa dette, vidste han ikke. Endelig greb han til den Udvej, at han gjorde Sæmund den Frode et Besøg, for

at bede ham om et godt Raad i denne vanskelige Sag. Sæmund gav ham det Raad, at lægge sig en Tyrekalv til og kalde den Arne; siden skulde han opføde en anden Kalv, falden efter denne Tyr, og kalde den Kalf, og „det være Kalf Arneson“.

Kalf fulgte det Raad, Sæmund havde givet ham, og nogen Tid efter kom da Fanden, for, som han sagde, at hente Kalf Arneson. Kalf sagde, at der var Intet i Vejen herfor, hvorpaa han tog Kalven, som han havde opfødt, og overgav den til Fanden med disse Ord: „Der har Du nu Kalf Arneson.“ Fanden kunde jo ikke indvende Noget herimod, og skjønt det efter hans Mening var en daarlig Opfyldelse af Løftet, maatte han gjøre gode Miner til slet Spil og give slip paa Kalf Arneson, der døde, efterat have opnaaet en hæderlig Alderdom.

2. Kalf gjæstede Sæmund den Frode.

En anden Gang vilde Kalf gjæste Sæmund den Frode i Odde, og fortalte sine Husfolk, at han vilde prøve paa at komme uventet bag paa ham. Der berettes Intet om Kalfs Færd, før han ved Nattetid ankom til Odde og bankede sagte paa Døren. Sæmund hørte, at der blev banket paa, og han bød derfor en af sine Huskarle at gaa til Døren, for at se hvem den Kommende var. Karlen gik ud, men blev ikke noget Menneske vaer; han gik derfor ind igjen og fortalte, at der ikke stod Nogen derude. Da blev der banket anden Gang, og Sæmund bød en anden Karl at gaa til Døren. Karlen adlød, og da han ikke fik Øje paa Nogen derude, gik han rundt om hele Gaarden, men saae dog alligevel intet Menneske; han gik derfor ind med uforrettet Sag og fortalte, at han Ingen havde set derude. Siden blev der tredje Gang banket paa Døren. Da sprang Sæmund selv op, sigende, at det nok var ham, den Kommende vilde tale med. Han gik ud og saae sin Staldbroder Kalf Arneson staa derude, og de hilsede da venskabelig

paa hinanden. Kalf bad om Husly, og det blev ham ikke negtet, kan jeg tro. Han bad Sæmund om en Hilde til sin Hest, og Sæmund gav sig til at lede efter en saadan. Kalf sagde, at det jo rigtignok var en Skam at anmode ham om at hilde hans Hest, men han troede dog, sagde han, at han kom til at bede ham derom. Sæmund sagde, at det skulde han nok gjøre, og strax gav han sig i Færd dermed, men det gik ham en grumme lang Tid kun daarlig fra Haanden. Kalf lod, som han undrede sig over, hvor længe han var om at hilde hans Hest, og spurgte ham, om han ikke forstod sig paa at hilde en Hest. Sæmund svarede, at det troede han jo nok, han forstod, men han kunde slet ikke finde Fødderne paa Hesten. Kalf sagde, at de stak ned af Bugen paa denne, som paa enhver anden Hest. Sæmund svarede, at hvorledes det nu var eller ikke var, saa havde dog denne Hest ingen Fødder, idetmindste kunde han ikke finde dem. Der led endnu en lang Tid, i hvilken Sæmund blev ved at lede efter Hestens Ben, og saaledes lod han tilsidst det Stykke Arbejde fare, at man ikke veed, om han nogensinde fik hildet Hesten eller ikke. Siden bød Sæmund Kalf indenfor, og denne tog med Tak derimod. Sæmund gik foran med et Lys i Haanden og ventede paa Kalf helt inde i Gangen. Men Kalf tøvede udenfor. Efter en lang Tids Forløb kom da Sæmunds Hustru ud og spurgte, hvo den Kommende var. Sæmund fortalte hende det. Hun spurgte ham, om han da ikke havde budt Gjæsten indenfor. Sæmund svarede, at det havde han allerede gjort for længe siden. Hun vilde da gaa ud, for paany at byde ham ind i Huset, men det vilde Sæmund ikke have; han kom nok snart, mente han. Der gik endnu en lang Tid hen, indtil Kalf endelig ganske forpustet kom ind og bad Sæmunds Kone om at bringe ham en rigelig Drik. „Behøver Du at drikke Meget?" spurgte Sæmund. Kalf svarede: „Det kunde let hænde sig, at Flere, end jeg, behøvede at drikke, før Kvelden er ude."

Man førte nu Kalf ind i en Stue, satte Mad for ham

og rakte ham en Kniv til at spise med. Men da han vilde skære med Kniven, var den aldeles sløv. Sæmund spurgte, om Kniven ikke var skarp. Kalf svarede Nej. Sæmunds Kone sagde, at hun dog ikke havde havt i Sinde at vælge en af sine daarligste Knive til ham, og at denne hersens Kniv efter hendes Mening skulde være skarp. Sæmund bad om Kniven, han vilde forsøge at bryne den, sagde han. Kalf gav ham Kniven, og da Sæmund havde brynet den, rakte han den igjen til Kalf og sagde, at nu maatte han tage sig i Agt for den, thi nu troede han, at den var skarp nok. Kalf svarede, at derfor var han ikke bange, men da han skar den første Bid, skar Kniven igjennem Disk og Bord og løb helt ind i Laaret paa ham. Sæmund sagde, at han havde bedt ham om at tage sig i Agt for at Kniven var skarp. Kalf svarede, at det Saar ikke var dødeligt, og forbandt det derpaa.

I de Tider var det Skik og Brug at læse en Bordsalme før og efter Maaltidet. Medens Kalf efter endt Maaltid læste Bordsalmen, faldt Sæmund ganske som død ned af Stolen, og Kalf bød, at man strax skulde overstænke ham med Vand. Sæmunds Hustru løb efter Vand og stænkede ham dermed, men det hjalp intet. Da stod Kalf op og gav sig til at stænke ham. Sæmund kom til sig selv igjen, og da Kalf nu bød ham at drikke noget Vand, gjorde han det strax. Da sagde Kalf: „Vidste jeg ikke nok, at Flere behøvede at drikke i Kveld, end jeg, da jeg bad om en rigelig Drik, efter at jeg havde søgt mig træt efter Døren?" Saa hørte de da op med disse Drillerier, og snakkede med hinanden om, hvo af dem der var den klogeste.

Men senere fortalte Kalf, at Sæmund havde lært Mere, end han, i Sorteskolen, og at han derfor ogsaa kunde Mere, end han.

3. Kalf sendte Fanden efter en Præst.

Kalf faldt engang i en farlig og svær Sygdom. Da kom Fanden til ham, hvor han laa, og sagde, at han agtede at

være tilstede, naar han døde. Kalf svarede, at han nok ikke vilde dø denne Gang, men han bad alligevel Fanden om at hente ham en Præst, der ikke var pengegrisk; det havde ikke nogen Hast, sagde han, thi hans Sygeleje vilde blive langvarigt. Fanden blev tavs herved og mente, at det ikke var saa lige at løbe til, at finde en slig Mand. Kalf svarede, at kunde han ikke bringe en saadan Præst, fik han ikke ham, og da maatte Kjøbet imellem dem gaa overstyr.

Fanden drog da afsted og var længe borte; han ledte omhyggelig, men fandt Ingen, der ikke var pengegrisk. Efter megen Møje og Leden bragte han dog en Præst til Kalf, om hvem han fortalte, at han havde fundet ham langt borte i fjerne Lande; rigtignok var han ikke saa ganske fri for Pengegriskhed; der var kun een Præst etsteds dernede i Tydskland, som ikke havde Ord for at være gjerrig, men ham havde hun ikke kunnet komme nær formedelst en tindrende Ild, der hele Tiden luede omkring ham.

Kalf sagde, at han ikke vilde have Noget at gjøre med den Præst, Fanden bragte ham, siden han ikke var ganske fri for Pengegriskhed, og at Fanden derfor ikke havde nogen Ret til Betalingen.

Og saa maatte Fanden gaa sin Vej med en lang Næse.

4. Kalfs Død.

Da Kalf havde naaet en meget høj Alderdom, blev han saare syg, og han vidste forud, at den Sygdom vilde blive hans Død. Han bød da alle Husets Folk at forlade Gaarden og aflukke det Kammer, hvori han laa, men dog at lade Nøglen staa i Laasen, Han sagde Folkene at komme tilbage til en bestemt Tid, men da skulde de ikke bryde sig om, at de maaske fandt forskjellige Ting paa Gaarden bragte ud af Fugerne og ituslaaede; men hvis Alt i hans Sovekammer blev staaende, som det burde, da skulde de begrave ham med alle Højtidelig-

heder; var derimod Noget derinde forstyrret eller ituslaaet, skulde de bysse ham, som ethvert andet Aadsel, paa et eller andet afsides Sted.

Kalf havde en Fostersøn, der hed Arne og var ham meget kjær; denne vilde ikke følge Husets øvrige Folk bort fra Gaarden og gjemte sig derfor ovenfor Gjerdet omkring Huset, da de Andre gik. Efter en kort Tids Forløb saae Arne Fanden komme gaaende. Først gik Fanden rundt om hele Gjerdet og dernæst ind paa Ladet, hvor han længe gik og rasede. Tilsidst gik han ind i Huset, og tumlede længe derinde og gjorde megen Støj. Efter en rum Tids Forløb sneg Arne sig ind i Huset og lukkede Døren op til Kammeret, hvor hans Fosterfader Kalf laa. Da var Kalf død, men alle Ting i hans Kammer stode ganske, som de før havde staaet, og Arne saae ikke noget til Fanden.

Kalf Arneson blev derpaa begravet paa Kirkegaarden med alle Højtideligheder, ligesom han selv havde forlangt.

Lopt den Troldkyndige.

Lopt hed en Skolediscipel paa Holar; han lagde sig meget efter Troldddom og fik Andre i Ledtog med sig, om de end ikke drev det til stort Andet end noget smaat Kogleri. Lopt fik mangen Gang sine Skolekammerater til at spille Næsten et og andet Troldpuds, og altid var han da selv den, der gik i Spidsen. Engang vilde Lopt besøge sine Forældre i Julen; han tog da en Tjenestepige der paa Stedet, gav hende Hestesko paa Fødderne og et Bidsel i Munden, og red saa Hexeridt paa hende frem og tilbage; hun laa længe efter syg af Saar og

Træthed, men kunde ikke fortælle det til Nogen, saalænge Lopt levede. — Provst Thorleif Skaptason, der paa den Tid var Præst ved Domkirken, irettesatte Lopt for disse Streger, men han brød sig kun lidt om det, ja efter den Tid gav han sig endog stundom i Kast med Provsten selv; dog kunde han ingen Skade tilføje denne, fordi Provsten var en sjelden Gudsmand og paa samme Tid en lærd Mand, saa at intet Urent kunde blive ham til Men. Det var engang, at Provsten red til Kirke og skulde over Hjaltadalsaa, som Isen var ved at bryde op i denne og Vandet steg; derover blev Hesten stædig og bange, og Provsten maatte stige ned af den midt i Aaen; men han greb Posen med Præstekjolen og vadede iland dermed, og havde ingen Men deraf siden, saa at han ligefuldt kunde prædike den selvsamme Dag. Da var det, at denne Vise blev lavet:

Sært var Synet, da man saae:
Provsten gik til Hole
Paa sin Fod, og slæbte paa
Sæk og Præstekjole.

Lopt hørte ikke op, før han havde lært Alt, hvad der stod i Graaskind, og kunde det til Punkt og Prikke. Saa søgte han forskjellige Troldmænd, men ingen af dem kunde Mere, end han. Han blev nu efterhaanden saa hedensk og ond i Sind, at alle Skolediscipiene blev bange for ham; de turde ikke Andet end gjøre ham til Vilje, hvor megen Frygt Sligt end indgød dem. Engang tidlig paa Vinteren bad Lopt en Skole-discipel, som han vidste havde Mod og Mandshjerte, om at hjælpe ham med at opvække de gamle Biskopper fra de Døde. Den Anden vilde undslaa sig derfor; men Lopt sagde, at gjorde han det ikke, vilde han dræbe ham. Skolediscipien spurgte, hvad Gavn han vel kunde gjøre, han, som ikke forstod sig paa nogen Trolddom? Lopt sagde, at han ikke havde Andet at gjøre, end at staa i Taarnet og have Tag i Klokkestrengen; men han maatte ikke røre sig af Pletten og skulde blive ved at se paa

Lopt, og trække i Strengen, saasnart han gav ham et Tegn med Haanden. „Og nu skal jeg fortælle Dig," sagde Lopt, „hvad jeg har isinde: ser Du, de, der have lært Troldbom omtrent som jeg, kunne ikke benytte den uden til det Onde, og naar de dø, ere de Alle fortabte. Men kan man Nok, saa har Djævelen ikke længer Magt over En, men maa selv tjene uden Løn, som han tjente Sæmund den Frode, og Enhver, der kan saa Meget, raader selv for at benytte sin Kundskab, som han vil. Denne Kundskab er det nutildags ikke let at naa, siden Sorteskolen blev nedlagt og Bisp Gotskalk den Grumme tog Rødskind med sig i Graven; jeg vil derfor opvække ham, og besværge ham, at han afstaar Rødskind til mig. Men da ville alle de gamle Biskopper stige op af Graven; thi de kunne ikke taale saa stærke Besværgelser over sig som Gotskalk, og jeg vil lade dem fortælle mig al den Trolddom, de kunde i deres levende Live. Dette koster mig ikke megen Umage; for man kan se paa Mandens Miner, om han har forstaaet sig paa Trolddom eller ikke. Men de senere Biskopper kan jeg ikke opvække; thi de ere Alle jordfæstede med Bibelen paa Brystet. Lad mig nu se, at Du er dygtig og gjør som jeg siger Dig, og ring nu hverken for tidlig eller for sent, derpaa beror nu min timelige og evige Velfærd; men saa vel skal jeg lønne Dig derfor, at Ingen siden skal blive din Overmand." De kom overens derom med dyre Eder, og kort efter Sengetid stod de op og gik ud i Kirken.

Det var Maaneskin, saa der var lyst i Kirken. Skolediscipien stillede sig op i Taarnet, men Lopt gik op i Prædikestolen og begyndte paa sine Besværgelser. Snart hævede sig da op af Gulvet en Mand med Krone paa Hovedet og med en alvorlig, men dog blid Mine; Skolediscipien kunde da tænke sig, at her var den ældste Biskop kommen. Men denne sagde til Lopt: „Hold op, arme Menneske, mens der er Tid dertil; thi tunge ville min Broder Gudmunds Bønner falde Dig, hvis Du ikke lader ham i Ro." Lopt brød sig ikke om, hvad den

Anden sagde, og blev ved at besværge. Saa kom alle de gamle Biskopper paa Rad frem af deres Grave. Alle vare de iførte hvide Kjortler, med Korsets Tegn paa Brystet, og havde Stave i Hænderne. Alle vexlede de et og andet lille Ord med Lopt, men hvorom de talte, har Ingen meldt. Tre af dem havde Kroner paa Hovedet, den Første, den Sidste og den Midterste. Men ingen af dem bar i Løn paa nogen Trolddom. Gotskalk blev liggende under alt dette; men saa begyndte Lopt først for Alvor at besværge, idet han nu henvendte sine Ord til Gotskalk alene. Davids Angersalmer vendte han om paa Djævelen og aflagde Skriftemaal til denne for Alt, hvad han havde vel gjort. De tre kronede Bisper stode da længst borte, med opløftede Hænder og Ansigterne vendte imod Lopt, medens de øvrige Bisper saae bort fra denne, men Hine i Ansigtet. Da hørtes der stærke Drøn, og op kom nu en Mand, med en Stav i den venstre Haand og en rød Bog under den højre Arm. Han bar ikke Korsets Tegn paa sit Bryst. Biskopperne sendte han et umildt Øjekast, men han lo haanlig til Lopt, der stod midt i sine ivrigste Besværgelser. Gotskalk nærmede sig en lille Smule og sagde spottende: „Kjønt sunget, Sønneke, og bedre, end jeg tænkte, men Du faar dog ikke fat i min Rødskind." Da undergik Lopt endnu en Forvandling, thi han gik rent Bersærkersang, og det var, som om han aldrig før havde besværget. Han vendte Velsignelsesordene og Fadervor om paa Djævelen, og hele Kirken rystede i sine Sammenføjninger derved og stod, som den skulde falde sammen. Nu forekom det Skolediscipelen, som om Gotskalk flyttede sig nærmere hen mod Lopt og rakte et Hjørne af Bogen imod ham. Havde han været bange før, saa skjalv og bævede han nu af Frygt, og det sortnede ham for Øjnene; det forekom ham, som om Biskoppen svang Bogen opad, og som om Lopt udstrakte Haanden, og han forstod det, som om der herved gaves ham et Tegn. Han trak derfor i Klokkestrengen; men i samme Nu forsvandt det Hele ned i Gulvet med megen Larm. Lopt stod

en Stund paa Prædikestolen, med Hovedet i Hænderne, som var han rent fra Sans og Samling. Siden listede han sig sagte ned og hen til sin Kammerat, hvorpaa han stønnende sagde: „Nu gik det værre, end det skulde; men Dig kan jeg dog ingen Skyld give derfor. Jeg kunde have ventet til Daggry, da havde Bispen givet slip paa Bogen og selv lagt den op til mig; det havde han gjort heller, end ikke at naa ned i sin Grav igjen, og han vilde ogsaa være bleven nødt dertil af de andre Biskopper. Men han blev den Stærkeste i vor Kamp; thi da jeg saae Bogen og hørte hans Haansord, blev jeg saa ilter, at jeg strax vilde have fat i den ved Besværgelser, og jeg kom først til at tænke mig om, da det var kommet saa vidt, at havde jeg brugt en eneste Besværgelsesformular til, saa vilde Kirken være sunken; men det var netop det, han vilde. I samme Nu saae jeg de kronede Bisper i Ansigtet, hvorover jeg kom ud af Fatning, og jeg vidste, at Du vilde falde i Afmagt ved Klokkestrengen, som da vilde give Lyd fra sig; men Bogen var mig saa nær, at det forekom mig, at jeg maatte kunne naa den, og jeg rørte da ogsaa ved et Hjørne af den, og der manglede ikke Andet, end at jeg havde faaet saa fast Tag i den, at den ikke kunde falde ned. Men saa maa det gaa, som Skjæbnen vil det, og nu er det ude med min Velfærd; men din Søn skal dog ikke blive forholdt Dig alligevel."

Lopt blev nu meget stille af sig, og dernæst saa forstyrret, at han ikke turde være ene, og der maatte tændes Lys for ham, saasnart det blev mørkt. Han mumlede for sig selv: „Søndagen i Midfaste er jeg i Helvede og dets Kvaler." Man raadede ham da til at ty til en Præst paa Stadastad. Denne var alt en gammel Mand paa den Tid, men stærk i sin Tro og en udmærket Præst. Enhver, der var forstyrret eller forhexet, kom sig, saasnart han lagde Hænder paa ham. Hos ham søgte Lopt nu Tilflugt, og saasom Præsten ynkedes over ham, tog han imod ham og lod ham aldrig komme sig afsyne hverken Nat eller Dag, hverken ude eller inde. Lopt kom sig

nu godt, men dog var Præsten aldrig uden Bekymring for hans Skyld, især fordi Lopt aldrig vilde bede med ham. Alligevel fulgte han med Præsten, naar denne besøgte Syge og Mennesker, der laa i Anfægtelser. Dette var Noget, som hyppig gik paa, saa at Præsten aldrig gik hjemmefra, uden han havde sin Præstekjole, Brød og Vin og de hellige Alterkar med sig. Saaledes gik det indtil Lørdagen før Søndag i Midfaste. Da var Lopt syg, og Præsten sad ved hans Seng og opmuntrede ham med kristelig Tiltale. Men ved Daggry fik han Bud fra en Ven i Sognet om, at han var Døden nær og ønskede, at Præsten vilde komme og berette ham og berede ham til en gudsfrygtig Død. Dertil hverken vilde eller kunde Præsten sige Nej. Han spurgte derfor Lopt, om han ikke kunde følge med; men denne sagde, at han ikke kunde røre sig af Pletten for Smerter og Uro. Præsten sagde, at det ogsaa kunde være det Samme, blot han ikke kom ud under aaben Himmel, medens han var borte. Lopt lovede at blive inde. Da lyste Præsten Velsignelsen over ham, og ved Udgangsdøren faldt han paa Knæ og bad og gjorde Korsets Tegn paa den. Man hørte ham tale sagte med sig selv: „Gud maa vide, om denne Mand staar til at redde og om ikke kraftigere Bønner, end mine, staa ham imod.“ Siden kom han til Manden, der havde skikket Bud til ham, ydede ham al den sidste Tjeneste og var tilstede ved hans Død; men derefter skyndte han sig bort og red saare stærkt, hvad der ellers ikke plejede at være hans Vane.

Aldrig saasnart var Præsten borte, før Lopt hurtig kom sig. Det var det dejligste Vejr, og det var ham derfor fremfor Alt om at gjøre, at komme ud af Huset. Alle Mandfolkene vare dragne ud paa Fiskefangst, og der var Ingen hjemme uden Kvinder og Drenge, som ikke formaaede at afholde ham derfra. Lopt gik nu til en anden Gaard, hvor der var en saare gammel, ilde lidt Bonde, som da var hørt op med at ro ud paa Fiskefangst; ham bad Lopt om at hvælve en lille Baad, som han ejede, paa Køl, og ro ud i den med sig lidt

fra Land, for der at sænke Snøren for Morskabs Skyld. Bonden gav efter for hans Ord. Det var blikstille Vejr hele Dagen; men Ingen har siden set Noget af den Baad, og det tyktes underligt, at der aldrig drev saa Meget som en Aarestump i Land fra den. Men man troede at have set fra Land, at da Baaden var kommen lige udenfor Landstenene, blev en graa Haand stukket i Vejret, som tog fat i Bagstavnen, hvor Lopt sad, og trak det Hele tilbunds.

Gudbjart Floke og Bispen paa Holar.

Præsten Gudbjart Floke i Laufaas var sin Tids klogeste Mand, men saasom han var saare godmodig af sig, skadede han Ingen med sin Kunst. Alligevel tog Bispen paa Holar Forargelse af det Troldmandsrygte, Præsten havde faaet paa sig, og fik derfor engang i Sinde at afsætte ham fra Embedet. I den Hensigt drog han i Følge med nogle Præster og unge Svende hjemmefra, men da de vare komne et lille Stykke paa Vej, fore de vild, uden at vide hvorhen, og de opdagede først, hvor de vare, da de atter befandt sig hjemme paa Holar og vare inden Gaarde der. Ikke destomindre drog Bispen anden Gang afsted, og han var med sine Mænd allerede kommen Nord paa Hjaltedalsheden, da de ved lys Dag bleve overraskede af et Snefog med stærk Storm og Frost. Paa Engang paakom dem Alle en Trang til at forrette deres Nødtørft, men da de nu igjen vilde staa op, vare de ikke i Stand dertil; de vare lige ved at fryse ihjel og saae tilsidst ingen anden Udvej til Frelse, end at gjøre det Løfte, at vende hjem igjen. Det var ikke frit for, at Folk gottede sig over Bispens Rejser, men det

gjorde Sira Gudbjart aldrig; han troede ikke, sagde han, at det var ham, Bispen havde villet besøge; thi dertil havde han jo ikke behøvet at tage saa stort Følge med sig.

Nogen Tid efter var Bispen med en anden Mand paa Rejse Nord i Øfjorden og ved samme Lejlighed gjorde han en Vending hjem til Sira Gudbjart; denne Gang gik Alt godt, og det traf sig saaledes, at der ikke var Nogen udenfor. Bispen gik strax ind i Huset og saae Præsten sidde ved Bordet, med Haanden under Kind og med en Bog foran sig paa Bordet. Bispen greb Bogen, men hvorledes han end vendte og drejede den, fik han dog kun Øje paa ubeskrevne Blade. Bispen spurgte Præsten, hvortil han vilde bruge denne Bog, men den Anden svarede, at den var til at skrive Prædikener i. „Jo, jeg takker! det har Du nok i Sinde," svarede Bispen i Vrede, „Du, som dyrker Djævelen." Men neppe havde han udtalt det sidste Ord, før han saae en Grav, op af hvilken der stod en blaalig Lue, aabne sig; selv stod han yderlig paa Kanten, mens en graa Haand tog fat i hans Kappeskød og vilde trække ham ned i Luen. Bispen udstødte et Skrig og sagde: „Hjælp mig for Guds Skyld, Hr. Pastor!" Sira Gudbjart rakte ham Haanden og sagde: „Slip ham, Satan!" og strax blev Alt igjen, som det havde været. Præsten sagde da: „Det er ikke saa underligt, at den Onde er dem nær, der tage hans Navn i Munden, istedetfor at nedbede Herrens Fred over det Hus, de træde ind i; det er jeg vant til at gjøre, og alligevel beskylder Du mig for at have givet slip paa den rette Tro."

Bispen blev nu blidere i Tale. De talte længe i Enrum med hinanden og skiltes siden i Venskab, og efter den Tid sagde Bispen, at han blot vilde ønske, at Alle vare ligesaa gudfrygtige, som hans kjære Gudbjart.

Men siden mærkede man aldrig noget til at Præsten brugte sin Kunst.

Konen fra Malmø.

Det fortælles, at der hvilede den Forbandelse over Gaarden Malmø i Skagefjorden, at Ingen kunde være der længere, end i 20 Aar.

Paa Præsten Halfdan Einarssons Tid boede paa denne Gaard en Bonde ved Navn Jon. Han havde som ung Mand først sat Bo paa Malmø og aldrig drevet nogen anden Gaard, og nu vare de 20 Aar forbi, i hvilke han uden Fare kunde opholde sig der; men saasom han var en modig Mand og han ikke var meget overtroisk af sig, og han desuden havde arvet Gaarden efter sin Fader og altid set gode Dage der, vilde han ikke forlade den, og det 21de Aar gik hen lige til Julen, uden at noget Mærkeligt tildrog sig.

Men lille Juleaften forsvandt Konen fra Malmø, uden at Nogen kunde opdage, hvad der var blevet af hende, skjønt man søgte vide. Jon Bonde tog sig dette meget nær, og vilde skaffe sig Vished om, hvorledes det hang sammen med hans Hustrus Forsvinden. Han drog derfor hen til Præst Halfdan paa Fell, og da han kom did, ønskede han Præsten i Tale og fortalte ham sin Nød. Præsten sagde, at han sagtens kunde sige ham, hvad der var blevet af hans Kone og hvor hun nu var, men at det ikke vilde føre til Noget for ham, at faa det at vide; thi fra nu af vilde han ingen Nytte faa af sin Kone. Bonden spurgte, om han kunde mage det saa, at han fik sin Kone at se; „thi meget vilde mit Sind lettes, hvis jeg fik hende at se og vide, hvor hun nu er,“ sagde han. Præsten svarede, at han ikke var meget for at opfylde denne Bøn, men han maatte dog gjøre det, siden han bad saa meget derom, og han bød ham at komme igjen den og den Dag, naar Alle vare gaaede i Seng. Bonden vendte da hjem igjen, og syntes, at Sagerne nu havde taget en bedre Vending for ham.

Da han paa den bestemte Dag kom til Fell, var Præsten paa Benene og rejsefærdig. Bonden saae en graa, opsadlet Hest staa Nord for Kirkegaarden; Præsten gik hen til den, besteg den og bød Bonden at sætte sig op bagved ham; „men tag Dig i Agt for at tale et eneste Ord," sagde Præsten, „hvad Du end faar at se og hvad der end er paa Færde; thi handler Du herimod, gjælder det dit Liv." Præsten red nu afsted, med Bonden bagved sig, og denne undrede sig højlig over den stærke Fart, hvormed Hesten for afsted. De toge den korteste Vej udenom Daletaa og Siglunæs, og stævnede lige henimod Olafsfjordsmule; Bonden blev noget underlig herved, og engang, da det ligesom gav et Ryk i Hesten og den dykkede dybt, blev han bange og udstødte et Skrig. Præsten raabte højt og sagde: „Der skrabede det paa en Rokke, men hold nu din Kjæft," og det blev fra den Dag af et Mundheld, naar Heste snuble og miste Fodfæste. Der meldes ikke Videre om deres Ridt, før de kom iland Nord for Olafsfjordsmule ved de mægtige og bratte Klipper, som der findes. Præsten og Bonden stege ned af Hesten, hvorpaa Præsten gik henimod Bjerget og fremtog et lille Spir, hvormed han slog paa Bjerget.

Efter en kort Tids Forløb aabnede Bjerget sig, og ud af det traadte to blaaklædte Kvinder, førende Jon Bondes Hustru imellem sig. Hun var bleven meget ukjendelig og lignede ikke sig selv længer. Ansigtet var opsvulmet og blaat, og hele hendes Udseende var en Troldkvindes; paa hendes Pande stod et Korsmærke, der havde den rette Hudfarve, og Præst Halfdan forklarede siden, da han blev spurgt derom, at det var det eneste Mærke, hun havde tilbage fra sin tidligere Tilværelse.

Da Konen var kommen ud af Bjerget, sagde hun: „Saa Du er kommen hid, Jon. Hvad vil Du mig?" Bonden var forstummet, men Præsten spurgte ham, om han vilde have sin Hustru tilbage med sig, eller om han ellers havde Noget at

sige hende; dertil svarede Bonden Nej. Præsten viste da Kvinderne ind i Bjerget igjen, lukkede det til efter dem og trykkede derpaa Døren forsvarlig i Karmen, for at disse Kvinder ikke tiere skulde tilføje Nogen Skade. Men siden har Præst Halfdan selv fortalt, at han dog ikke stoppede alle Revner til; thi aldrig havde han havt i Sinde at forebygge, at Noget førtes ind, men kun, at Noget kom ud. Fra den Tid af kaldes Stedet paa Nordsiden af Olafsfjordsmule, hvor Præst Halfdan lukkede Bjerget op, Halfdans Dør. Sanddrue Mænd fortælle, at den er rød af Farve og at den ikke ligner den øvrige Del af Bjerget, og at der især forneden findes temmelig store Revner, det var dem, Præsten ikke vilde gjøre Noget ved.

Bonden og Præsten vendte nu tilbage ad samme Vej, som de vare komne, og naaede Fell, før Folk vare staaede op. De stege ned af Hesten Nord for Kirkegaarden paa det samme Sted, hvor de havde sat sig op, og Præsten tog Ridetøjet af den Graa. Men da han havde taget Bidslet af den, slog han den paa Lænden dermed; den Graa blev vred og slog efter Præsten med Bagbenet; men Præsten sprang tilside, og Slaget traf i Kirkegaardsgjerdet, hvor der fremkom en Aabning efter Hestehoven, som man efter Folks Sigende aldrig har kunnet faa istandsat igjen, hvorledes man end har søgt at udfylde den.

Der fortælles ogsaa, at ingen Ulykke fra den Dag af har rammet Nogen paa Malmø; men der har da heller Ingen turdet indlade sig paa at bo der længere, end i 20 Aar.

Sagn om Præst Erik i Vogsosar.

1. Tiggerkvinden.

Engang kom der, som oftere, to Mænd til Præst Erik og bade ham om at lære dem Trolddom. Han svarede, at han ikke forstod sig paa Trolddom, men de kunde gjerne blive hos ham om Natten. De toge med Tak imod Tilbudet.

Om Morgenen bad Erik sine Gjæster om for Morskabs Skyld at ride ud paa Marken omkring Gaarden med sig, og det gjorde de. Da de vare komne et kort Stykke fra Gaarden, mødte dem en gammel Kjærling. Hun havde et Barn ved Brystet og bad Erik om en lille Gave. Erik blev vred over hendes Bøn og sagde, at han ikke gav hende det Allermindste. Kjærlingen sagde, at hun var en stakkels Enke og var saare nødlidende, og hun klagede gudsjammerlig. Men Erik blev endnu mere bister imod hende og sagde, at han var bleven kjed af at høre den idelige Klynken af disse Tiggere, „og det var rigtigst at dræbe jer Landstrygerpak!“ Dette og endnu Mere sagde Præst Erik til Kjærlingen, men hun bad ham kun desto bønligere.

Da sagde Erik til Mændene: „I maa dræbe den Kjærling der for mig, hvis jeg skal lære Jer.“ Den ene Gjæst svarede: „Aldrig havde jeg tænkt mig, Erik, at Du var et saa gudsforgaaet Menneske, og aldrig vil jeg øve en slig Udaad, hvad Løn man end bød mig derfor.“

„Da tror jeg dog ikke, at jeg vil lade den Sag skræmme mig fra Sira Erik,“ sagde den anden Gjæst, „og jeg er villig til at dræbe Kjærlingen; disse Landstrygere have dog ikke fortjent Bedre, end at man tager Livet af dem. Mig synes, at slige Pjalter maa takke for at blive af med Livet.“

Erik jog denne Mand bort og sagde, at Ingen skulde faa

ham til at lære saadanne haardhjertede Mennesker Noget; den Anden tog han derimod i Lære. Erik havde fremkaldt en Øjenblænding hos dem, for at prøve dem; thi i Virkeligheden saae de slet ingen Kjærling.

2. Synet i Højen.

En ung Mand bad engang Sira Erik om Tilladelse til at maatte følge med ham, naar han en Løverdagaften gik fra Gaarden. Præsten sagde længe Nej, og mente, at han ikke vilde have meget Gavn deraf. Manden blev ved at bede desto ivrigere, og endelig gav da Erik det Løfte, at han ved Lejlighed skulde tage den unge Mand med sig.

Nogen Tid derefter gik da Præsten og tog Ynglingen med sig. Vejret var fagert og klart. De gik ud paa Marken og kom til en Høj. Præsten slog med en lille Stav paa Højen. Den aabnede sig, og en ældre Kvinde traadte ud af den. Hun hilsede meget ligefrem paa Erik og bød ham ind. Der kom ogsaa en ung Pige ud af Højen og bød Præstens Ledsager at træde indenfor. Begge fulgte Indbydelsen og kom ind i en Badstue. Derinde sade mange Mennesker rundt omkring. Erik og hans Ledsager toge Plads yderst ved den ene Side af Døren, men Præsten sad inderst. Ingen talte her et eneste Ord, hvorover Præstens Ledsager højligen undrede sig.

Kvinderne gik ud af Stuen, men kom tilbage efter en kort Tids Forløb. De havde en Kniv og et Trug i Haanden, og gik hen til den Mand, der sad yderst paa den modsatte Side af Døren. De toge ham, lagde ham ned ved Truget, skare ham itu, som et Faar, og puttede ham ned i Truget. Derpaa toge de den Næste, og saa den Ene efter den Anden, hele Raden igjennem, og Alt gik paa samme Vis. Ingen prøvede paa at gribe til Modværge, og Alle tav ganske stille. Man saae ikke nogen Forundring paa Erik over denne Frem=

færd, men hans Ledsager var saare forfærdet derover. Han saae, at disse Kvindemennesker havde nok ikke i Sinde at høre op, før Alle vare skaarne itu; thi da de kom til Sira Erik, toge de fat paa ham og skare ham ned, ligesom de Andre. Da skreg Manden himmelhøjt, fik Fødderne paa Gang, løb til Døren og kom ud af Stuen. Han løb hjem til Gaarden og takkede Gud for sine hurtige Ben. Men da han kom hjem til Husets Indgang, stod Præst Erik i Døren og støttede Haanden mod den øverste Del af Karmen. Han smilte, da han saae den unge Mand, og sagde: „Hvorfor løber Du saa stærkt, min Kjære?" Manden vidste ikke hvad han skulde svare; thi nu skammede han sig, fordi han indsaae, at Præsten her havde gjort ham en Øjenblænding.

Da sagde Erik: „Det tænkte jeg altid, min Kjære, at Du ikke kunde taale at se Noget."

3. Hestetyveriet.

Sira Erik bad saavel Hyrderne, som andre Drenge i Selvog, at tage sig i Agt for, uden hans Tilladelse at tage hans Heste, idet han fortalte dem, at det skulde de komme galt fra, og saa toge da alle Hyrderne sig vel i Vare for at røre hans Rideheste. Der var dog engang to Drenge, der ikke rettede sig efter hans Forbud. Men aldrig saasnart vare de komne op paa Ryggen af Hestene, før disse pilte lige hen til Vogsosar, uden at Drengene havde nogen Magt over dem. De vilde kaste sig ned af Ryggen, da de ikke kunde faa standset Hestene, men det lod sig ikke gjøre; thi deres Buxer vare groede fast til Hesteryggene. „Dette gaar ikke," sagde den ene af Drengene, „vi faa at løse os fra Hestene, ellers falde vi i Hænderne paa Mester Erik, og da vil nok Ingen ønske sig i vort Sted." Han tog sin Kniv frem, og skar Skrævet udaf sine Buxer, og kom paa den Maade ned af Hesten. Men den Anden havde derimod enten ikke Haandelag nok til at gjøre det

Samme eller ogsaa turde han ikke fordærve sine Buxer. Hestene løb hjem til Vogsosar, den ene med den skraalende Dreng, den anden med Buxelappen paa Ryggen. Da Hestene kom hjem paa Ladet, stod Præsten derude; han strøg Lappen af Ryggen paa den løse Hest, men sagde til Drengen, som sad paa den anden Hest: „Ser Du, det er ikke godt at stjæle Heste fra Erik i Vogsosar. Men stig nu ned, og tag aldrig tiere mine Heste, uden at spørge mig om Tilladelse. Din Kammerat var snildere, end Du, og kunde nok fortjene, at man lærte ham at kjende Bogstaverne; thi af ham kunde der blive Noget."

Noget senere kom da denne Dreng til Præsten. Denne viste ham Tøjstumpen og spurgte, om han kjendte den. Drengen lod sig ikke forknytte og fortalte Præsten, hvorledes Alt var gaaet til. Præsten smilte og bød ham at komme til sig. Dette Tilbud blev modtaget med Taknemmelighed af Drengen, der siden blev længe i Præstens Hus, og viste ham stor Lydighed, og man siger, at Præsten skal have lært ham megen gammel Visdom.

4. Erik og Bonden.

Da Erik var Præst i Vogsosar, var der en Bonde i hans Sogn, som aldrig søgte Kirke og som, for at drille Præsten, paa Helligdagene altid roede ud for at fiske, saasnart blot Vejret nogenlunde tillod det.

Engang skulde Præsten til Kirke, for at holde Gudstjeneste. Da magede Bonden det saa, at han netop var i Færd med at iføre sig sine Skindklæder, da Præsten gik forbi ham. Præsten spurgte, om Bonden dog ikke vilde gjøre det for hans Bøn, at overvære Gudstjenesten idag. Bonden svarede Nej, og gav sig til at trække Skindbuxerne paa. Præsten forlod ham, forrettede Gudstjenesten, og gik efter Kirketid den samme Vej hjemad. Da traf han Bonden, der stod paa det samme Sted

endnu og kun havde faaet det ene Ben i Buxerne. Præsten mente, at han vel havde gjort en god Fangst, siden han allerede var kommen iland igjen. Bonden blev saare skamfuld, da han maatte fortælle den rigtige Sammenhæng, at han havde siddet der saaledes, siden de skiltes ad sidst. Han bad nu Præsten om at løse ham. Præsten sagde: „Hvis Du allerede nu finder, at Fanden er Dig for haard, hvordan skal det da gaa siden?“ Præsten bød derpaa Fanden at give slip paa Bonden. Han blev fri, og søgte fra den Dag af flittig Kirke.

5. Erik og Kjærlingen.

Præst Erik skulde engang Øster over Thjorsaa. Paa Rejsen kom han til Ørebakke og vilde ind i Kramboden der, for at faa Lidt paa Flasken, (thi han holdt nok af at tage sig en Taar). Da han gik ind i Boden, saae han to Kjærlinger sidde udenfor. Den ene Kjærling spurgte, hvem der gik, hvorpaa den Anden svarede: „Kjender Du ikke den Graa fra Vogsosar? Han er dog let at kjende.“ Saa hørte deres Samtale op, men Erik fortsatte sin Rejse.

Da han var kommen til Hraunsaa, saae hans Følgesvend, at en Kjærling kom løbende efter dem og bad Præsten om at vente lidt. Men han sagde, at hans Tid var for knap dertil, og de bleve ved at ride temmelig stærkt, indtil de kom til Sandholar, Færgestedet ved Thjorsaa, hvor de stege ned af Hestene. Da kom Kjærlingen, som endnu løb efter at have forfulgt dem hid lige fra Ørebakke af, halvdød af Møde og Træthed og afklædt alle sine Yderklæder. Hun standsede, hvor de just stode og ventede paa Færgebaaden. Da vendte Erik sig mod Kjærlingen og sagde: „Vend nu om igjen, min Kjære, nu har Du set den Graa fra Vogsosar; men lad for Fremtiden være med at gjøre Nar af skikkelige Folk.“

Da vendte Kjærlingen om; men Præsten fortalte sin Ledsager, at han havde ladet Kjærlingen løbe efter dem,

for at vænne hende af med at give Øgenavne og gjøre Nar af Folk.

6. Erik og Bispen.

Skalholts-Bispen hørte saa mange Troldomshistorier om Præst Erik, at det tilsidst blev ham formeget, og han fik i Sinde at afsætte ham. En Vinter sendte han derfor 18 Skole-disciple til Erik, der skulde føre ham af Præstekjolen. Da det en Dag var godt Vejr, droge de afsted, og nu skulde da store Ting gaa for sig.

En Morgen var Præst Erik staaet meget tidlig op og gaaet udenfor Huset; da han kom ind igjen, sukkede og stønnede han. Han forbød sine Karle at slippe noget Kreatur ud af Stalden idag; thi Vejret huede ham ikke, og de lovede at gjøre, som han vilde. Lidt efter faldt et forfærdeligt Uvejr paa med Blæst og Snefog, saa at man neppe kunde staa paa Benene, eller gaa ud af en Dør. Efter Middag blev der banket paa Døren, og det var da en af Disciplene, der kom. De vare blevne skilte ad i Snefoget, men kom dog Alle til Vogsosar, skjønt kun En og En ad Gangen, og saaledes gik hele Dagen lige til Kveld hen for dem med at blive samlede igjen. Erik tog vel imod dem, og gjorde dem alt det Gode, han vidste, og de kom til at holde saa meget af ham, at de ikke kunde faa sig til at udføre Bispens Ærinde, at føre ham af Præstekjolen, og de droge derfor hjem igjen med uforrettet Sag. De fortalte Bispen hvorledes Alt var gaaet til, men han var ilde fornøjet dermed og sagde, at han nok selv skulde besøge Erik og se til, om han ogsaa kom saa daarlig fra sit Ærinde. Saa gik Vinteren hen og det led ud paa Sommeren.

Da drog Bispen afsted, og mange Svende fulgte ham. Han kom til Vogsosar og opslog sit Telt udenfor Gjerdet. Det var en Søgnedag, og Bispen besluttede at oppebi Søndagen, for da at tage Kjolen af Præsten. Han bad sine Folk

at tage sig vare for at modtage nogensomhelst Ting af Erik. Han gik derpaa hjem til Gaarden og skikkede Bud efter Præsten. Erik tog med stor Glæde imod Bispen og var overmaade munter. Bispen ønskede at faa Kirken at se. Erik viste ham den, og Bispen beundrede den gode Orden, hvori han fandt Alting. Men imedens Bispen opholdt sig inde i Kirken, kom en af hans Svende, for at hente Ild, og traf paa Erik. Præsten hilsede venlig paa ham og tog en Vinflaske frem, han bar paa sig, og bød ham en Slurk. Svenden vilde ikke drikke og sagde, at Bispen havde strengt forbudt ham det. Erik nødte ham da endnu mere til at drikke, sigende, at han ganske trygt kunde gjøre det. Den Anden gav da efter og tog sig en Slurk af Flasken. Da syntes Svenden, at han aldrig havde smagt en saa liflig Vin før, og han bad Præsten om Flasken, for at han kunde forfriske Bispen med den dejlige Vin. Erik var villig til at give ham den. Svenden vendte tilbage til Teltet. Ved Middagsbordet skjænkede Svenden i Bispens Glas, uden at omtale, hvorfra han havde den Vin. Bispen tømte Glasset og syntes godt om Vinen, og idet han drak, forandredes hans Tanker om Erik. Efter Maaltidet gik han hjem til ham, og blev hos ham i en hel Uge og havde det, som Blommen i et Æg.

Saa drog han hjem, og der blev da ikke noget af, at Erik paa den Rejse mistede sin Præstekjole.

7. Hvorledes Erik skaffede Bonden hans Hustru tilbage.

En ung og flink Bonde paa Vestmændsøerne, der nylig var bleven gift, mistede sin Kone, da hun efter Sædvane en Morgen var staaet tidlig op af Sengen, medens Bonden endnu blev liggende; hun gik ud, for at oplive Ilden, som hun plejede at gjøre, men blev denne Gang længere borte, end sædvanlig, saa at Bonden begyndte at kjede sig. Han stod derfor op, for

at se til hende, men fandt hende ingensteds paa Gaarden. Han gik derpaa omkring fra Hytte til Hytte, for at spørge efter hende, men Ingen var den Morgen bleven hende vaer. Baade den Dag og mange af de følgende Dage vare mange Mennesker ude, for at lede efter hende, men hun fandtes ikke. Bonden tog sig hendes Forsvinden saa nær, at han lagde sig tilsengs og hverken vilde nyde Søvn eller Mad. Der gik nu en lang Tid hen, og jo længere han laa, desto elendigere blev han, men det gik ham dog mest til Hjerte, at han ikke vidste paa hvad Maade hans Hustru var død; thi det antog han ganske vist, at hun var, og han ansaae det for sandsynligst, at hun var druknet i Søen. Man troede, at Bonden rent vilde svinde hen og dø, thi trods alle mulige Trøstegrunde, blev han værre og værre.

Endelig kom en Dag en Ven til ham og sagde: „Mon Du ikke vilde forsøge paa at staa op, hvis jeg kunde give Dig et Raad, som kunde ventes at føre til, at Du fik at vide hvad der er blevet af din Kone?" „Det vilde jeg nok forsøge, hvis jeg kunde det," svarede Bonden. Da sagde den Anden: „Mand Dig nu op, forlad dit Leje og tag Næring til Dig; drag derpaa til Land og ned til Selvog til Præst Erik i Vogsosar og bed kun ham om at søge at komme paa Spor efter din Hustru."

Bonden blev noget opmuntret ved dette Raad; han klædte sig paa og spiste, og blev lidt efter lidt raskere, indtil han trøstede sig til at drage til Land, og der fortælles nu Intet om hans Rejse, før han kom til Vogsosar. Erik stod udenfor Huset, tog vel imod ham og spurgte om hans Ærinde. Bonden fortalte, som det var. Da sagde Erik: „Jeg veed ikke, hvad der er blevet af din Hustru; men har Du Lyst dertil, saa bliv her i nogle Dage, saa kan vi se hvad derved er at gjøre." Bonden tog imod Tilbudet.

Efter 2 eller 3 Dages Forløb lod Erik 2 graa Heste lede hjem; den ene var en ret smuk Hest, men den anden var styg

og mager. Erik lod sadle den sidste Hest til sig selv, medens den anden blev sadlet til Bonden, derpaa sagde han: „Nu skal vi ride ud paa Sand.“ Bonden sagde: „Sæt Eder dog ikke op paa den magre Benrad, den kan ikke bære Eder.“ Erik lod, som om han ikke hørte, hvad den Anden sagde. De rede nu afsted i Storm og stærk Regn. Da de vare komne udenom Vigens Munding, begyndte den magre Hest at trave stærkere og lod snart den anden tilbage. Bonden red efter den saa hurtig han kunde, men Erik blev snart borte for ham. Men dog blev han ved, indtil han kom henimod Gedeli til de Stene, der kaldes Sysselstenene og danne Grænseskjellet imellem Arnes- og Guldbringesyssel. Der var allerede Erik. Han havde lagt en stor Bog ned paa den største af Stenene, og der faldt ikke en Draabe ned paa Bogen og intet af dens Blade rørte sig, skjønt det skylregnede og stormede voldsomt. Erik gik imod Solen omkring Stenen, mumlede Noget imellem Tænderne, hvorpaa han sagde til Bonden: „Læg nu Mærke til, om Du ser din Hustru.“ En Mængde Mennesker kom nu hen til Stenene, og Bonden gik imellem Flokkene fra det ene Menneske til det andet, men fandt ikke sin Hustru. Det fortalte han Erik, der sagde til Folkene: „Farer nu bort i Fred og haver Tak fordi I kom hid.“ Strax forsvandt de Alle. Erik vendte nogle Blade i Bogen, og det gik paa samme Vis som før. Da prøvede han tredje Gang, og det gik ganske paa samme Vis. Da denne sidste Hob var gaaet sin Vej, sagde Erik: „Var hun slet ikke tilstede i nogen af Hobene?“ Da Bonden svarede Nej til dette Spørgsmaal, blev Erik rød i Ansigtet og sagde: „Nu begynder det at se broget ud, min Kjære; jeg har nu stævnet hid alle de Vætter, der leve paa Jord, i Jord og i Sø, og som jeg kunde huske.“ Han trak derpaa en lille Bog frem af sin Brystlomme, kiggede i den og sagde: „Jeg har Ægtefolkene i Højeli tilbage.“ Han lagde den lille Bog ovenpaa den store, gik imod Solen omkring Stenen og mumlede, som tidligere. Da kom Ægteparret frem,

bærende en Hal af Glas imellem sig, men inde i Hallen saae Bonden sin Hustru. Erik tiltalte dem saaledes: „Ilde handlede I, dengang I tog Konen fra hendes Mand; pak Jer, og Skam faa I for den Gjerning, og lad mig se, at I ikke gjør Sligt tiere.“ De gik strax deres Vej, men Erik sønderslog Glashallen, tog Konen og Bøgerne og steg til Hest med det Altsammen. Da sagde Bonden: „Lad mig tage min Kone paa min Hest, thi Eders Hest kan ikke bære Jer begge to.“ Erik sagde, at det skulde han nok sørge for, red afsted og blev snart borte imellem Lavastenene.

Bonden blev ved at ride østpaa, til han kom til Vogsosar, hvor Erik allerede var ankommen; om Natten lod denne Konen sove i sin Seng, men laa selv udenfor hende ved Sengekanten. Den næste Morgen lavede Bonden sig færdig til Hjemrejsen. Da sagde Erik: „Det er nok ikke raadeligt, saaledes at slippe Konen med Dig, nu skal jeg selv følge hende hjem.“ Bonden takkede ham.

Præsten satte sig op paa den magre Krik, knæsatte Konen og red afsted. Bonden red efter, men vidste ikke noget om Erik, før han kom ud til Øerne; da var han der allerede med Konen. Bonden gik i Seng med hende om Kvelden, men Erik vaagede i 3 Nætter hos hende. Saa sagde han: „Det er ikke sikkert, at Enhver havde fundet Morskab i at vaage i disse Nætter og mindst sidste Nat.“ Men fra den Nat af havde Konen ikke Mere at frygte. Medens Erik vaagede hos Konen, gav han hende hver Morgen en Drik, og da gjenvandt hun sin Hukommelse, som hun ganske havde mistet. Siden drog Erik hjem igjen, men fik først rige Gaver af Bonden.

8. Hvorledes Erik frelste Bondens Kone fra onde Vætter.

En Bonde fra Landøerne, der var en god Ven af Præst Erik, kom en Vaar, da Fisketiden var forbi Syd fra Njardvig,

til Præst Erik. Han var ridende; thi han havde beholdt sin Hest hos sig om Vinteren. Da han kom til Vogsosar tog Præst Erik, der stod udenfor Huset, vel imod ham, og spurgte derpaa: „Er Du godt ridende, min Kjære?" Dertil svarede Bonden Nej, Hesten var baade mager og daarlig beslaaet, sagde han. Erik sagde: „Da faar Du dog at skynde Dig hjem; thi din Kone ligger for Døden." Bonden ytrede: „Ja, hvad skal man nu gribe til?"

Erik traadte hen til Hesten, saae Skoene efter og spyttede den under Hovene, og derpaa sagde han: „Stig nu til Hest og rid, Alt hvad Remmer og Tøj kan holde; det kunde dog nok være, at den var sejg til at holde ud. Naar Du kommer hjem paa Ladet, vil Du høre din Kones Skrig derud, gaa da ind i stor Skynding, hils ikke, men sig brat: Erik i Vogsosar vil tale med Dig, og se saa til, hvorledes det da vil gaa." Bonden takkede ham for det gode Raad og red afsted. Hesten løb afsted med ham hurtigere, end han selv vidste af, og han naaede hjem den selvsamme Dag. Ved Ankomsten hørte han sin Kones Skrig og bar sig ad ganske som Erik havde raadet ham. Det tog derved en saadan Forandring med Konen, at hun en Time efter var fuldkommen helbredet igjen.

Den samme Kveld blev der banket haardt paa Døren i Vogsosar. Erik gik ud, for at lukke op, han blev en lille Stund derude, og kom saa ind igjen. Man spurgte ham hvem det var, der kom. Han svarede: „Aa, det var kun En, der havde Noget at tale med mig om."

Da Bonden næste Gang drog til Fiskerlejet, gjengjældte han rigelig den Hjælp, Erik havde ydet ham.

9. Præst Eriks Død.

Da Præst Erik følte, at hans Død nærmede sig, valgte han selv de Mænd, der skulde bære hans Lig. Han sagde, at naar han blev baaren ud i Kirken, vilde en stærk Hagelbyge

overfalde dem, men han bad dem om ikke at sætte Kisten ned fra det Øjeblik af, de havde løftet den op, før de havde baaret den ind i Kirken. Da vilde Bygen høre op, sagde han, og man vilde oppe over Kirken se to Fugle, den ene hvid, men den anden sort, kæmpe haardt med hinanden. Han bad dem, hvis den hvide Fugl sejrede i Kampen og satte sig paa Kirkemønningen, om da at begrave ham paa Kirkegaarden, men sejrede derimod den sorte Fugl og satte sig paa Kirken, bød han dem at dysse ham udenfor Kirkegaarden; thi da var det ude med ham.

Ved Eriks Død skete, hvad han havde sagt. Hagelbygen faldt paa, og Fuglene kæmpede med hinanden, men den hvide Fugl sejrede over den sorte, og derfor fik Erik sin Grav inde paa Kirkegaarden.

Manden fra Grimsø og Bjørnen.

Det skete engang om Vinteren, at Ilden døde paa Grimsø, saa at der ikke kunde tændes Ild eller Lys paa nogen Gaard. Det var dengang stille, og Frosten var saa haard, at Grimsø-sund var tillagt og Isen mentes at kunne bære. Beboerne paa Grimsø toge da den Beslutning, at sende Nogle til Fast-landet, for at hente Ild, og valgte dertil tre af Øens raskeste Mænd.

De droge afsted tidlig om Morgenen i klart Vejr, og en Mængde af Øens Folk fulgte dem ud paa Isen og ønskede dem en lykkelig Rejse og en snar Hjemkomst. Der meldes Intet om Sendebudenes Rejse, før de midt paa Sundet kom til en Vaage, saa lang, at de ikke kunde se ud til Enden af

den, og saa bred, at kun de To med Nød og neppe formaaede at springe over, medens den Tredje ikke troede sig istand dertil. De Andre raadede ham derfor til at vende tilbage til Øen, og fortsatte deres Rejse, men han stod da tilbage paa Kanten af Vaagen, og fulgte dem med sine Øjne. Han vilde nødig vende om med uforrettet Sag, og besluttede sig derfor til at gaa langs med Vaagen, for at prøve, om den ikke maaske skulde være smallere paa et andet Sted. Da det led paa Dagen, blev det Graavejr, og det trak op fra Sønden med Storm og Regn. Isen løste sig, og tilsidst stod Manden paa en Flage, der drev til Havs. Om Kvelden stødte Flagen paa en stor Isspang, som Manden gik op paa. Der saae han et kort Stykke fra sig en Bjørn, der laa paa sine Unger. Han var bleven kold og hungrig, og gruede nu for sit Liv. Da Bjørnen fik Øje paa Manden, betragtede den ham en Stund, rejste sig derpaa op, gik hen til ham og rundt omkring ham, og gav ham et Tegn til, at han skulde lægge sig ned i Lejet hos Ungerne. Han gjorde det med Frygt i Hu. Derpaa lagde Dyret sig selv ned hos ham, bredte sig over ham, og lod ham patte sig paa samme Tid, som Ungerne. Natten gik, men Dagen efter stod Dyret op, gik et lille Stykke Vej fra Lejet og vinkede Manden at komme. Da han var kommen ud paa Isen, lagde Bjørnen sig ned for hans Fødder, og gav ham et Tegn til at sætte sig op paa dens Ryg. Da han var kommen op paa Ryggen af Bjørnen, stod den op, ruskede og rystede sig, indtil han faldt ned af den. Med denne Prøve lod den sig nøje for denne Gang, men Manden undrede sig herover. Der gik nu 3 Dage, om Natten laa Manden i Dyrets Leje og sugede dets Mælk, men hver Morgen lod det ham sætte sig op paa Ryggen af sig, og saa rystede det sig, til han ikke længer kunde holde sig fast. Den fjerde Morgen kunde Manden holde sig fast paa Ryggen af Dyret, hvormeget det end rystede sig. Mod Kveld gik det ned af Isen med Manden paa Ryggen og svømmede med ham til Øen.

Da Manden kom iland, gik han op paa Øen og gav Bjørnen et Tegn at komme efter. Han gik foran til sit Hjem og lod strax malke den bedste Ko i Stalden og lod den drikke saa megen nymalket Mælk, den vilde; derpaa gik han foran Bjørnen ind i sin Faarestald, lod de to bedste Faar tage ud af Flokken og slagte, bandt dem sammen ved Hornene, og lagde dem tvers over Bjørnens Ryg. Den vendte tilsøs og svømmede ud til sine Unger.

Men da blev der megen Glæde paa Grimsø; thi medens Øboerne med Forundring saae efter Bjørnen, saae de en Baad komme fra Land og sejle for god Medbør til Øen. Der haabede de at se de to andre Sendebud med Ilden.

Bjørnen, der brødes med Tønden.

I Vestfjordene ligger etsteds en Gaard under et brat Fjeld, hvor der engang boede en rig Bonde. Højt oppe paa Fjeldranden havde han et stort Skur, hvori han gjemte baade sine Fisk og andre Ting. Fra Gaarden løb der en lige Vej op ad Fjeldet tæt forbi Skuret. Den var dyb og lignede en indhegnet Vej; thi store Stene laa i Rækker til begge Sider, medens den var ganske jevn i Bunden.

Bonden lagde Mærke til, at naar det om Kvelden var blevet mørkt, kom der gjerne en Bjørn, som fulgte den lige Vej op til Skuret og søgte til hans Fisk, og som paa den Maade allerede havde gjort ham megen Skade. Han udtænkte da en List, for at vænne Bamsen af med at æde hans Fisk. Han lod nemlig forfærdige en uhyre stor Tønde, der netop kunde spærre Vejen, naar den blev væltet ned af Fjeldet, fyldte

den med Stene og slog Bunden forsvarlig fast. Nu lod han Tønden ligge paa Fjeldranden, hvor den indhegnede Vej begyndte, og ventede selv der, til Bamsen kom. Den kom til den sædvanlige Tid, og gik, uden at ane Noget, opad Fjeldet. Men da den allerede næsten var helt oppe, væltede Bonden Tønden ned imod den. Bamsen kunde da ikke komme længere. Tønden havde travlt med at komme saa hurtig som mulig nedad Bakken, medens Bamsen af alle Kræfter søgte at standse den i Farten. Ikke kunde den vende sig om; thi da havde den strax Tønden i Hælene; ikke heller kunde den springe over Tønden; thi den havde alle sine Kræfter behov, for at staa imod, at den ikke fik den ned paa Hovedet af sig. Paa denne Maade brødes den med Tønden hele Natten igjennem og gled langsomt baglænds tilbage for den, indtil de begge stode dernede paa lige Grund. Da var Bamsen lige ved at styrte af Træthed, og luskede af, idet den saae skjævt til Tønden.

Men Bonden forfulgte den med sin Latter, og havde fra den Tid af sit Forraadsskur i Fred for den.

Hvorledes Sælhundene bleve til.

Det fortælles om Sælhundens Oprindelse, at da Ægyptens Konge Farao forfulgte Moses og Jøderne over det røde Hav og druknede der med hele sin Hær, som man jo kjender fra Bibelen, blev Kongen og alle hans Mænd til Sælhunde, og derfor ligne Sælhundenes Knokler saa meget Menneskenes. Siden den Tid leve Sælhundene som en egen Slægt paa Havets Bund, men have bevaret hele Menneskets Skikkelse, Natur og Egenskaber indenfor Hammene. Det er givet dem,

som en Naade, hver St. Hans Nat, eller, som Andre sige, hver Helligtrekongers Nat at komme ud af Hammene; da gaa de i Land, tage Menneskeskikkelse paa sig, og synge og danse, som andre Mennesker.

Sælhammen.

En Mand østerpaa i Myrdal gik en Morgen tidlig, før Folk vare staaede op, forbi nogle Klipper ved Søen og kom til Udgangen af en Hule. Da hørte han, at der blev larmet og danset inde i Hulen, men udenfor saae han en stor Mængde Sælhamme. Han tog en af dem op, bar den hjem med sig, og lukkede den ned i sin Kiste. Noget senere opad Dagen kom han tilbage til Hulens Indgang; da sad der en ung og fager Kvinde, som var ganske nøgen og græd meget. Det var Sælhunden, der ejede den Ham, Manden havde taget. Manden gav Pigen Klæder, trøstede hende og tog hende hjem med sig.

Ham var hun siden meget hengiven, men mindre stemmede hendes Sind med andre Menneskers. Ofte sad hun og saae ud paa Søen. Efter nogen Tids Forløb tog Manden hende til Hustru, de levede godt sammen og fik Børn med hinanden.

Bonden gjemte Hammen under Laas og Lukke i sin Kiste og bar Nøglen hos sig, hvor han saa gik hen. Efter mange Aars Forløb roede han en Dag ud paa Fiskefangst og glemte Nøglen hjemme under sin Hovedpude. Andre sige derimod, at Bonden drog med sine Folk til Julegudstjeneste, men at Konen var syg og ikke kunde følge med; da skal han have glemt at

tage Nøglen ud af Lommen paa sine Hverdagsklæder, dengang han klædte sig om; men da han kom hjem, var Kisten aabnet, og Konen forsvunden med Hammen. Hun havde taget Nøglen og af Nysgjerrighed undersøgt Kisten og fundet Hammen. Da kunde hun ikke længer modstaa Fristelsen, hun sagde Farvel til sine Børn, for i Hammen og kastede sig ud i Søen.

Før Konen sprang i Søen, siges hun at have talt hen for sig:

„Jeg vil og jeg vil ej,
Jeg har syv Børn i Sø,
Jeg har syv Børn paa Ø."

Der fortælles, at Manden tog sig det saare nær. Naar han siden roede ud for at fiske, svømmede Sælhunden tidt omkring hans Baad, og det var, som om der randt Taarer af dens Øjne. Fra denne Tid af var han altid heldig med sit Fiskeri, og Lykken søgte tidt hans Forstrand.

Ofte saae man, naar Ægtefolkenes Børn gik paa Stranden, at der svømmede en Sælhund der foran i Søen og fulgte dem, mens de gik paa Land eller paa Forstranden, og kastede brogede Fiske og smukke Skaller op til dem. Men aldrig kom deres Moder iland igjen.

Ormen i Lagarflod.

Det skete engang i gamle Dage, at der boede en Kone paa en Gaard i Nærheden af Lagarflod. Hun havde en voxen Datter, hvem hun engang forærede en Guldring. Da spurgte Pigen: „Hvorledes skal jeg faa størst Gavn af dette hersens Guld, min Moder?" „Læg det under en Lyngorm," svarede

Konen. Pigen tog da en Lyngorm, lagde Guldet under den, og puttede saa det Hele ned i sin Linnedæske. Der laa Ormen i nogle Dage. Men da Pigen vilde se til Æsken, var Ormen bleven saa stor, at Æsken var begyndt at skilles ad. Pigen blev da bange, tog Æsken og kastede den med hele dens Indhold ned i Floden.

Der gik nu en lang Tid hen, og man begyndte at mærke til Ormen i Floden. Den skadede baade Mennesker og Dyr, der skulde over Floden. Stundom strakte den sig op paa Flodbakkerne og spyede Gift paa en frygtelig Maade. Dette syntes at skulle føre til en stor Ulykke, som Ingen vidste, hvorledes man skulde raade Bod paa.

Da tog man sin Tilflugt til tvende Finner. De skulde dræbe Ormen og faa fat i Guldet. De kastede sig da ned i Floden, men kom snart op igjen. De sagde, at de her havde at gjøre med en stor Overmagt, og at det ikke var nogen let Sag, at blive Ormens Bane eller at faa fat i Guldet. De fortalte, at der laa en anden Orm under Guldet, og at den var meget værre, end den første. De bandt Ormen med tvende Baand, af hvilke det ene blev fastgjort under Bugen, men det andet ved Halen.

Derfor kan Ormen siden hverken skade Mennesker eller Dyr, men det sker stundom, at den skyder en Pukkel paa Ryggen, og naar den ses, tror man gjerne, at det er et Forbud for store Tidender, f. Ex. Hungersnød og Græsmangel. De, der ikke tro paa denne Orm, sige, at det kun er en Fraadehvirvel, og sige, at de have hørt fortælle, at for ikke længe siden roede en Præst tversover det Sted, hvor Ormen syntes at ligge. Men det sige de, for dermed at godtgjøre, at den slet ikke findes.

Den taknemmelige Ravn.

Det fortælles, at engang bleve nogle Gaarde i Vatnsdal paa Nordlandet tilintetgjorte ved Fjeldskred, der kom fra Vatnsdalsfjeldet. Iblandt disse Gaarde var der en, der hed Guldberastad. Bondens Datter paa Guldberastad havde havt den Vane, altid, naar hun spiste, at dele sin Mad med Gaardravnen. Da hun engang, som hun plejede, rakte den Mad udaf Vinduet, som hun agtede at give den, vilde Ravnen ikke tage imod Maden. Pigen forundrede sig herover, og hun gik da udenfor med den. Ravnen kom hende ganske nær, men vilde alligevel ikke tage imod Maden, skjønt den hele Tiden lod, som om den havde Madlyst, saa Pigen forfulgte den ud paa Hjemmemarken, et kort Stykke Vej fra Gaarden. Men aldrig saasnart vare de komne did, før hun hørte stærke Drøn oppe i Fjeldet, og med Et styrtede et Fjeldskred ned derfra; det løb til to Sider forbi Ravnen og Bondedatteren, men rørte ikke ved den Plet, de stode paa. Derimod gik Skredet hen over Gaarden og tilintetgjorde den med Alt, hvad i den var, Levende og Dødt. Saaledes lønnede Ravnen Bondedatteren for Maden, hun havde givet den.

Men Aarsagen til, at Skredet ikke for henover den Plet, som Ravnen og Bondedatteren stode paa, var den, at Biskop Gudmund den Hellige havde engang paa sin Gjennemrejse opslaaet sit Telt paa denne Plet. Men før han brød op derfra, indviede han Teltpladsen, hvilket han ofte plejede at gjøre, og derfor kunde ingen Ulykke siden ramme Nogen paa det Sted.

De to Rønnetræer.

Det fortælles, at der i gamle Dage levede tvende Søskende af en god Æt paa Vestmændsøerne. Det gik saa, at Pigen blev frugtsommelig derhjemme i Fædrenehuset, og da de to Søskende holdt meget af hinanden, udspredte onde Tunger det Rygte, at Pigens Broder var Fader til det Barn, hun gik med. Dette Rygte naaede da ogsaa til Lovsigemandens Øre der paa Øerne, hvorfor han gav sig til at undersøge Sagen.

Det nyttede hverken, at Broderen negtede at være skyldig i denne Forbrydelse og svor ved Alt hvad helligt var, at han var uskyldig, eller at hans Søster fritog ham for al Skyld og nævnede en anden Mand, der dengang var rejst bort fra Øerne, som Fader til Barnet. Og fordi Blodskamsforbrydelsen dengang blev haardt forfulgt her i Landet, selv om Øvrigheden ikke havde Andet, end en ubevist Mistanke, at holde sig til, blev der fældet den ene Dødsdom efter den anden over de Anklagede, og det var da ogsaa Tilfældet her. Begge Søskende bleve dømte til Døden og Dommen fuldbyrdet. Men det fortælles, at paa Retterstedet bad de med Taarer Vorherre om efter deres Henrettelse at bevise deres Uskyldighed, om Menneskene end ikke i deres levende Live havde villet tro paa den; ligeledes skulle de have bedt deres Forældre om at drage Omsorg for, at de kom til at ligge sammen paa Landekirkegaard. De bleve derpaa henrettede, og efter megen Møje, og rimeligvis kun ved at skjænke rige Gaver til Kirken og Præsteskabet, hvilket jo gjerne maatte til i de Tider, fik Forældrene udvirket, at deres Børn maatte begraves paa Kirkegaarden, men i samme Grav maatte de dog ikke ligge, den Ene skulde begraves Syd, men den Anden Nord for Kirken, og der kom de til at ligge.

Efter nogen Tids Forløb lagde Folk Mærke til, at op af

hver af de tvende Søskendes Grave voxede en liden Rønnekvist. Disse Kviste fik en naturlig Væxt og bleve større og større, indtil deres Grene føjede sig sammen oppe over Kirkemønningen. og Folk tænkte da, at ved at lade disse Rønnekviste voxe frem af deres Grave, uden at nogen Menneskehaand, det man vidste af, havde plantet dem der, vilde Gud godtgjøre de tvende Søskendes Uskyldighed for de Levende. Men den Omstændighed, at Træerne mødtes deroppe over Mønningen og der føjede Blade og Grene sammen, syntes at pege hen paa det uskyldige og kjærlige Samliv, der havde været imellem disse Søskende i levende Live, og paa deres Længsel efter i Døden at maatte hvile i samme Grav.

Saaledes stode og voxede disse Rønnetræer i mange Tider, indtil Hundtyrken tidlig i det 17de Aarhundrede for med Hærskjold over Vestmændsøerne, røvede Gods og Mennesker, og øvede alskens Vold, som jo er bekjendt nok. En af Tyrkernes Voldsgjerninger, fortæller Sagnet, var den, at de ophuggede begge Rønnetræerne paa Landekirkegaard, og truede med atter at komme til Øerne og røve og hærge ligesom nu, naar disse Træer næste Gang bleve saa høje, som de denne Gang havde været.

Men ikke har man hørt, at Træerne fra den Tid af voxede frem igjen, og det blev anset for en stor Guds Naade; thi hvis det var sket, havde Tyrken nok holdt Ord.

Den gloende Nogle.

Der var engang en Faaretyv, der satte sig ned paa et afsides Sted, med et fedt Lammelaar (Andre sige, at det var et

Brystfstykke) i Haanden, hvilket han havde stjaalet og nu agtede at fortære der i god Ro og Mag. Men Maanen skinnede blank og klar; thi der var ikke nogen Sky paa Himlen. Tyven tiltalte da Maanen med disse skammelige Ord, idet han samtidig dermed rakte Kniven med en Kjødbid paa Odden op imod den:

„Se, hvor fed!
Kom herned,
Tag den Bid i Munden!"

Da svarede ham en Røst fra Himlen:

„Vogt Dig, Tyv!
Nøgle, flyv,
Til hans Kind er funden."

I samme Nu faldt en gloende Nøgle højt fra Himlen lige ned paa Tyvens Kind og brændemærkede den. Men Arret efter Nøglemærket bar han, saalænge han levede.

Baademaal.

Man hører stundom Baadene knage, om det end er blikstille og de staa i Nøsterne*. Det er Baademaalet, som det kun er givet Faa at forstaa. Men der var engang en Mand, som forstod det. Han kom en Dag ned til Søen, hvor der stod to Baade, og han hørte da den ene sige: „Nu have vi længe fulgtes ad, men imorgen maa vi skilles." „Det skal aldrig ske, at vi skilles," svarede den anden Baad, „vi have

* Ved Nøst forstaas en firkantet Plads, indhegnet ved et stærkt, omtrent 2 Alen højt Stengjerde, hvor Baadene trækkes op for at sikres mod Havets og Stormens Magt.

nu været sammen i tredive Aar og ere nu begge tilaars; skal en af os gaa under, er det bedst, at vi følges ad." „Det vil nu alligevel ikke ske. I Kveld have vi smukt Vejr, men imorgen ville vi faa et andet Vejr, og Ingen vil ro ud til Fiskefangst, uden din Formand, jeg derimod og alle de andre Baade ville blive tilbage. Men Du vil komme afsted og aldrig vende tilbage, og saa komme vi ikke til at staa her oftere sammen." „Det skal ikke ske, jeg gaar ikke et Skridt af Stedet." „Det vil Du dog nok komme til at gjøre alligevel, og dette bliver den sidste Nat, som vi to tilbringe sammen." „Jeg skal aldrig røre mig af Stedet, uden Du gaar med." „Det vil nu alligevel blive saa." „Ikke uden Fanden selv kommer til." Herefter talte Baadene saa tyst, at end ikke de længste Øren kunde høre deres Hvisken.

Morgenen efter saae Vejret meget truende ud, og Ingen fandt det raadeligt at ro til Fiskefangst, udeu een Formand og hans Baadsfolk. De gik ned til Søen med mange Flere, som imidlertid ikke kom afsted. „Eders Skindklæder i Jesu Navn," siger Formanden, som Skik er. Hans Baadsfolk iføre sig Klæderne. „Lad os nu trække Baaden ned i Jesu Navn," sagde Formanden, som han plejede. De tog fat, men Baaden gik ikke af Pletten. Formanden bad da nogle andre Søfolk, som vare tilstede, om en Haandsrækning, men ligemeget hjalp det. Da bad han Alle, som stode derhos, at tage Tag med, for at faa Baaden ned; nu var der Haand ved Haand, og Formanden raabte med samme Omkvæd, som tidligere: „Nu trække vi Baaden ned!" Baaden rørte sig alligevel ikke af Pletten. Da raabte Formanden med høj Røst: „Ned med Baaden i Satans Navn!" Baaden løb nu saa hurtig ud af Nøstet, at den ikke var til at styre, helt ud paa Søen. Baadsfolkene havde deres Nød med at regere den. Siden roede de afsted, men efter denne Dag har man aldrig set noget til Baaden og aldrig spurgt fra Nogen, som var paa den.

Da Fanden vilde skabe.

Djævelen vilde ikke være ringere, end Gud, og gav sig derfor engang ilav med at skabe et Menneske. Men det Forsøg slap han daarlig fra; thi istedetfor et Menneske skabte han en Kat, og den manglede endda Skindet. St. Peder ynkedes da over denne Skabning og skabte et Skind til Katten, hvorom det hedder i Visen:

„Fanden fik en skindløs Kat,
Hvor han vilde skabe Mand,
Da tog Hellig Peder fat,
Katteskindet skabte han.“

Men Skindet er da ogsaa det Eneste paa Katten, som bliver regnet for Noget.

Alexander Magnus.

Saa fortælles der, at en Konge ved Navn Alexander Magnus sluttede den Pagt med Djævelen, at hvis denne lod ham vinde hele Verden, skulde han blive hans. I tolv Aar underkastede denne Konge sig en stor Del af Verden, indtil han endelig kom til Babylon. Da var han bleven saa hovmodig, at han kaldte sig Guds Søn og lod sig tilbede. Han drak kun den dyreste Vin af et Guldbæger, og det fortælles da, at Djævelen dræbte ham paa den Maade, at han lod ham tro, at han drak Vin af en Guldskaal, medens han i Virkeligheden

drak Gift af sin Ridehests Hov, som var død og som han havde villet lade tilbede.

Johan Faust.

Johan Faust hed en Mand i Tyskland. Han kom overens med Djævelen om, at denne til Slutningen maatte eje ham, hvis han lod ham faa alle de Ting, han forlangte af ham. Johan forlangte af Djævelen alle de kosteligste Lækkerier og forskjellige Klenodier; han lod ligeledes Fanden bygge sig en Hal af Glas til at bo i, og lod ham siden bringe did den skjønneste Kvinde, der i Dejlighed kunde maale sig med Helene den Fagre. Alligevel narrede Djævelen mangen Gang Johan ved Øjenforblændelser; saaledes var den fagre Mø i Virkeligheden ikke Andet, end Hoften af et Hors. Tilsidst indeluktede Johan sig altid i Glashallen, men Enden blev, at Djævelen sang ham ud igjennem Nøglehullet, og der fandtes kun tre Bloddraaber, som bleve tilbage der paa Stedet.

„Abi male spirite".

Engang skulde et sølle Stykke af en Præst døbe et Barn. Det var i de Dage, da det var Skik at mane de onde Aander ud af Barnet, og det paa Latin. Præsten siger da:

«Abi male spirite!»

Fanden, der sad i en Krog henne i Kirken, skriger op og siger:

«Pessime grammatice!»

Præsten siger da:

«Abi male spiritu!»

Men Fanden siger:

„Løj Du før, saa løj Du nu!"

Da siger Præsten:

«Abi male spiritus!»

Nu svarer Fanden:

«Sic debuisti dicere prius!»

og gik i det Samme sin Vej.

Rosamunda.

Der regerede engang en Konge og en Dronning. De havde en Søn; hvad han hed, berettes ikke. Han fik en Opdragelse som andre Kongesønner, lærte alle Slags Kunster, fik bygget et Slot, og der blev Intet sparet af, hvad der skulde til, men han var da ogsaa en Perle blandt Menneskene, fandt man. I dette samme Rige levede der en fornem Mand, som havde en saare dejlig Datter, der hed Rosamunda. Men var hun end smuk og høvisk, saa fandt man dog den Fejl ved hende, at hun ikke kunde lære Noget, hverken til Mund eller Haand, saa tungnem var hun og saa libet Haandelag havde hun; men overalt gik der Ry af hende for hendes Skjønheds Skyld. Kongesønnen saae hende engang og blev strax fangen af hendes Dejlighed, og hun blev da ikke mindre fangen af

alle hans skjønne Kunster og anden Flinkhed. Efter den Tid taler Kongesønnen engang med sin Fader og fortæller ham, at nu vil han ud at bejle. Kongen spørger, hvorhen han har kastet sit Øje i den Sag. Kongesønnen svarer, at han ikke vil have nogen anden Hustru, end Rosamunda. Faderen beder ham om aldrig at nævne Sligt, thi hun er baade dum og ukyndig, som bekjendt er, og det sømmer sig ikke at vælge en slig Kvinde til vordende Dronning, desuden er hun jo af en ringere Æt, end han. Kongesønnen vilde ikke trættes med sin Fader herom, men aldrig kom dog Rosamunda ud af hans Tanker, og efter denne Dag blev han saare tungsindig, gik ensomme Veje og havde liden Sans for Gammen og Munterhed.

En Dag vankede han alene omkring i Skoven i tunge Tanker. Da kom der til ham en Mand med rødt Skjæg og lav af Vært, som spurgte, hvi han, Kongesønnen, vankede alene her omkring, — det var jo Noget, som ikke svarede til hans Hæder og Fortjenester, — eller hvad der da gik af ham? Kongesønnen svarede, at Manden vel neppe kunde hjælpe ham ud af Vaanden, om han end fortalte ham sine Gjenvordigheder. Den Fremmede sagde, at det kunde han dog ikke vide, om han ikke kunde hjælpe ham i hans Kvide, „og for at vise Dig, at jeg ikke er saa ganske ukjendt med dine Kaar," siger han, „saa kan jeg sige Dig, at jeg veed, at Du er kummerfuld over, at Du ikke faar Lov for din Fader til at ægte den fagre Rosamunda, fordi hun har saa tungt ved at lære baade med Tanke og Haand." Kongesønnen indrømmede Sandheden heraf og bad ham for Guds Skyld om at hjælpe, siden han var saa godt kjendt med disse Ting. Den Fremmede tager da et lidet Jernspid op af Lommen og siger Kongesønnen at give det til Rosamunda, for at hun, naar hun skal nemme nogen Boglærdom, da skal lægge det paa sin Tunge, men naar hun vil nemme nogen Haandgjerning, skal hun have Spidet mellem Fingrene, og da vil hun i en Svip lære begge Dele og siden kunne dem. Kongesønnen spørger, hvad han vil have herfor;

den Anden siger, at det er en saa liden Tjeneste, at det ikke er Umagen værd at forlange Noget derfor, men han vil da ogsaa komme til Rosamunda om tre Aar, og da skal hun tilbagegive ham Spidet og sige ham hvad han hedder; hvis hun kan det, vil hun vedblive at huske Alt, hvad hun har lært, om hun end leverer Spidet tilbage, „men hvis hun ikke kan det, vil jeg hente hende selv tilligemed Spidet efter tre Aars Forløb, og da er hun min efter den Tid; men mit Navn er Rigdin—Rigdon." Kongesønnen takker ham hjertelig for disse gode Raad og byder ham derpaa Farvel. Saa begiver han sig paa Hjemvejen med et lettere Sind, og han indprænter sig nu nøje Mandens Navn.

Herefter faar Kongesønnen endelig sine Forældres Samtykke til at maatte hente Rosamunda og forsøge paa at lade hende nemme kvindelige Kunster, men paa det Vilkaar, at hvis hun ikke kunde nemme Noget, skulde han slaa sig Tankerne om Ægteskabet med hende ud af Hovedet. Dette bestemte de nu fuldt og fast indbyrdes, og Kongesønnen drager med et fagert Følge afsted for at hente Rosamunda, bringer hende hjem til Kongshirden, giver hende Spidet og fortæller hende hvorledes hun skal benytte det. Men af Fryd over at have faaet hende hjem til Kongsgaarden, glemmer han ganske Navnet paa Manden, med hvem han havde talt i Skoven. Nu fik Rosamunda baade Lærere og Lærerinder, der skulde bibringe hende alle Kunster, og vi behøve ikke at fortælle med mange Ord, at Alt laa som en Dag for hende, hvad enten det var Tanke eller Haand, der skulde lære.

Nu gik det saaledes, indtil man var i det tredje Aar. Kongesønnen kunde slet ikke mindes Mandens Navn; han blev da endmere kummerfuld, end før, ved Tanken om nu maaske at skulle miste sin Fæstemø, der var bleven ligesaa vel oplært, som hun var skjøn til. I denne Raadvildhed gik han en Dag alene i Skoven og kom til en aaben Plads derinde, hvor der var en Høj. Han hører en stærk Latter og megen Snakken nede i

Højen og forstaar, at Nogle ere ifærd med at regne op, hvormange Sjæle de have sveget. Det løber Kongesønnen koldt ned ad Ryggen, thi han tænker sig, at det efter al Sandsynlighed har været en af disse Pilte, han fordum mødte i Skoven. Han lytter nu til deres Tale, skjønt det var ham, som stod han her paa Helvedes Rand. Tilsidst hører han Nogen fremsige disse Vers i Højen:

„Folk, som Ræv mig kalde vil,
Mangen Aarsag har dertil:
Af mit Garn slap ingen Sjæl,
Ingen Skyldner ser min Hæl.

Som en Løve gaar jeg om,
Blinder Hver, som til mig kom;
Volder Mangen Men og Savn,
Rigdin—Rigdon er mit Navn."

Da Kongesønnen hører Navnet i det andet Vers, husker han, at det er just det samme Navn, som han havde glemt og saa længe i den forgangne Tid har gaaet i tunge Tanker over. Han opskriver nu Navnet og gaar hjem med en munter Hu. Siden lader han forfærdige et Glasskab, stort nok til at Rosamunda kan staa i det, og lader skrive overalt derpaa „Rigdin—Rigdon", saa at man ikke kunde se Skabet nogetsteds, hverken udvendig eller indvendig, uden at Øjet stødte paa Navnet. Da Dagen nu kom, paa hvilken Manden havde ment efter tre Aars Forløb at komme for at hente Spidet, lod Kongesønnen Rosamunda træde ind i Skabet og have Spidet hos sig, og bød hende at give det til Den, der kom til hende, idet hun med det Samme skulde sige: „Rigdin—Rigdon"; men ikke maatte hun træde ud af Skabet og heller ikke tabe Modet, hvad der end mødte, hun skulde blot huske paa Navnet, som han for den Sags Skyld havde ladet skrive paa Skabet. Derefter gik Kongesønnen ud af Stuen og lukkede Døren i Laas. Efter nogen Tids Forløb ser Rosamunda pludselig en Mand træde

ind i Stuen igjennem den lukkede Dør. Han gaar lige hen til Skabet og beder hende om at komme ud. Men hun lod, som hun ikke hørte det, og rakte ham Spidet, sigende: „Vær saa god, Rigdin—Rigdon." Ved at høre sit Navn nævne, sank Gjæsten øjeblikkelig igjennem Gulvet paa det Sted, hvor han stod. Siden holdt Kongesønnen sit Bryllup med Rosamunda, og begge regerede de siden i Fællesskab med den gamle Konge og Dronning. Rosamunda blev anset for at være en herlig Dronning i de fleste Henseender. Hun huskede Alt, hvad hun ved Spidets Hjælp havde nemmet, selv om dette tidligere ikke havde havt nogen bedre Ejer end Den, Alle mente maatte have været Fanden selv.

Den lille Djævel paa Kirkebjælken.

Der var engang en Præst, men hvor han boede, vides ikke. En Søndag forrettede han som sædvanlig Gudstjeneste. Alt gik, som ellers, med god Skik, indtil han var kommen op paa Prædikestolen og havde begyndt sin Prædiken, da var der en Mand foran i Kirken, som paa Engang opslog en Skoggerlatter. Hverken Præsten eller nogen af Kirkefolket lod sig for Øjeblikket anfægte deraf; det skete da ogsaa kun denne ene Gang. Efter endt Prædiken gik Præsten ned af Prædikestolen, traadte siden hen for Alteret og fuldførte al sin Præstegjerning, som han skulde, og da Gudstjenesten var forbi, gik han udenfor Kirken.

Her gav Præsten sig til at opspørge den Mand, der under Gudstjenesten havde vakt Forargelse blandt Menigheden, og man nævnte ham den Skyldige. Han lod da denne kalde for

sig, og spurgte ham, om han idag havde fundet Prædikenen saa latterlig, at han ikke havde kunnet bare sig for at le og derved forarge Menigheden, eller hvad der da havde bevæget ham til slig en Adfærd? Manden svarede, at det langtfra var faldet ham ind at le ad Præstens Lære. „Men jeg saae Noget," siger han, „som Præsten rimeligvis ikke har set, og vel neppe heller nogen Anden af Menigheden." „Hvad var det?" spørger Præsten. „Lige efter at Præsten var kommen op paa Prædikestolen," svarer Manden, „gave to Kjærlinger, som sade paa Kvindesiden paa Hjørnebænken, sig til at kives og dænge hinanden til med de værste Skjældsord. I det Samme kom jeg til at se op paa Bjælken under Loftet, og jeg saae da, at der sad en lille Djævel deroppe, som i den ene Klo holdt en rynket Skindlap, i den anden et Hesteben. Den lille Djævel bøjede sig ned efter ethvert af Kjærlingernes Skjælds-ord, lyttede opmærksomt og opskrev øjeblikkelig ved Hjælp af Benet hvert Ord paa Skindlappen, saalænge denne strakte til. Men dertil maatte det tilsidst komme, at Lappen blev for lille; Fanden vidste dog gode Raad herfor, han gav sig nemlig til at strække Lappen, ved at bide i den ene Ende og trække i den modsatte Ende med Kløerne, og paa den Maade fik han da Plads for det Første. Nu smurte han paa, det bedste han havde lært, til Skindlappen helt var beskreven, da strakte han den igjen, som forrige Gang, og gav sig paany ilav med sit Skriveri. Dette gjentog sig den ene Gang efter den anden; den lille Djævel udvidede Lappen paa alle Kanter, hver Gang Pladsen slap op. Tilsidst blev det dog Enden paa Legen, at Lappen var saa beskreven paa kryds og tvers og halet saa længe, at den nu slet ikke kunde strækkes mere. Men saasom Kjærlingerne endnu blev ved at lade Munden løbe og den lille Djævel for ingen Pris vilde miste noget af deres Skjælds-ord, giver han sig endnu engang til at hale i Lappen af alle Kræfter. Som han nu med størst Voldsomhed har hugget Tanden i Skindlappen, revner denne, og Djævelen kommer

derved til at trille baglænds ned af Bjælken, og han var efter al Rimelighed drattet, saa lang han var, ned paa Kirkegulvet, havde ikke i Faldet hans Kløer faaet Tag i Bjælken. Da kom det over mig, skal jeg sige Præsten, at jeg lo, og jeg beder derfor saavel Jer som Menigheden om Tilgivelse, hvis jeg derved er bleven Aarsag til nogen Forargelse."

Præsten fandt, at Manden var at undskylde for denne Hændelse, og lod sig nøje med, til Advarsel for Andre, at paalægge ham et let Skriftemaal. Men Præsten mente forresten, at disse to Kjærlinger næste Gang havde Andet at bestille i Kirken, end at more Fanden med deres Skjældsord.

Dansen i Hruna.

Engang i gamle Dage levede der en Præst i Hruna i Arnessyssel, som var meget hengiven til Fornøjelser og Morskab. Han havde altid for Skik, naar Folket var kommet til Kirke Juleaften, at han ikke forrettede nogen Gudstjeneste først paa Natten, men derimod holdt stort Dansegilde i Kirken med Sognefolkene, drak, spillede Kort, og havde anden usømmelig Morskab for, helt ud paa Natten. Præsten havde en gammel Moder, som hed Una og som havde meget imod, at Sønnen opførte sig saaledes, og ofte irettesatte ham derfor. Men derom brød han sig ikke det mindste, han blev ved, som han havde begyndt, i mange Aar. En Julenat lod Præsten Dansen vare længere, end den plejede; hans Moder, som var synsk og kunde forudsige kommende Ting, gik da ud i Kirken og bad sin Søn høre op med Legen og begynde Gudstjenesten. Men Præsten svarer, at det har god Tid endnu og siger: „En Rundtenom

endnu, Morlil!" Hans Moder gaar igjen ud fra Kirken, men vender atter og atter tilbage og beder Sønnen om at agte paa Gud og heller høre op, mens Legen endnu er god. Men han svarer hver Gang det Samme som før. Da hun tredje Gang forlod sin Søn og gik over Kirkegulvet henimod Udgangen, hørte hun Nogen kvæde denne Vise, som hun nemmede:

„Højt i Hruna Klangen
Fryder nu saa Mangen;
Saa skal den opstemmes,
At den Dans ej glemmes.
Men den gamle Kvinde
Una end er inde."

Som Una kommer ud af Kirken, ser hun en Mand staa derude, hvem hun ikke kjendte, men syntes ilde om, og hun var forvisset om, at han havde kvædet Visen. Una blev saare urolig over Alt dette, og kunde nu nok tænke sig, at her var Ugler i Mosen, og at dette maatte være Djævelen selv. Hun tager da sin Søns Ridehest og rider i Skynding til den nærmeste Præst, hvem hun beder om at komme og søge at raade Bod paa disse Vanskeligheder og frelse hendes Søn fra den Fare, der truer ham. Denne Præst følger hende strax, ledsaget af mange Mænd, thi Højtidsfolket havde endnu ikke forladt ham. Da de kom til Hruna, var Kirken og Kirkegaarden sunket med hele Folket, men nede i Jorden hørte de Hylen og Tuden. Endnu ser man Spor til, at der har staaet et Hus oppe paa Hrunen, saaledes hedder en Høj, efter hvilken Gaarden, som ligger ved Foden af den, har faaet Navn. Men Sagnet fortæller, at siden har man flyttet Kirken nedenfor Hrunen, hvor den endnu er. Det siges da ogsaa, at man aldrig siden nogen Julenat har danset i Hruna Kirke.

Kværnen.

Der var engang en rig Mand. Han ejede en af de prægtigste Hovedgaarde, som han selv boede paa. Med sin Hustru havde han to Sønner, der paa denne Fortællings Tid vare voxne og gifte. Til den ene strømmede Rigdom, ligesom til hans Fader, og han fik fire Børn; den anden Søn derimod var fattig og levede mest af hvad han fik fra Fædrenegaarden. Da Faderen døde, delte Brødrene Arven imellem sig, men saaledes blev Enden paa det Skifte, at den rige Broder i sin Lod fik Hovedgaarden og næsten alt det øvrige Gods; thi det tyktes ham, at hans Broder allerede tidligere havde faaet sin Arv udbetalt i Smørrebrød og Smaasnapse. Derefter boede den rige Broder paa Hovedgaarden, og den anden kom nu ofte hjem fra sit Husmandshus for at bede ham, ligesom han før havde bedt sine Forældre, om hvad han hver Gang manglede. Broderen lod ham ofte tilfalde Et og Andet, men gjorde det altid med Uvilje, og saaledes holdt han Livet i ham og hans Hustru. Engang slagtede den rige Broder en stor og fed Oxe; den Anden tænkte nu ret at skulle mele sin Kage, om han bad sin Broder om et Stykke af den. Konen søgte at afholde ham derfra, sigende, at han ikke vilde faa Andet hos ham end bare Ukvemsord. Det brød han sig ikke om, sagde han, og gik saa hjem tiltrods for hvad hun sagde, just som man var bleven færdig med at sønderlemme Oxen og havde faaet Stykkerne lagt paa Borde paa Slagtestedet. Den rige Broder trippede just omkring der paa Stedet, da den Anden kom. Denne bad ham da om Kjød til en Suppe, thi nu havde han da Nok til at tage af og havde let ved at give. Den rige Broder optog hans Begjæring meget ilde og sagde, han fik ikke en Bid, han havde ikke bestemt, at hans Oxe skulde havne i hans Flab.

Den Anden blev dog ved at tigge saa længe, at han tilsidst tog det ene Oxelaar og smed det til ham med disse Ord: „Gaa ad Fanden til med dette Laar!" Den Anden tager Laaret og gaar hjem med det. Da hans Hustru saae det, blev hun glad derover, men kunde dog slet ikke begribe, hvorfor hans Broder nu havde grebet saa dybt i sin Lomme, og saa vilde hun strax putte Kjødet i Gryden. Manden bad hende om ikke at være saa ilter paa det; han sagde, at hans Broder ikke havde givet ham det, men derimod befalet ham at bringe det til Fanden, og han havde nu ikke Lyst til at stjæle det ud af sin egen Haand fra Fanden; han bad hende om nogen Rejsekost og et Par nye Sko; thi han vilde strax afsted, for at bringe det til Fanden. Konen bad ham om at lade af med denne Dumhed; sikkerlig havde hans Broder givet ham Laaret, om han end, ærgerlig over hans Tiggeri, havde brugt disse Ord. Manden svarede, hun kunde nu udtyde det, som hun vilde, men han havde foresat sig at bringe Laaret, som det var ham befalet. Hun udrustede da sin Mand saa godt hun kunde. Saa drog han afsted og gik længe, længe, uden dog at vide, hvilken Retning han skulde tage, for at træffe Fanden. Endelig møder ham en Mand paa Vejen, som spørger ham, hvor han skal hen med Oxelaaret, som han har der paa Skulderen. Den Anden svarer, at han skal bringe Fanden det. Den Fremmede spørger, om han da veed, hvor Fanden har sit Tilhold. Den Anden svarede Nej, og bad ham for Guds Skyld at vise ham derhen, hvis han skulde være kjendt med Vejen. Den Fremmede sagde, at vel kjendte han ikke selv den Vej, men han skulde dog hjælpe ham saameget paa Gled, at han gav ham et Nøgle Garn, i hvis ene Ende han skulde holde, det vilde da løbe foran ham, til han kom til en Høj; paa den skulde han banke med Tryllestaven, som han gav ham; Højen vilde saa aabne sig, og han skulde da kaste Laaret ind i Svælget, som derved viste sig; men han skulde tage sig i Agt for ikke at komme Svælget altfor nær. Da vilde han se to Kværne, den

ene hvid, men den anden sort, komme op af Svælget, og han skulde da tage den hvide, men ikke bryde sig om den anden; derpaa skulde han tage Nøglet og lade det løbe foran sig, ligesom før, og vende hjemad med Kværnen. Den fattige Broder takkede Manden for disse gode Raad, bød ham Farvel og fortsatte sin Vandring. Nu gik det ganske, som Manden havde forudsagt ham: han fandt Højen, aabnede den med Tryllestaven og kastede Oxelaaret ind med disse Ord: „Se der, Fanden! min Broder sender Dig dette hersens Laar." Kværnene komme da op, han faar fat i den hvide og gaar nu afsted efter Nøglet derhen, hvor han før havde mødt Manden, som endnu stod paa samme Sted. Den fattige Broder hilser paa ham og spørger, hvad han skal gjøre med Kværnen. Den Anden siger, at han skal lave en stærk og rummelig Kasse udenom den og derpaa sætte den paa et heldigt Sted, saa vil den af sig selv male for ham Alt, hvad han byder den; han behøver blot at udsige disse Trylleord:

„Mal nu hverken Malt eller Salt,
Og mal i Herrens Navn."

Derefter skiltes de, efterat den fattige Broder havde takket ham inderlig for hans gode Hjælp. Saa kom han hjem og fortalte sin Hustru alle sine Hændelser. Han gav sig nu ilav med at lave en stærk Kasse om Kværnen, ret en prægtig Ting i et Hus, og satte den op; den malede Alt, som han bød den, Madvarer og Alt, hvad ellers de Ægtefolk behøvede, saa at de levede i stor Overflod. Engang tænkte Bonden ved sig selv, at det kunde være fornøjeligt at have et Par Skilling imellem Hænder, skjønt de ikke trængte til Penge, da de jo havde Nok af alle Ting. Han byder da Kværnen at male Guld, idet han fremsiger de omtalte Trylleord. Kværnen gav sig til at male, og malede det pureste Guld. Denne Spøg gjorde han sig den ene Gang efter den anden, saa at han paa en kort Tid blev saa rig, at han svømmede i Guld. Han siger da til sin Hustru,

at han kunde have Lyst til at vide hvormeget Guld de eje. Det tykkes hende unødvendigt, svarede hun; det er nok at vide, at de have en stor Overflod af Guld, som af andre Ting. Bonden havde dog ingen Ro paa sig, før han kunde finde en Udvej til at faa dette at vide, og det skulde da være, ved at maale Guldet i et Maal. Men eftersom de nu ikke selv ejede noget Maal, gjorde han en Vending hjem til sin Broder og bad ham om at laane sig et. Broderen bød sin Kone at laane ham det. Hun tager Maalet, men grunder med sig selv over hvad det kunde være, som han havde i Sinde at maale; hun tager derfor lidt Harpix og smører den indvendige Rand omkring Bunden dermed, hvorpaa hun giver Karret til sin Maag. Han gaar nu hjem og maaler Guldstøvet, og da han er færdig hermed, tilbageleverer han Maalet. Aldrig saasnart er han ude af Huset igjen, før hans Svigerske giver sig til at se Maalet efter, og hun ser da, at der overalt hænger Guldsand ved dets Fuger; hun gaar med det til sin Mand, viser ham det og siger, at hans Broder maaler Guld, hvor de blot maale Korn. Han svarer da, at han ogsaa har lagt Mærke til, at hans Broder ikke i al den Tid, der er gaaet hen, siden han fik Oxelaaret, har bedt ham om Noget, og at de vist maa have Noget der i Husmandshuset; thi de have Begge i den senere Tid faaet et saa veltilfreds Udseende, og desuden have de begyndt at udvide deres Folde. Husmoderen beder sin Mand om at se til at komme efter, hvorledes det egenlig har sig hermed; thi det hænger nok ikke saa rigtig sammen med hendes Maags gode Lykke. Den rige Broder gaar nu affted, da det var ham magtpaaliggende at vide, hvorledes hans Broder var kommen i Besiddelse af denne Rigdom. Da de træffe hinanden, spørger Gaardmanden sin Broder om hvad det er, han har maalt, og denne fortæller ham det, som det var. Den rige Broder spørger, hvorledes dette forholder sig. Den Anden svarer, at Fanden har givet ham en Kværn, som efter Fremsigelsen af nogle Trylleord maler Alt, som med Navn nævnes

kan, og han fortæller ham da tillige, at det er, fordi han bragte Fanden det Oxelaar, som Broderen havde sendt ham afsted med til ham for nogen Tid siden. Gaardmanden kunde ikke huske, at han nogensinde havde sendt sin Broder til Fanden, derimod havde han givet ham selv Laaret. „Nej, nej," siger den Anden, „Du bød mig gaa med det til Fanden, og det gjorde jeg; derfor gav han mig Kværnen, og siden har jeg hverken trængt til Dig eller Andre." Derpaa skiltes de, og Bonden gik hjem i dybe Tanker og fortalte sin Hustru det Hele. Nu misundte de Husmanden hans Kværn og tænkte længe frem og tilbage paa, hvorledes de skulde bære sig ad med at faa den i Eje; tilsidst faldt det dem ind at byde Husmanden Alt, hvad de ejede og havde, i Bytte for den; derpaa skulde de kjøbe sig et Skib og drage bort fra Landet med Kværnen. Gaardmanden gaar nu afsted og begjærer Kværnen tilkjøbs af sin Broder, men denne var uvillig til at afhænde den. Hans Broder tilbyder ham da hele sin Ejendom, Hovedgaarden deri indbefattet. Den Anden svarede, at han ikke brød sig meget om at faa Hovedgaarden, han kunde jo kjøbe sig en ligesaa god Jord naarsomhelst han vilde; men siden hans Broder nu bad ham saa overmaade meget om Kværnen og han allerede forekom sig selv at være rig nok i Forvejen, vilde han dog gjøre sin Broder det til Behag, at lade ham faa den for Alt, hvad han ejede og havde. De fuldbyrde nu Kjøbet; Husmanden flytter hjem og drager ind til Alt, hvad hans Broder ejede, ganske som det staar der. Den anden Broder derimod kjøber sig et Skib, gaar ombord med Hustru og Børn, og har intet Andet med sig end Kværnen, men var dog vel fornøjet med sit Bytte. Da de ere komne noget fra Land, vil han lade Kværnen male hvad de trænge til, og fremsagde Trylleordene:

„Mal nu hverken Malt eller Salt,
Og mal i Herrens Navn."

Men hvorledes han end bar sig ad, og hvad han end sagde,

blev Kværnen staaende stille; han blev da vred paa den og sagde i sin Hidsighed:

„Mal da baade Malt og Salt,
Og mal i Djævelens Navn.“

Kværnen gav sig til at male baade Malt og Salt, saaledes at Skibet blev synkefærdigt, og eftersom man ikke paa nogen mulig Maade kunde standse Kværnen, blev det Enden derpaa, at Skibet sank med det Hele, og siden har man aldrig set noget til det. Men det siger man, at Fanden har sagt, at han blev glad ved at Kværnen skiftede Ejer; thi der fik han sex Sjæle for een.

Om Kværnens første Ejer er at berette, at han, efter at have givet slip paa den, altid havde Rigdom nok, og han begyndte derfor at tænke paa sin evige Velfærd og sin Sjæls Frelse. Han antog sig to forældreløse Børn, opdrog dem vel, og indsatte dem efter sin og sin Kones Død til Arvinger af alle sine Efterladenskaber. Og siden vare disse Ægtefolk de lykkeligste Mennesker i hele deres Liv.

Den evige Jøde.

Der var en Jøde, som hed Ahasverus. Han var med Flere tilstede, da vor Herre Jesus blev korsfæstet, og raabte med de Andre disse Ord til Pilatus: „Korsfæst ham, men giv Barabas Frihed.“ Om denne Jøde fortælles der, at efter Herrens Korsfæstelse kom han ikke til Jerusalem og at han heller aldrig efter den Tid fik se sin Hustru og sine Børn, men at han altid siden har flakket omkring; at han lever endnu den

Dag idag og at han er bleven set i forskjellige store Stæder, saaledes i Hamborg i Aaret 1599, hvor han tilbragte en Del af Vinteren. Ogsaa paa Island har man set ham, skjønt saare sjelden. Paa Grund af denne Omflakken kaldes han „den vandrende Jøde“, thi altid gaar han. Han har en Stav i Haanden og en lille Pose paa Skulderen. Sagaskriveren fortæller Følgende som Hjemmel for Jødens Vandring:

„Paulus, der var Lærer i den hellige Skrift og kaaren til Bisp i Dansig af Hertug Adolf, har fortalt mig og andre Studenter, at da han i sin Ungdom var sat til Studeringer i Skolen i Wittenberg, rejste han engang i Vinteren 1542 til Hamborg for at besøge sine Forældre. Da han den næste Dag gik til Messen i Kirken, saae han i Nærheden af Prædikestolen en usædvanlig stor Mand, med et langt Haar, der faldt ned over Skuldrene, og med opsvulmede Fødder. Manden lyttede med en stadig spændt Opmærksomhed til Prædikenen, og hver Gang Jesus blev nævnet, bøjede han Knæ, slog sig for Brystet og udstødte et tungt Suk. Den Vinter, han var i Hamborg, havde han ikke andre Klæder paa, end et Par Sokker, en Kofte, der naaede ned til Knæet, og en lang Kappe, og han saae ud til at være henved de halvhundrede Aar. Da nu Paulus, som han fortæller selv, undrede sig over hans Væxt, hans Klædebragt og hele Maade at te sig paa, søgte han Oplysning hos Andre, om hvo denne Mand var og hvorledes det havde sig med hans Formuesvilkaar, og han hørte da, at Manden denne Vinter havde opholdt sig her i nogle Uger og ladet mærke paa sig, at han var født i Jerusalem, opfostret i Jødeland, hed Ahasverus og havde været selv tilstede ved Kristi Korsfæstelse, men at han fra den Tid af lige til nu havde faret om til mange Lande og Kongeriger, endogsaa til Tyrkernes, forat bevidne denne Begivenhed. Saa kunde han og klarlig gjøre Rede for Ting, om hvilke hverken Evangelisterne eller Historieskriverne berette Noget, og som angaa, hvad der skete, da Kristus var fængslet og blev bragt for

Pilatus og tilsidst korsfæstet, ligesom han kunde give Oplysninger om de Begivenheder, der havde fundet Sted i Østens Lande nogle Hundrede Aar efter Kristi Pine, og endelig om Apostlene, hvor enhver af dem havde levet, prædiket og lært, og hvorledes de tilsidst bleve tagne af Dage. Paulus undrede sig storlig over Alt dette, og søgte Lejlighed til at faa Jøden i Tale, og da det endelig lykkedes ham, fortalte denne ham alle disse Ting, og aabenbarede ham, at i den Tid Kristus lærte og prædikede her paa Jorden, boede han i Jerusalem, og var en af Jesu Kristi Fjender og Forfølgere, idet han antog ham for en Bedrager og falsk Lærer; thi han vidste ikke bedre, sagde han, saaledes havde han lært af Farisæerne og de Skriftkloge, og derfor gjorde han sig al mulig Umage for at denne Bedrager maatte komme til at lide Døden. Han fortalte, at han havde ydet dem Bistand, der skulde fange Jesus og føre ham frem for de Fornemme iblandt Præsterne, og at han havde anklaget ham for Pilatus og været med at raabe over ham: „Korsfæst ham, korsfæst ham, men giv os Barabas fri!" samt at han i Forening med de Andre havde bidraget til, at han blev dømt til Døden. Da Dommen var afsagt, havde han skyndt sig hjem til sit Hus, forbi hvilket man skulde føre Herren til Retterstedet, og havde han da fortalt sine Husfolk, hvorledes Dommen lød, og befalet dem at gaa ud i Døren for at se denne Kristus, medens han selv stod udenfor Døren med et lidet Barn paa sin Arm, for at ogsaa dette kunde se Jesus. Da Herren Jesus blev ført der forbi, bærende paa sit tunge Kors, standsede han lidt og støttede sig ved Døren paa Jødens Hus; men da tog denne, af Nidkjærhed og for at gjøre Dommeren til Behag, fortalte han, og stødte med Haardhed Jesus bort derfra, sigende, at han skulde skynde sig derfra til Galgen, hvor han hørte hjemme. Da saae Herren ham stift i Øjnene og talte disse Ord til ham: „Jeg skal hvile, men Du skal vandre." Da, fortalte Jøden, satte han i samme Stund Barnet ned paa Jorden, og kom siden aldrig til sit Hus mere for at

bo der, men gik derfra, og fulgte efter dem, der gik med Jesus, og han hørte og saae, hvorledes Herren blev korsfæstet. Men da Alt var fuldbyrdet, var det ham umuligt at komme ind i Staden igjen, og fra den Tid af saae han hverken Kone eller Børn, men drog ude i fjerne Lande, flakkende overalt fra Sted til Sted lige til denne Stund. Da han atter kom til Jødeland og Jerusalem, fortalte han, efter mange Hundrede Aars Forløb, var Alt omvæltet, nedbrudt og ødelagt, saa at han ikke kjendte Noget igjen. Men hvad Gud fremdeles havde i Sinde med ham, eller hvorfor han saalænge lod ham friste dette Liv, vidste han ikke.

I al sin Opførsel og Omgang var han stille af sig; han brugte ikke mange Ord og førte ingen unødvendig Tale, han talte kun, naar han først selv blev tiltalt. Blev han indbuden til et Maaltid, nød han med Maadehold, spiste og drak Lidet. Naar man hædrede ham med Gaver, tog han beskedent imod dem, men ikke til større Værdi end to eller tre Skilling, og gav dem snart igjen til Fattige, sigende, at han behøvede dem ikke, thi for ham vilde Gud nok sørge. I al den Tid, han var i Hamborg, saae Ingen ham le eller smile. Han kunde Tungemaalet i ethvert Land, hvorhen han kom; da han var i Hamborg, talte han Tysk, som om han var barnefødt der paa Stedet. Forbandelser og Eder kunde han ikke taale at høre, og hørte han Nogen bande eller sværge ved Guds Navn, da sagde han med Græmmelse og vrede Miner: „Du elendige Menneske, skal Du saaledes misbruge Guds Navn og hans Søns Pine og Død? Ja havde Du, som jeg, hørt og set hvor tung og besværlig en Pine vor Herre Jesus led, da vilde Du ikke tale saa skammelig.“

Dette har den hæderlige Doktor Paulus forklaret for mig og Andre, og Mange have bevidnet Sandheden heraf. Man fortæller ogsaa, at Skindet paa hans Fodsaaler var saa tykt, at det ved at maales fandtes at være tre Tommer

tykt, og det var haardt som Horn. Han saas i Dansig i Aaret 1599.

De Vise fra Østerland.

Den første Konge hed Kaspar. Han havde en Frugthave i Nærheden af sit Slot, hvori der stod et Træ, om hvilket der var spaaet, at det skulde blive staaende, indtil Kristus blev født. Det var saa gammelt, at næsten alle dets Kviste vare raadne. Men i den Nat, Kristus fødtes, blomstrede Træet og der sad en Fugl paa Grenene, som fortalte i sin Sang, at nu var Frelseren født. Den anden Konge hed Melkior. I hans Have var der en Fugl, der kaldtes Struds, og i den Nat, Vor Herre kom til Verden, lagde den imod sin Natur to Æg og udrugede dem begge, og da var der i det ene et Lam, men i det andet en Løve, hvilket de Kloge nu udtydede saaledes, at Forløseren var født. Den tredje Konge hed Balthasar. I hans Nærværelse fødte en Kvinde et Barn, som strax efter Fødselen kunde tale, og det fortalte, at Verdens Frelser var født, „og til Tegn derpaa skal jeg leve i 33 Dage, saamange Dage, som han skal opleve Aar".

Rypen.

Jomfru Maria stævnede engang alle Fuglene sammen, og da de vare samlede, bød hun dem at vade igjennem et Baal.

Fuglene vidste, at hun var Himlens Dronning og formaaede meget. De turde derfor ikke lade være at adlyde hendes Befalinger og Forbud og sprang paa Øieblikket allesammen ud i Ilden og igjennem den, med Undtagelse af Rypen. Men da de kom igjennem Ilden, vare Fødderne paa dem Alle fjerløse og svedne lige ind til Skindet, og saaledes ere de blevne ved at være lige indtil vore Dage, og det fik de nu af at vade igjennem Baalet paa Marias Bud. Men ikke gik det Rypen bedre, som var den eneste Fugleslægt, der vægrede sig ved at vade igjennem Ilden; thi Maria blev vred over dens Vægring og lagde paa den, at den skulde blive den uskyldigste og svageste af alle Fugle, men paa samme Tid saa forfulgt, at den altid, Pinsedagene alene undtagne, skulde leve i Frygt, og skulde Falken, som i Tidernes Begyndelse skulde have været dens Broder, altid forfølge den, dræbe den og leve af dens Kjød. Dog viste Jomfru Maria Rypen den Barmhjertighed, at den skulde have Lov til at skifte Farve efter Aarstiderne, blive snehvid om Vinteren, men tørvebrun om Sommeren, for at Falken skulde have vanskeligere ved at skjelne den fra Sneen om Vinteren og fra Lyngen om Sommeren. Heri er der nu aldrig sket nogen Forandring, og heller ikke deri, at Falken forfølger den, dræber og spiser den; først naar den kommer ind til Rypens Hjerte, mærker den, at det er dens Søster. Men den betages hver Gang af en saa stor Sorg, naar den har dræbt en Rype og spist den lige til Hjertet, at den klager ynkelig længe derefter.

Forelsen og Synerne.

Det er Begyndelsen til denne Fortælling, at der engang levede en Præst paa Vesterlandet. Han var vindesyg, uretfærdig, overmodig og en stor Særling. Blandt Andet fandt han da ogsaa paa at holde Gudstjeneste ligesaa vel om Søgnedage som om Helligdage, ja, han kaldte det endog Helligbrøde, at søge Kirke om Søndagen. En Vinter traf det sig, at man bragte et Barn til Præsten for at døbes. Vejret var slemt og uhyggeligt. De, der bragte Barnet, berettede Præsten deres Ærinde, men han tiltalte dem med haarde Skjældsord, ganske som det var hans Vane, og sagde, at de burde have ladet ham dette vide før; han negtede at døbe Barnet og jog dem bort. Men saaledes gik det, at baade Barnet og de, som bragte det, fore vild og omkom paa Hjemvejen. Præsten gjorde sig ingen Samvittighed heraf, han vedblev sin tilvante Levevis.

Sommeren derefter lod Præsten engang gaa Bud omkring i Sognet, at han havde bestemt at holde Gudstjeneste næstkommende Torsdag; men det var midt i Høhøsten. Ingen af hans Sognefolk svarede Ja, men heller Ingen vovede at sige Nej. Da Torsdagen kom, gjorde Præsten sig færdig til Gudstjenesten; men da han fandt, at Sognefolkene udeblev noget længe, for han ud i Kirken og gav sig til at gaa op og ned ad Gulvet. Da han havde været her en Stund, kom en ubekjendt Mand til ham; han vilde hilse paa Præsten. Denne besvarede ikke Mandens Hilsen, men spurgte ham dog, om han ikke havde set Folk komme. Den Fremmede spurgte, hvilke Folk han mente. „Kirkefolkene," svarer Præsten. Den Fremmede siger da: „Hvorfor skulde Folk komme idag paa en Søgnedag? Det ligner ikke Noget; thi Alle have travlt med Høet, og der vil da heller Ingen komme, kan jeg tro." Præsten sagde:

„Hvad kommer den Sag Dig ved? Folk vil nok komme til Kirke, siden jeg har befalet det." „Dette kalder jeg en underlig Færd," sagde den Fremmede, „men Du er da nok ogsaa en Særling i flere Ting, min gode Præst, og ulig andre Mennesker, og man vilde nok træffe paa flere Særheder her, hvis man saae Dig ret efter i Sømmene." Præsten blev saare hidsig herover, og spurgte, hvad han da fandt her saa underligt. Manden svarede: „Det kan jeg vise Dig, lad os gaa udenfor." De gjorde saa. Da de kom ud af Kirkedøren, saae Præsten der et stort og aflangt Kar, som var fyldt lige til Randen; der var Blod i den ene Ende af Karret og Mælk i den anden, men det blandede sig ikke sammen. Præsten undrede sig herover, han gik hen til Karret, stak Haanden ned i det, og vilde røre begge Dele sammen, men det sammenblandede sig ikke alligevel. Da sagde Præsten: „Tilvisse er dette underligt." Den Fremmede svarede: „Javist er det saa, men der er dog Mere af den Slags." Da spurgte Præsten den Fremmede hvad dette havde at betyde, men denne sagde, at det skulde han siden faa at vide. De gik nu ud af Kirkegaarden og et langt Stykke Vej, til de traf paa en Indsø. Der saae de tre Fugle svømme paa Søen, hvoraf de to vare voxne, medens den tredje kun var en Unge. Aldrig saasnart kom Præsten og hans Ledsager til Søen, før Ungen løftede sig til Flugt, satte sig paa Præstens Hoved og sled i Haaret. Præsten vilde løse Fuglen af Haaret, men kunde ikke. Han bad da sin Ledsager om Hjælp, men denne sagde, at den maatte han endnu ikke yde ham. De fortsatte nu deres Vandring og kom til en stor Aa, der, ved at springe brat ned, dannede en høj Fos; under Aaen og Fossen stod en Mand; han gabede imod Fossen og nedsvælgede Aaen, men Vandet strømmede igjen frem af hele hans Ryg, som om den kunde være en Svamp. Det var et sært Syn, tyktes Præsten. Derefter kom de til nok en Aa, der ogsaa sprang ned fra et højt Fjeld; her stod da igjen en Mand,

som drak hele Aaen, men ikke saae Præsten, at Vandet nogetsteds løb fra ham igjen.

Præsten fik heller ikke at vide, hvad dette havde at betyde. De gik nu længere og kom til en fager, græsrig Eng. Der saae Præsten to stygge og magre Faar; de vare saa tyndhaarede, at man kunde tælle Haarene paa dem. Det ene Øjeblik slugte de Græsset saa graadig som sultne Ravne, det næste Øjeblik derimod løb de imod hinanden og sloges og vilde jage hinanden bort fra Engen. Præsten undrede sig herover og spurgte sin Ledsager, om Faarene længe havde gaaet paa denne Græsgang; den Anden mente, at saa var. Derefter kom de til en gold og græsfattig Hede, hvor der næsten ikke saas Andet end Sand. Der saae Præsten atter to Faar. De laa hos hinanden som Brødre og vare fede og smukke, som om de havde græsset paa den frodigste Eng. De laa og tyggede Drøv og bøjede Hovederne sammen, og det syntes, som om de ikke kunde undvære hinanden. De fortsatte deres Vandring endnu længere, indtil Præsten saae et Hus saa stort og prægtigt, at han aldrig havde set dets Mage før. Rundt om Huset laa grønne Sletter, og Blomsterne duftede dem imøde. Der var alle Slags Sangfugle, som sang saare liflig. Inde i Huset hørte man Jubel og Glæde, Sang og Strengeleg. Alt var her saa yndigt og fagert, at man ikke kunde tænke sig noget Herligere.

Præsten sagde da til sin Ledsager: „Nu vil jeg ikke gaa længere, lad mig blive her.“ „Nej, her maa Du ikke blive,“ siger den Fremmede, „Dig er et andet Sted tiltænkt.“ Saa gik de endnu en Stund. Da saae Præsten et Hus, som i Alt var en Modsætning til det første; en Stank slog dem imøde, og Alt var der hæsligt og stygt. Der var ogsaa Fugle, hvis de ellers kunde kaldes Fugle, som klynkede og peb uden Ophør. Da Præsten fik det at høre, betoges han baade af Frygt og Lede, og han bad sin Ledsager om at gaa snarest mulig bort fra dette Sted. Men den Fremmede svarede: „Nej, her skal Du blive, dette er Stedet, hvor Du og alle onde Mennesker

skulle være." „Ak!" bad Præsten, „lad mig komme bort herfra, og lær mig hvad jeg skal gjøre, for at dette ikke skal blive mit Hjemsted."

„Det skal jeg gjøre," sagde den Fremmede, „men vide skal Du, at dette er de onde Menneskers Pinselssted, og her ser Du en lille Prøve paa Helvede, som Du har gjort Dig værdig til i lang Tid ved dine onde Gjerninger, og Du kan kun undgaa dette Sted ved at forbedre Dig og fortryde dine Synder." Præsten lovede da Bod og Bedring.

Nu vendte de om og kom atter til det prægtige Hus. „Dette er det Sted, som er beredt for gode og gudsfrygtige Mennesker," siger den Fremmede, „og dette Steds Yndighed er en lille Forsmag paa Guds Børns evige Glæde, som Du har forskjertset ved dine Synder og Laster." Siden kom de til de spage og veltrevne Faar. „Disse Faar betyde de Fattigfolk, som leve tilfredse med hvad Gud tildeler dem og ikke gaa ud af deres gode Skind, om de end ikke for deres Øjne kunne se alle Fornødenheder, men leve i et indbyrdes kjærligt Samliv." Saa kom de til de stygge og ustyrlige Faar. Den Fremmede sagde: „Disse Faar betyde Rigmænd, der synes at have Overflod af Alt, men dog aldrig ere fornøjede og aldrig trives, fordi de bestandig hige efter Mere; men Faarenes Uforligelighed betyder det onde Samliv og det Fjendskab, som de Rige nære til hverandre." Derpaa kom de til Aaen, hvor Manden stod under Fossen og nedsvælgede hele Aaen. Den Fremmede sagde: „Denne Aa betyder Ondskabens Synder, som denne Verdens Børn inddrikke og aldrig ville give slip paa igjen, saa at de dø saaledes hen i Synden, at den før forlader dem end de den." Nu vandre de did, hvor Aaen flød ned i Manden og igjen ud af ham overalt. Denne Aa betyder Svaghedens Synder," siger Præstens Ledsager, „som ofte kommer over Guds Børn, men som de øjeblikkelig drive ud af Hjertet igjen." Derefter kom de til Søen med de tre svømmende Fugle. Da siger den Fremmede: „Disse to store Fugle betyde de to Mænd,

som Du jog bort fra dit Hus ved Vintertid ud i det onde Vejr med det udøbte Barn." Saa kom de til Karret ved Kirkedøren, som endnu stod uforandret og ublandet. Den Fremmede siger da: „Her ser Du det Blod, som Du har udsuget af de Fattige og det, som Du har taget fra de Rige. Det kan aldrig blandes sammen, og Du maa nu give de Fattige Erstatning og for Fremtiden gjøre bedre Skjel med hvad Du tager fra Fattige og Rige."

Deres Rejse var nu tilende. Da gik de ind i Kirken, og Præsten bad sin Ledsager om at løse ham Fuglen ud af Haaret. „Det skal jeg," svarede denne, „men vide skal Du, at det er det Barns Hevnaand, som Du negtede Daab, og derfor skal Du nu døbe det." Den Fremmede løser derpaa Fuglen ud af Præstens Haar, men denne døbte Barnet, hvorpaa Fuglen fløj bort og forsvandt. Siden faldt Præsten paa Knæ og bad til Gud. Da han havde endt sin Bøn, gik de begge ud af Kirken, men paa Kirkegaarden forsvandt den Fremmede for Præstens Øjne. Nu gik Præsten hjem til sin Gaard, men her mødte ham en anden Præst. Denne hilste ham og spurgte ham, hvem han var. Den gamle Præst fortæller ham det, og spørger, hvorledes det da har sig med ham. Den Anden svarer, at han har bestyret dette Kald, siden Præsten forleden Aar forsvandt, „og er det nu syv Aar siden," siger han. Den gamle Præst blev saare forundret herover og saae nu, at Guds Engel havde ført ham, og at denne Førelse havde varet i syv Aar. Han lod Synerne være sig en god Lære, forbedrede sin Vandel og gik i Kloster for sin øvrige Levetid, og hermed ender denne Fortælling.

Guldmynten.

Der var engang en Mand, som var meget havesyg og ikke bluedes for Noget; han var saa gjerrig, at han ikke gjorde Godt imod noget Menneske. Hans Præst formanede ham idelig og foreholdt ham ofte, hvilken Ende det vilde tage med ham. Da Præsten erfarede Mandens Død, fik han derved en saa tung Bekymring, at det forstyrrede hans Søvn; thi han tvivlede paa hans evige Velfærd. Om Natten drømte Præsten, at han i Luften over den Dødes Gaard saae en stor Vægtskaal; ved den ene Skaal stode Engle og lagde den Afsjæledes gode Gjerninger derpaa, men paa den anden Side stode Djævle og belæssede deres Skaal med alle hans onde Gjerninger. Disse vare baade mange og tunge, men imod dem kom der kun en lille Bid Brød, som Gnieren engang af Medynk havde skjænket til et fattigt og hungrigt Menneske. Djævlene begyndte nu at bryste sig, men Englene sagde: „Lad os oppebi Dommerens Afgjørelse." Derefter herskede der en stor Stilhed, og Præsten saae da, at der faldt en Guldmynt fra Himlen ned i Skaalen til Brødstumpen, men derved blev denne Skaal meget tungere, hvorpaa Djævlene luskede af. Englene istemte derimod en Sejrssang, og ved den vaagnede Præsten. Han tyktes nu at vide, at Guldmynten betegnede Kristi Fortjeneste, og efter den Stund blev han roligere.

Syndposerne.

Der var engang en streng og nidkjær Præst. Han førte en haard Lære og bebrejdede uden Skaansel sine Tilhørere deres Synder. I Sognet boede en gammel Kone. Hun kom næsten aldrig til Kirke, og Præsten skjændte ofte paa hende derfor og sagde, at hun neppe vilde komme ind i Himmerig, hvis hun saadan blev ved at forsømme Kirken. Konen brød sig kun lidt derom. Saaledes gik der nogen Tid. Da blev hun engang syg. Hun lod Præsten hente, og bad ham om at berette sig; thi hun sagde, at hun var bleven meget bekymret over Menneskenes onde Gjerninger. Præsten gik strax afsted og kommer til den Syge. Han vilde nu formane Konen; thi han saae, at hun var meget bekymret. Konen siger, at han først maa høre, hvad der ligger hende tungest paa Hjerte. Præsten indvilligede heri, og lytter nu nøje til Synderindens Beretning. Da siger Konen: „Jeg drømte for kort siden, at jeg kom til Himmerig. Der bankede jeg paa Døren, for jeg frøs og søgte derfor Husly. Da kom en Mand til Døren; han havde et stort Nøgleknippe i Haanden; jeg spurgte ham om hans Navn. Han sagde, at han hed Peder. Jeg kjendte da Manden og bad ham om Tilladelse til at maatte træde indenfor. Peder svarer: „Nej, her skal Du ikke være." „Ak, lad mig komme indenfor," sagde jeg, „jeg er saa forkommen af Kulde, lad mig blot komme lige indenfor Døren." „Nej, det bliver der ikke noget af," siger Peder. Jeg saae, at der var et saare stort Udhus paa Ladet, og jeg bad da Peder om Tilladelse til at gaa derind. Han sagde, at det skulde jeg faa Lov til, hvorpaa han aabnede Huset. Da blev jeg glad og løb ind, men Peder stod i Døren. Men da jeg kom derind, saae jeg en uhyre Bunke af store og smaa Poser. De vare

alle fyldte med Noget og tilbundne for Aabningen. Der var ogsaa Søvanter, hvoraf nogle ogsaa vare fyldte, medens andre kun havde Tommelfingrene fulde. Jeg spurgte Peder hvad der var i disse Poser. Det var Menneskenes Synder, sagde han. „Maa jeg da se min Præsts Pose," sagde jeg, „den er vist ikke stor." „Aa, saa saa," siger Peder, „se, der staar den," og i det Samme viste han mig en forfærdelig stor Sæk.

Da tabte jeg baade Næse og Mund; for det var den allerstørste Pose. „Vor Herre bevare's," udbrød jeg, „hvor er da min Pose, den er vel ikke af de mindste, kan jeg tro?" „Den gaar an," siger Peder, og viser mig en af Søvanterne, hvor der var en lille Smule i Tommelfingeren. Nu blev jeg aldeles forbavset og gik ud igjen. Peder smældede Døren i, og derved vaagnede jeg op. „Det er nu dette, der bekymrer mig," siger Konen, „og derfor lod jeg Eder hente, for at jeg kunde meddele Eder dette."

Præsten følte sig ikke synderlig vel tilmode, og skyndte sig bort saa hurtig han kunde.

Hvorledes det gik Jons Sjæl.

Der levede engang en Mand og hans Hustru. Manden var saare uomgængelig og ilde lidt, og derhos var han doven og unyttig i sit Hjem. Hans Hustru var meget ilde tilfreds hermed, ofte skjændte hun paa ham og sagde, at han duede ikke til Andet end til at forøde, hvad hun sparede sammen; thi hun var selv en driftig Kone og brugte alle Fif for at skaffe det Nødvendige og forstod at faa det med Enhver, som han skulde tages. Men om de nu end vare uenige i somme

Ting, holdt Konen dog meget af sin Gamle og lod ham ikke mangle Noget. Saaledes gik det nu længe, men engang faldt Manden i en svær Sygdom. Konen vaagede over ham, og da hans Kræfter toge af, faldt det hende paa Sinde, at han vist neppe var saa vel forberedt til Døden, at det jo kunde være tvivlsomt, om han ogsaa fik Indpas i Himmerig. Hun overtænkte derfor med sig selv, at det nok var raadeligst, om hun prøvede selv paa at faa sin Husbonds Sjæl paa rette Vej. Hun tog derfor en Skindpose og holdt den for Mandens Næsebor, og da han opgav sin Aand, for denne ind i Posen, men Konen bandt strax for Aabningen. Siden gik hun til Himmelen, med Posen svøbt i sit Forklæde, kom til Himmeriges Porte og bankede paa. St. Peder kom til Døren og spurgte om hendes Ærind. „Goddag," siger Konen, „jeg kom hertil med min Jons Sjæl; I har da sagtens hørt ham nævne, og jeg vil nu bede Jer om at skaffe ham herind.„ „Ja saa," siger Peder; „det kan jeg destoværre ikke, jeg har vel hørt dem tale om din Jon, men aldrig noget Godt." Da sagde Konen: „Ikke troede jeg, St. Peder, at Du var saa haardhjertet, og nu har Du nok glemt, hvorledes det gik Dig fordum, da Du fornegtede din Herre og Mester." Peder gik ind og lukkede Porten, men Konen blev staaende udenfor og stønnede. Da der var rundet en liden Stund, bankede hun igjen paa, og St. Paul kom ud. Hun hilste paa ham og spurgte, hvad han hed, men han siger sit Navn. Hun beder ham da om at tage sig af hendes Jons Sjæl, men han svarede, at han ikke vilde vide noget af den, hendes Jon fortjente ingen Naade, sagde han. Da blev Konen vred og sagde: „Det anstaar Dig, Paul! Du har da bedre fortjent Naaden, kan jeg tænke mig, da Du fordum forfulgte Gud og gode Mennesker. Det er nok bedst, at jeg holder op at bede Dig." Paul lukkede skyndsomst Porten. Men da Konen tredje Gang bankede paa, kom Jomfru Maria ud. „Goddag, gode Jomfru," siger Konen, „jeg haaber da, at I tillader min Jon at komme ind, skjønt Peder og Paul ikke vilde

det." „Det tør jeg destoværre ikke, min Gode," svarede Maria, „dertil var din Jon et altfor stort Skarn." „Jeg skal nu ikke gaa i Rette med Dig derfor," siger Konen, „jeg troede dog, at Du vidste, at Andre kunde være svage ligesom Du selv, eller husker Du ikke mere, at Du fik et Barn, som Du ikke kunde nævne Faderen til?" Maria vilde ikke høre Mere og skyndte sig med at lukke. Fjerde Gang bankede Konen paa Døren. Da kom Kristus selv og spurgte, hvor hun vilde hen. Hun svarede ydmygt: „Jeg vilde bede Dig, min gode Forløser, om at lade denne stakkels Sjæl komme indenfor Døren." Kristus svarede: „Det er Jon — nej, Kone, han troede ikke paa mig." I samme Øjeblik vilde han lukke Døren, men hun var ikke sen med at svippe Skindposen, hvori Sjælen var, ind forbi ham, saaledes at den fløj langt ind i Himmeriges Hal, men Døren smækkedes i Laas. Da faldt der en Sten fra Konens Hjerte over at Jon alligevel var kommen ind i Himmerige, og hun vendte glad tilbage, men vi have hverken Mere om hende at sige, eller om hvad der siden blev af Jons Sjæl.

Sent fyldes Præstesækken*.

Der var engang en ung og haabefuld Mand, som fattede Kjærlighed til en Pige og bejlede til hende, men hun gav

* Den islandske Talemaade „seint fyllist sálin prestanna" indeholder et Ordspil, idet Ordet „sál" kan betyde saavel Sjæl, som den Tverpose af Skind med en Træbund i begge Ender, hvori Rytteren plejer at medføre sin Rejsekost og Flaskefoder og som spændes bagved hans Saddel paa Hesten. Talemaaden kunde altsaa ogsaa oversættes ved: „Præsternes Begjærlighed bliver sent mæt".

ham kort og godt Afslag. Herover blev Manden meget sorgfuld og gik ofte ad ensomme Veje. En Dag vandrede han igjen alene derude rundt omkring, uden at vide hvorhen. Da kom der pludselig en Mand til ham og hilste paa ham. Bejleren besvarede neppe Hilsenen, men det forekom ham da heller ikke, som han skulde kjende Manden. Den Fremmede var venlig imod ham; han vidste, sagde han, at han var bedrøvet og hvorfor han var det, men nu skulde han nok sørge for at Pigen, som ikke vilde have ham, fik ligesaa megen Lyst til ham, som han til hende, hvis han kun gav ham det Løfte, at ville tjene ham efter et Aars Forløb. Derefter skiltes de, og Frieren gik hjem. Nogen Tid derefter traf han Pigen ved Kirken, og da var hun bleven hel anderledes imod ham, end hun var før, og vilde nu gjerne i Kast med ham. Han derimod trækker sig snarere lidt tilbage, for han mener, at dette maaske er Drilleri fra hendes Side, men snart kom han dog efter, at det var hendes ramme Alvor. Saaledes gik det da, at han fik hendes Ja og ægtede hende, og de levede i Fryd og Gammen med hinanden.

Det led henimod et Aar fra den Dag, han traf Manden, som havde hjulpet ham til at faa Pigens Ja, og han begyndte at blive tungsindig ved Tanken om, hvo det havde været. Da der var en Maaned tilbage til Korsmesse, gaar han hjem til sin Præst, fortæller ham, hvorledes Alt er gaaet til og beder ham om et godt Raad. Præsten siger, at han for sent har underrettet ham herom; thi den Ubekjendte, med hvem han afsluttede denne Pagt, var ingen Anden end Fanden selv. Det løb nu Bonden koldt ned ad Ryggen, og han bad sin Præst desto ivrigere om Bistand. Præsten var da ogsaa redebon hertil og sammenkaldte strax en stor Mængde Mennesker, som alle bleve satte til Arbejde; han lod dem nemlig udhule en stor Høj og bære al Mulden bort, og tilsidst lod han dem gjøre et lille rundt Hul oppe igjennem Midten af Højen. Da dette Arbejde var færdigt, havde man naaet Korsmesse. Præsten

tog da en Tversæk af Skind, tog begge dens Endestykker bort, men satte et Korsmærke i den ene Ende, og anbragte derefter Sækken i Hullet oven paa Højen, saa at den ragede op som en Skorstenspibe, men Korsmærket var i den Ende af Sækken, der vendte nedad. Siden siger han til Bonden, at han skal vente paa sin Modpart deroppe paa Højen og sætte ham de Vilkaar, at han fylder Tversækken med Penge, uden Fortræd for Nogen, før han drager i hans Tjeneste, hvis ikke, skal han have tabt sin Ret til ham. Præsten forlader Bonden, men denne gjør, som Præsten har sagt ham. En Stund derefter kom Manden, med hvem han havde afsluttet Pagten, men nu var han ikke saa venlig som forrige Gang. Bonden siger til ham, at han har glemt sidst at bede ham om Noget, som ikke er af stort Værd for ham, men er af en saa stor Vigtighed for sig, at han ikke kan tiltræde sin Tjeneste, uden at den Bøn bliver opfyldt. Fanden spørger hvad det er, og den Anden svarer, at det kun er at fylde denne Tversæk med Sølvpenge, uden Fortræd for Nogen. Fanden ser til Sækken og mener, at det er han nok Mand for at udføre, gaar bort, men vender efter en liden Stund tilbage, dragende efter sig et stort Læs, hvorfra Søvandet drypper. Derpaa kaster han af Læsset ned i Sækken, som bliver ved at være lige tom. Han gaar da anden Gang og vender tilbage med et endnu større Læs, som han ligeledes styrter i Sækken, men den bliver alligevel ikke fuld. Saa gaar han afsted tredje Gang og hidslæber nok et Læs, det største af dem alle; ogsaa disse Penge øser han ned i Sækken, men det gaar paa samme Vis. Saa gaar han afsted for fjerde Gang og henter et Læs, der er det allerstørste af dem alle; ogsaa disse Penge hælder han ned i Sækken, men alligevel højner det ikke i den. Da bliver Fanden underlig tilmode og siger, idet han forlader Manden: „Sent fyldes Præstesækken".

Manden blev, som var at vente, saare glad tilsinds over at slippe fri for at tage Tjeneste hos Fanden, og saasom han

fandt, at han kunde takke Præsten mest herfor, delte han Pengene lige mellem ham og sig: men Fanden saae efter den Dag hverken ham eller Pengene. Manden blev en rig Mand hele sin Levetid, og hverken han eller Præsten manglede nogensinde Penge.

Øxaraa.

Man siger, at der hvert Aar er eet Øjeblik, i hvilket Øxaraa forvandles til Vin. Det hændte sig engang, at to Præster vaagede paa Thingvalle en Nytaarsnat. Den ene af dem, en ung Mand, var beskjæftiget med at skrive sin Nytaarsdagsprædiken. Den anden Præst, der var en gammel Mand, sad hos sin yngre Embedsbroder for at korte denne Tiden. Ved Midnatstid blev den unge Præst tørstig over al Maade; han løb da ned til Øxaraa med en Flaske, som han fyldte med Vand fra Aaen. Men da han kom hjem og saae Vandet efter, opdagede han, at det havde Vinens Farve. Han smagte paa det og mærkede, at Flasken indeholdt den lifligste Vin. Begge Præsterne drak af Flasken, og satte den derpaa op i Vinduet i Nærheden af sig. Efter en kort Tids Forløb gribe de atter til Flasken, for rigtig at gotte sig med den Taar Vin, der er tilbage. Men da indeholdt Flasken ikke Andet end rent og klart Vand. De undrede sig storlig herover og talte vidt og bredt om denne Hændelse. Den yngre Præst lovede at forsøge hvorledes Vandet blev i Aaen næste Aar ved selvsamme Klokkeslet. Tiden gik, den næste Nytaarsnat kom, og begge Præsterne sade igjen oppe. Ved Midnatstid gaar den unge Præst, som forrige Gang, ned til Aaen med sin Flaske og fylder den med Vand. Da han kom hjem, forekom det

ham, at Flaskens Indhold havde Blodets Farve. Han smager derpaa og opdager, at der nu er Blod i Flasken. Han sætter Flasken fra sig, men tager den kort efter igjen i Haanden, og nu er der Vand, men ikke Blod i den. Præsterue talte frem og tilbage om denne Ting, og kunde endnu mindre end før fatte Aaens Forvandlinger. Men det var Folks Tro, at naar Øxaraa blev til Blod, var det Forvarsel paa, at der skulde blive udøst Blod paa Althinget. Det hedder sig ogsaa, at saaledes gik det denne Gang, at der paa det næste Althing stod et Slag, i hvilket der blev et stort Mandefald.

Den sorte Død.

Omtrent paa den Tid, da den sorte Død begyndte at rase, levede der en Bonde, som havde den Skik, at læse hver Morgen i Bibelen, hvad enten det var Vinter, Sommer, Vaar eller Høst. Engang, da det saae ud til Regn, var man ifærd med at rive Høet sammen paa Engen. Da vilde Bonden hjem for at læse i Bibelen. Men Nogle søgte at afholde ham herfra og mente, at det laa mere nær, at bjerge Høet. Alligevel blev det dog Enden paa den Tvist, at Bonden gik hjem med alle sine Folk og læste. Op ad Dagen saas to smaabitte Skypletter; de nærmede sig og voxede og bleve tilsidst til en Mand og en Kvinde, som rede paa graa Heste. De rede ovenom Bondens Gaard. Da spurgte hun: „Skal vi her hjem paa Gaarden?" „Nej," svarer han, „det blev os ikke befalet."

Nu bruste den sorte Død frem overalt, men til denne Gaard kom den aldrig, og paa den beholdt alle Folkene Livet.

Tyvehulen.

Et Stykke ovenfor Alfarvejen, som løber Øst gjennem Hededalen og Vandaasundene, findes en Hule, som kaldes Tyvehulen og skal være overmaade stor, men Aabningen paa den er nu for Størstedelen tilgroet. Der fortælles, at i gamle Dage boede en Bonde paa Lille-Hede, som er et Husmandssted til Hede-Præstegaaad. Hos denne Bonde tjente en ung og haabefuld Pige. En smuk Maaneskinsaften henad Julefasten gik hun omtrent ved Sengetid ud for at indsamle Tvætten. Hun vendte ikke tilbage til Huset om Natten. Dagen efter søgte man efter hende, men hun fandtes ikke, og ihvor længe man end blev ved at lede, saa hverken saae eller hørte man noget til hende. Men da tre Aar vare gaaede, traf det sig en Kveld omtrent ved samme Tid, hun var forsvunden, at nogle Folk paa Lille-Hede endnu vare oppe for at fodre Malkekøerne; da kom Tjenestepigen ind i Gaarden, med Tungen ud af Halsen og halvdød af Træthed, og i samme Nu saae man fire Mænd, som Alle stævnede hjem til Lille-Hede, men igjen vendte om ved Gjerdet om Hjemmemarken, da de saae, at der endnu var Folk oppe paa Gaarden. Folkene bleve meget forundrede over at hun, hvem Alle troede død for længe siden, nu vendte tilbage i en Svip, ganske som hun var forsvunden, og spurgte hende, hvor hun havde tilbragt disse tre Aar. Hun fortalte: „Som jeg var bedst ilav med at samle Tvætten sammen, kom en Mand, stor af Væxt, hen til mig; han løftede mig strax op, men stoppede mig i det Samme sin Vante i Munden, og derfor kunde jeg hverken skrige eller raabe om Hjælp. Denne Mand bar mig i østlig Retning fra Gaarden, og jeg saae snart, at der var fire Mænd. De skiftedes til at bære mig og gik den lige Vej imod Øst til Vandaasundene, og standsede endelig søndentil i Sundene. Der

var en stor Hule, i hvilken de bragte mig ind. De tændte Lys derinde, bøde mig Spise og tillavede mig et Leje af lutter Faareskind; thi Andet havde de ikke. Paa dette Leje lode de mig ligge imellem sig, og i lang Tid sov de vist ikke Alle paa Engang. Jeg savnede ikke venlig Omgang, og Mad havde jeg Nok af, Kjød og Foreller, Andet fandtes der ikke. Saa godt passede de paa mig, at naar de gik ud for Erhvervs Skyld, blev altid en af dem hjemme for at bevogte mig. Det var mig derfor umuligt at undvige fra dem. Saaledes levede jeg hos dem i tre Aar. Mig toge de kun, for at jeg skulde bestyre hele deres Husvæsen, og de vilde ikke volde mig nogen Men, saa jeg saae ingen anden Udvej, end at lade, som jeg var ganske godt fornøjet; derfor begyndte de til Slutningen at tro mig nogenlunde. Det var deres Skik, kun at gaa lidt ud om Dagen, men om Natten gik de ofte ud for at fiske. Hulen indeholdt ikke Meget af Penges Værd, og Kvæg havde de ikke, men i Stedet derfor toge de engang imellem hist og her et Par Faar til Slagtning. Forelfiskeriet derimod plejede de, saa tidt Lejlighed gaves. Det var først nu i Høst, at de alle fire vare begyndte at gaa ud paa Fangst samlede, men dog kun, naar de ikke gik længere bort, end at de kunde opdage mig, hvis jeg skulde gaa bort. Da skete det tilsidst engang, at de gik alle ud for at fiske Foreller; de fik en god Fangst, men vendte tilbage saa drivvaade, at der ikke var en tør Trevl paa dem. Jeg havde varm Mad paa rede Haand til dem; de troede sig derfor ret i Tryghed og faldt alle i Søvn; jeg gav mig da til at vaske deres Klæder, som jeg plejede, thi de havde ikke noget andet Sæt til at skifte med. Jeg vaskede og vred deres Klæder og lagde dem hos dem, thi de vilde altid have dem ved Haanden. Men denne Gang vendte jeg det ene Ærme paa Skjorterne og Trøjerne og det ene Buxelaar paa Vrangen, og eftersom det ikke var mørkt og de laa i den sødeste Søvn, fik jeg Mod til at gaa bort, og jeg løb da alt hvad mine Fødder kunde rende med

mig. Men neppe var jeg kommen paa Halvvejen, før jeg hørte, der blev raabt bagved mig, at jeg skulde vente; jeg kjendte deres Røst, blev saare ræd, og løb alt hvad jeg kunde, men dog blev Afstanden imellem os mindre. Da traf det sig saa heldig, at som jeg kom til Gaarden her, stod den aaben, men da vare de ogsaa komne lige til Gjerdet om Hjemmemarken. De have nu vist fundet det raadeligst at vende om, da de bleve vaer, at der endnu var Folk oppe her paa Gaarden."

Paa denne Maade kom Tjenestepigen igjen hjem, men Bonden fortalte strax sine Naboer denne Tildragelse, og Beretningen bares i en Svip over hele Bygden. Herredsfolkene fandt da paa det Raad, at samle en Mængde Mennesker sammen, hvorpaa de rede til Lille-Hede og talte med Bonden og hans Tjenestepige, hvem de spurgte, hvorledes der saae ud i Hulen og om Tyvene vare væbnede. Hun sagde, at vel vare deres Vaaben ikke gode, men de manglede hverken Mod eller Mands Hjerte, og desuden vilde de kunne værge Hulens Indgang saaledes, at Ingen kunde gjøre dem Skade, thi den var lille og lav, og mørkt var det at se derind; de vare oftest inde om Dagen, men hvis de vare ude, vilde de neppe vove sig til et Stævne med Fremmede, uden de trøstede sig dertil, desuden vilde kun Faa hamle op med dem i at løbe, thi de vare rappe tilfods. Det blev da aftalt, at Pigen skulde gaa med dem og at hun skulde gaae hen til Hulens Indgang, men de Andre være ved Haanden, hvis Tyvene søgte ud. Nogle sige, at det var Pigen der gav dette Raad; Alle tænkte jo, at de for enhver Pris vilde søge at faa fat i hende, hvis de ikke bleve mange Mennesker vaer. De rede siden østpaa til Sundene, de Fleste vel væbnede, opstillede sig der udenfor Aabningen paa den Maade, som de ansaae for den bedste, men lode Pigen gaa hen til Indgangen og blive der. Alt gik, som man havde tænkt, alle Tyvene kom strax ud, og nu sige Nogle, at de bleve nedstødte saa snart de kom ud, medens

Andre fortælle, at de Alle bleve grebne og paa anden Vis tagne af Dage, men hvem der har Ret, er ikke let at sige. Saameget er imidlertid vist, at fra den Dag af fik Hulen Navn af „Tyvehulen“.

Man fortæller, at mange Aar derefter boede paa Lille-Hede en Bonde, som ejede en Datter, der havde fyldt sit tyvende Aar, da Bonden mistede sin Hustru og satte Datteren til at bestyre Huset. Engang stod hun i en bælmørk Nat ifærd med at koge Kjød til Julen i en stor Gryde. Saaledes var Gaarden indrettet, at Kjøkkenet laa ligefor Døren, men imellem denne og Kjøkkenet var der til den ene Side et aflukket Rum og til den anden Side et Pakkammer, uden Loft og tomt, da det kun benyttedes til ved Lejlighed at sætte Et og Andet fra sig i. Det regnede stærkt om Kvelden. Da Pigen var færdig med Kogningen, bar hun Kjødet ind i Aflukket, og da hendes Øje derfra faldt ind i Pakkammeret, saae hun en Mand staa der, som var meget større af Vækst end andre Mænd; han var fuldt paaklædt, havde Vanter paa Hænderne og støttede sig paa en af Tverbjælkerne i Kammeret; det forekom hende, som denne Mand skjalv og rystede af Kulde og var drivvaad. Saa storvoxen forekom han hende, at han bøjede sig forover mod Tverbjælken, som dog et Menneske godt kunde gaa under. Hun blev forfærdelig bange, men sagde dog til Manden, som stod der i Tavshed: „Det var bedre for Dig at gaa ind i Kjøkkenet, der er en Gryde fuld af varm Suppe. Du gjorde bedre i at drikke den end staa der og skjælve af Kulde“, og i samme Øjeblik sprang hun ind i et andet Kammer, hvor Folkene vare, men slog Døren i efter sig, og først Morgenen derpaa gav man sig til at se efter. Da var Manden forsvunden, men Suppegryden var tom, uden at der var spildt en eneste Draabe. Siden saae man aldrig mere til denne Mand.

Hvanndalsbrødrene.

Man siger, at Kolbeinsø ligger 12 Sømile Nord for Grimsø, men 18 Mile Nord for selve Island, og i de Søfarendes Skibspapirer kaldes den „Mevenklint“. Paa Biskop Gudbrands Tid boede der en Mand paa Hvanndal, som hed Thomas og var Fader til de saakaldte Hvanndalsbrødre. Den ældste af hans Sønner hed Bjarne, men de to andre Jon og Ejnar. Paa denne Fortællings Tid, omtrent i Aaret 1580, var Bjarne otteogtyve Aar gammel, men de to andre Brødre havde endnu ikke naaet Tyverne. Alle disse Brødre vare i Besiddelse af Styrke og Daadskraft og vare dristige over al Maade; de vare vante til at færdes paa Søen i ondt Vejr, vare dygtige Fiskere og gjorde efter Folks Mening gjerne en god Fangst. Saasom de nu i de Dage bleve ansete for de flinkeste Sømænd der paa Nordlandet, fik Bisp Gudbrand dem til at søge efter Kolbejnsø og gav dem i det Øjemed en stor Sum Penge. Brødrene droge alle tre afsted paa en Ottering* med Bjarne som Formand; han valgte et smukt Vejr til at afrejse i, efter at de havde forsynet sig med Fødemidler og andre Fornødenheder. Vinden var god, da de satte fra Land Klokken tre om Eftermiddagen, og ved Solnedgang vare de midt paa Grimsøsundet. Da bleve de pludselig overfaldne af en Støvregn med østlig Vind og saa tyk en Taage, at man neppe kunde se ud over Aaretoldene. Et helt Døgn dreve de tilhavs vesterpaa, thi det var ikke muligt at styre Stævn mod Nord, saa stærkt rasede Stormen, mens Bølgerne gik højt og Regnen styrtede ned. Saa vendte de om og holdt til Land, og landede efter to Døgn paa Hraun i Fljot. Skjønt det mislykkedes denne Gang, droge Brødrene dog atter afsted, men

* Ottering ɔ: en Baad, som roes med otte Aarer.

bleve paany overfaldne af en stærk Østenvind og tykt Vejr. Da de havde sejlet i et helt Døgn, overvældedes Jon og Bjarne af en saa tung Søvn, at de ikke kunde holde sig oppe. De grebe da til den Udvej, at fastbinde Sejlet, hvorpaa de lagde sig ned, medens Ejnar sad til Rors, skjønt halvt sovende. Samtidig hermed lettede Taagen sig lidt, saa man kunde se Solen, der da var i Vest, men i Øst saas noget Hvidt, som Ejnar antog for at være et stort Kjøbmandsskib. Snart saae han imidlertid, at det var det højeste Fjeld paa selve Kolbejnsø og at det var snehvidt af Klippefugle, som saae man et Bjerg oversaaet med hvide Blomster. Ejnar vækkede sine Brødre med den Underretning, at de nu vare komne ind under Øen. I et Nu fore Brødrene op, sænkede Masten, toge fat paa Aarerne, og fik arbejdet sig op imod Øen, skjønt det var haardt Vejr; men det var saa raske Mænd, at de roede en god Sømil i tre Timer. Saa kom de til et Skjær ved Øen, hvor de med begge Hænder fejede Fuglene sammen, saa mange og saa spage vare de. Siden kastede de Net ved Øen, men ikke bleve de vaer ved, at der var Fiske i Forhold til Fuglenes Mængde. Nu landede de i en Vig, kastede Ankerstenen, hvortil Baaden var bundet; men den Fejl begik de, at de ikke bandt Landtovet, saa at Brændingen, idet Bølgen veg tilbage, drog det ud med sig. Da det var en stærk Storm, begyndte Baaden strax at drive bort fra Øen, og de maatte se derpaa fra Strandbredden, hvor de stode aldeles hjælpeløse. Det var da ikke underligt, om de bleve ilde tilmode over deres Stilling, da jo Intet var sandsynligere, end at der ventede dem den visse Død. Bjarne kunde svømme, og to Gange kastede han sig ud efter Baaden, men det var med Nød og neppe, at han naaede Land igjen, paa Grund af Stormen og Brændingen. Baaden drev længere og længere bort med Alt hvad de havde til Livets Ophold, Mad, Drikke og Klæder. I denne Kvide vankede de aldeles raadvilde op fra Flodmaalet, og den Udvej stod dem alene tilbage, at falde paa Knæ der paa Klipperne

og grædende anraabe Gud om Hjælp og Miskundhed. Siden gik de, som bedøvede, op paa Øen og talte ikke et eneste Ord. Da gav Gud, at Søen og Stormen stillede af, saa at først blev det blikstille og derpaa kom der en let nordlig Brise, som igjen drev Baaden til Øen. De frygtede da for, at, skjønt der var dybt, kunde Baaden støde paa et Skjær, hvor de ikke kunde naa til den, men det blev dog ikke Tilfældet. Brødrene havde bragt en Haandline iland med sig, da de forlode Baaden, som de nu snoede sammen til en stor Ring, hvorpaa de bandt en Sten i den ene Ende, og slyngede denne ud i Baaden. Da traf det sig til deres Livs Frelse, at Stenen kom til at sidde fast under Stavntoften paa Baaden, saa at de kunde drage denne til sig, og man kan da let forstaa, hvilken usigelig Glæde det maa have været for dem. Nu gjorde de Baaden forsvarligere fast end før, og toge siden Fugle og Æg i god Ro og Mag, i det yndigste Vejr. De maalte Øen med deres Skridt og fandt, at den var 400 Favne lang, men 60 Favne bred og høj. Der var fire Slags Stene paa Øen, som var oversaaet med Huler og Kløfter, men ikke en eneste Græsplet vexlede med Stenene. De opholdt sig i det Hele i tre og et halvt Døgn paa Øen, og havde da faaet 800 Fugle, en uhyre Mængde Æg og en Del Fisk. Fra Kolbejnsø var Island ganske forsvundet for deres Øjne, med Undtagelse af tre Tuer, men det var Landets højeste Fjelde. Da de forlode Øen, fik de Medbør, Farten var lykkelig, og de naaede Land paa Siglunæs ved Mariemesses Tid. Deres Forældre tyktes, de havde faaet dem kaldte fra Døden tilbage til Livet, og bleve saare glade over deres Hjemkomst. Men Erindringen om denne Hvanndalsbrødrenes Fart har siden vedligeholdt sig fra Mand til Mand.

„Skuletrav".

Skule hed en Mand; han blev dømt fra Livet paa Althinget, men saae Lejlighed til at flygte. En stor Sværm af hans Fjender forfulgte ham, men hans Hest var saa rap, at han fik et langt Forspring for dem alle. Han red op ad Hofmannafløt og Troldehals til Hallbjørnsvarde og derfra mod Nord til Koldedal. Der standsede han en liden Stund, hældte Vin af sin Flaske i en hul Sten og tilraabte sine Forfølgere de Haansord, at hermed vilde han lønne et saa talrigt Følge. Siden satte han Hesten i et Trav, som om den havde Vinger, paa en af de mest stenede og ufremkommelige Veje, der nogensinde har været i Landet, men det vovede Ingen af de Andre at gjøre ham efter. Heraf har denne Vej faaet Navn, og endnu den Dag idag hedder den „Skuletrav". Da Skule kom til sit Hjem, faldt Hesten død om af Møde og Træthed; til Ære for den gjorde han Arveøl efter den og lod den begrave med al Sømmelighed.

Holarmændenes Slag.

Vestfjordsmændene og Sønderlændingerne have altid anset Nordlændingerne for at være dygtige, snarraadige Folk, men paa samme Tid ogsaa for stortalende og overmodige, det være sig nu med Grund eller ej. Paa denne Mening tyder følgende Fortælling, om den nu er sand eller opdigtet.

Tolv Mænd fra Holar vilde engang til Sønderlandet for

at fiske der, men oppe paa Tvidægra bleve de overfaldne af et voldsomt Snevejr med Storm, saa at de alle omkom med Undtagelse af En, der halvdød af Træthed og dødfrossen naaede den nærmeste Gaard. Bonden paa denne Gaard, hvem Mændene fra Holar engang i det foregaaende Aar havde spottet og krænket, huskede denne Mand det, og istedetfor at give denne, forekommen som han var, en god Modtagelse, sagde han med skaanselløs Spot: „Nu ere Holarmændenes Skamsække blevne noget lettere." Da svarede den Anden, skjønt han var lige ved den visse Død: „Men derfor lettes dog ikke Holarmændenes Slag", og gav Bonden med det Samme af alle Kræfter en Kindhest. Men saa frossen var Manden, at Haanden ved Slaget faldt fra Armen og han selv lige derpaa segnede død omkuld.

Det sunkne Kirkested.

Nogle Skoledisciple fra Skalholt vandrede engang ved Juletid til deres Hjem og gik over Fjeldet østerpaa til Side og Skaptaatunge. I smukt Vejr vendte de tilbage sydpaa ad samme Vej. Men da de vare komne vesterpaa til Heklahraun, forsvandt pludselig en af dem, uden at de Andre vidste hvad der blev af ham. De søgte længe, uden at finde ham, opgave at lede og gik deres Vej, i den Tanke, at han var omkommen i en eller anden Kløft. De have ogsaa gjættet rigtigt, han var virkelig falden i en Revne, og blev ved at styrte ned igjennem Kløften, indtil han tilsidst efter et voldsomt Fald kom ned paa en Eng. Efter at have gaaet omkring dernede en Stund, mærkede han, at han var kommen til en slaaet Mark.

Omsider førte en Sti ham til en Gaard, hvorfra der løb en anden Sti, der førte ham hen til en Kirke; herfra vendte han igjen tilbage til Gaarden, som stod aaben. Han gik indenfor, og kom ind i en Badstue, hvor han fandt en opredt Seng, i hvilken han lagde sig, og han faldt da snart i Søvn, thi han var træt og desuden forslaaet ved Faldet. Da drømte han, at en gammel Mand kom hen til ham og fortalte, at her var Kirkestedet i det Sogn, som var gaaet tilgrunde ved Heklas sidste Udbrud; at Lavaen havde lukket sig over Husene, at alle Beboerne vare døde, men at han alene havde overlevet dem, begravet Folkene og sunget ved deres Grav, thi han havde været Præst der i Sognet. „Naar Du vaagner", sagde han, „skal Du søge efter Ildtøj under dit Hovedgjerde, men Kerter, finder Du paa Hylden over dit Hoved, og da vil Du snart finde mig død; saa beder jeg Dig om at begrave mig paa sømmelig Vis ved min Kirke og læse den Tale over mig, som Du vil finde. Fødemidler ville her være tilstrækkelige for halvtredje Aar." Derefter vaagnede Manden og fandt Ildtøjet og Kerterne paa det anviste Sted. Da saae han, at et kort Stykke fra Sengen stod der et Bord. Paa en Stol sad en afsjælet Mand, som hældte sig over Bordet, men paa dette laa Talen foran ham. Manden gjorde nu Alt, hvad der var paalagt ham; siden gav han sig til at bygge en Stensøjle med Trin op imod den Kløft, igjennem hvilken han var falden ned; det tog lang Tid, før han paa Søjlen kunde rejse en Stige op igjennem Kløften og klatre op. Saa gik han til Bygden, fik Folk til Hjælp og Tove til at hisse ned, og hentede saa op fra Dybet under Lavaen hvad der havde noget Værd.

Fortællingen om Bjarne Svendsson og hans Søster Salvør.

Svend hed en Mand. Han var Bonde paa Nordlandet og boede i Skagefjorden. Han var gift, men hvad hans Hustru hed, vides ikke. Svend var en formuende Mand. Han havde to Børn, som Historien omtaler, en Søn, som hed Bjarne, og en Datter, som hed Salvør. De vare Tvillinger og holdt meget af hinanden; paa denne Fortællings Tid vare de tyve Aar gamle. Engang ved St. Hans Tid droge mange Folk fra Skagefjord tilfjelds for at sanke Mos. Svend Bonde vilde ogsaa lade sin Søn Bjarne drage med dem, men da Salvør hørte det, vilde hun og med. Hendes Forældre vilde ikke tillade det, men gave dog tilsidst efter for hendes idelige Bønner.

Nu skulde begge Søskendene tilfjelds. Men Natten før de droge afsted drømte Svend Bonde, at han tyktes eje to hvide Fugle, som han holdt saare meget af. Det var ham, som om han mistede Hunnen, til sin store Smerte. Svend udtydede sin Drøm saaledes, at han snart vilde miste sin Datter, og derover blev han fuld af Bekymring. Nu vilde han ikke tillade, at hun fulgte de Andre tilfjelds, men hun lod ikke af med at bede, før han gav efter for hendes Ønske. Søskendene droge afsted, og der fortælles Intet om deres Hændelser paa Vejen. De gik nu den første Dag og sankede Mos ligesom de Andre. Men om Natten fik Salvør et pludseligt Ildebefindende og kunde derfor ikke følge med de Øvrige den næste Dag. Bjarne blev da tilbage i Teltet hos sin Søster. Der gik nu tre Dage hen, i hvilke hendes Sygdom tiltog, og Bjarne blev hos hende. Men den fjerde Dag fik han en Anden til at blive hos sin Søster og gik alene fra

Teltet. Da han havde fyldt sin Sankepose med Mos, satte han sig ned under en stor Sten, med Hovedet støttet til Haanden. Han sad og tænkte paa sin Søsters Sygdom og var fuld af Sorg og Bekymring. Men da han havde siddet en liden Stund, hørte han en stærk Støj. Han vender Hovedet til Siden og ser to Ryttere nærme sig. De rede stærkt og stævnede lige hen imod Bjarne. Den Ene red paa en rød Hest og var iført røde Klæder, den Anden red paa en sort Hest og var selv sort klædt. Ved Stenen stege de ned af Hestene og hilsede Bjarne ved Navn. Den Rødklædte spurgte, hvad der gik af ham. Bjarne vilde ikke sige ham det. Den Rødklædte sagde, at det vilde ikke være til hans Skade, om han betroede ham sin Sorg. Da fortalte Bjarne ham om sin Søsters Sygdom og at nu vilde alle hans Fæller drage hjem igjen, „og jeg maa da blive tilbage hos min Søster her alene," siger han, „uden at vide hvad Øjeblik hun kan dø imellem Hænderne paa mig." „Du har Modgang, Bjarne," sagde den Rødklædte, „og det gjør mig ondt for Dig; men vil Du nu ikke give mig din Søster til Hustru?" „Nej," svarede Bjarne, „det kan jeg ikke; jeg har ingensomhelst Rede paa Dig, og ikke veed jeg, hvorfra Du er, eller hvorfra er Du?" „Det kommer ikke Dig ved," sagde den Anden. Han tog en forgyldt Sølvdaase, med en Sten i Laaget, op af Lommen og sagde: „Vil Du ikke sælge mig din Søster for denne Daase?" „Nej," svarede Bjarne, „jeg skjænker hende aldrig til Dig, hvad Du end byder." „Naa, ja ja da?" siger Manden, „modtag alligevel denne Daase til Erindring om, at Du har talt med en ukjendt Mand heroppe i Fjeldene." Bjarne tog mod Daasen og takkede for Gaven.. De Fremmede tage Afsked med ham og ride bort, men han gaar hjem til Teltet. Morgenen efter droge Bjarnes Rejsefæller hjemad, og han blev da alene tilbage hos sin Søster og turde nu ikke sove; thi han var bange for, at de ukjendte Mænd maaske vilde stjæle Salvør fra ham.

Bjarne vaagede nu hele denne Dag, men om Natten overvældede Søvnen ham, og han lægger sig ved Siden af sin Søster. Han omslynger hende med sine Arme og mener, at nu skulde Ingen kunne tage hende bort fra ham, uden at han blev det vaer. Siden faldt han i en fast Søvn. Men da han vaagnede, var hans Søster forsvunden. Da blev han meget bedrøvet, og han søgte hele denne Dag efter hende, men fandt hende ikke. Han brød da op, red hjem om Natten, og fortalte disse Tidender. „Det anede mig tidlig," sagde Svend, „det bliver altid, som vor Skjæbne vil have det." Man samlede da Folk og gav sig til at lede overalt, men alligevel fandt man ikke Salvør. Det gjorde alle Mennesker ondt, thi hun var en haabefuld ung Pige og Alles Yndling.

Nu lider det henad den Tid, da Bjarne er bleven tredive Aar. Han var da gift og havde selv sat Bo. En Høst savnede hans Faarehyrde alle Faarene, og skjønt han søgte efter dem i tre Dage, fandt han dem ikke. Da bad Bjarne sin Hustru om at tillave ham Rejsekost for en Uge og et Par gode Sko; thi han vilde søge efter sine Faar, sagde han. Bjarnes Forældre levede endnu, og de bad ham om ikke at gaa. Men han sagde, de skulde være uden Frygt og først vente ham tilbage efter en Uges Forløb. Derefter drog han afsted og gik uafladelig i halvandet Døgn. Da kom han til en Hule, som skød sig ind i et Fjeld, og her lagde han sig ned for at sove. Da han vaagnede, var der falden en sort, tyk Taage. Alligevel drog han afsted, men for snart vild, saa at han ikke vidste, hvor han gik. Han gik længe, indtil han kom til Enden af en stor Dal; da var det allerede langt hen paa Dagen. Nede i Dalen var der ingen Taage. Da han kom derned, saae han en stor og anselig Gaard, som han gik hen til. Der saae han Mænd og Kvinder ilav med Høet paa en Eng udenfor Hjemmemarken. Han gik hen til Kvinderne; de vare tre, men en af dem saae fornemmere ud end de to andre. Han hilser og spørger dem, om han ikke kunde faa Lov til at blive der om

Natten. De svare Alle Ja, og en af dem gaar med ham hjem til Gaarden. Det var en ung og saare skjøn Pige. Det var for Bjarne, som om hun lignede Søsteren, han engang havde mistet paa Fjeldet. Da randt hele den Begivenhed ham i Hu paany og han blev sorrigfuld i Sind derover, men lod dog ikke Pigen mærke Noget. De kom nu hjem til Gaarden, og Pigen førte Bjarne ind i Huset. Der var store og smukke Værelser; de traadte ind i et, som var rummeligt og vel indrettet. Pigen gav ham en Stol og bad ham om at vente derinde paa sig. Hun løb ud, men kom et Øjeblik derefter tilbage igjen og satte Mad og Vin paa Bordet for Bjarne. Han nød sit Maaltid, men da han var færdig dermed, bad Pigen ham at lægge sig tilsengs. Hun fulgte ham ind i et lille Kammer, hvor der stod en opredt Seng. Bjarne lægger sig. Pigen trækker de vaade Klæder af ham, ønsker ham Godnat og gaar bort. Bjarne tænker nu over, hvor han vel kunde være og hvorledes det egenlig forholdt sig dermed, at denne Pige saaledes kunde oprippe hans Sorg, hvilket er ham ufatteligt. Han sov ind med disse Tanker, men vaagnede ved, at han hørte en Sang ovenover sig. Han hørte da, at der paa Loftet ovenover hans Seng blev læst Aftenbøn, saaledes som Skik og Brug var oppe i Bygderne. Der var Mange, som sang, baade Mænd og Kvinder, men alligevel overgik een Røst alle de andre. Denne Røst opvakte ganske Bjarnes Sorg, thi han syntes, han skulde kjende sin Søster Salvørs Stemme. Han tænkte nu i nogen Tid herover, men sov siden ind igjen, og vidste ikke af Noget, før den lille Pige, som havde hjulpet ham med hans Afklædning om Aftenen, vækkede ham. Hun bragte ham gode Klæder, som hun bad ham tage paa, thi han blev nok, sagde hun, hos dem denne Dag, det var en Søndag. Saa forlod den lille Pige ham. Men medens Bjarne var ifærd med at klæde sig paa, kom en lille Dreng ind til ham; han var iført en grøn Klædeskjole og i det Hele taget vel klædt. Drengen hilser paa Bjarne og er meget snaksom. „Hvor skal Du hen?"

spørger Drengen. „Jeg søger efter Faar," svarer Bjarne. „Ikke er jeg bleven vaer ved dem her i Dalen," siger Drengen. „Du slaar Dig da til Ro her hos os idag, thi min Fader vil prædike," siger han. I det Samme kom den lille Pige ind og sagde: „Hold nu op med at kjede Manden med den Snak, Svend." Hun dækkede Bord for Bjarne, men forlod ham igjen, da han var færdig med sit Maaltid. Han ser da en stor Mængde Mennesker komme. Den lille Dreng tager ham ved Haanden, leder ham ud i Kirken og anviser ham et Sæde. Bjarne saae sig da om og kjendte ved sin Side den rødklædte Mand, som var kommen til ham paa Fjeldet. Men det saae han, at Præsten var ingen Anden end den, der dengang havde de sorte Klæder paa. Der var mange Folk i Kirken, og de fleste Mandfolk vare store af Væxt og saae onde ud. Nogle af dem havde Klæder, som vare strikkede af sort Faareuld. Bjarne tog sin smukke Daase op af Lommen og bød sin Sidemand en Pris, som denne tog imod. Foran i Kirken saae Bjarne en fornemt klædt Kvinde, og det forekom ham, som han kjendte der sin Søster Salvør. De saae paa hinanden, og det var, som om hun enten smilte eller græd hver Gang hun saae ham. Nu kunde Bjarne tænke sig, hvorledes det Hele hang sammen, og at han var kommen til sin Søster. Prædikenen var nu forbi, og hele Gudstjenesten blev fuldført paa den smukkeste Maade. Efter Velsignelsen tager den lille Dreng Bjarne ved Haanden og fører ham ud. Men som de kom udenfor Kirkedøren, sidder der en gammel Mand af et ondt Udseende. Han spænder Fod for Bjarne, saa han falder. Drengen løber da ind i Kirken og henter den rødklædte Mand. Denne tager fat i den Gamle og rusker ham, men den lille Dreng fører Bjarne tilbage til Gaarden. Efter en kort Tids Forløb kom den rødklædte og sortklædte Mand ind til ham. De hilse med Venlighed paa Bjarne og spørge, om han kjender dem. Han sagde, at det var Tilfældet, og blev saa noget tavs derved; thi mange gamle Ting bleve nu oprippede. I

det Samme traadte den Kvinde ind, som han havde set i Kirken og ment, var hans Søster. Hun løb i Bjarnes Favn og siger: „Favn i Favn laa vi sammen i Moderliv, grædende blev jeg tagen ud af din Favn, min Broder, men leende kommer jeg nu igjen tilbage til den." De hilse paa hinanden, og det blev det glædeligste Møde. Han fortalte hende nu Alt, hvad der var sket i Skagefjord siden hun forsvandt. Da siger den Rødklædte: „Jeg tog fordum din Søster ud af din Favn, Bjarne, og giftede hende med ham der i de sorte Klæder. Det er min Søn, han er Præst hos os Dalboere, men jeg er Sysselmand her i Dalen. Nu tog jeg dine Faar, og lod Dig forvildes hid, for at I to Søskende kunde træffe hinanden og fortælle hinanden Eders Hændelser, siden I skiltes. Imorgen skal jeg følge Dig affted og give Dig dine Faar tilbage, men bliv nu her i Nat og tal med din Søster." Det gjorde Bjarne.

Morgenen efter drog Bjarne affted, efter at han med mange Taarer havde sagt Farvel til sin Søster. Den Rødklædte fulgte ham, og de joge Faarene foran sig. Den Sortklædte gik ogsaa med dem, og Bjarne blev fulgt helt ned imod Bygden. Der skiltes de, idet de lovede hverandre godt Venskab. Den Sortklædte sagde, at han næste Vaar vilde sende Bud efter Bjarne og at denne maatte være rejsefærdig ved Flyttedags Tid, „saa skal Du bo hos os i Dalen."

Bjarne kom hjem og fortalte sine Forældre og sin Hustru sine Rejsehændelser og hvad han havde i Sinde, men bad dem om ikke at tale derom. Ved Flyttedagstid kom tre Mænd med Heste til Bjarne, og om Natten drog han affted med al sin Ejendom, med sin gamle Fader og Moder, Hustru og Børn. De kom til Dalen og der blev et frydeligt Møde. Bjarne boede længe paa dette Sted, men da han var bleven gammel, vendte han tilbage til Skagefjorden. Da fortalte han denne Historie, og siden døde han i en lykkelig Alderdom.

Ulfssø.

Søndentil i Skagefjordsdalene findes en fiskerig Sø, som hedder Ulfssø og har faaet sit Navn paa følgende Maade. Engang boede der en rig Bonde paa Mælifellsaa, som havde en Søn ved Navn Gudmund, der i alle Henseender var en haabefuld ung Mand; han havde gode Kræfter og var en dygtig Bryder. Han var ofte ude at søge efter Kvæg, og hver Gang der skulde søges, var han Formand eller Fjeldkonge, som Rangvellingerne kalde det. Engang gik Gudmund tilligemed flere Mænd ud for at søge efter forsvundne Faar; som han gik og søgte, blev han alene med en Dreng, og de kom til Ulfssø. Der saae de to Lam, som de gave sig til at forfølge. Søen var tillagt, og de saae, at ude paa Isen laa der en Mand og fiskede. Da Gudmund og hans Ledsager nærmede sig Søen, stod Fiskeren op, greb en Øxe, der laa hos ham, tog Tilløb og gled henimod Gudmund. Neppe faar Drengen dette at se, før han tager Foden paa Nakken, men Gudmund venter paa Manden. Da denne var i Nærheden af Gudmund, huggede han efter ham med Øxen, men Gudmund veg tilside. Øxen faldt ud af Haanden paa Udliggermanden, Gudmund fik fat i den, tog Tilløb og gled ud paa Søen, hvor den Anden gav sig til at forfølge ham. Saaledes bleve de ved en Stund, til Gudmund saae sit Snit; da vendte han sig om og gav Udliggermanden Banehug; men idet denne fik Hugget, kaldte han med høj Røst paa Brand, Thorgils og Olaf. Siden gik Gudmund til sine Folk og fortalte dem hvad der var sket. De gik da Mange i Følge til Søen, men da var den Døde forsvunden; de saae, at han var bleven bragt derfra, thi Blodsporene paa Isen viste op af Vandet. Efter den Tid blev Gudmund hjemme og gik aldrig bort for at søge Faar; thi man frygtede for, at

Udliggermændene vilde ligge paa Lur efter ham. Da skete det engang sent paa Sommeren, at Hyrden paa Mælifellsaa blev syg, og der var Ingen paa Gaarden til at samle Faarene, uden Gudmund. Han gik derfor afsted, men kunde intetsteds finde dem. Han blev ved at gaa helt op paa Hederne, men heller ikke der fandt han Faarene. Da faldt der en saa tæt Taage, at han ikke vidste, hvor han gik, men dog blev han ved at gaa, indtil han ser en stor Flok Faar og en Mand hos dem. Denne, der var en Udliggermand, angriber strax Gudmund, og de brydes længe, indtil Gudmund faar fældet sin Modstander. Udliggermanden beder om Fred og lover at ville lønne ham vel derfor. Gudmund spørger hvo han er og hvor han har hjemme. Udliggermanden svarede, at han hed Olaf og var Broder til ham, han havde dræbt paa Søen, men Ulf havde han heddet. „Vi ere sex Brødre, og jeg er den Yngste og den Mindste af os Alle. Min Fader bor paa en Gaard kort herfra, og han har tryllet Dig hid, thi han vil lønne Dig for sin Søns Drab; paa Ladet har han ladet grave en Grav og Dig har han bestemt til Gjæst i den. Vi have en Søster, som hedder Sigrid og som vor Fader elsker højest; hun kan yde Dig den bedste Hjælp, hvis hun ellers vil give Dig en Haandsrækning. Min Broder Brand er her i Nærheden, og kunde Du faa ham under din Fod, saa at Du kom til at skjænke os Begge Livet, da vilde hun nok yde Dig al den Hjælp, hun formaar." Derefter lod Gudmund Olaf staa op, og han fortsatte derpaa sin Vej, til han traf paa Brand. De brydes, og det lykkes Gudmund at faa Brand under sig. Da beder denne om Naade og lover ham Hjælp, idet han ganske beretter ham det Samme, som Olaf før fortalte ham.

Gudmund lod ham da staa op, gik til Gaarden og traf Sigrid udenfor. Han bringer hende Brødrenes Hilsen, med Tilføjende, at de bede hende om at hjælpe Den, der har skjænket dem Livet. Sigrid førte ham da op paa Loftet over Stalden og gav ham en Drik Vin, som styrkede ham meget. Hun be=

skrev ham nu Graven paa Ladet og gav ham det Raad, at lade sig drive af hendes Fader, naar de brydes, henimod den, men naar de have naaet Randen, skal han springe over og lade hendes Fader falde ned i Graven, dog skal han ikke dræbe ham. Hun siger, at hendes Fader nu sover, men at han snart vil vaagne, derfor skal han gaa henimod Gaarden og banke paa Døren. Gudmund gjør, som hun sagde; men idet den Gamle hører Slagene, rejser han sig op af Sengen og siger, at nu er da endelig Gudmund kommen og nu skal han faa Lov til at vise, hvad han duer til. Bonden løber ud, men om gjensidige Hilsener bliver der ikke Tale, tvertimod tage de strax Tag sammen, og det bliver en haard Dyst. Gudmund indser snart, at han ikke har mer end Halvdelen af den Gamles Kræfter, derfor værger han sig blot, men angriber ikke. Den Gamle vil have ham hen til Graven, og Gudmund lader sig drive derhen, men idet de have naaet den, springer Gudmund over og vipper den Gamle paa Hovedet ned i den. I det Samme kommer Sigrid og de to Brødre, med hvem Gudmund før havde Brydekampen, og bede ham om at skjænke deres Fader Livet, men han lover at gjøre det, hvis de fra den Stund af ikke tilføje ham Men; dette lovede den Gamle højt og helligt. Han blev da trukket op, og nu takkede han Gudmund for Livet og bød ham indenfor, men sagde, at han dog ikke kunde vide, hvorledes hans ældre Sønner vilde finde sig i dette Udfald af Sagen, naar de kom hjem. Siden blev Gudmund beværtet som Gjæst, men blev om Kvelden lukket inde i et Kammer. Saa kom de ældre Brødre hjem og spurgte, om Gudmund gjæstede i Graven. Den Gamle fortæller hvorledes Alt var gaaet til, men de blive rasende herover og ville bryde Kammerdøren op. Den Gamle gaar da hen for Døren og siger, at først skulle de dræbe ham, hvis de ville gjøre sig til Fredniðinger og dræbe Gudmund. Herved formildedes de og gik tilsengs. Morgenen derpaa fremstillede den Gamle Gudmund for dem og bød dem ikke at gjøre ham nogen Fortræd.

Gudmund blev der om Vinteren; han syntes godt om Sigrid, thi hun var en fager Kvinde og derhos anselig af Vært og saa stærk, at hun kunde maale sig med alle sine Brødre. Hun og Gudmund bleve gode Venner. Om Vaaren længtes han tilbage til Bygden, og Sigrid, der gik med Barn, vilde følge med ham; den Gamle søgte ikke at afholde hende derfra, og Gudmund drog nu afsted med hende, og ikke standsede han, før han kom til Mælifellsaa, hvor Alle bleve glade over at se ham igjen, hvem de længst troede død og borte. Han ægtede Sigrid, de boede længe paa Mælifellsaa, og hun blev holdt for en udmærket og højsindet Kvinde.

Efter hendes Bortrejse og deres Faders Død fandt Brødrene Opholdet deroppe paa de øde Steder tungt og kjedsommeligt og derfor flyttede de ligeledes med alt deres Gods til Bygden. Nogle af dem bleve Bønder i Skagefjorden og Alle nøde de Anseelse som dygtige og flinke Mænd.

Hvad der hændtes Hyrdepigen.

I en Bygd var der engang en Hyrdepige, som for vild i Taagen og gik, indtil hun stødte paa en lang Fjeldkløft. Hun gik langsmed den og blev ved at gaa i halvandet Døgn, indtil Taagen lettede sig noget nedentil i Kløften. Da ser hun, at hun er kommen til en snever Dal, og fortsætter nu Vandringen, indtil hun ser to Gaarde, der ligge paa begge Sider af en Aa, som flyder paalangs igjennem Dalen. Hun gaar hen til den Gaard, der ligger paa hendes Vej, og idet hun kommer hen til Døren paa Huset, træder en Pige ud af denne. Den fremmede Pige hilser hende, og de tale med hinanden;

hun fortæller hvorledes hun for vild, og beder den Anden om Hjælp. Pigen paa Gaarden siger: „Du kan prise din Lykke, at Du traf paa denne Gaard, thi

Du vilde fange Spot og Spe,
Fik værre Dalens Slægt Dig se.“

Hun fører nu Pigen fra Bygden ind i et Aflukke paa den ene Side af Indgangen. Dette Kammer var fuldt af Uld, og Pigen paa Gaarden fortæller hende, at her maa hun nu opholde sig, thi hun vil ikke have, at Gaardens andre Folk faa hende at se, men hun alene har Adgang til dette Aflukke, siger hun; thi hendes Moder lader Omsorgen for alt Uldarbejdet i Hjemmet hvile paa hende alene. „Men nu er det saa langt hen paa Sommeren,“ siger hun, „at Du ikke kan begive Dig herfra til Bygderne.“ Derpaa gaar Pigen sin Vej, men vender tilbage med Spise til hende, og saa komme de overens om, at Bygdepigen skal blive der om Vinteren og virke Uld efter den Andens Anvisning. Men altid sad Pigen, der havde hjemme paa Gaarden, hos hende, og hun lod hende Intet mangle. Hun fortalte, at hun havde bedet sin Moder at tildele hende i Vinter dobbelt saamegen Føde som forrige Vinter, hvorimod hun da skulde arbejde for To; hun fortalte hende om forskjellige Sæder og Skikke paa Gaarden. Men Alt hvad den fremmede Pige hørte til andre Mennesker, var kun, hvad disse Viser fortælle:

„Naar Folk stod op ved Morgengry,
Hun hørte Sang i højen Sky:
„„Gid her os blidt med Blommers Ly
Nu Lykken maatte dække!
Tag bort, tag bort hvad mig kan skrække.

Du, Skjæg-Aavalde, Vogter god,
Hæld over Landet Mørkets Flod,
At aldrig Bygdemandens Fod
Til denne Egn maa række.
Tag bort, tag bort hvad mig kan skrække.““

Bygdepigen saae, at der laa store Bunker af Faareben, og den Anden fortalte hende, at det var Folks Tro der paa Stedet, at hvis intet Faareben blev brudt eller fordærvet, men de alle bleve holdte sammen og lagte hen til Bunken, da stod alt Kvæget, som blev slagtet om Høsten og spist om Vinteren, levende op om Vaaren, saaledes som her fortælles:

„Vogt Faareben for Brud og Stød,
Der Bondens Rigdomskilde flød:
Bli'r Faar end dræbt, til dagligt Brød
Det tidt dog end kan strække.
Tag bort, tag bort hvad mig kan skrække."

Vinteren gik nu saaledes hen, at der aldrig faldt Sne. Dalpigen sagde den Anden, at hun bedst kunde forsøge paa at komme bort, uden at Nogen vidste det, paa den første Sommerdag, thi da blev der altid holdt Gilde, af Glæde over Sommerens Komme. Om Morgenen paa den første Sommerdag hører hun i Grjet jublende Sang og hun bliver adskillige Festtilberedelser vaer; da gjør hun sig færdig til Rejsen, og den anden Pige følger hende fra Gaarde og paalægger hende at blive ved at følge uafbrudt langs med Kløften, indtil hun faar Øje paa Bygderne. Derpaa skiltes de, og Bygdepigen takker den Anden for alle hendes Velgjerninger om Vinteren. Hun gik efter Pigens Anvisning og kom uden ulykkelige Hændelser til Bygderne.

Præstedøtrene og Udliggermændene.

Paa Nordlandet boede engang en Præst, som havde tre Børn; Døtrene hed Sigrid og Helga, men Sønnens Navn fortælles ikke. Sigrid var den haabefuldeste af Børnene, hun var baade smuk og vel oplært. Præstens Søn plejede hver Vinter at ro til Fiskeri paa Sønderlandet i en Tomandsbaad, hvis Formand var ugift. Det traf sig en Søndag Morgen, mens Præstesønnen fiskede paa Sønderlandet, at han laa vaagen i Sengen ved Siden af sin Formand. Denne siger blandt Andet, at nu kunde han nok have Lyst til at gifte sig, men at der ikke er nogen Pige her, med hvem han tror han kunde faa Mod paa at indlade sig i Ægteskab. „Hvis Du kommer til Nordlandet,“ siger Præstesønnen, „da skal jeg skaffe Dig min Søster Sigrid, det er en haabefuld Pige,“ siger han, „og hun er flinkere, end min anden Søster Helga.“ Det blev da en Aftale imellem dem, at Formanden om Vaaren skulde drage nordpaa til Høstarbejde med Præstesønnen. Denne udvirker, at han for en Tid faar Høstarbejde hos hans Fader og for en Tid paa den næste Gaard. Nu lægger Folk Mærke til, at Sigrid kun giver sig lidet af med Formanden, som dog alligevel frier til hende, men faar et bestemt Afslag. Siden kommer han da frem med sit Frieri hos hendes Fader, der ogsaa hører med megen Uvilje derpaa. Alligevel taler Præstesønnen saa stærkt for den Sag, at man om Høsten lod Sigrid drage sydpaa med Formanden. Præstesønnen følger dem sydefter til Fjeldene, der forlader han dem. De fortsætte nu deres Rejse sydpaa over Fjeldene. Da falder der en Dag en saa stærk og sort Taage, at den Ene neppe kan se den Anden. Formanden forsvinder i Taagen fra Sigrid, men dog forekommer det hende hele Tiden, som om der gaar en Mand foran hende. Tilsidst

vender denne Mand sig om imod hende, løfter hende ned af Hesten og bærer hende ind i et Hus, hvor han sætter hende ned i et Kammer, i hvilket der ikke findes Andet end en opredt Seng og et Bord. Derpaa gaar denne Mand ud, og nu sidder Sigrid der alene. Da det lider hen mod Aften, kommer en ung Pige til hende med Spise, lader hende lægge sig tilsengs der og tager alle hendes Klæder. Sigrid havde ondt ved at sove, og først da det led ud paa Natten, fik hun et Blund. Hun vaagnede imidlertid snart op igjen, og da laa der en Mand foran hende i Sengen. Hun bliver saare ilde tilmode herved og skubber ham ud af Sengen, og han gaar da ud af Værelset. Da foregøgles hende alle Slags Syner, saa hun bliver bange. En Dreng træder da ind til hende og siger, at det ikke er underligt, om hun er bange, og giver hende en Bog med de Ord, at hun skal lægge den paa sit Bryst. Hun gjør saa, og da forsvinde de onde Syner. „Lad mig nu se," siger Drengen, „at Du ikke er slem imod min Broder;" derpaa gaar han sin Vej. Om Morgenen kommer Pigen med Maden og bringer hende Klæderne, men hele Dagen var Sigrid der alene. Om Kvelden bringer Pigen hende atter Mad og tager Klæderne, som forrige Gang, men taler aldrig et eneste Ord til hende. Om Natten falder hun i Søvn, men da hun atter vaagner, er der en Mand foran hende, som omslutter hende med sin ene Arm. Hun farer op, men Manden holder temmelig fast; da faar hun fat i en Kniv, hvormed hun vil gjennembore ham, men ved dette staar han op af Sengen og gaar sin Vej. Nu foregøgles hende alle Slags stygge Skikkelser, men aldrig saasnart har hun lagt Bogen paa Brystet, før de forsvinde. Drengen kommer da atter til hende og siger, at det gjælder hendes Liv, hvis hun er slem mod hans Broder. Natten gaar hen, og den næste Dag yder Pigen hende den samme Opvartning, som de tidligere Dage, bringer hende Mad og tager hendes Klæder om Kvelden. Den tredje Nat falder Sigrid i Søvn og sover længe, men da hun vaagner, ligger

der en Mand foran hende; hun bliver dog ved at sove hele Natten, uden at bryde sig noget derom. Om Morgenen træder en Mand, iført en rød Kjole, ind til Sigrid og siger til hende: „Det er min Skyld, at Du er kommen hid, og det er min Hensigt, at tage Dig til Hustru; her er ikke andre Folk paa Gaarden, end min Moder og mine to Søstre, som Du har set, og min Broder hedder Thord. Denne Dal bebos af mange Mennesker, og jeg er deres Sysselmand." Derpaa fører han Sigrid ind i et andet Kammer, hvor der ikke findes Andet, end et lille Bord. Han trækker Bordskuffen ud, og den er da fuld af Fingerringe; af dem tager han en og sætter paa hendes Finger, hvorpaa han fører hende tilbage til det Kammer, hvor hun før opholdt sig. Nu fortælles der kun om deres Samliv, at de leve paa denne Gaard som Ægtefolk og at Sigrid synes ret godt om at være der; det var en stor Forskjel, tyktes hende, efter at hun fik Ringen paa Fingeren. Engang spørger Udliggermanden Sigrid, om hun ikke kunde have Lyst til at se hvorledes det stod til hos hendes Forældre, og det vilde hun gjerne. Han fører hende da ind i et affides Kammer, hvor der er en Brønd, giver hende et Glas og siger hende, at holde det over Brønden. Da ser hun sin Faders Hjem, med alle Folkene paa Gaarden, og hvorledes det Alt har sig derhjemme. Blandt Andet ser hun Formanden fra Sønderlandet i Færd med at trække hendes Søster Helga ved Haaret. Herover blev Sigrid meget bedrøvet. Engang opdager hun, at Thord er borte fra Hjemmet nogle Dage, men bliver glædelig overrasket ved at han en skjøn Dag vender tilbage med hendes Søster Helga. Thord var draget til Bygden, havde set sit Snit til at faa fat i hende, og der blev et frydeligt Møde imellem Søstrene. Sigrid hørte nu, at forleden Aar, da de fik Taagen, var Formanden vendt tilbage og havde faaet hendes Søster Helga til Hustru, men de levede sammen som Hund og Kat. Nu længtes Sigrid meget efter at besøge sine Forældre, og hendes Husbond gav hende Tilladelse dertil. Han siger hende,

at hun skal give dem Valget imellem, enten at drage hid til denne Dal, eller at modtage hans Hjælp derhjemme. Sigrid drager nu hjem, fulgt af Thord; hun kommer til sine Forældre, der tage imod hende med stor Kjærlighed, thi de vidste ikke bedre, end at hun for længe siden var død. Sigrid fortæller dem nu, hvorledes hun har det, samt Alt, hvad der har tildraget sig, underretter dem siden om de Vilkaar, hendes Husbond byder dem, og de foretrække da, at drage til Dalen med Alle deres. Thord fik Helga Præstedatter, men Udliggermandens Søster fik Præstesønnen, som vi før have talt om. Disse Folk nedsatte sig nu Alle i Dalen, og den blev siden til en Bygd, og dens Beboere bleve da ikke længere Udliggermænd. Man siger, at Dalboerne havde det godt lige til deres høje Alderdom og at deres Velstand tiltog Dag for Dag.

Sigrid Øfjords-Sol.

Det er Begyndelsen til denne Fortælling, at et Par rige Ægtefolk, hvis Navne ikke nævnes, engang boede paa Mødrufell i Øfjorden. De fik et Barn, en Datter ved Navn Sigrid. Hun var den fagreste iblandt alle Kvinder, og derfor kaldtes hun „Øfjords-Sol“. Hun var ligesaa dydig som hun var dejlig. Da hun var bleven voxen, kom Bejlere i Mængde, baade lærde Mænd og ulærde. Men hendes Fader gav enhver af Frierne Afslag, skjønt der var En og Anden iblandt dem, hvem hun jo selv nok gad fulgt. Det var i de Dage Skik at holde Gudstjeneste Julenat, og Alle søgte da at komme til Kirke, men Ingen vilde gjerne blive hjemme ved Gaarden saalænge. En Vinter talte Tjenestefolkene paa Mødrufell om

hvem der nu mon vilde blive hjemme den næste Julenat, og som de just engang vare i ivrig Trætte herom, kom Sigrid til og spurgte, hvad de vilde give hende for at være hjemme, saa at de kunde gaa til Kirke Allesammen. Da raabte Alle i Munden paa hverandre, at hvis de ejede Noget, som hun havde Lyst til, skulde det blive hendes. Hun sagde da, at det kun var hendes Spøg og at hun ikke vilde modtage det Mindste af Nogen, men hvis de ønskede det, skulde hun nok blive hjemme. De mente Alle, at det fik hun ikke Lov til for sin Fader; men hun lovede at spørge ham derom, hvilket hun ogsaa gjorde. Hun fortæller ham, at hun har Lyst til at blive hjemme for Folkene, thi hende vil det ikke skade, mener hun. Hendes Fader syntes ilde herom og mente, at det var underligt, om hun nu skulde blive hjemme, i Stedet for, som hun plejede, at følge med de Andre. Han har den Anelse, siger han, at der forestaar hende en eller anden Ulykke, siden hun har en saa stor Lyst til at blive hjemme. Det mente hun ikke, hun vilde ingen Skade have deraf, det var hun vis paa, sagde hun. Den Gamle gav da efter for hendes Overtalelser og lod hende have sin Vilje. Til Tjenestefolkene siger han, at nu kunde de gaa til Kirke, thi nu har hun i Sinde at blive hjemme. Folkene bleve saare glade over denne Tidende.

Det lider henad Julen, og det bliver Juleaften. Folkene lave sig til med stor Glæde; det var smukt Vejr, Jorden var bar og frossen, men det var ingen Maaneskinsaften. Da Folkene vare færdige med deres Paaklædning, byder Bonden dem at tage Afsked med Sigrid, men selv vil han være den Sidste, som byder hende Farvel, siger han, og selv vil han tillukke Gaarden og lægge sidste Haand paa hvad der skal gjøres. Hun følger nu Folkene til Døren, hvor de tage Afsked med hende. Hendes Fader paalægger hende for Alting at tage sig i Agt for at lukke noget Menneske ind inat, om det end bliver forlangt, og ikke at have Stævne med noget Menneske; og han varer hende paa det Bestemteste imod at bryde sig det mindste

om, at der bliver banket paa Døren eller hilset udenfor Ruden i Guds Navn. Nu siger han Farvel til hende, og han har det Haab, siger han, at ingen levende Skabning kan komme ind i Huset, hvis Døren ikke bliver lukket op. Folkene drage nu afsted, men hun gaar ind igjen og giver sig ilav med at tage sine Højtidsklæder paa. Efter at hun er bleven færdig dermed, tænder hun Lys, tager en Bog frem og giver sig til at læse i den, siddende inde i sine Forældres Sovekammer. Det lider saa hen ad Midnat, uden at hun mærker Noget. Da bliver der paa Engang banket paa Døren, men hun bliver siddende rolig, som før. Der bliver banket anden Gang, og det gaar paa samme Vis. Nu bliver der banket tredje Gang og meget voldsommere end før, saa man næsten skulde tro, at Gaarden maatte styrte sammen, havde den ikke været saa stærkt bygget; men hun lukkede alligevel ikke op. Nu gaar der en liden Stund hen. Da hører hun Nogen gaa op paa Huset langs Taget og hen til det Vindue, der er ovenfor hendes Hoved. Hun hører, at der bliver raabt paa Ruden og sendt en Hilsen ind til hende, som hun besvarer. Hun ser ud igjennem Vinduet; udenfor var det mørkt, dog kunde hun se et Mandsansigt, og det forekom hende saa fagert, at hun i hele sit Liv ikke havde set et saa skjønt Ansigt før. Han beder hende om at komme ud til sig. Det hverken kan eller maa hun, siger hun. Han beder hende da desto inderligere, sigende, at det ikke skal sinke hende længe. Hun svarer, at det kan være ligemeget, hun gjør det ikke, han kan godt fortælle sit Ærinde udenfor Vinduet. Det kan han ikke, siger han; han maa tale med hende selv, thi han trænger til en Drik. Derfor er der gode Raad, mener hun, thi der hænger en Øse paa Væggen og ved Gaarden flyder en Bæk, der kan han slukke sin Torst; men hun har nu ikke Raad til nogen anden Svaledrik. Han kan dog ikke drikke det bare Vand, siger han. Ja, da kan hun ikke hjælpe ham, svarer hun. Han maa da forlade hende saaledes, siger han, men det kan han fortælle hende, at der kan komme den Dag, at hun

kan komme i samme Knibe, som han nu. „Det gaar os, som Skjæbnen vil," svarer hun. Derpaa gaar han sin Vej, og hun mærker ikke til noget Videre om Natten.

Om Morgenen komme Folkene hjem igjen. Aldrig saasnart har den Gamle hilset paa hende, før han, fuld af Bekymring, spørger hende, om hun har mærket Noget om Natten. Hun svarer benegtende derpaa. Det behøver hun nu ikke at fortælle ham, siger han, han veed godt, hvordan det har sig, og han kan desuden se det paa hende; han trænger nu saa fast ind paa hende, at hun maa fortælle ham hele Historien. Han spørger hende, om hun ikke har lukket op for ham, hvortil hun siger Nej. Deri har huu handlet vel, siger han. Det veed hun ikke, svarer hun, men det vil nu senere komme frem for Dagen, hvor godt det var for hende, at hun adlød hans Befaling. Og saa blev der ikke talt mere om den Ting.

Nu nærmer den næste Jul sig, og Folkene tale indbyrdes om hvem der vil blive hjemme denne Gang. Sigrid erklærer, at hun ikke har Noget imod atter, som forrige Gang, at blive hjemme for dem, og det bliver da endelig vedtaget, at hun skal blive hjemme ved Huset den næste Julenat. Juleaften kommer, Vejret er, som sidst, dog lyser Maanen og Natten er klar. Men om Dagen er hendes Moder pludselig bleven saa syg, at hun ikke trøster sig til at gaa fra Hjemmet, og Flere ville nu blive hjemme end de, der i Førstningen havde det i Sinde, mener Sigrid; thi nu vil hendes Fader neppe drage afsted. Folkene komme i Kirkeklæderne og begive sig paa Vejen. Manden lukker selv Huset forsvarlig til, som forrige Gang, og giver sig derpaa til at læse i en Bog. Som han er færdig med sin Læsning og det lakker hen imod Midnat, bliver der dundret paa Døren. Sigrid spørger sin Fader, om hun ikke skal gaa til Døren, men han svarer Nej; han vil selv gaa de Kommende imøde, siger han; thi de ville nok først tale med ham. Den Gamle gaar ud og bliver saalænge borte, at Ventetiden saa smaat begynder at falde Moder og Datter noget lang.

Sigrid spørger derfor sin Moder, om hun ikke skal gaa ud og se til sin Fader. Men Moderen svarer hende, at hun skal bie endnu; thi det var ikke bedre, om hun gik og aldrig kom igjen, hvis det skulde være et Uhyre, som havde tilføjet hendes Fader en Ulykke, og saa gik der endnu en Tid hen for de Ventende. Da vil Sigrid ud, men i det Samme kommer den Gamle ind, i en saare voldsom Sindsbevægelse. Han befaler Sigrid i en Fart at klæde sig paa, for nu er Den kommen, til hvem han saa længe har gjemt hende. Hun staar der som falden ned fra Skyerne, men spørger dog, hvo det er og hvorhen hun skal. Det faar hun siden at vide, siger han, hun har blot at skynde sig, thi Manden vil ikke vente. Hendes Moder spørger, hvorledes dette hænger sammen og i hvis Hænder han vil overgive hende; heri handler han underlig, siger hun. Men Manden svarer, at de Ingenting skulle tænke om Alt dette. Sigrid klæder sig paa. Siden byder Faderen hende at tage Afsked med Moderen, hvilket hun gjør, og man kan sagtens tænke sig, hvorledes de vare tilsinds ved at skilles saaledes. Moderen siger, at var der end før Haab om at hun kunde komme sig, saa er det nu rent forsvundet, siden dette kom paa. Faderen følger Sigrid ud af Huset. Idet hun kommer ud, ser hun tre Mænd staa paa Ladet, der snarere ligne Trolde end Mennesker, men dog er een af dem størst og styggest og saa ond af Udseende, at Sigrid kommer til at bæve af Skræk, ved at se paa ham. Fire Heste staa paa Ladet, deriblandt Sigrids opsadlede Ridehest. Den styggeste af Mændene kommer nu og slynger hende op i Sadelen. De tage Afsked med den Gamle i største Venskab, især denne Ene. Sigrid byder ham ogsaa Farvel.

Saa ride de afsted; den Styggeste, hvem hun antager for Bejleren, rider foran, og paa denne Maade ride de udefter Fjorden og siden op paa Fjeldene, og snart har hun ikke mere nogen Forestilling om hvorhen de drage. De talte hverken med hende eller med hverandre indbyrdes og hun begyndte at

blive saa søvnig, at hun rokkede i Sadelen. Saaledes droge de fremad i halvandet Døgn, som det forekom hende, indtil de sent paa Dagen komme til en snever-Gangsti, hvor Alle stige ned af Hestene. Den Stygge gaar hen imod hende, river hende af Sadelen og siger med haard Røst, at her maa hun nu gaa ned. De holdt Hestene ved Tømmerne, men hun gik bagefter dem nedad Gangstien, der var saa stejl, at hun maatte støtte sig paa Lænden af sin Hest, der var den bageste. Saasnart de komme ned, ser hun, at de befinde sig nede i en dyb Dal; her stige alle Mændene til Hest igjen, efter at den Samme paa en saare ulemfældig Maade har kastet hende op i Sadelen, uden at tale et Ord til hende. De ride igjennem Dalen; den var græsbevoxet og blodrød lige op til Fjeldenes Tinder og en Aa strømmede igjennem den. Hun faar ikke Øje paa noget Menneskeværk i Dalen, men havde hun havt et let og lystigt Sind, vilde hun vist have fundet den fornøjelig og fager. Tavse ride de igjennem Dalen, indtil hun faar Øje paa en stor Hob Heste af alle Slags Farver og af forskjellige Aldere. Da raaber den Ene til hende og spørger, om hun ikke nok vilde være den Mands Viv, der ejer dette. Hun svarer: „Glæde er bedre end Guld." Nu ride de et godt Stykke længere; da ser hun en stor Flok Oxer. Den var ikke ringere, end Hestene, og Noddene vare af forskjellige Aldere. Han tilraabte hende det samme Spørgsmaal, som før, og hun gav samme Svar. Dernæst ser hun en saa vældig Faareflok, at den overgaar al Tanke; her var flere Faar, tyktes hende, end om alt Kvæget fra hele Øfjorden var drevet sammen i een Hob. Han tilraaber hende de samme Ord, men hun svarer paa samme Vis. Saa ride de endnu en Stund. Da ser hun en stor og anselig Gaard, en stolt og stærk Bygning, fandt hun. Flere Gaarde saae hun ikke. De kom til et stort Gjerde om Hjemmemarken, hvorpaa der var et Led, og derfra løb en Vej op til Huset; Græsmarken var jevn og oversaaet med mange Slags fagre Blomster. De ride hjem paa Ladet, hvor hun faar Øje

paa en liden, men net Kirke, der har mere Værd for hende, end alt det Øvrige tilsammen. Her stige de ned af Hestene. Den Samme tager hende ned af Sadelen og siger til hende: „Hvad ønsker Du nu?“ „At gaa i Kirke,“ svarer hun. „Da maa Du følge med mig,“ siger han. Han tager en Nøgle op af Lommen, lukker Kirken op og byder hende at gaa ind; hun skal komme hjem igjen paa Ladet, naar hun har været saalænge inde i Kirken, som hun har Lyst til. Hun gaar da ind og sætter sig paa den inderste Bænk. Her falder hun da i Søvn, efter at have gjort sin Bøn, og drømmer da, at en Kvinde i blaa Klæder stiger op af Korgulvet, gaar hen i Kordøren og siger: „Du er da kommen hid, Sigrid Øfjords-Sol. Denne Mand har havt to Hustruer; jeg var den anden, men han har dræbt os Beggeto. Det kommer af, at det er tre Brødre, over hvilke der hviler en Troldbom. Den første Kveld, han vilde gaa tilsengs hos os, gjorde han os nogle Spørgsmaal, som vi ikke kunde besvare, og derfor stak han os ihjel. Men nu veed jeg hvad vi skulde have svaret, og jeg vil sige Dig det; thi jeg under Dig af Hjertet et længere Samliv med ham, end det blev os forundt.“ Hun gjentager nu Spørgsmaalene tre Gange for hende og lader hende selv gjentage dem, idet hun beder hende om for Alting at lægge vel Mærke til dem og huske dem godt; thi hun maa ikke lade det mangle sig paa Ord; hun maa besvare hvert Spørgsmaal, saasnart han har gjort det, men hun skal ikke lade Modet falde, tykkes det hende end, som han har paataget sig sin værste Ham. Sigrid drømmer, at hun gjentager Ordene tre Gange efter Kvinden, men i det Samme farer hun op af Søvnen og da er det hende, som om hun endnu ser Skikkelsen, idet den fjerner sig. Hun husker Ordene og gjentager dem atter og atter for sig selv. Hun gaar ud af Kirken og hjem paa Ladet. Der staar en fager Pige i Døren, som hilser paa Sigrid og leder hende ind i Huset; hun fortæller, at hun er Søster til Brødrene, og hendes Tale er fuld af Skjemt; hun viser hende nu enhver

Krog i Huset, og Sigrid beundrer den Orden og Skjønhed, som er bredt over det Hele. Der var en uhyre Rigdom, men hun saae ingen andre Mennesker, end de tre Brødre og Pigen, deres Søster. En halv Maaned gik saaledes hen. Da fortæller Pigen Sigrid, at nu staar hendes Bryllup med Broderen for Døren, men Sigrid bliver kun lidet glad over denne Nyhed. Bryllupsdagen kommer, og Alt er indrettet paa det Prægtigste. Der kom en Præst og nogle flere Folk tilstede og Vielsen gik saa for sig; derpaa blev der holdt et Gilde, hvor der var Nok af alle Ting, baade Vin og andre gode Sager. Aldrig saasnart var Gildet forbi, før enhver af Gjæsterne skyndte sig med at komme bort i en Fart, men Brødrene ere nu blevne saa svinefulde, at de ere gaaede fra Sans og Samling og skabe sig som de værste Trolde. Der var et lille Kammer indenfor Badstuen, her opholdt de sig, saalænge de vare i denne Tilstand, men paa denne Maade bleve de ved at svire til helt ud paa Natten. Pigen siger da til Sigrid, at nu gaar det ikke an længere at opsætte at gaa tilsengs, og hun følger hende ind i et lidet, ret kjønt Sideværelse, som var bestemt til at være Ægtefolkenes Sovekammer, men Begge have de nu et sorgfuldt Sind. Pigen beder Sigrid om at lægge sig først, saa vil han snart komme. Nu gaar Sigrid tilsengs, men efter en liden Stund rave Brødrene bort, hver til sit Sted, og Brudgommen kommer ind. Han satte sig paa Sengekanten hos Sigrid; hans Udseende var ondt og vildt, og han forelagde hende Spørgsmaalene, medens han paa samme Tid lod, som om han famlede efter Noget nede langs Sengekanten. Men aldrig saasnart har han faaet udtalt Spørgsmaalene, før hun har givet ham det rigtige Svar, som Kvinden aabenbarede hende. I samme Nu falder han i Afmagt om paa Gulvet og er da forvandlet til den skjønneste Mand. Paa samme Vis gik det hans Brødre. En Mængde Mennesker kom til, for at hæge om ham og hans to Brødre. Nu begyndte det at klare op for Sigrid, og hun fandt, at han i Skjønhed kom Den nærmest, der hin Julenat

kom hen til Vinduet. Kort derpaa kommer han til sig selv igjen; han lægger sig da tilsengs hos hende, men baade han og Brødrene ere nu blevne stille og høviske Mænd. Der blev nu stor Kjærlighed mellem Ægtefolkene. Da Sigrid stod op den næste Morgen, gik hun ud og saae sig om. Hun saae da Gaarde og Folk spredte rundt omkring i Dalen og mange Mænd og Kvinder paa sin egen Gaard.

Nu lever Sigrid der i Gammen og Glæde; hun har Alt i Overflod og faar raade, hvor hun vil; thi hendes Mand gjør hende Alt til Vilje. Efter et Aars Forløb fik de en Datter, der blev kaldt Sigrid efter sin Moder. Da hun voxede op, var hun sin Moders udtrykte Billede i Udseende og alle Lader. Alle Dalboerne plejede hver Sommer at drage til Kjøbstaden sammen og vare aldrig kortere borte, end tre Uger. Sigrids Mand tilbyder hende at drage med dem til Kjøbstaden, hvis det kunde more hende, men hun vil ikke, siger hun, saa-meget mindre, som hun nylig har faaet et Barn, der trængte til hendes Omsorg. Han rejser nu til Kjøbstaden, men da han vender tilbage, bringer han Sigrid et Brev fra hendes Fader af det Indhold, at hendes Moder er død og at hun kan hente sin Arv i Øfjorden. Næste Sommer, da hendes Husbond atter drog til Kjøbstaden, tilskrev hun sin Fader, at han skulde ud-dele hendes Arv iblandt de Fattige i Øfjorden; thi hun havde Rigdom nok.

Nu er at fortælle, at den tredje Sommer, dengang den lille Pige, Sigrids Datter, var tre Aar gammel, skulde Folkene en Dag i smukt Vejr binde Hø paa Engen og der var Ingen hjemme ved Huset, uden Sigrid og Barnet. Da blev der banket paa Døren; hun gik ud, og Barnet fulgte hende, og hun ser da, at der staar en fager og fornem klædt Mand udenfor Døren og hos ham en smuk Hest, med Sadel paa. Han nær-mer sig, hilser paa hende og beder hende om en Drik. Hun besvarer venlig hans Hilsen, gaar ind og henter Mælk, som hun derpaa bringer ham. Han drikker og giver hende saa

Karret tilbage; hun gaar ind for atter at fylde det med Mælk. Men da hun kommer ud, er baade han og Barnet, der imidlertid havde gaaet og leget ude paa Ladet, forsvundne. Hun bliver saare overrasket ved dette, og det forekommer hende underligt, at hun intetsteds kan se det mindste Spor af Manden, hvis hurtige Forsvinden hun slet ikke kan fatte. Hun giver sig dog til at søge baade ude og inde, og raaber paa Barnet, men det var og blev borte. I samme Øieblik kom just en Dreng hjem med Hestene, belæssede med Hø; til ham raabte hun, at han i flyvende Fart skulde tage Høbundterne ned af Hestene og tage det rappeste Hors, ride paa det til hendes Mand og fortælle ham, at det gjælder hendes Liv, at hun faar ham snart i Tale. Drengen gjør, som hun sagde. Hendes Husbond kom øjeblikkelig hjem, og da Sigrid fortalte ham om Barnets Forsvinden, blev han saare bedrøvet, men tvang sin Sindsbevægelse for sin Kones Skyld. Folkene bleve kaldte fra Høbindingen, og han fik alle Mennesker i Dalen til at søge; man søgte i tre Dage overalt, men uden Nytte. Sigrid blev syg af Sorg og maatte holde Sengen i lang Tid, og Alle mente, at hun maatte dø; hendes Husbond søgte at sætte Mod i hende saa godt han kunde. Efter et halvt Aars Tid kom Sigrid vel paa Fode igjen, men var dog oftest siden bleg og tungsindig. Aarene glede hen. Manden byder Sigrid, for at opmuntre hende, at følge med ham til Kjøbstaden, men hun siger, at hun ikke kan have nogen Fornøjelse deraf. Og saaledes gaa nu tolv Aar hen, uden at noget Nyt tildrager sig.

Da sker det en Sommer, at Brødrene lave sig til, for at drage til Kjøbstaden, og Sigrid slaar denne Gang paa, at hun, mod Sædvane, kunde have Lyst til at drage med, og mener hun, at det kan have Noget at betyde. Hendes Husbond bliver glad herover og haaber, at hun nu vil glemme sit Tab og gaar derfor villig ind paa hendes Ønske. Han lader sadle sin bedste Hest til hende, og Alle drage nu afsted

til Kjøbstaden, men der fortælles Intet om Rejsen did. Det var Kveld, da de kom derhen, derfor læssede de af Hestene i Nærheden af Kjøbstaden. Om Morgenen siger Manden til sin Hustru, at hun skal følge med ham hen til Kjøbmandens Bod og se sig om derinde, thi der er Meget at se. Han fortæller, at han har al sin Handel med een Kjøbmand, skjønt der dog her paa Stedet findes flere. Men som de bedst vare paa Vejen til Boden, faldt der en saa stærk Regnbyge, at han maatte ty ind i et Hus med hende. Inde i Stuen sad Kjøbmanden og skrev. Ægtefolkene hilse paa ham, og han besvarer deres Hilsen med Venlighed. Der var ikke Flere i Stuen, end Kjøbmanden. Sigrids Mand beder ham om at tillade hans Hustru at sidde derinde, mens Bygen driver over. Kjøbmanden siger dem Begge at være velkomne, tager en Stol og stiller den paa den anden Side af Bordet, ved hvilket han sad, og byder hende at tage Sæde der. Fjeldboen gaar saa ud igjen, men Sigrid sidder der tilbage. Kjøbmanden sad og skrev. Intet Ord talte han til Sigrid, men hun saae, at han tidt sendte hende stjaalne Øjekast, og det forekom hende, at hun havde set de samme Træk engang tidligere. Tilsidst tiltaler Kjøbmanden hende og spørger, om hun aldrig har været der i Kjøbstaden før idag; hun svarer Nej. Han fandt det underligt, at hun aldrig havde fulgt derhen med sin Mand, som han kjender meget nøje, siger han. Hun svarer, at hun aldrig har havt Lyst dertil, skjønt det har staaet hende frit for, men nu er det faldet hende ind at komme hid engang. Det var heldigt, svarer han, at det faldt hende ind at komme just nu. Kjøbmanden hører op med at skrive og spørger hende endvidere, om Ægtefolkene ingen Børn have. Hun svarede Nej og skiftede Farve. Dette bemærker han, og med et Smil siger han, at han ikke tror, at hun taler Sandhed. Hun siger, at det faar at være hans egen Sag, hvad han vil tro, men nu eje de intet Barn. Da er han rigere end hun, siger

han, thi endskjønt han lever ugift, ejer han en ung Pige, som han nu for Morskabs Skyld skal vise hende. Han staar op og gaar ind i et Kammer indenfor Stuen. Efter at have været en liden Stund borte, kom han tilbage med en Pige ved Haanden, som Sigrid anslog til at være henved de femten eller sexten Aar. Hun hilser paa Pigen og ser, at hun er smuk og haabefuld, og at hun er meget pyntet. Dette er nu Pigen, siger Kjøbmanden, som han har talt med hende om. Sigrid har ikke sine Øjne fra Pigen og betragter hende nøje. Idet Kjøbmanden sætter sig igjen, ser han, at Sigrid skifter Ansigtsfarve. Derpaa spørger han hende, om hun ikke stammer fra Øfjorden. Hun svarede Jo. Han spørger, om hun ikke har været paa Mødrufell. Hun bejaer det og siger, at der boede hendes Forældre. Han spørger, om hun ikke husker, at hun blev hjemme en Julenat. Det husker hun godt, svarer hun. Han spørger, om hun kan huske, at en Mand talte til hende gjennem Vinduet. Hun svarer, at det husker hun ogsaa. Han spørger, om hun husker hvad de talte om. Hun svarer Ja. Han spørger, om hun nu ikke tror, at de Ord ere gaaede i Opfyldelse, som Manden sidst sagde til hende. Tilvisse tror hun, at de ere gaaede i Opfyldelse, siger hun. Kjøbmanden siger, at nu kan han ikke længer dølge sig for hende: „Jeg er den samme Mand, som dengang talte med Dig, og jeg tilstaar nu her, at havde Du dengang lukket op for mig, saa havde jeg ført Dig bort med mig. Men da det mislykkedes for mig, kom Drillesygen over mig, og det er mig, som har forvoldt din Datters Forsvinden for tolv Aar siden, dengang hun var tre Aar gammel, men det er hende, som nu er her hos mig, og jeg har behandlet hende som min egen Datter. Jeg har ladet hende lære alle kvindelige Kunster og oplært hende efter Evne. Men min Hensigt med at tage Pigen var den, at have for mine Øjne et Billede af Dig, som jeg elskede saa højt. Nu har jeg tilstaaet Dig det Hele, men nu kommer

det an paa Dig eller begge Jer Ægtefolk, om mit Forehavende skal lykkes. Jeg tilstaar, at jeg har vakt din Vrede, men alligevel vil jeg bede Eder om Pigen til Hustru." Sigrid mener, at det er sandt, at hun ikke havde kunnet oplære eller danne Pigen saa godt selv, men hun har ikke Eneraadighed til at give Pigen bort, siger hun. Kjøbmanden svarer, at han ikke har nogen Frygt for hendes Mand, thi de ere gode Venner. I det samme Øjeblik kommer en Dreng ind i Stuen, og med ham skikker Sigrid det Bud til sin Husbond, at hun vil tale med ham, og han kommer da tilstede lige efter. Sigrid fortæller ham hele Historien og der bliver megen Fryd paafærde. Kjøbmanden kommer nu frem med sit Frieri for begge Ægtefolkene, men Pigen selv er villig dertil, siger han. Pigens Fader siger, at han ikke har noget derimod, hvis det er Moderens og Datterens egen Vilje. De gave Begge paa Øjeblikket deres Ja, og Kjøbmanden trolovede sig med Pigen. Derefter siger han til Ægtefolkene, at siden han er vis paa, at Ingen tager Pigen fra ham, maa hun drage hjem med dem og blive hos dem i tre Aar til deres Fornøjelse; han er ikke saa utaalmodig af sig, at han bryder sig om at ægte hende, før hun har fyldt sine atten Aar. Pigen bliver da spurgt, om hun vil drage hjem med sine Forældre, men hun svarer, at det kan hun ikke, thi hun kan ikke undvære ham en eneste Dag. Forældrene sige da, at det Savn skal hun ikke tage paa sig, thi de vide, at hun elsker ham for al hans Adfærd mod hende; de ere vel fornøjede med at vide hende hos ham, sige de, de havde jo i saa lang Tid maattet være hende foruden; og saa blev hun da tilbage. Da Ægtefolkene havde udrettet deres Ærinde, begave de sig paa Hjemvejen. Efter tre Aars Forløb drog Sigrid atter til Kjøbstaden med sin Mand, og Kjøbmanden fejrede da sit Bryllup med stor Stads. Ikke veed man Andet, end at Kjøbmanden og hans Hustru levede vel og lykkelig til deres høje Alder. Sigrid drog hjem med sin

Mand, men hver Sommer maatte hun tilbage til Kjøbstaden for at samles med sin Datter. Hun og hendes Husbond levede i Dalen til deres Alderdoms Dage.

Og hermed ende vi Fortællingen om Sigrid Øsfjords-Sol.

Den forsvundne Brud.

I Torfestadshytte i Biskopstungerne boede der engang en ugift Mand ved Navn Jon; han var rig paa Kvæg. Paa denne Fortællings Tid vilde han just til at ægte en Pige, som var hos ham; det var om Høsten, kort efter at Kvæget var drevet sammen fra Sommergræsgangene. Der var lyst alle tre Gange, Bonden havde allerede fastsat Bryllupsdagen og havde begyndt at indbyde Gjæsterne. Nu kom den sidste Dag, paa hvilken han vilde byde Folk til Gildet. Om Dagen vilde Pigen vaske noget Tøj i en Bæk kort fra Gaarden, og de gjorde hinanden Følgeskab ned til Bækken. Hun gav sig i Færd med Tvætten, da han forlod hende. Det blev Kveld, og Bonden kom hjem igjen. Han gik langs Bækken og saae da, at der laa noget Tøj uvasket ved Bækken, noget halvfærdigt og noget endog nede i selve Bækken. Han tænkte sig, at Pigen var bleven syg og gaaet hjem. Han gik derfor hjem til Gaarden og spurgte efter hende, men hun havde ikke været der og Ingen vidste Noget om hende. Nu begyndte Bonden at tykkes ilde om Sagerne og han gav sig, tilligemed en stor Mængde Mennesker, til at lede efter sin Brud, længe og overalt, men hun fandtes intetsteds. Man holdt derfor op med at søge. Folk hørte lidt efter lidt op med at tale om denne Begivenhed, og alle Gisninger om Brudens Forsvinden tav efterhaanden stille.

Vinteren og hele næste Sommer lige til Høsten gik nu rolig hen, uden at man hørte Noget om Pigen. Men da forsvandt engang alle de voxne Faar for Bonden i Torfestadshytte. Folk undrede sig herover. Bonden søgte efter sine Faar, men fandt dem ikke, og han fik da en Mand til at gaa ud og lede med sig. De fik sig Rejsekost og nye Sko og søgte nu op til Jøklerne. De gik vide om blandt Fjeldene og paa fjerne, øde Steder, men fandt dog ikke et eneste Faar. De gik da op paa Langejøklen og nordefter den, for at have den videste Udsigt. Men neppe ere de komne vel op paa Jøklen, førend en stærk Taage, fulgt af en Vindbyge, overfaldt dem, saa de fare vild og ikke vide hvorhen de gaa. Længe gaa de saaledes, uden at vide hvor de ere, indtil de endelig mærke, at det begynder at gaa nedad. De fremskynde deres Skridt og komme tilsidst til en Dal, i hvilken de gaa ned. Der var ingen Taage og de saae nu, at det var langt henne paa Dagen. I Dalen saae de en Gaard, som de gik hen til og bankede paa Døren. En Kvinde lukkede op. De hilste paa hende og spurgte, om de kunde faa Tilladelse til at blive der om Natten, hvortil hun svarede, at det kunde de nok faa. De spurgte om Gaardens Navn og hvor de vare, thi det vidste de ikke, sagde de, da de jo havde flakket forvildede omkring den hele Dag. Hun gjorde dem igjen det Spørgsmaal, hvor de vel selv mente, at de vare. De svarede, at de maatte vel være et eller andet Sted paa Nordlandet, om de end fandt det selsomt, at de vare komne saa langt paa saa kort Tid. Kvinden bød dem nu komme ind i Huset, saa vilde de siden faa at vide, hvorhen de vare komne. Hun fører dem ind i en Badstue og derfra ind i et ved en Skillevæg afdelt Kammer, som var i den ene Ende. Her forlod hun dem, men øjeblikkelig derpaa traadte en tyveaars, fager og muntert udseende Pige ind til dem, med et Lys i Haanden. De hilse og hun hilser venligt igjen. Siden trækker hun de vaade Klæder af dem, og samler tilsidst Klæderne, Strømper,

Sko, kort sagt hvert Stykke, men idet de se, at hun vil bort med dem, bede de hende om at lade være dermed; thi de vare ikke saa ganske uden Frygt for at der jo kunde være beredt dem en eller anden Fare. Hun sagde, at dette var befalet hende, og hun gik da ud af Kammeret med alle deres Klæder. Lyset lod hun blive tilbage, men Døren slog hun i Laas efter sig. Kvægsøgerne forholdt sig nu rolige inde i deres Kammer, skjønt de vare bange nok. Efter en kort Tids Forløb hørte de en Banken paa Døren. Ved at kige igjennem et lille Hul paa Døren saae de, at den Kvinde, der før bød dem indenfor, gik ud for at lukke op, med et Lys i Haanden. Hun kom snart ind igjen, fulgt af et Mandfolk. De bleve staaende indenfor Stuedøren og han gav sig til at skrabe Sneen af sig. „Fandt Du alle Lammene?" spørger hun. Han bejaer det. „Det er godt," siger hun og gaar sin Vej. Kort derpaa hørtes en ny Banken. Den samme Kvinde gaar, med et Lys i Haanden, til Døren og vender tilbage tilligemed et Mandfolk. De standse ved Døren ind til Stuen, og han begynder at skrabe sig. „Fandt Du alle Malkefaarene?" spørger hun. „Ja," svarer han. „Det er godt," siger hun og gaar bort. Efter en liden Stunds Forløb bliver der igjen banket, og den samme Kvinde gaar, med et Lys i Haanden, til Døren og vender tilbage, ligeledes fulgt af et Mandfolk. De blive staaende ved Døren, mens han, som de Andre, skraber Sneen af sig. „Fandt Du alle Faarene?" spørger hun. Han svarer Ja. „Det er godt," siger hun og gaar sin Vej. — Nu høres der atter efter en kort Tids Forløb en Banken. Kvinden gaar, som tidligere, med et Lys i Haanden, ud for at lukke op og vender tilbage, atter fulgt af et Mandfolk. Han gav sig til at skrabe sig udenfor Døren. Konen gjør ham hviskende et Spørgsmaal, der forekom de lyttende Kammerater at være dette: „Fandt Du alt det fremmede Kvæg?" „Ja," svarede han ligeledes hviskende. „Det er godt", siger hun og gaar bort. — Efter en kort Tids Forløb bankes der atter. Kvinden gaar da atter,

med et Lys i Haanden, til Døren, og denne Gang bliver hun fulgt ind af en kjoleklædt Mand, men ham giver hun sig selv til at skrabe Sneen af paa samme Sted, hvor de Andre havde staaet og skrabet sig. Han spørger hende, om der er kommen Nogen idag, hvortil hun svarer Ja. „Bleve alle Trællenes Klæder og deres Sko og Strømper tagne fra dem?“ spørger han. „Ja,“ svarer hun. „Det var Ret,“ siger han. Derpaa gaa de bort. Men ved denne sidste Samtale imellem Kvinden og den Kjoleklædte begyndte det for Alvor at suse de Rejsende om Ørene. De troede nu fuldt og fast, at dette Pak stod i Begreb med at lægge Raad op sammen, om hvorledes de skulde dræbe dem. Men da en liden Stund var gaaet, blev Døren aabnet, og Pigen, som havde hjulpet dem ved Afklædningen, traadte ind til dem med en varm og kraftig Faarekjødssuppe, hvorpaa hun atter forlod dem, smækkende Døren i Laas. De lode Frygt være Frygt og stillede deres Hunger, og saasom de vare trætte, faldt de kort efter Maaltidet i Søvn, men vaagnede op igjen ved at der blev læst Aftenbøn. Da de hørte det, blev deres Sind betydelig lettet; thi nu mente de, at de mindre havde nogen Fare at befrygte. Saa gik Natten hen, uden at der skete Noget.

Tidlig den næste Morgen kom Pigen ind til dem. Hun bragte dem tørre og rene Klæder, men ikke deres egne; hun bad dem om at iføre sig disse; thi her skulde de blive denne Dag over. Derpaa forlod hun dem. Men neppe vare de i Klæderne, før hun bragte dem en Ret koldt Faarekjød; saa gik hun ud igjen. Medens de spiste, kom Kvinden, som de havde set om Kvelden, ind til dem igjen. Hun spurgte dem om hvorfra de vare, hvilket de fortalte hende. Hun spurgte da om adskillige Nyheder fra Tungerne, og de besvarede hendes Spørgsmaal saa godt de kunde. Da spørger hun, om de ikke kjende Bonden Jon i Torfestadshytte, om han har mistet sin Brud ifjor, hvad Folk har tænkt derom og hvorledes han har det. De besvarede alle disse Spørgsmaal, og Jon fortalte hvem han

var. Da siger Kvinden til ham, at hun er den forsvundne Brud. „Da jeg hin Dag stod ved Bækken og vaskede, kom en Rytter derhen, tog mig med sig og bragte mig hid. Han er Sysselmand her i Dalen; han havde kort før den Tid mistet sin Hustru, derfor hentede han mig og tog mig til Hustru. Han er ikke hjemme idag, da han er nede i Dalen for at holde Forhør i en vanskelig og indviklet Tyvssag, som har optaget ham ganske i de sidste to Dage. Men han vil tale med Dig," siger hun til Jon, „derfor ønsker han, at Du skal slaa Dig til Ro her idag. Han vil nu baade give Dig Erstatning for Bruderanet og skjænke Dig sin Datter, Pigen, som hjalp Dig med Afklædningen igaar Kveld. For at faa Dig hid til Samtale med sig, hexede han dit Kvæg og siden Dig selv til sig, og nu vil Du faa alle dine Faar tilbage, naar Du drager afsted."

Nu bleve da Jon og hans Ledsagere gladere; de opholdt sig der om Dagen, der blev gjort megen Stads af dem, og de morede sig saa godt de kunde. Om Kvelden kom Sysselmanden hjem igjen, men talte dog ikke med sine Gjæster, før Morgenen derpaa. Men hvad enten de nu talte meget eller lidet, saa blev det dog afgjort imellem Sysselmanden og Jon ganske som Kvinden havde forudsagt denne. Sysselmanden indbød Jon til at komme til sig den næste Vaar; han kunde medbringe den Rejsefælle, han nu havde med sig, hvis ikke, skulde han komme alene. Han kunde da tage saa mange Bæreheste med sig, som han vilde; her hos ham skulde de nok blive belæssede, men at faa Faarekvæg her, naar det led mod Sommer, vilde ikke tjene til noget; thi det vilde aldrig blive roligt hos ham og strax løbe bort igjen.

Da Jon og hans Ledsager droge bort, gav Sysselmanden ham alt hans Kvæg fuldtalligt tilbage og fulgte ham saa langt paa Vej, som han behøvede Ledsagelse.

Næste Vaar drog Jon og hans gamle Ledsager afsted med tolv kløvsadlede Heste. Han hentede sin Fæstemø, og Syssel=

manden læssede paa Hestene, til de havde fuldt Kløv af alskens Fødevarer. Efter at være hjemkommen til Torfestadshytte ægtede Jon Sysselmandens Datter, og de boede der til deres Dødsdag. Fra dem nedstammer en talrig Æt, skjønt deres Efterkommeres Navne ikke nævnes her.

Men saavidt man har kunnet erfare, var Udliggerbygden, hvor Jon hentede sin Hustru, Hvinverjadalene eller Tyvedalene nordpaa Langejøkel. Og saa er denne Fortælling ude.

Jon Bonde og Udliggermanden.

En Bonde ved Navn Jon boede engang paa en Gaard nordpaa i Skagefjorden. Det var eu temmelig uformuende Mand, som ikke tog sig meget af sin Gaard, men holdt mere af at flakke omkring. Han var meget stærk og var mindst to Mænds Lige, hvor det kom an paa at vise Kraft og Mod. En Høst blev han lejet til at bringe Breve og Sendingsgods sydpaa til Reykjavik. Han gaar sydover Fjeldene og over Ørnevandsheden. Som han kommer midt paa Heden, ser han to Mænd paa en stor Sø i Færd med at fiske Foreller i en Vaage. Med Jon fulgte en Hund, der løber foran ham henimod Mændene; da griber den ene af dem Hunden og slaar den ned imod en Sten, saa den dør paa Stedet. Jon kan nu nok tænke sig hvorledes dette hænger sammen og hvad han selv kan have i Vente. Da der kun er et kort Stykke Vej tilbage imellem ham og Fiskerne, siger den ene af disse: „Skal vi ikke slagte ham med?" „Det er en Selvfølge," svarer den anden. Jon ser, at den ene af Mændene er gammel, men den anden ung. Den Gamle griber Jon i Favntag, medens den Anden

angriber ham bagfra. Jon havde en Stav, med en stor Jern-spids, i Haanden. Den støder han i den gamle Mands Bryst, saa han falder død til Jorden. I største Skynding vender han sig nu mod den unge Mand, og de brydes længe. Jon mærker, at det er en kraftig Karl, og han er i Uvished, om det vil lykkes ham at faae ham fældet. Dog bliver det Enden paa Legen, at efter en lang Brydekamp faar Jon ham ned i Vaagen, og nu sætter han sig selv ved den. Han lægger Mærke til, at den Anden ikke kan være død, thi af og til ser han hans Hoved komme op og atter forsvinde i Vaagen. Han tænker sig derfor, at Udliggermanden maa kunne svømme og paa en eller anden Maade holde Livet i sig nede i Vandet. Da Jon nu har siddet der en god Stund og er bleven af med sin Træthed, staar han op, tager den ene af den gamle Mands Sko og gjemmer den hos sig, hvorpaa han fortsætter sin Vandring sydpaa. Han udretter sine Ærinder og gaar siden nordpaa igjen ad samme Vej. Intet Mærkeligt opdager han paa Vejen, uden at den gamle Mands Lig er bragt bort fra Søen oppe paa Heden. Han kommer til sit Hjem, men fortæller ikke til noget Menneske, hvad der var mødt ham paa Vejen.

Der fortælles, at den næste Vaar drog Jon Bonde sydpaa med sine Heste belæssede med Varer, som han vilde forhandle paa Sønderlandet. Han kommer til Reykjavik og gaar ind i en Varebod, som findes der i Byen. Der ser han da den selvsamme unge Mand, med hvem han, som før fortalt, brødes paa den tillagte Sø. Han ser, at denne Mand udvælger sig Kjøbstadsvarer, men har stor Hast og snart er færdig. Jon sagde til ham: „Saa ses vi da her idag, Kammerat!" Manden svarede Ja dertil. Kjøbstadsmændene spørge Jon, om han kjender denne Mand, men han svarer ikke meget derpaa, dog siger han, at han nok een Gang har set ham før. Den Fremmede beder Jon følge sig afsides, og det gjør han. Da sagde den Fremmede: „Ilde forlod Du mig sidste Gang,

da Du dræbte min Fader og lod mig ligge der i Vaagen, med Døden i Vente, men det faar være din Undskyldning, at Du havde dit Liv at værge. Men har Du fortalt Nogen om vort Mellemværende?" Det benegtede Jon. „Nu er det min Bøn," sagde den Fremmede, „at Du ikke fortæller noget Menneske om vort Møde, og her giver jeg Dig otte Specier og denne Tønde Gryn, for at jeg desto bedre skal kunne lide paa din Ærlighed, men desuden maa Du i Høst, lige en Uge før Vinter, komme til det selvsamme Sted paa Ørnevandsheden, hvor vi saas første Gang, og ville vi da mødes der igjen." „Jeg holder ikke meget af at give det Løfte," sagde Jon, „thi da har Du vel i Sinde at hævne din Fader og dræbe mig." „Det er ikke min Hensigt," svarer den Fremmede, „men jeg vil dog lade Dig vide, at hvis jeg ikke kommer den Dag, der følger paa Dagen, vi nu fastsætte, da behøver Du ikke at vente længere paa mig." Tilsidst lover Jon at komme, og hermed skilles de. Jon Bonde drager nordpaa til sit Hjem.

Efterat han var hjemkommen, siger en Dag hans Hustru til ham: „Det undrer mig, Husbond, hvor rigelig den Vare er, Du bringer hjem fra Sønderlandet; hvorledes det hænger sammen, forstaar jeg ikke, men jeg haaber, at Du ikke denne Gang har gjort, hvad Du ikke tidligere har gjort, at forøge dine indkjøbte Varer paa ulovlig Maade." Varerne ere mine med Ret og Skjel," svarede Manden, „saa af den Grund kan Du uddele og spise deraf med Fornøjelse." Og hermed var den Tale ude. Sommeren led, og det lakkede hen paa Høsten. Da beder Jon Bonde sin Hustru om Rejsekost og et Par nye Sko, thi nu vil han sydpaa Fjeldet og samle Kvannerødder. Hun raader ham fra denne Færd, men det hjælper ikke, han drager afsted med to Rideheste og rider sydpaa Fjeldene, og han kommer til det aftalte Sted paa den fastsatte Dag. Der venter han den hele Dag og Nat og den næste Dag med lige til Midaften. Da ser han, at der kommer en Mand med to Heste, stærkt ridende. Han gjenkjender Udliggermanden, paa

hvem han venter, og nu hilse de paa hinanden. „Nu har jeg en Bøn til Dig," sagde Udliggermanden, „at Du vil følge hjem med mig." „Da vil Du nok lade mig dræbe," svarer Jon. „Det har jeg ikke i Sinde," svarer Udliggermanden. Det bliver da en Aftale imellem dem, at Jon drager afsted med Udliggermanden, og de ride nu østerover Fjeldene. De ride den ganske Nat og hele den næste Dag, og komme om Kvelden til en liden Dal, hvor der ligger en Gaard, udenfor hvilken de stige ned af Hestene. Udliggermanden leder Jon ind i et afsides Hus, forlader ham siden og lukker af. Efter en liden Stunds Forløb kommer en Pige ind til ham; hun bringer ham Spise, og Bordet er vel besat. Hun anviser ham en Seng til at sove i og trækker siden i hans Klæder. Han tager Sokkerne til sig, efter at hun har hjulpet ham ved Afklædningen. Da sagde hun, „de skulde blevet liggende," ellers talte hun intet Ord. Nu ligger han vaagen ud paa Natten, men falder dog tilsidst i Søvn og sover, til det er højlys Dag. Da klæder han sig paa, og siden kommer Pigen og bringer ham baade Mad og Vin, men gaar øjeblikkelig ud igjen og lukker Døren efter sig. Nu gaar der en lang Tid hen, uden at Nogen kommer ind til ham. Han gaar da udenfor og ser sig om. Siden gaar han ind igjen og ser sig om i Huset; han kommer ind i en Badstue, hvor der sidde tre Kvindfolk, Pigen, der havde bragt ham Maden, en anden fuldvoxen Pige og en gammel Kone. Han lægger Mærke til, at den gamle Kone bliver sort i Ansigtet, saasnart hun faar Øje paa ham. Da sagde Jon Bonde: „Her sidder tavst Folk, men Minen vidner om et stærkt Sind." Men Ingen svarer derpaa. Han hilser og gaar igjen ud af Stuen. Han gaar ovenfor Gaarden; da hører han stærke Slag og han kommer da til en Smedje, hvor tre Mænd ere i Færd med at hamre Jern; en af disse Mænd var Den, der havde hentet ham paa Heden. En ung Mand hamrede just Jernet, og til ham sagde Jon: „Let falde Hammerslagene."

Ynglingen slængte Hammeren til ham med disse Ord: „Lad mig da se, om Du gjør det bedre." Jon Bonde griber Hammeren i Luften og hamrer Jernet, og de Andre fandt, at der faldt kraftige Slag. Den Unge vilde da angribe Jon, men den af Udliggermændene, som Jon kjendte, omsluttede den Anden med sine Arme og forhindrede ham i hans Forehavende, og det maatte nu blive, som han vilde have det. Han førte Jon afsides og sagde til ham: „Nu kunde Du nok have Lyst til at drage hjem; hermed giver jeg Dig, før vi skilles, 80 Specier, og desuden skal jeg skikke Dig en liden Sending før Jul; vi ville ikke ses igjen, og jeg beder Dig huske dit Løfte til mig, ikke at sige Nogen det Mindste om os her. Disse Mænd, som Du her har set, ere mine Brødre; foruden dem har jeg min Moder her og to Søstre. Nu lader jeg min yngre Broder følge Dig, og jeg saae gjerne, at Du ikke taler først til ham, men kun svarer ham paa, hvad han siger til Dig." De tage nu Afsked med hinanden som Venner, og Jon takker ham for hans højsindede Gave. Nu begive de sig paa Vejen hjemefter, Jon og den unge Mand, og der fortælles Intet om deres Færd, før de kom paa Ørnevandsheden. Saalænge de vare paa Vejen, talte den Unge ikke et eneste Ord til Jon, men idet de toge Afsked med hinanden, sagde han: „Jeg haaber, at Du viser Dig ærlig imod min Broder i den Sag, han bad Dig om, „og den graa Hest, som jeg her rider, skal nu være din Ejendom." Jon takkede ham for Gaven, lovede ikke at fortælle Noget om deres Mellemværende, og saa skiltes de. Nu red Jon hjem, og der er Intet at berette om Tiden til lille Juleaften. Da vogtede Jon Bonde alene paa sine Faar i en lille Dal, der laa langt fra Gaarden. Han hørte da nogle Raab ovenfor sig fra Fjeldet, og han ser en Mand drivende fem Faar foran sig. Denne Mand svinger sin Hat og vender tilbage op ad Fjeldet, men Faarene løbe Jon Bonde imøde, og det forreste har en Dusk paa Hovedet. Jon griber Faaret og efterser det, og i Dusken finder han da et Brev fra sin

Ven, Udliggermanden, hvori denne siger ham, at han skjænker ham disse Faar. Siden bleve Faarene slagtede, og de fandtes at være ved fortrinligt Huld. Folk lagde Mærke til, at Jon Bondes Velstand tiltog efter denne Tid, men aldrig fortalte han Nogen denne Historie, saalænge han levede. Saa fortælles der, at da Jon Bonde var død, fandt man Historien efter ham, og Papiret hvorpaa den var skreven, laa ved Skoen, som han engang tog fra Udliggermanden. Og hermed ender denne Fortælling.

Høstfolkene.*

Der levede engang to Mænd paa Sydnæssene, som plejede hver Sommer at drage til Høstarbejde i Bygderne paa Nordlandet. En Sommer droge de da afsted, som sædvanlig, men neppe vare de komne nordpaa Hederne, før de overfaldtes af en stærk Taage; de fore snart vild, men bleve dog længe ved at gaa, indtil de kom til en Dal, som de ikke kjendte. Paa hver Side af en Aa, der gjennemstrømmede Dalen, saae de en Gaard; de gik hen til den ene Gaard og bankede paa Døren.

* Paa Sønderlandet udgjør Fiskeriet, paa Nordlandet derimod Faareavlen Befolkningens vigtigste Erhvervskilde. For nu at høste gjensidig Nytte af de forskjellige Naturforhold, drage Nordlandets unge Mænd sydpaa om Vinteren for at fiske, og vende saa hjem igjen om Foraaret med deres Fangst, medens Sønderlændingerne drage nordpaa om Sommeren for at være behjælpelige med Høhøsten, der sædvanlig falder fra Slutningen af Juli til Slutningen af September. Her arbejde de nu for en Dagløn, der beregnes ugevis og udbetales dem i Smør til den Pris, hvert Aars Kapitelstaxt fastsætter derpaa.

En gammel Mand lukkede op, og de hilsede paa ham, men han besvarede med Venlighed deres Hilsen. Han spurgte om Nyheder og hvor de skulde hen; de fortalte ham den skjære Sandhed. Da sagde han, at de vilde komme for sent til deres Høstarbejde, saasom de vare komne langt afvejen, og han bød dem blive der i Dalen, idet han sagde, at han vilde tage den Ene af dem i sin Tjeneste, medens han raadede den Anden til at søge over til den anden Gaard. De modtog hans Tilbud, og den Gamle valgte sin Mand, hvorpaa den Anden gik over til Gaarden paa den modsatte Side af Aaen. Der bleve de nu om Sommeren, og den Ene kunde se over til den Anden. Der meldes Intet om, hvormange Folk der var paa Gaardene eller om de to Rejsefæller traf sammen om Sommeren. Paa Høhøstens sidste Dag kom den Gamle til sin Høstkarl og sagde, at nu var det paa Tiden, han betalte ham hans Løn, og han bad ham da følge ud med; nu var man i Færd med at betale hans Kammerat hans Løn derovre paa Bakken foran Ladet ved den anden Gaard, fortalte den Gamle. Karlen saae did, og det forekom ham, som om de vare ilav med at skjære Halsen over paa hans Fælle; den Gamle gik ind i et Pakhus, fulgt af Høstkarlen; derinde stod et Trug, hvori der laa en Kniv. Den Gamle tog Høstkarlen og lagde ham ned ved Truget, men Karlen var ude af Stand til at gjøre nogen Modstand. Derpaa satte den Gamle ham Kniven paa Struben, men betænkte sig dog her og sagde, idet han saae ham stift ind i Øjnene: „Du er ikke bange for at dø." Høstkarlen svarede: „Jeg skal engang dø, og det er mig ligemeget, om det sker idag eller imorgen." Da gav den Gamle slip paa ham, og Høstkarlen gjorde sig rede til at drage bort. Den Gamle sagde: „Nu skal jeg vel betale Dig den Løn, som jeg lovede Dig. Dine Ralliker se mig rigtignok ikke ud til at kunne bære Meget, men jeg har da et sort Hors, som jeg vil laane Dig." Derpaa pakkede han to store Bylter Smør og belæssede sin Hest dermed, idet han siger til Karlen, at han ikke skal tage

Bylterne af Hesten, naar han raster paa Vejen, „og den vil nok holde ud," sagde han. Siden gav han Høstkarlen adskillige Ting med paa Hesten, Rejsekost og Andet, som dog ikke nærmere omtales. Da Høstkarlen nu skulde til at bryde op, sagde den Gamle til ham: „Naar Du kommer hjem, skal Du slippe min Hest løs, saa vil den nok finde Vejen hjem igjen. Det vilde være mig kjært, om Du kom hid til Dalen igjen til næste Sommer og tog Høstarbejde hos mig, og hvis Du kommer igjen, da gjør mig den Tjeneste at bringe mig en Bid Fisk; min Hest skal da være paa Pletten, hvor Du slipper den løs, og paa den skal Du føre Fisken hid til mig." Høstkarlen takkede den Gamle for Alt dette og gav ham det Løfte at komme igjen. Derpaa skiltes de ad som gode Venner. Høstkarlen drog til sit Hjem og gjorde, som den Gamle havde sagt ham. Aldrig hørte han siden Noget til sin Kammerat. Da han kom hjem, aflæssede han den Gamles Hest, der slet ikke forekom ham at være træt, hvorpaa han slap den løs; han vejede Bylterne, der hver for sig vejede 240 Pund, men ikke talte han til Nogen om sin Færd.

Nu samlede han Fisk, til han i Alt havde faaet sex Vætter; men da han om Sommeren vilde drage afsted, var den Gamles Hest kommen hen til Gjerdet. Han læssede Fisken paa den, drog afsted og aflæssede den ikke paa hele Vejen. Da han kom til Dalen og traf den Gamle, blev der et glædeligt Møde, og den Gamle blev fornøjet over at modtage Fisken. Høstkarlen blev hos ham denne Sommer, men om Høsten betalte den Gamle ham for Fisken og gav ham en ligesaa stor Løn, som forrige Sommer, laante ham atter sin Hest, og det gik ganske, som forrige Gang. Efter den Tid drog han, saalænge han vilde drage til Høstgjerning, hvert Aar til Dalen og arbejdede hos den Gamle, og altid gik det paa samme Vis, at han bragte den Gamle Fisk, medens denne hver Gang gav ham ligesaa stor Løn, som første

Gang. Og saa er der ikke Mere at sige om den Gamle og hans Høstkarl.

Olaf og Helga.

Sigurd nævnes en Mand; han var en god og gild Bonde og havde en haabefuld og flink Datter, som hed Helga. Olaf hed hans Tjenestekarl; det var en haabefuld Ungersvend, ferm i alle Ting. Han var Søn af en Præst, som paa denne Fortællings Tid allerede var højt tilaars. Olaf begyndte snart at synes godt om Bondens Datter, og der hviskedes om, at han og hun vare gode Venner. Det var i sin Orden, mente Folk, og Bonden saae gjerne, at de fik hinanden; thi han havde stor Kjærlighed til dem Begge. En Sommer skete det, at alle Bondens golde Faar forsvandt og ikke fandtes, ihvor længe man end søgte efter dem. Den følgende Sommer bleve Bondens Malkefaar borte, og det gik paa samme Vis, at om man end søgte, fandtes de heller ikke. Det gik Olaf nær til Hjertet, thi han var i en sjelden Grad sin Husbond hengiven og en saare dygtig ung Mand. Man gjorde sig forskjellige Gisninger om hvorledes dette hang sammen, men Bonden lod sig kun lidet forlyde derom. Saa gik der en Tid, uden at noget Mærkeligt indtraf.

Henimod Vinterens Begyndelse skete det en Kveld, at Bondedatteren gik ud for at se til sin Tvæt, men ikke kom ind igjen. Da man begyndte at savne hende, gik man strax ud for at se hvor hun blev af, men intetsteds var hun at se. Siden samlede man Folk sammen og de søgte Alle, men hun fandtes dog ikke. Dette toge Alle sig meget nær, men Olaf

mest. Han lagde sig tilsengs af Sorg og nød hverken Søvn eller Mad. En Nat, da han var falden i en sød Søvn, drømte han, at hans Fader kom hen til ham og sagde: „Ringe er dit Mod og liden din Kraft og mandigt er det ikke, at lægge sig fortabt tilsengs, om der end gaar En Noget imod. Eller tror Du, at Gud ikke vil kunne hjælpe Dig ud af din Elendighed, om det end ser fortvivlet ud? Staa op, tag Rejsekost og et Par nye Sko, stævn saa bestandig mod Syd og stands ikke, før Du kommer til en rund Høj, trindt omgiven af Lyngbakker. Forbi Højen flyder en Bæk, som Du skal gaa over, og da vil Du træffe paa en Gangsti; den skal Du siden følge. Forlad Dig alene paa Gud, og lad hverken Vejlængde eller Uføre bevæge Dig til at vende om."

Da Olaf vaagnede, stod han skyndsomt op og klædte sig paa. Han forlangte Rejsekost og tre Par nye Lædersko. Bonden spurgte ham, hvor han vilde hen, men Olaf lod, som han ikke rigtig vidste det. Bonden mener, at det er bedst for ham at blive hjemme; det blev hans Død, sagde han, skulde han nu ogsaa skulde miste ham, der nu var bleven hans eneste Glæde og hans Alderdoms Støtte. Olaf bad ham at være ved godt Mod og ikke fortvivle. Siden drog han afsted, efter med grædende Taarer at have sagt Bonden Farvel. Han gik efter Drømmens Anvisning og stævnede hele Tiden mod Syd. Saaledes blev han ved at gaa Dag og Nat, gjennem Holter og Heder. Han fandt Vejene lidet fremkommelige og blev tilsidst saare mødig af Vandringen. Endelig kom han til Højen, som Drømmen havde antydet ham, gik derpaa over Bækken og fandt Gangstien. Da fik han nyt Mod og blev længe ved at gaa endnu. Men efter at han i nogen Tid havde fortsat Vandringen fremad, hørte han nogle saare stærke Raab bagved sig. Det var allerede langt henne paa Dagen; han gik efter Lyden og fik da Øje paa en stor og stærk Mand, som drev en stor Flok Lam foran sig. Han bar en blank Øxe paa Skulderen, var iført en brunstribet Vadmelskofte og havde en sid Hat paa

Hovedet. Olaf gaar ham imøde og sender ham sin Hilsen. Den Anden besvarer kort hans Hilsen og spørger, hvor han skal hen. Olaf siger, at han leder efter Faar. „Tror Du at finde dem her?" siger Koftemanden. „Du skal nu ikke kunne bilde mig Noget ind, thi jeg veed baade hvad Du hedder og hvad Du søger efter. Du søger efter Helga Bondedatter og ikke efter Faar, og det skal Du vide forsand, at hun er gjemt ikke langt herfra og at Du aldrig faar hende igjen. Jeg vil derfor raade Dig til at tage Foden paa Nakken og vende hjem igjen, eller ogsaa nødes jeg til at lade Øxen kløve dit Hoved, skjønt det ellers ikke er min Vane at dræbe Mennesker." „Det er en ringe Ære for Dig," siger Olaf, „at anfalde mig, vaabenløs som jeg er og træt af Rejsen; det vilde være ligeligere fordelt, om vi brødes og prøvede Kræfter paa den Vis." Det kunde de gjerne, sagde Koftemanden, og han kastede Øxen fra sig. Siden toge de Brydetag og gik hinanden haardt paa Livet. De droges i lang Tid vide om Sletten, og Olaf mærkede, at her havde han med en saare stærk Mand at gjøre. Han angreb derfor ikke med Voldsomhed, men indskrænkede sig til det blotte Forsvar, indtil Koftemanden begyndte at blive træt; da kom det Olaf til Nytte, at han var mere øvet i Brydning, og han fældede sin Modstander ved at spænde Foden bag hans Hæl. Koftemanden sagde, at det kun var en ringe Hæder for Olaf, at have fældet en Svend, der kun talte sine femten Aar; herpaa svarede Olaf, at nu vilde han dog drage Nytte af hans Fald, og han vilde nu drage Koftemanden did, hvor Øxen laa. Koftemanden spurgte, hvad han havde i Sinde hermed. Olaf svarede, at han vel blev nødt til at tage Livet af ham, „skjønt jeg rimeligvis kan sige med ligesaa stor Sandhed om mig, som Du før sagde det om Dig, at det ikke er min Vane at dræbe Mennesker." Koftemanden sagde, at han skulde lade være at dræbe ham, han kunde da blive ham til megen Nytte. Herved lod Olaf sig bevæge til at skaane ham, saa=

meget mere, som han syntes godt om den unge Mand. Han rejste ham op og lod ham sværge sig Troskabsed.

Olaf bad ham at fortælle, hvor han havde hjemme og hvo han var. Koftemanden svarede, at han havde hjemme kort derfra og at han var Udliggermand. „Jeg hedder Kaare," siger han, „og jeg har en gammel Fader og Moder. To Brødre har jeg, som ere meget ældre og stærkere end jeg og de største Trolde. Den ene af dem hentede Helga og vil ægte hende, men hun vil ikke vise ham Venlighed og føler sig saare ulykkelig. Hun sidder indespærret, men mine Søstre sidde ofte hos hende for at trøste hende, og alt Optænkeligt bliver gjort for at glæde hende, men det er Altsammen til ingen Nytte. Hun hverken sover eller spiser og er bleven ligbleg af Sorg og Kvide. Min Fader er saa synsk, at han veed Alt om din Rejse, og da jeg idag gik afsted til Lammene, gav han mig denne Øxe og bød mig farve den i dit Blod; thi Du vilde komme til mig, sagde han. Jeg er derfor ganske vis paa, at en brat Bane venter Dig, hvis min Fader eller mine Brødre kunne faa fat i Dig. Nu vil jeg raade Dig til at ligge her i Lammehuset inat, og jeg skal bringe Dig Mad nok hjemmefra." Olaf sagde, at han vilde følge hjem med ham og se hans Brødre, hvad det saa skulde koste. Han fik da have sin Vilje, mente Kaare, „og skal nu een Skjæbne overgaa os Begge." De gik siden ned i en liden Dal, hvor Olaf saae en lille Hytte, som de gik henimod, og der saae Olaf en gammel Mand staa udenfor. Han havde stor Lighed med en Trold og saae ond ud; men at han og ingen Anden maatte være Kaares Fader, kunde Olaf nok tænke sig. Olaf sendte den Gamle sin Hilsen, men denne lod, som om han ikke hørte det, og tilkastede baade ham og Kaare onde Blikke. Kaare førte Olaf ind i Huset igjennem en lav og lang Gang, hvor der var bælmørkt. Derfra kom de ind i en Badstue, hvor Olaf saae, at der sad to unge og smukke Piger. Han syntes godt om dem og undredes over, at de kunde se saa godt ud, da de dog havde en

saa styg Fader. I den ene Ende af Badstuen saae han et lidet Loftskammer, hvor der sad en gammel Kjærling af et bistert Udseende. Kaare bød Olaf sætte sig og satte sig selv hos ham. Derpaa lod han bringe ham Mad. Nu træder den gamle Mand ind og gaar lige ind i Kammeret til Kjærlingen. Lidt derefter hørte Olaf en stærk Støj i Gangen og Lyd af Trin, der nærmede sig, og snart derpaa saae han to Mænd komme ind i Badstuen. Det var Kaares Brødre, men de vare ham meget ulige, thi de lignede mere Trolde end Mennesker. De gik ind i Kammeret til begge de Gamle og lode, som om de ikke saae Olaf, medens de sendte Kaare vrede Blikke. Olaf hørte, at de talte halvt hviskende med hverandre derinde i Kammeret; selv talte han ikke med noget Menneske og Ingen tiltalte ham. Kaare sad ogsaa i en uafbrudt Tavshed ved hans Side.

Da de en Stund havde siddet paa denne Maade, kom den gamle Mand frem paa Loftskammergulvet og sagde: „Mon det nu ikke skulde være paa Tiden at gaa tilsengs?“ Kaare tager da Olaf i Haanden og fører ham ud igjennem Gangen og derfra ind i et Kammer, hvor han siger, han skal sove. Derpaa forlader han ham. Kammeret var mørkt og lidet lysteligt at være i, og Olaf var ikke videre glad over at være Gjæst der. En Pige træder ind til Olaf og drager de vaade Klæder af ham. De talte ikke et Ord til hinanden. Men idet hun var i Færd med at tørre hans Fødder, forekom det ham, som om der trillede en Taare ned paa hans Vrist, og idet hun gik ud, sagde hun med meget lav Stemme: „Tag Dig iagt!“ Men neppe havde hun forladt ham, før Kaare kom ind og sagde, at han vilde blive der hos Olaf om Natten. „Det tykkes mig ikke raadeligt,“ siger Olaf, „thi det kan blive os Begge til Skade.“ Kaare indsaae det Rigtige heri, men han bad da Olaf at være aarvaagen og forsigtig og atter at klæde sig paa. Han lægger en Øxe paa Sengen foran Olaf med disse Ord: „Denne vil give Dig trofast Følge, hvis Du behøver det, om end Alt

Andet slaar fejl." Siden bortfjerner Kaare sig, men Olaf staar op og klæder sig paa i en Skynding. Han tager Tæppet af Sengen og svøber det om Armene og Brystet, hvorpaa han lægger sig ned, med Haanden paa Øxeskaftet, uden dog at lade den komme tilsyne. Da han saaledes havde ligget en kort Tid, hører han Menneskestemmer og Lyden af Fodtrin udenfor Kammerdøren. Han lader da, som han sover og snorker højt. Derpaa aabnes Døren, og den gamle Mand træder ind, med et stort Sværd i Haanden. Den ene af de ældre Brødre fulgte med ham og bar et Lys i den ene Haand, men en Kniv i den anden. Midt paa Gulvet blive de staaende og se sig om. Da siger den Gamle: „Han sover," og i samme Øjeblik farer han hen til Sengen og vil rykke Olaf ud paa Sengekanten, men denne var i en Haandevending oppe og huggede Hovedet af ham med Øxen. Nu kommer Sønnen og vil hævne sin Faders Død, men Olaf lod ikke gaa lang Tid hen, før han ogsaa gav ham Banehug. I dette Øjeblik træder den anden af de ældre Brødre ind i Kammeret og er nu lidet venlig at se paa. Olaf vilde nu ogsaa dræbe ham, men da han ser ham vaabenløs, slænger han sin Øxe fra sig, thi han vil ikke gjøre sig til Niding mod en vaabenløs Mand. De toge da Favntag og brødes haardt. Det var nogle voldsomme Tag, og det var, som om Kammeret skulde styrte sammen derved. Olaf mærkede snart, at her havde han med en langt Stærkere at gjøre, og han kom da ogsaa tilsidst til at ligge under. Den Anden vilde saa drage ham hen, hvor Øxen laa, for at dræbe ham, men i det Samme traadte Kaare ind i Kammeret og saae hvorledes Sagerne stode. Han tager da fat i sin Broder, idet han siger, at han skal høre op hermed. „Jeg har ikke saameget Godt at lønne Dig for," siger han, „Du, som har villet gjøre mig til et rent Umenneske." Den Anden vovede nu ikke Andet end at tillade Olaf at staa op, idet han lod ham sværge sig Troskabsed. Olaf takker Kaare for hans Hjælp; han har hugget ham vel nær, siger han. „Jeg har jo nu dræbt baade din

Fader og din Broder." Kaare svarer, at det jo var for at værge sit Liv, og derfor vilde de ikke oftere tale om den Sag. Han førte nu Olaf derhen, hvor Helga var. Olaf kunde da neppe kjende hende igjen; hun laa paa Knæ og bad til Gud, og Sorgens Taarer trillede ned over hendes blege Kinder. Men nu forvandledes disse Taarer til Fryds- og Lyksaligheds-taarer. Hun og ingen Anden var Pigen, som hjalp ham i Kveld, da han klædte sig af for at gaa tilsengs. Den gamle Mand havde da staaet ved Kammerdøren for at høre, om de talte med hinanden. Paa denne Maade havde han villet svale sin Forbitrelse og saare den sorgfulde Møs Hjerte.

Olaf blev nu nogle Dage der i Hytten og havde gode Dage. Siden drog han hjemad og tog foruden Helga Kaare og begge hans Søstre med sig. Kaares Broder vilde da ikke blive alene tilbage med Kjærlingen, hvorfor han fulgte dem og tog hende med sig. De joge alle Faarene fra Dalen ned til Bygderne og toge med sig fra Hytten, hvad der havde Penges Værd, men stak siden Ild paa den og brændte den til Aske. De havde ingen Hændelser paa Vejen og kom Allesammen i god Behold til Sigurd Bonde. Det blev en glædelig Sammen-komst, og der blev bagt og braset til et lystigt Gilde. Denne Vinter tilbragte Olaf og hans Fæller hos Sigurd Bonde, men da Vaaren kom, ægtede han hans Datter Helga. Han tog sig en Gaard, satte Bo og blev en gild Bonde. Han bortgiftede begge Kaares Søstre og skaffede ham selv en Hustru. Kaares Broder giftede sig ligeledes og blev Bonde. Altid vare de Perlevenner, Kaare og Olaf; de levede længe, fik en god Alder-dom og vandt alle Menneskers Agtelse.

Præstedatteren fra Thingøsyssel.

Østerpaa i Thingøsyssel levede engang en Præst, som var gift og havde to Børn, en Søn og en Datter. De vare nær ved Sextenaars-Alderen paa denne Fortællings Tid. Præsten søger om et Kald paa Sønderlandet og faar det. Næste Foraar bryder han op og drager sydover Sprængesand. Han sendte alt sit Flyttegods i Forvejen, men selv kom han bagefter med Kone og Børn, og havde en af sine Tjenestekarle med sig. Som Præsten er kommen et Stykke sydpaa Sandet, ser han ti Udliggermænd komme ned fra Jøklen og stævne imod ham. De anfalde Præsten og hans Folk med Overmagt og dræbe Alle med Undtagelse af Præstens Datter, og det hjalp hverken, at de satte sig til Modværge eller bade for sig. Høvidsmanden for Udliggermændene siger, at han ikke nænner at dræbe Præstens Datter, fordi hun er saa smuk. Da raabte en ung Svend, som var iblandt dem, at det vilde blive deres Ulykke, hvis man lod hende leve. Det fik dog at være, som Høvidsmanden vilde have det, og de bare hende da skiftevis op til deres Heste, som stode bundne sammen oppe under Jøklen. De stige tilhest, og Høvidsmanden rider med Pigen foran sig paa Hesten. Længe ride de, indtil de komme til en smuk Dal; de ride ned og langs igjennem Dalen, indtil de træffe paa et Hus, hvor de have deres Hjem. Man lod Pigen gaa ind i Huset, og Høvidsmanden og alle hans Fæller, med Undtagelse af den omtalte Yngling, ere gode imod hende; han derimod er altid ond imod hende og vil endog have hende dræbt.

Det lider henad Høsten, og Udliggermændene begynde at tale om, at der maa samles Kvæg, før der bliver søgt efter det fra Bygderne. Høvidsmanden tør ikke lade nogen Anden blive hjemme for at passe paa Præstedatteren end Ynglingen,

skjønt han halvvejs er bange for, at denne vil berøve hende Livet; men det blev dog Enden paa hans Betænkelighed, at han lod Ynglingen blive hjemme. Neppe ere Mændene gaaede bort, før Ynglingen kommer til Præstedatteren, men nu er han glad og venlig; han siger, at han har været ond imod hende for hendes eget Bedstes Skyld. Han er en Præstesøn fra Bygden, siger han, og disse Mænd have dræbt hans Fader paa Sprængesand; ham selv vilde Høvidsmanden derimod ikke dræbe, men tog ham hid og lod ham tjene sig. „Nu skal Du," siger han, „beklage Dig over mig, naar de komme hjem. Saa vil jeg ogsaa sige, at jeg har kjedet mig meget hos Dig, medens de vare borte; jeg gjør det, fordi jeg vil prøve paa at skaffe Dig bort herfra, men det kan ikke ske før ad Aare, og derfor skulle vi altid være uenige, naar de ere hjemme." Nu komme Udliggermændene hjem, og den Ene beklager sig over den Anden for dem. Saaledes gik Tiden hen til næste Høst, uden at der indtraf noget Mærkeligt. Da drage Udliggermændene atter ud for at lede efter Faar, og Høvidsmanden siger, at Ynglingen og ingen Anden skal blive tilbage hos Præstedatteren. Han er meget uvillig dertil, men neppe ere Mændene borte, før han og hun tale sammen og det i al Venlighed. „Jeg vil nu forklare Dig," siger han, „hvordan Du skal bære Dig ad, for at komme bort. Du maa blive her det næste Aar med, da vil jeg om Høsten tilfjelds for at søge efter Faar. Du har nu Nøglerne til alle Gjemmer her paa Gaarden, uden til een Kiste, hvori der gjemmes Penge. Se, her giver jeg Dig en Taske, den skal Du fylde med Penge fra Kisten, hvortil jeg nok skal sørge for, at Du faar Nøglen. Høvidsmanden ejer en god Hest, som han ikke laaner ud til Nogen og som først nylig er bleven tæmmet. Den Hest vil blive ved Hjemmet, naar vi ere afsted for at søge; da skal Du sadle den og binde Tasken bagved Sadlen, siden sætte Dig op paa Hesten og give den et Rap, saa vil den stævne did, hvor Du helst vil ønske Dig hen. Skulde det nu gaa saa, hvad der godt kan ske, at Kvægsøgerne

faa Øje paa Dig, da skal Du give den eet Slag til, og da vil ingen af deres Heste kunne naa den, men min Hest vil dog komme den nærmest. Skulde det lykkes, at Du undkommer, da husk paa, at jeg mere end Andre har søgt at hjælpe Dig." Udliggermændene vende tilbage, og Præstedatteren beklager sig nu svarlig over den unge Mand, ligesom han paa samme Vis beklager sig over hende og siger, at dette Efteraar er det sidste, han bliver hjemme, naar de Andre drage afsted for at søge; næste Gang vil han selv afsted med dem, til Trods for hvad Andre kunde have derimod. Nu lider det til næste Høst, og der hændes ikke Noget. Da lave Udliggermændene sig til for at drage ud at søge efter Faar, og Høvidsmanden byder den unge Mand at blive hjemme endnu een Gang, men denne siger kort og godt Nej dertil, ligesom Præstedatteren siger, at hun godt kan være den Tid alene, den vil ikke falde hende lang. Det faldt tilsidst ud til, at alle Udliggermændene droge afsted, medens Præstedatteren blev alene hjemme. Da retter hun sig i Alt efter Ynglingens Raad, sætter sig op paa Hesten, med Tasken bagved sig, og giver den et Rap, men den løber da afsted i flyvende Fart. Efter en kort Tids Forløb ser hun alle Udliggermændene ride efter sig. Hun hører den unge Mand raabe, at saaledes har hun nu været tilsinds; nu vil hun svige dem og røbe deres Opholdssted, og saa vilde de efter al Sandsynlighed blive dræbte. De ride alt hvad Remme og Tøj kan holde; men Ynglingens Hest var den hurtigste, og han var hende næsten paa Siden, da en Banke kom imellem dem og de andre Forfølgere. Da giver han Præstedatterens Hest et Slag, saa at den farer afsted som en Vind, men det havde hun selv glemt af bare Frygt. Den unge Mand opmuntrer dem til at ride efter hende, og dermed vedblive de saalænge, til de have redet alle deres Heste døde. Da forfølge de hende tilfods, men hun rider foran dem helt ned i Bygden, indtil hun kommer til en Hovedgaard, hvor der bor en Sysselmand. Ham fortæller Præstedatteren strax alle sine onde Hændelser og at Udligger-

mændene ere lige i Hælene paa hende. Sysselmanden lader tage Heste og forfølge dem i stor Skynding. De indhentedes snart og bleve nu satte i Fængsel. Sysselmanden undersøger deres Sag, dømmer dem Alle til Døden og lader henrette Alle, med Undtagelse af den unge Mand, thi Præstedatteren bad for hans Liv; Sysselmanden dømte ham i Landflygtighed, men før han vilde drage udenlands, havde han en Samtale med Præstedatteren og bad hende om ikke at glemme ham, og havde han den Lykke, at komme igjen til Landet, sagde han, da vilde han atter opsøge hende. Hun gav ham den omtalte Taske, der var propfuld af Penge, og saa skiltes de.

Nu gik der mange Aar. Mange Mænd, saavel af højere som af lavere Stand, friede til Præstedatteren, men hun gav dem Alle Kurven. Sysselmanden sagde, at det var ufornuftigt af hende, at sige Nej til saamangen brav Mand, men hun lod sig ikke overtale. Noget derefter kom en Mand udenlands fra til Sysselmanden; det var en flink og saare lærd Mand. Han beder Sysselmanden om at maatte blive der om Vinteren, thi han havde intet bestemt Opholdssted, og denne Tilladelse fik han. Han fatter Kjærlighed til Præstedatteren og frier til hende, men hun giver ham Afslag. Da taler han herom med Sysselmanden og beder denne om hans gode Bistand. Sysselmanden mener, at det kun vil hjælpe ham lidet, hun vil nok ikke ægte Nogen, det har hun nu engang sat sig i Hovedet. Engang taler Sysselmanden med Præstedatteren og overtaler hende meget til at ægte denne Mand, men hun vil ikke indlade sig herpaa. Sysselmanden siger tilsidst, at her vil han tage Myndigheden fra hende, og denne Mand skal hun ægte, saameget vil han raade. Hun tør da ikke Andet end rette sig efter Sysselmandens Vilje; de trolove sig med hinanden, og Bryllupsdagen bliver fastsat. Brylluppet gaar for sig med god Skik, men Bruden er meget sorgfuld. Om Kvelden følger Sysselmanden Brudeparret til Sovekammeret, men her falder Bruden

i Afmagt den ene Gang efter den anden. Det falder tungt paa Sysselmandens Hu, og han fortryder i sit stille Sind at han har tvunget Præstedatteren til at gifte sig. Men Brudgommen var ved godt Mod og mente, at Sligt nok vilde rette sig med Tiden. Nu gaa de tilsengs sammen og Manden vil da vise sin Hustru Venlighed, men det lykkes ham ikke at opmuntre hende; hun vender ham Ryggen og taler tunge Ord til ham. Da siger han: „Du vil da lønne mig ilde for Piskeslaget fordum.“ Og nu fortalte han hende saa mange bekjendte Omstændigheder, at hun strax maatte tro ham, at han selv var Ynglingen, som havde hjulpet hende bort fra Udliggermændene. „Pengene, som Du gav mig,“ siger han, „har jeg anvendt til at skaffe mig aandelig Oplysning for i Udlandet.“ Da vendte Brudens Sorg sig til den inderligste Glæde, og hun fortalte ham, at hun havde været saa sorgfuld, fordi hun ikke havde kjendt ham. „Fik jeg ikke Dig,“ sagde hun, „vilde jeg Ingen have, og mangen brav Mand har jeg givet Afslag for din Skyld.“ Den næste Morgen kommer Sysselmanden og spørger til Brudens Befindende, men da er hun godt fornøjet. Nu fortælle de ham hele Historien og hvorfor Præstedatteren før var saa bedrøvet, men nu er saa glad; det glædede ham saare. Manden fra Udlandet faar et Kald der i Nærheden og flytter did; siden henter han fra Udliggermændenes Hytte Alt, hvad der havde Penges Værd og bringer det hjem til sig. Men Ægteparret boede der lykkelig og længe og elskede hinanden. Og saa er den Fortælling færdig.

Skalholtsbispens Fosterson.

Det er Begyndelsen til denne Fortælling, at der var en Bisp i Skalholt, men hvad han hed, berettes ikke. Dengang var der mange Disciple i Skolen der paa Stedet. Det var nogle kaade Fyre, som foruden at lægge Vind paa den Undervisning, der blev givet dem i Skolen, ogsaa lagde sig efter alskens Kogleri. Bispen fostrede en ung Svend, fortælles der, hvis Navn heller ikke vides, men som han holdt meget af. Fostersønnen var saare nysgjerrig efter at kjende hvad Disciplene toge sig for og fortalte altid til sin Fosterfader, naar de havde noget Usømmeligt for. Disciplene kom snart under Vejr med hans Sladder og fattede Nag til ham derfor. Dette gik i nogen Tid.

En Vinter havde Disciplene stor Lyst til at faa denne Svend ud af Verden, men af Frygt for Bispen kunde de ikke iværksætte deres Planer, og saa gik Vinteren hen. Men da Disciplene næste Høst kom til Skolen, manglede En, der hørte hjemme i Hjaltedal og som man havde ventet vilde komme. Disciplene hittede da paa den Udvej, at de bøde Bispens føromtalte Fosterson en Mængde Penge for at drage nordpaa og komme til Kundskab om, af hvad Aarsag Disciplen ikke var kommen. De paalagde Svenden paa det Bestemteste, ikke at vælge nogen anden Vej, naar han drog nordpaa, end den over Fjeldene. Saasom Svenden nu havde megen Lyst til Pengene, som bleve ham tilbudte, lovede han at drage afsted, hvis hans Fosterfader tillod det. Han talte siden derom med denne, som fraraadede ham Rejsen, men alligevel tilsidst gav ham Tilladelse til at drage bort. Svenden bad sin Fosterfader om at sørge for, at han fik de Penge, man havde lovet ham. Bispen udrustede sin Fosterson paa det Bedste til Rejsen, men lod ham

dog drage bort tilfods. Da han tiltraadte sin Rejse, var han atten Aar gammel. Han gik i nordlig Retning, stævnede over Fjeldene og gik, hvor man havde fortalt ham, at Afstanden var kortest ad fremkommelige Veje. Da han havde gaaet længe, fik han Uvejr med stærkt Snefald. Øjeblikkelig for han da vild, men blev dog ved at gaa, indtil han omsider traf paa en lille Hytte. Der bankede han paa Døren, men først efter en lang Venten blev der lukket op af en gammel Mand, der havde et saare uvenligt Udseende. Svenden bad om Husly; det vilde han ikke negte ham, svarede den Gamle. Han traadte nu indenfor, og Bonden bar en Sten hen for Døren og stængede den til dermed. Drengen stod saalænge ved Indgangen. Da Bonden var færdig med sit Arbejde, gik han indefter, og Svenden fulgte ham. Det var en lang Gang, og Bonden blev ved at gaa foran; men da Svenden tilsidst begyndte at blive kjed af den lange Gang, blev han staaende, medens den Gamle blev ved at gaa. Der gik nu en lang Tid hen, uden at Nogen saae til Svenden, hvorfor han skreg op og sagde, at her fandt Gjæsten en usømmelig Modtagelse, da han hverken fik Lys til at se at skrabe Sneen af sine Klæder ved eller en Kniv til at gjøre det med. Men han kunde nu ikke faa fat i sin Lommekniv, fordi hans Klæder vare frosne, og der kom Ingen og bød ham, træt som han var efter Rejsen, hverken at sætte sig ned eller nogen anden Bekvemmelighed, som dog en rejsende Mand nok kunde trænge til. Efter at have talt dette, blev han vaer ved, at Nogen gik forbi ham, og lidt derefter kommer en gammel Kvinde forude fra Huset, med et Lys i Haanden. Da ser han, at han har staaet ved Badstuedøren; han ser sig da om og opdager, at Badstuen er lille og at der ikke er Andre inde i Stuen end Bonden, som kom til Døren, Kjærlingen, som bar Lyset, og et ungt Kvindfolk, der ikke saae ham synderlig fornøjet ud. Manden sad paa en Seng. Svenden tænkte sig, at han og Kjærlingen raadede i Huset. Begge saae de meget onde ud. Da Drengen havde staaet der en lang Tid, mærkede

han, at de to Gamle hviskede Noget til hinanden; siden tænder Kjærlingen et andet Lys, og de gaa Begge ud. Aldrig saasnart ere de gaaede, før Svenden gaar hen til Ægteparrets Seng og giver sig til at skrabe Sneen af sine Klæder der, hvorpaa han lægger sig tilsengs. Men den føromtalte Pige raader ham fra at lægge sig i Ægtefolkenes Seng, thi det vil have onde Følger for ham, og hun beder ham at tage sig vel i Agt. Han mente, at hun skulde holde sin Næse fra disse Ting, og lagde sig saa tilsengs. Men neppe var han kommen i Sengen, før Manden og Kjærlingen kom ind. Manden bar en stor Øxe i den ene Haand, men en Bryneften i den anden, medens Kjærlingen i den ene Haand holdt Lyset og i den anden bar en Træskaal. Der var to Stene paa Badstuegulvet, af hvilke den ene var saaledes dannet, at der var en Fordybning i den. Kjærlingen puslede med at faa Skaalen anbragt i Fordybningen af Stenen, men Manden satte sig paa den mindre Sten og gav sig til at bryne sin Øxe. De beskjæftigede sig hermed, saalænge han vaagede. Siden faldt han i Søvn og sov til den lyse Morgen. Men da han vaagnede, vare den Gamle og Kjærlingen endnu i Færd med det samme Arbejde. Drengen stod op af Sengen og gik ud for at se til Vejret, som imidlertid ikke var klaret op endnu. Derpaa gik han ind og bød Husets Ejere Godmorgen. De besvarede hans Hilsen. Saa siger Svenden til Bonden, at han kan tænke sig, at han vel snart er kjed af at bryne sin Øxe, og han gjør ham derfor det Tilbud at afløse ham, da han jo nok kan vide, at Bonden vil bruge det Værktøj til at vise Gjæstevenlighed med, men han vilde da heller have, at den var dygtig skarp, for at Hovedet desto før kunde falde, sagde han. Bonden modtog hans Tilbud, og Drengen gav sig til at bryne, og efter at have brynet en Stund, gik han henimod den Gamle med de Ord, at nu var den nok blevet noget skarpere, og nu vilde han prøve den, sagde han. Derpaa huggede han den Gamle saa haardt i Halsen, at Hovedet faldt af. Den samme Tjeneste viste han

ogsaa Kjærlingen, hvorpaa han tog Begges Legemer og brændte dem til Aske. Svenden, som havde bemærket, at Pigen var saare bange, da hun saae hvorledes han tog fat, spurgte hende nu, om hun var en Datter af det nys hensovede Ægtepar, hvortil hun svarede Nej. Hun fortalte, at for tre Aar siden var hun med Flere fra Skagefjorden draget tilfjelds for at sanke Mos, men havde forvildet sig fra dem i en Taage, og at denne gamle Mand da havde fundet hende og bragt hende til sin Hytte. Han havde sagt, at hun skulde blive hans Hustru, naar hans Kjærling var død, og i de tre Aar havde han ogsaa søgt hendes Venlighed, men til ingen Nytte. Hun fortalte, at hun var en Præstedatter fra Mælifell og at den Gamle havde plyndret og røvet fra Rejsende, men dræbt to Mennesker, det hun vidste af. Hun spurgte ham nu, hvem han var og hvorledes det havde sig med hans Rejse, men han fortalte hende den rene Sandhed herom. Siden gav han hende Valget imellem enten at drage afsted med ham, med højst usikkert Livshaab, da han jo ikke vidste, hvad Retning han skulde tage i dette forfærdelige Uvejr, og han jo godt kunde vide, at han havde forvildet sig langt fra den Vej, han havde havt i Sinde at gaa, eller at blive tilbage i Huset, hvor de nu vare. Men hun svarede, at hun heller vilde følge ham, skjønt hun vidste, at hun samme Dag maatte omkomme derude paa Grund af Træthed og det onde Vejr. Hun havde heller ingen Tanke om, ad hvad Kant de skulde stævne, sagde hun. De bleve nu der i tre Dage og udrustede sig til Rejsen saa godt som der var Lejlighed til. De lavede et Telt af Dynevaaret og Teltstokke af nogle Pinde, de fandt, hvorpaa de brøde op. Efter megen Møje fandt de endelig, som det forekom dem, den rette Vej, og da de vare komne længere frem, kjendte hun igjen de Steder, hvor den onde Mand havde taget hende, da hun, som før er fortalt, forvildede sig fra sine Medrejsende. Der fortælles Intet om at de fik mere ondt Vejr og Intet om deres Færd, før de kom nordpaa til Skagefjord. Da gjæstede

hun paa Starrestad; men samme Kveld, som de kom ned til Skagefjorden, drog han til Mælifell og bad der om Husly, hvilket strax blev ham tilstaaet. Han blev beværtet paa det Bedste.

Om Kvelden kom Præsten op paa Badstueloftet, hvor baade Gjæsten og Tjenestefolkene sade ved deres Haandgjerning. Den Fremmede hilste paa Præsten; og denne besvarede hans Hilsen. Præsten spurgte ham ikke om Tidender, skjønt han vidste, at han var kommen langvejs fra, og uden at sige et eneste Ord, gik han siden ned igjen. Da tog Svenden tilorde og sagde, at dette var en løjerlig Præst, da han ikke spurgte de Mænd om Nyt, der havde faret vide og vare komne fra fjerne Herreder. Det var et Skarn af en Præst, sagde han, og aldrig havde han endnu truffet paa nogen saa kjedelig og stilfærdig Præst. Tjenestefolkene tyktes, at han talte lidet sømmelig om deres Præst, og de fortalte, at Grunden til hans Tungsind var den, at han for tre Aar siden havde mistet sin Datter paa den Maade, at hun var draget med Flere tilfjelds for at sanke Mos, men var bleven borte for dem, uden at Nogen siden havde set det Mindste til hende. Fra den Dag af var Præsten aldrig glad, sagde de. Svenden sagde, at han dog ikke havde nogen Skyld i hendes Forsvinden og at det sømmede sig ilde for slig en Mand, at lade den Uskyldige undgjælde derfor. Siden gik han tilsengs, hvor man havde anvist ham Leje. Den næste Morgen var han aarle oppe og vilde nu gjerne faa Præsten i Tale, men det blev ham fortalt, at det var for tidlig at vække ham endnu. Det var just ikke efter en rejsende Mands Bekvemmelighed, at vente til helt op ad Dagen, sagde han. Folkene sagde, at han ikke maatte gaa bort, førend han havde faaet Mad og Drikke. Han brød sig lidt om, hvad de sagde og gik ned til Starrestad, hvor han hentede sin Pige, og vendte derpaa tilbage med hende til Mælifell. Her lod han hende gaa ind i en liden Hestestald og gik siden selv til Gaarden. Præsten var da staaet op; den Frem-

mede gik til ham, bød ham Goddag og takkede ham for god Gjæstevenlighed. Saa spørger han Præsten, om han heller vil give ham Findeløn end lade ham beholde, hvad han har fundet. Efter at have tiet en lille Stund, svarer Præsten: „Fremmed, som Du er her saa ganske, har Du neppe fundet Andet end hvad jeg godt kan miste uden stort Savn, og gjerne maa det være Dit." Den unge Mand gaar ud for at hente Pigen, og bringer hende til Faderen. Det lader sig nu ikke beskrive, hvor glædeligt Gjensynet blev, men efter det første Øjebliks Glæde fortæller Præsten sin Datter, hvad han og den Fremmede have talt om, og hun svarer da, at det er hendes Vilje, at ægte ham fremfor nogen Anden; thi han har med sin sjeldne Dygtighed frelst hendes Liv ud af den store Fare, hvori hun svævede. Skjønt nu Præsten ikke kjendte den unge Mand, gav han dog villig sit Ja til at de fik hinanden. Svenden blev nu der en Uge. Siden fortsatte han sin Rejse til Hjaltedal, afhændede de Breve, han var sendt afsted med, og efter atter at have taget mod Breve til Sønderlandet, drog han tilbage til Mælifell, hvor han slog sig til Ro en Uges Tid, men derpaa lavede han sig til Hjemrejsen. Da sagde Præsten til ham, at nu maatte han næste Vaar komme til Nordlandet og hente sin Fæstemø.

Han drager nu afsted, og om hans Færd meldes Intet, før han kommer sydpaa og har naaet Fjeldene. Da bliver han overfaldet af et voldsomt Uvejr, og han veed ikke, hvor han styrer hen, før han endelig træffer paa en Gaard. Han banker paa Døren, og der bliver snart lukket op. En gammel Mand kommer til Døren, og den Rejsende beder om Husly. Manden siger, at han ikke er vant til at jage vejfarne Mænd fra sit Hus, men han regner det for et stort Under, at han har havt det Held, at komme under Tag i saa ondt et Vejr. Siden gaa de ind. Bonden lukker i, bærer en Sten for Døren, og det saas, at han havde baade et hurtigt og kraftigt Haandelag. De gik nu ind ad en Gang. Bonden siger, at der staar en

Hest, som tilhører ham, i Døren. Svenden gaar da ind ad Gangen, indtil han til den ene Side ser Noget lysne, og hans Øje falder da ind i en lille Hytte, hvor der sidder en Kjærling ved en Ild. Der stod en Gryde paa Gløder, som Kjærlingen holdt vedlige. Han ser, at der ligger en Menneskehaand paa en af Ildstenene ved Siden af Kjærlingen. Han bekymrede sig dog ikke videre herom og gik længere ind med Bonden. Da bliver han vaer ved en Hest, som staar i Gangen. Han beder Bonden om Lys, og den Anden bringer ham det. Da Svenden ser Hesten, siger han: „Saa Du er her, Skolebliš!" Men neppe har han udtalt det sidste Ord, før han siger: „Jeg tror dog ikke, det er ham." Bonden spørger, om han mener at kjende denne Hest, hvortil han svarer Nej. De snakke nu en Stund om Hesten og ville Begge undersøge, om den er gildet; de staa hver paa sin Side af Hesten og føle sig for. Da springer den unge Mand over Hestens Ryg ovenpaa Bonden; det blev en haard Kamp, men det gik dog saaledes tilsidst, at Bonden faldt. Svenden satte ham sit Knæ paa Maven og blev ved dermed, til Bonden var død. Derpaa vendte han sig i Skynding imod Kjærlingen, som var kommen tilstede i Kampens Begyndelse, men ikke havde vovet at yde sin Husbond Hjælp, paa Grund af Gjæstens Trusler. Han dræbte hende, som han havde dræbt hendes Ægtemage, brændte dem siden op til Aske og begyndte at se sig om i Hytten. Han fandt da en Dragt, som han huskede, havde tilhørt den Discipel fra Hjaltedal, der ventedes til Skalholts Skole om Høsten. Han fandt ogsaa Bøger og Ridetøj, og kjendte ligeledes Hesten. Der blev han i tre Dage, men siden drog han afsted. Han tog Hesten og alle den døde Discipels Efterladenskaber med sig, fik en heldig Rejse, og kom til Skalholt, hvor han blev vel modtagen af sin Fosterfader, Bispen, der tyktes at have faaet ham fra Døden til Livet. Bispen fortalte han nu Alt om sin Færd til Punkt og Prikke; men for Disciplene skjulte han Historien med Kjæresten. De syntes ikke videre godt om, at han

kom tilbage, og paastode, at han ikke var dragen ad Fjeldvejen, men han svor en Ed paa, at det var Sandhed, hvad han sagde. De vilde nu undslaa sig for at udbetale ham den lovede Sum, men da Bispen blandede sig i Sagen, maatte de ud med Betalingen. Siden bad han Bispen om Undervisning den Vinter, saa godt det lod sig gjøre, og den fik han.

Om Vaaren udrustede Bispen ham vel, og saa drog han nordpaa til Mælifell. Da havde Præsten faaet Starrestad ledig til ham og paa denne Gaard satte han Bo, men i Forvejen havde Præsten fæstet Folk til ham og ladet foretage det nødvendige Arbejde med Jorden. Denne Sommer forblev han ugift, men om Høsten stod hans Bryllup med Præstens Datter. Præsten gav ham en god Medgift, og han blev siden en af de første Bønder i Skagefjorden, agtet af Alle, som kjendte ham, og den dygtigste Mand, hvor det gjaldt. Han blev anset som en af Bygdens hjælpsomste Mænd, og man mente, at han kunde Mere end sit Fadervor, og hvor han kom frem, var det til det Bedre. Ægteparret holdt af hinanden til deres Dødsdag, men det berettes ikke, om de fik Børn. Og saa er denne Fortælling ude.

Forvalteren paa Holar.

Der fortælles, at paa Holar i Hjaltedal traf det sig en Vinter, at der blev Mangel paa Tørfisk i Husholdningen; den Tid var en Mand Forvalter der paa Stedet, som hed Odd, ret en gild og kraftig Svend. Bispen kaldte ham for sig og bebrejdede ham strengt den Mangel paa Forsynlighed, han havde vist, ved ikke at forskaffe Tørfisk nok til Gaardens Forbrug;

men heller ikke andetsteds var der Tørfisk at erholde paa Nordlandet. Bispen lod da en Mængde Heste besko og udruste Mænd til en Færd til Sønderlandet til Indkjøb af Tørfisk, og han satte Forvalteren Odd i Spidsen for denne Sendelse. Odd tyktes ilde om Bispens Bebrejdelser, om han end ikke lod sig forlyde dermed; thi han vidste, at han havde indkjøbt ligesaa megen Tørfisk til Huset, som han plejede, saa at det ikke var hans, men Husholderskens Skyld, at Fisken var sluppen op; for enhver Pris vilde han nu drage sydpaa, men siger, at han ikke har Gavn af stort Følge. Dette anser vel Bispen for saare uklogt, men han lader ham dog have sin Vilje.

Odd ejede en stor og stærk Hund, der var saa klog, at den havde Menneskeforstand; den tog han med sig, og der meldes nu Intet om hans Hændelser paa Vejen til Sønderlandet. Han gjorde et heldigt Indkjøb af Tørfisk og drog atter nordpaa Fjeldene til den fastsatte Tid. Men han var ikke kommen langt op paa Fjeldene, før der rejste sig et mørkt og stormende Uvejr, og der forløb da ikke lang Tid, inden Odd for vild, saa at han ikke vidste, hvorhen han gik; paa denne Maade blev han ved at gaa i nogen Tid, indtil han mærkede, at han var kommen ned i en dyb Dal. En Tidlang gik han igjennem Dalen, indtil han kom til en temmelig stor Aa; da var Uvejret næsten ganske trukket over, men Nattens Mørke var faldet paa. Han gaar over Aaen, og efter at være kommen et kort Stykke Vej fra den, træffer han paa en lillebitte Hytte; her banker han paa, og en Mand træder ud, stor af Væxt og saare ond af Udseende. Odd hilser paa denne Mand og spørger, om han raader her i Huset. Den Anden bejaer hans Spørgsmaal, hvorpaa Odd beder ham om Nattely og om Lov til at maatte sætte sine Heste paa Græs der. Bonden tillod ham det.

Odd lægger Mærke til, at Hunden ikke synes om Bonden, men spidser Øren og skjæver arrigt til ham. Odd giver imidlertid liden Agt herpaa, men tager af Hestene og hefter For=

benene sammen paa dem, kort fra Hytten, hvorpaa han kalder paa sin Hund, som han vil have hjem med sig. Men Hunden vil ikke af Pletten, den bliver liggende hos Hestene, med udstrakte Forben, og bliver ved at knurre. Odd gaar hjem, hvor Bonden staar i Døren og byder ham indenfor, hvilket han modtager med Tak. Bonden leder Odd ind i en Badstue, hvor der hersker et Bælmørke. Odd bliver vist til Sæde paa en Seng, som er stillet op til Badstuevæggen, medens Bonden sætter sig paa en Seng kort fra ham. Ingen Opvartning fik han, og ikke bleve de vaade Klæder trukne af ham, men der var da heller ikke flere Folk i Huset end Bonden. Denne var saare snaksom og forespurgte sig meget om Nyt fra Bygderne og om Odds Færd og hvis Ærinder han gik. Odd gav klare Svar paa Alting. Men efter at de havde siddet og snakket en Stund, mærker han, at Bonden begynder at blive drævt talende, som om han bliver søvnig, og tilsidst hører han, at han falder i Søvn og snorker højt. I samme Nu falder der en Lysning ind i Badstuen, saa at Odd kan overse den hele. Han ser da, at der over Sengen, hvorpaa han sidder, hænger en forfærdelig stor flad Sten, med en skarp Kant paa den Side, som vender nedad, medens der fra den Side, som vender opad, gaar en Snor over til den Seng, som Bonden sidder paa. Han ser, at Bonden har Snoren i sin Magt, og det kan han forstaa, at hvis Stenen falder ned, vil den dræbe hver Den, som sidder paa Sengen. Han begynder at synes ilde om at være Gjæst her og mener, at det nok vil være det Bedste, at liste bort, medens Bonden sover. Han sniger sig nu ud, og nu er det blevet klart Vejr. Han ser efter sit Rejsegods og opdager nu, at Hunden har jaget alle Hestene hjemad til Huset og bidt Heftebaandene af dem. Odd er nu ikke sen til at kløvsadle Hestene og hænge sine Bylter paa dem, men da han er færdig hermed, farer Hunden i Hestene og jager dem tilbage samme Vej, ad hvilken de kom. Men da Odd var kommen over Aaen, saae han sig om og fik Øje paa Bonden, som nær-

mede sig med en blank og stor Kniv i Haanden, hvilken han, idet han kommer til Aaen, kaster over, sigtende lige efter Odd. Denne bøjede sig til Siden og Kniven blev siddende i en Kløv Tørfisk; da mælede Bonden: „En saare lykkelig Mand er Du, at Du nu er undsluppen; vide skal Du, at Du ved min Magt er kommen hid og at jeg agtede at dræbe Dig, men jeg kan forstaa, at Du ikke har været ene i den Leg, og aldrig vilde Du være sluppen fri, havde Du været alene om det. Tag nu den store Kniv der, og bring den hjem til Holar til Minde om vort Møde. Det lover jeg, at aldrig skal der blive Fiskemangel paa Holar, saalænge Kniven findes der.“ Derefter vendte Bonden hjemad, men om Afskedshilsener var der ikke Tale.

Men Odd tog Kniven op og bragte den hjem med sig. Han fortsatte nu sin Rejse, og Hunden var den, som fik mest at sige paa Vejen. Der fortælles Intet om Odds Hændelser, til han kom hjem til Holar. Bispen modtog ham vel og spurgte om Rejsens Begivenheder. Odd indlod sig ikke meget derpaa. Da havde han dog en Anelse om, at han havde været i Livsfare, sagde Bispen, „og Du behøver ikke at dølge det for mig, thi neppe var Du kommen ud af den Vanskelighed, havde jeg ikke været etsteds i Nærheden.“

Da fortæller Odd ham Alt, som det var gaaet til, og viser ham Kniven til Stadfæstelse derpaa. Saa fortælles der, at denne Kniv endnu findes paa Holar, men man har da heller ikke hørt, at man siden nogensinde har manglet Fisk der paa Stedet.

Sønderfærds-Asmund.

Asmund hed en Mand. Hans Æt var fra Skagefjorden; en rask Mand var han og dygtig til al Gjerning, og paa denne Fortællings Tid var han omtrent tyve Aar gammel. Hver Vinter drog Asmund sydpaa til Fiskefangst, og som oftest havde han de samme Mænd i Følge med sig. Heraf blev han kaldet Sønderfærds-Asmund. En Vinter drog Asmund sydpaa, som han plejede, og hans Fæller fulgte ham. De tilbragte Natten paa Melar i Hrutafjorden, hvorfra de den næste Morgen agtede at drage op paa Heden. Men om Natten faldt Asmund i en haard Sygdom, og hans Fæller ventede denne Dag paa ham. Asmund sagde, at de skulde rejse afsted, han vilde da komme bagefter. Saa droge de da afsted, medens Asmund blev tilbage.

Den følgende Dag var Asmund bleven fuldkommen frisk igjen, og han brød derfor op. Det var smukt Vejr, men da han kom sydpaa og var midt paa Heden, rejste der sig et stærkt Snevejr, og Asmund saae ikke, hvor han gik. Han for da vild, og da han mærkede det, tog han Bylterne af sine Heste og gravede sig ind i en Snedrive, og benyttede sine Bylter som Dør for Snehuset. Hestene bandt han sammen. Derpaa gik han ind i Snehuset, paa hvilket han havde anbragt et Hul i Læ af Vinden, for at han kunde kige ud efter Vejret. Derpaa tog han sin Rejsekost frem og gav sig til at spise. Men ligesom han havde begyndt sit Maaltid, kom en tørvebrun Hund hen til Hullet paa Snehuset og rev sig igjennem. Hunden saae grumme bidsk og arrig ud, men blev dog værre og værre ved hver Bid Mad, som Asmund fik ned. Asmund begynder at tykkes ilde om Hunden, og han tager et Laarben af et meget stort Faar frem og giver den det. Hunden tager imod

Benet og løber øjeblikkelig ud med det. Men efter en kort Tids Forløb kommer en højvoxen, gammelagtig Mand hen til Døren paa Snehuset. Han tiltaler Asmund og takker ham for sin Hvalp. „Eller er Du ikke Sønderfærds-Asmund?" spørger den fremmede Mand. „Saa siger man," svarer Asmund. „Nu giver jeg Dig Valget imellem to Ting," siger Manden, „enten at følge med mig, eller at Uvejret ikke lægger sig, før Du er død. Thi det skal Du vide, at det er mig, som har fremkaldt dette Uvejr, og det er min Skyld, at Du blev syg; thi jeg vilde tale med Dig, fordi jeg ikke kjender nogen raskere og modigere Mand i Bygden." Asmund blev hed om Ørene og saae, at her var kun een Ting at gjøre, enten det saa var ham med eller imod. Han sagde da, at han heller vilde drage med ham end lade sit Liv der i Snedriven. „Kom da med," siger Manden. Asmund brød nu op med ham; Snevejret var hørt op og det var blevet smukt Vejr. Manden gaar i Forvejen, men Asmund følger bagefter med Hestene. Hvad Vej han gik, vidste han ikke, saa vildledt var han bleven. Da de havde vandret en lang Tid fremad, kom de til en liden Dal. En Aa randt midt igjennem Dalen, og Asmund undrede sig over, at paa den ene Side af Aaen var Jorden rød, medens paa den anden Side hver Plet var hvid af Sne. Han saae en Gaard paa hver Side af Aaen. De gik hjem til den Gaard, som laa paa den tilsneede Side. Den Gamle tog Hestene, trak dem ind i Stalden og fodrede dem. Siden førte han Asmund ind i Huset til Badstuen. Der saae Asmund en gammel Kjærling og en ung, ret kjøn Pige, men Flere saae han ikke. Efter at han havde hilset paa dem, viste den Gamle ham til Sæde. Men efter at en liden Stund var gaaet, gik de ud, den Gamle og Pigen, og Asmund og Kjærlingen bleve alene tilbage. Kjærlingen sad hele Tiden og smaamumlede med sig selv: „Det er ret en Ynk, at være uden Tobak." Asmund tog en Bid Tobak op af sin Taske og kastede den til Kjærlingen. Hun tog imod den og blev glad over Gaven. Nu komme de

ind, den Gamle og Pigen, og hun bringer Asmund Mad. Asmund spiste, og den Gamle stod hele Tiden hos ham saalænge og var saare munter. Da Asmund havde spist, gik Pigen atter ud, fulgt af den gamle Mand. Nu tænkte Asmund, at de vel vare ilav med at lægge Raad op om hvorledes de skulde dræbe ham. Snart kommer den Gamle tilbage og beder Asmund at gaa til Hvile. Det vilde han gjerne, og den Gamle fører ham da ud i et Kammer, hvor der staar en opredt Seng. Den Gamle ønsker ham Godnat og gaar sin Vej, men Pigen trækker de vaade Klæder af Asmund. Idet hun tager hans Sokker og Sko for at gaa bort med dem, beder han hende om ikke at gjøre det, thi han frygtede for, at der skjultes Svig derunder. Pigen siger, at der ingen Fare er forbunden dermed, thi her vilde Ingen tilføje ham noget Ondt. Derpaa gaar hun og byder Asmund Godnat med et Kys. Asmund tyktes underlig om den Behandling, han fik i Udliggermandens Hus, og han var ikke saa ganske fri for at finde et vist sært Behag i Pigens Kys. Han faldt snart i Søvn og vaagnede op igjen ved at den Gamle stod hos ham. Da var det højlys Dag. Den Gamle ønsker ham Godmorgen og siger, at nu vil han strax bede ham om den Ting, som han har hentet ham hid for at udføre. „Det er, ser Du, Sagen," siger den Gamle, „at for tyve Aar siden boede jeg i Bygden, da fik jeg et Barn med min Søster, hvorfor jeg maatte flygte bort og drage hid. Den gamle Kvinde, som Du saae iaftes, er min Søster, men Barnet, vi fik sammen, er den unge Pige, som var Dig behjælpelig ved din Afklædning, da Du gik tilsengs. Da jeg kom hid, vare her allerede Udliggermænd, som boede i det Hus, som Du igaar Kveld har set i Dalen paa den anden Side af Aaen. Det var de samme to Mænd, som bo endnu der paa Gaarden. De viste mig altid Fjendskab, men stedse har jeg dog kunnet værge mig imod dem lige til nu. Nu kan jeg det ikke mere og nu maa jeg bukke under for deres Overmagt, idet de lade al den Sne, som kommer i Dalen,

falde paa min Side af Aaen. Det har været min Vane, at lade mit Faarekvæg græsse paa deres Land hinsides Aaen, men nu er jeg ikke længer Mand for at gjøre det. Jeg vil derfor bede Dig om strax idag at gaa over Aaen med mine Faar og bevogte dem der. Jeg veed, at Du er en modig Mand, men det kan Du ogsaa have nødig at være, thi begge mine Fjender ville komme, i den Formening, at jeg er med Kvæget. Du skal have min tørvebrune Hund med Dig, og den vil være Dig til god Hjælp."

Asmund staar op af Sengen og gaar afsted med Faarene, men den Gamle giver ham sin Kappe, til at svøbe sig ind i, og en Øxe, til at værge sig med. Som Asmund er kommen over Aaen, løbe begge Udliggermændene imod ham og sige: „Nu er han dødsens;" for de troede, at den Gamle var med sine Faar. Men idet de nærme sig Asmund, sige de: „Det er en Anden, end vi tænkte," hvorpaa de springe ind paa Asmund og angribe ham. Asmund hidser den Brune paa den Ene af dem, men angriber selv den Anden. Den Brune river sin Modstander i Stykker og løber siden imod den Anden, og nu besejre de ham i Forening, Asmund og Hunden. Asmund bliver ved Faarene til om Kvelden, da gaar han hjem og træffer den Gamle. Denne tager vel imod Asmund og takker ham inderlig for hans Dagværk. Han havde set paa ham, da han var i Færd med at dræbe Udliggermændene, fortalte han.

Den følgende Dag gaar Asmund og den Gamle over Aaen til den anden Gaard, hvor der var en god og rummelig Plads til Beboelse. Intet Menneske traf de der, men en Mængde Kvæg. De undersøgte nu hele Huset. Da traf de paa en Dør, som de ikke formaaede at lukke op. Asmund løber da ind paa den og sprænger den. Det viste sig at være et lidet Sidekammer, hvori de forefandt en yndig og fager Kvinde. Hun var ved Haaret bunden fast til en Stolpe og var bleven meget bleg og mager. Asmund løser hende og

spørger hende, hvorfra hun er. Hun fortæller, at hun er en Bondedatter fra Øfjorden og at hun er bleven røvet af Udliggermændene. De havde villet tvinge hende til at ægte en af dem, sagde hun. Men da hun nu ikke vilde det, havde de bundet hende her og ment, at paa den Maade skulde de nok faa hende til at tage en af dem. Asmund fortæller hende da, hvorledes Sagerne nu staa, og at hun er i gode Menneskers Hænder; men glad blev hun over at vide sig sluppen ud af al Fare.

De flytte nu Alt bort fra den Gamles Hytte ,over til denne Gaard og blive her om Vinteren. Asmund syntes godt om den Gamle og Pigerne, især dog om den Gamles Datter. Hun lærte forskjellige Kunster af Pigen fra Øfjord. Om Vaaren sagde den Gamle til Asmund, at nu skulde han drage til sit Hjem; men om Høsten skal han vende tilbage til denne Dal, thi da vil han være død, siger han. Da vil han bede ham at tage sig af hans Datter og hans Søster, hvis hun er ilive, og af Pigen fra Øfjorden. Det skal være hans Medgift, siger han, hvad han kan finde her af Penges Værd. Siden drager Asmund afsted nordpaa til Skagefjorden. Folk saae paa ham, som var han opstanden fra de Døde, men hvor han havde tilbragt Vinteren, fortalte han ikke til Nogen.

Om Høsten drog han igjen afsted og kom til Pigerne i Dalen. De bleve meget glade over hans Komme, thi da vare begge de Gamle hensovede, og Pigerne havde dysset dem i en Høj der i Lien. Asmund blev hos dem om Vinteren. Men om Vaaren brød han op og drog med alt Løsøret fra Hytten Nord til Skagefjorden. Der fæstede han Bo og ægtede den Gamles Datter, men Øfjordspigen giftede han med en Mand der i Bygden.

Og her ender Fortællingen om Sønderfærds-Asmund.

Ketilrids Historie.

I en Dal Østerpaa i Søndermule Syssel boede der engang i fordums Dage en Bonde ved Navn Grim. Thorkatla hed hans Viv, men Ketilrid hed Datteren, Ægteparrets eneste Barn. Dalen var tæt bebygget. Det traf sig en Høst, at det gik usædvanlig slet med at finde Faarene, da de skulde hjem fra Sommergræsgangene, og man udrustede derfor flere Mænd til paany at gjennemsøge Fjeldørkenerne, men det hjalp ikke noget. Ketilrids Fader manglede mest Kvæg, idet han savnede næsten alle sine golde Faar. Han var som Andre ilde tilmode herover, men kunde ikke hjælpe noget derpaa. Tidlig paa Vinteren havde Ketilrid følgende Samtale med sin Fader: „Jeg beder Dig, min Fader, om Tilladelse til at drage til øde Egne for at søge efter dit Kvæg. Det aner mig, at jeg ikke vil gaa for Intet, hvis jeg faar din Tilladelse til det." Grim svarede med et Smil: „Før vidste jeg, min Datter, at Du bærer en Mands Hu i et Kvindebryst, men ikke tykkes mig denne Færd meget ønskelig. Maaske opholde Trolde, Vætter eller Stimænd sig paa de øde Steder, og kunne ligge paa Lur efter Dig og gribe Dig. Men det vilde blive din Bane, eller idetmindste slap Du aldrig ud af deres Hænder." Ketilrid sagde: „Jeg tror, at man har gjort Mere ud af Sligt end der er Grund til, og jeg er slet ikke bange derfor." Hun blev ved at nøde sin Fader, indtil han gav hende Tilladelse til at drage afsted, men en Hyrdedreng skulde følge hende, sagde han, og heri fandt hun sig. Hun udruster sig nu med Rejsekost og Sko, thi hun venter at faa et godt Stykke Vej at gaa. Hun byder Farvel til sine Forældre og drager afsted med Pilten. Men aldrig saasnart er hun dem ude af Syne, før hun lader ham vende om igjen. Han gjør det nødig og fortæller Grim, at hun ikke

vilde vide af hans Følge. Herover blev Bonden bekymret, thi han var bange for, at her havde den nær forestaaende Død havt Bud efter hende.

Længe gaar Ketilrid omkring i ubeboede Egne. Da begynder Vejret at mørkne, og Sneen tager paa at fyge saa stærkt, at hun neppe kan se en Haand for sig. Hun farer vild og gaar længe, uden at vide hvorhen, indtil hun finder en Fjeldkam for sine Fødder. Her gaar hun ned, ihvorvel de fleste Mennesker vilde have anset den Vej for ufremkommelig, formedelst Klipper og den glatte frosne Sne. Efter mange Besværligheder kom hun ned paa en Slette; da var Snefoget saa tæt, at man ikke kunde se Haand for Øje. Hun mente, at dette var en Dal; en Aa med islagte Rande strømmede igjennem den. Hun havde kun gaaet kort nedad langs med Aaen, da saae hun et stort Faarehus. En Mand stod ved Døren midt iblandt en Mængde Kvæg. Manden havde ikke noget ondt Udseende, fandt hun. Hun hilste paa ham, men han besvarede kun kort hendes Hilsen. Her kjender Ketilrid sin Faders og de andre Dalboeres Kvæg. Manden slipper Kvæget ind i Huset, og Ketilrid er ham behjælpelig dermed. Siden spørger hun ham om hans Navn og hvorhen hun er kommen. Han hed Thorsten, sagde han; Dalens Navn nævnede han ikke, men fortalte, at den var tyndt befolket og at der kun fandtes en eneste Gaard i den. Ketilrid sagde, at hun vilde bede om Husly der om Natten. Det var Vanvid, sagde han, hvis hun ønskede at leve; „her gives Ingen Fred, som beder om Gjæstevenlighed, men dog skal jeg sørge for, at ingen Skade rammer Dig, hvis Du vil følge hjem med mig. Jeg kjender dit Ærinde, og gjerne vilde jeg have, at din Rejse gik heldig.“ Derpaa gaa de hjem og ind i Huset, hvor han rydder op i et Hjørne og løfter op en Lem, som lukker for en lille Kjælder under Jorden. Han lader Ketilrid stige ned og paalægger hende, ikke at lade mærke noget til sig, hvad der end gaar for sig og hvad hun end hører, det vil ellers blive hendes Bane, siger

han. Han tildækkede siden Nedgangen til Kjælderen og gaar sin Vej.

Kort derpaa hører hun en stærk Støj og Lyden af Menneskestemmer; hun hører, at der ikke er færre end sex Mennesker, som søge og spørge efter Gjæsten. Hun hører Thorsten benegte, at der er kommen Nogen hid. Ketilrid blev som lamslaaet af Frygt over denne vilde Færd, thi hver Bjælke knagede og Kjælderen rystede af Fodsparkene. Siden satte Larmen sig og der blev ganske tyst. Da faldt Ketilrid snart i Søvn, thi hun var baade søvnig og træt. Tidlig den næste Morgen vækkede Thorsten Ketilrid og bad hende at følge sig, men hun var ikke sen med at staa op. Han gik med hende til Faarehuset, udleverede hende hendes Faders og de andre Dalboeres Kvæg og fulgte hende siden ud af Dalen, i et klart og smukt Vejr. Da de skiltes, sagde Thorsten til Ketilrid: „Nu skal jeg laane Dig min Hund til Følgeskab hjemad, og han vil være Dig ligesaa god, som en flink Mand, til at drive Kvæget. Han vil forlade Dig hjemme ved Markeskjellet. Men jeg vil bede Dig om at samle Folk, saasnart Du kommer hjem, som Du kan have sikkert ved Haanden, hvis det skulde gjøres nødvendigt. Dog skal Du ikke komme hid med dem, uden jeg sender Dig min Sørle (saa hed Hunden), og da vil jeg trænge til Hjælp. Derom vil jeg ogsaa bede Dig, at Du ikke gifter Dig, før Du veed, hvad det bliver til med mig." Efter at have talt dette, skiltes de. Ketilrid stævnede hjemad, og Sørle jog alt Kvæget lige til Gjerdet om hendes Faders Hjemmemark.

Ketilrid gik nu hjem til Gaarden, og hendes Forældre bleve saare glade over at faa hende tilbage, som de troede død og fortabt. De spurgte om Nyt, og hun fortalte Alt, som det var gaaet til. Nu fik Folk deres Kvæg igjen, og man priste Ketilrid, hun havde vist en stor Dygtighed og Mod, sagde man. Men Ketilrid gav sig strax til at samle Folk, og hun fik fire

og tyve af Bygdens raskeste Svende. 'Den Svend hed Ketil, der skulde staa i Spidsen for dem.

Det led hen paa Vinteren, da drømte Ketilrid en Nat, at Thorsten bad hende om Bistand. Tidlig om Morgenen vaagnede hun, klædte sig paa og gik ud. Da stod Sørle udenfor Døren, og da den saae Ketilrid, sprang den hende logrende imøde. Men hun var ikke sen med at sende Bud efter de Mænd, som hun havde opfordret til at hjælpe sig. Udrustningen skete i en Fart, og Sørle gik i Spidsen for Flokken. Sent paa Dagen kom de ned i Dalen og gik lige hen til Gaarden. Intet Menneske var derude. Ketilrid taler da til sine Mænd: „Venter mig her bag Huset, jeg vil først gaa indenfor, men værer ved Haanden, saasnart jeg kalder." Det love de. Hun gaar ind i Huset og træder ind i Badstuen, i hvis ene Ende der findes en Forhøjning. Her satte Ketilrid sig, uden at tale. Hun ser en gammel Mand og Kjærling og sex Svende, som Alle have onde og uhyggelige Miner. Kjærlingen tiltaler nu Ketilrid og spørger, om hun vil have Mad, hun er sagtens sulten, kan hun tænke sig. Ketilrid takker. Da gaar Kjærlingen ud og henter et Fad Kjød, som hun bringer Ketilrid. Denne tager derimod, men synes ikke videre godt om hvad hun fik at se, thi der var Menneskekjød paa Fadet. Hun var uvant til slig Føde, sagde hun, og bad derfor Kjærlingen om at skaffe en bedre tilveje. Da bringer den gamle Kvinde hende Faarekjød. Men nu ser Ketilrid, at den gamle Mand tager en Kniv frem, som han giver sig til at hvæsse. Han siger til sine Pilte, at det vilde være bedst at dræbe Ketilrid snarest mulig, og han beder dem tage hende. De staa da op. Hun beder om Tilladelse til at maatte synge sin Dødsbøn, thi hun er en kristen Kvinde. Den Gamle var ikke nogen troende Mand og vilde derfor ikke give Tilladelse dertil, men hans Sønner vare nysgjerrige efter at høre Bønnen, da de aldrig havde hørt Sligt før, og af den Aarsag blev det hende tilladt at bede. Hun bad dem at føre hende ud til Husets Dørtærskel, thi Gud

vilde da ikke gaa ind i deres Hus for at hente hendes Sjæl. Den Gamle vilde ikke tilstede dette, men hans Sønner faa atter deres Vilje frem, og de bringe hende nu ud til Tærskelen, medens den Gamle kommer bagefter dem, med Kniven i Haanden. Ketilrid gav sig nu til at bede paa denne Vis:

„Keta, Keta, Keta min,
Kom nu hid med Svenden din,
Hid at hente Sjælen min.“

Neppe havde Ketil og hans Mænd hørt dette, før de løb til Døren med deres Vaaben. Piltene gave da slip paa Ketilrid og vilde værge sig, men formaaede det ikke. Man dræbte da alt dette onde Pak og opbrændte deres Legemer, hvorpaa man gav sig til at søge efter Thorsten. Sørle viste dem Vejen hen til et lukket Hus. Derinde sad Thorsten paa en Stol med Hænderne bundne fast til Stoleryggen. Hans Fødder stode i et Kar, fuldt af Vand, op til Knæene. Foran ham stod der et Fad med røget Faarekjød, men han kunde ikke naa det. Han blev nu løst af sine Baand og blev snart opfrisket. Han fortalte dem, hvorfra han var; disse onde Mennesker havde stjaalet ham bort fra Bygden, thi han var en flink Faaremand. De stak nu Ild paa Huset og bragte bort derfra Alt, hvad der havde noget Værd. Der var en uhyre Rigdom, og Ketilrid og Thorsten kom til at eje Altsammen. De droge saa hjem til Bygden med deres Ejendom og lønnede deres Fæller vel for Færden.

Derefter bejler Thorsten til Ketilrid, og Grim gav ham villig sit Ja. Siden holdt de Bryllup, og efter Grims Død boede de paa hans Gaard. De levede sammen i stor Kjærlighed til deres høje Alderdom, og vare de rigeste Ægtefolk i de Dage.

Bryderen.

I Skagefjorden boede en Bonde, som havde to Børn, en Søn og en Datter. De vare allerede i en tidlig Alder meget haabefulde. Da Svenden voxede op, blev han en saa flink Bryder, at Ingen formaaede at fælde ham. Han gjorde da det Løfte, aldrig at bortgifte sin Søster til nogen Anden end Den, der kunde fælde ham i Brydekamp, og han gav sig nu til at drage vide om, for at prøve sin Brydekunst med raske Mænd. Det begav sig engang, at han drog til Sønderlandet, uden at han dog der fandt sin Overmand. Saa drog han derfra Øst til Skalholt, hvor han ankom sent paa Dagen. Der vare tolv Skoledisciple. Han bad om Gjæstevenlighed, og den blev ham villig tilstaaet. Disciplene snakkede om Dit og Dat med ham om Kvelden og udfordrede ham til en Brydekamp. Han sagde, at han ikke var vant til at brydes, men indlod sig dog paa Kampen med En af dem, som ikke blev staaende længe paa sine Fødder. Da kom en Anden til, og ham gik det paa samme Vis, og saa kom den Ene efter den Anden, og Alle faldt de, til der blot var To tilbage. De løb ham begge ind paa Livet, men han svinger den Ene op i Luften og kaster ham igjen saa haardt til Jorden, at han falder i Afmagt, medens han kaster den Anden under sig. Efter at have udført dette, blev han der om Natten.

Morgenen efter spørger han dem, om de ikke vidste af nogle udmærkede Brydere. Men de svarede, at der vist ikke var nogen saa flink Mand som han, dog var der, sagde de, en gammel Mand i sin Hytte, som havde to Sønner; men de vilde aldrig brydes, fortalte de, og troede de dog ikke, at her fandtes dygtigere Karle, end de vare. Han ønsker at blive fulgt derhen. De gjøre, som han ønsker, og skikke Bud efter

den Gamle, som strax kommer ud. De bede ham om at tillade sine Sønner at brydes med dem idag. Han svarer, at det var ikke raadeligt for Børn at brydes med slige Mænd, og gik ind igjen, med en vranten Mine. Da gik Alle ind efter ham og puttede ham hver en Specie i Haanden. Han gik da ind til sine Sønner og bad dem brydes med de Mænd, som vare komne. De gik ud, og Brydekampen tog sin Begyndelse om Morgenen ved 9 Slet. Den ældre af Bondens Sønner brødes med Disciplene, den yngre derimod med Nordlændingen. Men ved Middagstid havde den ældre Bondesøn fældet alle Disciplene, medens Nordlændingen havde fældet den Yngre. Da gav de, som vare tilbage, sig til at brydes, og de fortsatte Kampen i lang Tid, uden at Nogen af dem faldt, de hørte derfor op en Tid. Da sagde Bondens Søn: „Kjender Du ikke flere Brydekneb?" „Nej," svarede Nordlændingen. Saa brødes de atter en lang Tid, indtil Bondens Søn løftede sin Modstander i Vejret og spændte Fod for ham, da han kom ned, saa at han faldt saa lang han var. Da fortalte Nordlændingen dem om sin Færd og sit Løfte og indbød begge Brødrene til at drage nordpaa med sig. De bestemme sig da til at drage med ham, med deres Faders Tilladelse.

De droge ad Kølvejen. Mange ansaae det for en taabelig Handling, at drage ad denne Vej, thi det var sent paa Høsten, da de brøde op, og der var faldet Sne paa Fjeldene. De fortsatte nu Rejsen og vare Alle til Hest. Som de komme op paa Fjeldene, rejser der sig et stærkt Uvejr; alligevel drage de videre, men vide snart ikke, hvor de styre hen, før de se ned i en Dal. De fandt etsteds en Vej, som førte ned til Dalen, og her fik de Øje paa en Gaard og en Mængde Faar. Aftenen var ved at falde paa. De saae da et ungt Kvindfolk komme fra Gaarden og de hørte hende raabe Kvæget sammen. De gaa hende imøde, og ihvorvel hun tyktes dem storladen og stærk, var hun dog ret kjøn. De hilse paa hende og hun besvarer deres Hilsen. Nordlændingen gav sig til at spøge med

hende og udfordrede hende til en Brydekamp. Hun havde ikke Noget derimod, og de brødes længe, uden at han kunde faa hende fældet, indtil hun endelig faldt for et Kneb, som hun ikke tog sig i Agt for. De spurgte hende, hvem der boede her. Hun svarede, at det gjorde hendes Fader. De spurgte, om de da ikke kunde faa Lov til at blive der om Natten, men hun svarede, at hvis deres Liv var dem kjært, skulde de ikke gaa der hjem, men gaa op fra Dalen snarest mulig. De sagde, at deres Heste vare saa trætte, at de maatte blive der, indtil de fik udhvilet, skulde det end blive deres Bane. Pigen saae, at det virkelig var saaledes, og hun fandt da paa det Raad, at hun kradsede sig i Ansigtet, til hun blødte overalt, og rev sig i Haaret, og sagde nu, at en af dem skulde ride hjem med hende foran sig paa Hesten. Dette gjøre de.

Da de komme til Gaarden, staar den Gamle udenfor, med et vredt og ondt Udseende. Da sagde Pigen: „Rimeligt tykkes mig, at Du viser Dig som en brav Mand imod dem, min Fader, thi de have frelst mit Liv. Jeg var styrtet ned af Fjeldet hist og kunde ikke røre mig af Pletten. Den Gamle svarede: „Du maa sørge for dem, naar Piltene komme hjem i Kveld." Hun førte dem ind i et Hus, hvor der stod tolv Senge, hvoraf hver var stor nok til To. Derpaa henter hun dem Mad og tørre Klæder, men efter at de have spist, aabner hun en Lem i Gulvet og lader dem stige ned ad en Trappe, som fører ned til en Kjælder. Der sad de en lang Tid; endelig høre de en stærk Larm og Menneskestemmer i Huset; de høre, at Pigen er der og gaar Hjemvendte tilhaande. De spurgte hende, om der var kommen Nogen om Dagen. Hun svarede, at der ikke var kommen Nogen. De troede hende dog ikke og gjennemsøgte hele Huset, men uden at finde noget Mistænkeligt. Nu vilde de til at gaa i Seng, men til al Ulykke kom en af dem, der sad i Kjælderen, til at hoste. De sprang da Alle op, rev Lemmen op af Gulvet, og gik den Ene efter den Anden ned i Kjælderen; men kun En kunde komme ned ad Gangen,

og de, som sad i Kjælderen, gjennemborede Enhver, idet han løb ned; efter at de Alle vare dræbte, løb de Andre op og ud af Huset. Da kom den Gamle, greb fat i Nordlændingen og agtede at rive ham i Stykker, men den ældre Bondesøn kom til, og i Forening fældede de Begge den Gamle og skare der=paa Halsen over paa ham. Imidlertid havde hans Kjærling faaet Tag i den yngre Bondesøn, havde faaet ham under sig og vilde til at bide ham i Struben, men de Andre grebe hende og havde i Sinde at knække Halsen over paa hende. Da kom Pigen i samme Øjeblik til og bad dem at skjænke hendes Moder Livet, hvilket de gjorde; her tilbragte de nu den øvrige Del af Natten.

Men den næste Morgen lavede de sig til at drage afsted; de toge deres egne og mange andre Heste, som fandtes der paa Stedet, og kløvlæssede dem med de Ting, som fandtes der af størst Værdi. Siden toge de Pigen og alt det Faarekvæg, der var, med Undtagelse af 24 Malkefaar, som de lode blive til=bage hos Kjærlingen, der ikke vilde drage med dem. Nu droge de afsted, drivende alt Kvæget foran sig, men Pigen drev Last=dyrene. De vilde lægge Vejen langs igjennem Dalen, men Pigen sagde, at i saa Fald var Døden dem vis. De spurgte hende, hvad hun mente dermed. Men hun fortalte, at der opad Dagen vilde komme tolv Mænd med Kvæg fra Græsgangene, som havde været Tjenestekarle hos hendes Fader og vare meget værre at komme i Kast med, end deres første Modstandere. De var nu ikke bange for disse Drenge, sagde de. Da raadede hun dem til at lægge Vejen op igjennem en Kløft, som var der i Fjeldet; de svarede, at det vilde være værre for Hestene, og de rejste derfor, som det behagede dem bedst.

Nu droge de igjennem Dalen, men da de kom til Enden af den, saae de nogle Mænd nærme sig med Kvæg, og der var tolv i Følge. Som disse Mænd nu komme nærmere, kjende de Kvæget og Hestene og lade derfor deres egne Faar løbe, medens de selv komme farende med stor Vildhed. De

Andre gaa hen paa en Bakke, hidslæbe en Mængde Stene og indrette sig paa Forsvar saa godt de kunne; nu komme de Tolv og angribe dem med stor Raskhed, men de forsvare sig med Stenene, og Angriberne faldt da som Fluer, medens Ingen af de Tre faldt, thi de havde lettere ved at værge sig. De fortsatte Kampen, til alle Angriberne vare faldne, hvorefter de droge afsted, tagende med sig alle Hestene og Faarene, der nu beløb sig til sexhundrede Stykker. Nu havde de en lykkelig Rejse, og efter en kort Tids Forløb naaede de Skagefjorden, hvor de fortalte, hvorledes Alt var tilgaaet. Den unge Mand fra Skagefjorden bortgiftede sin Søster til den ældre af Bondens Sønner, medens den yngre Broder fik en anden Pige der i Bygden.

Men selv ægtede han den Pige, som de fik paa Fjeldene. De nedsatte sig hver paa sin Gaard der i Bygden i Nærheden af hverandre og holdt Venskab til deres Dages Ende.*

---

* Den oftere her omhandlede Brydekamp (glíma) er en af Islændernes ældste og folkeligste Forlystelser, der har vedligeholdt sig fra de ældste Tider og endnu den Dag idag bliver holdt i Hævd og Ære. Den forekommer især, hvor større Forsamlinger finde Sted, f. Ex. i Fiskerlejerne. Det har heller ikke været usædvanligt, at Mænd fra flere Bygder have sat hverandre Stævne, for at en rigtig livlig Brydekamp kunde sættes i Gang.

Paa alle større Folkemøder er da den saakaldte „Bøndernes Brydekamp“ (bændaglíma) den almindeligste. Bryderne blive skilte i to ligestore Flokke, som hver vælger sig en Høvding, der kaldes „Bonden“. Ved Sondringen tages der især Hensyn til, at Kræfterne blive nogenlunde ligelig fordelte. Naar Fordelingen er tilende, udskikker hver „Bonde“ en af sine Mænd, hvortil han først altid vælger den Svageste og mindst Behændige. Disse to Udsendinge tage nu hinanden i Favnen og brydes, indtil en af dem falder. Saa bliver en ny Mand sendt ud for at brydes med Sejrherren; en af dem falder; saa kommer en ny, og saaledes bliver det ved, saalænge der endnu er

Høstkarlen.

Der boede en rig Bonde i Biskopstungerne. Han var gift og havde med sin Hustru en Søn, deres eneste Barn. Drengen viste tidlig gode Anlæg. Forældrene holdt saare meget af denne Søn og kunde aldrig afse ham, og saaledes voxede han nu op i Fædrenehuset, til han havde naaet Sextenaars-Alderen. Da begav det sig en Sommer, at to Mænd der i Nabolaget, som plejede at drage til Høstarbejde paa Nordlandet, talte til Bonden om, at han lod sin Søn drage med dem, for saaledes at udvide sine Kundskaber. I Førstningen var Bonden uvillig dertil, men lod sig dog bevæge, da Drengen selv havde saa stor Lyst til at rejse med dem. Da den Tid var forbi, paa hvilken Lammene skulle skilles fra Faarene, og Høstfolkene vilde bryde op, udrustede Bonden sin Søn; han gav ham en rigelig Rejsekost, deriblandt en hel Krop af et gammelt Faar. Drengen tog Afsked med sine Forældre, som ønskede ham al

---

Nogen tilbage i Flokkene. Det er gjerne Enden paa denne Kamp, at „Bønderne“ staa alene tilbage, og nu, da alle deres Mænd ere faldne, skulle de kæmpe med hinanden, for hver at hævde sin Fylkings Hæder. Denne Kamp bliver langvarig og haard; thi „Bønderne“ ere jo alle de andre Bryderes Overmænd.

I Brydekampen kommer det meget mere an paa Behændighed og Snarraadighed end paa Kræfter. Den stærkeste Mand, der ej forstaar at brydes, fældes øjeblikkelig af Bryderen, selv om denne er svag af Kræfter. Bryderens Tag bestaa i, at den ene Haand, f. Ex. den venstre, griber fat i Modstanderens Buxelinning, medens den højre Haand griber fat i hans højre Buxelaar. Kampen begynder, og nu gjælder det at faa Modstanderen bragt ud af Ligevægten, saa at han taber Fodfæstet. For at opnaa dette, anvender man de saakaldte Brydekneb (brögð), der bestaa deri, at man spænder Fod for sin Modstander paa forskjellige Maader.

mulig Lykke paa Rejsen, og stævnede nu med Høstfolkene nordpaa Fjeldene. De rastede ovenfor Thjorsaa, og havde da tilbagelagt to Dagsrejser. Da var det, at Høstfolkene, efter at de havde opslaaet Telt, bleve enige om at berøve Drengen hele hans Rejsekost, og de lode ham kun beholde en Bagfjerding af Faarekroppen. Han tyktes ilde om denne Medfart, men maatte dog finde sig deri. Efter at hans Kammerater havde spist, lagde de sig til at sove, men Drengen kunde hverken sove eller spise af Vrede over sine Stalbrødres Fremfærd. Da der var gaaet en liden Tid, kom en rød Hund hen til Teltet, snusede omkring det og løftede endelig en Flig i Vejret med Snuden; Drengen kastede da den Bagfjerding, som han havde tilbage af Faaret, til Hunden, der snappede den og forsvandt dermed. Efterat Drengen endnu en Tid havde siddet i Teltet, med et tungt Sind og uden at kunne sove, gik han hen til sine Heste, som græssede kort derfra. Da ser han, at der kommer en stor Mand, fulgt af en rød Hund, som styrer hen imod ham. Den Kommende hilser venlig paa Drengen og spørger om Tidender, og Drengen besvarer hans Spørgsmaal med Klogskab og Ro. Tilsidst fortæller Drengen ham sin Tilstand, som den nu er. Manden indbyder ham da til at tage Høstarbejde hos sig for denne Sommer, og Drengen tager imod hans Tilbud. Derpaa tog han sine Heste, sadlede dem og drog saa bort med Manden, uden at tage Afsked med sine Medrejsende, som blev sovende tilbage i Teltet. De blev ved at rejse hele denne Dag og helt ud paa Natten i en modsat Retning af Alfarvejen, og Manden tog dygtige Skridt, indtil de kom til en lille Gaard, som laa i en Dal. Gaarden var trindt omgiven af fagre Enge, men det var, som om en Taage betog dem al Udsigt i det Fjerne. Da de kom hen til Gaarden, stod et Kvindfolk udenfor Døren; hun hilste paa sin Fader og gik ham imøde, og hun var baade ung og smuk. Manden viste Bondesønnen ind i et Gjæstekammer og bød sin Datter bringe ham Mad og være ham behjælpelig ved hans Afklædning. Han sov nu trygt den øvrige

Del af Natten. Om Morgenen kom Manden til ham og sagde, at han allerede havde tiltænkt ham hans Arbejde. Da stod Bondesønnen op i en Fart og gik ud; Manden viste ham et meget stort, men jevnt og græsrigt Stykke Eng og sagde ham, at han maatte være færdig med at slaa det til Fjeldgangstiden. Bondesønnen ansaae Arbejdet for næsten uoverkommeligt. Derpaa gav Manden ham Le og Skaft, som begge Dele vare ypperlige Redskaber; men Datteren skulde rive sammen efter ham. Manden paalagde ham meget, ikke at være nysigen efter Forholdene paa Gaarden. Der var nu Bondesønnen, og hver Dag, med Undtagelse af Søndagen, gik han til Høslætten, men om Natten sov han i sit Kammer. I al den Tid saae han ingen Andre end Fader og Datter, og aldrig blev han heller vaer ved nogetsomhelst Kvæg. Han slog Græsset og hun rev sammen, men hvad der forekom ham underligt var, at Høet forsvandt, saa snare det var slaaet og revet sammen. Hans Ensomhed forekom ham besynderlig, men dog meget morsom. En Uge før Fjeldgangen* var han færdig med det Arbejde, der var tildelt ham. Da kom Manden til ham, med glade Miner, og takkede ham for Sommerarbejdet. Han sagde, at nu var det paa Tiden for ham at komme hjem, for at han ikke skulde komme bagefter sine Kammerater. Han fortalte ham, at de havde sovet i Teltet, hvor de skiltes, indtil for to Uger siden, da først vare de vaagnede og vare dragne nordefter ad Sprængesand, men havde ikke kunnet faa noget Høstarbejde paa Nordlandet, fordi det var saa langt hen paa Sommeren, og nu vare de paa Rejsen tilbage til Sønderlandet. Han betalte Bondesønnen hans Sommerløn, to store Bælge, med 240 Pund

---

* Sidst i September gaa Bønderne tilfjelds for at drive det golde Kvæg, som hele Sommeren har græsset uden Tilsyn oppe i Fjeldene, ned i Bygden, hvor da hver Ejer kjender sine Faar iblandt Tusinder ved Hjælp af det ham tilhørende Mærke (et Kors eller Lignende), der er indbrændt Faaret paa Øret eller et andet Sted.

Smør i hver. Foruden Smørret gav han ham to gamle Faar og en god Rejsekost. Siden bragte han ham hans Heste og ovenikjøbet en graa Hest, som ret var et prægtigt Dyr; denne Hest, sagde han, kunde bære hans Bylter, men selv skulde han nu følge ham did, hvor de første Gang havde set hinanden. Da de være færdige til at bryde op, kom Manden med et stort Dyrehorn, rakte det til Bondesønnen og bød ham drikke deraf. Bondesønnen tog sig en Slurk af Hornet, og det var, som om han følte, at hans Kræfter tiltog derved. Da udfordrede Manden ham til en Brydekamp, men det varede ikke længe, før Bondesønnen faldt. Manden bød ham da at tage Hornet og drikke nok en Slurk, saa skulde de atter forsøge sig i Brydekampen. Bondesønnen gjorde, som Manden bød, hvorpaa de tog Tag i hinanden, og nu stod han noget længere, end første Gang. Da lod Manden ham drikke tredje Gang af Hornet og brødes siden med ham for tredje Gang, og da værgede Bondesønnen sig længe. Manden sagde da, at ikke vilde han bukke under, om han end mødte to raske Mænd paa sin Vej.

Nu sagde Bondesønnen Farvel til Mandens Datter og gav hende et Kys til Afsked, hvorpaa han besteg den ene af sine egne Heste, medens han førte den anden ved Tømmen tilligemed den graa Hest, som bar Kløvlæsset. Manden fulgte ham, men den røde Hund jog Faarene foran dem. Manden gik med ham, indtil de kom til Vejen Syd for Sprængesand. Her sagde han, at han ikke vilde gaa længere, men han laante Bondesønnen Hesten og Hunden hjem med sig. Før de skiltes, bad han Bondesønnen at forrette Høstarbejde hos sig den næste Sommer, hvilket denne lovede; de aftalte da at mødes der, hvor de nu skiltes, og sagde derpaa Farvel til hinanden.

Da Bondesønnen havde rejst en Stund, mødte han to Mænd paa Vejen, før han havde naaet sit Raststed; det var hans Kammerater, og de havde kun lidet Rejsegods; de hilste paa ham og han paa dem. Han kom ikke tomhændet fra Høst=

tjenesten, tyktes dem, og de spurgte, hvor han havde tilbragt Sommeren, men han svarede, det ragede ikke dem. De sagde, at nu maatte han dele sin Løn med dem, men dertil svarede han Nej; da sagde de, at saa fik Styrken at raade; ja, det havde han ikke Noget imod, svarede han; han havde desuden gammelt Fjendskab at huske dem, sagde han. De steg nu alle ned af Hestene, og begge Kammeraterne havde nu i Sinde at tage alt det Gods, han førte med sig, men han greb dem, een i hver Haand, og kastede dem et langt Stykke fra sig, saa at de stødte sig og havde deres Nød med at komme paa Fode igjen; de vilde da heller ikke gjerne have med en slig Pokkers Karl at gjøre, som Bondesønnen var, og han fortsatte derpaa sin Rejse. Da han kom hjem til sine Forældre, slap han Hesten, som strax vendte tilbage, hvilket ogsaa den røde Hund gjorde. Forældrene vare saare glade over Sønnens Hjemkomst og fandt, at han havde havt en lykkelig Høstfærd, og alle Mennesker undredes over de Faar, som han drev hjem, thi aldrig havde man der i Bygden set deres Mage, hverken med Hensyn til Størrelse eller Huld. Lidet gab han melde om sin Færd eller om, hvor han havde tilbragt Sommeren. Den følgende Vinter blev han hjemme hos sine Forældre lige til man havde skilt Lammene fra Faarene om Vaaren, og han var Bygdens ypperste Mand med Hensyn til Styrke og anden Dygtighed, fandt man.

Siden gjorde han sig færdig og drog afsted til Høstarbejde. Han traf sin Husbond paa det bestemte Sted, og de mødtes som gode Venner. Han fulgte ham til Gaarden, hvor Alt var som forrige Sommer; han forefandt der intet andet Menneske end Husbondens Datter, som tog imod ham med stor Glæde. Da Bondesønnen havde hvilet sig, gav Husbonden ham Skaft og Le og anviste ham et Stykke Eng, som han skulde være færdig med, før man drog tilfjelds efter Faarene; det var et meget større Stykke end man havde anvist ham forrige Sommer. Bondesønnen gav sig i Færd med

sin Gjerning, og saaledes gik det om Sommeren, at han slog Græsset, men Datteren rev det sammen, og i samme Nu forsvandt det fra Engen; han var færdig med sit Stykke en halv Maaned før Fjeldgangstiden. Da kom Husbonden til ham, medens han sad i sit Kammer, og takkede ham for hans Sommergjerning; han fandt, sagde han, at Arbejdet var gaaet ham rask fra Haanden, skjønt det jo ikke var undgaaet hans Opmærksomhed, at han havde sinket sig imellemstunder med at passiare med hans Datter; det kunde han se, sagde han, at det ikke var dem imod at arbejde sammen, og herimod havde Bondesønnen Intet at indvende. Manden sagde, at han havde handlet vel i ikke at vise Nysigenhed efter at komme paa Spor efter Forholdene her paa Stedet, saa underlige de end maatte have forekommet ham. Han fortalte nu Bondesønnen oprigtig, at han drev sin Gaard efter en stor Maalestok og holdt mange Tjenestefolk; han havde havt tolv Døtre med sin Hustru, fortalte han, hvoraf elleve vare gifte Koner der i Dalen, thi saa mange Gaarde var der, men hans tolvte Datter, den, han havde set, var yngst og ugift, og hende vilde han give ham, saasom de Begge havde det Ønske at faa hinanden. Bondesønnen tog med Fryd imod hans Tilbud. For at stadfæste sin Fortælling, tog Manden et Glas op af sin Lomme, som han bad Bondesønnen at kige igjennem. Da saae han vide om Dalen, som baade var stor og smuk; der var tolv Gaarde, og trindt syslede Folk med Høhøsten. Trindt paa Græsgangene saae han store Flokke af Hornkvæg og Heste, og i Lierne, der omgav Dalen, græssede talrige Faarehjorde; ogsaa saae han, at mange Folk syslede med Høet paa Mandens egen Gaard, men aldrig saa snart tog han Glasset bort fra sine Øjne, før han ikke saae Andet, end hvad der før var at se. Dagen efter lavede Bondesønnen sig til, for at drage bort med sin Fæstemø, og Husbonden udrustede dem til Rejsen. Han forærede dem sexten fortrinlige Faar, som den Røde skulde drive til Bondesønnens Hjem. Han gav dem endvidere saa mange andre gode

Ting, som den føromtalte graa Hest fik at bære, at den havde fulde Kløv. Selv sagde Husbonden, at han vilde følge dem paa Vejen saa langt som forrige Sommer. Alle Tre drog da nu bort fra Dalen og vare sammen, til de kom til Hvilestedet Nord for Thjorsaa; da sagde Manden, at nu maatte han vende om igjen, men Hesten og Hunden skulde de tage med sig, Dyrene vilde jo godt siden af sig selv kunne finde Vejen hjem igjen. Han ønskede Bondesønnen og sin Datter al Lykke paa Rejsen, kyssede dem med den største Blidhed og vendte derpaa hjemad, medens Bondesønnen drog til sit Hjem med sin Fæstemø. Hesten bar sine Bylter, og Hunden drev Faarene derhen, men siden forsvandt de begge.

Med stor Fryd modtoge Forældrene Sønnen og hans Fæstemø. Hun blev anset for en Prydelse blandt alle Kvinder og en Hæder for Bygden; ogsaa fandt man, at hun havde bragt sin Husbond en anselig Medgift. Efter et halvt Aars Forløb stod deres Bryllup, og de begyndte deres Husstand paa hans Forældres Gaard. De levede længe og holdt altid meget af hinanden og bleve regnede for Hædersfolk der i Herredet. Der stammer da ogsaa en stor Æt ned fra ham og hende.*

---

* Med Hensyn til den her meddelte Sagngruppe om Udliggermændene (útilegumenn) bemærkes:

Oprindelig vare Udliggermænd ikke Andet end Forbrydere, der, for at undslippe Lovens Arm, flygtede bort fra Bygderne og søgte Skjul i afsides Fjelddale, Huler og paa andre øde Steder. De skulde leve, mer hvoraf? De ejede Intet og vare altsaa henviste til, hvad de kunde erhverve sig ved Tyveri. Deraf kom det da, at de bleve satte i Klasse med Stimænd og Røvere. Men paa Grund af deres strenge Afsluttethed fra Bygdefolket, kom de til at staa for dette i en mystisk Belysning; Forestillingerne om dem og deres hele Levemaade bleve uklarere, Folkefantasien kom til, og efterhaanden uddannede der sig da Anskuelser om deres Færd, der kun havde saare Lidet tilfælles med den nøgne Virkelighed, saaledes at vi endog undertiden, naar vi

Dronning Mjadveig.

Der fortælles, at i gamle Dage herskede en Konge i sit Rige; han hed Maane, og med sin Dronning fik han en Datter, der blev kaldt Mjadveig og allerede i en ung Alder var prydet med mange kvindelige Fuldkommenheder. Kongen lod bygge hende et fagert Jomfrubur og gav hende en Mængde Terner til Opvartning. Men den sørgelige Hændelse indtraf, at Dronningen, Mjadveigs Moder, faldt i en Sygdom, der blev hendes Bane. Efter hendes Død betoges Kongen af en saa svar Sorg, at han neppe kunde være oven Senge og ikke mere tog sig af nogen Ting. Men saasom Sagerne forekom hans Raadgivere at tage en bedrøvelig Vending, raadede de ham til at søge sig en Viv, der var ham værdig, og Kongen tog da den Beslutning, at sende sine to ældste Raadgivere med et fagert Følge ud paa en Bejlerfærd, og snart sejlede de fra Landet. De fore imidlertid vild ude paa Havet, saa at de ikke vidste, hvor de vare eller hvorhen de skulde stævne. Omsider fik de Land i Sigte, og did vendte de nu Stavn. De kjendte ikke dette Land, men gik dog fraborde. Først kom de til en Ørken, som de gik igjennem, søgende længe forgjæves efter Menneskeboliger. Endelig hørte de en saa liflig Harpeklang, at det forekom dem, at de aldrig havde hørt dens Mage tilforn, og de gaa nu efter Lyden, indtil de faa Øje paa et lidet Silketelt, hvorhen de da ile paa hastig Fod. I Teltet saae de en Kvinde, siddende paa en Stol, med Harpen i sin Haand, og spillende den Sang, som havde lokket dem

---

læse Fortællingerne om dem, tro os henfatte til Alfernes Hjem. Enhver tænksom Læser vil i hele denne Gruppe kunne finde meget Nyt og for Island Ejendommeligt, der neppe har noget Tilsvarende i andre Landes Æventyrliteratur.

hid; men en ung Pige saae de ved hendes Side. Da hun ser Mændene, bliver hun saa overrasket, at hun taber Harpen ud af Haanden og er nærved at falde i Afmagt. Men da hun kommer til sig selv igjen, spørger hun dem, hvorhen de drage eller hvorfor de ere komne hid. De fortalte, at de havde forvildet sig paa Havet, men at de vare Sendebud fra Kong Maane, som havde mistet sin Dronning og nu sørgede saa saare over hendes Død. Derfor ønske Raadgiverne at erfare af hendes Mund, hvorledes hendes Kaar ere, thi hun har gjort et behageligt Indtryk paa dem, fortælle de. Kvinden opfyldte deres Ønske og fortalte da, at hun havde været en mægtig Konges Viv i dette Land, men at en utallig Hær havde ødelagt Landet og dræbt Kongen, og det var da Høvdingens Hensigt, at underkaste sig Riget og tage hende til sin Hustru; men deri havde hun ikke villet indvillige, fortalte hun, og derfor var hun med sin Datter flygtet hid til denne Ørken, for her at opholde sig skjult. Raadgiverne tyktes, at her var Alt, som det burde være; de fandt, at hun var en passende Viv for Kong Maane, og bejlede derfor til hende paa hans Vegne. Hun viste sig ikke meget tilbøjelig til at gaa ind paa deres Bejlen; hun havde ikke havt Tanker for Ægteskab, sagde hun, men gav dog tilsidst efter for deres Overtalelser. De indskibede sig nu med hende og finge Medbør, ligetil de kom hjem til Kong Maanes Rige. Men da Skibene saas fra Land, satte Kongen sig i en Vogn og agede ned til Stranden, og aldrig saasnart fik han sin Fæstemø at se, før med Et al hans Sorg forsvandt. Siden vendte han tilbage til Staden og lod berede et stort Bryllupsgilde, som varede i fjorten Dage. Da Gildet var forbi, drog Kongen i Leding, for at kræve Skat i sine Lande.

Men nu vender Historien sig til Kongens Datter Mjadveig. Engang, hun sad i sit Jomfrubur, kom hendes Stedmoder til hende og sagde, at hun kjedede sig derhjemme i sin Ensomhed; derfor vilde hun for sin Fornøjelses Skyld spadsere ud af

Staden, og hun bad nu Mjadveig om at følge med, hvilket denne gjorde. Dronningen lader den Pige, som hun kaldte sin Datter, ledsage dem. Saaledes gaa de alle Tre afsted, og Dronningen er saare venlig imod sin Steddatter. Men da de vare komne et langt Stykke bort fra Staden, beder Dronningen Mjadveig om at tillade hendes Datter at bytte Klæder med hende, og Mjadveig tillader derfor Pigen at tage sin Kaabe paa, medens hun selv ifører sig Pigens Dragt. Da siger Dronningen: „Nu er det min Vilje og saa skal det være, at min Datter faar Mjadveigs hele Udseende og Miner, saa at Ingen skal antage hende for nogen Anden end Mjadveig. Derpaa binde Moder og Datter Hænder og Fødder paa Mjadveig og lade hende saaledes der tilbage, medens de selv vende om til Staden, hvor Dronningen sætter sin Datter ind i Mjadveigs Bur. Alle troede, at det var Mjadveig selv, men Ternerne fandt dog, at hendes Sind havde forandret sig svarlig, medens hun spadserede derude med Dronningen for sin Fornøjelses Skyld. De anede Intet, og Intet vidste de om den udenlandske Pige, som før kom derhen med Dronningen; de brød sig da heller ikke om at faa Noget at vide om hende.

Men om Kongens Datter Mjadveig er at melde, at hun ligger ilde behandlet paa den Vis, som før er fortalt, indtil hun tilsidst falder i Søvn af Smerte og Fortvivlelse. Da drømmer hun, at hendes afdøde Moder kommer til hende, taler medlidende Ord til hende, løser hendes Baand og giver hende en Dug, hvorpaa der forekommer hende at være Mad, sigende, at hun aldrig skal tømme den ganske, men undgaa at lade Nogen se den og vogte sig for sin Stedmoder og hendes Datter. Da vaagner Mjadveig, og Alt forholder sig, som hun har drømt.

Om Dronningen er at fortælle, at hun faar en Mistanke om, at Mjadveig endnu er ilive. Hun udsender derfor lønlig sin Datter for at udspejde hvorledes hun har det. Datteren traf Mjadveig og saae, at der var sket nogen Forandring med

hendes Kaar. Hun anvender da al sin sledske Venlighed for at komme efter, hvorledes det hænger sammen med denne Forandring, og siger til Mjadveig, at ilde har hendes Moder handlet, da hun saaledes sveg hende, men nu vil hun dele Landflygtigheden med hende; saa kunne de komme til deres Ret, naar Kongen kommer hjem ihjen, og nu skal een Skjæbne overgaa dem Begge. Mjadveig synes ilde om Pigens Tale, men er dog nødt til at finde sig i, at hun bliver hos hende. Efter nogen Tids Forløb lægger Pigen sig ned og lader som hun sover. Saasnart Mjadveig tror, at hun er falden i Søvn, vender hun sig lidt til Siden, tager Dugen frem og giver sig til at spise; men nu havde Dronningens Datter naaet sin Hensigt, i et Nu springer hun op, snapper Dugen fra Mjadveig og vender hjemad, idet hun siger, at aldrig skal denne Mad komme til at gavne Mjadveig.

Nu var denne fast i en ligesaa slet Tilstand som før, og hun vankede om fra det ene Sted til det andet, indtil hun af Træthed og Lede tilsidst faldt i Søvn. Da drømmer hun, at hendes Moder kommer anden Gang til hende og siger, at hun har handlet saare uforsigtig; men siden det nu engang er saaledes, da skal hun gaa den lige Vej ned til Søen; der vil hun se en Tange, som skyder sig ud i Havet, og en snever Fodsti, som fører ud til den; ad den skal hun gaa og hun vil da finde der et lille Hus, som er lukket, men hvortil Nøglen staar i Døren. Derpaa skal hun gaa tre Gange med Solen og tre Gange imod Solen rundt om Huset og hver Gang tage fat i Nøglen. Da vil Huset aabne sig og hun skal saa blive i det for det Første, men hun vil ikke kjede sig derinde; thi, sagde hun:

„Der Gjøgene mon kukke,
Der Blomster sig oplukke,
Der Væderens Pels er glat og blød.“

Nu vaagner Mjadveig og gaar den Vej, som Drømmen havde vist hende. Alt gik ganske til, som det var blevet hende

forudsagt, og den ene Dag fløj nu efter den anden forbi hende i Fryd og Gammen. Men engang, da hun var gaaet op paa Land for sin Morskabs Skyld, saae hun en Flaade komme sejlende i Nærheden af Landet, og hun saae, at Skibene styrede her i Havn. Ved dette Syn blev hun saare bange og løb saa hurtig, som Fødderne kunde bære hende, tilbage til sit Hus, men da løsnedes hendes ene Sko, der var af Guld, og hun tabte den i Løbet. For Flaaden raadede en Kongesøn, som netop sejlede hid til Landet for at bejle til Kong Maanes Datter Mjadveig. Idet han gik fraborde for at gaa til Staden, finder han en Kvindesko af Guld, der er saa dejlig formet, at han lover at ægte den Pige, hvem denne Sko har tilhørt. Han kommer til Staden og bejler til Mjadveig Kongedatter, men tilføjer dog samtidig dermed, at han har gjort det Løfte, kun at ægte Den, hvis Sko han har fundet paa Vejen til Staden. Dronningen ønsker at faa Skoen at se, og Kongesønnen rækker hende den. Den kjender hun godt, siger hun, den har hendes Datter Mjadveig tabt engang, da hun spadserede for sin Fornøjelses Skyld; saaledes bærer Ungdommen sig jo gjerne ad. Siden gaar hun ind til sin Datter, fortæller hende, hvorledes Sagerne nu staa og gaar ind med hende i et Lønkammer for at give hende Guldskoen paa; men da kan hun ikke engang faa sin halve Fod ned i den. Dronningen hugger da baade Tæerne og Hælen af Foden og giver hende saa Skoen paa. Pigen tykkes, at hendes Moder farer vel haardt med hende, men Dronningen sagde, at man maatte gjøre Noget for at faa en Kongesøn. Siden iører hun hende al hendes dejligste Pynt og leder hende ved Haanden ind i Hallen og viser Kongesønnen, at Skoen passer til Foden, hvilket ogsaa forekom ham at være saa. Da bejler han paany til Kong Maanes Datter Mjadveig, og den Bøn blev vel hørt. Kongesønnen sagde, at nu vilde han sejle hjem med hende til sit Rige, men komme tilbage senere hen for at indbyde til Gildet, og saa drager han bort med hende. Men idet han sejler

forbi det Sted, hvor Mjadveig Kongedatters Hus ligger, hører han en saa stærk Fuglekvidder, at han maa lægge nøjere Mærke til den; han forstod sig paa Fuglenes Maal og det tyktes ham, at de sagde:

„I Stavn sidder Hugget-Hæl,
Med Skoen fuld af Blod;
Men paa Land sidder hun Mjadveig
Maanes Datter,
Meget bedre
Brud er hun!

Vend om, vend om igjen, Kongesøn!"

I Førstningen vilde han ikke tro denne Fuglepassiar, men da han dog endelig gav sig til at se nøjere efter, fandt han, at det var, som de sagde, for Pigens Vedkommende. Da tager han en Tryllestav og maaler hende over Skuldrene med den, og da blev hun med Et til en stor og styg Troldkvinde, og nu maatte hun fortælle Alt om sig og om sin Moder, Dronningen. Derpaa dræber han hende og salter hende ned, men Kjødet af hende, der fyldte tolv Tønder, lader Kongesønnen bringe ombord i et Skib, som i Forvejen blev ladet med en stor Mængde Krudt. Siden lader han en Baad lægge fraborde, ror til Land og finder Huset. Efter Fuglenes Anvisning lykkes det ham at aabne det, og han ser da en vidunderlig fager Pige, som han spørger om Navn. Hun fortæller, at hun hedder Mjadveig og er Kong Maanes Datter og at hun maa opholde sig her i Løndom, formedelst sin Stedmoders Ondskab. Kongesønnen beretter hende da, hvorledes Tingene nu have vendt sig, viser hende Guldskoen, som han selv sætter paa hendes Fod, og han ser da, at hun har Magen til den paa sin anden Fod. Nu tykkes det Kongesønnen, at denne Pige er hans rette Fæstemø, skjønt man har fordulgt Sandheden for ham; med hendes Vilje bringer han hende ombord paa sit Skib, og lægger siden af List Flaaden

ind i en skjult Vig, hvor han forbliver en Tid. Men siden lader han alle Skibene sejle ind til Stadens Havn, gaar derpaa hjem til Kongehallen og indbyder Kongen og Dronningen til Bryllupsgilde. Kongen er villig til at komme, men Dronningen ikke; hun er ikke vant til Sørejser, siger hun, hun vil derfor heller blive hjemme, end drage paa saa langt et Togt. Kongesønnen sagde, at hendes Datter vilde blive bedrøvet, hvis hun afslog denne Indbydelse, og han blev ved at overtale Dronningen, indtil hun tilsidst lod sig bevæge. Nu bleve de Alle førte ned til Stranden tilvogns, og gik siden ombord, hvorpaa Skibene stak i Søen. Men undervejs bliver Dronningen saa kummerfuld, at hun ikke har Tanke for noget Menneske. Kongesønnen beder hende da i Enrum at fortælle, hvad der volder hende Sorg. Hun gjorde det saare nødig, men lod sig dog omsider overtale dertil, og fortæller da, at det staar saadan til med hendes Helbred paa denne Rejse, at hun ikke har Lyst til at spise, naar Andre spise, og at det vist kommer af, at hun er søsyg. Hun beder Kongesønnen om at raade Bod herpaa, men han svarer, at det kan han ikke, han veed ikke af nogen Spise, der kan være hende tjenlig; han har kun noget salt Kjød paa et af Skibene, men det er raat, siger han, og derfor kan hun ikke have nogen Nytte deraf. Hun svarer, at det kan hun selv koge til sig, og faar nu atter et straalende Ansigt, men beder Kongesønnen om at tie stille med disse Smaating. Der fortælles, at Dronningen hver Dag spiste en Tønde og at hun, saalænge hun nød sit Maaltid, altid var den styggeste Troldkvinde, men atter skiftede Ham, saasnart hun havde spist. Saaledes gik nu elleve Dage hen, men paa den tolvte Dag, just som hun var i Færd med at faa den tolvte Tønde tillivs, kaldte Kongesønnen Kong Maane hen for at se, hvad hun havde for, og fortalte ham, hvor ofte hun har været saaledes paa denne Rejse. Men Kongen taber baade Næse og Mund, da han nu ser, hvorledes et sligt Uhyre har faaet ham i sit Garn. De satte saa Ild til

Krudtet paa det omtalte Skib, som strax sprang i Luften derved, og Dronningen, eller rettere sagt Troldkvinden, fik der en brat Bane. Endelig beder Kong Maane Kongesønnen om at fortælle, hvordan det hænger sammen med disse forfærdelige Historier. Han gjør det, og fører ham siden til Mjadveig, som nu til Punkt og Prikke beretter ham Moderens og Datterens hele Adfærd og Svig; men Kongen undrer sig storlig over disse Tidender.

Nu sejlede de hjem til Kongesønnens Rige, hvor der blev holdt et lystigt Bryllupsgilde, som varede en hel Maaned, og i al den Tid gik Bægerne flittig rundt. Efter at den Herlighed var forbi, blev Kong Maane fulgt paa Vej med gode Gaver. Saa sejlede han hjem til sit Rige, hvor han herskede til sin høje Alderdom, og dermed er han ude af Fortællingen.

Men om Kongesønnen er at melde, at han bliver Konge efter sin Fader, og der gaar nu et Aar hen, uden andre Hændelser, end den, at Dronning Mjadveig føder et fagert Drengebarn. Efter Barnets Fødsel gaar hun en Dag med en af sine Terner til Badet, men da hun er kommen derhen, mangler hun Sæbe, hvorfor hun sender Ternen hjem for at hente den, medens hun selv bliver alene tilbage paa Badestedet. Da kommer en Kvinde til hende og hilser høvisk. Dronningen besvarer hendes Hilsen. Kvinden beder hende om at bytte Klæder med sig og Mjadveig opfylder hendes Forlangende. Da fremsiger Kvinden et Trylleord og byder, at hun selv faar hele Dronningens Udseende, men at Mjadveig skal drage til hendes Broder, og i samme Stund forsvandt den rette Dronning. Ingen vidste Noget om Dronningebyttet, men fra den Dag af syntes hvert Menneske ilde om Dronningen, som da ikke var saa underligt. Saa fortælles der, at dengang Kongen tog Mjadveig ud af hendes Hus paa Tangen, tyktes det ham saa fagert og yndigt, at han med sin Trolddom flyttede det hid, hvor det siden stod ved Dronningens Sal, ganske som det var forhen, medens Alt gik godt:

„Thi Gjøgene mon kukke
Og Blomster sig oplukke;
Og Væderens Pels var glat og bløb."

Men nu forandrede det sig saaledes:

„At ingen Gjøg vil kukke,
Ingen Blomst sig oplukke;
Ej Væderens Pels er glat og bløb,
Og Gutten, som tav paa Moderskjød,
Nu græder i sin Bugge."

og Alt syntes nu at gaa aflave i Riget. Da skete det en Dag, at Kongens Faarehyrde vankede nede ved Søen. Han ser da, at der nedenfor nogle bratte Klipper dukker en Glashal op af Havet, hvori der sidder en Kvinde, saa lig Dronning Mjadveig, at han ikke kunde skjelne dem fra hinanden; men om Hallen var slynget en Jernlænke, som blev holdt af en styg Jette, der atter trak Hallen ned paa Havets Bund. Manden blev saare forundret over dette Syn og blev staaende stille ved en Bæk. Men som han staar der i sine dybe Tanker, ser han et Barn øse Vand af Bækken. Han giver Barnet en Fingerring af Guld; det blev saare glad over Gaven og forsvandt siden ind i en Sten, som saas der i Nærheden. Strax derefter kommer en Dverg ud af Stenen, hilser paa Manden, takker ham for sit Barn og spørger ham, hvad han nu vil have af ham i Stedet. Men Hyrden ønsker kun at vide, hvorledes det hang sammen med det Syn, han saae nedenfor Klipperne. Dvergen fortæller da, at det er Dronning Mjadveig, som bor i Glashallen; at hun er fortryllet af onde Vætter, medens en Troldkvinde, som er en Søster til den Jette, han saae holde i Lænken, nu har indtaget hendes Sted. Endvidere fortæller Dvergen ham, at Jetten har givet efter for Mjadveigs Bønner og tilladt hende fire Gange at komme paa Land paa den Maade, som han selv har set, og skulde det vorde hendes Frelse, hvis Nogen var saa heldig paa den Tid

at kunne udløse hende af hans Kløer; men nu havde hun allerede tre Gange været paa Land, og naar hun den næste Dag kom op, var det for sidste Gang. Hyrden beder Dvergen om at raade ham, hvorledes han skal udfri Dronningen af Trolddommen. Dvergen giver ham en Øxe og byder ham at hugge Lænken med den, naar Hallen den næste Dag kommer op igjen. Hyrden venter i Stenen hos Dvergen om Natten, men Morgenen derpaa gaar han did, hvor Hallen plejede at komme op. Efter en kort Tids Forløb kommer Hallen op til Klippen, og Hyrden tager sig nu ikke lang Betænkningstid, men hugger paa Lænken, og har Lykken med sig. Men nu kommer Jetten op, og vil dræbe Den, der huggede i Kjæden. Da hidiler Dvergen med en lille Pose, hvis Indhold han strør over Trolden, som øjeblikkelig blindes derved, saa at han styrter ned af Klipperne og strax lader sit Liv. Men Mjadveig bringe de ind i Stenen, og der forbliver hun. De Andre gaa hjem til Staden og maale den formentlige Dronning med en Trylle-stok; i et Nu forvandledes hun til en hæslig Troldkvinde, og de tvang hende nu til at fortælle dem sin Historie.

Hun fortæller da, hvorledes hun har behandlet Mjadveig og hvor hendes Broder har sin Bolig. Ligeledes fortæller hun dem, at Kong Maanes anden Dronning var deres Søster; dette har hun gjort for at hevne sig paa Dronning Mjadveig, siger hun. Men Kongen vredes saare og lader dette Uhyre lide den forsmædeligste Død.

Hyrden spørger nu Kongen, hvorledes han vilde lønne den Mand, der formaaede at udfri Dronningen af Trolddommen. Men Kongen svarede, at ham vilde han hædre med store Pengegaver, give ham Jarlenavn og Lande til at raade over. Hyrden var da ikke længe om at hente Dronningen og bringe hende til Kongen. Det blev et Møde saa frydefuldt, at det ikke lader sig beskrive. Dengang Dronningen atter kom til sin Lykke,

„Da Gjøgene mon kukke
Og Blomster sig oplukke,
Og Væderens Pels var glat og blød.
Den Smaagut smilte paa Moderskjød
Og tav nu i sin Vugge.“

Efter den Tid levede Dronningen i Lykke til sin høje Alderdom. Og hermed ender Fortællingen om Kong Maanes Datter Mjadveig.

Asmund og Signe.

Der levede engang en Konge i sit Rige; han var gift og havde med sin Hustru to Børn, en Søn og en Datter. Sønnen hed Asmund, men Signe hed Datteren. Det var de haabefuldeste Kongebørn, som man kjendte paa den Tid, og de bleve oplærte i alle de Kunster, som det sømmede sig for Kongebørn at nemme. De voxede nu op derhjemme hos Faderen og fik ethvert af deres Ønsker opfyldt. Kongen gav sin Søn Asmund to Egetræer, som stode ude i Skoven, og det var siden Sønnens Fornøjelse at udhule dem og indrette forskjellige Kamre indeni Stammerne. Signe fulgte ham ofte derhen og beundrede Egetræerne, og fik da Lyst til at eje dem med ham. Han opfyldte hendes Ønske, og nu bar hun did alskens Ædelstene og Klenodier, som hendes Moder forærede hende.

Da skete det engang, at deres Fader drog i Leding; men medens han var borte, blev Dronningen syg og døde. Søskendene gik da ud i Skoven og satte sig i Egetræerne, efter at de havde forsynet sig med Føde for et Aar.

Nu er at melde, at der i et andet Land herskede en

Konge, som havde en Søn ved Navn Ring. Ring havde hørt tale om Signes store Skjønhed og besluttede at bejle til hendes Haand. Han faar et Skib hos sin Fader til Rejsen, fanger Medbør og kommer til det Land, hvor Signe har hjemme. Men som han vil gaa op til Hallen, møder han paa sin Vej saa dejlig en Kvinde, at det tykkes ham, at han aldrig har set hendes Mage tilforn. Han spørger, hvem der gaar, men hun svarer, at det er Signe Kongedatter. Han spørger, hvi hun vanker der saa ensom; hun svarer, at det er af Sorg over hendes Moders Død og fordi hendes Fader heller ikke er hjemme. Kongesønnen siger, at siden det nu engang er hende, da har han det Ærinde til hende, at han vil bejle til hendes Haand. Hun lytter venlig til hans Bejlen, men beder ham at gaa til sit Skib, thi hun vil længere ind i Skoven, siger hun. Hun gaar nu til Egetræerne, rykker dem op med Rode, tager det ene paa Ryggen, men det andet paa Brystet, og bærer dem saaledes ned til Søen og vader ud til Skibet med dem; her paatager hun sig atter en fager Skikkelse, som før, og fortæller Kongesønnen, at nu er hendes Rejsegods kommet ombord, andet Gods ejer hun ikke, siger hun. Saa sejle de hjem, hvor hans Forældre og Søster toge med stor Glæde imod ham. Han giver Signe et fagert Bur og lader plante de to Egetræer foran hendes Vinduer. Efter en halv Maaneds Forløb kommer han til hende, sigende, at inden fjorten Dage vil han gifte sig med hende, og han giver hende med det Samme noget ypperligt Tøj til Brudeklæder til dem Begge, som hun skal sy. Men neppe er han gaaet sin Vej, før hun kaster Klæderne paa Gulvet, farer omkring med stor Voldsomhed og forvandles ganske, saa at hun er bleven til den værste Troldkvinde; hun siger, at ikke veed hun, hvad hun skal gjøre med slig Pynt, hun, som aldrig har taget sig Andet for, end spise Menneskekjød og bryde Hesteben; hun gjør endnu mere Støj og siger, at hun maa omkomme af Hunger, thi aldrig kommer hendes Broder Jernhoved med Kisterne, som han har lovet. Men i samme Nu

aabne tre Brædder sig i Burets Gulv, og op igjennem det kommer en Jette med en uhyre stor Kiste i Favnen. De give sig Begge til at bryde Kisten op, og den er da fuld af Menneskebuge. Begge give sig til at æde med stor Graadighed, men siden gaar hendes Broder ned igjen ad samme Vej, uden at efterlade sig noget Spor i Gulvet. Da hun har sat sig, gjør hun endnu stærkere Støj end før, river i Tøjet og vil slide det i Stykker.

Men om Kongebørnene er at melde, at de befinde sig i Egetræerne, hvorfra de have set, hvorledes Alt dette gik til. Da beder Asmund Signe at gaa ud af Egen og søge at faa fat i Tøjet til Klæderne, for at de kunne blive fri for at høre Nat og Dag paa denne vilde Færd. Signe opfylder hans Forlangende; hun syer nu Klæderne saa godt hun kan paa sex Dage, gaar derpaa ud med dem og kaster dem paa Bordet. Troldkvinden bliver saare glad herover. Kongesønnen kommer ind til hende og modtager Klæderne af hendes Haand; han beundrer hendes Haandfærdighed, og de skilles med stor Venlighed. Troldkvinden bærer sig nu ad paa samme Maade som før, indtil Jernhoved kommer; da Asmund ser hele denne vilde Adfærd, gaar han hen til Kongesønnen, hvem han beder komme og se paa en Leg, som opføres inde i den nysankomne Kongedatters Bur. Kongesønnen bliver underlig ved at høre Sligt om sin Fæstemø. De gaa Begge did og skjule sig imellem Panelet, hvorfra de kunne kige ind til hende. Hun raser som før, og siger til Jernhoved, da han kommer: „Naar jeg er bleven gift med Kongesønnen, skal jeg nok leve bedre end nu, og da skal jeg dræbe hele Pakket inde i Hallen og komme med hele min Slægt;. naa da! saa ville nok Troldene glæde sig over mig og min Husbond." Kongesønnen bliver saa vred over at høre dette, at han stikker Ild paa Buret og brænder det op til Aske. Asmund fortæller ham nu Alt om Egetræerne, og han undrer sig da saavel over Signes Skjønhed, som over Alt, hvad der findes derinde. Han bejler nu til Asmunds Søster

Signe, men Asmund bejler til Rings Søster, og snart holdt begge Parrene Bryllup. Asmund drager saa hjem til sin Fader. Men siden overtoge begge Svogrene Riget efter deres Fædre og herskede til deres høje Alderdom. Og saa er denne Fortælling ude.

Jonides og Hildur.

Der regerede engang en Konge og en Dronning, som just paa denne Fortællings Tid havde faaet sig en Datter, der blev kaldt Hildur. Kongen red ofte paa Jagt for sin Fornøjelses Skyld, og da han engang jagede i Skoven, saae han en stor Drage komme flyvende med et Barn i Kløerne. Kongen sigtede efter Dragen og var saa heldig at træffe den midt i Hjertet, saa at den faldt død til Jorden, og han fik fat i Barnet, medens det end var ilive. Det var en saare smuk Dreng, omtrent et Aar gammel. Kongen bragte Drengen hjem med sig og gav ham Navnet Jonides; han lod ham opfostre med sin Datter Hildur og viste ham altid stor Kjærlighed. Børnene voxede op sammen, og da de bleve ældre, fattede de Kjærlighed til hinanden. Hildurs Bedstemoder, der var meget troldkyndig, lærte hende megen Trolddom, og Hildur var saa lærvillig, at hun alt i Ungdommen viste sig saare erfaren i Sligt. Bedstemoderen lagde Mærke til, at Hildur og Jonides holdt af hinanden, men da hun ikke paa nogen Maade vilde have, at han fik hende, besluttede hun at tage ham af Dage ved Gift. Hun kom derfor en Dag ind til dem med en Ret Mad, hvoraf hun bad dem spise, men Hildur saae, at Maden var forgiftet og advarede Jonides imod at smage paa den. Da gjorde hun et

nyt Forsøg, idet hun vilde myrde dem i Sengen, men Hildur havde forudset dette og lagt Træklodse i Sengene. Kjærlingen huggede til, men Sværdet stod fast i Træklodsen og Hænderne hang fast ved Sværdet, og saaledes sad hun til den gryende Dag.

Hildur saae nu, at de ikke længere kunde være i Sikkerhed for hendes Bedstemoders Efterstræbelser i hendes Faders Hovedstad, og de forlod derfor Byen og gik ud til en Bæk, som fløb der i Nærheden. Der forvandlede hun ham og sig til Foreller, hvorpaa de sprang ned i Bækken. Bedstemoderen fik Nys herom, og kom nu og forsøgte alle sine Kunster for at faa fat i Forellerne, men det lykkedes hende ikke. Natten derefter paatog de sig atter deres egne Skikkelser, og nu sagde Hildur, at det gik ikke længere paa denne Maade, thi nu sad hendes Bedstemoder i Færd med at lave et Net til at fange dem i, derfor skulde de nu gaa ud i Skoven. Bedstemoderen fik Nys herom, og sendte to Trælle ud i Skoven med den Befaling, at de skulde dræbe alt Levende, som de saae paa deres Vej. Trællene gaa ud i Skoven, men se ingen Dyr, før henad Kvelden, da faa de Øje paa to saa smukke Hunde, at det forekom dem, at de aldrig tidligere havde set deres Mage. Hundene viste Trællene stor Venlighed, men vare alligevel ikke til at fange. De gik derfor siden hjem og fortalte, hvorledes det var gaaet dem. Kjærlingen sagde, at det havde været Hildur og Jonides, og at de havde vist stor Udygtighed, og hun lod derfor Begge dræbe.

Nu saae Hildur, at det heller ikke kunde gaa paa denne Maade; hun tog derfor et grønt Klæde, bød ham at bestige det med sig og svang sig nu i Vejret. De svævede saa fremad en stor Del af Dagen, indtil hun atter lod Klædet dale ned til Jorden. De satte Fod paa en smuk Slette, ret den yndigste Egn, man vilde se for sine Øjne. „Dette er nu din Fødejord," siger Hildur, „og Du er en Søn af den Konge, som raadede her, men er død for nogle Aar siden. Da Du gik i

dit første Aar, vankede din Moder engang med Dig i sin Abildgaard; da kom Dragen til hende og rev Dig ud af hendes Favn; denne Tildragelse voldede din Fader en stor Sorg, thi han havde ikke flere Børn, og dette blev tilsidst en Pind til hans Ligkiste. Nu er Riget uden Styrelse, thi din Moder maa holde Sengen paa Grund af Kummer og Smerte. Nu skal Du gaa til Staden og berette din Moder din Historie; saa vil hun gjenkjende Dig og lægge Rigets Styrelse i din Haand. For det Første vil jeg nu opholde mig her i en lille Hytte, men jeg beder Dig ikke at glemme mig." Jonides svarede, at Sligt skulde aldrig ske, thi han elskede hende som sin Øjesten; hun havde dog Frygt for, at det kunde gaa saa, sagde hun. Derpaa smurte hun ham med en Salve af en Krukke, som hun havde, og tog grædende Afsked med ham.

Jonides stævner nu til Staden, men da han er paa Halvvejen, kommer en Hunhund hen til ham og slikker al Salven af ham, og i samme Øjeblik glemmer han Hildur og taber hende for bestandig af sin Tanke. Da han kommer til Staden, beder han om at faa Dronningen i Tale, og det bliver ham tilstaaet. Han fortæller hende hele sin Historie og at han er hendes Søn. Hun kjendes strax ved hans Fortælling og sagde, at hun nu kunde kjende ham paa hans Lighed med hans salig Fader. Saa blev han Konge der i Riget, og nu gik Alt godt, fandt man. Kort efter at han var bleven Konge, kom en fager Pige til Staden. Ingen vidste, hvorfra hun kom, men heller Ingen kunde mindes, at have set en saa dejlig Mø tilforn. Kongen fattede Kjærlighed til hende og holdt Bryllup med hende; men ikke fandt man, at hun var saa god, som hun var smuk. Det skete engang, at en af Kongens Svinehyrdes Trælle forvildede sig ude i Skoven og kom til en lille Hytte, hvor der boede en gammel Stodder og hans Kjærling, og Hildur, som de kaldte deres Datter. Trællen bad om Gjæstevenlighed i Hytten, og den fik han. Men da Folkene skulde tilsengs, sagde den Gamle, at han ikke havde nogen Seng til ham,

med mindre han vilde sove hos hans Datter Hildur. Trællen svarede, at det vilde han ikke have Meget imod, thi aldrig havde han set en fagrere Mø end hun var, sagde han. Han lagde sig nu i Hildurs Seng, men hun sagde, at hun maatte ud, da hun endnu ikke havde faaet gjemt Ilden under Asken. Trællen sagde, at det skulde han udrette for hende, imidlertid bad han hende at gaa i Seng. Han gik nu ud for at skjule Ilden, men derude bleve hans Hænder hængende fast ved Ildstenene, og han stod nu der og anstrengte sig for at faa dem løs til om Morgenen, da først slap han løs og gik strax slukøret sin Vej.

Da Trællen kom hjem, spurgte Svinehyrden, hvor han havde været om Natten, men Trællen sagde ham det, og føjede endvidere til, at han havde sovet hos den Gamles Datter. Derved tændtes ogsaa Svinehyrdens Længsel efter at komme derhen og tilbringe en Nat paa det Sted. Han gjør sig derfor i Stand til at drage afsted, og kommer nu did om Kvelden og beder om Husly. Den Gamle sagde Ja dertil og bød ham at træde indenfor. Svinehyrden syntes godt om den Gamles Datter og glædede sig allerede i Tanken til Natten. Da man skulde tilsengs, sagde den Gamle, at han ikke fik Lov til at hvile sig nogetsteds, medmindre han da vilde sove hos deres Datter. Svinehyrden mente, at man jo nok kunde faa et værre Leje, og gik tilsengs. Men idet Hildur skal selv gaa tilsengs, siger hun: „Aa, saa har jeg da glemt at lukke Huset," og vil nu gaa ud; men da siger Svinehyrden: „Nej, der skal ikke blive noget af, at Du gaar ud, nu gaar jeg og lukker Huset." Derpaa gaar han ud og slaar Slaaen for, men bliver selv hængende fast ved den og kan ikke befri sig førend om Morgenen; da skynder han sig beskæmmet bort.

Det traf sig saa nogen Tid derefter, at Kongen var paa Jagt og blev overfalden af en stærk Taage, saa at han forvildede sig fra sine Mænd og blev alene. Længe vankede han forvildet omkring, indtil han tilsidst kommer til den samme

Hytte, hvor han banker paa Døren. Den Gamle træder ud og byder ham ind; da kjender han Kongen og beder ham at tage tiltakke med den ringe Lejlighed, han har at byde. Han beværter Kongen efter fattig Evne, men da hans Sengetid var kommen, siger han til Kongen, at han ikke har noget Leje at byde ham, hvis han ikke vil sove hos hans Datter. Herimod skulde han ikke indvende Noget, sagde Kongen, thi Pigen faldt ret i hans Smag, og han lagde sig nu i hendes Seng. Men da Hildur skulde op i Sengen, siger hun: „Aa, der har jeg da glemt at tage Kalvene ind." „Jeg skal løbe ned," siger Kongen, „og sætte dem ind i Stalden," og dermed løber han ud. Han giver sig til at forfølge Kalvene, som vare meget uregerlige. Endelig faar han dog fat i Halen paa en af dem, men øjeblikkelig bliver han hængende fast ved den, og saadan hang han nu ved Halen paa Kalven til om Morgenen, da Hildur kom ud. Hun opslaar en Skoggerlatter og siger: „Det kan man kalde kongeligt, at hænge sig fast bag i Kalverumpen!" Kongen bad hende da med stor Ydmyghed om at fri ham ud af denne Vaande, og det gjorde hun. Nu spurgte hun Kongen, om han ikke kjendte hende; hertil svarede han Nej. Hun spurgte ham da igjen, om han huskede Hildur Kongedatter, som havde bragt ham til hans Rige; det huskede han heller ikke, sagde han. Da hentede Hildur Krukken med Salven og smurte ham, og øjeblikkelig huskede han Hildur, gjenkjendte hende og tog hende i sin Favn. Hildur fortalte ham saa, at den Dronning, han nu har, er hendes gamle Bedstemoder, som har paataget sig Jomfruskikkelse i den Hensigt at dræbe ham; men indtil denne Dag har hun kunnet forhindre det, siger hun, men nu bad hun ham at gjøre en Ende paa Bedstemoderens Liv, saasnart han kom hjem.

Med stor Kjærlighed toge de derpaa Afsked med hinanden. Kong Jonides drager hjem til sit Rige og lader strax efter sin Hjemkomst sin Dronning gribe, putte i en Sæk og drukne. Derefter sender han et fagert Følge efter Hildur, og fejrer med

Sang og Bægerklang sit Bryllup med hende. De levede siden i mange Aar, fik Børn og Børnebørn og døde i en høj Alderdom.

Linus og Signe.

Der levede engang en Konge og en Dronning i deres Rige. Han hed Ring, men hvad hans Dronning hed, veed man ikke. De havde en Søn, som hed Linus og tidlig viste ypperlige Anlæg og ansaas for den kraftigste Knøs. Saa fortælles der, at der var en gammel Mand og hans Kjærling, som boede i deres lille Hytte og ejede en Datter ved Navn Signe.

Engang var Kongesønnen paa Jagt i Skoven med sin Faders Hirdmænd. Efterat de havde fanget nogle Dyr og Fugle og vilde til at drage hjem igjen, bleve de omspændte af en saa tæt Taage, at Hirdmændene aldeles tabte Kongesønnen af Syne. De søgte længe efter ham, men fandt ham ikke, og vendte saa hjemad, uden ham. Da de kom til Kongshallen, fortalte de, at Linus var forsvunden for dem og at han intetsteds havde været at finde. Kongen blev saare kummerfuld over denne Tidende og sendte den følgende Dag en Mængde Mennesker ud for at søge efter Sønnen. De søgte den hele Dag lige til Kveld, men fandt ham ikke, og saaledes gik tre hele Dage tilende med Søgning efter ham, men forgjæves. Herover blev Kongen saa betagen af Sorg, at han lagde sig i sin Seng, som en syg Mand. Han lod bekjendtgjøre for hver Mand, at hver Den, som fandt hans Søn og bragte ham tilbage, skulde faa hans halve Rige i Eje.

Signe hørte i sin Hytte tale om Kongesønnens Forsvinden og hvilken Belønning hans Fader havde udlovet, dersom han fandtes. Hun gik derfor til sine Forældre og bad dem om Rejsekost og nye Sko, og drog saa ud at søge efter Kongesønnen. Men det er at melde om hendes Færd, at efterat hun havde vandret den største Del af Dagen, kom hun henimod Aften til en Hule; hun traadte ind i den og saae der to Senge, hvoraf den ene havde et Tæppe af Sølvvæv, men den anden et af Guldvæv. Hun ser sig nu bedre om derinde, og ser da Kongesønnen ligge i den Seng, hvorpaa det guldvævede Tæppe er bredt, og hun vil nu vække ham, men formaar det ikke. Hun lægger da Mærke til, at der var ristet nogle Runer paa Sengen, som hun ikke kan udtyde. Hun gaar siden ud imod Hulens Indgang og skjuler sig der bag Døren. Neppe var hun kommen i dette Skjul, før hun hørte stærke Drøn udenfor, og hun ser da, at to vældige Troldkvinder komme ind i Hulen. Som de ere komne indenfor, siger den ene Troldkvinde: „Fy for Pokker! her lugter af Mennesker i vor Hule." Men den anden Troldkvinde svarer, at det kommer af Linus Kongesøn. Derpaa gaa de hen til den Seng, hvori han sover, og sige:

„Syng, syng mine Svaner,
Syng, til Linus vaagner."

Nu synge nogle Svaner, og Linus vaagner. Den yngre Troldkvinde spørger ham da, om han ikke vil have Noget at spise. Han svarer Nej. Da spørger hun, om han vil have hende til Viv. Han svarer kort og fyndig Nej. Da skriger hun op og siger:

„Syng, syng mine Svaner,
Syng, til Linus sover."

Svanerne sang, og han faldt i Søvn. Derefter lægge de sig selv til Hvile i den Seng, som var tildækket med det sølv-

vævede Tæppe. Da de vaagne om Morgenen, vække de Linus og byde ham Spise, men han vil Intet nyde; derpaa spørger den Yngre, om han vil ægte hende, men han svarer Nej, som forrige Gang. Derpaa dysse de ham paany i Søvn paa samme Vis, som tidligere, og forlade siden Hulen.

Da de vel vare ude af Hulen, forlod Signe sit Skjul og vækkede Kongesønnen, idet hun bar sig ad dermed, som Troldkvinden; saa hilste hun paa ham, men han besvarede med Venlighed hendes Hilsen og spurgte om Nyheder. Hun fortæller ham Alt om den store Sorg, der har grebet hans Fader efter hans Forsvinden. Derpaa spørger hun ham, hvorledes det da er gaaet ham. Men han siger, at efter at han var kommen bort fra sin Faders Hirdmænd, traf han to Troldkvinder, som bragte ham hid; den ene af dem vilde tvinge ham til at ægte sig, som hun jo selv har hørt, men han har hele Tiden sagt Nej dertil. „Nu skal Du," siger Signe, „naar Troldkvinden iaften spørger Dig, om Du vil tage hende til Viv, give hende Jaord paa det Vilkaar, at hun fortæller Dig, hvad der staar skrevet paa Sengene og hvad de tage sig for om Dagen." Det var et herligt Raad, fandt Kongesønnen. Saa tog han et Tavlbrædt frem og bød hende at lege Tavlbord med sig, og de legede Tavlbord til om Kvelden. Men da Mørket faldt paa, dyssede hun ham i Søvn og krøb selv i sit Skjul. Lidt efter hører hun, at Troldkvinderne komme trampende ind i Hulen, med et Knippe Fugle i Haanden. De optænde en Ild, og den Ældre giver sig til at tilberede Fuglene, medens den Yngre gaar hen til Sengen, vækker Linus og spørger, om han har Lyst til at spise. Han svarer Ja. Da han er færdig med sit Maaltid, spørger hun, om han ikke vil ægte hende. Han siger, at det vil han, hvis hun fortæller ham, hvad Runerne betyde, som ere ristede paa Sengene. Hun siger, at der staar ristet:

„Rul, rul min Seng,
Rul hvorhen Manden vil."

Han tilkjendegiver sin Fornøjelse over at have faaet dette at vide, men føjer til, at hun maa gjøre Mere endnu herfor og fortælle ham, hvad de tage sig for om Dagen derude i Skoven. Hun siger, at de fange Dyr og Fugle, men naar de have en lille Frist, sætte de sig under en Eg og kaste deres Livsæg til hinanden. Han spørger, om de have nødig at fare varlig med det. Troldkvinden svarer, at det ikke maa knækkes, thi saa ere de Begge dødsens. Kongesønnen siger, at hun har handlet vel i at fortælle ham disse Ting, men nu vil han hvile, til den næste Morgen; hun svarer, at han skal have sin Vilje, og dysser ham derpaa i Søvn. Om Morgenen vækker hun ham og byder ham Spise, hvorfor han takker. Da spørger Troldkvinden ham, om han ikke vil følge dem ud i Skoven idag, men han svarer, at han heller vil blive hjemme. Siden tager Hexen Afsked med ham, og efter at hun havde dysset ham i Søvn, forlode de Begge Hulen.

En rum Tid efter at de havde forladt Hulen, træder Signe hen og vækker Kongesønnen, beder ham staa op, „og nu skulle vi," siger hun, „gaa ud i Skoven til Hexene. Du skal tage dit Spyd med Dig, og saasnart de begynde at kaste Livsægget til hinanden, skal Du kaste Spydet efter Ægget, men Du er dødsens, hvis Du ikke træffer det." Kongesønnen blev saare glad over dette Raad. Derpaa stige de Begge op i Sengen, idet de fremsige disse Ord:

„Rul, rul min Seng, ud i Skoven!"

Sengen farer affted med dem og standser først ved en Eg ude i Skoven. Her høre de en stærk Latter. Da byder Signe Kongesønnen at klatre op i Egen, og det gjør han. Han ser da begge Hexene under Egen; den ene af dem har et Guldæg i Haanden, som hun kaster til den anden. I samme Nu slyngede Kongesønnen Spydet og traf Ægget i Farten, saa at det knækkedes. Aldrig saasnart var det sket, før Hexene faldt om, med Fraaden ud af Munden. Strax forlader Kongesønnen

Egen, og han og Signe vende i Sengen tilbage til Hulen paa samme Vis, som de vare komne. De toge derpaa alle Hulens Kostbarheder og fyldte Sengene dermed. Siden besteg de hver sin Seng og fremsagde Sengerunerne. Men Sengene rullede hjem til Hytten med dem og alle Kostbarhederne. Den Gamle og hans Kjærling toge vel imod dem og bøde dem at blive der. De modtoge med Tak Indbydelsen og bleve nu her om Natten.

Aarle den næste Morgen gaar Signe hjem til Kongens Rige, træder frem for Kongen og hilser paa ham. Kongen spørger, hvem hun er; hun svarer, at hun er en Datter af den Gamle i Hytten, og spørger, hvorledes han vil belønne hende, hvis hun kan bringe ham hans Søn levende tilbage. Kongen siger, at herpaa behøver han neppe at svare, hun vil vist ikke kunne finde ham, eftersom ingen af hans Mænd har kunnet det. Signe spørger, om han ikke vil tillade hende at modtage den samme Belønning, som han har lovet Andre, hvis hun kan finde hans Søn. Han siger, at saa skal det være. Signe vender da tilbage til Hytten og beder Kongesønnen at følge med hjem til Kongshallen, og han følger hende. Saa fører hun ham ind i Hallen til Kongen. Kongen tager kjærlig imod sin Søn og byder ham at sætte sig ved sin højre Haand og berette alle sine Hændelser fra den Dag af, han forvildede sig fra Hirdmændene. Kongesønnen sætter sig i Højsædet ved Siden af sin Fader og byder Signe at sætte sig ved sin anden Side; derpaa fortæller han Historien, som den var gaaet til, og at denne Pige har frelst hans Liv, thi hun har friet ham ud af Hexenes Hænder. Siden staar Linus op, træder hen for sin Fader og beder ham at tillade, at han tager denne Pige til sin Viv. Kongen giver med Glæde sit Samtykke og lader strax berede et Gilde, hvortil han indbyder alle sit Riges Høvdinge. Bryllupet varede en hel Uge, men efter at det var forbi, drog hver Gjæst hjem til Sit, og Alle priste de Kongen for hans Gavmildhed, thi han havde skjænket Enhver gode

Gaver. Men Kongesønnen og Signe levede længe sammen og holdt saare af hinanden. Dermed ender denne Fortælling.

Lille, Trille og Fuglene.

Der var engang en Konge og en Dronning i deres Rige og en gammel Stodder og en Kjærling i deres Hytte. Kongen ejede en eneste Datter, og hun var hans Øjesten; men den Sorg skulde nu engang times ham, at hun forsvandt og ikke var nogetsteds at finde, hvormeget man end søgte efter hende. Da gjorde Kongen det Løfte, at hun skulde blive den Mands Viv, som fandt hende og bragte ham hende tilbage. Men var der end Mange, som nok gad anstrenge sig for at gjøre et saa godt Giftermaal, saa fandtes Kongedatteren dog ikke, og alle Søgerne maatte da vende hjem igjen med uforrettet Sag.

Om Stodderen er at melde, at han ejede tre Sønner; de to Ældste yndede han over al Maade, medens den Yngste var et Skumpelskud saavel for Forældrene som for Brødrene. Da Sønnerne vare komne til Skjelsaar og Alder, sagde engang den ældste Broder, at nu vilde han drage ud i Verden for at hente sig Rigdom og Ære. Forældrene gave deres Minde hertil, og snart drog han da afsted, med et godt Rejsefoder og nye Sko, og gik saa længe, længe. Endelig kom han da til en Høj, hvor han satte sig ned for at hvile sig, tog sit Rejsefoder frem og gav sig til at spise. Da kom der en lillebitte gammel Mand til ham og bad ham om en Bid Mad. Stodderens Søn negtede at give ham Noget, jog ham bort fra sig og lod ham gaa dermed. Siden gaar han længe, længe fremad, ind-

til han kommer til en anden Høj, hvor han ogsaa sætter sig ned og begynder at spise. Som han er bedst ilav med sit Maaltid, kommer en saare lillebitte pudsig gammel Mand hen til ham og beder ham ligeledes om en Bid Mad; Stoddersønnen negter ham hans Bøn og jager ham bort fra sig med Haansord. Siden gik han endnu længe, længe, indtil han kom til en aaben Plads i Skoven. Der satte han sig ned for at spise. Medens han sidder her, kommer en Flok Fugle hen til ham og sætter sig lige i hans Nærhed. Han vredes paa Fuglene og slaar dem bort fra sig. Stoddersønnen fortsætter nu sin Vandring, indtil han til Syvende og sidst kommer til en stor Hule. Han gaar ind i Hulen, men bliver ikke vaer ved nogen levende Skabning derinde. Han foresætter sig da at vente der, til dens Beboer kommer hjem. Henimod Aften kommer en forfærdelig stor Troldkvinde ind i Hulen. Han beder hende om Tilladelse til at blive her. Hun siger, at den skal han faa, hvis han imorgen vil udrette for hende, hvad hun forlanger af ham. Dette lover han, og han bliver nu i Hulen om Natten. Om Morgenen befaler Troldkvinden ham at rense Hulegulvet med en Skuffe, men saasnart han stak Skuffen ned, blev den siddende saa fast i Gulvet, at han ikke formaaede at rokke den. Som man let kan tænke sig, var Snavset da heller ikke skuffet bort af Hulen, da Troldkvinden om Kvelden kom hjem; men hun betænkte sig da heller ikke længe paa at tage Stoddersønnen og slaa ham ihjel, og hermed er han ude af Fortællingen.

Saa vende vi os igjen til Stodderen og hans Kjærling, som boede i Hytten. Den mellemste Søn kom og bad dem om Tilladelse til at maatte drage ud og søge Rigdom og Ære. Han kan nu ikke finde sig i at blive længer derhjemme, siger han, saasom hans ældre Broder uden Tvivl nu er bleven til en stor Mand derude i Verden hos en eller anden Konge. Hans Forældre tillade ham at drage bort og udruste ham med en god Rejsekost og et Par nye Sko. Om ham er der ikke

Videre at sige, end at det gik for ham ganske paa samme Vis, som for den ældste Broder.

Nu var den yngste af Sønnerne tilbage, men skjønt han var bleven Enehøne i Kurven, havde han det dog ikke bedre hos Forældrene alligevel. Han beder dem da ogsaa om Tilladelse til at drage bort. „Jeg har nu ikke i Sinde at hente mig Rigdom og Ære," siger han, „jeg vil kun prøve paa at skaffe mig mit Udkomme paa en eller anden ærlig Maade, for at jeg ikke længer skal falde Jer til Byrde, som jeg nu gjør." Den Gamle og Kjærlingen gave ham Lov til at drage bort, og gave ham Rejsefoder og Sko, blev det end ikke tildelt ham saa rigelig, som de andre Brødre. Han drager nu afsted, og det træffer sig saaledes, at han kommer ad den samme Vej, som hans Brødre før gik. Han kommer til den første Høj; da siger han: „Her ser jeg, at mine Brødre have hvilet sig, jeg vil nu gjøre ligesaa." Han sætter sig ned og giver sig til at spise. Da kommer den lille Mand hen til ham og beder ham om en Bid. Svenden er strax rede til at dele med ham og indbyder ham til at tage Sæde og spise med sig saa Meget, som han har Lyst til. Efterat de havde stillet deres Madlyst, siger den lille Mand: „Kald paa mig, hvis Du trænger til en lille Haandsrækning. Jeg hedder Trille." Derpaa trillede han bort og forsvandt. Stodbersønnen gaar nu videre, indtil han kommer til den anden Høj. Da siger han: „Her ser jeg, at mine Brødre have hvilet sig, jeg vil nu gjøre ligesaa." Han giver sig derpaa ilav med sit Maaltid, men som han er bedst i Færd dermed, kommer en lillebitte Mand til ham og beder om en Bid. Stodbersønnen er strax tilbøjelig til at dele med ham og indbyder ham til at tage Sæde og spise med sig saa Meget, som han har Lyst til. Efterat de have spist sig mætte, siger den lille Mand: „Kald paa mig, hvis Du behøver en lille Haandsrækning. Jeg hedder Lille." Derpaa satte han sine smaa Fødder i Gang og forsvandt.

Nu fortsætter Stodbersønnen sin Vandring, og kommer til

den før omtalte aabne Plads i Skoven. Da siger han: „Her ser jeg, at mine Brødre have hvilet, jeg vil nu gjøre ligesaa.“ Saa satte han sig ned og gav sig til at spise. Da kom en forfærdelig stor Flok Fugle flyvende hen til ham; de teede sig, som om de vare meget forsultne. Han smulrede da noget Brød mellem sine Fingre og kastede det for Fuglene, der pikkede Smulerne op og spiste dem. Da de vare færdige med alle Smulerne, siger en af Fuglene: „Kald paa os, hvis Du trænger til en lille Haandsrækning, og kald os dine Fugle.“ Derpaa fløj de bort og forsvandt. Men Stoddersønnen fortsatte sin Vandring, indtil han kom til Hulen, ligesom hans Brødre havde gjort. Der gik han ind, uden at faa Øje paa noget levende Væsen inde i Hulen, men sine Brødres Lig saae han hænge ned fra Hvælvingen lidt indenfor Døren. Skjønt dette Syn ikke var ham særdeles behageligt, bestemte han sig dog til at vente paa Hulens Beboer. Det varede da heller ikke længe, før den store før omtalte Troldkvinde, som ejede Hulen, kom ind ad Døren. Stoddersønnen beder hende om at maatte blive der. Hun siger, at det skal være ham tilstaaet, hvis han kun vil udrette, hvad hun byder ham. Dette lover han og bliver saa der i Hulen om Natten. Morgenen efter byder Troldkvinden ham at skuffe Hulens Gulv rent, men er han ikke færdig dermed, naar hun om Kvelden kommer hjem, da dræber hun ham, siger hun. Derpaa gik hun sin Vej. Stoddersønnen tager Skuffen og vil give sig til at skuffe Hulen, men aldrig saasnart har han stukket den ned, før den er som naglet fast til Gulvet, saa at han er ude af Stand til at røre den af Stedet. Nu mærker Stoddersønnen, at det er galt fat med ham, og i sin Angst raaber han: „Kom nu, lille Trille!“ I samme Nu kommer Trille og spørger, hvad han ønsker. Den Anden fortæller ham, hvorledes han nu sidder i det. Da siger Trille: „Stik Du, Hakke, og skrab Du, Skuffe.“ Da begyndte Hakken at stikke og Skuffen at skrabe, og i kort Tid var Hulegulvet skuffet og skrabet saa rent, at det var en Lyst

at se derpaa. Da gik Trille sin Vej. Men om Kvelden kom Troldkvinden hjem, og da hun saae, hvad der var gjort, siger hun til Stoddersønnen: „Du har havt Nogen paa Raad med Dig, Mand, Mand. Dette lader jeg nu være, som det er.“ Nu sov de Natten hen. Men om Morgenen byder Troldkvinden ham at lufte hendes Sengeklæder, tage hele Fylden ud af Dynerne, sole den og siden stoppe den i Vaaret igjen; men hvis han om Kvelden mangler en eneste Fjer, da vil hun dræbe ham, siger hun. Dermed forlod hun ham.

Stoddersønnen spreder nu Sengeklæderne ud. Der var i Troldkvindens Seng tre Dyner, og saasom det var blikstille og Solskin, sprættede han dem op og spredte Fylden, men hvad han mindst tænkte paa, skete: der rejste sig en saa stærk Hvirvelvind, at hele Fylden hvirvledes op i Luften, saa at han ikke saae en eneste Fjer tilbage. Det saae galt ud, tyktes Stoddersønnen. Da raaber han midt i sin Kvide: „Trille min, Lille min, og alle mine Fugle, kom nu hid!“ Strax kom Trille og Lille og hele Fugleflokken og bragte ham al Fylden. Trille og Lille hjalp Stoddersønnen med at stoppe Fylden i Dynerne og med at sy Aabningen paa Vaaret sammen. De toge een Fjer ud af hver Seng, bandt dem sammen i et Bundt, og sagde til Stoddersønnen, at hvis Troldkvinden savnede dem, skulde han stikke Bundtet og i Næsen paa hende. Saa gik Trille, Lille og Fuglene deres Vej. Da Troldkvinden om Kvelden kom hjem, kastede hun sig med stor Larm og Voldsomhed ned i sin Seng, saa at det bragede i hele Hulen. Derpaa føler hun overalt paa Dynerne og siger til Stoddersønnen, at nu dræber hun ham, for der mangler een Fjer i hver Seng. Da tager han Fjerene op af sin Lomme og stikker dem op i Næsen paa Kjærlingen og siger, at her har hun alle sine Fjer. Troldkvinden tog imod dem og sagde: „Du har havt Nogen paa Raad med Dig, Mand, Mand. Dette lader jeg nu være, som det er.“ Nu gik denne Nat hen, og Stoddersønnen blev i Hulen hos Troldkvinden. Om Morgenen

siger hun til ham, at idag skal han slagte hendes Oxe, koge Indmaden, rage Huden og lave Skeer af Hornene, men være færdig med det Hele om Kvelden. Hun ejer halvtresindstyve Oxer, siger hun; en af dem vil hun lade slagte, men han maa selv fortælle sig, hvad det er for en. „Hvis Du bliver færdig med Alt dette i Kveld," vedbliver Kjærlingen, „saa maa Du imorgen drage, hvorhen Du vil med min Vilje og desuden vælge Dig til Belønning de tre Ting, Du helst vil have af mit Eje. Men staar der Noget tilbage ugjort, eller tager Du en gal Oxe. da dræber jeg Dig." Efterat Troldkvinden havde sagt dette til ham, gik hun bort, som hun plejede.

Nu stod Stoddersønnen der og vidste hverken ud eller ind. Da raaber han: „Trille min, Lille min, kom nu Beggeto." Han ser da Begge komme, førende en forfærdelig stor Oxe imellem sig, som de slagte paa Stedet. Da det var gjort, giver Stoddersønnen sig til at koge Indmaden, Trille sætter sig ned og rager Skindet, medens Lille giver sig i Færd med at lave Skeer af Hornene. Arbejdet gik hurtig fra Haanden, og det Hele var færdigt i god Tid. Stoddersønnen fortalte de to smaa Gamle, hvad Troldkvinden havde lovet ham, hvis han blev færdig med sit Arbejde om Kvelden. Da sagde de Smaa, at han skulde vælge det, som var ovenfor hendes Seng, Kisten, som hun havde foran Sengen og det, som stod nede ved Hulens Væg. Stoddersønnen lovede at gjøre det. Derpaa forlode de to Gamle ham, efterat han med stor Venlighed havde taget Afsked med dem. Da Troldkvinden kom hjem om Kvelden og saae, at Stoddersønnen havde gjort Alt, som det skulde gjøres, sagde hun: „Du har havt Nogen paa Raad med Dig, Mand, Mand. Dette lader jeg nu være, som det er." Saa sov de Natten hen.

Den næste Morgen beder Troldkvinden Stoddersønnen vælge den Belønning, som hun har lovet ham; thi nu skal det staa ham frit for at at forlade hende og gaa, hvorhen han vil. „Da vælger jeg", siger Stoddersønnen, „det, der er

ovenfor din Seng, Kisten foran Sengen og det, som staar nede ved Hulens Væg." „Du har Nogen paa Raad med Dig, Mand, Mand," siger Kjærlingen, „dette lader jeg nu være, som det er." Siden giver hun ham hans Søn. Men det, som var ovenfor Troldkvindens Seng, var den tabte Kongedatter. Kisten foran Sengen var en uhyre stor Kiste, fuld af Guld og Ædelstene. Men det, som stod nede ved Hulens Væg, var et stort søgaaende Skib med Ræer og Sejl, som havde den Natur, at det af sig selv gik, hvorhen man ønskede det. Efterat Troldkvinden havde betalt Stoddersønnen hans Søn, bød hun ham Farvel, med de Ord, at han i alle Ting vilde faa Lykken med sig. Derpaa gik hun sin Vej, som hun plejede.

Stoddersønnen bragte nu Kisten omborд paa Skibet, og besteg det derpaa selv med Kongedatteren. Saa hejsede han Sejl og sejlede hjem til det Rige, hvor skjøn Jomfrus Fader var Konge. Han bragte Kongen den tabte Datter og berettede ham alle sine Hændelser. Kongen undrede sig storlig over Stoddersønnens Æventyr, og var, som man kan begribe, glad over at have faaet sin Datter igjen. Han lod berede et Glædesgilde for sin Datter og hendes Frelser, som endte med Kongedatterens og Stoddersønnens Bryllup. Stoddersønnen blev nu først Kongens Landeværnsmand og Minister; men efter sin Svigerfaders Død arvede han hele Kongeriget, og styrede det siden baade vel og længe, lige til sin Dødsdag.

Og saa er Fortællingen ude.

Gnierens Søn og Katten.

Der var engang en gammel Gnier og hans Kjærling i deres Hytte og en Konge og Dronning i deres Rige. Først ville vi da fortælle om den Gamle og hans Kjærling. Han var saa gjerrig, at han fik skrabet uhyre mange Penge sammen, og det var et Ordsprog blandt Folk, at han altid fik to Penge for een. Men den Dag kom dog endelig engang, at den gamle Gnier blev syg og maatte gaa til Sengs, og af den Sygdom døde han. Han og hans Kjærling havde kun een Søn. Den første Nat efter Gnierens Død drømte denne, at der kom en ukjendt Mand til ham og sagde: „Her ligger Du, Mand; din Fader er nu død, og al hans Rigdom er nu din Ejendom, thi din Moder dør snart. Halvparten af denne Rigdom er tilvejebragt ved Uretfærdighed, derfor skal Du nu give din halve Formue til de Fattige, men den anden Halvdel skal Du kaste i Søen; men hvis Noget flyder ovenpaa Søen efter at det Andet er sunket, det være sig et Stykke Papir eller Andet, da skal Du fiske det op og gjemme det godt." Derpaa forsvandt Manden, men Svenden vaagnede.

Nu bliver han fuld af Bekymring over denne Drøm og tænker meget over, hvorledes han skal bære sig ad, for det forekommer ham ikke saa lige en Sag, at give slip paa sin Formue; tilsidst tager han dog den Beslutning, at give Halvparten til de Fattige, men Resten kaster han i Søen. Da gaar det, som Manden sagde ham i Drømmen, at han ser Noget flyde ovenpaa Søen; han gaar hen og faar fat i det og ser, at det er et Stykke sammenlagt Papir, som han lukker op, og han finder da sex Skilling, som ere indsvøbte i det. Da tænker han ved sig selv: „Hvad skal jeg nu vel gjøre med disse sex Skilling, efterat jeg har tilintetgjort en saa stor Formue." Han putter dem alligevel i sin Lomme. Han blev nu

fuld af Sorg og tunge Tanker over at have mistet sin Formue, og lægger sig i Førstningen til Sengs, men staar dog snart op igjen. Efterat han havde fulgt sin Moder til Graven, vandrede han nu bort med et tungt Sind. Han gik ud i Skoven og vandrede længe omkring, indtil han kom til en lille fattig Hytte; her bankede han paa Døren, og en gammel Kvinde traadte ud af den. Han beder om Tilladelse til at maatte blive her, men siger dog med det Samme, at han Intet har at betale sit Natteleje med; hun svarer, at han ikke vil blive lukket ude af den Grund. Han træder da indenfor, og strax bragte man ham Spise. Han faar ikke Øje paa andre Mennesker, end to Kvinder og tre Mandfolk. De talte ikke meget sammen, og det var vel stilfærdige Mennesker, tyktes ham. Blandt Andet ser han derinde et Dyr, hvis Farve var graa, men som ikke var meget stort. Et saadant Væsen har han da aldrig før set; han spørger, hvad man kalder dette Dyr og faar det Svar, at det hedder „Kat". Derpaa spørger han, om den Kat er tilfals, og hvad den i saa Fald skal koste? Den faas for sex Skilling, svarer man ham, og saa kjøber han Katten for sine Skillinger og tilbringer derpaa Natten med at sove. Men om Morgenen tager han Afsked fra Folkene, putter Katten indenfor sin Kappeflig og gaar sin Vej. Han gaar nu hele Dagen igjennem Skove og Ørkener, indtil han om Kvelden kommer til en Gaard. Her banker han paa Døren, og en gammel Mand, som siger, at han ejer Huset, kommer ud til ham. Svenden beder om Gjæstevenlighed, men tilføjer dog med det Samme, at han ikke har Noget at betale den med. „Man maa da give Dig Natteleje for Intet," siger den Gamle, og fører ham derpaa ind i Badstuen, hvor han faar Øje paa to Mandfolk og to Kvinder, af hvilke den ene var den Gamles Hustru og den anden deres Datter. Saa lader han Katten springe ned fra Kappefligen, men Alle bleve de da selsomt tilmode, thi Ingen af dem havde før set et sligt Dyr. Her blev han nu om Natten. Men om Morgenen raadede

man ham til at gaa op til Kongsgaarden, som laa kort derfra; thi den Konge, som bor der, er en skikkelig Mand, som uden Tvivl vil vise ham en eller anden Villighed. Saa gaar da Svenden afsted og bliver ved at gaa, indtil han kommer til Kongens Hal. Han skikker Bud ind til Kongen og beder om at faa ham i Tale, men Kongen lader melde til ham, at det skal være ham tilladt, at træde frem for ham i Hallen, og det gjør nu Svenden.

Da Svenden kommer ind i Hallen, ser han Folk sidde tilbords; han hilser paa Kongen og hans Hirdmænd, men er nær ved at tabe baade Næse og Mund over en saare stor Bunke Smaakryb i Hallen, der te sig saa næsvist imod Kongen og hans Hirdmænd, at de springe paa Bordet op paa Kongens Tallerkener og opæde hans Lækkerbidskener, ja endogsaa bide ham i Hænderne, saa at han slet ingen Fred har for dem. Kongens og nogle af Hirdmændenes Hænder vare blodige, og man søgte at værge sig imod dem og deres Angreb, men det holdt haardt. Svenden spørger, hvad denne Jammer har at betyde og hvad det er for noget Kryb. Kongen svarer ham, at de kaldes „Rotter" og at de i mange Aar have hærget ham, men at han ikke kjender nogetsomhelst Middel til at udrydde dem. Da løber Katten i en Svip ned fra Svendens Kappeflig, farer ind paa Rotterne og dræber dem for Fode, men jager hele Resten bort fra Hallen. Kongen og hans Hirdmænd undre sig saare herover, og Kongen spørger, hvad det er for et Dyr. Svenden svarer, at det hedder Kat og at han har kjøbt det Dyr for sex Skilling. Da siger Kongen: „Fordi Du kom hid og for den Lykke, Du har bragt mig, skal Du hos mig have Lov til at vælge hvad Du helst ønsker, enten Du nu helst vil være min første Minister eller ægte min Datter og faa Riget efter mig." Svenden svarede, at siden Kongen var saa god at lade ham vælge, tog han helst hans Datter og Riget. Siden blev Bryllupet holdt, men da det

var forbi, sendte Svenden Bud efter de Bønder, som havde huset ham, og dem gjorde han til sine Ministre, da han efter Kongens Død selv havde tiltraadt Regjeringen.

Sigurd Kongeson.

Der var engang en Konge og Dronning i deres Rige. De ejede fire Døtre, som alle vare haabefulde; men dog holdt Kongen mest af sin yngste Datter. En Dag red Kongen paa Jagt med sine Mænd. I Skoven traf de paa en Hind, som de gave sig til at forfølge. En stor Del af Dagen gik hen dermed, og Kongen, som havde den rappeste Hest, lod efterhaanden alle sine Mænd tilbage. Han forfulgte da Dyret alene, indtil han var kommen dybt ind i Skoven; der taber han det af Sigte, og farer nu vild inde i Tykningen af Skoven. Da Mørket faldt paa, kom han dog endelig til et Hus, hvis Dør stod halvt paa Klem. Kongen gaar indenfor og finder et Kammer, hvor der stod et Bord med Lys og Mad og Vin. Der stod ogsaa en opredt Seng, men intet Menneske saae han. Der laa en tørvebrun Hund paa Gulvet. Kongen gik ud igjen og fandt en aaben Stald, hvor der var Plads for een Hest og rigeligt Foder til den; han satte sin Hest ind i Stalden, gik derpaa atter ind i Kammeret og ventede nu paa, at Ejeren af Huset skulde komme. Men da det lakkede henad Midnat, uden at Nogen kom, indrettede Kongen sig, som han var hjemme, spiste tilaften og gik i Seng. Han faldt snart i Søvn og det var højlys Dag, da han vaagnede. Han forlod Sengen, men endnu fik han ikke Øje paa noget Menneske; dog stod der tilstrækkelig Mad og Vin

paa Bordet, og den tørvebrune Hund laa paa Gulvet. Kongen gik ud og saae til sin Hest, som ogsaa havde Foder nok; da det var gjort, gik han ind igjen og spiste Frokost, tog siden sin Hest og red bort.

Da han havde redet en Stund, kom han til en Høj; her kom den tørvebrune Hund løbende efter ham, naaede ham og saae meget arrig ud. Hunden siger, at Kongen er meget utaknemlig; den har nu huset ham inat, givet ham selv Mad, Vin og en Seng til at sove i og hans Hest Foder, men dog er han reden bort, uden saameget som at sige Tak til den derfor; nu vil den paa Øjeblikket rive ham ihjel, siger den, medmindre han vil love den Det, som først møder ham, naar han kommer hjem. Kongen lover strax Alt, for at frelse sit Liv, og den Brune erklærer at ville komme efter tre Dages Forløb og hente sin Ejendom. Saa red Kongen hjemad.

Nu er at melde, at da Kongen ikke kom hjem om Kvelden, bleve Alle i hans Hal saare betagne af Sorg, men mest dog hans yngste Datter. Om Morgenen gik hun op i et højt Taarn i Staden og spejdede derfra, om hun ikke kunde se sin Fader komme, og da hun saae ham komme ridende, løb hun ham imøde for at tage kjærligt imod ham. Kongen blev bedrøvet, da han mødte sin Datter. Saa fulgtes de hjem til Hallen, hvor Alle bleve glade ved hans Komme. Da Kongen havde bænket sig, fortalte han sine Hændelser og hvilket Løfte han havde gjort, men aldrig skulde han lade sig bevæge til at afstaa sin Datter, sagde han. Nu gik Tiden og den tredje Dag kom; da blev der banket paa Hallens Dør. En Mand blev sendt ud, og da han kom ind igjen, meldte han, at han ikke havde set Andet end en tørvebrun Hund. Nu vidste man, hvad det havde at betyde, og Datteren vilde gaa, men Kongen sagde, at det skulde aldrig ske. Da blev en Terne sendt ud til Døren. Da hun kom, sagde Hunden: „Er Du sendt til mig?" Ternen tav, men Hunden lod hende strax sætte sig op paa Ryggen af sig og løb afsted med hende ud i Skoven.

Den standsede ved en Høj og lod hende stige ned af Ryggen. Da siger den: „Hvormange mon Klokken er?" Det veed hun ikke, svarer hun, men det er vel omtrent den Tid, hun plejer at feje Kongens Hal. „Er Du da ikke Kongens Datter?" siger den. „Nej", svarede hun. Da rev Hunden hende ihjel.

Den følgende Dag blev der atter banket paa Hallens Dør, og en Mand gik ud for at lukke op. Da han kommer ind igjen, melder han, at den tørvebrune Hund staar derude og er meget vredladen. Hvad det har at betyde, forstaar man godt, og nu vil Kongedatteren gaa, men Kongen forbyder hende det, og en anden Terne bliver sendt ud. Da hun kommer ud til Hunden, spørger den, om hun er sendt til ham, men hun tier. Den Brune lader hende sætte sig op paa Ryggen af sig og løber derpaa afsted med hende, men da den kommer til Højen, ryster den hende ned af sig og spørger, hvad Klokken vel nu kan være. Hun svarer, at det vel omtrent er den Tid, hun plejer at dække Kongens Bord. „Er Du da ikke Kongens Datter?" spørger den. Hun svarer Nej, men øjeblikkelig river den hende da ihjel.

Den næste Dag blev der atter banket paa Hallens Dør, og en Mand blev sendt ud. Han vender i en Skynding tilbage og melder, at den Brune staar derude igjen og ser arrigere ud, end nogensinde. Da vil Kongedatteren ud, men Kongen vil ikke tillade det. Hun sagde, at hun Intet ønskede hellere, end at frelse hans Liv, og gik, hvad han end sagde. Da hun traadte ud af Hallen til Hunden, siger den: „Er Du sendt til mig?" „Ja," svarer hun. Den lader hende sætte sig op paa Ryggen af sig og løber derpaa afsted med hende. Da den kommer ud i Skoven til Højen, ryster den hende af sig og siger: „Hvormange mon Klokken er nu?" Hun mente, at det nu var den Tid, hun plejede at gaa ind i sin Faders Hal. „Du er da Kongens Datter?" spørger den. „Ja," svarer hun. Saa lader den hende atter bestige sin Ryg og bærer hende, indtil de komme til et Hus, hvor Hunden gaar

ind med hende, idet den fortæller, at her skal hun bo. Der stod et Bord, en Seng og en Stol, og Alt fandtes derinde, som hun trængte til, ligesom ogsaa, hvad der kunde være til hendes Fornøjelse. Her skulde hun nu ene raade over Alt.

Saa randt Dagene hen. Aldrig saae hun noget Menneske, men hver Nat sov en Mand i Sengen hos hende. Om Morgenen og om Aftenen opholdt den Brune sig der, men om Dagen var den ofte borte. Nu gik Kongedatteren med Barn. Da siger den Brune til hende, at nu nærmer den Stund sig, da hun skal føde et Barn, som vil blive taget fra hende. Den beder hende at gjøre sig saa haard, som hun kan, og ikke fælde Taarer, thi dette er af stor Vigtighed for den; men skulde det nu ske, at hun kommer til at græde, da skal hun lade Taarerne rinde i den Dug, som han hermed giver hende. Derpaa gik den sin Vej.

Kongedatteren føder nu et smukt lille Pigebarn; hun toer det og svøber det, lægger det derpaa ned i Sengen ved Siden af sig og bøjer sig bedende udover det. Da drager en Skygge sig forbi Vinduet, og i samme Nu kommer en Grib flyvende, tager Barnet i sine Kløer og flyver bort med det. Dette Tab gik Kongedatteren nær til Hjerte, dog græd hun ikke. Den Brune kom nu ind til hende og viste sig saare venlig. Den bragte hende en Guldkam og sagde, at den skulde hun nu have, fordi hun havde været saa standhaftig.

Saa gik der en lang Tid hen. Da fortalte den Brune engang, at nu var der kommen en Kongesøn til hendes Fader og havde bejlet til hendes ældste Søster, og nu stod deres Bryllup for Døren. Den spørger hende, om hun kunde have Lyst til at være med ved sin Søsters Bryllup. Det havde hun nok, svarede hun. Saa bærer den hende til den Høj, som før er nævnt, og viser hende Vejen hjem til hendes Faders Hal. Den giver hende to fagre Kvindedragter; den ene skal hun give sin Søster til at bære paa Bryllupsdagen, men den anden skal hun selv eje. Idet de skilles, beder den hende om

ikke at fortælle Noget om sine Kaar, ikke at blive borte mere end tre Dage, men efter den Tids Forløb at vende tilbage til denne samme Høj. Nu kommer Kongedatteren hjem og bliver modtagen med stor Glæde. Hun var tilstede ved sin Søsters Bryllup, efterat have givet hende den smukke Dragt, som vakte hver Mands Beundring. Intet vilde hun fortælle om sine Kaar, hvormeget hun end blev spurgt derom; hun sagde kun saa Meget, at hun havde det godt. Paa den tredje Dag vender hun hjem igjen, og da hun kom til Højen, stod den Brune der og ventede. Saa bragte den hende hjem til hendes Hus.

Der gik nu en Tid hen, og Kongedatteren gik anden Gang med Barn. Da siger den Brune atter til hende, at hun vil nu føde et Barn, der ligesom det første vil blive taget fra hende; den beder hende at vise sig saa stærk, som det er hende muligt, og ikke at græde; thi det er af stor Vigtighed for den. Dog skal hun have Dugen ved Haanden, siger den, thi denne Gang vil hun tage sig sit Barns Tab meget nær. Siden gaar den bort. Men Kongedatteren føder et smukt Pigebarn. Hun toer det, svøber det og lægger det ned foran sig i Sengen, og hælder sig op til det med en øm Moderkjærlighed. I det Samme ser hun, at der glider en Skygge forbi Vinduet, og hun kan nok tænke sig, hvoraf den kom. Saa vender hun sig ind til Væggen, thi hun trøstede sig ikke til at se paa, at Barnet blev taget fra hende. Gribben kom ind, greb Barnet med sine Kløer og fløj bort med det. Heller ikke denne Gang græd Kongedatteren.

Da den Brune kom, var den saare venlig og bragte Kongedatteren en Halskjæde af Guld, prydet med ædle Stene, og sagde, at den skulde være hendes, siden hun havde vist sig saa standhaftig.

Der gik nu atter en Tid hen. Da fortæller Brune hende, at nu er der kommen en anden Kongesøn til hendes Fader for at ægte hendes anden Søster, og at hun gjerne maa

drage til hendes Bryllup, hvis hun har Lyst dertil. Hun tog med Tak derimod. Saa giver den hende atter en prægtig Klædning til denne Søster og en anden til hende selv, følger hende derpaa til Højen og beder hende, at blive ikke længere borte, end tre Dage og Intet at fortælle om sine Kaar. Kongedatteren drager hjem og bliver, som forrige Gang, modtagen med Jubel og Glæde. Hun er tilstede ved sin Søsters Bryllup, efter at have givet hende den prægtige Dragt, men hun beretter ikke Andet om sine Kaar, end at hun har det godt, og efter tre Dages Forløb vender hun atter tilbage til Højen. Brune, som sad der og ventede paa hende, modtog hende med stor Fryd og bar hende hjem til hendes Hus. Saa gik der endnu en Tid lang. Da gik Kongedatteren tredje Gang med Barn, og da hendes Nedkomst var nær, sagde Brune til hende, at nu skulde hun føde et Barn, som atter vilde blive taget fra hende. Den beder hende, som de andre to Gange, at vise sig stærk og ikke fortvivle; men det siger den, at denne Gang vil det gaa hende mest nær, og hun maa passe nøje paa, hvis hun græder, at lade Taarerne rinde i Tørklædet; thi dette er af største Vigtighed for den. Siden gaar den bort, men Kongedatteren føder et fagert Svendbarn. Hun toer det, svøber det og lægger det ned i Sengen hos sig, og viser det en stor Kjærlighed. Da ser hun, at der drager en Skygge forbi Vinduet, og hun vender sig da fra Barnet, holdende Tørklædet for sit Ansigt. I det Samme kommer Gribben, griber Barnet med sine Kløer og flyver bort med det. Da sprang en Taare fra Kongedatterens Øje og randt ned i Hjørnet paa Tørklædet, men hun knyttede derfor. Siden kom Brune, venlig, som de andre Gange, ind til hende, men dog var den ligesom mindre glad denne Gang. Den siger, at det nu er gaaet mindre heldig, end den havde ønsket. Derpaa forærer den hende et Spejl, indfattet i en Guldramme, og siger, at det skal hun have for sin Udholdenhed.

Nogen Tid derpaa fortæller den hende, at nu vil en

Kongesøn ægte hendes tredje Søster, og at hun ligeledes maa drage til hendes Bryllup, og den giver hende da atter to prægtige Kvindedragter, den ene til hendes Søster, den anden til hende selv; siden følger den hende til Højen og beder hende at huske paa, Intet at fortælle om sine Kaar og komme igjen efter tre Dages Forløb. Hun gaar da hjem og bliver modtagen med Fryd; saa skjænker hun sin Søster den ene kostelige Dragt, for at hun kan iføre sig den paa sin Højtidsdag, medens hun selv ifører sig den anden Dragt. Hun opholdt sig her i tre Dage, men fortalte ikke Andet om sine Kaar, end at hun havde det godt. Da hun drog afsted, fulgte hendes Moder, Dronningen, hende et Stykke paa Vej og trængte da først ind paa hende, for at faa at vide, hvorledes hendes Kaar egenlig vare. Hun fortalte hende dog ikke Andet, end at en Mand, som hun aldrig havde set, hver Nat sov hos hende. Da gav Dronningen hende en Sten og sagde, at naar Manden, som laa hos hende, var falden i Søvn, skulde hun lade denne Sten glide forbi hans Ansigt, da vilde hun kunne se ham. Siden tog de Afsked med hinanden, og Kongedatteren kom til Højen, hvor Brune stod og ventede paa hende for at bringe hende hjem. Natten derpaa, da Manden, som hvilte hos hende, var falden i Søvn, lod hun Stenen glide henover ham, og saae, at han var ung og fager af Udseende, men i samme Øjeblik vaagnede han og blev saare bedrøvet derved. Dette var en stor Ulykke, sagde han, og det vil vare længe, før dens Følger forlade dem, thi nu maa de skilles, og rimeligvis ville de ikke faa hinauden at se tiere. Han fortæller hende derpaa, at han er en Kongesøn og hedder Sigurd; at hans Moder engang døde og at hans Fader gik længe og sørgede saare derover. Engang, fortæller han, gik han, for at fornøje sin Fader, ud i Skoven med ham; da saae de der et Silketelt, hvori der sad to Kvinder, den ene tilaars, den anden ung, og den Ældre var saare tungsindig. De vare Begge ret kjønne. Hans Fader spurgte dem om deres Kaar, og den Ældre for-

talte da, at hun havde været en Konges Viv og at denne Pige var hendes Datter. Fjender havde hærget hendes Husbonds Rige, han faldt i et stort Slag, men hun flygtede da bort med sin Datter, og nu vare de komne hid. Hans Fader ynkedes over dem, fortalte han, og bød dem hjem til Hallen, og kort derefter holdt han Bryllup med den ældre Kvinde. Selv havde han altid havt Modbydelighed for sin Stedmoder og aldrig kunnet vise hende Hengivenhed, men hun blev ved at trænge ind paa ham med at han skulde ægte hendes Datter.

Det var netop paa den Tid, fortalte han, at hans Fader drog hjemmefra for at kræve Skat i sine andre Lande; da kom hans Stedmoder til ham og forlangte med Iver, at han skulde tage hendes Datter tilægte, men han svarede kort og godt Nej. Herover blev hun saare gram i Hu og lagde den Trolddom paa ham, at han skulde forsvinde ud i Skoven og hver Dag blive til en tørvebrun Hund, men beholde sin egen Skikkelse om Natten, og skulde denne Fortryllelse vare i ti Aar. Efter deres Forløb skulde han blive nødt til at komme hjem igjen og ægte hendes Datter, hvis han fandt mere Behag i det paa den Maade, end i at ægte hende villig, medmindre han kunde faa en af de herligste Kongedøtre i Verden til at blive hos sig og han fik med hende tre Børn, uden at hun nogensinde saae ham eller forsøgte at løbe bort fra ham. Dog skulde alle hendes Børn tages fra hende strax efter Fødselen, men hvis hun fældede en Taare derover, skulde den blive til Stær paa hendes Barns Øje, som ikke kunde borttages igjen, uden af de Taarer, hun selv fældede. Da var det, at han kom til dette Hus, fortalte han, og der var nu kun en Maaned tilbage, indtil han vilde have kunnet vorde befriet fra denne tunge Trolddom, men nu maa han forlade hende og vende hjem til sin Faders Stad, og, hvad der var det Forfærdeligste, nu skulde han ægte sin Stedsøster; hvor gjerne hun nu end gad det, sagde han til hende, kunde hun

dog paa ingen Maade frelse ham ud af denne Elende. Dog har han, siger han, tre Farbrødre, som Alle for hans Skyld have ofret Hjem, Rigdom og Rang, og to af dem ere flyttede hid i hans Nærhed og bo i fattige Hytter. Dette have de fundet paa, for at kunne undgaa hans Stedmoder, men yde ham Hjælp, og de have givet ham Alt, hvad han har behøvet til sit Underhold og Fornøjelse, saalænge denne Fortryllelse har varet. Den af Farbrødrene, som bor ham nærmest, siger han, var det netop, som paatog sig Skikkelsen af den Hind, der lokkede hendes Fader ud i Skoven til ham. De ville nu ogsaa være de Eneste, som ere istand til at hjælpe hende ud af hendes Nød; derfor skal hun nu gaa fra Huset langs med Bækken, som flyder hist, da vil hun komme til den ene af hans Farbrødres Hytte. Han beder hende at gjemme den Dug omhyggelig, som Taaren faldt i, og aldrig lade den komme fra sig; heller ikke skal hun, uden hun kommer i stor Forlegenhed, skille sig ved de Klenodier, han har givet hende. Derpaa gav han hende en stor Pose fuld af Guldpenge og bad hende dele dem gavmildt med hans Farbrødre, hvis hun traf paa dem, thi de ere nu saare fattige, sagde han. Derpaa forsvandt han, men hun blev alene tilbage i Huset, fuld af Sorg og Kvide.

Hun laver sig da strax istand til at drage bort, gaar langs Bækken, som han havde beskrevet hende, og kom om Kvelden til en Hytte. En fattigklædt Stodder, med en sid Hat paa Hovedet, stod udenfor Døren. Hun hilste paa ham, men han besvarede hendes Hilsen med en sørgmodig Stemme. Hun bad ham om Husly, men han svarede, at han ikke var meget for at have Gjæster; der vilde vist heller neppe være stort Held ved hende. Hun bad ham desto inderligere, og gav ham en Mængde Penge af sin Pose; da klaredes hans Pande, han tilstod hende Husly, og saa blev Kongedatteren der om Natten. Hun fortæller nu den Gamle Alt om sig og beder ham hjælpe hende til at faa fat i Kongesønnen igjen. Det

vilde falde vanskeligt, mente han, og ikke kunde han det, men det var sandsynligere, at hans Broder kunde det; han boede et langt Stykke derfra, nede ved denne samme Fjeldli, og han tilbød at ville vise hende Vejen did.

Morgenen derpaa forlod hun Hytten og stævnede langs Fjeldlien; gjorde hun det, havde den Gamle sagt hende, vilde hun komme til hans Broders Hytte. Hun kom da ogsaa om Kvelden til en lille Hytte, hvor hun bankede paa Døren. En gammel Mand, med haarde Miner og af et stygt Udseende, lukkede op; han var iført en sort Kofte og havde en bredskygget Hat paa Hovedet. Kongedatteren bad ham om at maatte være der om Natten. Men han svarede, at den Mand fik vist liden Fordel, som gav hende Tag over Hovedet, thi hende fulgte vist ringe Lykke. Hun bad ham dog om at give sig Tag over Hovedet blot for denne Nat og gav ham en utallig Mængde Guldpenge af sin Pose. Det formildede den Gamle, og han førte hende ind i Hytten.

Derinde sad en Kvinde paa en Forhøjning, med et Barn, der laa i Svøb, paa sit Skjød, medens to andre Børn løb omkring paa Gulvet og legede. Hun tog vel imod Kongedatteren, bad hende sætte sig, og var meget snaksom. Samtalen faldt paa Børnene, som Kongedatteren fandt overmaade smukke. Kvinden omtalte med Sorg, at Drengen, som hun havde paa Skjødet, havde Stær paa det ene Øje, men om der kunde gjøres Noget derved, vidste hun ikke. Det var stor Skade for saa smukt et Barn, mente Kongedatteren. Siden forlode de dette Æmne, og Kvinden bad Kongedatteren at passe Drengen, medens hun gik ned for at tage sig af anden Husgjerning; derpaa gik hun ned for at tilberede et Maaltid til sin Gjæst. Da Kongedatteren var bleven alene og sad med Drengen paa Skjødet, faldt det hende ind, om ikke hendes Taare, der var gjemt i Tørklædet, havde den Egenskab, at kunne borttage Stær af andre Børns Øjne, end hendes egne. Hun løste Knuden og strøg Hjørnet af Tørklædet over Barnets

Øje, og strax forsvandt Stæren. Da Kvinden kom ind igjen og saae hvad der var sket, blev hun saare glad og takkede Kongedatteren for hendes gode Gjerning. Derpaa bragte hun hende Spise. Kongedatteren blev nu der om Natten; hun fortalte den Gamle hele sin Lidelseshistorie lige til denne Dag. Da blev han blid i sin Tale mod hende og sagde, at hendes Sorger gik ham nær til Hjerte, men det vilde falde vanskeligt at raade Bod herpaa, thi nu var Tiden saa knap, da Kongesønnen imorgen vilde holde Bryllup med sin Stedmoders Datter, men Vejen did var lang og førte omkring et stort Fjeld, og skulde hun gaa den Vej, vilde hun komme for sent. Men der var dog en kortere Vej over Fjeldet, ad hvilken man kunde komme did paa een Dag; men den var næsten ufremkommelig formedelst Dronningens Troldkom, som vilde forsinke hendes Ankomst. Han vilde dog prøve paa at hjælpe hende, sagde han, saa at hun kom den korteste Vej over Fjeldet, og før hun gav sig til at bestige det, gav han hende en Stav med Jernspids paa Enden, for at hun kunde skride sikkert opad den bratte Vej, der desuden var glat som et Spejl. Han svøbte en Dug om hendes Hoved, for at hun ikke skulde høre og blive fortumlet af de Undere, der vilde møde hende ifølge Troldommen. Han siger ogsaa, at hun aldrig maa se tilbage. Paa den anden Side af Fjeldet bor en Ven af ham, siger han, hos hvem hun skal tage ind og bede om at blive fulgt til Kongsgaarden, men han skal selv sørge for, at Dronningen ikke kan kjende hende.

Kongedatteren tager nu Afsked med den Gamle, og gaar over Fjeldet efter hans Anvisning; aldrig saae hun tilbage paa Vejen, og hun lod sig ikke forskrække af de Undere og al den Ulyd, hun hørte. Tørklædet, hun havde om Hovedet, var hende da ogsaa en god Hjælp. Om Kvelden kom hun til det Hus, hvor den Gamles Ven boede; det var et smukt lille Hus, og hun fik en god Modtagelse og gjæstede der om Natten. Hun bad Manden følge sig til Kongens Hal; det var en let

Sag for ham, sagde han, thi han gik nu selv derhen for at være tilstede ved Kongesønnens Bryllup.

Da de kom til Kongens Hal, var der stor Stads paafærde i Anledning af Kongesønnens Bryllup. Kongedatteren gik til Hallens Dør, hvor hun saae Kongen og Dronningen paa deres Trone og Kongesønnen med Stedmoderens Datter, siddende for sig. Alle saae de meget glade ud, med Undtagelse af Kongesønnen, paa hvis Ansigt Sorgen stod malet. Ingen kjendte Kongedatteren, ikke engang Kongesønnen selv. Hun stod der hele Dagen og saae paa Stadsen, indtil Brudeparret blev ført til Sovekammeret. Da blev hun betagen af Kummer og opgav allerede alt Haab, dog randt det hende i Hu, at hun maaske aldrig kunde have større Nytte af sine Klenodier, end nu. Det var en klar Maaneskinsaften, og hun gav sig til at kæmme sit Haar med Guldkammen udenfor Brudeparrets Sovekammervindue. Brudens Øjne faldt hen paa Vinduet, hvorved hun stod, og da hun saae Guldkammen, bad hun hende bytte den mod sin Kam, thi hun saae, at den anden var meget kosteligere, end hendes. Kongedatteren sagde Nej. Bruden bad hende da om at sælge den, thi den passede bedre for hende, end for en Tiggertøs. Kongedatteren sagde, at hun ikke vilde sælge den. Bruden spørger, om den da ikke er tilfals for nogen Pris? Den Anden svarer, at den kun var tilfals, hvis hun denne Nat maa sove hos Brudgommen, og dette Kjøb blev afsluttet. Bruden gav Kongesønnen en Sovedrik, og lod siden Kongedatteren komme ind til ham. Hun blev hos ham den hele Nat, men formaaede ikke at faa ham vækket. Han rørte sig ikke i sin Seng, tiltrods for alle hendes klagende Bønner, og da Morgenen kom, traadte Bruden ind og bød hende gaa bort, hvorpaa hun vækkede Brudgommen. Hele denne Dag var Kongedatteren endnu mere sorgfuld, end før, men opholdt sig dog ofte inde i Hallen, uden at blive kjendt. Da Brudeparret var gaaet til deres Sovekammer denne Kveld, gjorde hun nok et Forsøg paa at lokke Bruden med sit Halsbaand, og det

blev afgjort imellem dem paa samme Maade, som forrige Gang. Nu havde Kongedatteren skilt sig ved to af sine Klenodier, men kunde dog ikke faa Kongesønnen vækket om Natten. Sorgen tyngede paa hende, og hun udstødte bitre Klager over sin Modgang, og om Morgenen maatte hun forlade ham med uforrettet Sag. Men Bruden tren ind til Kongesønnen, og siden gik de ind i Hallen sammen. Denne Dag var det en stor Kval for Kongedatteren, at se paa alle de Ting, der gik for sig.

Kongesønnens tredje Farbroder kom engang opad Dagen og talte med ham i Enerum. Han boede i denne Stad tæt op til Kongsgaarden og havde sit Sovekammer lige ved Brudeparrets. Han spørger sin Brodersøn, hvo den Kvinde er, som vaager hos ham om Natten og udstøder saa tunge Klager; der er noget Underligt ved hele den Sag, siger han. Kongesønnen svarer, at han ikke veed af nogen anden Kvinde, end sin Hustru. Den Anden spørger da, hvorfor hun klager saa. Kongesønnen svarer, at det veed han ikke, thi han sover hele Natten. Den Anden spørger, hvoraf det mon kan komme, at han sover saa haardt, om ikke hans Hustru giver ham en Drik om Aftenen. Kongesønnen svarer, at saaledes er det. Da skal han i Kveld lade den Drik rinde ned i sine Klæder, siger Farbroderen, og lade som om han sover og se til, om han da ikke faar noget Mere at vide.

Nu gik Dagen hen og det blev Kveld. Kongedatteren var bøjet af sin Sorg, skjønt hun skjulte den, og da Brudeparret om Aftenen var i deres Sovekammer, stod hun atter udenfor Vinduet, holdende sit Spejl i Haanden, og det gik da, som de andre Gange, at Bruden fik stor Lyst til Spejlet og at de endelig afsluttede Kjøbet. Kongedatteren skulde atter denne Nat sove hos Kongesønnen, imod at afstaa Spejlet. Bruden rakte Kongesønnen Sovedrikken, men han lod, som han drak, skjønt han i Virkeligheden spildte den, og derpaa lod han, som han faldt i Søvn. Kongedatteren gik da op i Sengen til ham og forsøgte at vække ham, men han lod endnu, som

han sov. Da opregnede hun ham alle sine Lidelser og klagede saare; hun bad ham at mindes deres Samliv og høre paa hende, der nu saa sorgfuld anraabte ham om Bønhørelse. Nu havde hun afhændet alle sine Klenodier, sagde hun, for at have en Sammenkomst med ham. Formedelst Stedmoderens Trolddom var det Kongesønnen, som om han vaagen drømte alle disse Tildragelser, men tilsidst gjenkjendte han dog Kongedatteren og da blev deres Fryd usigelig. Han trøstede hende saa godt han kunde og sagde, at nu vilde snart deres Lidelser faa en Ende; nu skulde hun, naar Bruden kom om Morgenen, gaa til hans Farbroders Hus, som var der i Nærheden, men selv vilde han lade som han sov, sagde han.

Da Bruden om Morgenen tren ind i Kammeret, jog hun Kongedatteren bort, gav sig derpaa til at vække sin Brudgom, og saa gik de sammen ind i Hallen. Som Glæden var paa sit Højeste inde i Hallen denne Dag, og Alle sad og drak, Kongen og Dronningen paa deres Trone og Brudeparret for sig, kom tre Mænd ind i Hallen: det var alle Kongens tre Brødre. En af dem bar to smaa Pigebørn paa den ene Arm og førte en Kvinde ved den anden Haand, som bar et spædt Barn paa Armen; men de to andre Brødre havde hver en Træstav i Haanden. De stillede sig Alle foran Kongens Trone. Den, der førte Kvinden, spørger da Kongesønnen, om han ikke kjender denne Kvinde og de tre Børn, som følge hende; han svarer „Jo." Moder og Datter skiftede Farve herved og bleve paa Engang overvættes store; de vilde tale, men Kongens Brødre, som holdt paa Stokkene, stødte disse ned i Gabet paa dem, medens sexten Mænd, som de havde ladet skjule sig under Bordene, i samme Nu sprang frem og grebe dem, Otte om Hver, og bastede dem. Kongen blev i Førstningen vred over Alt dette, men da han saae, af hvad Æt Moder og Datter vare, tyktes det ham, at Alt gik godt saaledes, og han tog nu med Glæde imod sin Søn og Kongedatteren. Da blev der strax skikket Bud efter hendes Forældre, Kongen og Dronningen,

og med stor Gammen og Bægerklang blev Kongesønnens og Kongedatterens Bryllup fejret.

Kort Tid derefter døde Kongesønnens Fader, og han blev da kaaren til Konge over hele Landet. Han regerede vel og længe med sin Dronning, og de levede sammen i stor Kjærlighed. Alle sine Farbrødre gjorde han til Jarler i sit Rige. Det var Mænd, som holdt god Orden i Kongens Rige og forøgede dets Magt, og saalænge de levede, vare de ham tro Venner.

Kjærlingen og hendes Guldknap.

I en Hytte boede engang en Stodder med sin Kjærling; de vare saa fattige, at de ikke ejede nogen Ting af Værdi, uden en Guldknap, der sad paa Kjærlingens Haandten. Det var Stodderens Skik hver Dag enten at jage eller fiske for at skaffe tilveie, hvad de behøvede til deres Underhold. Kort fra Hytten var der en stor Høj, om hvilken Folk mente, at derinde boede en Huldremand, som hed Kidhus, og som man mente, at det var bedst at tage sig i Agt for.

Engang gik Stodderen, som han plejede, paa Jagt, men Kjærlingen sad hjemme, som det nu var hendes Vane. Saasom det var et smukt Vejr den Dag, satte hun sig udenfor med sin Ten og spandt en liden Stund paa den. Da skulde det netop træffe sig saaledes, at Knappen faldt af Tenen og trillede bort, saa at Kjærlingen ikke kunde faa Øje paa den. Dette gik hende nær til Hjerte; hun søgte og søgte overalt, men ligemeget hialp det, Guldknappen var og blev borte. Stodderen kom hjem, og hun fortalte ham sit Uheld; han mente,

at Kidhus havde taget Knappen, det kunde ligne ham. Han lavede sig da til at gaa hjemmefra, og fortalte sin Kjærling, at han vilde hen til Kidhus og forlange Knappen tilbage eller noget Andet istedenfor den. Kjærlingen satte store Øjne op ved at høre dette. Stodderen gaar nu afsted og lige hen til Højen, hvor Kidhus bor; der banker han længe og voldsomt paa med en tyk Kjæp. Endelig siger Kidhus: „Hvem banker paa mit Hus?"

Stodderen svarer!

„Det er Stodderen, Kidhus min,
Betal min Kjærling Knappen sin."

Kidhus spurgte, hvad han vilde have for Knappen. Stodderen bad ham om en Ko, som malkede ti Potter ad Gangen, og denne Bøn opfyldte Kidhus. Saa bragte Stodderen Koen hjem til sin Kjærling. Dagen efter, da Kjærlingen havde malket Koen Morgen og Aften og havde fyldt alle sine Bøtter med Melk, fik hun Lyst til at lave Grød, men da husker hun, at hun mangler Mel til Grøden. Hun gaar da til sin Gamle og beder ham at gaa til Kidhus for at anmode ham om Mel. Stodderen gaar til Kidhus og banker med sin Trækjæp paa Højen, som forrige Gang. Da siger Kidhus: „Hvem banker paa mit Hus?"

Stodderen svarer:

„Det er Stodderen, Kidhus min,
Betal min Kjærling Knappen sin."

Kidhus spørger, hvad han ønsker. Stodderen beder om en Smule Mel til at putte i Gryden, for hans Kjærling vil gjerne koge sig lidt Grød. Da forærer Kidhus ham en Tønde Mel, som Stodderen bringer hjem, og nu laver hans Kjærling Grøden. Da de nu havde spist sig mætte, var der Meget tilbage i Gryden endnu. De begyndte da at tænke over, hvad de skulde gjøre med Levningerne. Det bedste var da, mente

de, om de kunde bringe dem til deres kjære Jomfru Maria. Men de indsaae da snart, at det ikke var saa lige en Sag at løbe op til hende. De bleve derfor enige om at bede Kidhus om en Stige, som kunde række op til Himmelen, det var ikke for Meget, om han gav dem den for Knappen, fandt de. Stodderen gaar hen og banker paa Højen. „Hvem banker paa mit Hus?“ spørger Kidhus, som tidligere, men Stodderen svarer:

„Det er Stodderen, Kidhus min,
Betal min Kjærling Knappen sin.“

Nu blev Kidhus vred og sagde: „Er den Skarns Knap da aldirg betalt?“ Stodderen blev ved at bede ham, han havde i Sinde at bringe sin kjære Jomfru Maria Grødlevningerne, sagde han. Kidhus lod sig endelig bevæge, gav ham Stigen og rejste den op for ham. Da blev Stodderen glad og vendte med den Besked hjem til sin Kjærling. De gjorde sig snart færdige til Rejsen og toge Grødfadene med sig. Men som de vare komne et godt Stykke opad Stigen, bleve de svimle. De tabte Ligevægten, saa at de faldt ned af Stigen og knuste deres Hoveder i Faldet. Hjernestumperne og Grødklumperne fløj ud over hele Verden; men der hvor Stodderens og Kjærlingens Hjernestumper faldt ned paa Stenene, fik disse hvide Pletter, medens Grødklumperne efterlode gule Pletter, og den Dag idag kan man se de to Slags Pletter paa Stenene rundt om i Verden.

Finna den Fremsynte.

Thrond hed en Mand; han var Lagmand. Hans Hustru var død paa denne Fortællings Tid, og han var da bleven en gammel Mand, men en saare kløgtig Mand var han. Han havde to Børn, en Søn ved Navn Sigurd og en Datter ved Navn Finna. Hun var en klog Kvinde, om hvem Folk sagde at hun kunde Mere, end sit Fadervor.

Da hendes Fader engang red til Thinge, sagde hun: „Det aner mig, min Fader, at paa denne Rejse vil der melde sig en Bejler til min Haand, men jeg beder Dig om ikke at gifte mig bort, med mindre det skulde gjælde dit Liv." Faderen lovede dette, og red siden til Thinget. Mange gjæve Mænd bejlede der til Finnas Haand, men han gav dem Alle Afslag. Efter Thingets Slutning red Thrond Lagmand hjem, og en Kveld, som han red alene foran alle sine Svende, mødte ham en Mand af et saare vildt Udseende, der red paa en brun Hest. Manden steg af Hesten, greb Thronds Hest i Tømmen og sagde: „Guds Fred, Thrond Lagmand!" Thrond besvarede hans Hilsen og spurgte ham om Navn. Han hed Geir, sagde han, og det var hans Ærinde, at bejle til hans Datter Finna. Thrond svarede: „Ikke bortgifter jeg hende til Dig, thi hun skal selv raade for sin Skjæbne." Da drog Gejr sit Sværd og satte Thrond Spidsen for Brystet, idet han gav ham Valget imellem at give ham Kvinden eller strax falde for dette Sværd. Thrond saae nu ingen anden Udvej, end at love ham Datteren, og det blev bestemt, at han skulde komme efter en halv Maaneds Førløb og hente hende. Siden skiltes de og Hver red til Sit.

Da Thrond kom hjem, stod Finna udenfor Huset; hun hilser paa sin Fader og siger: „Er det, som min Hu siger

mig, at Du har giftet mig bort?" Han svarer, at saa er det, men det var for at frelse sit Liv, siger han. Det faar nu saa være, mente hun; dog siger hendes Tanke hende, at hun ikke vil høste megen Glæde heraf.

Paa den bestemte Dag kom Geir for at hente hende; han blev vel modtagen, men han sagde, at han ikke kunde vente længe, og han bad Finna om at gjøre sig snart færdig, thi han vilde bort igjen den næste Morgen. Det gjorde hun. Ingen tog hun med sig hjemme fra sin Faders Hus, uden sin Broder Sigurd. Saa toge de Afsked med Thrond, og rede nu alle Tre deres Vej, til de kom til en Fjeldgræsgang, hvor der græssede mange Stude. Finna spurgte Geir, hvo der ejede dem, men han svarede, at det gjorde ingen Anden, end han og hun. Den næste Dag kom de til en anden Græsgang, hvor der kun græssede golde Faar. Finna spurgte Geir, hvo der ejede dem, men han svarede, det gjorde Ingen uden han og hun. Den tredje Dag kom de til en tredje Græsgang, hvor der alene gik Heste og græssede. Finna spurgte Gejr, hvo der ejede dem, men han svarede at det gjorde heller Ingen uden han og hun. Saa rede de videre den hele Dag. Om Kvelden kom de til en stor Gaard, hvor Gejr steg af Hesten, idet han bad Finna følge med, thi dette var hans Hjem.

Her fik Finna en god Modtagelse, og strax overtog hun hele Husførelsen. Geir viste hende liden Venlighed, men hun tog sig det ikke videre nær. Hendes Broder Sigurd blev ogsaa behandlet godt der. Juleaften vilde Finna lade Hovedet to paa Geir, og man søgte længe efter ham, men forgjæves. Finna spurgte Geirs Fostermoder, som var der, om dette var hans Vane; hun svarede, at i lang Tid havde han aldrig været hjemme nogen Jul, og idet hun sagde dette, faldt hun i en heftig Graad. Finna bad Folkene ikke at lede; naar hans Tid var kommen, vilde han nok af sig selv komme tilbage, sagde hun. Som hun plejede, lavede hun til Højtidsgilde, og lod sig slet ikke anfægte af Geirs Fraværelse. Da Højtids=

gildet var forbi og alle Folkene vare gaaede tilsengs, stod Finna op og tog sin Broder Sigurd med sig. De gik ned til Søen, skøde en Baad ud paa Vandet og roede ud til en Ø, som var ikke langt derfra. Finna bad Sigurd at passe paa Baaden, medens hun gik iland, og saa blev han tilbage i Baaden. Finna gik op paa Land, og gik, indtil hun kom til et lidet velbygget Hus. Døren stod halvt paa Klem, der brændte Lys i Stuen og der stod en smukt opredt Seng, hvori hun saae sin Husbond Geir med en Kvinde i Favnen. Finna satte sig paa Gulvet nedenfor Sengen og sang en Vise. Siden gik hun ned til sin Broder, bad ham at ro til Land, men ikke sige til Nogen, hvor de havde været. Det lovede han, og nu roede de hjem og lode som Ingenting, Da Julen var forbi, stod Finna en Morgen tidlig op og gik ind i det Kammer, hvor Geir og hun plejede at sove, naar han var hjemme. Da var Geir derinde og gik op og ned ad Gulvet, men der laa et Barn i Sengen. Geir spurgte, hvo der ejede det Barn. Hun svarede, at Ingen uden hun og han ejede det, hvorpaa hun tog det og bragte det til Gejrs Fostermoder, for at hun kunde opfostre det. Saa randt det Aar tilende, uden at noget Videre skete. Den næste Jul gik det ganske paa samme Vis, som første Gang, kun med den Forskjel, at denne Gang satte hun sig paa Sengebrædtet og sang der en Vise.

Den tredje Jul blev der atter lavet til Gilde, og man søgte atter efter Geir, men han fandtes ikke. Finna bad hans Folk om ikke at søge. Da Gildet var forbi og Folkene vare gaaede tilsengs, roede Sigurd og Finna atter ud til Øen. Sigurd bad Finna, om han maatte gaa iland med hende. Hun tilstod ham hans Begjæring, men bad ham ikke at tale et eneste Ord. Saa kom de til Huset, hvor Finna bad Sigurd at vente udenfor, medens hun gik ind. Han blev da udenfor, men Finna gik ind, satte sig paa Sengekanten og kvad denne Vise:

„Forladt nu her paa Sengens Kant
Jeg sidde maa; min Glæde svandt.

Den kloge Mand forødte den,
Alt medens Sommeren gik hen.

En Anden Vennen min jo tog —
Som Skum os Lykken tidt bedrog."

Geir rejste sig da op og sagde: „Det skal nu ikke ske længere", men Kvinden, der laa hos ham i Sengen, faldt i Afmagt. Finna hentede Vin og dryppede den paa hendes Læber. Da vaagnede hun til Besindelse igjen og var den fagreste Mø. Geir sagde da til Finna: „Nu har Du forløst mig af en svær Nød, thi dette var det sidste Aar, i hvilket jeg kunde blive befriet. Min Fader var Konge og herskede over Garderige. Da min Moder var død, ægtede min Fader en ukjendt Kvinde. Efterat de havde levet sammen i en kort Tid, dræbte hun min Fader ved Gift, men efterdi jeg og denne min Søster, som hedder Ingeborg, ikke vilde lyde hendes Vilje, lagde hun paa mig, at jeg skulde faa tre Børn med min Søster, og hvis jeg ikke fik den Hustru, som vidste af Alt dette, men dog tav dermed, skulde jeg blive til en Orm, men min Søster skulde forvandles til en utæmmet Fole og gaa paa Græsgangen blandt vilde Heste. Men nu har Du befriet mig af denne Nød, og nu vil jeg gifte denne min Søster med din Broder Sigurd og lade følge i Medgift hele det Rige, som min Fader ejede."

Nu roede de Alle bort fra Øen og kom til Geirs Gaard. Der blev paany braset og bagt til et stort Gilde, og der blev skikket Bud efter Finnas Fader Thrond, hvorpaa Sigurds og Ingeborgs Fæstensøl blev drukket. Saa drog han til Garderige og underkastede sig det ganske. Geirs Stedmoder blev greben og bunden imellem to Heste, som slede hende i Stykker; hver tog sin Halvdel. I mange Aar herskede Sigurd og Inge-

borg over Garderige, men Geir blev Lagmand efter Thrond. Fra ham og hans Hustru stammer en stor Æt.

Historien om de tre Kongesønner.

Man fortæller, at der i gamle Dage, levede en mægtig og god Konge, som herskede over et stort og mægtigt Rige, men hvor det laa i Verden, eller hvad Kongen hed, har Historien glemt. Med sin Dronning havde han tre Sønner, der alle vare haabefulde unge Mænd og derfor meget elskede af ham. Kongen havde taget en Kongedatter fra Nabolaget til sig som Fosterdatter, og opdrog hende med sine Sønner. Hun var omtrent paa Alder med dem, og var den fagreste og mest høviske Mø, som man i de Tider havde set, og Kongen elskede hende ikke mindre, end sine Sønner.

Da Kongedatteren var giftefærdig, fattede alle tre Kongesønner en Kjærlighed til hende, der blev saa stærk, at alle Tre friede til hende, hver i sit Navn. Kongen, deres Fader, skulde bortgive hendes Haand, eftersom hendes egen Fader var død og borte, men saasom alle tre Sønner vare ham lige kjære, gav han dem det Svar, at Kongedatterrn selv skulde kaare den af dem til Brudgom, som hun fandt mest Behag i. Paa en bestemt Dag lod han derfor Kongedatteren kalde for sig og forkyndte hende sin Vilje, at hun skulde kaare en af hans Sønner til Ægtemand. Kongedatteren sagde: „Det er min Pligt at adlyde Dig i hvad Du byder, men skal jeg kaare en af dine Sønner, da er jeg stedt i en stor Forlegenhed, thi jeg maa tilstaa, at de ere mig Alle lige kjære og at jeg ikke kan foretrække den Ene for den Anden." Da Kongen fik dette Svar

at høre, tyktes det ham, at Vanskelighederne voxede, og han grublede nu over, hvorledes han skulde finde paa en Udvej, som var dem alle tjenlig; han afsagde da endelig den Dom, at enhver af hans Sønner efter et Aars Forløb skulde have skaffet et Klenodie tilveje, da skulde Den faa Kongedatten, som bragte det kosteligste. Kongesønnerne vare vel tilfredse hermed og kom overens om, at de Alle skulde mødes efter et Aars Forløb i et Lystslot ude paa Landet, hvorfra de skulde stævne hjem til Staden, for der at fremlægge Klenodierne. Nu blev Kongesønnerne udstyrede paa det Bedste til Reisen.

Saa berettes der først om den Ældste, at han drager fra Land til Land og fra Stad til Stad, uden dog nogensteds at finde et Klenodie, der forekommer ham at være noget værdt. Endelig hører han dog tale om en Kongedatter, der siges at eje en Kikkert, som skal være en kostelig Skat. I den kan man se ud over hele Verden, hvert Sted, hvert Menneske og hvert Kryb, og hvad enhver levende Skabning tager sig for. Kongesønnen tænker nu, at en mere kostelig Ting end denne Kikkert vil man aldrig kunne faa, og han drager derfor hen til Kongedatteren, i den Hensigt at bede om Kikkerten. I Førstningen vilde hun ikke for nogensomhelst Pris afstaa Kikkerten, men da Kongesønnen blev ved at trygle hende om den og hun hørte, hvorledes det Hele hang sammen, lod hun sig dog bevæge til at sælge ham Kikkerten; og man veed da heller ikke Andet, end at Kongesønnen har betalt hende rigelig for den. Han drager nu til sit Hjem igien, fornøjet over sin Fangst og med godt Haab om at faa Kongedatteren. Og saa vender Historien sig til den næste Kongesøn.

Det gik ham paa samme Vis, som den ældste Broder, at han intetsteds faar nogen Ting, som er god nok, og længe rejste han omkring, uden nogensinde at faa Haab om at se sit Ønske opfyldt. Engang kom han til en stor og tætbefolket Stad, hvor han, som andetsteds, forespørger sig efter Klenodier, men ikke finder Noget, som er ham tilpas. Da hører han, at

der kort fra Staden bor en Dverg, som er en sand Vølund i Snille og Kunstfærdighed. Det falder ham ind at besøge denne Dverg og prøve paa, om han kan faa ham til at smedde et eller andet Klenodie. Han lader ledsage sig hen til Dvergen, træffer denne hjemme og siger ham sit Ærinde. Dvergen svarer, at han fordetmeste har opgivet Smedekunsten og at han ikke kunde indlade sig herpaa for Kongesønnen. Et Klæde eiede han, sagde han, som han havde forarbejdet i sine yngre Aar, men det vilde han nødig skille sig ved. Kongesønnen spørger, hvad Egenskab det Klæde da har, eller hvad Nytte man kan have deraf. Dvergen siger, at paa det Klæde kan man gaa hele Verden rundt, saavel i Luften som paa Havet; „men der er ristet Runer paa Klædet, som den maa nemme, der vil styre det.“ Kongesønnen tænker nu, at man neppe faar nogen kosteligere Ting, og beder derfor Dvergen om for enhver Pris at sælge Klædet, og var end Dvergen meget utilbøjelig hertil, lod han sig dog tilsidst bevæge, da han hørte, hvad det gjaldt for Kongesønnen at faa det, og han solgte ham derpaa Klædet for en uhyre Sum Penge. Kougesønnen ser, at Klædet er et herligt Klenodie, overalt indvirket med Guld og besat med Ædelstene. Saa drager han hjemad med godt Haab om at sejre i Friersagen.

Den yngste Kongesøn drog sidst afsted, og først for han indenlands omkring fra den ene Landsby til den anden. Hvor han møder en Kjøbmand paa sin Vej, som andetsteds, hvor der er Haab om at faa Klenodier, forespørger han sig om dem, men alle hans Bestræbelser ere frugtesløse, og den største Del af Aaret gaar da, uden at han nogensinde har havt Held med sig, hvorfor han begynder at blive meget bekymret for Udfaldet af sin Sag. Endelig kommer han engang til en tætbefolket Stad, hvor der just holdes et stort Marked og er en stærk Tilstrømning af Mennesker fra alle Verdens Kanter. Han gaar rundtom i Staden, fra Kjøbmand til Kjøbmand, indtil han træffer paa en, som handler med Æbler. Denne Kjøbmand

sagde, at han ejede et Æble, som havde den Egenskab, at naar det blev lagt indeni det Menneskes højre Haand, som alt var indviet til Døden, da vilde den Syge øjeblikkelig vende karsk tilbage til Livet. Dette Æble havde været i hans Forfædres Eje, fortalte Kjøbmanden, og havde altid tjent istedenfor Lægedom. Da nu Kongesønnen fik dette at høre, ønskede han for enhver Pris at komme i Besiddelse af Æblet, thi han mente, at han neppe vilde faa nogen Ting, der mere faldt i Kongedatterens Smag. Han bad derfor Kjøbmanden om at sælge Æblet; fortalte ham hele Historien og at hele hans timelige Velfærd beroede derpaa, at han ikke kom til at staa tilbage for sine Brødre i at skaffe Klenodier tilveje. Kjøbmanden, der hørte Kongesønnens Historie, fattede saa stor Medlidenhed med ham, at han solgte ham Æblet, og glad og fornøjet drog nu Kongesønnen hjemad.

Nu meldes Intet om Brødrene, før de Alle træffe sammen paa det aftalte Sted, hvor de strax fortælle hverandre Rejsens mærkeligste Hændelser. Den ældste Broder tænker nu at gjøre sig en Fornøjelse med at være den Første, som faar Kongedattereu at se og hvorledes hun befinder sig; han tager derfor Kikkerten op og retter den ind imod Staden. Men hvad ser han? Hvid som Sneen og døende ligger hans Elskte, Kongedatteren, paa sit Leje. Hans Fader, Kongen, og de fornemste Hirdmænd staa omkring hendes Leje, iførte sorte Sørgedragter og sorgfulde i Sind, rede til at tage imod den dejlige Kongedatters sidste Suk. Da Kongesønnen fik dette sørgelige Syn at se, blev han aldeles overvældet af Sorg, og da han fortalte sine Brødre hvad han havde set, vakte han ogsaa hos dem en umaadelig Kummer. Gjerne havde de givet hele deres Eje til at de ikke havde foretaget sig denne Rejse, thi saa havde de dog kunnet yde den skjønne Kongedatter den sidste Tjeneste. Men midt i disse sørgelige Klager kommer den mellemste Broder til at tænke paa sit Klæde, og at han paa det i et Nu kan komme til Staden. Han fortæller sine Brødre dette, og glade

blive de over denne gode og uventede Udvej. De brede Klædet ud paa Jorden og bestige det Alle paa Engang. Øjeblikkelig svæver det op i Luften med dem, og i nogle Minutter have de naaet Staden. Nu skynde Brødrene sig, det Bedste de have lært, hen til Kongedatterens Kammer, hvor de fandt alle Tilstedeværende i dyb Sorg. Det blev fortalt dem, at hvert Aandedræt snart var hendes sidste. Da kom den yngste Broder til at tænke paa det gode Æble; aldrig kan det være mere nyttigt for ham, at forsøge dets Kraft, end nu, veed han forvist. Derfor gaar han uopholdelig hen til Kongedatterens Leje og lægger Æblet i hendes højre Haand. Men i samme Nu var det, som om der strømmede et nyt Liv igjennem hele hendes Legeme, hendes Øjne aabnede sig, og efter nogle Minutters Forløb begyndte hun at tale med de Omkringstaaende. Som Enhver kan forstaa, blev der en usigelig Glæde ved Kongens Hird over Brødrenes Hjemkomst og Kongedatterens Gjenoplivelse.

Der gik nu nogen Tid hen, inden Kongedatteren havde gjenvundet sin fulde Sundhed. Da blev der holdt et talrigt Thingstævne, og paa dette Thing skulde nu Brødrene fremlægge Klenodierne. Først kommer da den ældste Broder med sin Kikkert, som han viser dem, og forklarer, hvilken kostelig Skat det er, og at man kan takke den for, at den fagre Kongedatters Liv blev frelst, thi i den har han set, hvorledes det stod til i Staden. Han har derfor et gyldigt Krav paa at faa Kongedatteren, mener han. Dernæst træder den mellemste Broder frem, foreviser sit Klæde og forklarer, hvortil det er godt. Ringe Nytte havde det været til, om ogsaa hans Broder først havde set Kongedatterens Sygdom, hvis de ikke havde havt Klædet, sagde han, „thi paa det kom vi tidsnok til Staden til at frelse hendes Liv, og jeg mener derfor, at det helst var Klædets Magt, man maa takke for, at Kongedatteren ikke døde," siger han. Nu kom den yngste Broder frem med Æblet og sagde: „Lidet havde Kikkerten og Klædet hjulpet,

havde vi ikke havt mit Æble til at frelse Kongedatterens Liv. Thi hvad Gavn havde vi Brødre havt af, at være Øjenvidner til den Fagres Død? Havde det vel gjort Andet, end vakt vor Sorg og Savn? Æblet alene kan man takke for, at Kongedatteren end er ilive, og jeg mener derfor, at jeg er den Værdigste til at faa hende." Der blev nu talt og raadslaaet herom paa Thinget, og Folk kom da tilsidst overens om, at alle Klenodierne i lige Maal havde bidraget til at frelse Kongedatterens Liv, thi havde noget af dem manglet, vilde de andre ikke have været til nogen Nytte. Dommen faldt da saaledes ud, at alle Klenodierne vare lige gode, saa at det endnu ikke kunde bringes til Endelighed, hvilken af Brødrene der skulde vinde Kongedatteren.

Da faldt Kongen paa den Beslutning, at lade alle Brødrene skyde omkaps, og den af dem, der viste sig at være den bedste Skytte, skulde da faa hende til Viv. Der blev opreist et Mærke, og først træder den ældste Broder frem, med Bue og Kogger. Han skyder, men der mangler Meget i at Pilen naar Maalet. Derpaa træder den næste Broder frem, og hans Pil fattes kun Lidet i at naa Mærket. Tilsidst kommer den tredje og yngste Broder, og det syntes, som om hans Pil rakte længst, men til al Ulykke kunde den ikke findes, skjønt der blev søgt efter den i flere Dage. Derfor fældte Kongen tilsidst den Dom i Sagen, at den mellemste Broder skulde have Kongedatteren. Saa bleve de viede til hinanden, og saasom den Konge, der var Fader til Bruden, nys var gaaet til sine Fædre, droge de til hans Rige, hvor Kongesønnen nu overtog Regeringen. Der høres saa ikke Videre om dem i denne Fortælling. Den ældste Broder drog ligeledes af Landet og blev efter den Tid udenlands, og derfor have vi heller ikke Mere om ham at berette.

Den yngste Broder derimod blev hjemme hos sin Fader, ilde fornøjet med det Udfald, Bejlersagen fik. Hver Dag vankede han omkring paa de Steder, hvor han troede, at

Pilen maatte ligge, og endelig fandt han den da og saae, at den var gaaet langt forbi Maalet og stod fast i en Eg i Skoven. Han førte nu Vidner did, hvor Pilen fandtes, og ventede at faa Oprejsning i sin Sag, men derom var der slet ikke Tale, thi Kongen sagde, at han ikke kunde forandre den Dom, han engang havde fældet. Var Kongesønnen før utilfreds med sine Kaar, saa blev han det endmere nu, og det var ham snart ikke muligt at omgaas med Nogen længere. Han tog derfor en Dag den Beslutning, at drage bort af Landet, og lovede sig selv, aldrig oftere at sætte sin Fod i dette Rige. Han medtager alle sine Kostbarheder, men Ingen vidste Noget om hans Beslutning, ikke engang hans Fader, Kongen.

Han drager ud i en stor Skov, og bliver ved at vandre i mange Dage, uden at vide, hvorhen han gaar. Han bliver baade hungrig og træt, og endelig kommer det da dertil, at han ikke trøster sig til at gaa længere. Da sætter han sig ned under en stor Sten i den Tanke, at her skal han nu ende sit elendige og sorgfulde Liv; men som han har siddet og hvilet en Stund paa dette Sted, ser han ti velvæbnede og velklædte Mænd komme henimod sig. De ere alle ridende og stævne lige henimod Stenen. Saasnart de ere komne hen til ham, stige de ned af deres Heste og hilse paa Kongesønnen. De indbyde ham til at følge dem paa den ledige, prægtig opsadlede Hest, som de have medbragt. Han takker for deres Tilbud og bestiger Hesten. De ride nu henad Vejen indtil de komme til en stor og prægtig Stad. Rytterne stige ned af Hestene og føre Kongesønnen ind i Staden. I den raadede en ung og herlig Kongemø. Rytterne føre Kongesønnen frem for hende, og hun tager med den største Blidhed imod ham. Hun fortæller ham, at hun har hørt tale om alle hans Dages Lidelser og om, at han er løben bort fra sin Fader. „Da tændtes i mit Bryst den hedeste Kjærlighed til Dig og en Længsel efter at raade Bod paa din Ulykke. Vide skal Du,

at jeg sendte ti Ryttere ud for at lede Dig op og bringe Dig hid. Nu byder jeg Dig at blive her og raade over mit hele Rige, og jeg skal forsøge at gjøre en Ende paa din Kummer, saavidt det staar i min Magt." Skjønt nu Kongesønnen var saare nedstemt og kummerfuld, saae han dog ingen anden Udvej, end at tage imod dette Tilbud og gaa ind paa Kongemøens Frieri. Der blev nu gjort Tilberedelser til et stort Gilde, og de bleve viede til hinanden efter dette Lands Skik. Den unge Konge overtager strax hele Styrelsen af Riget og kommer godt fra Alting. Og saa gik der nogen Tid.

Nu vender Fortællingen tilbage til den gamle Konge igjen. Efter Sønnens Forsvinden blev han saare træt af Dage, men han var da ogsaa allerede højt tilaars, og hans Dronning var sovet hen for nogen Tid siden. Da skete det en Dag, at der kom en omvandrende Kvinde til Kongens Hal. Hun var saare erfaren i mange Ting og havde Meget at fortælle. Det var en stor Fornøjelse for den gamle Konge at høre paa hendes Historier, og hun kom snart i Kridthuset hos ham derved. Saaledes gik der en lang Tid, indtil Kongen tilsidst fattede stor Kjærlighed til denne Kvinde, og Enden paa Legen blev da den, at han tog hende til Dronning, skjønt det var hele Hirden imod. Det varede ikke længe, før den ny Dronning blandede sig meget i alle Regeringssagerne, og hvor hun kunde, gjorde hun Ondt værre, tyktes det Folk. Engang sagde hun til Kongen: „Underlig tykkes det mig, at Du ikke søger at komme paa Spor efter din bortløbne Søn; ofte straffer man dog en mindre Brøde, veed jeg. Du har dog vel hørt, at han er bleven Konge over et af Rigerne her i Nærheden, og det er i Folkemunde, at han, naar han ser sig istand dertil, vil angribe Dig med sin Hær, for at hævne den Uret, han tror sig at have lidt i Bejlersagen. Nu vil jeg, at Du kommer ham i Forkjøbet og bortfjerner denne Fare fra Dig." Kongen gik ikke videre ind herpaa og brød sig kun lidt om denne Snak, men Dronningen blev ved at

snakke for ham saa længe, at han tilsidst fæstede Lid til hendes Ord. Han bad hende da raade ham, hvorledes han skulde bære sig ad, for at det kunde gaa af saa hemmelig, som mulig. Dronningen svarede: „Du skal sende Mænd til ham med store Gaver og bede ham at komme og tale med Dig, for at I kunne raadslaa sammen om Rigets Styrelse efter din Død og befæste Eders Venskab og Frændskab. Saa skal jeg nok raade siden, hvad der videre skal gjøres." Kongen syntes godt om dette Raad, og Sendemænd blive skikkede afsted med gode Gaver. De træde frem med dem for den unge Konge og fremlægge klare Beviser for, at hans Fader snarest mulig udbeder sig et Møde med ham. Kongen gaar villig ind herpaa og gjør sig rede til strax at drage afsted. Men da hans Dronning ser dette, synes hun ikke om hans Forehavende og siger, at han nok vil komme til at fortryde denne Færd. Ikkedestomindre drager Kongen afsted, og der meldes nu Intet om hans Rejse, før han kommer hjem til sin Faders Stad. Den gamle Konge tager temmelig koldt imod ham, hvorover Sønnen svarlig undres. Efterat han har været der en liden Stund, kalder hans Fader ham for sig og irettesætter ham med Haardhed, fordi han løb bort. Han siger, at han dermed har vist ham Ringeagt og forvoldt ham den Sorg, der let kunde have bragt ham i Graven. „Du vilde derfor være hjemfalden til Dødsstraf efter Retfærdighedens Love, men da Du nu har givet Dig i min Magt og Du desuden er min Søn, saa nænner jeg ikke at lade Dig dræbe; men tre besværlige Arbejder vil jeg lægge paa Dig, og dem skal Du have udført efter et Aars Forløb, ellers gjælder det dit Liv. Det første er, at Du skal bringe mig et Telt, som rummer hundrede Mennesker, men som man dog kan skjule i sin Haand. Det andet er, at Du skal bringe mig det Vand, som læger alle Sygdomme. Det tredje er, at Du skal bringe mig hid og vise mig den Mand, der er ulig alle andre Mennesker i Verden." „Hvor viser Du mig hen, for at udføre disse Ar-

bejder?" spørger den unge Konge. „Det skal Du fortælle Dig selv", svarer den gamle Konge, hvorpaa han vender sig bort fra ham, medens Sønnen belaver sig til Hjemrejsen, og der blev da ikke stort af Hilsener imellem dem den Gang, kan jeg tro. Uden videre Hændelser kommer den unge Konge hjem til sit Rige; men da er han indesluttet i sig selv og saare tungsindig, og hans Dronning trænger ind paa ham for at han skal sige hende, hvad han grubler over. Han svarer, at det kommer ikke hende ved. Dronningen sagde: „Jeg veed, at man har paalagt Dig nogle besværlige Arbejder, som det ikke vil være let at udføre, men hvad hjælper det Dig, at være bekymret over Sligt? Mand Dig op og forsøg, om disse Foretagender ikke lade sig udføre. Det kunde jo ogsaa være, at jeg kunde give Dig en lille Haandsrækning; lad mig derfor vide, hvad der foruroliger Dig."

Kongen indser nu, at det vil være rigtigst at lade Dronningen faa den hele Sandhed at vide og fortælle hende Alt, som det er. „Dette sker vist efter din Stedmoders Raad," siger Dronningen, „og det vilde være vel, om hun ikke kunde lægge flere onde Raad op imod Dig eller Andre. Hun har sagtens tænkt sig, at det ikke skulde falde let at komme bort fra disse Vanskeligheder, men maaske jeg dog ogsaa kan gjøre Noget i den Sag. Teltet ejer jeg selv, og saaledes er den Prøve fra Haanden. Vandet, som Dig er paalagt at hente, er kort herfra, men det er ikke let at faa fat i; thi det findes i en Brønd og Brønden findes i en saare mørk Hule. Syv Løver og tre Hugorme bevogte Brønden, og intet Menneske slipper levende bort fra disse Uhyrer. Men den Egenskab har Vandet, at det taber al Lægekraft, hvis ikke alt dette Kryb er vaagent. Nu skal jeg forsøge paa at naa Vandet." Dronningen drager afsted til Hulen og tager med sig derhen syv Stude og tre Svin. Da hun kommer til Hulen, lader hun Studene og Svinene slagte og kaster derpaa Studene for Løverne, men Svinene for Ormene. Men medens disse Uhyrer

ere iſærd med at ſluge Kroppene i ſig, ſtiger Dronningen ned i Brønden og henter Vandet, ſom hun vil have. Det ſlog lige til, at Dronningen kom bort fra Hulen, ſom Dyrene vare blevne færdige med deres Maaltid. Derpaa vender Dronningen hjem til Staden, og ſaaledes er nu den anden Prøve overſtaaet.

Nu ſiger Dronningen til Kongen: „De to Beſværligheder ere nu fra Haanden, men den ſidſte og værſte ſtaar endnu tilbage, og den er Du desuden nødt til at udføre ſelv, men jeg kan dog maaſke anviſe Dig, hvor den ſkal udføres. Jeg har en Halvbroder, ſom raader over en Ø kort fra dette Land. Han er tre Fod høj og har et Øje midt i Panden. Han har et tredive Alen langt Skjæg, der er ſaa ſtridt, ſom Svinebørſter. Desuden har han en Hundeſnude og et Par Katteøren, og jeg anſer det ikke for rimeligt, at han ligner noget andet Menneſke i den vide Verden. Naar han ſkal et eller andet Sted hen, ſvinger han ſig frem ved Hjælp af en 50 Alen lang Stang, og ſkyder da en Fart, ſom en flyvende Fugl. Da min Fader engang var paa Jagt, blev han forhexet af en Jettekvinde, ſom boede i en Hule under en Fos, og med hende avlede han dette Uhyre. Øen, hvor han opholder ſig, er en Tredjedel af min Faders Rige, men han anſer den dog for for lille til ſig. Min Fader ejede en Ring, ret et koſteligt Klenodie, ſom vi Beggeto gjerne vilde eje, men jeg blev den Lykkelige. Siden den Tid har han forfulgt mig med Nag og Fjendſkab. Nu vil jeg forſøge at ſkrive ham til og ſende ham Ringen, hvis han maaſke derved lod ſig formilde til at gjøre vor Vilje. Med et fagert Følge ſkal Du nu drage til ham, og naar Du kommer til Hallens Dør, ſkal Du tage Kronen af dit Hoved og barhovedet træde hen for hans Trone. Saa ſkal Du kysſe hans højre Fod og overrække ham Brevet og Ringen. Hvis han da ſiger Dig at ſtaa op, har Du udrettet dit Ærinde, ellers ikke."

Kongen bærer ſig nu ad, ganſke ſom Dronningen har

foreskrevet ham, og da han kommer til den enøjede Konge, forbavses han over dennes hæslige og vilde Udseende, men opmander sig dog og overrækker ham Brevet og Ringen. Da den Enøjede faar Ringen at se, bliver han usædvanlig glad derved, og han tager tilorde: „Noget Vigtigt vil min Søster nu have udrettet, siden hun sender mig denne Skat.“ Efterat have læst Brevet, byder han Kongen at staa op. Han er paa Stedet færdig til at drage bort efter sin Søsters Ønske, siger han, og vil ikke tøve. Saa tager han sin Stang, og med Et er han borte. Nu og da venter han paa de Andre og skjænder saa paa Kongen for hans Sendrægtighed. De fortsætte nu Rejsen hjem til Kongens Hal. Aldrig saasnart ere de komne did, før den Enøjede raaber paa sin Søster og spørger, hvad hun ønsker nu, hun har ulejliget ham saa lang en Vej? Hun fortæller ham Sagernes hele Stilling, og beder ham at udfri hendes kongelige Ægteherre af de Vanskeligheder, man har lagt paa ham. Han erklærer sig rede dertil, uden at ville tøve et Øjeblik. Saa drage de strax afsted og komme uden videre Hændelser til den gamle Konge. Den unge Konge forkynder sin Fader sin Ankomst og melder ham, at han nu bringer de Ting, han forlangte ifjor. Han ønsker, at der maa blive stævnet til Thinge, for at han der kan vise, hvorledes han har skilt sig ved sit vanskelige Hverv. Det skete, og foruden Kongen og Dronningen mødte Høvdinge i stor Mængde.

Først blev da Teltet vist frem, og Ingen havde Noget derpaa at udsætte. Dernæst afhænder den unge Konge det lægende Vand til sin Fader, og man lader Dronningen smage derpaa, forat hun kan dømme, om det er det rette Lægevand eller ikke og om det er hentet paa den rette Tid. Saa er det, siger Dronningen. Da siger den gamle Konge: „Nu er den tredje og tungeste Prøve tilbage, se til at klare den i en Fart.“ Da sender den unge Konge Bud efter den Enøjede, og da han kommer paa Thinget, er han saa hæslig, at Alle, og især den gamle Konge, blive som lamslaaede af Frygt og

Forfærdelse. Efter at han nu har vist sig der en kort Tid, sætter han sin Stang for Dronningens Bryst og vipper hende op paa den, slynger hende derpaa ned igjen saa haardt, at hvert af hendes Ben brødes itu, og da blev hun med Et til den værste Troldkvinde. Efterat have udført dette, haster den Enøjede bort fra Thinget.

Man gav sig nu til at hæge om den gamle Konge, som af bare Skræk var bragt lige til Gravens Rand. Man stænkede ham over med det helsebringende Lægevand, og saa kom han sig. Og efter Dronningens Død kom han atter til sin Besindelse, og erkjender, at alle de Besværligheder, han har paalagt sin Søn, ere uforskyldte, og at han har gjort det Altsammen efter Dronningens Tilskyndelse. Han lader kalde Sønnen for sig og beder ham ydmygt om Tilgivelse for Alt, hvad han har gjort ham imod. Nu vil han gjøre det Altsammen godt igjen, siger han, ved at overgive ham dette Rige, men selv vil han tilbringe Resten af sine Dage hos ham i Fred og Ro. Den unge Konge skikker nu Bud efter sin Dronning og alle deres gjæveste Folk. For at fatte os i Korthed, er at melde, at de give slip paa det Rige, de før havde, og skjænke det til den Enøjede, for dermed at lønne ham for hans gode Hjælp. Men selv styrede de den gamle Konges Rige til deres Dødsdag.

Historien om de to Prinsesser.

Der var i gamle Dage en Konge og Dronning, som regerede over et stort og mægtigt Land. Hvad de hed, veed jeg ikke, men to Børn havde de, en Søn, der hed Sigurd, og

en Datter ved Navn Lineg. Paa denne Fortællings Tid vare de begge komne til Skjels Aar og Alder, og de vare saa flinke til Bogen som i Haanden, at man skulde søge langt og længe, inden man fandt deres Lige. De havde saa stor Kjærlighed til hinanden, at den Ene aldrig kunde undvære den Anden, og derfor lod Kongen bygge et stort og prægtigt Hus til dem og gav dem saa mange Tjenestefolk, som de havde Brug for. Saa gik Tiden, uden at Noget tildrog sig, indtil Dronningen engang faldt i en svær Sygdom. Da lod hun Kongen kalde hen til sin Seng og fortalte ham, at hun havde den Tro, at denne Sygdom vilde volde hendes Død. „Men saa er der to Ting, som jeg vil bede Dig om, før jeg dør,“ siger Dronningen, „og dem haaber jeg, Du vil lægge Dig paa Sinde, først, at hvis Du tænker paa at gifte Dig igjen, Du da ikke søger din Kone i Smaabyerne eller paa afsides Øer, men i store Stæder eller folkerige Lande; for saa vil det gaa Dig efter Ønske; dernæst, at Du af al din Evne tager Vare paa vore Børn; af alle Mennesker ville dog de bringe Dig mest Glæde efter denne Dag, tænker jeg.“ Da Dronningen havde sagt dette, døde hun; men saa nær gik dette Tab ham, at han saa at sige hørte op at regere med det Samme. Men saa traadte en Dag den fornemste Minister frem for Kongen og forklarede ham, at Folket ikke kunde være tjent med, at Styrelsen helt kom i Ulave. „Nej, saa er det kongeligere,“ sagde den gamle Minister, „at Du tager Dig sammen og søger at faa Bugt med Sorgen ved at finde paa Noget, som Du kan have Hæder og Ære af.“ „Det er en vanskelig Sag,“ svarede Kongen; „men siden det er Dig, der først kommer frem med dette, saa er det bedst, at Du selv faar Hæderen og Ulejligheden deraf; jeg overlader derfor til Dig at søge mig en Kone, som kan anstaa mig; kun stiller jeg den Betingelse, at Du ikke henter hende i Smaabyer eller paa afsides Øer.“ Saa blev der med det Samme lavet i Stand til Ministerens Rejse, han fik et prægtigt Udstyr og et fagert Rejsefølge og sejlede derpaa fra

Land. Men da han en Tid havde holdt sin Kurs, rejste der sig saa tæt en Taage, at han hverken vidste ud eller ind. I en hel Maaned drev han om paa Havet uden at øjne Land nogensteds, indtil han en skjøn Dag har et Land liggende foran sig, som han ikke kjender det Mindste til. Han træffer paa en god Havn, gaar i Land og opslaar Telte, men intet Menneske er at se, og de holde det da for at være en øde Ø, som de her ere komne til.

Da man nu vel var kommen til Ro, gik Ministeren ene op paa Landet. Længe havde han ikke gaaet, før han hørte den dejligste Strengeleg, han nogensinde havde hørt. Han gik efter Lyden, indtil han kom til en aaben Plads i en Skov. Der ser han en Kvinde sidde paa en Stol, saa fager og anselig, at han aldrig har set en saadan Skjønhed før; hun sad ved Harpen og spillede saa smukt, at det var fortryllende at høre paa; men ved hendes Fødder sad en dejlig ung Pige og sang til hendes Spil. Den gamle Minister hilser med stor Anstand paa Kvinden, som rejser sig og gjengjælder Hilsenen med megen Venlighed. Hun spørger om Sammenhængen med hans Rejse og hvis Ærinde han gaar; men han fortæller hende Alting, hvorledes det har sig med Kongen og hvad der er hans Hverv. „Saa er det da med mig, som med Kongen," siger Kvinden; „jeg var gift med en herlig Konge, som raadede over dette Land, men der kom Vikinger, som dræbte ham og underlagde sig Landet; da flygtede jeg med denne unge Mø, som er min Datter." Neppe hørte den unge Pige disse Ord, før hun udbrød: „Er det nu sandt, hvad Du siger?" Men Kvinden gav hende En paa Øret og sagde: „Husk bare, hvad Du lovede." Ministeren spurgte Kvinden om hendes Navn. Blaavør hed hun, lød Svaret, men hendes Datter hed Løvø. Nu tales de ved en Stund, og den gamle Minister mærker snart, at hun er klog og vel oplært, og saa tænker han da ved sig selv, at han vel neppe tiere faar saa god Lejlighed til at skaffe sin Konge en Hustru, som her, kort og godt, han

frier til Blaavør paa sin Konges Vegne, og der faldt ingen Vanskelighed fra hendes Side, hun var rede til at rejse med ham, naar det skulde være, sagde hun. „Jeg har alle mine Klenodier hos mig," sagde hun, „og jeg bryder mig ikke om andet Rejsefølge, end min Datter Løvø." Resten falder af sig selv, Blaavør og Datteren fulgte ned til Stranden med den gamle Minister, som et to tre fik Teltene ned, gik ombord og satte alle Sejl til i en Fart. Nu var Taagen borte, og man saae nu, at det var et øde Skjær med bratte Klipper rundt omkring, men hvem gad tænke over den Ting nu? De fik strygende Medvind, og da de havde sejlet i sex Dage, saae de Land forude og kunde strax kjende deres Konges Hovedstad. Snart efter faldt Ankeret, og man gik i Land. Ministeren sendte Bud til Byen for at melde sit Komme. Og glad blev Kongen; han tog sine bedste Stadsklæder paa, for med et prægtigt Følge at tage imod sin Fæstemø. Midtvejs kommer den gamle Minister han imøde, med en Kvinde ved hver Haand, begge iførte fagre Klæder og en straalende Pragt. Over al denne Stads og Glans blev Kongen som ude af sig selv, og da han fik at vide, at den Ældre var hans Fæstemø, var det ham, som havde han fanget Himlens Stjerner; for hun var dog den anseligste af de To, fandt han, og saa optagen var han af sin Henrykkelse over sin Minister og Moderen og Datteren, at han slet ikke tænkte paa at spørge om, fra hvilket Land de var. Han førte dem til Staden og lod de herligste Sale indrette til deres Modtagelse. Siden blev der lavet til Bryllup og sendt Indbydelser til Rigets fornemste Mænd; men den stakkels Prins og Prinsesse havde man nok glemt at indbyde, kan jeg tro; de var da heller ikke endnu trufne sammen med Blaavør, for Kongen havde rent glemt dem, han tænkte ikke paa Andet, end at sidde og passiare med sin tilkommende Dronning. Saa blev Brylluppet holdt i Gammen og Herlighed, og da det var forbi, blev Alle sendte

hjem med gode Gaver, hvorpaa Kongen gav sig til at styre sit Rige i Ro og Mag.

Det gik nu saa en Tid lang, at der ikke indtraf noget Mærkeligt. Dronningen hjælper Kongen med at regere, men saa varer det da heller ikke længe, synes Folk, inden der er Ugler i Mosen. Hun vil have sin egen Vilje og raade allevegne, og Kongen ser da snart, at der er mindre Stads ved dette Giftermaal, end han i Førstningen mente. Om de to Søskende, Sigurd og Lineg, brød Dronningen sig Ingenting; de saae aldrig Noget til hende og opholdt sig Nat og Dag i deres eget Hus. Dronningen havde nu ikke siddet længe ved Styret med sin Husbond, før der blev lagt Mærke til, at Hoffolkene forsvandt, den Ene efter den Anden, uden at Nogen kan begribe, hvad der bliver af dem. Kongen tænker Intet om den Ting; han faar sig nye Hoffolk i de gamles Sted, og derved bliver det da en Stund.

Men saa var det en Dag, at Dronningen sagde til Kongen, at nu var det nok paa Tide, at han kom ud og krævede Skat i sit Rige. „Jeg skal nok sørge for Regeringen, mens Du er borte," sagde hun. Kongen havde ikke megen Lyst til den Ting, men han turde næsten ikke Andet, end adlyde sin Dronning; for hun havde nu taget Kommandoen, og naar hun blev gal i Hovedet, var hun ikke god at have med at gjøre. Han laver sig til, for at drage af Landet med nogle faa Skibe, men er saare sørgmodig, og aldrig saasnart er Udrustningen færdig, før han gaar ind i sine Børns Hus. Der faldt kjærlige Hilsener imellem dem, men saa drager Kongen et Suk og siger: „Skulde jeg ikke komme tilbage fra denne Færd, saa aner det mig, at her ikke længer vil være Sikkerhed for Jer; jeg vil derfor raade Jer til at flygte bort i al Hemmelighed, saasnart I har mistet Haabet om min Tilbagekomst. Gaa da mod Øst, saa komme I snart til et højt og brat Fjeld, og er I først over det, vil I træffe paa en lang Fjord. Ved Enden af denne Fjord staar der to Træer, det

ene grønt, men det andet rødt. De ere hule indvendig og indrettede saaledes, at man kan lukke dem til, uden at det kan ses udvendig fra. I skal gaa ind i disse Træer, hver i sit, saa kan Ingenting skade Jer." Han bød dem derpaa Farvel og gik bort med et tungt Sind, gik siden omborb, hejsede Sejl, og sejlede bort fra Landet. Efter at han har sejlet en kort Tid, opstaar der et Uvejr, som tager al Magten fra dem; med Stormen raser Lynild og Torden, og Ingen har tidligere oplevet slige Rædsler. Det er snart sagt, at alle Skibene knustes til Splinter, og Kongen omkom med alle sine Mænd.

Den Nat Kongen forliste, drømte Prins Sigurd, at hans Fader i drivvaade Klæder kom ind i Huset, tog sin Krone af Hovedet, som han lagde ned for hans Fødder, hvorpaa han i Tavshed forføjede sig bort igjen. Han fortæller Lineg sin Drøm, og de ere strax paa det Rene med, hvordan Sagerne nu staa; de gjøre sig derfor i stor Skynding færdige til at drage bort med deres Klenodier og Klæder, men de tog ingen Følgemand med sig. Hemmelig forlode de saa Byen efter Faderens Anvisning. Da de havde naaet Fjeldet, vilde de se sig om; da saae de Stedmoderen komme efter dem, og hun har et saa skrækkeligt Udseende, at det forekommer dem, at hun snarere ligner en Trold, end et Menneske. En stor Skov, som de vare komne igjennem, laa under Fjeldlien; de fandt paa at stikke Ild paa den, og snart stod den i lys Lue, saa at Blaavør ikke kunde komme frem, fordi Ilden skilte dem. Med stor Vanskelighed klatrede de op paa Fjeldet, men siden fandt de Træerne, som deres Fader havde talt om, og de krøb ned hver i sit. Det traf sig saa vel, at de kunde se over til hinanden og fordrive Tiden med at snakke sammen.

Nu gjør vi en Sviptur andetsteds hen. Paa denne Tid regerede der i Grækenland en vis og mægtig Konge. Hans Navn kjendes ikke, og han havde med sin Dronning to Børn, en Søn og en Datter, hvis Navne ligesaalidt kjendes. Men vist er det, at de begge var i Besiddelse af sjeldne Gaver, og

at der ikke fandtes Mange i de Tider, som kunde maale sig med dem i Skjønhed og alskens Idrætter. Da Prinsen saapas havde naaet Manddomsaarene, drog han i Leding for at erhverve Guld og Ære, og dermed tilbragte han flere Somre, men om Vinteren var han hjemme i Grækenland. Paa disse Ledingstog hørte han ofte fortælle om Prinsesse Lineg, om hendes Skjønhed og andre udmærkede Egenskaber, hvori hun var alle andre Kvinder overlegen. Og saa blev han da endelig engang enig med sig selv om at sejle afsted for at bejle til hende. Da han naaede Land, vidste allerede Blaavør forud Besked om hans Ankomst, for hun var jo troldkyndig, og derfor iførte hun og Datteren sig de herligste Klæder, og gik saa ned til Stranden for at møde Prinsen. Denne tog høvisk imod dem og spurgte, hvad mærkeligt Nyt der havde tildraget sig i dette Land. Med Graad og høje Klager fortalte Dronningen ham, at hendes Mand var omkommen med alle sine Mænd, mens han drog om for at kræve Skat af sine Lande. Der var ingen Ende paa hendes Sorg nu. Men hvor var Lineg da, spurgte Prinsen. Ja, det var den unge Mø, hun førte her ved Haanden, fortalte Dronningen. Prinsen syntes ikke overdreven glad ved den Besked; han havde tænkt sig hende meget kjønnere, sagde han. Det var da ikke underligt, mente Dronningen, om hun hang med Næbbet og saae lidt blegkindet ud, hun, som havde havt den store Sorg at miste paa Engang Fader og Broder. Nej, det var da endelig heller ikke saa underligt, fandt Prinsen, og saa friede han, og at han fik Ja i en Fart, kan man sagtens tænke sig. Derpaa laver han i Skynding i Stand til Afrejsen med Møen, som han jo tror er Lineg. Dronningen vilde gjerne med, men det vilde han paa ingen Maade, og saa maatte det da ogsaa blive, som han ønskede det. Langt var han ikke kommen fra Land, før han kom ud af Kursen i Taage, og inden han vidste af det selv, var han kommen ind i en lang Fjord. Prinsen faar firet en

Baad i Søen og lader sig ro i Land; der ser han ved Enden af Fjorden to saa dejlige Træer, at han aldrig har set Mage til dem. Han lader hugge dem op og bringe ombord, og da det træffer sig saa heldig, at Taagen i det Samme spreder sig, hejser han Sejl i Top og haster i flyvende Fart hjem til Grækenland. Der fører han sin Fæstemø hjem til Staden og lader vise hende al sømmelig Ære; han giver hende sit eget Sovekammer til Opholdssted om Dagen, men Natten skal hun tilbringe i hans Søsters Jomfrubur. Men han gjør slig Stads af de smukke Træer, at han lader dem bringe ind i sit Sovekammer og opstille der, det ene ved sit Hovedgjerde, det andet ved Fodenden.

Nu skal der laves til Bryllup. Prinsen bragte da Lineg — men det var jo i Virkeligheden Løvø, veed I — Tøj til trende Klædninger til ham, en blaa, en rød og en grøn; dem maa hun sy færdige, inden deres Bryllup kan staa. Først skulde hun tage fat paa den blaa Klædning, dernæst den røde og tilsidst den grønne, men den skulde da ogsaa være den prægtigste af dem alle, „og den vil jeg bære paa vor Bryllupsdag", sagde Prinsen. Løvø faar Tøjet, og Prinsen gaar sin Vej. Neppe er han borte, før hun falder i heftig Graad, for Blaavør, det Skarn, har ikke lært hende at bruge Haanden; hun havde ikke i alle sine Livsdage havt en Naal i Haand, og da mindst lært at haandtere saa kosteligt Sytøj som dette; hun kan da sagtens begribe, at faar hun ikke Klæderne fra Haanden, saa jager Prinsen hende med Tort og Skam paa Døren, maaske slaar han hende ihjel ovenikjøbet, o ve! dette er en svar Elendighed.

Men som før er fortalt, sad de to Søskende, Sigurd og Lineg, i Træerne, hvorfra de kunde se Alt, hvad der gik for sig i Prinsens Sovekammer, og høre Løvøs Suk og Klager; Prins Sigurd bliver saare rørt derved, og han siger til Søsteren:

„Ser Du, Lineg,
Taaren strømme?
Hjælp Du Løvø
Med at sømme."

Lineg svarer:

„Har Du glemt,
Da Fjeldet trued,
Mens derunder
Ilden lued?"

Men dog gav hun tilsidst efter for Sigurds Overtalelser, forlod Træet og satte sig til at sy med Løvø. Den første Klædning faa de færdig, og Løvø er ikke lidet glad over, hvor smukt de har faaet den fra Haanden. Lineg gaar ind i sit Træ igjen, men Løvø bringer Prinsen Klædningen. Han betragter den og siger: „Jeg har endnu aldrig set saa god og vel syet en Klædning som denne; tag nu fat paa den røde Dragt, og lad den blive saa meget skjønnere, som Emnet til den er kosteligere, end dette." Løvø vender tilbage til Sovekamret, sætter sig og stikker i at græde. Da tiltaler Prins Sigurd sin Søster som forrige Gang og siger:

„Ser Du, Lineg,
Taaren strømme?
Hjælp Du Løvø
Med at sømme."

Men hun svarer:

„Har Du glemt,
Da Fjeldet trued,
Mens derunder
Ilden lued."

Det gik dog ogsaa som forrige Gang, at Lineg forlod Træet og satte sig til at sy. Hun anvender endnu mere Kunst paa denne Dragt, end paa den forrige; overalt var den kantet med Guldsømme og Ædelstene, og da den var færdig, gav

hun den til Løvø, for at hun skulde bringe den til Prinsen; selv smuttede hun igjen ind i sit Træ. Da Prinsen fik Klædningen, saae han paa den og sagde: „Den er for godt gjort til, at det skulde være rimeligt, at Du har været ene om den. Jeg har en Mistanke om, at flere Hænder, end disse, have været ilav med den. Gaa nu hen og sy den tredje Dragt, jeg giver Dig tre Dage til det Arbejde, men som Guldet er skjønnere end Kobberet, skal den Dragt straale fremfor de andre, og den vil jeg bære paa vor Bryllupsdag." Løvø gaar tilbage til Sovekamret, sætter sig og græder. Prins Sigurd bliver saare rørt over hendes Suk og Graad og overtaler Søsteren, som tidligere; kort og godt, Lineg forlader Træet, om hun end denne Gang gaar nødig til det; hun sætter sig til at sy med Løvø, og nu anvendes der saa megen Stads paa det Hele, at der saa at sige neppe kunde ses en Stump af Tøjet for bare Guldkanter og dyre Stene. Men den tredje Dag veed Lineg og Løvø af Ingenting, før Prinsen svipper ind til dem. Lineg forfærdes saare og vil i en Hast ind i sit Træ, men Prinsen er ikke længe om at snappe en Flig af hendes Klæder, hvorpaa han sætter hende ved sin Side og siger: „Jeg har længe havt en Mistanke om, at der her var Trolddom med i Spillet, sig mig nu, hvad Du hedder?" Lineg sagde sit Navn og af hvad Slægt hun var. Prinsen tilkastede da Løvø et vredt Blik og mente, at hun havde fortjent den forsmædeligste Ende for alt sit Gjækkeri og Løgn. Men hun kastede sig for hans Fod og bad om Skaansel. „Jeg har ikke ført Dig bag Lyset med Andet, end Klæderne," sagde hun; „men Lineg havde paalagt mig at fortie, hvem der havde lavet dem. Og det maa Du mindes, at jeg aldrig har fortalt Dig, at jeg var Prinsesse Lineg, men derimod er det min Moder, som hun kaldte sig, der har drevet Gjæk med Dig." Som de sad bedst og snakkede om dette, kom Prins Sigurd ud af Træet. Naa, der var Fryd paafærde ved det Møde, og Prinsen var ikke sen til at fri paany til den rette

Lineg, men hun svarede, at Ingen fik hendes Ord, inden hendes Stedmoder var tagen af Dage. Men saa fortæller Løvø en lang Historie om, at Blaavør er den værste Troldkvinde, og at hun herskede over den Ø, hvor den gamle Minister traf hende. Der boede hun i en stor Hule sammen med meget andet Troldfolk. „Men jeg er selv en Kongedatter der fra Nabolandet; Blaavør ranede mig hemmelig bort derfra og truede med at dræbe mig, hvis jeg ikke sandede alle hendes Ord; jeg maatte da heller love dette, end miste Livet. Hun kaldte mig Datter, for paa den Maade vilde hun gjøre det sandsynligt, at hun selv var af Kongeæt. Hun har voldet Eders Faders Død, og hun lod alle Eders Faders Hoffolk forsvinde, dem aad hun om Natten, som det jo er gammel Troldskik. Det er hendes Agt at udrydde efterhaanden alle Eders Landsmænd og siden bebygge Landet med sit Troldpak."

Prins Sigurd og den anden Prins samle i Skynding en stor Hær og drage afsted. Man veed ikke noget om deres Tog, før de ligge udenfor den Hovedstad, som Blaavør har i sin Magt. Ingen har mærket noget til dem, og der er faa Mennesker i Staden, de Fleste havde Blaavør alt dræbt, og Andre vare flygtede ud af Byen for at undgaa den onde Troldkvinde. Der var derfor ikke Tale om Modværge, og Blaavør blev tagen tilfange; da gjorde hun sig rigtig ond, men hun fik saamænd ingen Pardon alligevel, de hamrede hende tildøde med store Stene og lagde hende siden paa Baal.

Saa vendte de hjem til Grækenland, og der blev fejret et Bryllup, hvortil der var gjort mange Anstalter, og alle Stormænd vare indbudne. Under Gjæstebudet bejlede Prins Sigurd til den græske Prinsesse, og saasom hun var strax villig, blev deres Bryllup holdt med det Samme. Da Gildet var forbi, fik Gjæsterne gode Gaver, før de droge bort.

Prins Sigurd blev Konge i Grækenland, medens Lineg fulgte sin Husbond til hendes Hjemstavn, hvor han saa blev Konge, og der blev Glæde og Gammen i Riget over, at det

nu igjen blev underlagt den forrige Kongeæt. Løvø var fulgt med Lineg; de skaffede hende en god Mand, med hvem hun saa tiltraadte sin Fædrenearv; for hendes Fader var død af Sorgen over hende. Alle de Konger styrede deres Riger i mange Aar og levede længe i Fred og Lykke. Snip Snap Snude, nu er Æventyret ude.

Askepot.

Der var engang et Par Stodderfolk, som boede i en Hytte nede ved Søen langt fra alle andre Mennesker. De havde tre Døtre, hvoraf den ældste hed Ingeborg, den næste Sigrid, og den yngste Helga. Af Ingeborg og Sigrid blev der altid gjort en Stads, som om det var to Prinsesser; Helga derimod gik for Lud og koldt Vand, skjønt hun forresten i alle Ting var langt fermere, end Søstrene. Hun fik ikke Lov til at gjøre det Mindste paa egen Haand, for hun duede jo ikke til nogen Ting, sagde alle de Andre, og saa blev hun da kun brugt til at opvarte hele Pakket.

Nu traf det sig engang saaledes, at Ilden slukkedes paa Skorstenen, men man havde en lang Vej at gaa for at hente ny Ild. Saa blev da Ingeborg sendt afsted efter Ild. Da hun havde gaaet en Stund, kom hun forbi en Høj, og hun hørte, at der blev sagt inde i den: „Vil Du helst have mig med Dig eller imod Dig?“ Ingeborg, som nok tænkte, at det gjaldt hende, det Spørgsmaal, svarede, at hun var lige glad, i hvad han end gjorde, og blev saa ved at gaa længere fremad, indtil hun kom til en Hule, hvor hun saae Ild i Mængde. Der stod paa Gløder en Kjedel, fuld af Kjød, som

ikke var kogt færdigt endnu, og tæt ved Ilden saae hun et Trug med Kagedej, men hun saae ikke noget til Mennesker eller andre levende Skabninger derinde. Ingeborg var bleven dygtig sulten af at gaa, hun gav sig derfor til at fyre under Kjedlen af alle Livsens Kræfter, for i en Fart at faa Kjødet kogt, og siden bagte hun Kager. Hun bagte en rigtig lækker en til sig selv, men de andre sved og brændte hun, saa de slet ikke bleve til at spise. Derpaa gav hun sig ifærd med Maaltidet, og tog for sig af Retterne, uden at lade sig genere i mindste Maade. Ret som hun sad og aad, kom der en uhyre stor Hund og gav sig til at logre for hende og snuse opad hende, men hun slog til den og vilde jage den bort. Da blev Hunden vred og bed den højre Haand af hende, hvorover hun blev saa ræd, at hun glemte at tage Ilden og løb hæseblæsende hjem til Stodderfolkene i Hytten, og fortalte dem sine Hændelser. „Det er en forskrækkelig Historie, Du der kommer med,“ sagde Stodderen.

Skjønt det just ikke, efter hvad der var forefaldet, blev anset for nogen lystelig Rejse, og det nu havde vist sig, at Ilden ikke var saa lige at løbe til, saa blev det dog Enden paa Stodderfolkenes Raadslagning, at det andet Dæggelam, Sigrid, denne Gang skulde sendes afsted; lode de den Yngste hente Ilden, stode de jo Fare for, at hun vilde løbe sin Vej og aldrig lade sig se tiere, da de vidste med sig selv, at hun ikke havde noget Himmerige at forlade derhjemme; men saa havde de Ingen tilbage, der kunde være en Skive for deres onde Luner, og hvem skulde saa trælle for de to Ældste og for Stodderen og hans Kjærling? Altsaa blev Sigrid og ikke Helga sendt afsted. Nu — kort og godt: det gik hende ganske som det var gaaet Ingeborg, der var kun den Forskjel, at Hunden bed Næsen, men ikke Haanden af hende, og uden Ild og uden Næse kom hun tilbage til Hytten.

Herover vendte nu Stodderen og hans Kjærling saa ganske Vrangen ud, at de i deres onde Sind befalede Helga, det lede

Skarn, at tøfle afsted; det var dog saa altid en Kval for dem at være nødt til at glo paa hende derhjemme hver eneste Dag fra Morgen til Aften; nu skulde hun kjønt bringe dem Ild, og det snart. Helga begav sig paa Vejen og kom som Søstrene til Højen. Hun hørte, som de Andre, at der blev spurgt derinde: „Vil Du helst have mig med Dig eller imod Dig?" men hun svarede: „Det er et gammelt Ord, at Ingen er saa usſel, han jo er bedre at have med sig, end imod sig, og derfor vil jeg gjerne være gode Venner med Den, som spørger." Saa fortsatte hun sin Vandring, indtil hun kom til Hulen.

Her var nu Alt i samme Stand som tilforn, men Helga bar sig anderledes ad end Søstrene, kan jeg tro. Hun kogte Kjødet i Kjedlen og bagte Kagerne med stor Omhu, men spiste ikke det Mindste selv, skjønt hun vel kunde være sulten, da Affaldet og Skyllevandet derhjemmefra jo ikke havde været Noget til at staa imod med paa den lange Vej. Heller ikke vilde hun tage Ilden, før hun havde faaet Huleboerens Tilladelse dertil. Og siden hun nu alligevel var saa træt, at hun neppe kunde staa paa Benene, besluttede hun at hvile sig her, medens hun oppebiede Husbondens Hjemkomst, skjønt alle disse Omgivelser ellers nok vare skikkede til at indjage En Angest og Gru. Ret som hun nu stod og tænkte paa, hvor hun skulde kaste sig ned, hørte hun et saa vældigt Drøn, at det var, som om hele Hulen skulde styrte sammen, og lige efter saae hun en forfærdelig stor og hæslig Jette, fulgt af en uhyre, arrigt udseende Bulbider, komme ind i Hulen. Da var hun lige ved at daane af bare Skræk, men hun kom lidt til Mod igjen ved at Jetten tiltalte hende med mild Røst og sagde: „Godt har Du skilt Dig ved hvad her var at gjøre; det er derfor ikke mere end billigt, at Du faar den Løn, Du har fortjent; kom nu og spis med mig, saa kan Du siden tilbringe Natten her, enten Du nu vil ligge hos Hunden der, eller hos mig selv. Efter at have sagt dette, dækkede Jetten op for Helga, der lod sig Maden smage; siden lagde hun sig i Hundens Leje, saasom

den forekom hende mindre frygtelig, end Jetten, ihvor slem den end forøvrig saae ud.

Som Helga havde ligget der en liden Stund, hørte hun et stærkt Drøn, der bragte Hulen til at ryste og fyldte hende med Angest og Bæven. Jetten raabte til hende: „Hvis Du er bange, Helga Stodderdatter, saa kryb kun op paa Sengekanten hos mig.“ Hun gjorde saa. Men lidt efter hørtes et endnu stærkere Drøn, og Jetten sagde, at hun kunde sætte sig op paa Sengen. Hun gjorde saa. Men nu hørtes et tredje Drøn, langt vældigere, end de to første, og Jetten gav Helga Tilladelse til at krybe op i Sengen og sætte sig ved hans Fødder. Hun krøb op, men i det Samme hørtes et fjerde Drøn, og det var som om Alt skulde styrte sammen med Brag og Bulder. Da tillod Jetten Helga at krybe over ham og lægge sig ind til Væggen, og i sin Dødsangest og Befippelse tog hun med Tak imod Tilladelsen. Men i samme Nu faldt Jettehammen af Huleboeren, og i hans Sted saae hun, at der laa en dejlig ung Prins foran hende i Sengen. Et, to, tre tog hun Jettehammen og brændte den til den bare Aske; men Prinsen blev saa glad, at han ikke vidste, hvor venlig han skulde takke Helga, fordi hun havde brudt Trolddommen, siden sov de Natten hen, uden at blive forstyrrede oftere af nogen Ting.

Næste Morgen fortalte Kongesønnen Helga sin Historie om Trolddommen, hvori han havde været hildet, om sine Penge, sin Æt og sit Rige. Vilde hun have ham til Mand, skulde han nok hente hende, og man kan sagtens vide, at den stakkels Askepot gjerne tog imod Kongesønnens venlige Tilbud. Men saa fortalte hun ham til Gjengjæld hele sin Historie, om sit Ærinde hertil og om Søstrenes Hændelser, da de gik i samme Ærinde. Ved Afskeden gav Prinsen hende en Kjortel, som hun skulde tage paa indenfor Pjalterne, men hun maatte ikke lade Nogen se den, sagde han. Desuden gav han hende et Skrin med alle Slags Klenodier og to kostelige Kvindedragter. Skrinet skulde hun ikke gjemme, men kun lade det

fare, for det vilde nok blive taget fra hende, naar hun kom hjem, sagde han. Da nu Helga var færdig til Hjemfarten, kom Hunden og rakte hende sit højre Forben; hun tog det i Haanden, men da sad der en Guldring derpaa, som hun strøg af og puttede til sig. Saa skiltes Kongesønnen og Stodderdatteren med Kjærlighed fra hinanden, og nu gik det i en Fart hjemad med Kjortelen, Skrinet og Ilden, og at der var faldet en tung Sten fra hendes Hjerte, kan Enhver sagtens gjætte sig til. Da hun naaede Hytten, kom der Liv i Stodderen og hans Kjærling, men da hun saa viste dem Skrinet og Klenodierne, frydede baade de og Søstrene sig saa meget over disse Skatte, at de beholdt det Altsammen selv. At hun endnu havde sin egen Gyldenkjortel paa Kroppen, hyttede hun sig nok for at fortælle dem.

Nu randt der en Tid hen, og Alting gik i den gamle Skure hos Stodderfolkene i Hytten, indtil der en Dag saas et smukt og prægtigt Skib komme sejlende fra Havet og lægge til Land lige nedenfor Hytten. Stodderen gik ned til Stranden, for at faa at vide, hvem der ejede dette smukke Skib. Han fik Manden i Tale, men han kjendte ham ikke, og ikke navngav den Fremmede sig. Derimod spurgte han om mange Ting; blandt Andet om, hvormange Mennesker der boede i Hytten og hvor mange Børn de Gamle havde. Stodderen svarede, at der ikke boede Flere i Hytten, end han og hans Kjærling og deres to Døtre. Manden ønskede da at faa Døtrene at se, og da det just var, hvad Stodderen gjerne vilde, gik han paa Stedet efter de to Ældste, og ned kom de i en Fart, pyntede med al den Stads, der engang gjemtes i Skrinet. Den Fremmede sagde, at han syntes ganske godt om dem, men spurgte saa om, hvorfor den Ene stak Haanden i Barmen, og hvorfor den Anden havde et Tørklæde om Næsen. Ja, nu maatte de Begge, enten de vilde eller ej, vise hvad der før var skjult, og da havde Skjønheden faaet en slem Skavank, syntes den Fremmede; men hvorfor de saae saaledes

ud, det forklarede de ham naturligvis ikke. Han spurgte da Stodderen, om det ogsaa var ganske vist, at han ikke havde flere Døtre. I Førstningen negtede Stodderen fuldt og fast at have flere, end disse To, men saasom den Fremmede blev ved med at trænge ind paa ham, maatte han tilsidst gaa til Bekjendelse med, at han endnu havde et Skarn derhjemme, men om hun var et Dyr eller et Menneske, vidste han ikke saa ganske, sagde han. Hende vilde den Fremmede se, og enten Stodderen vilde eller ej, maatte han efter Helga.

Hun kom, tilsnavset af Sod og Aske, og stygge vare Klæderne, hun havde paa Kroppen; men aldrig saasnart stod hun der, før den Fremmede rev Pjalterne af hende, og nu viste hun sig for dem i en skinnende Kjortel, der var langt smukkere, end Søstrenes. Alle tabte de Næse og Mund ved dette Syn. Men nu tog den Fremmede Skeen i en anden Haand og læste baade Stodderen og Søstrene ordenlig Texten for den slette Medfart, Helga havde døjet. Al Stadsen tog han fra de to Ældste, det var Tyvekoster, sagde han, nu var det bedst, at de gik med Helgas Pjalter, og dem kastede han saa til dem. Og saa fortalte han dem hele Historien fra Begyndelsen til Enden, og hvem han selv var, og forlod derpaa Stodderen og Søstrene. Saa hejsede han Sejl og sejlede med Helga hjem til sit Rige. Der holdt han Bryllup med hende, og siden levede de To i Fryd og Gammen; de fik mange Børn med hinanden og deres Penge kunde Ingen tælle. Snip Snap Snude, nu er det Æventyr ude.

Graamand.

Der var engang en Konge og en Dronning, som havde fuldt op af al Slags Kvæg og Kreaturer, men kun et eneste Barn, og det var en Datter. Af hende blev der gjort megen Stads, og hun havde sit eget Jomfrubur, hvori hun boede med alle sine Møer. Saa var der i det samme Rige en fattig Husmand og hans Kjærling. De havde ingen Børn, og en eneste Ko var Alt, hvad de havde at leve af. Engang drog Husmanden, som han plejede van, til Kirken; men den Søndag var han alene, og han fik da høre en dejlig Prædiken om Gavmildheden og dens Forjættelser. Da han kom hjem til Kjærlingen, spurgte hun, hvad godt Nyt han denne Gang bragte med fra Prædikenen. Den Gamle var i rigtig godt Humør. „Idag var det ret en Fornøjelse at høre paa vor Præst, Mo'er," sagde han, „for han sagde, at hvo der gav af et godt Hjerte, han skulde faa tusindfold Erstatning derfor." Kjærlingen mente, at her var der nok Noget at slaa af paa. „Du har vist ikke hørt rigtig efter Præstens Tale, Gamle!" sagde hun. Men han blev ved Sit og bandede paa det. Alligevel bleve de ved at kives derom en Stund endnu, og Enhver beholdt sin Mening til det Sidste.

Dagen efter var Husmanden tidlig paa Færde med at samle mange Arbejdsfolk, som skulde bygge en Stald med Baase til tusinde Køer. Kjærlingen tog stærkt paa Veje over denne Dumhed, som hun kaldte det, men ligemeget hjalp Alt hvad hun sagde, han holdt ikke op at bygge for det. Saa blev Stalden da ogsaa færdig, og nu maatte den Gamle til at tænke over, hvem han skulde forære sin Ko. Han kjendte Ingen, der var rig nok til at skjænke ham tusinde Køer for hans ene; den Eneste skulde være Kongen, men det var da saa sin Sag, at gaa til ham, tænkte han. Ja, saa blev han da tilsidst enig

med sig selv om at gaa til Præsten; for han vidste, at han havde Penge paa Kistebunden, og han vilde da vel være den Sidste, der gjorde sine egne Ord til Skamme. Og saa trak Husmanden afsted med sin Ko, hvormeget end Kjærlingen satte sig derimod. Han kom til Præsten og bad ham være saa god at modtage den lille Gave, han her bragte ham. Præsten satte store Øjne op derved og anmodede ham om at forklare sig lidt nøjere. Ja, saa fik han da ogsaa Sammenhængen at vide, og hvad den Anden mente at faa af ham igjen til Tak for Gaven. Men nu satte Præstemanden rigtignok et andet Ansigt op, og han skjældte den Gamle Huden fuld, fordi han havde hørt saa galt efter Prædikenen og siden kom med sligt Haarkløveri. „Og lad mig nu se, at Du er saa god at trække afsted med din Ko igjen, min gode Mand, og det i en Fart, ellers skal Du nok faa med mig at gjøre,“ sagde han. Husmanden maatte da bringe sin Ko hjemad igjen; men nu fandt han ikke, at han havde faaet den Fornøjelse af sin Gang, som han havde ventet.

Som han nu gik der, sluk̄øret over sine fejlslagne Forhaabninger, rejste der sig pludselig et kulsort Uvejr med Nordenstorm og Frost og Sne. Han kunde ikke se et Skridt for sig og for vild; at han nu nok snart maatte give slip paa sin Ko, var endda den mindste Sorg, tænkte han; nej, det vilde vel snarest blive Enden paa denne Leg, at han selv kom til at ligge ude i dette Herrens Vejr, for hjem skulde han nok lade være at hitte. Men som han gik der i sin store Jammer og tænkte paa Døden og andre slemme Ting, mødte han en Mand med en stor Sæk paa Ryggen.

„Hvorfor er Du ude med din Ko i sligt Uvejr?“ spørger Manden.

Den Gamle fortæller ham Alt, som det var,

„Ja, saa kan Du da være saa sikker paa at miste din Ko, som der er Amen i Kirken, om Du ellers faar Lov til at slippe dermed og ikke selv maa af med Livet,“ siger Manden.

„Nej, saa er det bedre, gamle Dreng, at Du overlader mig din Ko for denne Sæk; for den kan Du da ialtfald nok faa slæbt hjem, og i den er der baade Kjød og Ben.“ Det gik, som han foreslog; enten den Gamle vilde eller ej, saa byttede de tilsidst, og Manden fik Koen, og saa var han ogsaa borte med det Samme.

Husmanden gik nu hjemad med Sækken paa Ryggen; han pustede og stønnede under Byrden, den var tung som en Ulykke og lidt til; men fremad gik det dog, og saa stod han da endelig i Hytten, hvor han fortalte sin Kjærling, hvad han havde gjort af Koen; „men Du kan tro, det er en rar Sæk, jeg her har, gamle Kjærling,“ sagde han, og var ikke lidt kry derved. Hun slog Hænderne sammen og tog paa Veje, men den Gamle bad hende bryde sig om Ingenting; hun skulde bare rappe sig, slaa Vand i Gryden og faa den over Ilden. Saa tog hun da den største Gryde, der fandtes i Hytten, og fyldte den med Vand. Saasnart det var kommet i Kog, løste han for Sækken, men nu var der kommet Liv i den, kan jeg tro, det spriklede og tumlede derinde, og aldrig saasnart var Baandet løst, før en levende Mandsperson, som fra Top til Taa var klædt i Graat, hoppede op af Sækken og sagde, at vilde de have noget i Gryden, fik de se sig om andetsteds derefter; for han havde ikke i Sinde at lade sig koge. Husmanden var nærved at tabe Næse og Mund af bare Forundring, som Enhver da nok kan begribe; men Kjærlingen var gal i Hovedet, hun skjældte og smeldte og sagde, at der stod han i det, Fa'er, med al sin Dumhed. „Først skiller Du os af med det Eneste, der bjergede Føden for os, saa vi ikke veed, hvor vi skal tage det, vi skal putte i Munden, og saa skaffer Du os ovenikjøbet et Menneske til paa Halsen at føde — Du er en flink Husfader, Du!“ Dette og Mere sagde hun i sin Vrede, men fik da Svar derpaa, som hun havde godt af, og saadan bleve de ved en god Stund.

„Dette skal nu ikke føre langt,“ sagde Graamanden tilsidst.

„Jeg faar vel gaa ud og snuse efter Smulerne, om der maatte være noget Spiseligt; af Klammeriet skal I dog ikke længe blive fede alligevel.“ Vips! ude i Mørket var han, og inden de vidste af det, de to Gamle, stod han hos dem igjen med et gammelt fedt Faar. „Tag nu og slagt det, og lav saa Mad deraf,“ sagde han. Husmanden kløede sig bag Øret og saae paa sin Kjærling og hun saae paa ham igjen, det var en kilden Sag dette, for de kunde jo nok tænke sig, at Faaret var stjaalet, men saa gjorde de dog tilsidst, som han vilde, og saalænge der var Noget tilbage af Faaret, levede de i Fryd og Gammen, og da det var spist op, hentede Graamand nok et, og siden Numer tre og Numer fire og Numer fem med. Ja, nu var Graamand en kjær Gjest, saa vindskibelig som han var, og nu levede Husmanden og hans Kjærling i Faarekjød op over Ørerne.

Men saa er at fortælle, at hjemme paa Kongens Gaard mærkede Hyrden, at der i den senere Tid nu og da blev et Faar borte for ham. Han kunde ikke vide, hvordan det gik til, og da han havde mistet det femte, gik han ind til Kongen og fortalte ham Sagen. Der maatte være Tyve i Nabolaget, mente han, ellers kunde han ikke vide, hvordan Faarene skulde forsvinde. Kongen gav sig da selv til at undersøge, om der var flyttet nye Folk ind i hans Nabolag; jo, saa kom han da tilsidst efter, at der var kommen en Mand, som Ingen kjendte noget til, og at han havde Tilhold i Hytten hos Husmanden og hans Kjærling. Han skikkede da Bud derned, at Manden skulde komme op til Kongsgaarden, De to Gamle faldt i Angst og Sorg, nu skulde de jo miste ham, der holdt Livet i dem, for der var ingen Tvivl om, at han vilde blive hængt som Tyv. Men Graamand var strax rede til at træde frem for Kongen. Da han stod i Kongsgaarden, spurgte Kongen, om det var ham, der havde stjaalet hans fem Faar. Ja, det var ham, der havde gjort det, svarede Graamand. Hvorfor han havde gjort det?

„De to gamle Stakler derhjemme i Hyttekrogen ere ude af Stand til selv at bjerge Føden." svarede Graamand; „de have Ingenting at spise, men Du har fuldt op af Alting, Konge; Du har Mere, end Du trænger til, og mere Mad, end Du selv kan spise op. Jeg mente derfor, at der var mere Lighed i Tingene, om de to fik, hvad de trængte til, af hvad Du ikke havde Brug for, end om Du levede i slig Overflod."

Det var en underlig Tale for Kongen at høre paa, og han spurgte saa Graamand, om han ikke havde lært nogen anden og bedre Konst, end den at stjæle. Derpaa har den Anden ikke noget Svar, men saa siger Kongen: „Imorgen sender jeg mine Folk ud i Skoven med min fem Aars gamle Oxe; kan Du stjæle den fra dem, skal din Sag være Dig eftergivet, hvis ikke, lader jeg Dig hænge." Det lod sig vel neppe gjøre, mente Graamand, for Kongen vilde vel lade passe godt paa Oxen. „Ja, det faar Du selv om, hvordan Du slipper bedst fra den Sag," sagde Kongen.

Saa gik Graamand hjem til Hytten, hvor han fik den bedste Modtagelse. Han bad om et Stykke Reb, for det vilde han faa Brug for tidlig næste Morgen; Husmanden søgte Rebet frem, og siden sov de alle Tre Natten hen. Men ved Daggry stod Graamand op og klædte sig paa, tog Rebet og forlod Hytten. Han gaar ud i Skoven, hvor han veed, at Kongens Mænd maa komme forbi med Oxen. Der kryber han op i et stort Egetræ tæt ved Vejen, slynger Rebet om sig og hænger sig paa en Gren. Lidt efter komme Kongens Mænd med Oxen. Da de ved at se til Siden opdage Graamand, der hænger i Træet, sige de; „Han har nok gjort Flere Fortræd end vor Konge, Graamand! Nu har de da hængt ham, og nu lader vel den Fyr være med at snappe Oxen fra os." Saa gik de trygge og tænkte paa Ingenting. Men da Graamand var dem af Syne, var han en, to, tre nede af Træet, kom ad en Lønsti forbi dem, krøb derpaa op i et andet Egetræ ved Vejen, slyngede Rebet om sig og saa hang han der paa Grenen, da de

kom. Nu veed de hverken ud eller ind, om dette hænger rigtig sammen, eller om her skulde være Trylleri med i Spillet. „Mon der har været to af disse forbandede Graamænd?" spørge de. „Aa, lad os svippe hen til den Anden; det kunde være morsomt at komme efter, om det er to forskjellige, eller det er en og samme Person, som hænger i begge Træer," sige de. Oxen bliver da bunden ved et Træ, og de vende om. Men aldrig saasnart ere de Graamand af Sigte, før han er nede af Egetræet og har løst Oxen, som da snart er trukket hjem til Hytten. Nu maatte de Gamle skynde sig med at faa den slagtet, sagde han, og Bælgen skulde de flaa hel af den, og af Talgen skulde de støbe Lys. Kan hænde sig, at der nu var Velstand og Fryd i Hytten! — Men om Kongens Mænd er at fortælle, at da de kom til det første Egetræ, hang der naturligvis ingen Graamand længere, og da de kom til det andet, var det ligesaa tomt, for der var heller ingen Graamand; borte var han og borte var Oxen fra Træet, hvor de havde bundet den. Nu først mærkede de, at han havde holdt dem for Nar, og saa maatte de da hjem og fortælle Kongen, hvorledes Sagerne nu stod.

Nu sendte Kongen Bud til Graamand, at han skulde komme, og det strax. Husmanden og Kjærlingen rystede af Skræk og græd; nu var der ingen Naade at vente for deres kjære Graamand, nu vilde han uden Skaansel blive hængt. Men selv var han lige glad, og uden Frygt traadte han Kongen for Øjne. „Stjal Du min Oxe, Graamand?" spurgte Kongen. „Jeg maatte jo gjøre det for at frelse mit Liv, Konge!" svarede Graamand. Da siger Kongen: „Kan Du nu i Nat stjæle mig og min Dronning ud af vor Seng, saa skal jeg slaa en Streg over vort Mellemværende. Men kan Du ikke det, saa lader jeg Dig uden Naade hænge."

„Dette ligger over et Menneskes Kræfter," siger Graamand.

„Det faar Du selv om," var Kongens sidste Ord, og saa skiltes de. Graamand kommer tilbage til Hyttefolkene og faar

en Modtagelse hos dem, som om han var staaet op fra de Døde, saa venlige og glade vare de.

Men da det var mørkt om Aftenen, tog Graamand en stor, gammel, højpullet og bredskygget Hat, som tilhørte Husmanden. I den borede han i tætte Rækker Hul ved Hul, og stak siden Lysene deri, som de havde støbt af Oxetalgen; paa sin Krop fæstede han ligeledes utallige Lys fra øverst til nederst. Saa satte han Hatten paa Hovedet og tog Oxebælgen i Haanden, og gik derpaa op til Kongsgaarden og lige ind i Kirken. Her lagde han Bælgen fra sig inde i Koret, tændte saa alle Lysene, gik dernæst hen til Klokkerne og gav sig til at ringe med dem af alle Livsens Kræfter. Kongen og Dronningen vaagne ved Klokkeklangen. Hvad mon der dog er paa Færde, tænkte de. De maatte op og hen til Vinduet. Der faa de Øje paa en lysende Skikkelse, som staar i Kirkedøren og udsender sine Straaler til alle Kanter. Slagne af Forbavselse over Synet tænke de, at dette er en Engel, der er sendt fra Himmelen for at forkynde Jorden en eller anden stor Tidende. En saadan Gjæst maatte man tage vel imod, vise ham sømmelig Ærefrygt og anraabe om Miskundhed. I en Fart faa de klædt sig paa i kongelig Pragt og trine ud til Engelen. De kaste sig paa Knæ for ham og bede ham om Naade og Syndernes Forladelse. Men Engelen siger, at kun foran Alteret inde i Kirken vil han bønhøre dem. Saa følge de ham da ogsaa derind. Ja, nu skulde de nok faa deres Synders Forladelse, men kun paa een Betingelse. — Hvilken Betingelse det var? — Kun den, at de Begge krøb ind i denneherfens Bælg, som laa ved dem paa Gulvet. „Ikke Andet, end det! Det er snart gjort," sagde Kongen, og saa krøb han og hans Dronning ind i Oxebælgen. Men neppe sad de vel inde i Bælgen, før Engelen greb fast om dens Aabning og bandt den til. Nu blev der ikke sparet paa Kræfterne. „Hvad skal detteherfens betyde?" spørger Kongen. Men Engelen ryster alle Lysene af sig, slæber Bælgen i en lynende Fart

henover Gulvet og siger: „Jeg er saamænd ingen Engel, lille Konge. Jeg er bare din gamle Ven nede fra Hytten, han, Du veed nok, Graamand! Se, nu har jeg, som Du bød mig i Aftes, stjaalet Dig og din Dronning ud af Sengen, og nu skal Du faa Syndsforladelse, kan Du tro; for nu slaar jeg Jer Begge ihjel paa Stedet, hvis Du ikke lover at opfylde den Bøn, jeg kommer med, og bander paa det, inden jeg slipper Jer ud af Bælgen."

Hvad var her at gjøre? Kongen maatte jo love og bande paa, hvad Graamand vilde. Saa fik de Lov at slippe ud. Men Graamand vilde kun have Kongens Datter og det halve Rige, og desuden have Tilladelse til at tage Husmanden og hans Kjærling til sig. Kongen maatte jo sige Ja, for han havde bandet paa det.

Graamand gik ned til de Gamle i Hytten; kan nok være, at han knejsede lidt mere, end ellers. Nu maatte de pudse sig lidt og tage Kisteklæderne paa, sagde han; for nu skulde de flytte. Husmanden og hans Kjærling satte store Øjne op ved denne Tale, men man kan da nok vide, at Forundringen voxede, da Graamand fortalte Alt, hvad der forestod. Og saa tog han dem med sig ind i Kongsgaarden, hvor der vankede en herlig Modtagelse. Han giftede sig med Prinsessen og fik det halve Rige i Medgift. Men ved Bryllupsgildet fortalte han dem for Morskabs Skyld, at han var en Søn af Nabokongen. Han havde hørt Noget om, hvad den Gamle Husmand havde for, og saa havde han slaaet sig sammen med Kongens Præst om at lade hans Ord, hvorpaa den Gamle byggede det Hele, gaa i Opfyldelse; nu mente han da ogsaa, at Husmanden kunde være fornøjet, for nu havde han faaet sin Ko betalt tusinde Gange.

Graamand levede længe og vel med sin Dronning. Efter Svigerfaderens Død tog han hele Riget i Arv og styrede det med Kløgt og Snille til sin høje Alderdom. Men Husmanden

og hans Kjærling bleve hos ham alle deres Levedage og levede i Fryd og Herlighed.

Snip Snap Snude, her er Fortællingen om Graamand ude.

Den kloge Fugl.

Ikke langt fra en Kongestad boede der engang en velhavende Bonde. Han havde tre Døtre, hvoraf den ældste var tyve Aar gammel, men begge de yngre kunde da ogsaa giftes, naar det skulde være. Som de nu engang alle Tre gik og spadserede udenfor deres Faders Gaard, saae de Kongen komme der i Følge med to Mænd. Den ene af Mændene var Kongens Skriver, den anden hans Skomager, og ligesom deres Herre vare de begge ugifte.

„Jeg skulde nu være fornøjet, fik jeg Kongens Skomager til Mand," siger den ældste Bondedatter. „Og jeg, om jeg fik hans Skriver," sagde den næstældste. „Maa jeg da bede om Kongen selv," sagde den yngste.

Kongen kunde jo nok høre, at Søstrene gik der og smaasnakkede om Et og Andet, og sagde til sine Mænd: „Jeg maa hen til Tøsene der og høre mig for, hvad de talte om, for en af dem talte om Kongen selv, syntes mig." Mændene mente vel, at der ikke havde været Stort ved deres Sladder, men Kongen lod dem have den Mening for sig selv; nu skulde de Alle hen og snakke med Smaapigerne og det strax, sagde han. Det skete, som han vilde, og han spurgte nu Pigerne om, hvad Samtale de havde ført, da de før nærmede sig dem. Ja, de vilde jo nødig ud med Sproget, men da Kongen endelig vilde have det, maatte Sandheden tilsidst frem. Nuvel,

Kongen syntes godt om Pigerne; han fandt, at de vare kjønne at se paa og havde et godt Snakketøj, især den Yngste, og han sagde derfor, at de skulde faa deres Ønske opfyldt. Søstrene vare, som man kan tænke sig, nærved at tabe baade Næse og Mund af Forbavselse, men det maatte jo være, som Kongen vilde have det. Gifte bleve de, og Enhver fik den Mand, hun havde ønsket sig.

Men da den Yngste var bleven Dronning, vaagnede Misundelsen herover hos de to Andre, de fattede Nag til hende og vilde for enhver Pris støde hende bort fra Værdigheden. Og saa lagde de Hovederne ibløb, for at faa den Sag udført paa bedste Maade. Da derfor Dronningen første Gang ventede sin Nedkomst, fik begge hendes Søstre Lov til at gaa tilhaande ved denne Lejlighed. Men aldrig saasnart var Barnet kommet til Verden, før de skaffede det af Vejen og traf Anstalter til, at det kunde blive kastet ned i en stor Grøft udenfor Byen, hvor man plejede at kaste alskens Snavs og Urenlighed hen. Han, der skulde besørge det Ærinde, kunde imidlertid ikke faa slig Udaad over sit Hjerte og lagde derfor Barnet paa Grøftekanten i Haab om, at En og Anden siden skulde finde det og siden redde dets Liv. Og det traf sig da ogsaa saaledes, at der netop kom en Stodder forbi det Sted, hvor Barnet laa. Det var et underligt Fund, syntes han, og han tog Barnet hjem med sig og opdragede det saa godt, han formaaede det. Men Dronningens Søstre toge en Hundehvalp, gnede den ind i Blod og fortalte siden, at Dronningen havde født den. Kongen græmmede sig saare, da denne Tidende bragtes ham; men Dronningen var nu engang hans Øjesten, han betvang derfor sin Harme og lod hende ikke undgjælde derfor.

Saa skulde Dronningen føde anden Gang og tredje Gang, og hver Gang fik Søstrene Lov til at pleje hende, mens hun gjorde Barsel. Begge Gange bare de sig lige svigefuldt ad, og lode de Nyfødte bære bort i den Tro, at i Grøften skulde

Livet snart kvæles ud af dem. Men Affendingen lagde Børnene paa Grøftekanten, og altid skulde det træffe sig saa heldig, at samme Stodder fandt alle Børnene, tog dem med hjem i sin Hytte, lod dem døbe og opdrog dem efter bedste Evne. Det ældste Barn var en Dreng, ham gav han Navnet Vilhelm, det næste var ligeledes en Dreng og ham kaldte han Sigurd, hvad det yngste kom til at hedde, veed jeg ikke, men en Pige var det, det er vist.

Anden Gang, da Dronningen fødte, var det en Killing, fortalte Søstrene, tredje Gang derimod en Træbul. Kongens Vrede kjendte nu ingen Grænser; han lod Dronningen kaste ind i et Hus, hvor han havde en Løve indespærret, for han vilde ikke, at denne Ulykkens Skabning skulde fylde hele hans Rige op med Utysker. Men Søstrene mente, at nu havde alt faaet en rigtig Gænge, og de vare ikke lidt stolte af den Bedrift, naar de snakkede sammen i Enerum.

Men om Dronningen kan jeg fortælle, at det ikke gik, som man havde tænkt; Løven aad hende ikke op, tvertimod delte den sin Mad med hende, hver Gang den selv fik Noget. Saa levede hun da der hos Løven, uden at Nogen vidste af, at hun endnu var ilive. Men det var en ynkelig Tilværelse, hun havde, Stakkelen.

Vi maa ikke glemme Stodderen, som opfostrede Børnene. Han spurgte Enhver, som han traf paa eller som kom til ham, om de ikke vidste noget om disse Børn, som han havde fundet paa Grøftekanten. Men Ingen vidste det Mindste om dem, hverken om deres Oprindelse eller Slægt.

Børnene voxede nu op og vare meget lovende. Alderen begyndte at tage svært paa den Gamle; han raadede da Børnene efter hans Død at blive ved, som han havde plejet at gjøre, at søge at komme paa Spor efter deres Slægt, og han underrettede dem da om Alt, hvad han vidste desangaaende. Derpaa døde Stodderen, og Børnene gjorde ganske, som han havde raadet dem.

Saa traf det sig engang, at der kom en gammel Mand til dem, hvem de spurgte om det Samme som alle Andre. Han sagde, at selv kunde han ikke sige dem Noget derom, men han kunde dog maaske nok henvise dem til Den, der vidste de Ting. Han fortalte da, at der kort fra deres Hytte fandtes en stor Sten, og paa den sad der en stor Fugl, der baade forstod og talte Menneskenes Maal. Det var bedst, de gik til den, sagde han, men det var jo ikke saa lige en Sag, thi Mangen var kommen derhen, men Ingen var kommen derfra igjen. Han fortalte, at mange Kongebørn havde søgt Fuglen for at faa deres Skjæbne at vide, men intet af dem havde havt det Sind, som dertil behøvedes. Thi saaledes hang det sammen dermed, at den, som vilde op paa Stenen, maatte være saa standhaftig, at han ikke saae tilbage, i hvad han end hørte eller hvad der saa foregik omkring ham; thi hvo der gjorde det, blev med Alt, hvad han førte med sig, paa Øjeblikket forvandlet til en Sten. Denne Standhaftighed havde endnu Ingen havt, sagde den Gamle, men det var en let Sag for Den, der havde den, at komme derop. Og Enhver, som kom op paa Stenen, fik det i sin Magt at kunne vække Liv i alle dem, der tidligere vare blevne til Stene; thi oppe paa Stenen var der et Vandkar med Laag over, og derpaa sad Fuglen. Men den tillod Enhver, som kom op til den, at tage Noget af Vandet og drysse det over dem, der vare blevne til Stene, og de levede da op igjen og bleve ganske som de havde været. Dette var ikke nogen stor Besværlighed, mente Kongebørnene; især vare Brødrene nu ikke bange derfor, og den Gamle skulde have mange Tak for den Historie.

Kort efter drager den ældre Broder, Vilhelm, afsted til Stenen. Før han gik, sagde han til Broderen, at kom der tre Blooddraaber paa hans Kniv, naar han engang sad og spiste, da maatte han komme; thi da var det gaaet ham som de Andre.

Saa drog han afsted efter den Gamles Anvisning, og

saa er der ikke Videre om ham at sige. Der kunde vel være gaaet en tre Dage, eller saa lang Tid, som han behøvede for at komme til Stenen, da kom der tre Bloddraaber paa Sigurds Kniv, mens han sad og spiste. Han blev helt underlig tilmode og fortalte Søsteren, at nu maatte han afsted for at se til Broderen. Han traf da samme Aftale med hende, som Vilhelm før havde gjort med ham, drog afsted, og kort og godt, det gik ganske som første Gang: Bloddraaberne kom paa Søsterens Kniv ved det Lag, Sigurd skulde være ankommet til Stenen. Hun blev saare beklemt over den Sag, og drager nu selv afsted for at prøve sin Lykke.

Hun kom lykkelig fremad, lige til hun naaede Stenen. Da ser hun rundtomkring en utallig Mængde Stene af alle mulige Former, nogle som smaa Kister, andre i alleslags Dyreskikkelser, andre igjen af et andet Udseende. Men det brød hun sig ikke noget om, hun blev ved at gaa lige til den store Sten, og gav sig saa til at klatre op paa den. Da hører hun Summen af Menneskerøster bagved sig, og Skrig og Raab, og kjender sine Brødres Stemmer derimellem. Men hun lod som Ingenting; hun passede paa ikke at se tilbage, hvordan det end skreg og larmede, og saa kom hun da endelig op paa Stenen. Hun høster megen Ros hos Fuglen for sin Sindighed og Standhaftighed, og den lovede nu at fortælle hende Alt, hvad hun maatte ønske at vide, og at gjøre for hende, hvad der stod i dens Magt. Først vilde hun da nok faa Stenene tillive og gjengive hver den Skikkelse, den oprindelig havde havt. Denne Begjæring tilstod Fuglen hende strax, men gjorde hende med det Samme især opmærksom paa en Sten; for ham vilde hun nok befri, som gjemtes der, om hun vidste, hvem det var. Man kan nu sagtens tænke sig, at Kongedatteren ikke var længe om at stænke Vand paa alle Stenene, og hver slap ud af den Stenham, hvori han var bunden, og med mange og fagre Ord takkede de hende Alle for Livet.

Dernæst spørger hun Fuglen om, hvorfra hun og Brødrene

stamme, og hvad deres Forældre hedde. De vare, svarede Fuglen, Børn af Kongen der i Landet, og siden forklarede den hende, hvorledes de to Søstre havde baaret sig ad, da hun og hendes to Brødre kom til Verden. Alt forklarede den paa det Nøjagtigste, og fortalte tillige Søskendene, at deres Moder endnu var ilive inde i Løveburet. Hun var nærmere Død, end Liv, fortalte den, af Sorg og Kvide, og manglede alle Livets Goder. Men i Stenen, som Fuglen havde gjort den unge Pige opmærksom paa, sad der en saare anselig og fager Prins, som da snart fattede Kjærlighed til hende, der havde gjengivet ham Livet; de havde da begge et godt Øje til hinanden, kan jeg tro. Det var ham, der havde ført alle de mange kistedannede Stene med sig, for det var ikke Andet, end Kister, fyldte med alskens Kostbarheder, Guld og Klenodier. Efterat Fuglen nu havde givet Enhver den Visdom han ønskede, droge de tre Søskende afsted, fulgte af den rige Prins.

Saasnart de kom hjem igien, var det deres første Gjerning, at gaa til Huset hvori Løven fandtes, og bryde det op. De fandt deres Moder derinde liggende i Afmagt; thi hun var besvimet, da hun hørte dem gjøre Indbrud i Huset. De tog hende med sig, og snart levede hun da op igjen. Siden gave de hende ordenlige Klæder paa, og nu gik det i en Fart til Slottet, hvor de udbade sig Adgang til Kongen, med hvem de ønskede at tale. Det Ønske fik de opfyldt. Og saa fortalte de tre Søskende, hvem de vare, og at de, hans egne Børn, nu bragte deres Moder hid ud af Løveburet. Derpaa fortalte de ham nøjagtig Alt, hvad de havde faaet at vide af Fuglen. Kongen blev ude af sig selv over alle disse Historier og Hændelser. Paa Stand bleve Søstrene hentede og deres Forhold undersøgt. De kom snart i Modsigelse med sig selv, tilstod tilsidst hele deres Udaad, og fortalte Sandheden fra Begyndelsen til Enden. Men saa bleve de øjeblikkelig kastede ind til den samme Løve, som Dronningen før, og den var ikke længe om

at rive dem istykker, hvorpaa den i en Svip aad dem op med Hud og Haar.

Dronningen kom nu atter til Hæder og Værdighed, og Glædesskaaler bleve tømte for hende og hendes Børn. Det Gilde varede i mange Dage i Kongens Slot, men, da det lakkede mod Enden, meldte den fremmede Prins sig som Frier til Kongens Datter, og man gjætter vel, at han strax fik hende. Nu blev der da Gilde paany, og Vinen sprang ved deres Bryllup, saaat man aldrig har hørt Tale om slig Gammen i noget andet Kongerige. Da Bryllupsgildet var endt, drog den fremmede Prins hjem til Sit, og der blev han Konge efter sin Fader. Vilhelm fik sig ogsaa en Hustru, og, da den gamle Konge gik til sine Fædre, arvede han Riget efter Faderen. Sigurd fik en Prinsesse fra et andet Rige, og det fik han i Arv efter Svigerfaderen. Saadan levede de Alle i Fryd og Gammen.

Og nu er Fortællingen ude.

Husmandssønnen og Kongens Overhyrde.

Der var engang en Husmand og hans Kone. De boede i en Hytte ikke langt fra Kongens Slot og havde en Søn, som de holdt meget af, skjønt han var saa umanerlig doven, at han Ingenting gad bestille. En Ko havde de ogsaa, og den skulde han vogte; men selv det blev ham for strengt Arbejde, og saa lod han da til Syvende og Sidst Koen passe sig selv. Men nu blev den Gamle gal i Hovedet og jog ham bort fra sig.

Affsted maatte han da, og længe, længe gik han, til han

kom til en Gaard. Han bankede paa her. En Mand kom ud og spurgte, hvad han vilde. Hans Fader havde jaget ham bort, fortalte han, fordi han havde været saa umanerlig doven, „og nu beder jeg Dig om Husly," sagde han.

„Ja, det skal Du faa," svarer Manden. „Men imorgen har jeg Noget for Dig at bestille; for Du maa vide, at jeg er Kongens Overhyrde."

I Førstningen blev jo Drengen noget tavs ved dette; men efter nogen Tøven gik han dog ind derpaa. Saa førte Manden ham ind i Huset, hvor han saae Konen sidde med to unge Piger. Lidt efter bragte de ham Mad, det var Kjød og Brød. Men der blev ikke talt meget om Aftenen og slet ikke om Arbejde. Saa slap han fri derfor saa længe, tænkte han, og saa gik han til Sengs og sov til den lyse Morgen.

Han var neppe i Klæderne igjen, før Husbonden kom til ham og sagde: „Nu har jeg et Arbejde til Dig."

„Hvad da?" spurgte Drengen.

„Aa, ikke Andet, end at Du skal vogte hundrede Svin," lød Svaret.

„Det er jeg ikke vant til," sagde Drengen.

„Ja, da faar Du dog at gjøre det denne Gang," sagde Manden.

Saa fik han Svinene og drev dem ud paa Marken. Men efterat de havde rodet i denne en Stund, blev de saa vilde og uregerlige, at han ikke kunde holde Skik paa dem, og alle vilde de være løbne til Fjelds, havde han ikke set sit Snit og faaet dem klemt ind i en Snevring, hvor han saa piskede paa dem af alle Kræfter saalænge, til han fik pisket dem helt hjem til Forældrenes Hytte. Husmanden kunde naturligvis ikke fatte, hvad dette skulde sige, og spurgte, hvorfra han havde faaet denne Hjord.

„Disse Svin tilhøre Kongens Overhyrde," sagde Drengen. „Han gav mig dem, at jeg skulde vogte dem, men da jeg ikke kunde holde Skik paa dem, mente jeg, at det var bedst at

drive dem hjem til Dig, og drag Dig nu denne fede Fangst til Nytte og slagt dem i en Ruf!"

„Nej mænd om jeg gjør," sagde Faderen; „det vilde jo blive din visse Død."

„Aa, jeg hitter nok paa Noget, for at rede mig ud af den Sag," mente Drengen.

Ja, saa maatte jo den Gamle til at slagte alle Svinene, og derpaa fik de bragt Alting til Side. Drengen bad saa om et Stykke stærkt Reb, som han fik. Han bandt alle Svinehalerne sammen og bandt dem fast til den ene Ende af Rebet.

Der var et Dyndhul i Nærheden af det Sted, hvor han skulde have vogtet Svinene. Derhen gik han og sænkede Haleknippet ned i Dyndet, saa at alle Spidserne stode i Vejret, med et lille Mellemrum imellem hver. Men paa Randen laa der en stor Sten. Den fik han med Møje væltet ned imellem Halerne i Dyndet midt paa Tovet, uden at man kunde se den; men Halerne sad fast, hvormeget man end trak i dem. Efter at have faaet den Ting i Orden, løb han hjem til Husbonden, og nu saae han saa drøvelig ud, at denne maatte spørge, hvad der var i Vejen med ham, og hvad der var blevet af Svinene.

„Tal ikke derom, Husbond," svarede Drengen. „Det er en Historie at fortælle om dem, kan De tro! Da jeg havde faaet dem ud paa Marken, bleve de saa uregerlige, at hvert løb i sit Hjørne; jeg pilte afsted i Vejen for dem paa alle Kanter, saa jeg var nær ved at opgive Aanden; men endelig kom jeg dog om dem og fik dem igjen i Flok Allesammen, da skete det Under, som jeg ikke havde tænkt muligt, at de for hen mod et Dyndhul Allesammen, sprang ud og borte var de og borte blev de med det Samme; jeg saae ikke Andet af dem end Halerne, der stak i Vejret."

„Det var en god Løgn," sagde Husbonden.

„Nej, det er Sandhed hvert eneste Ord," svarede Drengen.

„Ja, skal jeg tro Dig, faar Du kjønt vise mig Tegn paa dette," sagde Husbonden.

„Kom selv og se!“ svarede Drengen.

Nu vare de ikke længe om at komme til Dyndhullet. Jo, det var ganske rigtigt, hvad Drengen havde fortalt. Husbonden trak i Halerne, men alt hvad han trak, saa bleve de siddende der. Drengen skulde da hjælpe til, men derved gik det dog ikke lettere, de kom ingen Vej dermed.

„Dette er et stort Under,“ sagde Husbonden. „Nu vil jeg ingen Bebrejdelser gjøre Dig, da jeg ser, at Du ikke kan gjøre for den Ting, og jeg faar at finde mig i mit Tab saa godt jeg kan.“ Saa gik de hjem begge To. Siden sov Drengen, som om der Ingenting var i Vejen, saa lang Natten var.

Om Morgenen kom Husbonden igjen til Drengen og sagde: „Nu har jeg et nyt Arbejde til Dig; jeg ejer hundrede Faar, som Du skal vogte, men pas vel paa, at der ikke gaar noget tabt for Dig.“

„Jeg kan jo prøve derpaa,“ svarede Drengen, tog imod Faarene og drev dem ud paa Engen. Her har han dem nu i Førstningen i en tæt Klynge, som han søger at holde sammen; men længe varer det ikke, før Faarene blive saa uregerlige, at de smutte ud af Hænderne paa ham. Dette sætter ham i trist Kulør og gjør ham vred ovenikjøbet. „Nu kan jeg have det saa godt,“ sagde han, „fordi jeg var min Fader utro, dengang jeg skulde vogte hans Ko, men Ingenting gad tage mig for.“ Saa fik han Fødderne igang, løb rundt om alle Faarene og drev dem i en tæt Klynge lige hjem til Faderens Hytte.

Da den Gamle fik Øje paa den vældige Flok Faar, var han lige ved at tabe Næse og Mund af Forundring, og han spurgte, hvad dette havde at betyde, eller hvor han havde fundet Faarene og hvem der ejede dem. Drengen fortalte ham den rette Sammenhæng, men da sagde den Gamle: „Gjør nu ikke den Galskab, se før til i en Fart at komme hjem til Overhyrden med hans Faar.“

„Om jeg gjør?" sagde Drengen; „nej, nu slagte vi dem først, og siden gaar Slagtemaden i din Gryde."

„Nej, nej," sagde den Gamle, „det vilde snart blive din Død."

„Aa, det er da ikke sagt!" svarede Sønnen. „Men det faar nu siden gaa, som det vil, saa vil jeg nu raade i denne Sag." Og saa længe blev han ved at snakke for den Gamle, at de slagtede alle Faarene; Kroppene og al Indmaden, og Skind og Hoveder bar de til Side, men Drengen bad om at maatte beholde Hovedet af Faaret, som plejede at føre Flokken an, og som havde Bjælder paa Hornene. Med det løb han til Skoven, lige til Stedet, hvor han skulde have vogtet Faarene. Der laa en stor Høj, og paa Toppen af Højen var der en Klippe, og øverst paa Klippen var der en Græsplet, men paa Græspletten var der en mægtig Busk, som bredte Grenene ud til alle Sider. Han klatrede op paa Klippen med Hovedet og halede sig op til Busken ved Hjælp af Kviste og nedhængende Grene, til han fik fat i den midterste Gren; ved den fastgjorde han Hovedet, som han havde trukket et Tov igjennem, men Hornene lod han stikke udenfor Grenen, og nu klang Bjælderne nok saa lystig, for blæse gjorde det. Saa ned af Klippen igjen, men da han var kommen ned, kunde han ikke se Hovedet, for Klippen var saa høj og Busken var saa tæt. Da han nu var vel færdig med det Stykke Arbejde, løb han hjem til sin Husbond, og det kan nok være, at han nu var baade svedt og havde et kummerligt og drøveligt Udseende.

Da Manden saae ham, spurgte han strax om, hvad der gjorde ham saa sørgmodig, og hvad der var blevet af Faarene.

„Tal ikke derom, Husbond," sagde Drengen. „Jeg veed ikke hvad det er for Undere, der skulle times mig."

Men Husbonden sagde: „Frem med det, og det snart! Hvad er der blevet af Faarene?"

Drengen kunde neppe faa et Ord frem for Graad, da

han svarede: „Jeg — jeg — jeg kan næsten ikke fortælle Dem det; men de vare saa uregerlige, at jeg ikke kunde holde Styr paa dem; jeg løb, til jeg nær havde opgivet Aanden, og kom med den største Møje i Vejen for dem — men — men — jeg kunde neppe tro mine egne Øjne: med Et hørte jeg en vældig Lyd, og jeg troede, at det var en Stormbyge, der nærmede sig, men se! det var alle Faarene, der fore til Himmels lige for Øjnene af mig. Jeg stod, som jeg var falden ned fra Skyerne selv, og saae længe efter dem, og bestandig hørte jeg Klangen af Bjælderne i Hornene paa Faaret, der plejede at føre de Andre an. De maa være blevne optagne i Himmelen."

„Det var da en forbandet Løgn, Du der kom med, din Knægt!" skreg Husbonden.

„Nej, det er saa sandt, som der er Sol paa Himmelen," sagde Drengen, mens Taarerne strømmede ham ned over Kinderne.

„Ja, det maa Du vise mig Tegn paa, hvis jeg skal tro Dig, sagde Husbonden.

„Kom da med og se selv," sagde Drengen.

Saa gik de da afsted begge To, men det led mod Kveld og Skyggerne faldt paa. Drengen foran, til han kom til Klippen, som Busken stod paa; men da var Natten saa nær, at Klippen neppe saas for bare Mørke. Husbonden hørte Bjældeklang højt oppe i Luften.

„Hører I nu Klangen af Bjælderne i Hornene paa Jert fornemste Faar, kjære Herre?" spurgte Drengen.

„Ja," svarede Manden og kigede til Vejrs, „nu hører jeg selv, at Du taler Sandhed. De ere optagne i Himmelen, og for den Ting kan jeg da ikke give Dig Skylden, veed jeg; Du skal ikke høre Ondt af mig derfor, men jeg faar at finde mig i det Tab, jeg har lidt." Derpaa gik de hjem igjen og sov, saa lang Natten var.

Om Morgenen kom Husbonden til Drengen og sagde:

„Det skulde ikke undre mig, om Du var bleven træt af dettehersens Arbejde; alligevel har jeg endnu tiltænkt Dig et for idag, som dog nok vil falde Dig let at udføre, mener jeg: Du skal vogte fyrretyve Stude, som jeg, eller, rettere sagt, Kongen ejer; men dem maa Du vogte vel, saa at der ikke gaar nogen af dem tabt; for en af dem har guldrandede Horn og Klove, og den Stud er et af Kongens Klenodier."

Drengen var jo ikke meget herfor, dog tog han imod Studene og gik, men halvvejs imod sin Vilje, afsted med dem. Aldrig saasnart var han kommen ud paa Græsgangen med dem, før der med Et kom en Uro over alle Studene, og forrest løb den gode Oxe og brølte og gjorde et farligt Styr. Nu vidste Drengen godt, hvor hans Fader plejede at have sin Ko, og han gjorde derfor en Støj og Spektakel med Studene, til de løb derhen, hvor Gamles Ko gik paa Græs. Da udstødte Kongens Oxe et Brøl, og Koen gav Svar, og den Ene løb den Anden imøde, og alle de andre Stude fulgte Oxen i Hælene. Drengen jog paa, saa det Hele tilsidst var en sammenfiltret Bunke. Saa løb han hen til Gamles Ko og tømmede den hjem paa Malkepladsen.

Husmanden stod udenfor sin Hytte. Han ser en vældig Studeflok traske hjem paa Malkepladsen, mens hans Søn gaar i Spidsen og tømmer hans egen Ko ved en Snor. Skjønt han er ikke langt fra at blive lidt ræd ved dette Syn, gaar han dog hen paa Malkepladsen og spørger Sønnen, hvad nu Meningen er med dette, og saa faar han da ogsaa strax Sandheden at vide.

„Se blot til i en Fart at faa Studene hjem til din Husbond igjen!" sagde han da.

„Du kan tro nej!" svarede Sønnen. „Dem skal Du have, og det kan hænde sig, Du her faar en god Steg, for der er Fedt paa de Kreaturer!"

Den Gamle vilde paa ingen Maade med til den Leg, men Drengen blev ved at overtale ham, og tilsidst gik han da

ind paa at binde Studene. Saa gav de sig til at slagte den ene efter den anden; kan nok være, at den Gamle tog fat, saa det havde Fynd og Klem; men nu havde han ogsaa Brug for al den Kraft, der var i ham. De holdt ikke op, før de havde faaet fældet dem alle og Hovederne af dem. Saa kom Turen til Kongens Oxe. De fik ogsaa den bundet og kastet til Jorden. Drengen skulde holde i Rebet, som jo Skik er, men Oxen rykker saa stærkt deri, at alle Baandene briste, hvorpaa den springer op, løber over den blodige Plads, bliver rasende og stormer afsted, og Drengen i fuld Fart efter den. De løb over Holter og Høje ind i Skoven, men Afstanden imellem dem blev ved at være den samme, indtil Oxen kommer til en Fjeldkløft i Husbondens Land; i den Kløft var der mange mindre Kløfter og Revner. I en af disse løber Oxen, og det varede en god Stund, inden Drengen hørte den komme ned, og da den kom ned, hørte han dens Brøl som en Lyd, der kom langt borte fra. Han havde nogle Svovllys hos sig. Det var ikke saa galt, tænkte han, om han tændte dem; det gjør han og sænker dem siden ned paa Bunden af Kløften; dernæst opsøger han noget Træolje, som han helder i noget Birkebark og derpaa ligeledes lader synke ned paa Bunden, hvor Ilden strax faar fat i det og faar det til at brænde nok saa lystig. Snart mærker han, at Ilden har Tag i Oxens Skind og svider Haarene, og saa løber han da af alle Livsens Kræfter hjem til sin Husbond.

„Nu har Du været længe borte," siger denne. „Hvad er der blevet af Studene?"

Drengen kan neppe faa et Ord frem for bare Sorg, men endelig siger han: „Det gaar Alt paa samme Vis, Studene ere væk!"

„Hvad behager? Væk?" skreg Husbonden. „Du lyver, dit Skarn!"

„Det er sandt, hvad jeg siger," svarede Drengen. „Da jeg havde drevet dem ud paa Græsgangen, bleve de rent

tossede, saa jeg slet ikke kunde holde Styr paa dem; den gode Oxe løb i Forvejen og Studene efter den, til de alle forsvandt i Jorden. O, de maa være sunkne ned der, gode Herre, for jeg fandt et Hul i en Fjeldkløft, og det bares mig for, som om jeg der hørte Lyden af deres Brøl, jeg tror nu ganske vist, at jeg i al Fald kjendte den guldhornede Oxes Brøl; saa var det ogsaa for mig, som om der brændte Ild nede, og det har nok været den Slemme selv, som var Herre der, for en Svovlstank stak mig i Næsen."

Da raabte Husbonden: „Ja, har Du aldrig løjet før, saa løj Du nu."

„Nej, Husbond! De skal selv faa Tegn at se herpaa," sagde Drengen.

„Lyver Du denne Gang, saa bliver det din Død!" sagde Husbonden.

Saa løb de begge To afsted, Drengen foran, til de kom til det omtalte Hul.

„Der kan De nu selv se, Husbond!" sagde Drengen.

Husbonden kigede omkring, og snart opdagede han Flammen, der brændte nede i Hullet, og fornam tillige en forfærdelig Svovlstank, som steg op derfra. „Vorherre bevares!" skreg han. „Ja, jeg ser jo, at Du farer med Sandhed, saa jeg ikke har Noget at sige Dig paa. Jeg maa finde mig i mit Tab, uden at faa det erstattet, og det er dog ingen Smaating! Nu gaa vi hjem, og nu skal Du slippe fri for at vogte Kreaturer i Fremtiden og faa et Arbejde, der falder lettere." Og saa gik de hjem igjen.

„Nu har jeg tænkt paa et Arbejde til Dig imorgen," sagde Husbonden. „Du skal lave mig ti Leer, en til hver af mine Karle, for jeg agter at lade dem slaa Græs paa Engen, naar Du har Leerne færdige."

Drengen blev ilde tilmode, for det vidste han, at han hverken var Smed eller Snedker; men Nej turde han dog ikke sige. Saa blev det Aften og de gik til Sengs; men da Alle

laa i dyb Søvn om Natten, stod Drengen op, klædte sig paa og søgte Døren, og det lykkedes ham da ogsaa at finde den og komme ud. Saa løb han af alle Livsens Kræfter hjem til Hyttefolkene og fortalte dem hele Historien. De toge imod ham, forstaar sig, og gjemte ham godt; alt hvad Husbonden for omkring og søgte efter ham, var han dog intetsteds at finde. Men nu var han sine Forældre tro og lydig, og Tiden gik, og han blev i Hytten hos dem.

Saa var det en Dag, at han sagde til Faderen, at han nok kunde have Lyst til at gifte sig.

„Den Lyst skulde Du helst lade fare," sagde den Gamle.

„Nej," svarede Drengen. „Da jeg tjente hos Kongens Overhyrde, saae jeg hans Døtre, og jeg blev strax paa Stedet forlibt i den yngste af dem, og nu vil jeg se til at faa hende."

Den Gamle mente, at han ikke skulde være saa dumdristig, det vilde blive hans visse Død; men Drengen mente, at han dog vilde vove det, og han bad Faderen give ham en god Sabel med til den Færd. I Førstningen vilde den Gamle ikke indlade sig herpaa, men det blev dog Enden, at han maatte give ham Sabelen. Afsted gik han og sent paa Dagen kom han til Overhyrdens Gaard.

Han bankede paa. En lille Dreng lukkede op. Husmandssønnen vilde nok tale med Husbonden selv. Saa kom denne, og han sagde: „Er Du nu der? Du havde Jag med at komme bort sidst; i Nat faar Du dog blive her."

„Jeg har først et andet Ærinde," sagde Drengen, og saa trak han blank. „Med denne Sabel stikker jeg Dig ihjel," sagde han, „hvis Du ikke paa Øjeblikket lover mig din yngste Datter til Kone og bander paa det."

Hvad havde Husbonden vel at gjøre Andet, end bande paa det? Og saa gik han ind og friede til Pigen, og hun sagde Ja. Derefter drog han hjem og hentede den Gamle og hans Kjærling, som ikke vare længe om at følge ham til

Brudehuset. Og saa blev der holdt Bryllup; men da det var ude, fortalte Husmandssønnen Husbonden, hvorledes Alt var gaaet til.

Den Historie fik da ogsaa Kongen og Dronningen at høre. Kongen kalder Husmandssønnen for sig og lader ham fortælle Historien paany, og da han havde hørt den af hans egen Mund, gjorde han ham til sin første Minister og gav ham en stor Pose Penge. Husmanden og hans Kjærling kom siden i Huset hos ham, og han levede med sin Kone i Gammen og Glæde i mange mange Aar.

Snip Snap Snude, nu er Historien ude.

„Op, op, Kolle, op, op, naar Du maa!"

Der var engang en Stodder og hans Kjærling i deres Hytte, som vare saa pur fattige, at de ikke havde Andet til deres Livsophold, end en Træskaal, som rigtignok havde den Egenskab, at den altid var fuld af Grød. En Søn havde de, men hvad han hed, melder Historien Intet om. Med Undtagelse af disse Tre, var der ikke nogen anden levende Skabning i Hytten.

Skjønt Hyttefolkene vare inderlig lede og kjede af den evindelige Grød, indsaae Stodderen dog, at Skaalen var ham aldeles uundværlig, thi det var jo den, som alene holdt Livet i hele Familjen. Det traf sig engang, at Præsten paa sin Rundrejse i Sognet ogsaa kom til denne Hytte. Da han var færdig med sine Embedsforretninger, førte han Talen hen paa Et og Andet og spurgte blandt Andet Stodderen, hvorledes han kunde friste Livet i denne Hytte? Den Gamle bad Præsten

at lade være med at tale derom; det er kun et elendigt Liv, de føre, sagde han. Saasom nu Stodderen holdt meget af sin Præst, kunde han ikke afholde sig fra at byde ham Grød af sin Træskaal, idet han med det Samme fortalte ham, at det er den og intet Andet, der holder Livet i dem; thi den har den Egenskab, at det aldrig tager nogen Ende med Grøden i den, hvormeget man end sætter tillivs af den. Da Præsten hører dette, vil han gjerne have den Skaal, og han siger, at Stodderen skal ikke lide noget Tab ved Byttet. Stodderen svarer, at om han end er led og kjed af altid at spise Grød, vil han alligevel ikke afstaa Skaalen. Men saasom Præsten blev ved at bede om den, lovede den Gamle tilsidst at sende sin Dreng til ham med den.

Præsten drager saa bort, men Stodderen og hans Kjærling ere meget bekymrede over dette Løfte. Ikkedestomindre sende de dog Drengen afsted med Skaalen efter et Par Dages Forløb. Paa Vejen imellem Hytten og Præstegaarden laa der en Kongestad, som Drengen kom lige forbi. Han kom til Præsten og afhændede ham Skaalen. Præsten gav ham da en Dug i Bytte, og sagde, at han kun behøvede at brede den paa et Bord og sige: „Hans Dug, Hans Dug, fuld med den bedste Mad!" da vil den ene Ret komme frem paa Bordet efter den anden. Præsten siger til Drengen, at han skal gaa den lige Vej hjem, men at han paa ingen Maade maa aflægge noget Besøg i Kongestaden. Drengen lover det, siger saa Farvel til Præsten og vandrer hjemad.

Men idet han nærmer sig Kongestaden, faar han en stor Lyst til at gjøre et lille Kig derind, og mener, at det ikke kan skade stort, om han ogsaa ser sig lidt om i Byen, og han gaar da ind i den. Da han kommer derhen, møder han Kongens Datter, der spørger ham, hvor han skal hen. Drengen plaprer da ud med Hemmeligheden og fortæller hende hele Historien. Da hun hører tale om Dugen, beder hun Drengen paa det Ivrigste om at maatte faa den tilkjøbs, hun skal betale

ham den mange Gange, siger hun. Drengen gav tilsidst efter for hendes Overtalelser og afhænder Dugen til hende, men faar de blanke Sølvpenge istedenfor; de vare saa mange og saa smukke, at det tykkes ham, at han har gjort en god Handel, og han løber da med Pengene, saa hurtig som Fødderne kunne bære ham hjem til Hytten. Stodderen er ikke meget glad over Udfaldet af hans Rejse, for han mener, at disse Penge ville dog engang faa en Ende, og heri fik han Ret; thi der gik lang Tid hen, inden alle Pengene vare brugte, og han sendte derfor sin Søn anden Gang afsted til Præsten, med Bøn om, at han for Guds Skyld maatte hjælpe, thi nu havde han Ingenting at leve af.

Drengen gaar da anden Gang afsted og kommer til Præsten. Denne bliver vred paa Drengen og siger, at han har gjort Nar af ham, idet han er gaaet ind i Staden imod hans Forbud. Da fortæller Drengen ham, hvorledes Alt gik til. Præsten siger, at han da faar at finde paa en Udvej for dem, gaar sin Vej, men vender snart igjen tilbage og tømmer nu et Føl bagefter sig, sigende, at han behøver kun at sige: „Hoppeføl, Hoppeføl," saa vil Føllet ryste sig og Pengene ville strømme ud af det. Præsten beder Drengen at vogte sig for at gaa ind i Kongestaden, og det lover Drengen ham højt og helligt.

Nu gaar han afsted, men da han nærmer sig Staden, kan han ikke modstaa sin Lyst til at gaa derind. Denne Gang skal han nok modstaa enhver Fristelse bedre, end forrige Gang, mener han. Med denne Fortrøstning drejer han af og gaar ind i Staden, tømmende Føllet efter sig. Da kommer Kongedatteren ham atter imøde, hilser venlig paa ham og spørger, hvor han nu skal hen? Drengen glemmer sig næsten selv og fortæller, at det, som hun gav ham for Dugen, fik en sørgelig Ende, saa at han anden Gang har maattet søge Præsten, og nu har han da hjulpet hans Fader med dette hersens Føl, til hvilket man kun behøver at sige: „Hoppeføl, Hoppeføl," saa

strømme Pengene ud af det fra alle Kanter. Kongedatteren bliver aldeles som ude af sig selv, da hun faar dette at høre, og beder Drengen med mange blide og lokkende Ord at sælge hende Føllet, hvad det saa end skal koste, og hun lover ham denne Gang meget rigeligere og bedre Betaling, end den, han fik sidst. Drengen lader sig da endelig bevæge, tager imod Betalingen og gaar saa hjem til sine Forældres Hytte, hvor han ikke lader sig mærke med Noget. Stodderen synes nu vel, at han har faaet mange Penge hos Præsten, men det gaar dog, som tidligere, at de faa en Ende; det var da ikke saa underligt, thi han havde kjøbt et Sæt nye nette Klæder til hver af dem, i den Tanke, at disse Penge længe vilde strække til for dem. Dog gik det saaledes, alt eftersom Tiden skred fremad, at hans Penge slap op, og han sendte derfor tredje Gang sin Søn til Præsten.

Drengen var fuld af Frygt og Bæven, fordi han jo vidste med sig selv, hvorledes han havde baaret sig ad, og han var bange for, at Præsten kunde lade falde knubbede Ord og give ham en dygtig Næse for hele hans Fremgangsmaade. Han skød dog Hjertet op i Livet og gik lige til Præsten, hilsede saa høvisk, som det var ham muligt, og bad ham for Alting ikke at blive vred, men hjælpe ham ud af denne Forlegenhed, skjønt han havde handlet imod hans Befaling og gaaet ind i Staden, hvor det ikke havde været ham muligt at slippe fra Kongedatteren, før han solgte hende Føllet. Denne Gang skjænder Præsten ikke paa Drengen, men gaar fra ham stiltiende og kommer igjen med en dygtig Kølle, som han giver ham. Hvortil den Kølle skal bruges, fortæller Præsten ham ikke, men for at den skal udføre det Arbejde, hvortil den er bestemt, skal man blot sige til den: „Op, op, Kølle, op, op, naar du maa.“ Præsten advarer ham ikke imod at gaa til Staden, han ønsker ham kun en lykkelig Rejse.

Drengen er nu nok saa kry paa det og følger den lige Vej ind til Kongestaden. Nu skal han rigtig søge Konge-

datteren og gaa lige ind i Byen, siden man ikke har advaret, ham imod det, tænker han ved sig selv. Han kommer ind i Staden og behøver da ikke at lede længe efter Kongedatteren; thi hun har havt Øje med ham og kommer ham nu imøde med sit gamle Spørgsmaal, hvor han nu skal hen? Han fortæller, som sandt var, at han er gaaet sin Faders Ærinde, forat tale med sin Præst, og at denne har foræret ham denne hersens Kølle, som man ikke behøver at sige Andet til, naar man vil have den til at gjøre Gavn, end disse Ord: „Op, op, Kølle, op, op, naar du maa!“ Kongedatteren tænker sig, at det sagtens maa være Undere og store Gjerninger, som Køllen udretter efter denne Besværgelse, og lader ham nu hverken have Rist eller Ro, saa begjærlig er hun efter Køllen. Det gik nu ganske imellem dem, som tidligere, at han sælger Køllen til Kongedatteren og bringer Betalingen hjem til sin Faders Hytte.

Da Kongedatteren er kommen i Besiddelse af alle disse kostelige Ting, gaar hun til sin Fader og beder om Tilladelse til at holde et vældigt Gilde; hun kunde nok have Lyst til at prøve sine Klenodier og vise Andre, hvad de due til, siger hun. Kongen lader hende have sin Vilje, og indbyder saamange Stormænd til Gildet, at hans Hal er propfuld af Gjæster. Som man har faaet Gjæsterne vel bænkede, kommer Kongedatteren paa den fastsatte Tid frem med sin Dug og ønsker en forskjellig Ret hver Gang sat frem paa den, den ene efter den anden, baade Vin og Mad, saalænge til ingen af Gjæsterne ere istand til at spise eller drikke Mere. Efter endt Maaltid, da der skulde sørges for Gjæsternes Morskab, henter Kongedatteren Føllet, fører det ind i Hallen og siger: „Hoppeføl, Hoppeføl.“ Da ryster Føllet sig og Pengene strømme ud af det fra alle Kanter. Alle Folk undre sig storlig herover, og der er stor Munterhed i Hallen. Men Kongedatteren havde dog i Sinde at gjøre deres Fryd end større, og derfor hentede hun Køllen, bar den ind i Hallen og sagde til den: „Op, op,

Kølle, op, op, naar Du maa." I samme Svip løfter Køllen sig ivejret og slaar øjeblikkelig hver Menneskesjæl derinde i Hallen, med Undtagelse af Kongedatteren, fordærvet.

Men om Stoddersønnen er at melde, at han var kommen hjem til Kongeriget, for at faa fat i en eller anden Levning fra Gjæstebudet, og stod udenfor Hallens Dør. Da han ser, hvad der er paafærde og hvad Køllen har udrettet, løber han ind i Hallen, griber Køllen og siger til Kongedatteren, at nu skal hun vælge imellem, enten at blive hans Hustru eller ogsaa, at han byder Køllen at slaa hende fordærvet, ligesom alle de Andre. Kongedatteren siger, at hun vil foretrække det Første, og saa trolover Stoddersønnen sig med hende. Derpaa lader han sin kjære Præst vie dem, og blev siden Konge i Riget. Han lod Stodderen og hans Kjærling hente fra Hytten hjem til Kongeriget og gav dem mange Fornøjelser og mange glade Dage. Han regerede vel og længe, og saa kan jeg ikke fortælle Dig Mere om ham.

Velvaagen og hans Brødre.

Der var engang en Stodder og hans Kjærling. Fem Sønner havde de, og der var kun eet Aar imellem hver af dem. Foruden Ægteparret og Sønnerne fandtes ingen andre Mennesker i Hytten. Engang gik Mand og Hustru, som oftere, ud paa Engen for at slaa Græs, men lode Brødrene blive hjemme, thi de vare nu saa store, at der ikke var nogen Fare ved at gaa fra dem. Det var smukt Vejr den Dag, og Børnene løb og legede i Nærheden af Huset. Da kom en gammel forkrøben Kjærling til dem og bad dem om en Drik,

som de ogsaa gav hende. Da Kjærlingen havde slukket sin Tørst, takkede hun dem kjærlig og spurgte dem om, hvad de hed. Brødrene svarede, at de ikke hed Noget. Da siger Kjærlingen: „Glad blev jeg over Drikken, som I gave mig, thi jeg vansmægtede af Tørst; men jeg er destoværre saa fattig, at jeg ikke kan lønne Jer derfor, som jeg skulde. Vi lidt, jeg vil dog give hver af Jer et Navn; den Ældste skal da hedde „Velvaagen“, den Anden „Holdfast“, den Tredje „Hugtil“, den Fjerde „Sporfinder“ og den Femte „Fjeldklyver“. Disse Navne giver jeg Jer for Svaledrikken, og jeg haaber, at de ville bære gode Renter.“ Derpaa bød Kjærlingen Brødrene Farvel, idet hun bad dem at huske godt paa Navnene, og saa forlod hun dem. Da Forældrene om Kvelden kom hjem til Hytten, spurgte de, om der havde været Nogen om Dagen. Brødrene fortalte Alting, som det var, og hvilke Navne Kjærlingen havde givet dem. Det var jo rart med de Navne, mente Forældrene.

Brødrene voxede nu op hos deres Forældre, indtil de vare komne til Skjelsaar og Alder. Da sagde de engang, at nu vilde de forlade Hytten for at søge Forfremmelse andetsteds og Forældrene gave dem Lov til at drage bort. De drog saa afsted, og der fortælles Intet om deres Færd, før de kom til Kongen. De bede ham om Vinterophold, men sige, at enten maa han give dem det Allesammen eller Ingen af dem. Kongen svarede, at de skulde faa Tilladelse til at blive hos ham om Vinteren, hvis de Julenat vilde vaage og passe paa hans Døtre. De gik ind herpaa, og bleve saa Alle hos Kongen.

Det var Sagen, at Kongen havde havt fem Døtre, men de sidste to Julenætter vare to af dem forsvundne fra Jomfruburet, een hver Nat, og det uagtet der blev vaaget over dem. Ingen vidste Noget om, hvorledes de vare forsvundne, og tiltrods for alle de Eftergranskninger og al den Søgen, Kongen havde ladet foretage, fandtes de intetsteds. Da nu Brødrene

fik dette at vide, fik de Kongen til at lade bygge et nyt Jomfrubur, liggende for sig selv og saare stærkt bygget.

Julen kom, og de tre Kongedøtre, som vare tilbage, gik ind i Buret, fulgte af alle fem Brødre, som nu vilde tilbringe hele Julenatten med at vaage over Søstrene. Men de faldt Alle i Søvn, undtagen Velvaagen. Der brændte Lys i Buret, og Døren var fast tillaaset. I Begyndelsen af Natten ser Velvaagen, at der lægger sig en Skygge paa Vinduet, hvorefter en forfærdelig stor og grov Haand strækkes ind over den ene af Kongedøtrenes Seng. Men Velvaagen fik i en Fart vækket sine Brødre, og Holdfast fik Tag i Haanden, som straktes ind, saa at Ejeren af den ikke kunde faa den trukket tilbage, hvormeget han end anstrængte sig. Da kom Hugtil did og huggede Haanden af mod Vindueskarmen. Den, som stod udenfor, løb da af alle Livsens Kræfter bort fra Vinduet, forfulgt af Brødrene. Det lykkedes Sporsinder at følge Sporet. De kom da tilsidst til nogle uhyre høje Klipper, som Ingen kunde komme op paa, uden Fjeldklyver. Han klatrede op paa Klippen, kastede et Tov ned til Brødrene, og trak dem paa den Maade op Allesammen. Da befandt de sig ved Aabningen af en stor Hule, som de gik ind i. De saae der en Jettekvinde, som sad og græd, og de spurgte hende da, hvad hun fejlede. Hun var ikke meget villig til at fortælle dem det, men gjorde det dog tilsidst. Hun fortalte, at hendes Gamle inat havde mistet sin ene Haand, derfor var hun saa bedrøvet. De bade hende trøste sig og bekæmpe sin Sorg, thi de kunde læge hendes Gamle. „Men Ingen maa se paa os," sige de, „saalænge vi ere i Færd med at læge, og saa forsigtig omgaas vi med vor Hemmelighed, at vi binde Alle, som ere i Nærheden, forat Ingen skal overraske os, saalænge Kuren varer, for det er af stor Vigtighed." De gjorde nu Jettekvinden det Tilbud, at læge hendes Gamle strax paa Stedet, hvis hun tillod dem at binde hende. Hun var ikke meget derfor, men lod sig dog tilsidst overtale, og saa bandt de Jettekvinden med

stærke Reb og gik siden ind i Hulen til hendes Gamle. Det var den ledeste Trold, man vilde se for sine Øjne, og de betænkte sig ikke paa at slaa ham ihjel paa Stedet. Da det var gjort, gik de ud til Jettekvinden og dræbte hende med. Derpaa undersøgte de Hulen, men fandt Intet af Værdi, som de gad føre bort med sig. De opdagede heller ikke flere Trolde.

Men som de gik og undersøgte Hulen, kom de til en lille Sidehule, og aldrig saasnart vare de traadte indenfor, før de derinde saae begge de tabte Kongedøtre. De sad Begge lænkede derinde. Den ene af dem var i nogenlunde trivelig Stand, men den Anden var pilmager. De klagede over deres haarde Skjæbne, og den Trivelige sagde, at idag skulde hun dø, thi hun skulde bruges til Julemad. Men idet hun sagde dette, kom Brødrene til, løste dem, og fortalte, hvorledes Sagerne nu stode. Det var da ikke underligt, om Søstrene bleve glade ved disse Tidender. Brødrene bragte dem saa hjem med sig til Hallen og lode dem gaa ind i Buret til de andre Søstre. Dagen var endnu ikke brudt frem, men saasnart det grydede, kom Kongen derhen for at se, hvorledes det var lykkedes Brødrene at passe paa Søstrene. Da han hørte Alt, hvad der var sket om Natten, og saae alle sine Døtre samlede igjen, blev han saa glad, den gamle Konge, at han ikke vidste, paa hvad Ben han skulde staa af bare Glæde. Han lod berede et vældigt Gilde, som da endte med, at hver af Brødrene drak Fæstensøl med hver sin Kongedatter. Alle Brødrene blev siden store Mænd, og de levede vel og længe, og havde altid Lykken med sig. Og saa er den Fortælling ude.

Kulstjert paa Kjæphesten.

Der boede engang en Stodder og hans Kjærling i deres Hytte. De havde tre Døtre; den ældste hed Signe, den anden Asa og den tredje Helga. De to ældste Søstre, Signe og Asa, havde lykkelige Dage i Sammenligning med Helga; thi Forældrene holdt saare af dem og taalte ikke, at der blæste nogen Vind paa dem, medens derimod Helga var et Skumpelskud for de to Gamle og maatte udføre alle de værste Arbejder, som Kjærlingen selv ansaae sig ude af Stand til at forrette; hun maatte paatage sig alt Slid, gaa i Kjøkkenet, staa over Gryden med sin Moder, og pudse og rense Alt, hvad der trængte til at gjøres rent i Hytten. De ældre Søstre toge sig ikke af nogen Ting; om Vinteren sade de derinde paa Forhøjningen paa Stads, som om det var to Prinsesser, men om Sommeren slikkede de Solskin udenfor, gik i stadselige Klæder og bestilte ikke Andet, end pynte sig.

De misundte alligevel Helga; thi skjønt hun var klædt i Pjalter, maatte paatage sig alt det værste Slid, og ikke havde andet Leje, end Askedyngen derude i Kjøkkenet, var hun dog i Alles Øjne den Fagreste af dem, og det ærgrede naturligvis de Andre. Saa kom der engang en velklædt og fager Mand og friede til Signe. Saavel de to Gamle, som Signe selv, syntes godt om Manden, og saasom de fandt, at det var et anseligt Giftermaal, gave de Alle deres Jaord dertil. Manden drog strax derefter bort med Signe, men de vare kun komne et kort Stykke fra Stodderens Hytte, før han skiftede Ham og blev til en Jette med tre Hoveder. Derpaa siger han til Signe: „Ønsker Du, at jeg skal bære Dig eller trække Dig.“ Signe valgte da, hvad der var det Behageligste, at blive baaret. Han lod hende da sætte sig op paa et af Hovederne, og bar hende saaledes hjem til sin Hule. Her satte han

hende ned i en Kjælder, og efter at have bundet hende Hænderne paa Ryggen, slyngede han hendes Haar fast om en Stolerhg, hvorpaa han gik fra hende og lukkede Kjælderen i Laas.

Kort derpaa kommer en Mand til Stodderen og hans Kjærling og frier til Asa; han var fornemt klædt og havde, efter Ægteparrets Tykke, et velhavende Udseende, og han faldt ogsaa i Asas Smag. Det blev derfor afgjort, at Manden skulde have hende, og han drog da bort med hende fra Fædrenehuset. Da de vare komne et kort Stykke Vej fra Hytten, blev denne Mand til en forfærdelig stor Jette med tre Hoveder, og han gjorde Asa det samme Tilbud, som han tidligere havde gjort hendes Søster Signe, og det gik ganske imellem dem, som før blev fortalt om ham og Søsteren. Saa kom der en tredje Mand til Stodderfolkene i Hytten og friede til deres Datter. Det var en stolt og anselig Mand. Stodderen og hans Kjærling bade ham høre op med slig Tale, „thi nu have vi ingen Datter tilbage som vi kunne give bort; vi have allerede bortgiftet dem, vi ejede." Manden vedblev desto ivrigere med Frieriet; de havde nok en Datter tilbage endnu at give bort, mente han. De Gamle svarede, at vel ejede de endnu en Datter, men det kunde da ikke falde dem ind, at noget Menneske skulde fatte Kjærlighed til hende, thi hun var en styg Tingest at se paa og ret en elendig Tosse. Manden friede dog saameget desto ivrigere, og bad, om han maatte faa hende at se. Helga blev kaldt ind fra Kjøkkenet og vist den Fremmede, og nu bad han dem, ikke længere at negte ham deres Datter. De skulde saamænd ikke forholde ham Datteren, hvis han endelig vilde have hende, sagde den Gamle, men om Helgas egen Mening blev der ikke spurgt. Saa drog han bort med Helga, og da han havde tilbagelagt et kort Stykke Vej, forvandledes han, som tidligere, til en Jette og gav hende det samme Valg, som hendes Søstre, men hun valgte at blive trukken, og

der meldes saa ikke Videre om deres Færd, før han kom hjem til Hulen med hende.

Da siger Jetten til Helga; „Nu skal Du paatage Dig al Husets indvendige Gjerning, tage Dig af Hulen, feje den og holde den ren, tillave min Mad, gaa mig i enhver Henseende tilhaande, og rede min Seng.“ Saaledes gik nu Dagene hen. Om Dagen tog hun sig af al Gjerning hjemme i Hulen, men Kveld og Morgen gik hun Jetten tilhaande. Han tilbragte altid Dagen med Jagt og Fiskeri; om Aftenen bar han sin Fangst hjem, hvad enten den nu bestod af Fiske eller Fugle, og saa gav han sig ilav med sit Maaltid, under hvilket han ikke viste megen Finhed i sine Lader. Før han gik hjemmefra om Morgenen, tog han hver Gang frem til hende, hvad hun behøvede. Hun saae, at Jetten altid gik til sine Gjemmer og Aflukker selv, men aldrig tillod hende at kige i Noget, og naar han forlod Hulen, tog han altid sine Nøgler med sig. Den eneste levende Skabning, som, det Helga vidste af, opholdt sig i Hulen foruden hende, var en lillebitte Hund, der tilhørte hende og var der til hendes Fornøjelse. Hun lagde dog Mærke til, at naar hun stod beskæftiget med sit Arbejde og ikke gav sig af med den, forlod den hende, men kom tilbage, naar hun kaldte, skjønt ikke øjeblikkelig. Deraf sluttede hun sig til, at den gik langt bort fra Hulen.

En Dag gav hun sig til at undersøge Hulen, og hun traf da paa en tillaaset Dør, foran hvilken Hunden laa. Hun kigede igjennem Nøglehullet, og det forekom hende da, at hun saae to Piger derinde, siddende hver paa sin Stol, og det faldt hende ind, om det ikke skulde være hendes Søstre; da blev hun meget bedrøvet over den haarde Medfart, de her led, skjønt de Samme nok ikke havde behandlet hende bedre i fordums Dage.

Da Jetten om Kvelden kom hjem, var Helga snaksom og fuld af Skjemt imod ham, mens han sad ved sit Maaltid. Hun spurgte ham da blandt Andet om, hvorledes hendes Gjer=

ning og Omsorg for Hulen behagede ham. Dermed var han vel fornøjet, og saalænge blev de ved at snakke sammen, at hun tilsidst spurgte ham, hvorledes hun selv faldt i hans Smag. Jetten var godt fornøjet med hende, men han havde da ogsaa hentet hende, sagde han, fordi han havde vidst, hvilket herligt Kvindfolk hun var. Da sagde Helga: „Havde Du skattet mig højere, end som din Trælkvinde, da havde Du ikke været saa mistænksom af Dig og vist tilladt mig at gaa frit omkring overalt i din Hule til alle Aflukker og Gjemmer, og saa havde jeg med Dig kunnet havt Glæde af din Rigdom; men Du har lukket Alting for mig, selv tildelt mig, hvad jeg skulde bruge, og aldrig tilladt mig at omgaas med din Ejendom." Sandhed talte hun, sagde Jetten, han havde aldrig givet hende sine Nøgler; „men det gjorde jeg, fordi jeg vilde prøve Dig. Nu vil jeg ikke længer dølge for Dig, at jeg snart agter at fejre vort Bryllup, og derfor skal Du nu tage imod Nøglerne til alle mine Gjemmer og Aflukker og passe paa Alt, hvad jeg ejer. Men der er dog eet Gjemme, som Du ikke maa lukke op, om end en af Nøglerne i Knippet passer til Laasen, og jeg raader Dig til at tage Dig vel i Agt for at gjøre det." Helga tog imod Nøgleknippet og sagde: „Nu har Du handlet vel, baade deri, at Du ikke vilde vise mig Haan, og deri, at Du betror mig frit at omgaas med alt Dit; men nu nærmer sig jo ogsaa den Tid, da det sømmer sig bedre for mig, at blive lidt mere bekjendt med Tilstanden i dit Hus end jeg hidtil har været. Siden Du har i Sinde, som Du fortæller, snart at holde Bryllup med mig, tror jeg, at det ikke vil være afvejen at foretage lidt Rengjøring i Hulen og sætte Et og Andet paa en bedre Plads, end det nu har, og allerede imorgen skal jeg give mig ilav med det Arbejde." Efter denne Samtale gaa de tilsengs og sove Natten hen.

Dagen efter gaar Jetten bort fra Hulen, som han plejer, men Helga giver sig til at efterse hans Gjemmer. Efter at det var gjort, gaar hun hen til den Dør, udenfor hvilken Hun=

den ofte laa, og prøver den eneste Nøgle, der endnu var tilbage i Jettens Nøgleknippe, og som han havde forbudt hende at benytte, og øjeblikkelig lukker hun Døren op med den. Ved at træde indenfor, træffer hun der begge sine Søstre, hungrige og udtærede og meget forkomne. Hun løser dem og forfrisker dem, saa godt det staar i hendes Magt.

Nu fortælle de hende deres Liv hos Jetten, at han har villet tvinge dem til Ægteskab, men da de ikke vilde indlade sig derpaa, har han sat dem ind i denne afsides Hule og kun undt dem saamegen Føde, som de behøvede til at friste Livet ved. Efterat have hørt dette, sagde Helga: „Nu gjælder det i en hurtig Vending at finde paa Raad, og jeg har da i Sinde at skaffe Jer bort herfra, hvorledes det end skal gaa mig selv bagefter; jeg har da tænkt mig, at lade Jetten bære Jer hjem til Far og Mor i en Bælg, som jeg vil stoppe ud med gamle Fiskeskind og Jettens Madlevninger. Derpaa tager hun en stor Bælg, lader Søstrene putte sig ned i den og stopper trindt om dem Jettens Madlevninger. Efterat være færdig dermed, stiller hun Bælgen op til Hulens Væg.

Da Jetten kom hjem om Kvelden, lod Helga, som om hun var meget kummerfuld og bedrøvet, og han trængte da ind paa hende, for at faa at vide, hvad der fejlede hende; men hun sagde, at hendes Sørgmodighed kom af, at hun var træt efter sit Dagværk og af, at hun vidste, at hendes Forældre ikke havde Noget at leve af derhjemme, medens hun svømmede her i Overflod. Jetten, hvem hendes Klage gik til Hjerte, mente, at det ikke vilde falde vanskeligt at raade Bod herpaa. Da sagde Helga: „Jeg har idag gaaet og tænkt paa, hvorledes Du med mindst Skade for Dig selv kunde hjælpe paa mine Forældres Nødtørft, og jeg mener da, at Du mindst vilde komme til at savne de Levninger, der ere blevne tilbage fra din Davre og Nadver, som hidtil have ligget hulter til bulter rundtomkring i Hulen, som andet Skramleri, men nu har jeg pillet dem sammen og puttet endel af dem i

denneherfens Bælg, som, hvis den paa en skikkelig Maade var kommet hjem til mine Forældre, vilde være dem en god Forsyning. Men nu er Bælgen bleven saa tung, at jeg ikke magter den, og dog rummer den ikke Halvparten af disse Levninger. Nu haaber jeg, at Du gjør mig det til Vilje, at bære denne Bælg hjem til Hytten imorgen, saa raader Du dermed Bod paa mine Forældres Nød for det Første og befrier mig for alt det Roderi, som dine Madlevninger skaffe mig paa Halsen. Men det forbyder jeg Dig paa det Strengeste, at Du rører ved Noget i Bælgen eller roder op i den, og Du skal bare ikke tro, at det skulde ske mig uafvidende, thi jeg ser igjennem Høje og Holter og min Hule. Du kan da ogsaa være sikker paa, at der ikke bliver Noget af Giftermaalet med mig, hvis Du viser Dig ulydig imod min Befaling."

Jetten lover, at vise sig lydig i Alt og opfylde hendes Ønsker i enhver Henseende, og derpaa siger han: „Nu skal Du gjøre Alt færdigt til vort Bryllup imorgen." Saa gav han hende Anvisning paa alle de Ting, der behøvedes til Gildet, og det var ikke Smaating, han gav til Tilberedelserne, fandt hun. Han kom da ogsaa frem med en Byldt, som han løste op, og deraf trak han saa en Brudeklædning frem, som han bad hende iføre sig, saasnart hun var færdig med Tilberedelserne til Gildet, thi der maatte ikke staa Noget tilbage ugjort, sagde han, naar Bryllupsfolket kom. Naar han bragte Forældrene Bælgen, vilde han indbyde Gjæsterne med det Samme, sagde han. Han kunde være ganske rolig, svarede Helga, Alt skulde nok være færdigt, naar Gjæsterne kom, og hun lod da, som om det var hende meget om at gjøre, at Brylluppet kom snart i Stand. Saa hørte de op med den Samtale og gik tilsengs.

Morgenen derpaa stod Jetten tidlig op, tog Bælgen paa sin Ryg og traskede afsted med den hjem til Hytten. Da han var kommen et godt Stykke Vej fra Hulen, forekom Bælgen ham lovlig tung, hvorfor han sætter den fra sig for at hvile sig. Neppe har han sat sin Byrde fra sig, før den ene af

Søstrene siger: „Jeg ser igjennem Holter, Høje og min Hule!" Da forstaar Jetten, at Helga ser hans Færd, og han siger:

„Nej, min Ryg skal faa sit Knæk,
Før jeg ser i denne Sæk;
Holter, Høje, Hulerand
Helga gjennemskue kan."

Og strax slænger han Bælgen op paa sin Ryg igjen; men det sker dog, at han bliver træt anden Gang og finder Bælgen paafaldende tung; han sætter den derfor fra sig, men aldrig saasnart har han hørt Ordene: „Jeg ser igjennem Holter, Høje og min Hule", før han gjentager sin forrige Vise og fortsætter sin Vandring. Saaledes gik det ogsaa, da han hvilte sig tredje Gang, han baade hørte og gjentog det Samme, som første Gang. Uden videre Hændelser naaede han saa Hytten. hvor han overleverede Bælgen til Stodderen og hans Kjærling.

Nu maa vi da fortælle, at Helga gav sig ifærd med Rengjøringen af Hulen og med Tilberedelserne til Bryllupsgildet, saaledes som Jetten havde foreskrevet hende. Hun skynder sig, saameget hun kan, og dækker Bordet. Da hun var færdig med Alt, hvad hun havde at gjøre, tog hun en Træbul, som fandtes i Hulen, pyntede den ud med sin Bryllupsdragt, og satte den paa det Sted, hvor hun antog, at hendes egen Plads vilde blive bestemt. Derpaa gnider hun sit Ansigt sort med Sod, vælter sig med sine Klæder i Kul og Aske, tager Ildrageren, sætter sig paa den og rider nu fra Hulen i en modsat Retning af den, hvor Hytten ligger. Langt var hun ikke kommen, før hun mødte Jetten med en stor Flok Bryllupsgjæster. Der var i Følge med Brudgommen baade Jetter og Bjergtrolde, og han gik selv forrest i Spidsen. Han tiltalte Helga og spurgte, hvad hun hed. Hun svarede, at hun hed „Kulstjert paa Kjæphesten." Han tiltaler hende da paa denne Vis:

„Kom Du til Melbjerg,
Kulsorte Tingest?"

Hun svarede: „Kom jeg der;

Bredt var paa Bænke,
Men Brud sad paa Stol,
Vin fyldte Bæger,
Fløb over Rand."

Da sagde Jetten: „Ho! Ho! Rid nu til, Bruden venter?" og alle hans Gjæster gjentoge hans Ord og raabte: „Ho! Ho! Lad os ride til, Svende." Efterat Helga var bleven dem kvit, mødte hun kort derpaa nok en Flok Bryllupsgjæster, som kun bestod af Hexe og Troldkvinder. De tiltalte hende, ligesom Jetten:

„Kom Du til Melbjerg,
Kulsorte Tingest?"

Hun svarede; „Kom jeg der;

Bredt var paa Bænke,
Men Brud sad paa Stol,
Vin fyldte Bæger,
Fløb over Rand"

Da sagde Hexene: „Ho! Ho! Lad os ride til, Møer!" og hermed skiltes de fra Helga. Hexene droge ad Melbjerg til Hulen, men Helga vendte om, da der kom en Høj imellem dem, og stævnede hjem til Hytten, hvor hun fortalte sine Forældre og Søskende hvorledes Sagerne nu stode. Hun blev kun en liden Stund derhjemme, saa vendte hun om igjen, for at se, hvad man nu tog sig for paa Melbjerg.

Vi komme da igjen til Jetten og hans Gjæster. Da de kom til Hulen, saae de Bordet dækket og Bænkene stillede op, kort sagt, Alt lavet istand til Fryd og Gammen. Saa fik de Øje paa Bruden, som allerede sad paa sin Plads; de gik da nærmere og hilste paa hende, men hun gjorde ikke saa Meget, som at se til dem, hvilket tyktes dem alle en løjerlig Adfærd, og ikke mindst Brudgommen. De gav sig til at se hende lidt nøjere efter i Sømmene, og kom da under Vejr med, hvorledes man havde faaet lavet denne Brud. Jetten fandt, at han var holdt slemt for Nar, og nogle af Gjæsterne, som vare enige

med ham heri, beklagede ham formedelst denne Forhaanelse, medens andre Gjæster ansaae sig selv for narrede af Jetten, da han havde budet dem til Bryllup, men havt i Sinde at blænde deres Øjne med en saadan Træklods. Der opstod strax et Slagsmaal imellem dem, og de dræbte efterhaanden hverandre, Jetten og hans Mænd paa den ene Side, og de, som troede sig holdte for Nar af ham paa den anden Side. Kort sagt, der blev ikke en levende Sjæl tilbage, og Helga stod og saae paa, hvor hæslig de kom af Dage. Da Troldene vare faldne, løb Helga med Syvmilesfart hjem til Hytten og hentede hele sit Pak. Siden drog de alle de døde Kroppe ud af Hulen, bar Ved omkring dem og optændte et stort Baal, og brændte saa hele denne hæslige Yngel til sorten Kul. Da det var gjort, toge de Alt, hvad der havde Penges Værd, og bragte det fra Hulen hjem til Hytten.

Helga samlede siden en Mængde Tømmermænd, kjøbte Bygningstømmer og lod opføre at stort og smukt Hus, hvor hun slog sig ned. Hendes Søstre bleve aldrig gifte, thi de havde ikke meget Omløb i Hovedet, vare uvante til Alting og kunde ingen nyttig Gjerning foretage sig. Men Helga blev gift med en flink Mand, og de levede længe og lykkelig sammen:

Børn de fatte tidt paa Skjød,
Mange Fold dem Marken bød,
Smørret flød
Til Fisk og Brød. —
Komme Kvinde, komme Mand,
Komme hvo, som høre kan!
Og gid Pokker tage Den,
Som har hørt Fortællingen,
Men ej strax betaler den!
Snip, Snap, Snude,
Tip, Tap, Tude,
Nu er Historien ude.

„Rejs nordpaa og ned!"

En Mand paa Nordlandet roede engang ud paa Fiskefangst, men da han vilde til Land igjen, opstod der en Søndenvind, som blæste ham stærkt imøde og drev ham bort fra Land, længere og længere, saa at han tilsidst troede, at han maatte drive ud paa det vilde Hav. Han begyndte at blive en Smule forknyt, thi bestandig blev det mørkere og mørkere, jo længere han drev ud paa Havet, og tilsidst kunde han neppe se Haand for Øje, formedelst Mulm og Taage. Endelig kom han dog til Land; han fastgjorde sin Baad og gik op paa Strandbredden, men da han med sine Hænder greb for sig, for han kunde jo ikke se Noget, bestod Strandgruset kun af Aske og Kul. Nu begyndte han for Alvor at blive hed om Ørene, men han blev dog ved at gaa nordpaa, omspændt af det sorteste Mulm, og ad en Sti, ger gik meget brat nedad. Saaledes gik han længe, ligesom iblinde, indtil han skimtede noget Rødt i det Fjerne; did stævnede han og kom saa endelig til et stort, uoverskueligt Baal. Men hvad der især forundrede ham, var, at Baalet vrimlede af Noget Levende, der saae ud som om det kunde være Sværme af Fluer og Myg. Men foran Baalet stod en forfærdelig Jette med en frygtelig Jernstang i Haanden, hvormed han ragede i Baalet og fejede det sammen, forat intet Leveude skulde komme bort. Alligevel slap en Flue ud og kom henimod Manden. Han spørger den om Navn og hvad dette har at betyde, men den svarer, at Baalet, som han kan se, er Helvede. Jetten er Fanden selv, og det der mylrer i Ilden, er de Fordømtes Sjæle, af hvilke den selv er en, fortæller den, idet den roser sig af sit Held med at være sluppen bort. Men neppe havde den faaet udtalt, før Jetten savnede den, thi Djævelen hytter sine Folk, saae, hvor Sjælen var henne, slog til den med sin Stang og kastede

den et langt Stykke ind i Baalet. Da blev Manden bange og løb, med Tungen ud af Halsen, tilbage, men et godt Stykke Vej havde han at løbe, og stejl og brat gik Vejen opad; dog blev det lidt efter lidt lysere, som han kom opefter. Saa gik han den samme Vej tilbage.

Derfor siger man nu, naar man ønsker Ondt over Nogen, „at han skal rejse nordpaa og ned;" man mener jo af Historien om denne Rejse at kjende, hvor Helvede ligger. Men til endydermere Bekræftelse paa denne Fortælling, plejer man at anføre det Vers af Passionssalmerne, hvori det hedder:

„Fanden venter paa Sjæle hist,
For at stege dem paa sin Rist."

„Tidt har en styg Drøm kun lidt at betyde."

En Kjærling, som laa ind til Væggen og sov ved Siden af sin Gamle, vaagnede engang op i en stærk Graad. Hendes Mand forsøgte at stille hende tilfreds og spurgte, hvad der gik af hende, men hun svarede hulkende, at hun havde havt en forfærdelig styg Drøm.

„Hvad drømte Du da, lille Kone?" spurgte Manden.

„Aa, ti stille," svarede Kjærlingen, idet hun gav sig til at snøfte, „jeg drømte, at Gud vilde tage mig til sig."

„Bryd Dig bare aldrig derom, lille Kone," svarede Manden, „tidt har en styg Drøm kun lidt at betyde."

Den uheldige Frier.

Der var engang en gammel Kone, som havde en Søn, der var saare graadig af sig. Da han vel var kommen til Skjelsaar og Alder, talte Moderen undertiden med ham om, at han nu maatte tænke paa at gifte sig. Sønnen viste sig ikke uvillig hertil og spurgte, hvor hun saa mente, at han helst skulde forsøge sin Lykke i Frieriet. Hun viste ham da et Sted hen, som hun nu ansaae for det heldigste, men sagde til ham, at saa maatte han se til at holde sig og ikke spise Meget; hun havde nemlig i Sinde at lade ham blive Natten over i Brudens Hjem. Men for dog at være belavet paa Alting, gav hun ham en halv Ost, som han kunde ty til i Smug, naar Ingen saae det, for det Tilfælde, at han skulde mærke Sult.

Svenden drog nu afsted til den Gaard, som hans Moder havde vist ham hen til, kom frem med sit Frieri og fik Løfte om Pigens Haand. Saa blev han der om Natten, og fik Leje i et Kammer for sig selv. Om Natten stod han op og løb til sin Ost, for han havde spist saa lidt om Kvelden, at det sved ham for Hjertet af Hunger. Da det var gjort, gik han til Sengs igjen, men puttede Resten af Osten ned under sin Hovedpude. Da han vaagner om Morgenen, ser han, at Sneen fyger paa Vinduet, og han tænker da ved sig selv, at nu er det nok bedst at være belavet paa fremtidig Hunger, thi her kommer han nok til at kukkelure hele denne Dag. Som tænkt, saa gjort, og han sidder da der og gnaver paa sin Ost af alle Livsens Kræfter.

Som han er bedst i Færd med at fortære sin Ost, kommer hans Fæstemø ind og byder ham Godmorgen. Hun havde været tidlig oppe om Morgenen og havt Noget at tage Vare paa udenfor Huset, og hun sagde nu til ham: „Haardt bider han nu, den Hvide." Hun mente naturligvis Sneen, men Fyren

troede, at hun havde set Osten, før han fik puttet den ned under Dynen, og at hun gjorde Nar af ham derfor; han svarede derfor: „Ti Du bare stille, min Mor gav mig den," og han viste hende med det Samme den Bid Ost, han havde tilbage, forat hun ikke skulde tro, at han skjulte den som en Tyvekost.

Men Pigen blev saa vred paa ham for hele hans Adfærd, at hun sagde, at nu kunde han skyde en hvid Pind efter hende, thi aldrig blev hun hans Kone.

Arne paa Botn.

Den elendigste Hytte i Helgafellsbygden hedder Botn, i den ses hverken Sol eller Sommer. Der boede engang en Mand, Bygdens allerdaarligste Karl, som hed Arne og blev kaldt Arne paa Botn.

Engang lavede han sig til med Rejsefoder og nye Sko, læssede paa sine Ralliker og drog saa afsted til Sønderlandet, saa langt sydpaa, at Ingen der kjendte Arne paa Botn. Han kom endelig til en stor og anselig Præstegaard, hvor han overnattede. Præsten havde en ung og smuk Datter.

Da Arne slog sine Øjne op den næste Morgen og kigede efter Vejret, sagde han til sig selv: „Monstro mine Baade skulde ro ud idag?" Dette eller noget Lignende sagde han tre Morgener i Træk. Præsten og hans Datter, som hørte det, begyndte saa smaat at faa en Smule Mistanke om, at de her husede en stolt og rig Herre fra Vesterlandet. Vi kunne fatte os kort og berette, at Arne friede til Præstens Datter og fik Ja, hvorpaa et Par stolte Stadsheste blev sadlede til dem, og

paa dem drog de nu affted til Vesterlandet. Men hver Gang de kom til en stor Gaard paa Vejen, sagde hun til sin Husbond: „Er dette din Gaard, mit Hjerte?“ „Endnu ikke,“ svarede han. Saa ride de videre, og blive ved at ride, indtil de en bælmørk Aften komme til en Hytte, der laa halvt nedgraven i Jorden.

„Er dette din Gaard, denneherfens, mit Hjerte?“ spurgte hun. „Ja,“ svarede Arne.

Nu bankede Arne paa Døren, og hans Moder, en sølle gammel Kjærling, kom ud og spurgte den Kommende om Navn. Arne nævnede sit Navn, og da man ikke kunde se en Haandsbred for sig i dette kulsorte Mulm, raabte han ind ad Døren: „Tænd Lyset i Guldstagen.“ „Ikke kan jeg det,“ svarede Kjærlingen. „Saa tænd da Lysene i Sølvlysekronen.“ „Ikke kan jeg det,“ svarede Kjærlingen. „Saa tænd mig da den fordømte Tællepraas,“ raabte han. „Ja, det skal jeg gjøre,“ svarede Kjærlingen, hvorpaa hun løb ind og fik tændt Lys. Men hvorledes Arne og Præstens Datter levede sammen, derom tier Historien stille.

Bakkebrødrene.

For mange Aar siden boede der en Bonde paa Gaarden Bakke i Svarfadardal. Han havde tre Sønner, Gisle, Erik og Helge, som vare bekjendte for deres Dumhed, og om hvis taabelige Streger der blandt andet Mere fortælles følgende Historier:

1.

Da Brødrene vare Voxne, roede de engang ud paa Fiskefangst med deres Fader. Paa Søen blev han pludselig saa

syg, at han maatte lægge sig ned i Baaden. De havde taget en Kutting med Blandedrik med sig paa Søen, og da den Gamle havde ligget der en Stund, bad han sine Sønner om at række ham den. En af dem siger da: „Gisle-Erik-Helge," (saaledes plejede de altid at sige, naar den Ene talte til den Anden, thi de vidste ikke Andet, end at hver af dem havde alle tre Navne) „vor Fader kalder paa Kuttingen."

Den Anden siger: „Gisle-Erik-Helge, vor Far kalder paa Kuttingen." Det Samme sagde den Tredje, og dette blev de ved at tygge paa, indtil den Gamle var død, thi ingen af dem kunde forstaa, hvad han egenlig vilde med Kuttingen. Men siden den Tid er det blevet en almindelig Talemaade, at den „kalder paa Kuttingen", som er ved at dø.

Derpaa styrede Brødrene til Land, klædte den Gamles Lig og bandt det op paa en brun Hoppe, som han ejede, jog Hoppen afsted og lod den saa selv sørge for, hvor den vilde styre hen; thi gamle Brune vilde nok finde Vejen, mente de. Senere fandt de Brune, uden Rytter og uden Baand, græssende paa Engen, og nu vidste de, at den havde fundet Vej, og brød sig ikke videre om at komme efter, hvad den havde gjort af den Gamle.

Brødrene boede paa Bakke efter deres Fader; de fik Navn efter Gaarden og bleve enten kaldte Bakkebrødrene eller Bakke-taaberne. De arvede den Gamles Brune og vare meget om-hyggelige for den. Engang rejste der sig en stærk Storm, og Brødrene bleve da bange for, at Brune skulde blæses bort fra dem; de slæbte derfor Stene sammen og belæssede den med saa mange, som de paa nogen Maade kunde faa til at blive siddende paa den. Efter den Tid blev den ikke bortblæst, men den rejste sig da heller ikke mere i dette Liv.

2.

I den Tid, Bakkebrødrene endnu havde deres Brune ilive, vare de engang paa Rejse sammen og lagde Vejen over Isen. Det var Maaneskin, og en af dem red paa Hoppen, medens de to Andre gik ved Siden af hans Hest. De lagde Mærke til, at en Mand red hele Tiden ved Siden af Rytteren, men det forekom dem dog underligt, at de ikke hørte et Ord fra hans Mund, med Undtagelse af, at ved hvert Skridt, som Hoppen gjorde, tyktes det dem, at han sagde: „Kaare, Kaare." Dette tyktes dem saameget besynderligere, som de vidste med sig selv, at ingen af dem bar det Navn. Saa tænkte da Rytteren i sit stille Sind, at nu skulde han ride saa stærkt, at Pilten blev tilbage. Men jo skrappere han red, desto tiere forekom det ham, at der blev sagt: „Kaare, Kaare," og de andre Brødre saae da ogsaa tydelig, at Følgesvenden stadig red ved Siden af deres Broder. hvad enten han nu for i Galop eller Luntetrav. Endelig kom de dog hjem og saae, at da den Broder, som var ridende, steg ned af Hoppen, gjorde hans Følgesvend ganske det Samme, ligesom han, da Brødrene satte deres Hest paa Stald, ogsaa trak sin derind.

Men underlig nok: aldrig saasnart var de komne ind og bort fra Maaneskinnet, før han ogsaa var borte for dem.

3.

Engang vare alle Brødrene paa Rejse og mødte da en Mand, der bar et lille Dyr ved Barmen, som de aldrig havde set før. De spurgte, hvad dette Dyr hed og hvortil det blev brugt? Manden svarer, at det er en Kat og at den dræber Mus og befrier Husene for alskens Utøj. Det maa da være en sjelden Skat, mene Brødrene, og de spørge derfor, om ikke Katten skulde være tilfals. Manden svarer, at saa Meget kunne de jo byde, at han sælger den til dem, og det blev da

ogsaa Enden paa Underhandlingen, at de kjøbte Katten for en farlig Mængde Penge. Saa bringe de da Pejs hjem med sig og ere glade over denne Handel. Men som de vare vel hjemme, randt det dem i Hu, at de havde forsømt at spørge om, hvad Katten aad, og de droge derfor tilbage derhen, hvor Manden, som havde solgt dem Katten, havde hjemme. Det var allerede Kveld. En af dem gik hen til Vinduet og raabte ind igjennem Ruden: „Hvad æder Katten?" Manden svarede, uden at mene noget Ondt dermed: „Den forbandede Kat æder Alting."

Da nu Brødrene kom hjem med denne Besked, begyndte de at eftertænke den Omstændighed lidt nøjere, at Katten aad Alting. Da siger en af dem: „Den forbandede Kat æder Alting og min Broder med," og saaledes sagde den Ene efter den Anden.

Det var da ikke raadeligt, mente de, at beholde Pejs længer, siden den kunde være farlig for deres Liv, og de fik derfor en Mand til at tage den af Dage. Men paa den Maade havde de ikke stor Fordel af at have kjøbt den Kat.

4.

Brødrene kjøbte engang et saare stort Kar sydpaa i Borgarfjorden, som de slog i Staver, forat det saameget desto lettere skulde kunde blive ført til deres Hjem. Da de kom hjem, blev Karret sat sammen, og der blev hældt Vand i det, men hvordan det nu var eller ikke var, læk var og blev det. Brødrene gave sig da til at se det efter paa alle Kanter, og tilsidst sagde en af dem: „Gisle=Erik=Helge, det er ikke saa løjerligt, om Karret lækker, for vi have ladet Bunden blive tilbage sydpaa i Borgarfjorden."

Men siden er det en almindelig Talemaade: „Det er ikke saa løjerligt, om Karret lækker."

5.

Bakkebrødrene havde ikke blot lagt Mærke til, at Vejret i Almindelighed var koldere om Vinteren, end om Sommeren, men ogsaa til den Omstændighed, at jo større Vinduerne paa et Hus vare, desto koldere var der inde i Huset. De troede derfor at vide, at al Frost og Kulde kom af, at Husene havde Vinduer. Derfor gave de sig ilav med at lave et Hus efter en ny Mode, idet de ikke satte Vinduer derpaa, men man kan da sagtens ogsaa tænke sig, at der maatte herske det sorteste Mulm derinde. De indsaae vel, at dette var en lille Fejl ved Huset, men trøstede sig da med, at de fik det lunt derinde om Vinteren, ligesom de ogsaa mente, at man nok siden paa en skikkelig Maade kunde vinde Bugt med Mørket.

En dejlig Midsommerdag, som Solen stod højt paa Himmelen, gav de sig til at bære Mørket ud af Huset i deres Huer, (ja Nogle sige, at de bar det i Truge), styrtede Mørket ud af dem, men fyldte dem igjen med Solskin, som de bare ind i Huset, i den Tanke, at nu fik de det nok lyst derinde for Eftertiden.

Da de holdt op om Kvelden og slog sig lidt til Ro inde i Huset, var der dog endnu saa mørkt, at de ikke kunde se Haand for Øje.

6.

Engang skulde Brødrene op i Kratskoven og hugge Ved. Kratskoven laa oppe i en brat Fjeldli. De huggede Veden og bandt den i Bundter, som skulde væltes ned af Skraaningen. Men da faldt det dem ind, at de hverken kunde se, hvorledes det gik Bundterne paa Vejen, eller faa at vide, hvad der blev af dem, naar de kom ned. De falde derfor paa den Udvej, at binde en af Brødrene indeni et af Knipperne, forat han kan have Øje med de andre. Gisle blev den Udkaarede og blev bunden indeni et Knippe, med Hovedet udenfor. Derefter

væltede de Knipperne nedad, og de bleve ved at trille, indtil de kom ned paa Sletten.

Men da Erik og Helge siden kom ned og skulde til at se til Broderen, manglede han Hovedet, saaat han ikke kunde fortælle dem, hvorledes Vedbundterne havde havt det paa Vejen og hvor de vare landede.

Skjønt Erik og Helge nu kun vare To tilbage, blev de dog altid ved, som i gamle Dage, at tiltale hinanden med: „Gisle-Erik-Helge."

7.

Det Sidste, man har hørt om de to Brødre, Erik og Helge, er, at de engang saae Fuldmaanen stige op af Havet og ikke kunde fatte, hvad det monne være. De gik derfor til den nærmeste Gaard og spurgte Bonden der paa Stedet, hvad det var for en forfærdelig Skabning? Manden svarede dem, at det var et Krigsskib. Herover blev de saa forfærdede, at de løb ind i Stalden, tilhyllede baade Døre og Vinduer, saaat intet Lysglimt kunde trænge ind til dem, og saa siger man, at her sultede de ihjel af Frygt for Krigsskibet.

Hvad Stodderen fik for Guldkammen.

Der var engang en Stodder og hans Kjærling i deres Hytte. De vare blevne saa fattige, at de ikke havde Andet tilbage, end en Guldkam, som Kjærlingen havde stukket tilside og gjemt som en Helligdom. Da alt Andet var sluppet op, giver hun en Dag Kammen til sin Gamle og beder ham kjøbe

for den Et eller Andet til Livets Ophold, som de længe kunne have Gavn af.

Stodderen gaar afsted med Kammen og bliver ved at gaa, indtil han møder en Mand, som leder en Ko. „Der har Du en smuk Ko, Kammerat," siger Stodderen. „Aa ja, men din Kam er da heller ikke ilde," siger den Fremmede. „Vil du bytte?" spørger Stodderen. Hertil er den Fremmede strax rede, og han faar Kammen, men Stodderen faar Koen.

Nu gaar Stodderen videre, indtil han møder en anden Mand, som driver to Faar. „Der har Du et Par smukke Faar, Kammerat," siger Stodderen. „Ja saamænd, men Du har da ogsaa en kjøn Ko, Farmin," siger den Fremmede. „Vil du bytte?" spørger Stodderen. „Ja vel," svarer den Fremmede, og saa byttede de.

Stodderen var nok saa stolt af denne Handel, for han mente, at nu havde han da Uld til at klæde sig og sin Kjærling med. Alligevel bliver han ved at fortsætte sin Vandring og møder en Mand, der har fire Hunde i Følge. Det gik nu her imellem dem ganske paa samme Vis, som før er fortalt. Stodderen mente, at her havde han gjort en god Fangst, da han fik disse Hunde, for nu var han da istand til at jage ubudne Gjæster fra Tunet.

Saa bliver Stodderen ved at gaa, indtil han kommer til en Gaard. Bonden stod i sin Smedje og smeddede Skonaale. „Der laver Du nogle smukke Skonaale, Bonde," siger Stodderen. „Aa ja, men Du har da ogsaa nogle smukke Hunde, Du," svarer Bonden. „Vil Du bytte?" spørger Stodderen. Bonden, som strax var villig hertil, lod ham faa fire Skonaale for Hundene. Stodderen var kisteglad over dette heldige Bytte og mente, at nu var hans Kjærling ikke i Forlegenhed, naar hun skulde sy en Lap under sine Sko.

Nu vender han da hjemad. Der randt en Bæk paa hans Vej etsteds, som han sprang over, men i det Samme faldt Naalene ud fra Barmen og ned i Bækken, saa at

Stodderen kom hjem til Kjærlingen med tomme Hænder. Han fortæller hende da Alt om sin Færd, men hvad der faldt hende tungest paa Sind, var Tabet af Naalene. De gik derfor strax afsted, for tilligemed deres Børn at søge efter dem. Da de kom til Bækken, blev de enige om, at det vilde være klogest, om de stak Hovederne ned i den, saa kunde de kige rigtig efter Naalene. Det gjorde de, men saa druknede de ogsaa Alle i Bækken.

„Det er din Lykke, Vorherre, at jeg ikke kan faa fat i Dig."

Der boede et Par Bønderfolk paa deres Gaard. En Sommer havde de en Mængde halvtørret Hø liggende paa Engen, og det saae ud til Regn; de gik derfor ud med alle deres Folk forat rive det sammen, før den truende Byge kom. Skjønt de stræbte af alle Livsens Kræfter, blev de dog ikke færdige med at rive Høet sammen, før Regnen plaskede paa, og de maatte derfor lade nogle Flader blive liggende og høre op med Arbejdet for denne Gang.

Bondens Hustru blev da vred baade paa Regnen og paa Regnens Giver, tog fat i Rivens Hoved og stak Skaftet op i Luften, saa langt som hun paa nogen Maade var i Stand til, og sagde: „Det er din Lykke, Vorherre, at jeg ikke kan faa fat i Dig."

Bonden brugte vel ikke saa store Ord den Gang, men at han ogsaa havde været vred over Regnen, det mærkede man den følgende Dag, da han om Morgenen kom hjem forat spise sin Davre. Det var det dejligste Solskinsvejr, og Solen skinnede ham lige ind i Ansigtet, hvor han sad i Badstuen.

Men han gjorde ingen videre Omstændigheder, trak sine Buxer af og stoppede dem op i Vinduet, med disse Ord: „Ellers Tak, Du var ikke saa god at skinne saa venlig paa min Visk Hø igaar."

„Jeg skulde dog ned alligevel."

En gammel Kjærling skulde igjennem Lugen, for at komme ned i Badstuen, men paa Trappen gled hendes Fod, og hun faldt paa Hovedet ned og knækkede Halsen. Mens hun endnu var i Farten, hørte man Kjærlingen sige: „Jeg skulde dog ned alligevel."

Men siden hedder Talemaaden, naar Nogen kommer paa en ynkelig Maade af Dage, uden at lade sig forknytte deraf: „Jeg skulde dog ned alligevel."

Klippet eller skaaret.

To Kjærlinger stødte engang paa en Tue, som nylig var slaaet.

„Det er smukt skaaret, det der," siger den ene Kjærling. „Der løj Du," siger den Anden. „Hvad er det da?" spørger den Første.

„Det er klippet," svarer den anden Kjærling.

„Du er ret et dumt Skarn, det er og bliver skaaret."

„Det er ikke skaaret, det er klippet."

Saaledes bleve Kjærlingerne ved i største Heftighed at skjændes, om Græsset var klippet eller skaaret, indtil de kom op at slaas og Begge dumpede ned og forsvandt i en bundløs Pøl, som var i Nærheden af Stedet; da man sidst saae til dem, var der ikke Andet over Jorden, end deres Fingre, og den ene Kjærling gjorde endnu et Tegn med Fingrene, der skulde vise, at Græsset var klippet, men ikke skaaret.

Paa denne Maade tog Kjærlingerne hinanden af Dage. Derfor siger man endnu den Dag idag, naar Folk ere komne i en heftig Trætte og blive ved med bestandig at gjentage en og samme Ting: „Klippet eller skaaret, sagde Kjærlingerne; husk paa, hvordan det gik dem."

Tyv er han, Dalemand.

Engang kom en Dreng Vest fra Dalene til Skalholt. Det var Paaskeløverdag; han bad om Tilladelse til at maatte blive der Højtiden over, og den fik han. Denne Dreng havde Ord paa sig for at være noget langfingret, ja endog for at være en Faaretyv, skjønt der ikke blev snakket højt derom og han endnu aldrig var bleven overbevist om noget Tyveri. Dette vidste nogle Disciple, der vare fra samme Bygd, som Drengen, og de foresatte sig at spille ham et eller andet Puds, eller idetmindste at gjøre ham lidt flad og flau, hvis det ellers var muligt.

Da Klokkerne Paaskedag ringede til Højmesse, ringedes der, som Loven byder, med tre Klokker, nemlig først med en saare stor og dumpt lydende Klokke, dernæst med en anden, noget mindre, men mere skingrende, og tilsidst med en tredje

lillebitte Klokke, som havde en overmaade skjær og skarp Klang. Da Ringningen begyndte, gik Disciplene lidt bort fra Gaarden. De havde Drengen med sig og snakkede med ham om Dit og Dat, medens Klokkerne klang. Men da der blev ringet sammen med alle Klokkerne paa Engang, bad de ham lægge Mærke til, hvad Klokkerne sagde. Drengen gav sig til at lytte, men han kunde da ikke høre Andet, end den sædvanlige Klokkelyd, mente han. Da sagde en af Disciplene: „Tag dig iagt, Mand, hører Du ikke, at den store Klokke drøner med mørk Røst:

Tyv er han, Dalemand,
Dalemand, Dalemand.

Mellemklokken fortæller, hvormeget Faarekvæg Du har stjaalet, hør nu:

Tolv Lam tog han,
Tolv Lam tog han,
Tolv Lam tog han.

Men den lille Klokke, som lyder skjærest, den er dog den allerværste, for den siger nu med sin fine Røst:

Ta' ham,
Ta' ham,
Ta' ham.

Da lod Drengen sig ikke længer bede om at blive, men løb bort fra Paaskegildet og vovede aldrig tiere at sætte sin Fod paa det Sted.

De næsvise Hunde.

Der var engang en Mand, som over al Maade plejede at prale med, hvor dygtig en Bonde han var. Denne Pral=

hans havde havt en Kone, med hvem han havde boet et Aar paa en Gaard; men han havde skilt sig saa daarlig ved sit Landvæsen, at han maatte gaa fra Gaarden det næste Foraar, og han var nylig bleven skilt fra sin Kone, da han en Dag besøgte en Bonde der i Nabolaget. Da han red hjem paa Ladet, stod Bonden derude, omgiven af tre Hunde, der alle tre vare af ulige Alder og Størrelse. Hundene toge paa at gjø, da Manden kom paa Ladet. Bonden tyssede og skjældte paa dem, men tog med stor Blidhed mod sin Gjæst, der holdt sig strunk og stolt, som hans Vane var.

Da Gjæsten er kommen ned af Hesten, spørger Bonden ham, om han har lagt Mærke til, hvad de Skarns Hunde sagde om ham? Den Anden svarede Nej, thi han havde netop siddet og tænkt paa, hvor stor en Besætning han kunde havt paa en slig Jord, som Bondens. Da fortæller Bonden ham, at den store Hund med den grove Røst har sagt:

„Gaardmand,
Gaardmand."

Saa havde den mellemste Hund sagt med en noget finere Røst:

„Et Aar,
Et Aar."

Men den mindste Hund havde da pebet med sin skingrende og gjemmentrængende Gjøen:

„Med Skam,
Med Skam."

Da havde han selv, fortalte Bonden, ikke kunnet holde sig længere, men maatte skjælde paa sine Hunde for slig usømmelig Næsvished og Indblanding i Ting, som slet ikke kom dem ved.

Pralhansen oppebiede ikke Bondens Indbydelse til at træde

indenfor, men red bort med, hvad han havde faaet. Og man har ikke hørt, at der faldt nogen synderlig venlig Afskedshilsen.

Bonden og Bispen.

Engang havde Bispen ladet forkynde i sit Bispedømme, at han henimod Vinterens Slutning agtede at foretage sin Rundrejse. Den Tid var nær, paa hvilken man ventede ham i et Herred, hvor der boede en Bonde, som haabede paa Biskoppens Besøg, da Alfarvejen løb lige forbi Ladet ved hans Gaard, og han belavede sig derfor paa at modtage Bispen paa den bedste Maade.

Det var omtrent ved første Sommerdags Tid, at Bonden en Dag stod ude i sin Høgaard og pakkede Hø i Høkurvene, og som han var ifærd dermed, faldt det ham ind, at han dog maatte øve sig i sine Lader, for at kunne hilse med Sømmelighed paa sin Bisp. Han har nu intet Andet ved Haanden, der kan gjælde for Bisp end en Høtyv; den stikker han da i Høstakken, aftager derpaa den Hue, han plejer at gaa med i Høgaarden, træder henimod Høtyven og siger: „Guds Fred, min gode Høtyv. — Ja, Noget har han at indvende herimod, den velsignede Guds Mand," siger han til sig selv; begynder derfor paa en frisk Hilsen og gjentager disse Ord: „Guds Fred, min gode Høtyv. — Ja, han lader heller ikke til at være videre godt fornøjet med det der, jeg kommer til at gjøre det endnu bedre, saaledes: Vorherre være med Jer alle Dage, min gode Høtyv. — Ja, nu tror jeg ikke, at han kan have Noget at udsætte paa Høfligheden."

I det samme Øjeblik husker Bonden, at han har glemt Tilgiften til den skjoldede Ko, og han springer derfor ud af

Høgaarden for at hente den henne ved Staldvæggen, men netop som han kommer derhen, rider Bispen ind paa Ladet.

Nu tænker Bonden da, at han skal gjøre sine Sager rigtig godt og med Værdighed hilse paa Bispen; han farer ham derfor imøde og siger: „Vorherre være med Jer alle Dage, min gode Høtyv."

Bispen trak paa Smilebaandet og sagde: „Det er menneskeligt at fortale sig, og det kan gjøres bedre en anden Gang!" Med disse Ord bød han den forbløffede Bonde Farvel og red fra Gaarden.

Degnen, der fortalte sig.

En Hund slap engang ind i en Kirke, da Præsten var midt i sin Prædiken, og gav sig til at gjø saa voldsomt, at hele Menigheden blev forstyrret derved og ikke kunde høre et eneste Ord af, hvad Præsten sagde.

Degnen løb til, for at jage Hunden ud af Kirken, men eftersom han nu engang var kommen i en stærk Bevægelse, tog han saa forskrækkelig fejl i sin Tale, at han kom til at sige: „Man kan da heller ikke høre et Ord af Hunden for den forbandede Kjæft, der sidder paa Præsten."

Kjærlingen, der vilde varme sig.

I en Hytte, som laa nede ved Søen, boede der en gammel Kjærling. Hun havde ofte hørt Søfolkene sige, at de aldrig

frøs ude paa Søen, om end Vejret var nok saa koldt, og En eller Anden havde da fortalt hende, at det kom af, at de fik Varmen af Haandtaget paa Aaren. Da hun nu engang var saare forkommen af Kulde og ikke kunde holde det ud længer hjemme i sin Hytte, stavrede hun ned til Søen, kom med Besværlighed op i en Baad, som stod der med sine Aarer, satte sig paa en Tofte og tog en Aare i Haanden. Der blev hun nu siddende med Haanden paa Haandtaget. Men Alle, der kom hende forbi, hørte hende uden Ophør mumle disse Ord: „Heraf faa de nu Varmen."

Morgenen efter fandt man hende siddende, stendød og stivfrossen, med Aaren i sin Haand; men endnu den Dag idag er det ikke lykkedes hende at faa nogen Varme ud af den.

Præsten og hans Degn.

Der var engang en Præst, som var meget rig, men gjerrig over al Maade. Han havde sin gamle Moder i Huset. I Nabolaget boede Degnen med sin voxne Søn; han var ligesaa fattig, som Præsten var rig, og holdt ikke synderlig af sin Præst, formedelst dennes store Gjerrighed.

Nu skulde det træffe sig saaledes, at Præstens Moder lagde sig til at dø, og hendes Lig blev sat ud i Kirken, for at blive staaende der til hun skulde jordfæstes. Om Natten gaa Degnen og hans Søn ind i Kirken og hente Liget, hvorpaa de bringe det ind i Pakhuset, hvor Præsten opbevarede sin tørrede Fisk. De sætte hende midt i Fiskebunken, efter at have rodet dygtig op i den, og give hende en halvreven og gnavet Fisk i Haanden. Den næste Morgen kommer Præsten ind i sit Fiskehus og ser, hvad her er gaaet for sig. Han blev

forfærdet over dette Syn, saameget mere, som hans onde Samvittighed slog ham, thi han havde ligesaa lidt undt hende Spise i levende Live, som nogen Anden. Hvad var nu herved at gjøre? Han vidste, at Degnen var en fattig Mand, og derfor gik han til ham og fortalte ham, at hans Moder var gaaet igjen, kort sagt, Alt, hvad der var sket. Han lovede at skjænke ham al den Fisk, der var, hvis han nedgravede hans gamle Moder saa godt, at hun aldrig oftere gik igjen. Desuden havde han Modbydelighed for at spise Fisken, efter hvad der nu var foregaaet, og derfor gav han den gjerne bort. Degnen lover at tage sig af Sagen, skjønt han just ikke lader, som han er meget villig dertil. Fisken tog han dog imod, og siden nedgravede han den gamle Kone omhyggelig og vel, i Overværelse af Præsten.

Den næste Nat opgrave Fader og Søn Liget paany og sætte det ind i Præstens Smørkammer; derpaa kaste de Smørbælgene hulter til bulter, putte hende en Klump Smør i Munden og tilsmøre hendes Fingre dermed. Om Morgenen kommer Præsten ned i sit Smørkammer, og var han bange forrige Gang, saa blev han det meget mere nu, da han saae, hvad der var sket. Han gik da til Degnen og tilbød ham alt det Smør, der fandtes i hans Forraadskammer, hvis han nu vilde begrave den Gamle saa forsvarlig, at hun aldrip tiere gik igjen. Degnen gjør Vanskeligheder, men afslutter dog Handelen, tager sit Smør i Forvaring, og nedgraver saa Liget en halv Gang dybere i Jorden, end første Gang.

Den følgende Nat tage Degnen og hans Søn Liget op igjen og sætte det ind i Præstens Kornkammer. De rode om i Korndyngerne og sætte den Gamle midt ned i dem, med en Øse i Haanden. Om Morgenen kommer Præsten ind i sit Kornkammer og ser, hvad der er sket. Da bliver han som aldeles ude af sig selv og beder nu Degnen om for Guds Skyld at befri ham for Gjengangersken, saa maa han gjerne eje og have alt Kornet. Længe undslog Degnen sig for at

have Noget at gjøre med den Sag, men slog dog til tilsidst, og saa tog han først sit Korn og begravede derefter Liget meget dybere, end de to andre Gange.

Den næste Nat opgrave Fader og Søn paany den Gamle, give hende en Skaut * paa Hovedet og pynte hende, hvorpaa de gjemme hende hjemme hos sig. Men om Dagen skal det nu træffe sig saaledes, at Præsten sætter sig op paa sin Hoppe og rider bort fra sin Præstegaard. Da tage Degnen og hans Søn en ung utæmmet Hingst, sætte den Døde op paa den og binde hende fast til dens Ryg, og slippe saa Folen afsted efter Hoppen, som Præsten rider paa. Præsten saae, hvem der forfulgte ham og glad blev han ikke derved; thi Folen indhentede ham snart og gned sig opad Hoppen, som han red paa. I dødelig Angst red han hjem til Degnen, men Folen løb vrinskende efter ham med hans gamle Moders Lig. Da Præsten kom til Degnen, besvor han ham ved Alt, hvad helligt var, at hjælpe nu. Degnen lod sig længe bede, men tilsidst paatog han sig det dog for en Hest, fløvlæsset med Penge. Præsten udbetalte med Glæde alle Pengene, som Degnen tog imod, og nu gravede denne saa dyb en Grav til den Gamle, at hun aldrig oftere kom op af den igjen.

Efter den Tid sørgede Præsten altid for at Degnen havde Nok at leve af; thi han mente, at han aldrig kunde lønne ham nokſom for at han havde faaet hans gamle Moder vænnet af med at gaa igjen.

---

* Skaut kaldes den karakteristiske hvide Hovedbedækning, der hører til den islandske Kvindes Højtidsdragt.

Det er godt at give.

En Præst prædikede engang for sin Menighed. I sin Tale udviklede han, hvor godt det var at give, thi det fik man syvfold erstattet. I Kirken var tilstede en Dreng fra en Hytte der i Nærheden. Han stod for Alting derhjemme hos sin Moder, som var en pur fattig Kone; hun ejede kun en eneste Ko, medens Præsten ejede sex Køer.

Da Drengen kom hjem, fortalte han sin Moder, hvor godt det var at give, og vilde nu af al Magt bringe hendes Ko til Præsten og give ham den. Herpaa vilde Moderen paa ingen Maade indlade sig, men hvad hun end sagde, gik han dog afsted med Koen hen til Præstegaarden og skjænkede Præsten den. Præsten takker ham for Gaven og er meget glad for den.

Det skete nogen Tid derefter, at Pæstens Køer kom hjem til Hytten, og aldrig saasnart havde Drengen faaet Øje paa dem, før han satte dem ind paa Stald, og han fortalte nu sin Moder, at det dog var sandt hvad Præsten sagde, at der var Lykke ved at give, thi nu var der kommet syv Køer istedenfor den ene, som hun havde skjænket bort.

Nogen Tid derefter kom Præstens Kohyrde til Hytten og spurgte efter Køerne. Drengen sagde, at Intet vidste han om dem; rigtignok var der kommet syv Køer, men de vare skjænkede hans Moder istedenfor den Ko, som hun havde sendt Præsten, og dem slap hun nu ikke af sine Hænder til noget Menneske, og Hyrden maatte da vende hjem igjen med uforrettet Sag. Da Præsten fik Underretning herom, skikkede han den Ene efter den Anden for at hente Køerne, men Alle vendte tilbage med en lang Næse. Saa gik da Præsten tilsidst selv til Hytten, fik Drengen i Tale og udspurgte ham om Køerne. Drengen sagde, at der var kommet syv Køer, som vare blevne hans Moder tilsendte for den Ko, hun gav ham. Præsten spurgte om Køernes Farve, og da Drengen fortalte ham, hvorledes de saae

ud, erklærede han dem for at være sine Køer. Det kunde ikke forholde sig saa, sagde Drengen, thi han havde jo selv sagt forleden Dag, at Den, der gav, fik syvfold Erstatning. Præsten opgav tilsidst at tale Mere herom, men sagde, at den af dem, som først bød den Anden Godbag den næste Morgen, skulde eje Køerne, og efter denne Overenskomst drog han til sit Hjem.

Om Kvelden henad Sengetid gaar Drengen hjem til Præstegaarden og sætter sig ved Vinduet, indenfor hvilket Præsten havde sin Seng, for at tilbringe Natten her. Da Dagen var ved at bryde frem, hørte Drengen, at Præsten raabte til sin Husholderske og spurgte hende, om det nu var paa Tiden at ride ned til Jerusalem? Hun mente, at det var vel saa. Præsten stod da op og traadte kort efter ud af Huset. I samme Nu springer Drengen hen foran Huset og ønsker Præsten Godmorgen.

Præsten spurgte, „Kom Du tidlig herhid?“ „Da I red ned til Jerusalem,“ svarede Drengen.

Præsten sagde, at han kunde eje Køerne, men han skulde tie stille med, hvad han havde hørt.

Gud straffer Tavsheden.

Der var engang en overmaade sladdervoren gammel Fyr, som altid gik om og snakkede. Nogle unge Mænd væddede en Dag med ham om, at han ikke kunde tie stille en hel Dag tilende, og de lovede ham en Specie, hvis han kunde det. Tvertimod al Forventning lykkedes det ham at holde sin Mund, saa at de Andre begyndte at blive bange for at han skulde vinde Væddemaalet, og de forsøgte derfor adskillige Kneb, for at faa ham til at tale.

Tilsidst gav de sig til at fortælle hverandre Historier om Folk, der længe tav stille og undertiden mistede Mælet derved. Da brød den Gamle Tavsheden og sagde: „Nej, nu tør jeg skam ikke tie stille længere, det kunde jo hænde sig, at den kjære Gud straffede mig derfor og tog Mælet fra mig."

Saaledes tabte han sit Væddemaal, men Mælet beholdt han.

De narrede Ægtemænd.

To Koner trættedes engang om, hvo af dem der havde den dummeste Mand. De blev da tilsidst enige om at lade det komme an paa en Prøve, om de ogsaa var saa dumme, som de syntes at være.

Den ene Kone fandt da paa det Kif, at hun en skjøn Dag, da hendes Mand kom hjem fra sit Arbejde, tog sine Karter og sin Spinderok frem og satte sig ned og gav sig til at karte og spinde, skjønt hverken hendes Husbond eller nogen Anden kunde se, at hun havde den allermindste Tot Uld mellem Hænderne. Da Manden saae dette, spurgte han sin Kone, om hun var gaaet fra Forstanden, siden hun sad der og sled i Karterne og tumlede med Rokken, uden at have Uld, og han udbad sig en Forklaring om, hvad dette havde at betyde.

Det var ikke saa underligt, sagde hun, om han ikke saae hvad hun spandt, thi det var den fineste Haaruld, som skulde bruges til Klæder til ham. Han lod sig nøje med denne Forklaring, og gik nu den hele Tid og undrede sig over, hvor klog en Kone han havde, og han glædede sig i sit stille Sind til engang at faa de Klæder paa, der vare saa vidunderlig fine og smukke.

Da Konen lod, som hun havde spundet Nok til Klæderne, gav hun sig til at sætte disse usynlige Traade paa Væven, og nu lod hun, som om hun sad og væverde. Manden kom nu og da og saae til hende, og altid beundrede han hendes Kløgt og Kundskab. Dette gottede hende inderlig, og hun skyndte sig destomere med at faa det Hele vel fra Haanden. Nu lod hun, som om hun var ifærd med at tage Tøjet ned fra Væven, og gav sig da først til at vaske og valke det, men tilsidst skar hun Klæderne til og syede dem.

Da hun var færdig med det Hele, bad hun sin Mand om at komme og tage Klæderne paa, men hun turde ikke lade ham trække dem paa alene, sagde hun, hun skulde nok hjælpe ham dermed, og saa bar hun sig ad, som om hun klædte ham paa, og skjønt nu det arme Menneske i Virkeligheden var ganske nøgen, havde han dog den Tro, at hans Kone havde lavet ham slige fine Klæder, og han blev saa ellevild af Glæde herover, at han neppe vidste, paa hvad Fod han skulde staa.

Nu vil vi da fortælle om den anden Kone. Da hendes Mand kom hjem, spurgte hun, hvordan det hang sammen med, at han endnu var oppe? Det var et underligt Spørgsmaal, fandt Manden, og han spurgte derfor, hvorfor hun talte saaledes?

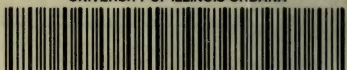
Hun overbeviser ham da om, at han er dødssyg og at det vil være det Bedste for ham at gaa tilsengs jo før jo hellere. Han tror Alting og skynder sig med at komme iseng. Efter nogen Tids Forløb fortæller hun ham, at nu vil hun give ham Gravklæderne paa. Han spørger, hvordan det hænger sammen og beder hende for Guds Skyld lade Sligt fare. Hun spørger kun, hvad han vel bilder sig ind, han, som er død imorges og som man allerede tømrer Kisten til?

Og saa ligger da det elendige Menneske der, indtil han bliver lagt i Kisten. Derpaa fastsætter hun Begravelsesdagen, vælger sex Ligbærere og beder saa det andet Ægtepar om at

komme og følge hendes Mand til Jorden. Paa den ene Side af Kisten havde hun ladet indsætte en Rude, for at han igjennem den kunde se, hvad der gik for sig.

Da nu Liget skal bæres ud af Huset, kommer den nøgne Bonde, i den Tro, at Alle vilde beundre hans fine Klæder. Men det faldt ud anderledes end han tænkte; thi skjønt Ligbærerne mindst vare opsatte paa at more sig, kunde de dog ikke bare sig for Latter, da de saae ham, og da han, der laa i Kisten, fik Øje paa ham, raabte han af alle Livsens Kræfter: „Nu skulde jeg le, hvis jeg ikke var død."

Begravelsen gik da overstyr, og Manden blev sluppen ud af Kisten, og ved samme Lejlighed blev det da opdaget, at Konerne havde havt deres Mænd saa skammelig til Bedste. Men saa fik de ogsaa Begge Ris paa Thinget derfor.

UNIVERSITY OF ILLINOIS-URBANA
3 0112 057545490

J. H. SCHUBOTHES BOGHANDE

KJØBENHAVN.